

PLAN DE AMENAJARE A JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA

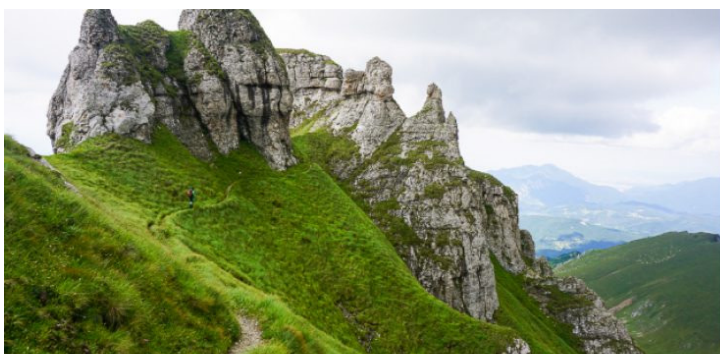
Județul DÂMBOVIȚA
Regiunea Sud – Muntenia

-REVIZIA 1-

MEMORIU GENERAL

Volumul III

-ZONE PROTEJATE - TURISM-

Proiect nr. : 0A36/2014

Beneficiar:

JUDEȚUL DÂMBOVIȚA prin Consiliul Județean DÂMBOVIȚA

Proiectant: S.C. "AMBIENT URBAN" s.r.l. Târgoviște

COLECTIV DE ELABORARE

- PROIECTANT GENERAL: S.C. „AMBIENT URBAN” s.r.l. Târgoviște

Director general: arh. Mircea NIȚESCU

Manager proiect: arh. Dan NIȚESCU

Proiectanți de specialitate:

-amenajarea teritoriului: arh. Mircea NIȚESCU

arh. Răzvan NIȚESCU

arh. Luchian SORIN NIȚESCU

arh. Alin NIȚESCU

-geologie, riscuri : dr. ing. Mihai Alexandru SAMOILĂ

-rețele edilitare : dr. ing. Dorin STAIU

ing. Corina MEREU

-mediu : ing. Mirela COJOACĂ

Consultant științific : prof. dr. arh. Nicolae Cătălin SÂRBU

BORDEROU Volumul III

-ZONE PROTEJATE - TURISM-

PREAMBUL	5
I. PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT	5
I.1 PEISAJ	5
I.1.1 AȘEZARE GEOGRAFICĂ	5
I.1.2 RELIEFUL	6
I.1.3 REȚEAUA HIDROGRAFICĂ	9
I.1.4 CLIMA	11
I.1.5 SOLURILE	12
I.1.6 FAUNA ȘI FLORA	13
I.2 ZONE ȘI MONUMENTE NATURALE DECLARATE PROTEJATE	15
I.2.1 ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES NATIONAL	17
I.2.2 ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES COMUNITAR	95
I.2.3 BIODIVERSITATEA	108
I.2.4 PROPUNERI PENTRU COMPLETAREA FONDULUI DE ARII NATURALE PROTEJATE	112
I.2.5 ZONE PROTEJATE ÎN INTRAVILANE	128
I.2.6 PRINCIPALELE PROBLEME ALE ARIILOR NATURALE PROTEJATE	129
I.3 PROCESUL DEGRADĂRII MEDIULUI NATURAL PRIN AGRESIUNE ANTROPICĂ	133
I.3.1 PRESIUNI ASUPRA STĂRII DE CALITATE A SOLURILOR	133
I.3.2 SITURI CONTAMINATE ISTORIC	135
I.3.3 EVOLUTIA FENOMENULUI DE USCARE ANORMALĂ A ARBORILOR	135
I.3.4 PRESIUNI ANTROPICE EXERCITATE ASUPRA PADURILOR	136
I.3.5 IMPACTUL SILVICULTURII ASUPRA NATURII ȘI MEDIULUI	136
I.3.6 PRESIUNI ANTROPICE EXERCITATE ASUPRA BIODIVERSITĂȚII	136
I.4 RESURSE NATURALE VALOROASE CARE NECESITA PROTECTIE	137
I.4.1 RESURSE NATURALE NEREGENERABILE	137
I.4.2 RESURSE NATURALE REGENERABILE	139
I.5 IZVOARE MINERALE ȘI GEOTERMALE	142
I.5.1 PUCIOASA	144
I.5.2 VULCANA-BAI	146
I.5.3 BEZDEAD	147
I.5.4 APELE CLORURATE MINERALIZATE DE LA LACULETE, COMUNA GLODENI	147
II. PATRIMONIUL CULTURAL	148
II.1 ISTORICUL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA I – EVOLUȚIA TERITORIAL -ADMINISTRATIVĂ ȘI A STRUCTURII	148
II.1.1 ISTORICUL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA – EVOLUȚIA TERITORIAL ADMINISTRATIVĂ	148
II.1.2 SCURTĂ CRONOLOGIE ISTORICĂ A DÂMBOVIȚEI	149
II.2 CONSIDERAȚII DE GEOGRAFIE ISTORICĂ ȘI ISTORIE A TERITORIULUI	156
II.2.1 PREISTORIE ȘI ANTICHITATE - URME ȘI VESTIGII ARHEOLOGICE	156
II.2.2 PERIOADA MEDIEVALĂ - SEC. IX - SEC. XVII	157
II.2.3 PERIOADA SEC. XVIII - SEC. XX	158
II.3 PATRIMONIUL CULTURAL IMOBIL AL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA	162
II.3.1 STRUCTURA PATRIMONIULUI CULTURAL IMOBIL DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA	162
II.3.2 ANALIZA DIAGNOSTIC A CONCENTRĂRII ÎN TERITORIU A PATRIMONIULUI CULTURAL IMOBIL DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA	163
II.3.3 ZONE CU VALORI ETNOGRAFICE-ARHITECTURA TRADITIONALĂ	164
II.3.4 ZONE CU PATRIMONIU ARHEOLOGIC REPERAT	172
II.4 PROPUNERI DE CONSERVARE, PROTEJARE ȘI VALORIFICARE A PATRIMONIULUI CULTURAL CONSTRUIT DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA	173
II.4.1 CADRUL GENERAL PRIVIND CONSERVAREA, PROTEJAREA ȘI VALORIFICAREA PATRIMONIULUI CULTURAL ÎN ROMÂNIA	173

II.4.2	DETERMINAREA DIRECȚIILOR ȘI RECOMANDĂRILOR SPECIFICE PENTRU PROTEJAREA ȘI CONSERVAREA MONUMENTELOR ISTORICE DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA	175
II.4.3	PROPUNERI DE VALORIFICARE A PATRIMONIULUI CULTURAL, TRASEE CULTURALE	177
II.5	MONUMENTE AFLATE în PERICOL	182
II.6	SITUAȚIA DELIMITĂRILOR ZONELOR DE PROTECȚIE ȘI A ZONELOR CONSTRUIE PROTEJATE ÎN CADRUL DOCUMENTAȚIILOR DE URBANSIM	182
II.7	PEISAJUL - PEISAJE CULTURALE	183
III.	TURISMUL	184
III.1	CADRUL NATURAL	184
III.1.1	ZONA MONTANĂ	184
III.1.2	FACTORI NATURALI TERAPEUTICI	186
III.1.3	ARII PROTEJATE ȘI MONUMENTE ALE NATURII	189
III.2	OBIECTIVE TURISTICE ANTROPICE (AȘEZĂRI UMANE)	190
III.3	PEISAJUL CULTURAL	191
III.3.1	PATRIMONIUL CULTURAL IMOBIL	192
III.3.2	PATRIMONIUL IMATERIAL	194
III.4	PRINCIPALELE FORME DE TURISM – TIPOLOGII DE TURISM	197
III.5	INFRASTRUCTURA PENTRU TURISM	202
III.5.1	STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE ȘI DISTRIBUȚIA LOR SPAȚIALĂ	206
III.5.2	STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ	209
III.5.3	STRUCTURILE TURISTICE DE TRATAMENT	211
III.5.4	STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIE DE AGENȚII DE TURISM	213
III.6	CAPACITĂȚI DE CAZARE ȘI TENDINȚE	215
III.7	CIRCULAȚIA TURISTICĂ	216
III.8	REȚEA DE INFORMARE ÎN TURISM	218
III.9	REȚEAUA TURISTICĂ, POTENȚIAL, OPORTUNITĂȚI	219
IV.	VALORIFICAREA ȘI DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI TURISTIC	220
IV.1	POSIBILE DOMENII DE INTERVENȚIE	221
IV.2	IMPACTUL TURISMULUI ASUPRA MEDIULUI	222
V.	DIAGNOSTIC PROSPECTIV ȘI GENERAL	222
V.1	INTRODUCERE	222
V.2	ANALIZA SWOT	222
V.2.1	PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT - CADRUL NATURAL	224
V.2.2	ARII NATURALE PROTEJATE	226
V.2.3	PATRIMONIUL CULTURAL	227
V.2.4	TURISM	230
V.3	DIAGNOSTIC PROSPECTIV	230
V.3.1	PEISAJ	230
V.3.2	ARII PROTEJATE	231
V.3.3	IZVOARE MINERALE ȘI GEOTERMALE	231
V.3.4	TURISM	234
V.4	DIAGNOSTIC GENERAL	234
V.4.1	ZONA MONTANA	235
V.4.2	ZONA DEALURILOR SUBCARPAȚICE	235
V.4.3	ZONA DE CÂMPIE	236
VI.	STRATEGIA DE DEZVOLTARE SPATIALA	236
VI.1	INTRODUCERE	236

VI.2	DOMENIUL TINTA ZONE PROTEJATE-TURISM; OBIECTIVE ALE DEZVOLTĂRII JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA	236
VI.2.1	OBIECTIVE REFERITOARE LA PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT	236
VI.2.2	OBIECTIVE REFERITOARE LA PATRIMONIUL CULTURAL	238
VI.2.3	OBIECTIVE REFERITOARE LA IZVOARELE MINERALE ȘI GEOTERMALE	239
VI.2.4	OBIECTIVE REFERITOARE LA TURISM.....	239
VII.	OBIECTIVE STRATEGICE - DEZVOLTAREA TURISMULUI, CA SECTOR CU POTENȚIAL APORT SEMNIFICATIV LA CREȘTEREA ECONOMICĂ A JUDEȚULUI	242
VII.1	OBIECTIV SPECIFIC : INFIINTAREA DE ZONE SI OBIECTIVE CERTIFICATE SAU ATESTATE, IN VEDEREA CREȘTERII PRESTIGIULUI ȘI A ATRAGERII DE FONDURI DIN SURSE GUVERNAMENTALE SI/SAU EUROPENE	242
VII.2	OBIECTIV SPECIFIC : DEZVOLTAREA OFERTEI TURISTICE A JUDEȚULUI, ÎN ACORD CU PRINCIPIILE DEZVOLTĂRII DURABILE	243
VII.3	OBIECTIV SPECIFIC: CREȘTEREA ACCESIBILITĂȚII OBIECTIVELOR TURISTICE ALE JUDEȚULUI	251
VII.4	OBIECTIV SPECIFIC: PROMOVAREA OFERTEI TURISTICE A JUDEȚULUI.....	252
	BIBLIOGRAFIE	255

PREAMBUL

Astăzi, dezvoltarea turismului este încurajată, în toate tipurile de state mai ales, începând cu cele dezvoltate și sfârșind cu cele emergente în care alte forme ale dezvoltării economice cum ar fi manufacturile sau exportul de resurse naturale nu sunt viabile din punct de vedere comercial. Persoanele fizice, agenții economici și reprezentanții statului, implicați direct sau indirect în activitatea turistică, trebuie să cunoască tendințele naționale, regionale, județene și locale, pe care se va fundamenta planificarea turismului intern, iar când tendințele locale, naționale și internaționale coincid, acesta este un factor care face ca evoluția să fie pozitivă.

Turiștii zilelor noastre sunt fizic și intelectual mai activi decât cei din trecut. Există în prezent numeroase forme particulare de turism individualizat, pe centre de interes, ca natura și fauna, siturile istorice, activitățile economice și profesionale, culturale, etc.

Turism înseamnă în final „puncte de interes”, de atracție, funcție de tipul de turist caruia i se adresează. Fie ca sunt monumente istorice sau naturale, zone cu specific ce iese din cotidian, zone ce conferă condiții practicării unei pasiuni (sport, vânătoare, pescuit sau pur și simplu asigură condițiile de relaxare și odihnă (peisaj, liniște, climat de crutare)

I. PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT

I.1 PEISAJ

I.1.1 AȘEZARE GEOGRAFICĂ

Județul Dâmbovița este situat în partea central-sudică a României, în sectorul central-nordic al Regiunii de Dezvoltare 3 SUD - Muntenia.

- Suprafața teritoriului administrativ al comunei : 4054 km²
- **Vecinatati :**
 - NORD : JUDEȚUL BRASOV
 - EST : JUDEȚUL PRAHOVA
 - SUD-EST JUDEȚUL ILFOV
 - SUD : JUDEȚUL GIURGIU, JUDEȚUL TELEORMAN
 - VEST: JUDEȚUL ARGES .

Județul Dâmbovița este situat pe direcția Nord-Sud (115 km), între 45°27' latitudine nordică (Vârful Omu) și 44°25' latitudine sudică (comuna Șelaru); iar pe direcția Est-Vest (63 km) între 25°54' longitudine estică (comuna Cornești) și 25°10' longitudine vestică (comuna Cândești). Cu o suprafață de 4054 km², județul Dâmbovița este unul dintre județele mici ale țării, ocupând aproximativ 1,6%.

*Poziția geografică a județului Dâmbovița: **Tabelul nr. 1***

PUNCTE EXTREME	VECINII	LONGITUDINE ESTICĂ	LONGITUDINE VESTICĂ
Nord - Vârful Omu	Județul Brașov	25°27'	45°27'
Sud - Comuna Șelaru	Județele Giurgiu, Ilfov și Teleorman	25°20'	44°25'
Est - Comuna Crevedia	Județul Ilfov	25° 54'	44° 44'
Vest - Comuna Cândești	Județul Argeș	25° 10'	45° 05'

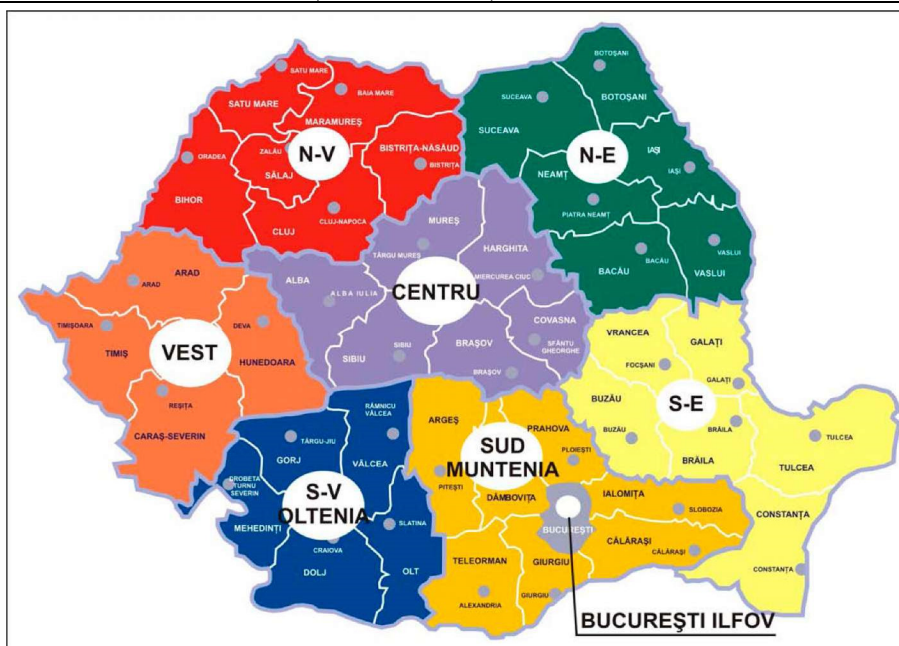

Figura nr. 1 - Localizarea județului în teritoriul național și regional

Ariile naturale protejate (rezervații naturale, parcurile naturale și naționale, rezervatiile biosferei) reprezintă cele mai pitorești peisaje, care adăpostesc totodată o serie de rarități floristice și faunistice, formațiuni geologice și paleontologice deosebite, peșteri cu formațiuni calcaroase, avenuri, etc, unele cu valoare de unicat în România și chiar în Europa. Acestea constituie obiective turistice majore, care în urma unor amenajări corespunzătoare s-ar putea integra într-un program de dezvoltare durabilă a spațiului rural, a cărui resurse sunt în general limitate.

Situat în partea de sud a Carpaților Meridionali, în zona de contact a Câmpiei Române cu Subcarpații Munteniei, județul are un relief variat ce se desfășoară în trepte: la nord se înalță Munții Bucegi și Leaota, cărora le urmează spre sud zona dealurilor Subcarpaților Munteniei, Platforma Căndești, iar în continuare, Câmpia Întinsă a Târgoviștei și Câmpia Titu.

Limitele administrative ale județului însumează 360 km; se învecinează la vest cu județul Argeș pe o distanță de 139 km, la est cu județul Prahova pe o distanță de 120 km, la sud-est cu județul Ilfov pe 20 km, la sud cu județele Giurgiu și Teleorman pe 36 km și la nord cu județul Brașov pe o distanță de 15 km.

Clima temperat continentală este mai umedă și răcoroasă în zonele înalte, iar în zonele joase cu precipitații mai reduse și temperaturi mai ridicate.

Resursele naturale cuprind o gamă importantă de bogății constituite în principal din: zăcămintă de țitei, gaze naturale, cărbune, sulf, ape sulfuroase, marne, calcare, gresie.

Peisajul geografic al județului, prin formele de relief și clima au determinat menținerea și dezvoltarea unei biodiversități variate și bogate. Unele dintre pasările inventariate în județ sunt de interes comunitar, alte specii de păsări și animale sunt supuse regimului de protecție și conservare instituit la nivelul ariilor speciale de conservare avifaunistică.

I.1.2 RELIEFUL

Relieful așezat armonios se succede de la nord spre sud pe o diferență de nivel de cca 2400 m, este constituit din munți (9%), unități de tranziție de la munte la deal (subcarpați), dealuri (41%) și câmpie (50%). Altitudinea maximă este de 2 505 m (vf. Omu – al cincilea vârf ca înălțime din țară), iar cea mai mică de doar 128,9 m în câmpia joasă de divagare (comuna Poiana). În ampla curbă altimetrică a reliefului predomină câmpia, care reprezintă 50% din suprafață, zonele colinare reprezentând 41%, iar din zona montană 9%.

Etajat de la câmpia joasă până la cele mai înalte piscuri ale Munților Bucegi, relieful județului prezintă o mare diversitate.

A. Relieful muntos este reprezentat în județul Dâmbovița, prin masivul Bucegi – Leaota. Morfologic, munții Bucegi corespund unui sinclinal suspendat, înălțat spre nord (2000-2500 m), coborât spre sud (1300 m) și mărginit de abrupturi spre exterior. În ansamblu are aspectul unui platou înalt, situat la

aproximativ 2000 m și străpuns în partea sa centrală de Valea lalomiței, fapt ce le-a dat o formă de potcoavă deschisă spre sud. Relieful platoului, etajat pe trei suprafețe structural-erozive (1800-2000 m, 1400-1500 m, 1000-1300 m) conservă în partea sa superioară urme ale glaciației cuaternare: circuri (obârșile lalomiței), morene (pe Valea lalomiței - morena terminală se găsește la 1760 m), văi glaciare.

Sunt de asemenea caracteristice formele structurale de relief, cum sunt: platouri, polițe structurale și forme diferențiale (babe, ciuperce, forme bizare, etc.), considerate ca unele dintre cele mai deosebite curiozități ale naturii din țara noastră. La o altitudine mai coborâtă apare relieful carstic, evidențiat prin numeroase peșteri și grote din care se distinge Peștera lalomiței, precum și chei săpate de apele curgătoare cum ar fi cheile Tătarului, cheile Zanoagei etc.

Latura vestică a Masivului Bucegi aproape se întrepătrunde cu munții Leaota, alcătuiți din șisturi cristaline dispuse într-un anticlinal cu forme domoale și altitudini ceva mai joase (2133 m în Vf. Leaota), acoperite de pășuni sub care etajul coniferelor se revărsă larg, împreunându-se pe versantul sudic și cel vestic, mai devreme decaț o cere altitudinea, cu fagul.

Masivul Leaota se dezvoltă în cadrul județului Dâmbovița numai prin culmile sale centrale, mai înalte delimitate spre est de valea Brăteului. Datorită alcătuirii petrografice predominant din șisturi cristaline, acesta prezintă suprafețe larg vălurite cu pante uniforme și înălțimi de 1600 – 2000 m. Văile puternic adâncite sunt însoțite de versanți cu înclinare moderată. Înălțimea cea mai mare este înregistrată în vf. Leaota (2.133 m).

Altitudinea creștelor muntoase, descrește de la nord la sud (muntele Leaota - 1812 m, muntele Vaca - 1548,3 m, vf. Măgura 1439,3 m) - **Tabelul nr. 2**

Denumire vârf muntos	Denumirea masivului muntos	Altitudinea vârfului muntos (m)
Omu	Bucegi	2505,0
Doamnele	Bucegi	2401,2
Leaota	Leaota	2133,3
Tătarului	Tătaru	1998,0
Dudele Mari	Duda Mare	1954,4
Deleanu	Lucăcilă	1895,2
Jugureanu	Jugureanu	1786,6
Românescu	Leaota	1749,8
D ichiu	Păduchiosu	1713,4
Lucăcilă	Lespezile	1686,0
Raciu	Păduchiosu	1518,4
Brândușa	Păduchiosu	1446,8

B. Relieful subcarpatic este format dintr-o succesiune latitudinală de sinclinale și anticlinale, distingându-se:

- Subcarpații de Curbură;
- Pintenul Măgurii;
- Subcarpații Getici;
- Podisul Getic.

Subcarpații alcătuiesc cea de-a doua treaptă de relief și ocupă 23% din suprafața județului, 409 km².

Subcarpații de Curbură sunt alcătuiți dintr-o înșiruire de dealuri și de depresiuni dispuse în lungul văilor principale. Pe teritoriul județului Dâmbovița sunt reprezentați prin Subcarpații Prahovei (foști ai lalomiței) cu două subdiviziuni:

- Subcarpații externi care fac trecerea de la câmpiile piemontane la zona montană;
- Subcarpații interni care fac trecerea de la subcarpați la munte.

Subcarpații interni se întind în partea de nord până la limita cu munții Bucegi și Leaota. La est și vest limitele sunt constituite de limita teritoriului administrativ al județului. În partea de sud Subcarpații interni se învecinează cu subcarpații externi. Separarea dintre aceștia o reprezintă o limită geologică – morfologică.

Aceasta corespunde unei falii majore longitudinale ce pornește de la Gemenea – Gura Bărbulețului unde este decroșată până la Pietrari și continuă către est spre Pucioasa și Valea Lungă.

Nota dominantă a reliefului o dau fenomenele de eroziune torențială și alunecare, care scot din circuitul agricol suprafețe apreciabile de teren.

Subcarpații exteriori ocupă o suprafață de aproximativ 521,4 km², limita la nord fiind dată de limita geologică cu Subcarpații Interni și anume, linia ce corespunde faliei majore pomenită mai sus. La vest, limita este pe râul Dâmbovița care desparte subcarpații externi de Podișul Getic. La sud limita cu câmpia trece prin dreptul localităților Șotânga – Aninoasa – Gura Ocniței – Moreni. Limita estică este reprezentată de linia de demarcație cu județul Prahova.

Cea mai înaltă formă de relief este reprezentată prin vârful Teiușului (721 m) situat pe teritoriul comunei Iedera. Un alt vârf important este vârful Stânei (692,8 m), situat la limita dintre localitățile Manga și Pietrari.

Zone cu fenomene de instabilitate accentuate în cadrul acestei subdiviziuni, pe suprafețe mari, sunt identificate pe versantul stâng al văii Ialomița între Trainica și Priboiu și la Lăculețe.

Pintenu Măguri ocupă o suprafață de aproximativ 308 km², este situat în continuarea Subcarpaților externi, între valea Ialomiței la vest și sud, iar în est este delimitat de valea Proviței și limita administrativă a județului. Pintenu Măguri este o unitate de relief bine conturată și are aspectul unei câmpii înalte în care depozitele mai vechi, romaniene se identifică ca bombamente în axul cutelor anticlinale, (Mărgineni cu vârful Poiana Lungă - 326,5 m și Bucșani - 348,2 m). Eroziunea rețelei hidrografice secundare a fragmentat puternic acest platou.

Subcarpații Getici cu o suprafață de aproximativ 33 km², sunt separați de subcarpații interni prin valea Dâmboviței, dezvoltându-se la est pe teritoriul comunelor Văleni și Malu cu Flori.

Cea mai mare altitudine este prezentă în punctul Groapa Oii - 950 m situat pe teritoriul comunei Văleni Dâmbovița. Versanții văilor sunt afectați de fenomene de instabilitate cu pagube mari (alunecarea de la cimitirul din Văleni Dâmbovița, Valea Mesteacănului, Capu Coastei).

Podișul Getic cu subdiviziunea Podișul Căndești are o suprafață de 339 km².

Piemontul Căndești, situat la vest de râul Dâmbovița, care face trecerea de la subcarpați la câmpie, este o unitate ce apare ca o înmănuchere de interfluvii pe direcția nord-sud, cu înălțimi de 600 - 200 m. Interfluviile sunt netede, împădurite, ușor înclinate spre sud și fragmentate de văi mult mai adâncite în cuvertura de pietrișuri groasă de 3-4 m în sud și de peste 15 m în nord.

C. Câmpiile, aparținând Câmpiei Romane, ocupă cca. 50% în suprafața județului, alcătuiesc cea mai joasă și mai tânără formă de relief începând de la poalele dealurilor subcarpatice. Se caracterizează printr-o pantă mică a interfluviilor, slab fragmentate și au ca subdiviziuni:

Câmpia Munteniei de Vest, subdiviziunea Găvanu-Burdea

Câmpiile piemontane rezultate din suprapunerea parțial și îmbinarea unor conuri aluviale vaste de râuri, ce veneau din Subcarpații podișul Getic sau chiar din podișul prebalcanic, au la marginea lor fie un lac fie pe o câmpie limitofă. Ele au apărut în faze diferite de evoluție în cuaternar și prin urmare vor avea alcătuire predominant din pietrișuri, nisipuri și intercalații de argile care descresc în dimensiuni din zona de contact spre centrul câmpiei.

Câmpia piemontană are altitudini mai ridicate și se desfașoară în zona de contact dintre subcarpați și câmpia propriu-zisă. Incepe cu Pintenu Picior de Munte, însoțit de terasele în evantai de pe partea dreaptă a Dâmboviței și continuă cu Câmpia piemontană joasă a Târgoviștei. Urmează Pintenu Măguri sau Câmpia piemontană înaltă a Cricovului Dulce, intens fragmentată și atacată de eroziune torențială și de procese gravitaționale.

Câmpia Găvanu-Burdea, ce cuprinde colțul sud-vestic al județului, trebuie privită sub raport genetic ca o continuare directă a câmpiilor piemontane înalte din nord, caracterizându-se prin paralelismul văilor, care crește de la est la vest și de la nord la sud, alături de prezența a numeroase sectoare cu meandre adâncite și a teraselor fluviale pe văile mai mari. Subsolul este alcătuit din depozite loessoide, conținând o bogată pânză de apă freatică.

Câmpia Munteniei de Est reprezentată prin Câmpia Picior de Munte și Câmpia Ialomiței.

Câmpia Picior de Munte este limitată de Podișul Getic la nord, râul Dâmbovița la est, iar la sud de limita morfologică ce trece prin localitățile Sălcioara – Produlești – Mătăsaru – Mogoșani, care o delimitează

de Câmpia de Subsidență Titu. În continuare limita sudică este reprezentată de râul Argeș care constituie limita cu Câmpia Gavanu – Burdea.

Câmpia Ialomiței, situată în sectorul central-estic al Câmpiei Române, cuprinde câmpiile piemontane Târgoviște și Ploiești, Câmpia de subsidență Titu și câmpia tabulară a Vlăsiei cu subdiviziunea Câmpia Snagovului.

Câmpia Târgovistei are o suprafață de aproximativ 420 km², este situată între râurile Dâmbovița la vest, respectiv Ialomița la est. La nord, limita o reprezintă zona dealurilor Subcarpatice, iar la sud limita cu Câmpia Titu trece prin localitățile Sălcioara – Cornățelu – Bîlciurești.

Câmpia Ploiești ocupă o suprafață de 44 km² din teritoriul județului, fiind reprezentată pe teritoriul comunei Dărmănești, limitată la vest de către pâraul Provița, iar la sud de râul Cricovul Dulce. Cotele începând cu 240 m scad treptat până la 170 m la limita de sud cu Pintenului Măgurii.

Câmpia Titu este reprezentată îndeosebi prin terase aluviale, lunci largi, interfluvii extinse ce au zeci de kilometri lungime. Orientarea este nord-sud cu lățimi ce variază între 3-5 km și 8-10 km. Câmpia mai cuprinde o serie de albi minore, dar și forme mai mici care au apărut în urma eroziunii, acumulării, sufuziunii și tasării, reprezentate prin bancuri, ostroave, renii, eroziuni ale malurilor, surpări și prăbușiri de maluri, despletiri și modificări ale cursurilor afluenților.

Relieful are aspectul unei câmpii joase de subsidență și frecvente procese de colmatare. Fenomenul de subsidență activă poate fi ușor de surprins pe teren mai ales în zona convergenței hidrografice Titu - Potlogi.

Câmpia Vlăsiei, subunitatea Câmpiei Snagovului se extinde pe o suprafață de 53 km², prezintă un pronunțat caracter piemontan, fiind situată în prelungirea Câmpiei Târgovistei fapt pentru care a fost denumită câmpie piemontană terminală.

I.1.3 REȚEAUA HIDROGRAFICĂ

Caracteristicile climatice au o influență direct asupra rețelei hidrografice prin aportul adus de precipitații sau pierderile prin evapotranspirație, iar structura reliefului a permis organizarea acestora. Marea majoritate a apelor izvorăsc din zona montană și au cursuri permanente cu mici excepții în zonele calcaroase.

APELE DE SUPRAFAȚĂ din județul Dâmbovița aparțin de două sisteme hidrografice distincte: cel al Ialomiței, în jumătatea de nord-est, și cel al Argeșului în jumătatea de sud-vest. Densitatea rețelei de râuri variază între 0,5 și 0,8 km/km² în zona montană, între 0,3 și 0,5 km/km² în zona subcarpatică și între 0,3 și 0,4 Km/Km² în zona joasă.

Cel mai important râu care strabate județul Dâmbovița este **râul Ialomița** care izvorește din munții Bucegi, principalii săi afluenți din județul Dâmbovița fiind Bi(e)zdi(e)del, Crivăț, Cricovul Dulce, Ialomicioara, Pâscov, Răciu, Răteiu, Slănic și Vulcana. Râul Ialomița are o suprafață de bazin de 1208 km² și o lungime de 132 km. Panta medie a râului pe teritoriul județului este de 17,5%.

Râul Ialomița are un bazin simetric în zona de munte își adună apele din izvoarele circurilor glaciare prin confluența obârșiei Ialomiței cu valea Doamnelor și valea Șugărilor și curge spre sud, în lungul axului sinclinalului.

În sectoarele calcaroase, Ialomița este alimentată și din subteran, prin drenaj carstic, de către apele care se pierd pe suprafața platourilor cu lapiezuri și se îndreaptă către izvoarele din axul sinclinalului (conform înclinării stratelor). Numeroși afluenți cu obârșia pe/sub podul Bucegilor converg spre bazine, contribuind la mărirea debitului râului colector.

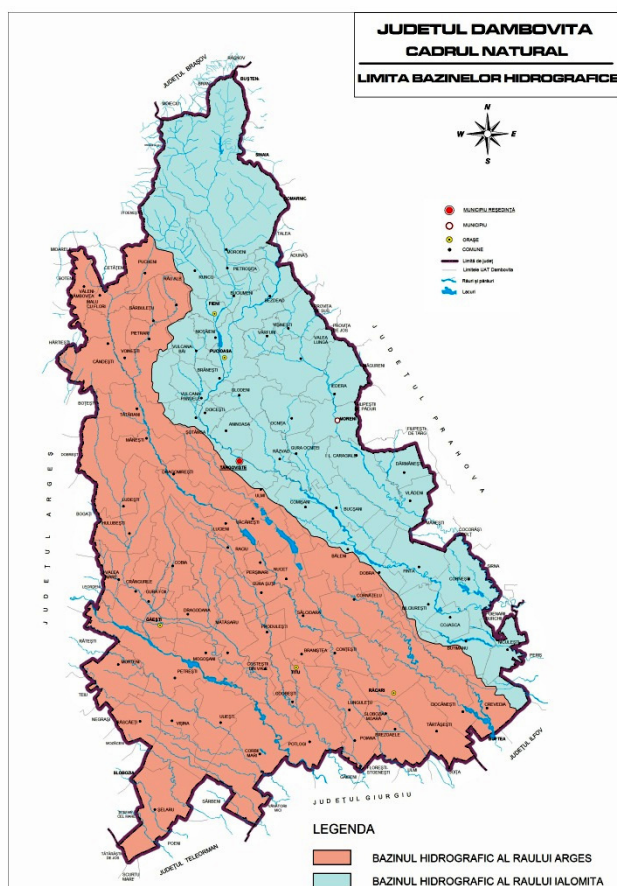

Figura nr. 2 - Bazinele hidrografice din județul Dâmbovița

Ialomicioara Mare izvorește de sub muntele Păduchosu, iar bazinul văii are o suprafață de 76 Km² cu o lungime de 10 Km.

În sectorul subcarpatic, văile afluate sunt: Țâța, Ialomicioara Mică și Vulcana (S=41 Km², L=16 km) pe partea dreaptă, iar pe stângă: Rușetul și Bizdidelul.

Ialomicioara Mică (valea Runcului) are izvoarele în zona montană a Leaotei prin văile Frumușelu, Vaca și Marginea Domnească. Are un traseu către sud-est cu o lungime de 24 km.

Pârâul Bizdidel (Bezdedel) are izvoarele (văile Zlacului și Belciuga) în zona montană în apropiere de limita cu Subcarpații, iar traseul său este influențat de tectonica zonei pe care o străbate. După ce iese din zona montană, traversează perpendicular structurile pânzei de Ceahlău și Comarnic (decide externe), apoi merge de-a lungul axului sinclinalului Bezdead - Buciumeni, până la intrarea în satul Măgura, de unde traversează structurile moldavidelor. Suprafața bazinului este 92 km², iar lungimea este de 26 km.

Cricovul Dulce își are izvoarele în zona subcarpatică pe raza comunei Vișinești unde prezintă o rețea deasă de afluenți dintre care cei mai importanți pe partea dreaptă sunt - valea Izvoru, iar pe partea stângă valea Provița. Valea Izvoru cu numeroși afluenți are un traseu de la vest către est,

pe teritoriul comunei Valea Lungă.

Râul Provița cu un traseu puternic meandrat formează limita naturală dintre comunele I.L. Caragiale și Dărmănești.

Pârâul Snagov traversează de la vest la est teritoriul comunelor Butimanu și Niculești. Pe acest pârâu sunt amenajate o salbă de lacuri (Butimanu, Bărbuceanu, Niculești).

Râul Argeș, ale cărui izvoare se găsesc pe versanții sudici ai Munților Făgăraș, străbate județul pe o lungime de 47 km, până la intrarea în județ având o suprafață de bazin de 3.590 km² și o lungime de 130 km, iar de la ieșirea din județ o suprafață de 3.740 km² și respectiv lungimea de 177 km. Panta medie a râului pe sectorul aferent județului este de 1,65 %. Cel mai important afluent al Argeșului este **Dâmbovița** care are până la intrarea în județ o suprafață de bazin de 636 km² și o lungime de 67 km, iar de la ieșire o suprafață de bazin de 1.120 km² și o lungime de 157 km, confluența cu Argeșul fiind însă în afara județului Dâmbovița. Interfluviul dintre Dâmbovița și Ialomița este drenat, în zona de câmpie de Colentina și Ilfov, afluenți ai Dâmboviței, cu care se unește în județul Giurgiu. Un alt afluent important al râului Argeș este Sabarul, care își culege apele de pe teritoriul județului Dâmbovița și pe care îl părăsește în apropierea comunei Potlogi, până unde are o suprafață de bazin de 740 km² și o lungime de 65 km. Partea de sud-vest a județului este drenată de râurile din zona superioară a bazinului Neajlov, afluent al Argeșului, cu care confluențează în județul Giurgiu. Debitul medii multianuale specifice variază pe teritoriul județului între 20 l/s*km² în zona înaltă a Munților Bucegi și 5 l/s*km², în zona de câmpie din sud. Debitul mediu multianual al Ialomiței la Băleni, situat imediat în amonte de confluența cu Cricovul Dulce, este de 10,1 m³/s, al Argeșului, la intrarea în județ, de 39,5 m³/s - debit care variază nesemnificativ până la ieșire - al Dâmboviței, la intrarea în județ de 10,1 m³/s, iar la ieșire de 11,8 m³/s. Pe râurile ale căror bazine de recepție se află integral sau în majoritate în zona înaltă, cum ar fi de exemplu Ialomița la stația hidrologică Moroieni și Dâmbovița la stația hidrologică Malu cu Flori, volumele maxime de apă pe anotimpuri se scurg obișnuit

primăvara (aprilie-iunie), iar cele minime în iarnă (decembrie-februarie) reprezentând în medie cca. 40-50% și respectiv 10-15% din cele anuale.

LACURILE deși sunt prezente în mai toate zonele de câmpie ale județului, sunt în marea lor majoritate rezultatul barării unor cursuri de apă, având rol de bazin tampon la combaterea viiturilor, sursă de energie hidroelectrică, sursă primară de apă potabilă sau bazin piscicol.

În bazinul superior al Ialomiței, în amonte de Cheile Orzei, se află lacurile de acumulare Bolboci și Scropoasa, care deservesc uzinele hidrocentralelor de la Bolboci, Dobrești și Gâlma.

În zona amonte a orașului Pucioasa există un lac de acumulare artificial, situat pe râul Ialomița, având în aval o păstrăvărie și funcție turistică. În urma analizelor fizico-chimice și biologice efectuate în anul 2006, lacul se încadrează în clasa a II-a de calitate. Din punct de vedere trofic, lacul Pucioasa este un lac mezotrofic. Din zona de câmpie trebuie amintite: salba de lacuri Ilfoveni – Bunget - Brătești, lacurile Lazuri - Comișani, lacurile Butimanu, lacurile Crevedia, lacurile Ciocănești, lacurile Colacu - Răcari, lacul Cățunu - Cornești, lacul Hagioaica, lacul Corbii Mari, lacul Cornești, lacul Românești-Potlogi, etc.

APELE SUBTERANE din cuprinsul județului Dâmbovița depind de gradul de permeabilitate, cât și de grosimea și extensiunea rocilor care le înmagazinează. Astfel, rocile compacte din zona montană sunt în general impermeabile pentru o bună parte a munților Leaota și Bucegi.

Totusi, abundența și permanența izvoarelor dovedește existența apelor freatice, dar acestea sunt acumulate în depozitele de pantă și de la baza versanților.

O situație mai aparte prezintă conglomeratele din sinclinalul Bucegilor, care au un grad de permeabilitate mai mare față de depozitele constituente din jur, dar nu dau izvoare cu un debit prea mare.

În zona de munte nu putem vorbi de prezența stratelor acvifere de adâncime. Depozitele constituente din zona subcarpatică au diferite grade de permeabilitate, în funcție de natura lor. Există strate acvifere locale în depozitele de pietrișuri, nisipuri și argile din formațiunile pliocene și pleistocene inferioare. Trebuie să remarcăm faptul că prin infiltrarea apelor superficiale în depozitele mio-pliocene, acestea suferă de cele mai multe ori un proces de mineralizare accentuată și apar sau sunt întâlnite în foraje, ca ape minerale cu importanță mare pentru economia județului. Interfluviul dintre Dâmbovița și Arges, exceptând luncile celor două râuri, este alcătuit din depozite de pietrișuri și nisipuri cu o permeabilitate bună. În colțul sud-vestic al județului, la sud de lunca Argeșului, în sectorul aferent Câmpiei Găvanu-Burdea, apele freatice au condiții foarte bune de înmagazinare, pietrișurile și nisipurile stratelor de Frătești fiind prezente la o mică adâncime sub cuvertura de loess. Aceleași depozite cu o granulometrie foarte favorabilă infiltrației și deci cu un orizont freatic foarte bine dezvoltat se întâlnesc și în luncile Argeșului și Dâmboviței pe întregul traseu din județ și de pe valea Ialomiței în aval de Pucioasa.

I.1.4 CLIMA

Teritoriul județului Dâmbovița aparține în proporție de cca. 80 % sectorului cu clima continentală (50% ținutul climatic al Câmpiei Române și 30 % ținutului climatic al Subcarpaților) și în proporție de cca. 20% sectorul cu clima continental - moderată (ținuturilor climatice ale munților mijlocii și înalți). Ținutul cu clima de câmpie se caracterizează prin veri foarte calde, cu precipitații moderate și ierni nu prea reci, cu viscole, rare și frecvente intervale de încălzire, care duc la topirea stratului de zăpadă. Pentru sectorul cu clima continental - moderată sunt caracteristice verile răcoroase, cu precipitații abundente și ierni foarte reci, cu viscole frecvente și strat de zăpadă stabil pe o perioadă îndelungată.

Temperatura aerului variază în limite largi din cauza diferențelor mari de altitudine a reliefului. Mediile anuale depășesc 10,0°C în ținutul de câmpie (10,1°C la Titu și Găești), coboară până sub 9°C în ținutul Subcarpaților și variază între 6,0 și 0,0°C în sectorul montan. Pe culmile cele mai înalte devin negative, coborând chiar sub -2,0°C (-2,6°C la vârful Omul). Mediile lunii celei mai calde, scad treptat de la câmpie (21,7°C la Titu și Găești) către deal (21,0°C la Târgoviște) și munte (cca 5,0 - 6,0°C) pe culmile montane cele mai înalte. Mediile lunii celei mai reci, ianuarie, sunt ceva mai coborâte în câmpie (-2,9°C la Titu și -3,2°C la Găești) comparativ cu zona de dealuri (-2,3°C la Târgoviște), din cauza frecvențelor inversiuni termice care se dezvoltă în partea cea mai joasă a județului. Începând de la cca 500 m în sus, mediile lunii ianuarie scad, paralel cu creșterea înălțimii, până la valori sub -10,0°C. Pe culmile montane cele mai înalte, mediile lunare cele mai mici, se înregistrează în februarie când ating chiar -11,0°C. Maximele absolute înregistrate până în

prezent au depășit 40,0°C, în zonele de câmpie și de dealuri (40,4°C la Târgoviște în ziua de 20 august 1946) și 22,0 - 25,0°C în sectorul montan. Minimele absolute au coborât sub -30,0°C în ținutul de câmpie (-31,0°C la Găești în ziua de 24 ianuarie 1907) sub -28,0°C în ținutul deluros (-28,3°C la Târgoviște în ziua de 25 ianuarie 1942) și până la -38,0°C pe culmile montane cele mai înalte. Numărul mediu anual al zilelor de îngheț depășesc 100 în ținutul de câmpie, 110 în ținutul de dealuri (111,3 la Târgoviște) și 260,0 pe culmile cele mai înalte ale munților.

Precipitațiile atmosferice cresc substanțial odată cu altitudinea. Cantitățile medii anuale totalizează 512,1 mm la Potlogi, 500,0 mm la Târgoviște și peste 1300,0 mm pe culmile montane cele mai înalte. Cantitățile medii lunare cele mai mari se înregistrează în iunie și sunt de 80,1 mm la Potlogi, 85,1 mm la Titu, 83,1 mm la Târgoviște și 170,0 mm pe munții cei mai înalți. Cantitățile medii lunare cele mai mici cad în februarie la câmpie (28,2 mm la Potlogi și 30,3 mm la Titu) și deal (22,1 mm pe culmile cele mai înalte). În semestrul cald o mare parte a precipitațiilor prezintă caractere de averse. Cantitățile maxime căzute în 24 de ore au atins 95,6 mm la Titu (3.VII.1939), 103,8 mm la Potlogi (20.VIII.1949), 135,0 mm la Găești (13.VII.1941), 190,0 mm la Bilciurești (29.VI.1928), 155,6 mm la Târgoviște (1.VII.1924) și peste 110,0 mm pe munții înalți.

Stratul de zapadă prezintă o discontinuitate accentuată în partea joasă a județului și o mare stabilitate în cea înaltă. Durata medie anuală este mai mică de 50 zile la câmpie și mai mare de 215 zile pe culmile montane cele mai înalte. Grosimile medii decadaale ating în ianuarie și februarie la câmpie valori de până la 10,0 - 15,0 cm, iar în ianuarie - martie, la munte valori de până la 30,0 - 50,0 cm.

I.1.5 SOLURILE

Solul este o componentă a mediului natural formată la suprafața litosferei prin interacțiunea în timp a factorilor fizico-geografici și a omului care intervine în procesul de solificare.

Învelișul de sol este în strânsă legătură cu ceilalți componenți ai mediului geografic, evidențiindu-se și în județul Dâmbovița o zonalitate altitudinală în funcție de treptele de relief majore, la care se adaugă și prezența unor soluri azonale, datorită unor factori pedogenetici locali.

Clasele de soluri întâlnite în județul Dâmbovița sunt:

Cernisolurile (molisolurile) - au un potențial natural ridicat, cu un grad sporit de favorabilitate pentru toate folosințele, în special pentru cultura cerealelor. Tipurile de sol incluse în această clasă sunt kastanoziomurile, cernoziomurile, faeozomurile și rendzinele. Exceptând rendzinele, condiționate de materialul parental, aceste tipuri de sol se leagă de condițiile bioclimatice de stepă și de silvostepă, orizont AC sau BV (indiferent de culori) și Cca, în primii 60-80 cm. Nu prezintă proprietăți andice și nici proprietăți gleice (Gr) sau stagnice intense (W) în primii 50 cm ori proprietăți salsodice intense (sa, na) în primii 50 cm. În județul Dâmbovița cernisolurile sunt prezente pe suprafețe mici în zona de sud-est.

Luvisolurile reprezintă clasa zonală de soluri care se caracterizează printr-un orizont A (sau A și E) și orizont argic (Bt), având culori cu valori și crome peste 3,5 la umed, începând din partea superioară a orizontului; fără Btna. Pot prezenta un orizont O, dar și un orizont vertic asociat orizontului B argic (Bty). Nu pot avea în primii 50 cm proprietăți stagnice intense (W), proprietăți gleice (Gr) sau proprietăți salsodice intense (sa, na) (fără a îndeplini condiția de încadrare la hidrisoluri sau salsodisoluri). Această clasă include următoarele tipuri de sol: preluvosol (fostele soluri brune roșcate și brune argiluviale), luvosol (sol brun luvic, sol brun roșcat luvic și luvisol albic), planosol și alosol. Luvisolurile conferă nota dominantă a învelișului de sol din treapta deluroasă și de podiș a țării, fiind reprezentative în județul Dâmbovița.

Cambisolurile includ eutricambisolurile (soluri brune eu-mezobazice și solurile roșii – terra rossa) și districambisolurile (soluri brune acide). Clasa cambisolurilor este reprezentativă pentru etajul montan inferior, la altitudini cuprinse (aproximativ) între 500 - 1300 m, cu un climat temperat și boreal montan și păduri de foioase sau amestec foioase-conifere, mai rar, conifere.

Spodisolurile cuprind trei tipuri de sol: prepodzolurile (soluri brune feriiluviale), podzolurile și criptopodzolurile (sol brun acid criptosodic). Aceste soluri sunt caracteristice unităților muntoase, la altitudini de peste 1300 m.

Vertosolurile prezintă un orizont vertic de la suprafață sau de la cel mult 20 cm (sub stratul arat), ce se continuă până la cel puțin 100 cm; conțin peste 30 % argilă (gonflantă) în toate orizonturile, până la cel puțin 100 cm adâncime. Orizontul vertic presupune existența fețelor oblice de alunecare ($10^\circ - 60^\circ$ față de orizontală), prezența crăpăturilor la uscăciune și aspectul masiv după perioadele umede. Vertosolurile ocupă areale destul de compacte, îndeosebi, în nordul Câmpiei Române, în sudul Podișului Piemontan Getic, în Dealurile Bănățene și în sectoarele de subsidență din Câmpia Tisei (Câmpia Timișului, Câmpia Crișurilor). În județul Dâmbovița vertosolurile se întâlnesc pe suprafețe restrânse în zona de sud-vest.

Hidrisolurile (soluri hidromorfe) includ gleiosolurile (soluri gleice), limnosolurile și stagnosolurile (soluri pseudogleice). Această clasă de soluri se formează în condițiile unui exces prelungit de umiditate, care determină anumite însușiri particulare ale orizonturilor pedogenetice.

Protisolurile includ soluri cu orizont O sub 20 cm grosime sau orizont A, în general, slab dezvoltat sau ambele, fără alte orizonturi sau proprietăți diagnostice (pot să apară trăsături morfogenetice, dar acestea sunt foarte slab dezvoltate pentru a îndeplini condiții de diagnoză); se pot forma orizonturile hiposalic și hiponatric; pot fi identificate proprietăți gleice (Gr) sub 50 cm adâncime, dar și un orizont vertic asociat orizontului C. Tipurile de sol cuprinse în această clasă sunt: litosolul, regosolul, psamosolul, aluviosolul și entiantrosolul incluse anterior la clasa solurilor neevoluate, trunchiate și desfundate.

Antrosolurile includ entități tipologice intens modificate antropice, având un orizont superior antropedogenetic de cel puțin 50 cm grosime (format prin transformarea unui orizont sau strat al solului prin fertilizare îndelungată și lucrare adâncă sau prin acreție), ca urmare a unei lungi perioade de cultivare, inclusiv prin desfundare (vii și livezi intensive) și irigație. Aceste soluri caracterizează învelișul pedologic de la nivelul agrotasei or vechi (bine înțelenite), din plantațiile intensive viti-pomicole, din orezării, dar și din perimetrele reamenajate ecologic.

I.1.6 FAUNA ȘI FLORA

Un mare număr de specii rare, relict și endemice sunt concentrate în masivele muntoase din județ. Fauna județului Dâmbovița este bogată și diversă, ca o consecință a varietății ecosistemelor acvatice și terestre. Gradul mare de împădurire al județului, în special în zona montană și subcarpatică, asigură condiții bune de viață pentru multe specii de animale de interes cinegetic și științific.

O mare varietate de specii de floră și faună de pe teritoriul județului, prezintă o importanță economică deosebită, cu multiple utilizări în diverse sectoare ale economiei. Principalele resurse biologice din flora spontană valorificate economic sunt ciupercile, fructele de pădure, plantele medicinale. La acestea se adaugă speciile de faună salbatică de interes cinegetic, valorificate prin vânătoare, cum sunt: cerbul comun, căpriorul, ursul, mistrețul, iepurele, vulpea, fazanul, cocoșul de munte, rața sălbatică, gâsca sălbatică, potârnichea etc; prin pescuit se valorifică specii de pești din acumulările piscicole ale județului: crap, novac, caras, păstrăv, etc.

Zona pădurilor de foioase care ocupă partea de SV a județului și suprafețele restrânse în Câmpia Târgoviștei este alcătuită din păduri de stejar submezofili termofili (cer și gârniță), parțial defrișate și înlocuite cu culturi și pajiști secundare stepizate. Subarboretul acestor păduri este compus din păducel, lemn câinesc, măceș, porumbar, sânger, corn, fiind bine dezvoltată și pătura erbacee.

Etajul pădurilor de foioase este larg reprezentat în Subcarpați și Piemontul Căndești unde predomină păduri de gorun și pajiști colinare secundare, dar apar, îndeosebi pe versanții nordici și făgete de deal cu carpeni până în zona montană unde se desfășoară pădurile de fag și de amestec (fag, molid, brad) tivite de un brâu de pajiști montane secundare.

Etajul pădurilor de molid este alcătuit din molidișuri ce alternează cu pajiști montane de păiuș roșu. În Bucegi și pe culmile sudice ale Munților Leaota, legătura dintre pădurile de molid și cele de fag se realizează prin subzona pădurilor de rășinoase amestecate cu păduri de fag. De remarcat este și faptul că în aceste păduri încep să apară în pâlcuri mai mici și alți arbori, ca: ulmul, frasinul, arțarul, plopul tremurător, iar dintre arbuști apar la marginea pădurilor socul, salcia etc.

Pădurile se desfășoară altitudinal de la 150 m până la cca 1.800 m. Distribuția fondului forestier pe principalele forme de relief ale județului se prezintă astfel: munte 16,5%, deal 38,8%, câmpie 44,7%.

Etajele subalpin și alpin sunt reduse spațial, fiind constituite din tufișuri pitice, pernițe de plante secundare și pajiști subalpine ce alternează cu tufișuri de smârdar, jneapăn, anin de munte și ienupăr și pajiști de stâncărie.

Din categoria asociațiilor azonale remarcăm în primul rând pădurile de esențe moi dezvoltate în luncile râurilor unde se întâlnesc pajiști mezohidrofile și zăvoaie de anin negru și alb, plop și salcie, iar în zonele umede ale câmpiei de divagare, păduri de stejar pedunculat și pajiști mezohipofite, local cu vegetație palustră.

Fauna se caracterizează prin predominarea celei de pădure, bogate în specii de valoare economică sau științifică deosebită: cerbul, ursul, mistrețul, râsul (ocrotit), jderul, veverița, căpriorul (colonizat în Subcarpați și Piemontul Căndești), iepurele, popândăul, în sud. Dintre păsări, larg răspândite sunt: alunarul, fazanul și cocoșul de munte (ocrotit). Fauna alpină are ca reprezentant tipic capra neagră.

Variatatea condițiilor geografice asigură mediul optim de viață și pentru o faună bogată pe toate treptele de relief. Gradul mare de împădurire al județului, în special în zona montană și subcarpatică, asigură condiții bune de viață pentru multe specii de animale de interes cinegetic și peisagistic. Astfel, culmile cele mai înalte ale Munților Bucegi și cele mai prăpăstioase țăncuri constituie domeniile caprei negre (*Rupicapra rupicapra*), care în timpul iernii coboară în căutare de hrană până în zona pădurilor de munte. De altfel, în Bucegi este limita cea mai estică unde se mai întâlnește capra neagră în Carpații Meridionali.

Tot domeniului alpin îi sunt caracteristice și o serie de păsări, cum este cinteza alpină (*Anthus sipinoletta*), care, împreună cu multe alte specii alpine, a coborât până la limita superioară a pădurilor.

În zona pădurilor de munte, fauna este mult mai bogată și diversă. În aceste păduri se întâlnește cerbul (*Cervus elaphus carpathicus*), recunoscută fiind valoarea cinegetică a acestei podoabe a pădurilor carpatice. Deși trăiește mai mult în zona pădurilor montane, ursul (*Ursus arctos*) urcă după hrană în timpul verii până în zona subalpină, iar în perioada de toamnă coboară spre poalele culmilor montane. Căprioara (*Capreolus capreolus*) este răspândită în foarte multe păduri din cadrul județului, ca urmare a acțiunilor de colonizare care s-au întreprins în zona carpatică, subcarpatică, și chiar de câmpie. Mistrețul (*Sus scrofa*), foarte răspândit în zona pădurilor de fag și gorun, coboară după hrană, de foarte multe ori, până în zona dealurilor subcarpatice.

Tot în zona pădurilor carpatice de rășinoase se întâlnesc și exemplare de râs (*Lynx lynx*), cel mai feroce carnivor al Carpaților noștri. Atât în pădurile montane, cât și în cele de deal se întâlnește și jderul de scorbură (*Martes martes*). Un alt mamifer care se întâlnește atât în Subcarpați, cât și la câmpie, având o mare valoare cinegetică, este iepurele (*Lepus europaeus*).

Caracteristică pentru pădurile pericarpate de fag și stejar este și veverița (*Sciurus vulgaris*), care are alături de alte rozătoare mici, ca șoarecii și pârșul comun, completează fauna de mamifere a acestor păduri.

În zona munților înalți se pot remarca și o serie de specii considerate ca relicte glaciare. Dintre acestea menționăm vipera comună (*Vipera berus berus*) și șopârla de munte (*Lacerta vivipara*). Se întâlnesc de asemenea, atât în Bucegi, cât și în Leaota, câteva endemisme carpatice, cum este de exemplu salamandra carpatică (*Triturus montandoni*) sau alte specii considerate ca elemente europene.

Dintre speciile de păsări de interes cinegetic în pădurile montane se întâlnește cocoșul de munte (*Tetrao urogallus*). În pădurile carpatice de rășinoase trăiește ciuhurezul porumbac (*Surnia ulula*), iar în pădurile de fag cinteza de iarnă (*Fringilla montifringilla*).

Păsările caracteristice pădurilor din jumătatea sudică a județului sunt: coțofana (*Pica pica*), graurele (*Oriolus oriolus*), botgrosul (*Coccothraustes coccothraustes*). Apoi, din luna mai încep să apară și oaspeții de vară ai pădurilor, ca privighetoarea mare (*Luscinia luscinia*), dumbrăveanca (*Coracias garrula*), pupăza (*Upupa epops*), sitarul (*Scolopax rusticola*), potârnichea (*Perdix perdix*).

În zona de deal și de câmpie, reptilele sunt reprezentate prin gușter (*Lacerta viridis*) și diferite specii de șerpi.

Fauna ihtiologică a apelor din cuprinsul județului este bine reprezentată și conservată ca urmare a faptului că rețeaua de râuri din zona montană și subcarpatică este foarte puțin poluată. Astfel, în zona de munte, unde cursurile de apă au pante mari, cantitatea de aluviuni în suspensie este foarte mică și apa bine oxigenată, crește în foarte bune condiții păstrăvul (*Salmo trutta fario*). Pe afluenții Ialomiței și Dâmboviței care izvorăsc și curg prin regiunea subcarpatică se întâlnește lipanul (*Thymallus thymallus*). Ceea ce este caracteristic pentru cursurile Dâmboviței și Argeșului din cadrul județului este faptul că se întâlnesc ca specii dominante scobarul (*Chondrostoma nasus*) și mreana (*Barbus barbus*). Pe cursurile mici de apă din zona câmpiei sudice se întâlnește și cleanul (*Lenciscus cephalus*).

Fauna județului Dâmbovița este bogată și diversă, ca o consecință a varietății ecosistemelor acvatice și terestre. Gradul mare de împădurire al județului, în special în zona montană și subcarpatică, asigură condiții bune de viață pentru multe specii de animale de interes cinegetic și științific.

O mare varietate de specii de floră și faună de pe teritoriul județului, prezintă o importanță economică deosebită, cu multiple utilizări în diverse sectoare ale economiei. Principalele resurse biologice din flora spontană valorificate economic sunt: ciupercile, fructele de pădure, plantele medicinale. La acestea se adaugă speciile de faună sălbatică de interes cinegetic, valorificate prin vânătoare, cum sunt: cerbul comun, căpriorul, ursul, mistrețul, iepurele, vulpea, fazanul, cocoșul de munte, rața sălbatică, gâsca sălbatică, potârnichea, etc. Se valorifică prin pescuit următoarele specii de pești din acumulările piscicole ale județului: crap, novac, carasă, păstrăv, etc.

I.2 ZONE ȘI MONUMENTE NATURALE DECLARATE PROTEJATE

Conform Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011, Art. 5:

(1) Pentru asigurarea măsurilor speciale de protecție și conservare în situ a bunurilor patrimoniului natural se instituie un regim diferențiat de protecție, conservare și utilizare, potrivit următoarelor categorii de arii naturale protejate:

a) de interes național: rezervații științifice, parcuri naționale, monumente ale naturii, rezervații naturale, parcuri naturale;

b) de interes internațional: situri naturale ale patrimoniului natural universal, geoparcuri, zone umede de importanță internațională, rezervații ale biosferei;

c) de interes comunitar sau situri „Natura 2000”: situri de importanță comunitară, arii speciale de conservare, arii de protecție specială avifaunistică;

d) de interes județean sau local: stabilite numai pe domeniul public/privat al unităților administrativ-teritoriale, după caz.

(2) Scopul și regimul de management al categoriilor de arii naturale protejate, stabilite la alin. (1) lit. a) - c), sunt prevăzute în **anexa nr. 1**.

(4) Categoriile de arii naturale protejate prevăzute la alin. (1) lit. a) - c) se pot modifica și completa prin hotărâre a Guvernului, la propunerea autorității publice centrale pentru protecția mediului și pădurilor, cu avizul Academiei Române, luându-se în considerare recomandările organizațiilor internaționale autorizate

Ariile naturale protejate reprezintă cele mai pitorești peisaje, care adăpostesc totodată o serie de rarități floristice și faunistice, formațiuni geologice și paleontologice deosebite, unele cu valoarea de unicat în România și chiar în Europa. Acestea constituie obiective turistice majore, care în urma unor amenajări corespunzătoare s-ar putea integra într-un program de dezvoltare durabilă a spațiului rural, a cărui resurse sunt în general limitate.

Pentru valorificarea potențialului natural a regiunilor izolate, cu precadere din zonele montane fără a veni în contradicție cu necesitățile de conservare ale naturii, se propune elaborarea de lucrări privind ariile naturale protejate și o colaborare mai strânsă a specialiștilor care le studiază (geografi, geologi, botaniști, zoologi, silvicultori, etc) cu consiliile locale și județene, precum și cu agențiile de turism județene.

În prezent, în România există 997 rezervații naturale, 13 parcuri naționale, 14 parcuri naturale, 3 rezervații ale biosferei, 12 situri RAMSAR, 148 arii de protecție avifaunistică și 383 situri de importanță comunitară. Numărul de 1570 de areale protejate nu este exagerat dacă ne comparăm cu alte țări europene, și anume cu Germania, unde sunt declarate peste 5.200 rezervații naturale, 12 parcuri naturale și 12 rezervații recunoscute de UNESCO, raportate la o suprafață de 357.000 km², cu 1/3 mai mare decât România. Toate tipurile de arii protejate din Germania sunt folosite ca obiective pentru turism, odihnă, recreere în mijlocul naturii.

În ultimii ani a apărut noțiunea de **rezervație a biosferei** ca urmare a dezbaterilor științifice desfășurate în cadrul programului "Omul și Biosfera" la care a aderat și România. Rezervațiile Biosferei sunt „**acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor zone de habitat natural și a diversității biologice specifice. Rezervațiile biosferei se întind pe suprafețe mari și cuprind un complex de ecosisteme terestre și/sau acvatice, lacuri și cursuri de apă, zone umede cu comunități biocenotice floristice și faunistice unice, cu peisaje armonioase naturale sau rezultate din amenajarea tradițională a teritoriului, ecosisteme modificate sub influența omului și care pot fi readuse la starea naturală, comunități umane a căror existență este bazată pe valorificarea resurselor naturale pe principiul dezvoltării durabile și armonioase**” (conform OUG 57/2007).

În acest scop, Ministerul Mediului a propus, la solicitarea UNESCO, încă din anul 1991, crearea în România a 8 parcuri naționale: Retezat, Cozia, Piatra Craiului, Bucegi, Ceahlău, Cheile Bicazului-Hășmaș, Rodna și Căliman, precum și a 5 rezervații ale biosferei: Munții Apuseni, Munții Aninei, Valea Cernei, Defileul Dunării și Delta Dunării, din care doar trei au obținut acest statut: Delta Dunării, Parcul Național Retezat, Parcul Național Munții Rodnei.

În prezent, la noi în țară există un număr de 27 Parcuri Naționale și Naturale legal constituite:

- **Parcurile Naționale:** Domogled - Valea Cernei, Retezat, Cheile Nerei-Beușnița, Munții Rodnei, Cheile Bicazului-Hășmaș, Călimani, Cozia, Piatra Craiului, Semenic - Cheile Carasului, Munții Măcinului, Parcul Național Ceahlău, Defileul Jiului, Buila - Vânturărița;

- **Parcurile Naturale:** Bucegi, Porțile de Fier, Apuseni, Grădiștea Muncelului - Cioclovina, Balta Mică a Brăilei, Vânători Neamț, Geoparcul Platoul Mehedinți, Comana, Geoparcul Dinozaurilor Țara Hațegul, Munții Maramureșului, Putna – Vrancea, Lunca Mureșului, Luca Joasa a Prutului Inferior, Defileul Mureșului Superior.

Conform legislației în vigoare, pe teritoriul județului Dâmbovița sunt declarate următoarele categorii de arii naturale protejate, în număr de 19:

ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL:

- Parcuri naturale	1 (16 634,50 ha)
- Rezervații naturale de interes național	12 (1 595,50 ha)

din care:

- cuprinse în Parcul Natural Bucegi 9 (1 575 ha)
- în afara Parcului Natural Bucegi 3 (20,50 ha)

ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES COMUNITAR - SITURI NATURA 2000:

• Situri de importanță comunitară (SCI)	5 (24 894 ha)
• Arii de protecție specială avifaunistică (SPA)	1 (597 ha)

Ariile naturale protejate sunt atribuite în administrare (cele care necesită structură proprie de administrare cum este Parcul Natural Bucegi) sau în custodie (rezervațiile naturale, siturile de importanță comunitară (SCI), ariile de protecție specială avifaunistică (SPA), în urma parcurgerii procedurii legale de atribuire în administrare/custodie, finalizată prin încheierea contractelor de administrare/convențiilor de custodie.

În județul Dâmbovița sunt atribuite în administrare/custodie următoarele arii naturale protejate: Parcul Natural Bucegi inclusiv cele 9 rezervații naturale incluse în parc, precum și anumite arii naturale protejate de

interes comunitar - Natura 2000 (ROSCI 0013 - Bucegi, ROSCI 0014 - Bucșani, ROSCI 0102 - Leaota, ROSCI 0106 - Lunca Mijlocie a Argeșului).

I.2.1 ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL

Ariile naturale protejate de interes național sunt declarate în baza Legii nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – Zone protejate, cât și prin HG nr. 2151/2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone.

În Legea nr. 5/2000, Anexa 1, Secțiunea I - Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii, Capitolul 1.0. - Rezervații ale biosferei, parcuri naționale sau naturale, poziția H este specificat Parcul Natural Bucegi (PNB) cu o suprafață totală de 32.663,00 ha, pe teritoriul județelor Argeș, Brașov, Dâmbovița și Prahova.

La **Capitolul 2.0 - Rezervații și monumente ale naturii**, sunt nominalizate rezervațiile naturale de pe teritoriul județului Dâmbovița, în număr de **11**, cu o suprafață totală de **1.580,5 ha**. Dintre acestea numai **9**, totalizând o suprafață de **1575 ha**, fac parte din **PNB**.

Prin HG nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora au fost stabilite limitele geografice ale Parcului Natural Bucegi numai pe teritoriul județelor Brașov, Dâmbovița și Prahova, dar fără o diminuare corespunzătoare a suprafeței parcului.

Potrivit informațiilor din **Planul de management al Parcului Natural Bucegi**, suprafața totală a PNB este de **32.496,80 ha**, din care, pe teritoriul județului Dâmbovița **16.634,50 ha**.

În anul 2004, conform HG nr. 2151 / 2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone, art. 1, poziția IV.32, lista rezervațiilor naturale de pe teritoriul județului Dâmbovița a fost completată, prin declararea Rezervației de narcise Valea Neajlovului (15 ha), ajungându-se astfel la un număr de 12, respectiv la o suprafață totală de 1.595,50 ha.

Tabel nr. 3 Arii naturale protejate de interes național declarate prin Legea Nr. 5 / 2000 și prin HG Nr. 2151 / 2004

Legea nr. 5 / 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a-III-a – Zone protejate, Anexa nr. 1						
I. ZONE NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL și MONUMENTE ALE NATURII						
1.0 REZERVAȚII ALE BIOSFEREI, PARCURI NAȚIONALE SAU NATURALE						
NR. CRT.	COD	DENUMIRE ARIE PROTEJATĂ	LOCALIZARE	CATEG. IUCN	TIP	SUPRAFAȚĂ (HA)
1	H	PARCUL NATURAL BUCEGI	Com. MOROENI	V	Mixt	16 634,50 (32 663,00)
2.0 REZERVAȚII și MONUMENTE ALE NATURII						
NR. CRT.	COD	DENUMIRE ARIE PROTEJATĂ	LOCALIZARE	CATEG. IUCN	TIP	SUPRAFAȚĂ (HA)
1	2.373	PEȘTERA - COCORA (inclusiv Cheile Urșilor)	Com. MOROENI	IV	Mixt	307,00
2	2.374	CHEILE TĂTARULUI	Com. MOROENI	IV	Mixt	144,30
3	2.375	VALEA HOROABEI	Com. MOROENI	IV	Mixt	5,70
4	2.376	ORZEA - ZĂNOAGA	Com. MOROENI	IV	Mixt	841,20
5	2.377	ZĂNOAGA - LUCĂCILĂ	Com. MOROENI	IV	Mixt	259,40
6	2.378	REZERVAȚIA PLAIUL DOMNESC	Com. MOROENI	IV	Paleontologic	0,50
7	2.379	PEȘTERA RĂTEIULUI	Com. MOROENI	IV	Speologic	1,50
8	2.380	TURBĂRIA LĂPTICI	Com. MOROENI	IV	Botanic	14,90

9	2.381	POIANA CRUCII	Com. MOROENI	IV	Floristic	0,50
10	2.382	REZERVAȚIA PLAIUL HOȚILOR	Com. MOROENI	IV	Paleontologic	0,50
11	2.383	IZVORUL DE LA CORBII CIUNGI	Com. CORBII MARI	IV	Floristic și faunistic	5,00
HG nr. 2151 / 2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone Art. 1, IV. Rezervații naturale și Anexa 2, Secțiunea C						
12	IV.32	REZERVAȚIA DE NARCISE VALEA NEAJLOVULUI	Comunele VIȘINA și PETREȘTI	IV	Floristica și peisagistica	15,00

Sursa datelor : - Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – Zone protejate
 - HG nr. 2151 din 30 noiembrie 2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone

I.2.1.1 PARCUL NATURAL BUCEGI

Parcurile naturale sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică.

Managementul parcurilor naturale urmărește menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale.

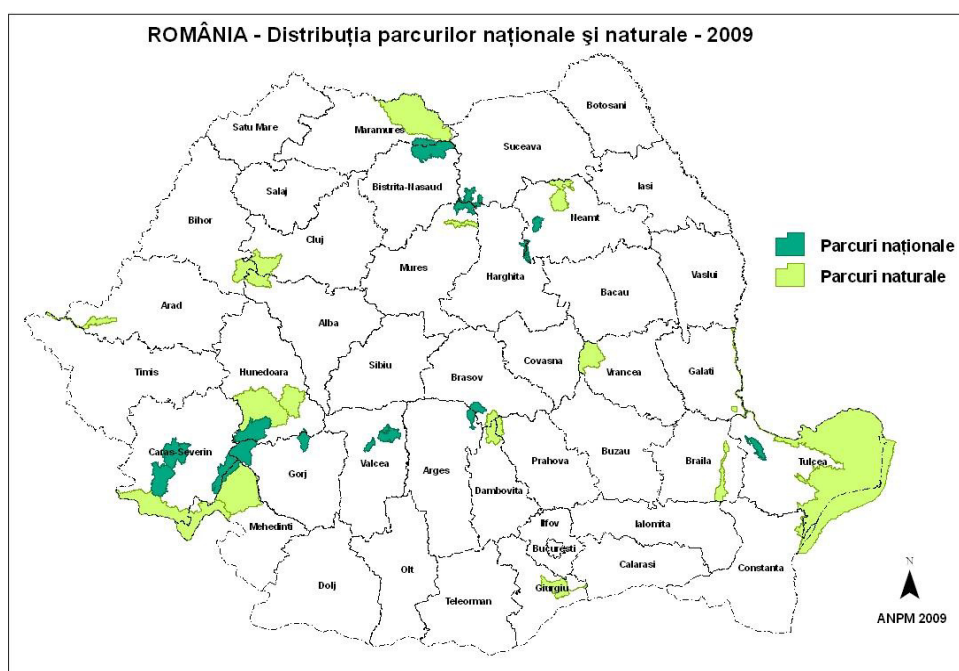

Figura 3. Distribuția parcurilor naționale și naturale - 2016

De asemenea, se oferă publicului posibilități de recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale.

Parcurile naturale corespund **categoriei V IUCN** „Peisaj protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere”.

Parcul Natural Bucegi, aflat pe teritoriul județelor Dâmbovița, Prahova și Brașov, figurează în Legea nr. 5/2000, Anexa nr. 1, cu o suprafață totală de **32 663 ha**. În Planul de Management al PNB, suprafața totală a parcului este de **32 496,80 ha**, din care **16 634,50 ha** se află pe teritoriul județului Dâmbovița.

Parcul Natural Bucegi cuprinde o mare diversitate biologică, geologică, geomorfologică, carstul ce prezintă o importanță deosebită prin frumusețea peisajului și prin interesul științific: Peștera Ialomiței, Peștera Rătei, Cheile Zănoagei, Cheile Urșilor, Cheile Orzei, Cheile Tătarului, clăile din Lespezi, Canionul Horoabei, lapiezuri, doline.

Frumusețea peisajului, completată de chei, peșteri, stânci cu forme curioase, cum sunt Babele și Sfinxul - multe dintre ele monumente ale naturii - minunata vale a Ialomiței și a afluenților săi, pădurile ce înconjoară poalele munților fac din zona munților Bucegi, una dintre cele mai pitorești din țară, vizitată anual de numeroși turiști. În această zonă, pe teritoriul județului Dâmbovița sunt construite cabanele: Babele, Bolboci, Zănoaga, Scropoasa, Padina. Hotelul Peștera, care poate găzdui peste 200 de turiști, oferă acestora posibilități de cazare și servicii deosebite (restaurant, bar de zi, piscină, sală de bowling). De asemenea, pe muntele Păduchiosu, la granița dintre județele Dâmbovița și Prahova s-a ridicat un complex turistic modern. Anual, elevi din toată țara își petrec vacanțele la taberele școlare Căprioara, Cerbu, Vânătoru, într-un cadru natural deosebit din Munții Bucegi.

A. ÎNFIINȚAREA PARCULUI NATURAL BUCEGI

Zona munților Bucegi despre care există referiri încă din secolul XV, a fost propusă pentru protejare în anul 1936, datorită peisajelor inegalabile și a diversității speciilor de plante și animale specifice acestui masiv.

Lucrările științifice elaborate de prestigioși botaniști, la începutul secolului trecut, au stat la baza primului act de constituire a unor rezervații - monumente ale naturii: **Jurnalului Comitetului de Miniștrii nr. 965/ 17.11.1943**, privind înființarea **Rezervației Științifice Abruptul Caraiman**.

Odată cu promovarea și dezvoltarea turismului, cu exploatarea intensivă a resurselor naturale, dar și ca rezultat al procesului general de distrugere a diversității biologice, proces care a influențat negativ factorii de mediu, prin **Ordinului ministrului apelor, pădurilor și mediului înconjurător nr. 7/1990 privind înființarea parcurilor naționale**, a fost creat un cadru organizatoric adecvat măsurilor specifice de conservare și protecție, fiind înființat **Parcul Național Bucegi** – structură administrativă cu o suprafață totală de **35.700 ha**, din care rezervațiile integrale ocupau **9.000 ha**.

În anul 2000 a fost promulgată Legea nr. 5/2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – Zone protejate. În Anexa 1, Secțiunea I - Zone naturale protejate de interes național și monumente ale naturii, Capitolul 1.0. - Rezervații ale biosferei, parcuri naționale sau naturale, poziția H este specificat Parcul Natural Bucegi (PNB) cu o suprafață totală de 32.663 ha, pe teritoriul județelor Argeș, Brașov, Dâmbovița și Prahova.

În Capitolul 2 - Rezervații și monumente ale naturii, sunt nominalizate rezervațiile naturale de pe teritoriul județului Dâmbovița, în număr de **11**, cu o suprafață totală de **1.580,5 ha**. Dintre acestea numai **9**, totalizând o suprafață de **1.575 ha**, fac parte din **PNB**.

Prin HG nr. 230/2003 privind delimitarea rezervațiilor biosferei, parcurilor naționale și parcurilor naturale și constituirea administrațiilor acestora au fost stabilite limitele geografice ale Parcului Natural Bucegi numai pe teritoriul județelor Brașov, Dâmbovița și Prahova, dar fără o diminuare corespunzătoare a suprafeței parcului.

Conform datelor din Planul de management al PNB, suprafața totală a parcului este de **32.496,80 ha**, din care, pe teritoriul județului Dâmbovița **16.634,50 ha**.

B. CATEGORIA DE ARIE PROTEJATĂ A PARCULUI

Peisajul, ca rezultat al îmbinării armonioase a diversității geologice, geomorfologice, floristice, faunistice și hidrologice precum și prezența unui număr mare de plante și animale endemice, rare sau periclitare și habitate cu valoare conservativă mare au determinat includerea acestei arii protejate în categoria Parcurilor Naturale.

Luând în calcul cerințele în domeniul protecției mediului și posibilitățile de satisfacere a acestora la nivel continental, bază a integrării țării noastre în Comunitatea Europeană, Parcul Natural Bucegi se

încadrează în categoria **V IUCN** "Peisaj terestru/marin protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului terestru și marin și recreere"

Scopul declarat al Parcului Natural Bucegi este acela de a proteja și conserva ansamblurile peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și culturală, deseori de o mare diversitate biologică cu menținerea capitalului natural la un nivel optim de funcționare, cât mai apropiat posibil de regimul inițial de funcționare.

De asemenea prin scopul urmărit vor fi asigurate și condițiile optime pentru activitățile educaționale, recreative și de cercetare științifică.

C. POZIȚIONAREA PARCULUI NATURAL BUCEGI. ACCESIBILITATE

Parcul Natural Bucegi este situat în partea estică a Carpaților Meridionali și cuprinde integral Masivul Bucegi desfășurat sub forma unui amfiteatru cu deschidere sudică și delimitat de abrupturi ce depășesc frecvent 1000 m față de zonele limitrofe, precum și perimetre limitate din Masivul Leaota, munții Dudele 1954 m, Raciul 1518 m și Rătești 1504 m.

Limita vestică este de natură structural-tectonică și morfohidrografică. În partea sa sudică, Valea Brăteșului și Șaua Bucșă despart Bucegi de Masivul Leaota, iar spre nord, obârșiiile văilor Moieciu - Grohotișului și Șimon, de terminațiile Leaotei și Culoarului Bran – Rucăr – Dragoslavele.

Limita nordică este cea mai impunătoare, printr-un abrupt tectono-structural și anume front de cuestas, fragmentat de văi glaciare, care domină cu 1200 – 1400 m Culoarul Râșnovului și Clăbucetele Predealului.

Către est, Culoarul Prahovei formează limita cea mai bine definită și cel mai impresionant abrupt tectonoeroziv din România, Abruptul Prahovean, care are denivelări de 1000-1500 m și este fragmentat de numeroase văi sau torenți fluvionivali, cu izvoare și cascade.

În sud, pante mai domoale, cu frecvente rupturi de +/- 200 m fac trecerea către Subcarpați, fiind delimitat de valea Izvorului și valea Ialomicioarei separate prin Muntele Paduchiosu.

Puncte de acces în Parcul Natural Bucegi :

Dâmbovița

Târgoviște - Fieni – Runculețu – Valea Raciului

Târgoviște - Moroieni (Pucheni) – Valea Ialomiței – Valea Brăteșului

Târgoviște - Moroieni(Glod) – Sanatoriul Moroieni – Orzeș

Prahova

Ploiești – Sinaia – Valea Izvorului – Păduchiosu – Cuibu Dorului – Dichiu

Ploiești – Sinaia – Valea cu Brazi – Cota 1400

Bușteni – Cabana Gura-Diham

Brașov

Predeal – Pasul Râșnoava – Cabana Forban – Șaua Baiului – Poiana Izvoarelor

Râșnov – La Uzina Electrică – Valea Glăjeriei

Bran – Valea Poarta – Poiana Urlătoarea – Cascada Urlătoarea

Bran – Valea Simonului

Bran – Moieciu de Sus – Valea Grohotișului

Telecabină: Sinaia - Cota 2000, Bușteni –cabana Babele, cabana Babele - Hotel Peștera.

Trasee turistice - plecarea se face din localitățile: Moroieni, Sinaia, Bușteni, Azuga, Predeal, Bran, Râșnov, Moieciu.

D. STRUCTURA GENERALA A PARCULUI

Această structură este principalul instrument de lucru al Consiliului Științific al Parcului Natural Bucegi, pentru conservarea rezervațiilor și al monumentelor naturii, a peisajului, avizarea investițiilor, managementul și dezvoltarea durabilă a ariei protejate.

Zona de protecție integrală și zona de protecție strictă, conform legislației în vigoare privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice are o suprafață totală de 11421 ha reprezentând aproximativ 35% din suprafața Parcului. Situl de importanță comunitară ROSCI0013 Bucegi, a fost instituit prin Ordinul ministrului mediului și dezvoltării durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România modificat prin Ordinul ministrului mediului și pădurilor nr. 2387/2011. Obiectivul de conservare pentru care a fost instituit situl este menținerea sau readucerea la o stare de conservare favorabilă a 24 habitate de interes comunitar și a 27 specii de interes comunitar: 5 specii de mamifere, 2 specii de amfibieni, 1 specie de pești, 12 specii de nevertebrate și 7 specii de plante.

1. Perimetre cu turism intensiv:

Valea Ialomiței între stația de telecabină Peștera și bazinetul Bolboci, cu excepția sectoarelor de chei, stâncărie sau pădure;

Zona Sinaia - Furnica, între cotele 1300-2000, cabana Miorița până în Dorului;

Valea Cerbului, aval de Gura Diham;

Platoul Bucegi, în perimetrul cabanelor Piatra Arsă – Babele - Caraiman;

2. Perimetre cu zone sălbatice și peisaj nedegradat:

T. grohotișului, flancul vestic și nordic, Valea Glăjăriei, marginea Poienii Morar, Platoul Palanca;

Domeniul schiabil Zănoaga-Bran;

Flancul vestic și nordic – perimetrul Valea Coteanu, Șaua Tătaru-Strungulița,

Valea Cerbului, Șaua Obârșia, Culmea Muntelui Obârșia, marginea vestică a bazinetului Ialomița – Șugărele, Cheile Urșilor, baza stâncăriei din Poiana Horoaba;

Flancul sud-vestic: Zănoaga-Lucăcila, Orzea-Zănoaga, Cheile și Colții Răteului,

Platoul Carstic din muntele Lespezi;

Flancul sud-estic: Bazinul Vânturiș - Colții lui Barbeș;

Abruptul Prahovean: de la Valea Sfânta Ana până la Valea Cerbului inclusiv Muntele Caraiman cu Vf. Clăile, Vf. Caraiman și Vf. Coștila.

3. Perimetre afectate de exploatare industriale:

Cariera Lespezi-activa;

Cariera Cărpiniș-activa;

Cariera Furnica – Sinaia-închisa;

Cariera Zănoaga Mare-închisa;

Bazinetul Bolboci – în aval având organizarea de șantier a barajului;

Captarea Ogașul Spumos de către Romaqua.

E. ZONAREA INTERNĂ A PARCULUI

Parcul Natural Bucegi, arie naturală de interes național a fost structurat în 4 zone distincte:

- zona de protecție strictă **ZPS**
- zona de protecție integrală **ZPI**
- zona de management durabil **ZMD**
- zona de dezvoltare durabilă a activităților umane **ZDD**.

Definirea și delimitarea acestor zone interne de către Consiliul Științific al Parcului Natural Bucegi a avut la bază Studiul de fundamentare al Parcului Natural Bucegi precum și studii de cercetare, lucrări de specialitate și altele asemenea, referitoare la patrimoniul natural al Parcului.

Zona de protecție strictă include zonele sălbatice în care nu au existat intervenții antropice sau nivelul acestora a fost foarte redus. Inaccessibilitatea acestor zone datorită reliefului accidentat în cazul Abruptului Prahovean, zonei Colții lui Barbeș și a Cheilor Orzei și Zănoagei precum și restricționarea accesului în Peștera Rătei au favorizat conservarea unor elemente de mare importanță științifică a căror protecție și conservare necesită un management special.

Zona de protecție integrală cuprinde cele mai valoroase elemente de patrimoniu natural din perimetrul Parcului, protecția și conservarea acestora impunând adoptarea unor măsuri de management conservativ fiind totuși permise acele activități care nu aduc prejudicii acestui patrimoniu.

Zona de management durabil a fost constituită din acele suprafețe de teren a căror valoare a biodiversității permite și utilizarea rațională a resurselor naturale precum și activități de protecție a pădurilor și activități științifice și educative.

Zona de dezvoltare durabilă a activităților umane a fost constituită pe baza solicitărilor formulate de către comunitățile locale din vecinătatea Parcului. Definirea și delimitarea acestei zone s-a făcut astfel încât prin activitățile de investiții-dezvoltare în infrastructura turistică să nu se înregistreze efecte negative semnificative asupra biodiversității. Având în vedere specificul masivului Bucegi, una dintre cele mai vizitate arii naturale protejate din România, dezvoltarea și modernizarea infrastructurii turistice a domeniului schiabil și a instalațiilor de transport pe cablu aferente, reprezintă unul din cele mai importante obiective ale comunităților locale, influențând în mod direct și nemijlocit nivelul de trai al locuitorilor și implicit poziția acestora față de aria naturală și obiectivele de management ale acesteia.

Cu toate că zona de protecție strictă cât și zona de protecție integrală reprezintă un tot unitar a căror elemente de patrimoniu interacționează și se completează pentru a putea asigura monitorizarea și managementul eficient al suprafețelor și habitatelor incluse în aceste zone, au fost delimitate și definite un număr de 15 unități de management din care 4 aferente zonei de protecție strictă și 11 zonei de protecție integrală.

F. DESCRIEREA MEDIULUI FIZIC

CONSIDERAȚII GEOLOGICE

Din punct de vedere geologic Parcul Natural Bucegi cuprinde, în limitele sale, două entități geotectonice majore și anume: Pânza Getică din cadrul Dacidelor mediane și Pânza de Ceahlău din cadrul Dacidelor externe - Săndulescu, 1984. Ambele unități geotectonice află pe largi suprafețe atât în Carpații Meridionali cât și în Carpații Orientali. Zona de contact a celor două unități este ascunsă sub aria de dezvoltare a conglomeratelor de Bucegi medii și superioare.

Masivul Bucegi este format din roci foarte variate din punct de vedere al rezistenței față de agenții externi, fapt atestat de diversitatea formelor de relief.

Din punct de vedere al constituției geologice, Bucegii reprezintă un vast sinclinal de direcție nord-sud, cuprinzând depozite sedimentare mezoice, așezate în transgresiune peste un fundament de șisturi cristaline.

Fundamentul cristalin al masivului, în cea mai mare parte acoperit de depozitele sedimentare, este alcătuit din roci cunoscute sub numele de "seria cristalină a Leaotei" (care alcătuiesc în întregime masivul Leota).

Acestea sunt șisturi cloritoase și sericitoase de culoare gri-verzuie care se desfac sub formă de plăci și șisturi filitoase cu porfiroblaste de albit. Șisturile cristaline se găsesc la suprafață numai în porțiunea vestică a masivului, alcătuind în întregime munții Plaiul Mircea și Deleanu și o parte a muntelui Tătaru.

Spre est, aceste formațiuni se afundă, apărând în valea Ialomiței între Cheile Tătarului și Plaiul Mircea, precum și între Cheile Zănoaga și Scropoasa. Insular, în mici apariții se mai întâlnesc în Valea

Horoabei și în jurul hidrocentralei de la Dobrești. Formațiunea cea mai caracteristică a Bucegilor o constituie conglomeratele care sunt puternic cimentate cu intercalații de gresii și blocuri mari de calcare.

Depozitele sedimentare mezozoice alcătuiesc marea masă a masivului, cu excepția zonei fișului cretacic.

Calcarele jurasice, dau o notă deosebită peisajului și vegetației din anumite zone ale Bucegilor, bine reprezentate în Culmea Strunga și pe Valea Ialomiței.

Calcarele sunt de regulă masive, dar și stratificate adesea, au culoare albă cenușie, alteori roșie. Calcarele stratificate de la baza depozitelor sunt fosilifere și conțin predominant amoniți, prezente în muntele Tătaru și Valea Gaura. Insular, calcarele jurasice din Bucegi, de exemplu pe culmea Scara, pe Doamnele, în fundul Văii Obârșiei, creasta Cocorei, creasta Babele, platoul Caraimanului, etc.

Zonele cu calcare jurasice din Bucegi se evidențiază prin fenomene carstice specifice rocei, cum sunt peșterile (peștera Ialomiței, peșterile Tătarului, etc.), cheile (Cheile Urșilor, Cheile Zănoagei, Cheile Peșterii, etc.), grohotișurile mobile, dintre care cele mai întinse se găsesc la baza și de-a lungul pereților vestici ai munților Grohotișu și Guțanu din culmea Strunga și izbucuri, cum sunt cele 7 izvoare din Valea Scropoasa.

Între calcarele jurasice și fundamentul cristalin, tot pe acest versant vestic, se interpun depozite silicioase cu radiolari precum și gresii și calcare nisipoase brune, aparținând etajului Dogger.

Depozitele Doggerului se prezintă pe alocuri cu mici lentile de cărbune (Zănoaga), iar pe versantul vestic al muntelui Tătaru conține o bogată faună fosilă.

Apariții cu totul cu totul sporadice de Dogger se mai constată și pe versantul prahovean.

Cretacicul, este reprezentat în masivul Bucegi prin "conglomeratele de Bucegi" de vârstă etajului Albian și în parte etajului Aptian superior, precum și prin gresii micacee de aceeași vârstă, care formează împreună cea mai mare parte a depozitelor sedimentare.

Conglomeratele de Bucegi se rezumă pe calcarele jurasice din zona Tătaru — Strunga — Ciubotea și se întind peste valea Poarta până în regiunea Bran, în această ultimă porțiune acoperind cristalinul. Spre est, conglomeratele se mărginesc cu depozitele marnoase ale fișului cretacic.

Aceste conglomerate, sunt formate din roci de natura foarte variată și anume: calcare albe — cenușii, gresii, calcare roșii, șisturi cristaline, cuarț, legale printr-un ciment calcaros. În succesiunea conglomeratelor se întâlnesc adesea gresii conglomeratice, îndeosebi pe versantul abrupt prahovean și în lungul șirului Ialomițean al culmii principale, în zona alpină. Pe crestele expuse vânturilor, aceste intercalații de gresie, mai ușor erodabilă decât conglomeratele, au determinat pe alocuri modelarea stâncilor în formă de stâlpi, coloane, ciuperci.

Astfel, la stâncile Babele, stratul gros de gresie intercalat între două plăci de conglomerat, fiind mai intens erodat de vânt, s-a subțiat devenind "piciorul" ciupercii, care susține "pălăria" formată din placa de conglomerate de deasupra.

Formațiunile cristaline cele mai răspândite sunt sisturile cristaline ale Seriei de Leaota cu Seria de Lărești — Tamaș și Subseria Căluș — Tămășel.

Formațiunile sedimentare care acoperă cristalinul de Leaota aparțin Jurasicului și Cretacicului inferior.

În cadrul Parcului Natural Bucegi se dezvoltă depozite medio și neojurasice, aparținând Seriei de Brașov precum și Seriei de Pre-Leaota diferențiate prin litofaciesuri sedimentare. Formațiunile mai sus menționate sunt bine reprezentate pe Muntele Lespezi, Zănoaga, Cheile Zănoagei, Cheile Răteului, Muntele Gaura, Valea Horoabei, Cheile și Valea Tătarului.

Formațiunile eocretace aparținând Pânzei de Ceahlău sunt reprezentate prin:

a) Formațiunea de Sinaia — în partea inferioară șisturi argilo-grezoase și argilo-siltice cu intercalații de calcare și calcarenite, cu microfauna caracteristică, iar la partea superioară șisturi argilo-siltice și argilo-grezoase cu intercalații de gresii calcaroase. În cadrul lor apar olistolite din calcare Jurasice fosilifere cum sunt cele de la Plaiul Hoților, Sfânta Ana, Piatra Piticului, olistolitele din Valea Zgărbura;

b) Formațiunea Comarnic – depozite de flis grezos, calcaros, cu intercalații de brezii cenușii la partea inferioară și crem la partea superioară, ultima fiind caracterizată de prezența calcarenitelor fin stratificate, fosilifere, cu amoniți de vârstă barremiană;

c) Formațiunea Piscul cu Brazi - Aptian inferior și mediu, cunoscută și sub numele de flisul marno-grezos ruginiu este mai răspândită pe versantul estic al Bucegilor între formațiunea de Comarnic și conglomeratele de Bucegi. Este alcătuită din gresii calcaroase cu alterații ruginii, marne argiloase și nisipoase precum și din siltite marno-argiloase fin micacee;

d) Flisul grezos și grezos-conglomeratic se dezvoltă la partea superioară a formațiunii Piscul cu Brazi, mai gros în partea de sud a masivului, Muntele Paduchiosu și progresiv mai subțire către nord Valea Jepilor unde conglomeratele și gresiile se intercalează între depozitele de flis marno-grezos. Conglomeratele asociate acestui flis, constituite din elemente calcaroase caracteristice, sunt cunoscute sub numele de Conglomerate de Bucegi.

e) Alte varietăți de roci în flisul Aptian – apar pe lângă Conglomeratele de Bucegi pe versantul vestic al masivului și sunt alcătuite din breziile și conglomeratele de tip Raci, foarte dezvoltate pe culmile Gâlma, Piscul cu Brazi și Raci, dispărând la nord de Valea Albă la limita cu Conglomeratele de Bucegi;

f) Breziile conglomerate de tip Rotunda intercalate în flisul grezos bine reprezentate între Plaiul Domnesc și Piciorul Paduchiosului;

g) Conglomeratele poligene de tip Peleş, care la diferite nivele cuprind secvențe carbonatice cum ar fi cele de pe Valea Peleşului, de la Piatra Arsă și parțial de la Sfânta Ana;

h) Breziile și conglomeratele de tip Diham, apar pe Muntele Diham, Parâul Morarului, Valea Glajeria și sunt constituite din claste de șisturi cuarțice sericito-cloritoase și claste de calcare neojurasice;

i) Conglomeratele de tip Velicanul Mic cu elemente carbonatice provenite din calcare aptiene, au fost semnalate în carierele de la Furnica, Sf. Ana, Piatra Arsă și Parâul Rece.

Molasa albiană, cuprinde conglomeratele de Bucegi medii și conglomeratele de Bucegi superioare, asociate cu gresiile de Babele și de Scropoasa - Lăptici. Această formațiune reprezintă versantul estic al Masivului atingând o grosime de 1400 m.

Gresia de Scropoasa - Lăptici se dezvoltă în partea centrală a Masivului, versantul estic al lălomiței unde se întrepătrunde cu gresia de Babele.

Masivul Bucegi reprezintă un larg sinclinal, de direcție NS, cuprinzând depozite sedimentare mezozoice, așezate în transgresiune peste un fundament de șisturi cristaline. Aceste depozite sunt formate, în cea mai mare parte, din calcare jurasice, conglomerate de Bucegi și gresii micacee. Către marginea răsăriteană masivului, în porțiunea inferioară a versantului prahovean, conglomeratele de Bucegi se reazemă pe formațiunile flisului Cretacic inferior, cuprinzând Stratele de Sinaia, precum și depozite marnoase și gresoase, aparținând etajelor Barremian și Aptian.

Calcarele neojurasice sunt îndeosebi de bine reprezentate în Culmea Strunga și pe V. lălomiței, dând o notă deosebită peisajului, prin fenomenele carstice.

De-a lungul întregului versant vestic al masivului, între calcarele neojurasice și fundamentul cristalin, se interpun depozite silicioase de tipul jaspurilor și radiolaritelor Callovian – Oxfordian, precum și gresii și calcarenite brune aparținând Doggerului, Bajocian – Callovian. Conglomeratele de Bucegi constituie marea masă a sinclinalului acestui masiv. Către vest ele se reazemă pe calcarele jurasice din zona Tătarului – Strunga - Ciubotea și se întind peste V. Poarta până în regiunea Bran, în acesta porțiune acoperind direct cristalinul. Conglomeratele de Bucegi sunt calcaroase, poligene.

CONSIDERAȚII GEOMORFOLOGICE

Parcul Natural Bucegi este bine delimitat ca unitate geografică de abrupturi tectono-structurale de dimensiuni mari care se opresc în văile Prahovei, Cerbului și Brăteului, ori se continuă pe culmi mai joase spre culoarele depresionare ale Branului. Înălțimea maximă atinsă în Parc este de 2505m ,vf. Omu.

Înălțimea reliefului determină etajarea condițiilor de sol, vegetație și climă, rezultând un peisaj armonios și complex.

Munții Bucegi sunt alcătuiți din două ramuri principale, în formă de potcoavă, care închid între ele bazinul superior al lalomiței. Cele două culmi pornesc din vf. Omu, punctul culminant al masivului și din care se desprind alte ramuri secundare.

Platoul Bucegilor este mai dezvoltat în ramura estică a masivului, la sud de vf. Omu, înglobând micile platouri din munții Coștilei, Caraimanului, Jepii Mari, Jepii Mici, Piatra Arsă, Vânturiș.

Pe partea dreaptă a văii Izvorul Dorului, Platoul Bucegilor se continuă cu culmile rotunjite: Baba Mare, Cocora, Lăptici și altele asemenea.

În ramura vestică a munților Bucegi, platoul prezintă în componența sa porțiuni mai joase din culmile: Doamnele, Guțanu, Bătrâna, Grohotișu, Tătaru, Deleanu Lucăcilă și Lespezi.

Caracteristic pentru Platoul Bucegilor este prezența stâncilor izolate ca: Babele, Sfinxul și altele asemenea, forme reziduale rezultate ca urmare a proceselor eoliene, îngheț-dezgheț și șiroire.

În funcție de înălțime, categoriile de pante, fragmentarea reliefului și adâncimea văilor se disting următoarele regiuni cu morfologie specifică:

Podul Bucegilor, mai dezvoltat în ramura estică a masivului la sud de Vârful Omu, ce înglobează platourile Costilei, Caraimanului, Jepii mari, Jepii Mici, Piatra Arsă, Furnica, Vârful cu Dor și Vânturiș. Delimitate spre Valea Prahovei de abrupturi stâncoase, aceste platouri coboară ușor spre vest unde își are originea Valea Izvorul Dorului. Această vale ce se formează la sud de Vârful Babele coboară ușor pe o distanță de 5 km de unde își schimbă brusc direcția spre est, formând un defileu între Vârful cu Dor și Vânturiș.

Pe partea dreaptă a văii Izvorul Dorului, Podul Bucegilor se continuă cu culmile rotunjite: Baba Mare, Cocora, Lăptici, Blana, Nucet și Oboarele.

În ramura vestică a Bucegilor, platoul prezintă în componența sa culmile: Doamnele, Gutanu, Bătrâna, Grohotișu, Tătaru, Deleanu și Lucăcilă.

În zona de întâlnire a celor două poduri, văile glaciare ale lalomiței, Sugărilor și Valea Doamnei s-au adâncit transformând suprafața, inițial netedă, în două culmi orientate N-S: Doamnele și Obârșia.

Caracteristic pentru Platoul Bucegilor este prezența stâncilor izolate ca: Babele, Sfinxul și altele asemenea, forme reziduale rezultate ca urmare a proceselor eoliene, îngheț - dezgheț și șiroire.

Regiunea nordică a Bucegilor, ce culminează cu Vârful Omu, prezintă un sistem de creste răsfirate cu pante stâncoase și puternic degradate. Singurele resturi netezite ale podului sunt micile platouri de la Vârful Omu și Vârful Scara. Versanții sunt sculptați de torenți, iar crestele sunt crenelate, prezentând turnuri (Turnurile Țigăneștilor) și colți (Colții Morarului).

Văile din această parte a Bucegilor prezintă pereți abrupti și stâncoși la baza torenților, cu conuri și tăpșane de grohotiș. Cele mai reprezentative văi glaciare sunt: Gaura, Țigănești, Mălăiești, precum și Valea Cerbului.

Abruptul prahovean al Bucegilor este puternic fragmentat cu numeroase văi torențiale și cu pante deosebit de abrupte ce se domolesc treptat către râul Prahova, ca urmare a acumulării de grohotiș.

Abruptul brănean al Bucegilor, mai puțin înalt și puțin fragmentat este diferit față de cel prahovean datorită calcarelor masive, mai rezistente și a contactului cu sisturile cristaline pe care se depun.

CARSTUL ȘI PEȘTERILE

În Parcul Natural Bucegi există deopotrivă relieful dezvoltat pe calcarele Oxfordian - Tithonic, considerat carst tipic și relieful dezvoltat pe conglomeratele cu ciment sau elemente calcaroase, albiene, considerat ca aparținând clastocarstului sau pseudocarstului. Din punct de vedere al organizării în sisteme de rețele subterane limita hidrogeologică dintre cele două tipuri de roci este mai greu de evidențiat, ele comportându-se adesea ca acvifere unitare pentru partea vestică a masivului. În jumătatea estică a acestuia unde nu există calcare, circulația subterană prin conglomerate este de tip carstic. O caracteristică a carstului din Bucegi este insularizarea unor suprafețe relativ unitare în sisteme carstice. Pentru fiecare subunitate de

relief dezvoltate pe calcare și individualizată orografic corespunde un sistem carstic materializat printr-o arie receptoare clar delimitată, o rețea subterană și o resurgență carstică unică.

Sistemul Bătrâna - Peștera Ialomiței cuprinde extremitatea sud-estică a Muntelui Bătrâna, Cheile Urșilor și Peștera Ialomiței. Peștera drenează apele ce se pierd prin ponoare pe suprafața platoului și în cursul superior al văii Horoaba.

Sistemul Horoabele cuprinde bazinul văii Horoaba și un foarte important lapiez situat în versantul drept. Descărcarea apelor infiltrate pe suprafața lapiezului și în cheile Horoabei se face prin Izbulul din Gura Cheilor.

Sistemul Strunga - Coteanu cuprinde lapiezul din muntele Strunga, dolinele din Valea Coteanu și Izbulul Coteanu aflat în apropiere de confluența cu Valea Ialomiței.

Sistemul Muntele Tătarului cuprinde un foarte interesant carst instalat atât pe suprafețele plane din zona somitală cu lapiezuri, cât și pe numeroasele polițe structurale și fracturi tectonice din versanți cu doline, mici depresiuni alungite. Un fenomen carstic notabil sunt Cheile Tătarului în care se cunosc și două peșteri. Descărcarea sistemului se face prin resurgența de la Izvorul Păstrăvăriei.

Sistemul Muntele Zănoaga - Lespezi cuprinde munții calcaroși cu același nume care sunt parțial distruși de cariere, Cheile Zănoagei și Orzei. Pe suprafața relativ plată a acestor munți se găsesc foarte interesante forme paleocarstice cum ar fi Clăile, în Lespezi. Resurgența sistemului este Izvorul Orzei.

Sistemul Rătei este situat între Valea Brăteului și Valea Răteiului și cuprinde cel mai important fenomen endocarstic din Parcul Natural Bucegi, Peștera Rătei cu o dezvoltare de peste 7 km.

În flancul estic al Bucegilor conglomeratele comportă rețele subterane de tip carstic ce dubușează prin resurgențe puternice: Vâlcetul Spumos, Izvorul Urlătorii, Izvorul Peleşului, și altele asemenea. Tot în conglomerate se întâlnesc drenaje subterane locale care au generat peșteri și avene cum ar fi cele din piciorul Babelor și din Vânturiș.

În Masivul Bucegi sunt cunoscute în prezent 97 de peșteri și avenuri superioare dintre acestea 2 fiind remarcabile: Peștera Ialomiței și peștera Rătei.

PEȘTERA IALOMIȚEI, cunoscută și sub numele de Peștera Schitul Ialomiței, Peștera Schitului sau Peștera Ialomicioarei, descrisă în "Catalog Goran" 1982: 1241/1, este cea mai importantă formă carstică a Bucegilor, situată în Cheile Peșterii, pe versantul drept al Ialomiței, la 18 m deasupra talvegului, fiind săpată în calcare jurasice superioare în culmea sud-estică a muntelui Bătrâna, la altitudinea de 1530 m. Însurează 840 m lungime de galerii fosile active dispuse pe două etaje. Temperatura aerului în peșteră variază între 9° și 12° C, iar umiditatea de la 85 la 100%.

Peștera este cunoscută încă din secolul al XVI-lea și se crede că ar fi servit ca adăpost domnitorului Mihnea Vodă în timpul refugiului său spre Transilvania (1510). Peștera Ialomiței este menționată pentru prima dată într-o lucrare de I. Kleinlauf din 1793 în care sunt cercetate și tratate peșterile din Transilvania.

Fiind cea mai frecventată peșteră din Bucegi, se impune păstrarea intactă a formațiunilor concreționale și a resturilor fosile pe care le mai posedă.

Peștera Ialomiței este o excavație uriașă săpată de pârâul Horoaba afluent pe dreapta al râului Ialomița, ce se desfășoară pe o lungime de 840 m alcătuită dintr-o succesiune de grote și galerii dispuse pe două etaje.

Grotele au luat naștere prin acțiunea de subminare a apelor la care s-au asociat prăbușiri, iar galeriile sunt consecința acțiunii apelor în lungul liniilor de fisurație.

Peștera Ialomiței din Munții Bucegi a devenit una dintre cele mai căutate destinații turistice din țară. Recent, obiectivul turistic a împlinit 6 ani de la finalizarea lucrărilor de reabilitare. Peștera Ialomiței, cel mai vizitat punct turistic din Dâmbovița. Obiectivul turistic a fost reabilitat și modernizat în cadrul proiectului derulat de Consiliul Județean Dâmbovița prin Programul Operațional Regional (POR) 2007 – 2013. De la deschidere și până în prezent (2020), 667.906 vizitatori au trecut pragul acestui important obiectiv turistic al Masivului Bucegi, care s-a format, prin acțiunea corozivă a apei, în calcarele jurasice din culmea sud-estică a muntelui, la 1.560 metri altitudine absolute.

Gura de intrare în această peșteră, se găsește cu 18 m mai sus de albia râului cu același nume, este orientată spre est, are forma unei arcade naturale de 40 m lățime și 20 m înălțime, pe sub care se intră în grota Mihnea Vodă (115 m lungime, 15 m lățime și 10 - 15 m înălțime). Se trece prin galeria "Pasaj" de 20 m lungime, 1 - 8 m lățime, 2 m înălțime și se ajunge în grota „Bolta lui Decebal” (30 m lungime, 10 - 25 m lățime și 3 - 10 m înălțime), ce poate fi comparată cu cupola unei caledrale.

Printr-o mică galerie spre stânga, se ajunge în grota "Sfânta Maria" de 20 m lungime, 3 - 25 m lățime și 2-7 m înălțime a cărei denumire a fost determinată de o stalagmită ce sugerează imaginea fecioarei biblice.

Din grota "La Răspântie", se bifurcă două căi, una în dreapta printr-o galerie îngustă primejdioasă, plină de bolovănișuri alunecoase de unde se ajunge în grota "La lacuri", nume dat de faptul că în unii ani apa stagnează lăsând urmele ei de forma unor benzi cenușii, consecința unei intense umectări a degradării rocii. Cu un deceniu în urma mai erau aici trei „lacuri” subterane, cu nivel foarte scăzut care în ultimii ani probabil prin apariția unei noi linii de drenaj care evacuează apa, au dispărut. Cea de-a doua cale din grota "La Răspântie", pornește spre stânga și se ajunge în cel mai spațios compartiment al peșterii - Grota Mare a Urșilor (lungă de 72 m, lată de 35 m și înaltă de 25 m), unde s-au găsit cele mai numeroase resturi de *Ursus spelaeus*. În această sală se găsesc cele mai mari denivelări, blocuri de calcar prăbușite din tavan și din loc în loc pot fi recunoscute stalactite și stalagmite mutilate care împodobeau odinioară peștera. De aici, se coboară spre vest prin galeria "Calea Apelor" de 15-20 m lungime, 2 m lățime, 3 m înălțime, drenată de un șuvoi puternic care dispare într-un sorb pentru ca apoi să reapară la cascade. Se continuă pe o galerie seacă, până la punctul "La Altar" 1720 m altitudine.

Printr-o deschidere de mici dimensiuni, se pătrunde într-o galerie largă de 12 - 15 m inițial ascendentă, apoi orizontală, ce se termină după 45 m într-o înfundătură.

În peretele nordic, o galerie greu accesibilă conduce în etajul inferior, situat cu 9 m mai jos și scădat de apa râului subteran pe o lungime de 80 m în amonte, unde s-au păstrat bogatele forme concreționale.

Temperatura variază în peșteră între 9 - 12°C, iar umiditatea între 85 - 100%.

Cercetările întreprinse în iarna anului 1953 în Peștera Ialomiței, au dus la descoperirea unei noi formațiuni stalagmitice pentru literatura noastră de specialitate: este vorba de o stalagmită geamănă, al cărui mod de formare nu este cunoscut nici în literatura speologică străină.

PEȘTERA PUSTNICULUI se găsește pe versantul muntelui Bătrâna, la 100 m spre sud de Peștera Ialomiței, este o peșteră mică, greu accesibilă, dar din această cauză mai frumoasă, menținându-și încă făpturile împietrite.

Deschiderea peșterii are înălțimea de 4.25 m, lățimea de 5.25 m, iar lungimea de 33 m. Prima încăpere de 4 m lungime, se termină într-un coridor foarte îngust și șerpuit, unde nu se poate intra decât prin târâre.

Acestei galerii lungă de 20 m îi urmează grota Văgăuna Prohodului (7 m înălțime, 5 m lățime și 4 m lungime) decorată cu interesante concrețiuni și draperii albicioase și cenușii.

Grota a treia de 10 m lungime, 3 m lățime și 5 m înălțime, ascunde o mulțime de stalactite și draperii ce-i conferă o priveliște de basm. Această sală, împodobită din abundență se prelungește la dreapta, printr-o galerie cu lungimea de 6 m ce se înfundă, la capăt fiind prezente mai multe cuvete pline cu ap.

PEȘTERA URȘILOR se găsește la ieșirea din Cheile Tătarul Mare, chiar pe valea Tătarului, la aproximativ 3 km spre sud de Peștera Ialomiței, la 1 548 m altitudine.

Peștera Urșilor din versantul stâng al văii Tătarului a fost menționată încă din 1911 de C. N. Ionescu; are de altfel două ramuri, situate la distanța de 40 m una de cealaltă, dar sunt considerate o unitate fiind asemănătoare (peștera nr. 1 în amonte și peștera nr. 2 în aval).

Intrările în peșteră au fost colmate de blocuri și grohotiș calcaros pe care s-a depus un strat subțire de sol vegetal. Această blocare a intrărilor aproape totală, s-a produs probabil spre sfârșitul glaciațiunii

ultime, iar formațiunea stalagmitică foarte groasă, care a cuprins aproape întreaga suprafață a depozitelor de umplutură se datorează umidității crescute post-wurmienne.

Datorită necesității studiului geologic detaliat a masivului Tătaru, în 1957 cercetătorii Secției de paleontologie a Institutului de speologie „Emil Racoviță”, au degajat intrările în peșteră.

Peștera, a fost excavată în calcarul titonic al masivului Tătaru la o înălțime de 100 m. Intrarea este orientată spre sud-est în peștera nr. 1. Interiorul este format din două coridoare care se separă încă de la intrare; unul de 88 m lungime, al doilea din 25 m unite între ele prin galerii.

Dacă intrarea este discretă (de 3 m înălțime și lată de 2,10 m), iar primii pași se fac ghemuit, imediat se intră într-o grota de 35 m lungime, 17 m lățime și 4 m înălțime, tapetată cu stalactite parțial distruse. Îi urmează un nou culoar îngust, de 46 m lungime, plin de bolovani, în cea mai mare parte. În apropierea acesteia este un bazin cu apă limpede, alături de care se află o stalactită sugerind un frumos candelabru suspendat de boltă.

Foto nr. 1 - Peștera Ursilor

PEȘTERA RĂTEI, numită și peștera de la Izvorul Răteiului, este săpată în calcarele jurasice ale muntelui Lespezi, în versantul stâng al pârauului Ratei, afluent drept al Ialomiței, la o altitudine de 1.060 m în masivul Leaota muntele La Piatra.

Este o peștera foarte mare suborizentală cu galerii dispuse pe etaje însumând aproximativ 7.000 m. Aceasta peșteră a fost formată prin acțiunea combinată a apelor provenite din râurile de suprafață și din infiltrarea precipitațiilor.

Temperatura apei pâraurilor subterane variază între 2,2° – 7,5° C în funcție de anotimp. Temperatura aerului în galeriile active este direct influențată de temperatura apei, fiind cu 2 - 3,0° C superioară acesteia. Curenții de aer din galerii sunt în general slabi, iar umiditatea aerului variază între 90 și 100%.

Importanța științifică a peșterii rezidă în primul rând din morfologia galeriilor din etajul mijlociu activ și anume Galeria Meandrelor și subfossil unde se dezvoltă pe 2.200 m lungime unele dintre cele mai remarcabile galerii meandrate. Demn de semnalat este și prezența în galerii a concrețiunilor de calcit, gips și aragonit, situație mai rar întâlnită în peșterile din țara noastră.

Prima mențiune este făcută de Al. Orescu într-o lucrare din 1904, dar începe să fie cercetată abia în 1970, Peștera are dimensiuni gigantice, cu galerii dispuse pe trei etaje ce însumează 1560 m, aceasta peșteră nu a fost creată datorită acțiunii combinate a apelor provenite din râurile de suprafață ci din infiltrația precipitațiilor.

Se caracterizează prin abundente curgeri subterane în galerii meandrate și schimbări repetate de drenaj pe liniile majore de fractură.

Prezența în galerii a concrețiunilor de calcit, gips și aragonit îi sporesc valoarea, căci ele sunt elemente rar întâlnite în alte peșteri din țară.

Etajul inferior, lung de 1250 m este format din Galeria Diacazelor, Galeria de Incendiu și Galeria cu Cascade. De la intrarea în peșteră se observă un canal de aducțiune ce duce până la Sifonul nr. 1. Printr-o galerie nord-estică incomodă se ajunge în Galeria de Incendiu, iar de aici în sala Fereastra Mare, unde reapare cursul activ al râului subteran.

Înaintarea prin Galeria Diaclyelor, meandrată și cu numeroase marmite, lapiezuri de tavan se face printr-un pârau subteran, care după un parcurs de 80 m primește un afluent dinspre vest. Afluentul poate fi urmărit numai pe o lungime de 30 m până la Sifonul nr. 3. După 200 m parcuși în amonte apare un lac de sifon, Sifonul 4 care barează înaintarea.

Din peretele estic al acestei galerii, deasupra unui prag de 2,5 m pornește o galerie îngustă și sinuoasă numită Galeria de Acces, care face legătura cu etajul mijlociu.

Etajul mijlociu totalizează 2400 m lungime, fiind alcătuit din Galeria cu Gurruri, Culoarul Meandrelor, Galeria dreaptă, Galeria Marianne, Galeria de Argilă și mai multe galerii aferente acestora cum ar fi Labirintul Mare, Labirintul Mic, etc.

Din Sala de Popas spre nord-vest pornește Culoarul Meandrelor înalt de 15-20 m foarte sinuos, lung de aproximativ 200 m. Acesta conduce la Puțul Cascadă, unde dispar apele pârâului care străbate partea nordică a culoarului. Înspre nord este situată în peretele galeriei o mică prispă (poliță).

Printr-o diaclază îngustă și înaltă de deasupra Poliței, se ajunge la Galeria Marianne, frumos concreționată din care se ramifică Galeria cu Argilă.

Din Galeria cu Argilă prin diaclazele Labirintului Mare se poate ajunge în etajul superior.

Tot în Sala de Popas, se ajunge pe direcția sud-est la Galeria cu Gururi, terminată în fund de sac. Galeria are aspect sinuos, cu bucle de meandru și cu numeroase prăbușiri. Spre vest comunică cu Galeria Dreaptă, care la rândul său este o diaclază îngustă și înaltă ce conduce la punctul Prăpastia, pe unde se coboară în Galeria Cu Cascade ce aparține etajului inferior. Pe cursul apei, cam la 100 m în amonte este o stalactită impresionantă ca dimensiune numită Meduza.

Lungimea etajului superior nu depășește 1500 m. El cuprinde Galeria Nouă și galeriile aferente acesteia. În Galeria Nouă, se ajunge pornind din Galeria cu Cascade printr-un culoar ascendent. Aici impresionează prin minunatele concrețiuni de calcit, gips, aragonit.

Prin partea cea mai nordică a acestei galerii se face comunicarea cu sala Prăbușită, apoi se trece spre est în sala Mare, punctul terminus al peșterii. Aici, printre acumulările mari de blocuri, dipare un râu subteran.

Temperatura apei pârâurilor subterane variază între 2,2° – 7,5°C în funcție de anotimp. Temperatura aerului în galeriile active este direct influențată de temperatura apei, fiind cu 2 - 3°C superioară acesteia. Curenții de aer din galerii sunt în general slabi, iar umiditatea aerului variază între 90 - 100%. Fauna este puțin studiată descoperindu-se o specie nouă de Parastenocaris din ordinul Copepode, clasa Crustacee.

Importanța științifică a peșterii rezidă în primul rând din morfologia galeriilor din etajul mijlociu activ și anume Galeria Meandrelor și subfossil unde se dezvoltă pe 2.200 m lungime unele dintre cele mai remarcabile galerii meandrate. Demn de semnalat este și prezența în galerii a concrețiunilor de calcit, gips și aragonit, situație mai rar întâlnită în peșterile din țara noastră.

Peștera Răteului, este închisă, putând fi vizionată cu aprobare specială. Se poate vizita în schimb o altă peșteră situată în apropiere, descoperită în 1972, peștera Onicăi.

PEȘTERA ONICĂI - este situată la 300 m nord-est de Peștera Rătei. Are o lungime de numai 150 m, în schimb este ornamentată cu o frumoasă înșiruire de gururi pe podeaua galeriei principale.

Aceste mirifice peisaje subterane dâmbovițene, ce fac parte din patrimoniul speologic al României apreciat la circa 2.000 de peșteri cunoscute, studiate, admirate, conservate.

CONSIDERATII HIDROLOGICE

Conformația Masivului în formă de potcoavă determină în mod evident dispunerea și direcția de curgerea râurilor. Văile pornesc radial din jurul vârfului Omu, principala axă de colectare a apelor din interiorul masivului este lalomița, care are un bazin simetric. Această vale, alimentată din zăpezi și ploi, izvorăște la mare înălțime de sub vârful Omu și curge spre sud, în lungul axului sinclinalului. În sectoarele calcarose, lalomița este alimentată și subteran, prin drenaj carstic, de către apele care se pierd pe suprafața platourilor cu lapiezuri și se îndreaptă către izvoarele din axul sinclinalului conform înclinării stratelor. Numeroși afluenți cu obârșia pe/sub podul Bucegilor converg spre bazinele amintite, contribuind la mărirea debitului râului colector. Menționăm printre ei: Doamnele, Horoaba, Tătaru, Mircea, Bolboci,

Zănoaga pe dreapta; Șugări, Cocora, Blana, Oboarele, Scropoasa și Orzea pe stânga. În general, afluenții sunt seci în cursul mediu și superior dar în timpul averselor de ploaie au un regim torențial.

Între văile din interiorul Masivului Bucegi, pâraul Izvorul Dorului prezintă un caz aparte. El izvorăște de sub Cabana Babele, străbate în lung platoul aflat în Culmea estică, dinspre Prahova, la înălțimi de 2100-1700 m, pe un traseu paralel cu lalomița și suspendat cu 300 - 400 m deasupra acesteia. Între Colții lui Barbeș și Vânturiș, Izvorul Dorului formează o frumoasă cascadă, face un cot de 90° și se îndreaptă spre est, pentru a se vărsa în Prahova. În cursul superior, mare parte din pârau este sec, ca și micii lui afluenți sau are puțină apă, dar în regiunea în care își schimbă direcția, începe să aibă apă și își mărește debitul, așa încât la vărsare apare ca un pârau viguros, capabil să transporte și să depună mari cantități de aluviuni.

Pâraiele de la exteriorul Bucegilor aparțin bazinelor Prahovei și Oltului. Pâraiele Moraru, Cerbu, Jepii, Urlătoarea, P. Babelor, Peleş și Zgarbura se varsă în Prahova. Versantul nordic este drenat de pâraiele Glăjăriei, Mălăiești, Țigănești, care, reunite, formează Ghimbavul. Pârâul Ciubotei, Gaura - pătrunsă mult în interiorul masivului - și Grohotișul converg spre Bârsa, apele lor îndreptându-se spre Olt.

Pâraiele care drenează abruptul Bucegilor au pante repezi și sunt seci cea mai mare parte a anului, din cauza lipsei de izvoare. Acestea se situează mult mai jos, la 1000 - 1300 m altitudine, la baza conglomeratelor și sunt determinate de formațiunile impermeabile barremian – aptiene.

Se poate vorbi de o linie de izvoare ce înconjoară abruptul Bucegilor pe toate laturile sale. Mai jos de ea toate pâraiele au scurgere permanentă.

Principala rețea hidrografică care drenează Bucegii este lalomița, al cărui bazin cuprinde cea mai mare întindere din masiv. Bazinul prin caracteristicile sale, prezintă sectorul glaciatic sau de obârșie și sectorul fluviatic.

lalomița se formează din apele celor două circuri glaciare situate între Culmea Doamnei, vârful Bucura, Mecetul Turcesc și Colții Obârșiei, de la peste 2.450 m altitudine, străbate masivul de la nord la sud, îl părăsește și după o cale de 4.14 km de la obârșie întâlnește Dunărea.

Obârșiile sunt firave, căci ele apar la baza unor mari acumulări de grohotișuri.

Peisajul este sălbatic și măreț. În continuare își croiește drum printre prăpăstii și bolovănișuri, primește pe stânga valea Sugarilor ce îi vine în ajutor cu un bogat debit de apă culese de pe pantele abrupte ale munților Babele și culmea Obârșiei, iar pe dreapta pâraul valea Doamnelor, ce-și are izvorul între munții Doamnelor și Bătrâna.

De la această confluență, unde volumul apei a crescut mult ajungând la 15.000 mc- 25.000 m³ în 24 ore, râulețul rămâne cu un singur nume — lalomița.

Imediat mai jos, în dreptul muntelui Bătrâna, apele lalomiței, pătrund în Cheile Urșilor. Primește apele ce izvorăsc din valea muntelui Cocora (2.150 m) și intra în Cheile Peșterii cu pereții drepecți. În flancul drept al acestor chei, în calcarele jurasice ale muntelui Bătrâna, se ascund Peștera lalomiței și Peștera Pustnicului. Aici, îi completează debitul de apă, pâraiele din văile Suchelnița, iar mai jos Surugu.

După ce iese din cheile Peșterii, care sunt de fapt o continuare a cheilor Urșilor, râul lalomița are pe partea dreapta muntele Colții Padinei, iar pe stânga muntele Lăptici. În acest punct primește pe dreapta pâraiele Horoaba și Coteanul, iar pe stânga Cocora și Lăptici.

Pe măsură ce râul urmează panta înclinată a Cheilor Tătarului, râul lalomița întâlnește Munții Tătarul, Plaiul Mircea și Lucăcilă pe dreapta.

lalomița sosește în poiana Bolbocilor, numeroase izvoare vin spre ea, din toate părțile.

Cheile Zănoaga, situate la sud de cabana Bolbocilor, sunt cele mai atrăgătoare dintre cheile masivului Bucegi.

Pereții cheilor înalți și zimțuiți sunt rezultați din cele mai puternice eroziuni torențiale care au străbătut în urma epocilor glaciare munții Bucegi.

Pe râul lalomița avem 3 acumulări – lacul Bolboci, Lacul Scropoasa și Lacul Pucioasa, în Parcul Natural Bucegi întâlnindu-se primele două.

Barajul Bolboci este amplasat pe râul Ialomița la 10,75 km față de izvor, amonte de cheile Zănoagei, aval de confluența cu râul Bolboci, luciul de apă ajungând până la cheile Tătarului, zona declarată monument al naturii.

Acumularea Bolboci cu o suprafață de 100 ha, se află la o altitudine de 1.390 m, iar geologia este de tip calcaroasă. Este un lac artificial constituit din anrocamente – piatra provenită din cariera de pe Podul cu Florile – muntele Zănoaga, și are un volum util de 13 milioane m³.

Obiectivul principal al acumulării îl reprezintă regularizarea debitelor râului Ialomița și utilizarea acestora pentru alimentarea cu apă a centrelor populate, alimentarea cu apă a industriilor, irigații, producerea de energie electrică.

Lacul Scropoasa, cu un volum total de 37.500 m³, format în amonte de Cheile Orzei, a luat naștere prin construirea barajului necesar amenajării hidroenergetice de la Dobrești – Moroieni încă din anul 1929.

Barajul Scropoasa este amplasat pe râul Ialomița, în aval de acumularea Bolboci și în amonte de comuna Moroieni, județul Dâmbovița. Acumularea are o suprafață de 6 ha, fiind amplasată pe un teren cu geologie calcaroasă. Folosința principală a acumulării o constituie producerea de energie electrică.

CONSIDERAȚII HIDROGEOLOGICE

Structura geologică și tectonică a Masivului Bucegi rezultată în urma proceselor de evoluție a cutărilor alpine, oferă condiții excelente de acumulare și circulație a apelor subterane, dată fiind și poziția altitudinală, un nivel ridicat al precipitațiilor lichide și solide. Existența unor hidrostructuri în Masivul Bucegi și la nord de acestea în culoarul Dâmbovicioara – Postăvarul - Piatra Mare este condiționată de o serie de factori de favorabilitate. Astfel se poate separa hidrostructura nord Bucegi ce ocupă arealul munților Ciubotea, Omu, Obârșia, Bătrâna, Doamnele, Coștila, Caraiman, Babele, Jepii Mici și Mari. Alimentarea sistemului acvifer este de tip pluvionival, prin scurgerea apelor de suprafață din cristalinul Leaotei. Drenajul principal al acestei structuri se situează în versantul estic al Bucegilor, prin emergențele bogate ce apar la contactul dintre conglomeratele albiene și flisul cretacicului inferior, pe aliniamentul Valea Morarului, la nord și Valea Peleşului la sud. Descărcarea hidrostructurii către est și sud-est ține de stilul tectonic al zonei, aproape fiecare emergență fiind însoțită de falii cu orientarea est-vest sau nord-vest la sud-est: falia Jepilor Mari, falia Jepilor Mici, falia Urlătoarea Mică, faliile din Piatra Arsă, legate probabil din Valea Babei și a Peleşului.

Prin urmare cea mai mare parte din debitul hidrostructurii nord Bucegi este deversat către Valea Prahovei și numai o parte este restituit Văii Ialomiței.

Conturarea unor rezerve exploatabile de ape subterane în hidrostructuri carstice a constituit și constituie una din problemele hidrogeologice dificil de rezolvat datorită complexității hidrodinamice a acestora.

CONSIDERAȚII CLIMATICE

Prin poziția sa, Parcul Natural Bucegi se încadrează climatului de munte caracterizat prin două etaje:

a) montan-forestier cuprins între 800 și 1800 m, altitudine pe versanții sudici și 800-1600 m altitudine pe versanții nordici

b) alpin cu două subetaje: alpin inferior cuprins 1800 – 2000 m și respectiv 1600 – 1800 m altitudine și alpin superior extins deasupra limitelor citate mai sus.

Caracteristicile principalelor elemente climatice suportă influențele circulației generale a atmosferei, cea de vest predominantă la peste 1800–2000 m altitudine pe versanții vestici și nord-vestici și de est și sud-est care predomină pe versanții expuși spre est și sud-est, a expoziției față de Soare, a vailor principale care îi delimitează, ca și a structurii suprafeței active la altitudini de peste 2.500 m, forme variate, vegetație diversă, structura litologică, rețeaua hidrografică și altele asemenea. Ca atare, temperatura medie anuală a aerului este de 4,9°C. Luna cea mai rece din an este ianuarie, cu temperaturi cuprinse între -3,9°C și -5,2°C în etajul montan și -10,8°C în etajul alpin. Adesea, în zilele din semestrul rece al anului se realizează inversiuni de temperatură, când la poalele muntelui și în culoarele montane limitrofe, temperaturile sunt mai

mici decât pe munte, la altitudini superioare lor, datorită acumulării și sedimentării aerului rece în formele negative respective. Luna cea mai caldă este iulie, cu temperaturi între +14,4°C și +15,7°C în etajul montan și +5,6°C în etajul alpin.

Umezeala relativă a aerului crește cu altitudinea de la 76% spre baza muntelui, la circa 84% spre limita superioară a etajului montan, remarcându-se un climat răcoros și umed.

Observațiile meteorologice au arătat că pe Vf. Omu, înghețul se poate produce în tot cursul anului. Aproape fără excepție, au fost înregistrate în fiecare an temperaturi sub 0°C, chiar și în lunile de vară – iulie și august. În etajul inferior alpin durata intervalului posibil cu îngheț este de 285 - 310 zile, iar zilele cu îngheț, de 215 - 230. În etajul alpin superior, durata intervalului posibil cu îngheț este de 310 - 345 zile, iar zilele cu îngheț, de 230-265.

În Parcul Natural Bucegi, vântul dominant este din sud-vest, vest și nord-vest cu câte 20% fiecare, în timp ce calmul atmosferic este sub 5% anual. În domeniul alpin, vântul bate cu viteze medii anuale de peste 6 metri/secundă; anual, vânturile cu viteze de peste 11 metri/secundă se produc în 200 zile, din care, în 100 zile sunt vânturi cu peste 16 metri/secundă, producând pe Platoul Bucegilor și pe suprafața vârfurilor golașe, procese de deflație. Pe platoul și pe vârfurile Bucegilor direcția dominantă a vânturilor corespunde direcției circulației generale a atmosferei în țara noastră, unde deplasările maselor de aer se produc pe axa vest-est. Direcția aproape constantă dinspre V–NV a vânturilor în regiunile înalte ale masivului și intensitatea lor, determină diferențieri nete ale condițiilor staționare între versanții expuși vântului și cei adăpostiți.

Astfel, versanții vestici și nord-vestici sunt expuși fenomenelor de deflație, eroziune și dezagregare, în timp ce versanții estici și sud-estici, situați "sub vânt" se bucură de o acoperire bogată de zăpadă, care topindu-se relativ repede primavara redă solului o cantitate mult mai mare de apă, foarte importantă pentru vegetația alpină, expusă în general uscăciunii din cauza răririi aerului și a puternicii radiații solare. Cantitatea de precipitații căzute în perioada de vegetație și anume iunie – septembrie, este puternic influențată de relief. De exemplu, în timp ce în aceasta perioadă la Sinaia cad în medie 378 mm ploaie, la Peștera Ialomiței 422 mm și pe Vf. Omu cad 480 mm.

Fenomenele de eroziune torențială pe versanții exteriori par să fie maxime în jur de altitudinea de 1.800 m. Pe platou însă, în timpul verii, curba de nivel de 2.300 m pare să reprezinte limita superioară a activității maxime pluviotorențiale. Culmile primesc iarna și primavara precipitații cu mult mai bogate decât văile învecinate. Vara și toamna însă, cantități mari de precipitații cad și pe pantele periferice, datorită norilor denși și masivi de ploaie, formați sub acțiunea ascensiunii aerului. Căldarea interioară a Ialomiței, adăpostită morfologic de vântul dinspre NV, apare în toate anotimpurile ca o zonă mai uscată. Frecvența zilelor cu precipitații este maximă în luna mai, iar cele mai bogate ploi se produc în tot masivul în lunile de vară și anume iunie–august. Pe culmile Bucegilor, precipitațiile sub formă de ploi și burniță sunt legate de perioada relativ caldă a anului. În restul timpului însă, înălțimile fiind sub temperaturi negative, primesc precipitații solide, sub formă de zăpadă. La poalele masivului, precipitațiile solide alternează chiar și iarna, cu burnița sau ploi; în zona alpină însă, ele au exclusivitate absolută în cele 4 luni de iarnă, decembrie – martie. În acest interval zăpezile acoperă aproape complet suprafețele întinse ale platoului Bucegi.

Valorile lunare ale **nebulozității** ne arată că în general, în Bucegi primavara este foarte noroasă și toamna foarte senină. Atât la Sinaia, la Peștera cât și la Vf. Omu, cele mai mari valori ale nebulozității sunt atinse în luna aprilie și mai, iar cele mai scăzute în septembrie și octombrie.

Ceața în regiunile de munte nu se diferențiază de nori decât numai prin raportul față de sol. Ceața cea mai frecventă este cea orografică.

Durata strălucirii soarelui este strâns legată de regimul nebulozității și al ceții.

SOLURILE

Marea varietate a factorilor pedogenetici, climă, vegetație, substrat litologic, relief, la care se adaugă aceea a vârstei absolute a diferitelor soluri, a determinat în Parcul Natural Bucegi formarea tuturor seriilor genetice de soluri montane și alpine.

În general, se poate constata o succesiune altitudinală normală a solurilor zonale; în zona forestieră, de la cele brune slab acide și anume saturate și eubazice de pădure, până la podzolurile humico-feriluviale și

turbele oligotrofe, iar în zona alpină, de la solurile brune, tinere, de pajiști pe abrupturi, până la cele humico-silicaticice podzolice. Apariția unor anumite roci a determinat formarea de soluri intrazonale. Astfel, pe calcare s-au format soluri litomorfe, rendzinice, iar pe roci acide solurile brune acide, criptopodzolice și podzolice care coboară intrazonal în zona solurilor brune de pădure montane.

Asociațiile vegetale s-au dovedit ca un factor pedogenetic indispensabil pentru formarea unor anumite tipuri de sol, ca de exemplu molidisurile și jnepenișurile cu *Vaccinium* și molidisurile cu strat gros și continuu de mușchi acidifili, pentru formarea podzolorilor de destrucție. Eroziunea prin apă și vânt a determinat pe de o parte, coluvionarea materialelor fine humifere, iar pe de altă parte, menținerea în stadii de tinerețe a unor soluri și distrugerea parțială sau totală a altora. Apoi, deplasarea pe pante a materialului pedogen și chiar a solurilor formate, prin procesul de solifluxiune ca și prin scurgerile torențiale, au contribuit de asemenea, în mare măsură la modificarea condițiilor de dezvoltare ale procesului de solificare.

Liniștea necesară pentru formarea și evoluția solului, și timpul scurs de la începerea ultimului proces de solificare pe diverse forme de relief, sunt astfel condiții ale pedogenezei, în mod deosebit realizate pe diferite spații din Munții Bucegi.

Variabilitatea pe suprafețe relativ mici a factorilor și condițiilor de pedogeneză explică numeroasele asociații de soluri, cu variații accentuate ale caracterelor de subtip genetic, gen și specie de sol, oglindite obișnuit în grupările vegetale respective.

Datorită turismului, exploatării pajiștilor, unor căi de circulație dezorganizate, în condițiile proceselor de șiroire foarte intense, mari suprafețe din Platoul Bucegilor au solurile degradate.

G. DESCRIEREA MEDIULUI BIOLOGIC

FLORA

Flora Munților Bucegi a constituit cu predilecție un punct de atracție pentru botaniști ori de câte ori au ajuns în acest colț al naturii fie ca turiști, fie cu preocupări stricte de cercetare. Pentru istoricul cercetărilor amintim contribuțiile aduse de U. Hoffman în domeniul botanic încă din anul 1864. Odată cu trecerea timpului tot mai numeroase sunt datele floristice care își găsesc loc în literatura de specialitate. Cu pregnanță deosebită apar lucrările lui Al. Beldie din anii 1940, 1967, 1972, privitoare la flora și vegetația Munților Bucegi, ca și cele ale lui Tr. Ștefureac asupra briofitelor sau ale colectivului condus de D. Pușcaru ce abordează problema pașunilor alpine.

De asemenea, studiile realizate de Academia Română prin Institutul de Biologie București au contribuit semnificativ la îmbogățirea bazei de date privind biodiversitatea Munților Bucegi.

Diversitatea formelor de relief, structura geologică, altitudinea ce se ridică la peste 2500 metri, oferă condiții deosebit de variate ce au permis instalarea unei flore pe cât de bogată, pe atât de variată, cuprinzând toate grupele mari de plante.

Algele

În cuprinsul Masivului Bucegi sunt semnați 375 de taxoni algali ce aparțin la 8 filumuri: Cyanophyta cu 138 taxoni, Chlorophyta cu 78 taxoni, Xanthophyta cu 49 taxoni, Bacillariophyta cu 81 taxoni, Chrysophyta cu 6 taxoni, Flagellata cu 1 taxon, Euglenophyta cu 2 taxoni, Pyrophyta cu 2 taxoni. Algele au fost găsite în mai multe biotopuri: ape, pe roci, soluri, în peșteri. Dintre acestea *Sinaiella terricola* Gruia și *Oxycoccus irregularis* Gruia, precum și formele morfologice *Hydrurus vaucherii* C.Ag. f. *amorphus* Gruia și *Hydrurus vaucherii* C.Ag. f. *caulinarius* Gruia sunt unități sistematice noi pentru știință, semnalate în decursul mai multor ani de către cercetătorul Lucian Gruia și anume 1962-1979, plante inferioare reprezentative pentru Masivul Bucegi.

Micoflora

Flora micologică a Munților Bucegi este deosebit de bogată și diversă în alcătuirea ei, majoritatea criptogamelor găsind în acest areal condiții din cele mai favorabile dezvoltării lor. Din această cauză,

regiunea s-a bucurat de multă atenție din partea oamenilor de știință. Menționăm contribuția substanțială adusă de Eugenia Eliade concretizată în numeroase lucrări apărute în perioada 1960-1990, dar și de Traian Săvulescu și Olga Săvulescu, care au pus în evidență prezența în Munții Bucegi a numeroase ciuperci parazite din grupa Uredinalelor și a Peronosporaceelor.

În baza datelor din literatura de specialitate privind Munții Bucegi sunt cunoscute 835 specii parazite și saprofite identificate pe diferite substraturi, aparținând la 281 genuri de ciuperci.

Lichenii

Deși există referințe despre lichenii colectați din Masivul Bucegi de mai bine de acum 100 ani cum ar fi Heufler, 1853, lichenii din această zonă sunt puțin cunoscuți. Lucrările dedicate studiului lichenilor aparțin lui Cretzoiu, 1930, 1931 și se opresc în anul 1970 cu lucrările aparținând lui Mantu.

Sunt identificați 141 de taxoni corticoli, 35 muscicoli, 48 lignicoli, 183 saxicoli, 78 tericoli. Dintre aceștia, 4 specii și o varietate sunt endemice pentru munții Bucegi cum ar fi *Verrucaria bucegiensis*, *Polyblastia butschetschensis*, *Microglæna butschetschensis*, *Thelidium bucegiensis*, *Lecanora verrucosa* var. *bucegica* și sunt descrise două specii noi pentru știință, cu "locus classicus" în această regiune - *Calicium cretzoiui* Nadv și *Caloplaca calcivora* Zsch.

Mușchii

Studiul briofitelor din Bucegi, a început și a evoluat treptat în paralel cu studiul florei cormofitelor efectuate atât de botaniști autohtoni cât și din alte țări. Dintre aceștia, mai importanți citați de Ștefureac, 1963 menționăm: Baumgarten, 1864, Radian 1901, 1903, 1915, Domian 1914, Podpăra 1931, Ștefureac 1946, 1948, 1949, 1951, 1955.

Conspectul briofitelor din Bucegi întocmit pe baza datelor și a studiilor realizate de Academia Română prin Institutul de Biologie București, cuprinde un număr de 259 specii ce aparțin la 135 genuri și 63 familii.

Cea mai mare parte este reprezentată de elementele montane - 36,7 %, polizonale - 25,1%, montan alpine - 16,6%, și respectiv alpine -13,1%. Din punct de vedere al substratului predomină speciile tericole - 27,7% și saxicole - 23,1%. Numărul mic al speciilor corticole se explică prin prezența lor și pe alte substraturi ceea ce a dus la încadrarea acestora în categoria poliedaficelor. În privința exigentelor hidrice predomină net speciile mezofile - 53,2%, și higrofile -15,4%. Ștefureac 1955, 1963 menționează o serie de elemente boreale, cum sunt: *Grimmia alpicola*, *Catocopium nigrum*, iar dintre speciile găsite numai în Bucegi sunt citate *Riccia sorocarpa* var. *nana*, *Tayloria tenuis*, s.a. Multe elemente sunt de origine terțiar cuaternară, fiind relict arctice și subarctice - *Conostomum boreale*.

Briofitele sunt prezente atât în toate etajele cât și în toate formațiunile de vegetație, cu variații în funcție de condițiile de mediu. Se întâlnesc, în etajul pajiștilor alpine, grupări razlețe de *Polytrichum juniperinum*, *Polytrichum commune* s.a., Pe văile reci, umbroase găsim *Bucegia romanica*, descrisă în 1899 de Radian și despre care s-a crezut că este endemism din Bucegi, ulterior fiind semnalată și în alte masive muntoase. În pădurile de molid și de amestec predomină specii de *Hylocomium splendens*, *Pleurozium schreiberi* s.a.

Majoritatea stațiunilor cu elemente briofloristice importante se află preponderent în rezervațiile naturale. De exemplu în Rezervația botanică Turbăria Lăptici, pe cursul superior al râului Ialomița, există formațiuni turboase de Sphagnaceae pe care se dezvoltă numeroase elemente relictare ce merită protejate.

Cormofitele

Masivul Bucegi reprezintă o unitate aproape complet diferită față de celelalte masive muntoase de la noi, pe o suprafață relativ mică prezentând o multitudine de aspecte, ceea ce a permis instalarea în această zonă a unei flore deosebit de bogate, cu numeroase rarități floristice și specii endemice de mare interes științific. Această bogăție de specii a atras de-a lungul timpului un număr mare de botaniști, dintre care putem menționa pe C. Baumgarten 1816, 1846 și U. Hoffman 1864. Este de remarcat faptul că W. Schott și T. Kotschy 1851 descriu în acest masiv specii noi pentru știință, la timpul respectiv, și anume: *Rhododendron myrtifolium*, *Saxifraga luteo-viridis*, *Gentiana phlogifolia*, s.a. Contribuții valoroase la cunoașterea florei Bucegiului și a României în general, au adus-o botaniștii I. Prodan 1923, Al. Borza 1944 și Al. Beldie 1967.

Numărul speciilor de plante superioare semnalate până în prezent din Munții Bucegi este de 1.183 la care se mai adaugă 111 subspecii, taxoni cuprinși în 96 de familii.

Numărul speciilor semnalate din Bucegi reprezintă circa 30% din totalul taxonilor cunoscuți în flora României. Cele mai bine reprezentate sunt: Compositele cu 179 de specii și Gramineele cu 103 specii. Cu peste 50 de taxoni sunt patru familii:

Brassicaceae - 56 de specii, Caryophyllaceae - 52 de specii, Leguminosae - 51 de specii, Rosaceae - 49 de specii, Scrophulariaceae - 49 de specii, Ranunculaceae - 44 de specii și Labiatae - 41 de specii. Elementul fitogeografic cel mai bine reprezentat este cel eurasiatic, cu un număr de 339 specii, ceea ce corespunde la 27,08% din totalul taxonilor menționați. Urmează în ordine ca număr de specii, elementul european cu 106 taxoni, adică 12,78% din numărul total. Deosebit de bine reprezentat este elementul central-european cu 147 specii, respectiv 11,47% precum și cel circumpolar cu 154 de specii, adică 12,30%. Numărul mare de specii circumpolare se explică prin condițiile de climă din Masivul Bucegi, ce se caracterizează prin temperaturi mai scăzute și precipitații mai abundente.

Flora endemică, periclitată, vulnerabilă și rară.

Această categorie de plante din Munții Bucegi reprezintă ceva mai mult de jumătate din lista speciilor similare, alcătuită pentru întreaga țară de Peterfi, Boscaiu, Toniuc 1977 în scopul de a intra în regim de ocrotire, în dorința de a asigura conservarea genofondului României.

Munții Bucegi au o mare diversitate floristică constituind o rezerva serioasă a genofondului românesc, chiar și în privința unor taxoni cu importanța mai deosebită.

Speciile endemice reprezintă 5,6% din flora Bucegilor, fiind reprezentate prin 60 de unități taxonomice - specii sau subspecii.

Specifice pentru Munții Bucegi sunt endemismele locale, exclusive ale Bucegilor sau ale Bucegilor și ale celorlalți munți învecinați Țării Bârsei și anume muntii Piatra Craiului, Postăvaru, Tâmpa, Piatra Mare, acestea fiind în număr de cinci, dintre care numai două pentru Bucegi: *Astragalus australis* ssp. *bucsecsi* și *Poa molinerii* ssp. *glacialis*, Beldie / 1967.

Astragalus australis ssp. *bucsecsi* Jáv. este prezentă sporadic în zona alpină, pe platouri, coame, vârfuri, brâne, pajiști, locuri pietroase sau pe stâncării. A fost semnalată în Caraiman, Coștila, în valea Mălinului și pe Brâna Mare, Babele, Vf. Omu, Bucșoiu pe coamă, Padina Crucii, Gălbînările Gaurei, Beldie/1967.

Poa molinerii ssp. *glacialis* Beldie este frecventă în zona alpină, cu deosebire în etajul alpin superior, prin pajiștile din locuri vântuite și în tundra alpină, pe soluri scheletice și pe bolovănișuri. Element oligoterm, adesea pionier în locuri cu eroziuni eoliene. A fost semnalată la Babele, pe Platoul Caraiman, în Coștila pe Brâna de Sus 2430 m și Brâna de Mijloc 2350 m, Colții Obârșiei 2330 m "La Cerdac", în arealul Vf. Omu, Creasta Moraru, Bucșoiu, valea Țigănești, Scara, Doamnele, valea Obârșiei și în Cocora, pe creastă, la 2020 m, Beldie/1967.

Această unitate, a fost semnalată pentru prima dată în Bucegi de E.I. Nyárády, fiind descrisă de acest autor ca fiind *Poa alpina* f. *prava*. Prin caracterele anatomice ale frunzelor și ligula frunzei bazale, plantele se încadrează însă la *Poa molinerii*. A fost trecută cu rang de subspecie datorită atât diferențelor evidente de specia tipică, prin caracterele morfologice constante, prin ecologia ei, cât și prin răspândirea limitată la masivul Bucegi, Beldie/ 1967.

Dintre speciile ocrotite prin lege menționăm :

a) *Taxus baccata* L. - Tisa, rară prin pădurile din etajul montan mijlociu, în arborete de amestec de fag cu brad sau brădet, în locuri stâncoase sau pe grohotișuri de calcare, în exemplare izolate sau mici pâlcuri;

b) *Gentiana lutea* L. - Ghintura galbenă, sporadică în etajul alpin inferior, etajul subalpin și, excepțional, până în etajul montan mijlociu, prin pajiștile de pe brânele și coastele versanților abrupti însoriți, prin buruienișuri de coastă și pe stâncării înierbate.

c) ***Larix decidua* Mill.** - Larice, frecventă în etajul montan superior și subalpin, sporadică în etajul alpin inferior, în pâlcuri, rariști, arborete mici sau exemplare izolate, cu deosebire pe versantul prahovean al masivului. Masivul Bucegi reprezintă una dintre cele cinci stațiuni cu larice natural din țară.

d) ***Rhododendron myrtifolium* Auct.** - Smirdarul, frecventă în zona alpină și etajul subalpin, atât pe coastele ușor înclinate de pe Platoul Bucegilor, cât și pe versanții abrupti, în tot cuprinsul masivului; în etajul alpin superior pe versanți însoșiți, adăpostiți, prin rariști de pădure de pe versanții nordici sau prin chei.

e) ***Daphne blagayana* Freyer** - Iedera albă, rară localizată pe grohotișuri de calcare semiumbrite, în etajele montan mijlociu și superior;

f) ***Salix myrtilloides* L.** - Salcia de turbă, specie endemică, semnalată în Rezervația Naturală Lăptici, în turbărie, într-un singur pâlc, pe stratul gros de Sphagnum (Beldie, 1956)

g) ***Leontopodium alpinum* (L.) Cass.** - Floarea de colț, frecventă în zona alpină, cu deosebire în etajul alpin inferior, rară în etajul subalpin, prin pajiștile de pe brânele și coastele versanților abrupti însoșiți și caracteristică pentru grupa asociațiilor respective. Sporadică pe stâncăriile însoșite, observată între 1.500 și 2.350 m altitudine.

h) ***Angelica archangelica* L.** - Angelica, sporadică în etajele montan superior și subalpin, pe lângă pâraie și în chei, în locuri stâncoase și umede. Rară în etajul alpin inferior, prin buruienișurile de sub jnepenișuri.

i) ***Trollius europaeus* L.** - Bulbucii de munte, sporadică din etajul montan mijlociu până în etajul alpin inferior, prin fânețe, pajiști de pe coaste și brâne însoșite, buruienișuri, tufărișuri, la margini de păduri, pe soluri reavan-jilave sau jilave.

j) ***Nigritella rubra* (Wettst.) Rich. și *Nigritella nigra* (L.) Rchb.** - Sângele voinicului.

Datorită numărului mare de plante endemice și cu grad divers de periclitare, se impune pe viitor identificarea cât mai exactă a arilor importante de protecție și conservare a plantelor, IPA, din Parcul Natural Bucegi inclusiv cele din afara rezervațiilor botanice deja declarate.

VEGETAȚIA

O privire de ansamblu asupra vegetației Masivului Bucegi pune în evidență în primul rând bogăția cenotaxonilor semnalati în regiune, mulți dintre ei fiind proprii acestei catene muntoase. De asemenea, nu trebuie uitat faptul că întreaga vegetație din zona alpină abundă în relictice glaciare sau specii endemice care dau acestor fitocenoze o notă aparte, fapt ce a determinat pe cercetători să descrie numeroși cenotaxoni noi pentru știință.

Până în prezent s-au semnalat pentru Munții Bucegi un număr de 78 de asociații, cu 25 de subasociații, Beldie/1967. Numeroși cenotaxoni descriși sau semnalati pentru prima dată în acești munți au un areal destul de restrâns, iar unii sunt limitați numai la masivul Bucegi. Dintre aceștia amintim: *Papavero-Festucetum violaceae* Beldie, *Poa-Alysetum repentis* - Beldie, *Trifolium ochranthum* - *Anthemietum pyrethroides* - Beldie și *Festucetum versicoloris bucegicum* - Beldie.

Vegetația lemnoasă. În masivul Bucegi, vegetația din zona forestieră se repartizează în cadrul a doua subzone și anume: subzona fagului și subzona molidișurilor.

Speciile dominante sunt: fagul - *Fagus sylvatica*, bradul - *Abies alba*, molidul - *Picea abies* și laricele sau zăda - *Larix decidua*, iar asociația caracteristică este aceea de *Symphyto cordati* - *Fagetum Vida*, care reprezintă climaxul fâgetelor pure sau cu diseminații de *Abies alba* și *Picea abies* din etajul montan și este răspândită pe toate expozițiile, pe versanții slab înclinați.

După compoziția specifică a pădurilor și succesiunea altitudinală a speciilor în cazul acestor subzone s-au deosebit următoarele etaje de vegetație: montan inferior, montan mijlociu și montan superior.

Molidișurile care caracterizează etajul alpin superior sunt de tip *Hieracio rotundați-Picetum Pawl. et Br.*; ele ocupă suprafețe mari în bazinul superior al lăptice și pe versantul transilvănean, unde fâșia acestora este mult mai îngustă. Brădetele *Bazanio-Abietum albae* Wraber sunt instalate pe versanții moderat înclinați, pe suprafețe relativ restrânse, în preajma Sinaiei și Poienii Țapului.

Alte asociații caracteristice vegetației de pădure sunt cele de *Poaeto-Pinetum sylvestris* Borza, *Piceto-Laricetum carpaticae* Beldie, *Vaccinio-Pinetum sylvestris* Kobensa.

Deasupra pădurilor se întinde o fâșie de tranziție către golul alpin, care pe versantul prahovean are pe alocuri, o mare întindere cum ar fi Furnica, Jepi, Caraiman, Coștila, Morarul, Bucșoiul. Pâlcurile și rariștile din această zonă sunt formate din molid sau din larice, printre care se instalează adeseori tufărișuri de jneapăn și anin de munte. Între Claia Mare și V. Jepilor, rariștea de larice cuprinde și numeroase exemplare de zâmbbru - *Pinus cembra*, arbore rar, care reprezintă un relict glaciatic.

Vegetația stâncăriilor. Grupează fitocenozele cosmofitice cu rol important în colonizarea stâncăriilor și în pregătirea substratului pentru instalarea noii vegetații cu specii mai pretențioase față de natura substratului. Ca asociație caracteristică menționăm *Asplenio-Cystopteridetum* Oberd, asociație sciafilă, ce vegetează în fisurile și polițele calcaroase ale masivului Leaota, în Valea Cheii și Cheile Crovului. Se remarcă frecvența mare a speciei *Poa nemoralis* care poate fi considerată ca o diferențială pentru masiv.

Vegetația de grohotișuri și bolovănișuri. Asociațiile de grohotișuri calcaroase din etajul alpin grupate în alianțele *Papavero-Tymion-pulcherrimae*, *Teucrium montani*, *Androsacion alpinae*, alcătuiesc un stadiu incipient de colonizare, legat de menținerea unei mobilități relativ active a substratului. *Calamintho baumgarten-Galietum anisophylli* Beldie este una dintre cele mai reprezentative asociații ale grohotișurilor calcaroase. Populează grohotișurile mărunde de la baza stâncăriilor. Se dezvoltă cu precădere pe coastele înșorite și marginile câldărilor glaciare bine luminate.

Vegetația de tufărișuri montane și subalpine. Cuprinde fitocenoză de origine primară sau secundară cu rol important în reglarea proceselor erozionale prin fixarea substratului și menținerea stratului de zapadă un timp mai îndelungat, topirea acestuia făcându-se treptat.

Cele mai importante tufărișuri în Bucegi sunt alcătuite mai ales din jneapăn - *Pinus mugo*, anin de munte - *Alnus viridis* sau din amestecuri între aceste două specii și mai puțin din ienupăr - *Juniperus nana*.

Dintre tufărișurile pitice smirdarul sau rododendronul - *Rhododendron myrtifolium* formează una dintre cele mai remarcabile asociații din Bucegi. Ele se asociază cu alți arbuști scunzi ca afinul și merișorul, dar și cu *Pinus mugo*, ca de exemplu *Rhododendro myrtifolii-Pinetum mugi* Borza et Coldea, fiind distribuite cu un optim ecologic pe platouri și versanți acoperiți abundant cu zapadă în cursul iernii și expuși vânturilor umede.

Tufărișurile pitice de azalee de munte - *Loiseleuria procumbens* formează covoare dese și scunde, continue sau întrerupte de eroziuni de vânt, pe coastele și șeile puternic vântuite din zona alpină, pe soluri sărace și acide.

Tufărișurile de sălcii pitice reprezintă o vegetație specifică munților înalți, fiind constituite din sălcii pitice: *Salix reticulata* - întâlnite la Cerdacul Obârșiei, pe versantul nordic al Coștilei și din *Salix herbacea* care se găsește în pâlcuri mici pe Vf. Omul, în Curmătura Văii Cerbului.

Vegetația buruienișurilor înalte de munte. Se caracterizează prin abundența speciilor care acoperă complet solul vegetând în stațiuni adăpostite, cu umiditate atmosferică relativ ridicată, fiind cantonate de regulă în zona forestieră, unde sunt instalate frecvent în lungul pâraielor, cheilor, văilor înguste și hornurilor.

În cheile stâncoase din calcare - pe Valea Peșului - se găsesc buruienișuri luxuriant dezvoltate precum brusturii cu frunze foarte mari, *Petasites albus* și *Petasites kablikianus*, *Aconitum toxicum*.

Heracleum palmatum - Talpa ursului, endemism al Carpaților, este bine reprezentată în etajul molidișurilor.

Rumex arifolius, *Geranium silvaticum*, dar și numeroase pâlcuri de urzici se întâlnesc pe poteca Văii Jepilor sau în dreptul Cascadei Caraimanului.

Vegetația pajiștilor mezofile montane și subalpine. Sunt răspândite în etajul nemoral pe coaste domoale, înșorite, văi, pe solurile brune de pădure până la podzoluri, reavane și relativ bogate în substrat nutritiv - *Agrosti-Festucetum rubrae* Horv, *Trifolio-Festucetum rubrae* Oberd. Dintre tipurile generale de pajiști în Parcul Natural Bucegi, pajiștile de țapoșică - *Nardus stricta* ocupă suprafețe însemnate, continue,

pe coastele slab înclinate din porțiunea inferioară și mijlocie a platoului: pe platourile munților Dichiu, Oboarele, Nucet, Blana, Lăptici, Piatra Arsă și Cocora.

Alte tipuri de pajiști întâlnite sunt:

a) pajiștile de păiuș roșu - *Festuca rubra*, caracteristice zonei forestiere;

b) pajiștile de părușcă - *Festuca supina*, reprezintă cel mai răspândit tip de pajiște alpină din zona alpină a Bucegilor.

Pe culmile Caraimanului și Coștilei, la altitudini de peste 2.300 metri, pajiștea de *Festuca supina* este pe anumite suprafețe înlocuită de pajiști dominate de *Carex curvula*. Acestea din urmă sunt relativ slab reprezentate în Bucegi, fiind specifice rocilor silicioase.

Pajiștile de pe versanții abrupti reprezintă cele mai interesante unități de vegetație din Bucegi. Aici sunt întâlnite majoritatea elementelor specifice masivului, precum și cele mai multe endemisme și rarități floristice.

Vegetația specifică brânelor de pe versanții însoriți se caracterizează prin dominanța ierburilor: *Sesleria haynaldiana*, *Carex sempervirens*, *Festuca saxatilis*, *Festuca amethystina*, *Festuca versicolor* și *Poa violacea*.

Dintre asociații menționăm *Poa alpinae* - *Prunellum Oberd* care alcătuiește pajiști compacte pe versanți moderat înclinați și în lungul văilor largi, *Deschampsium caespitosum* Horvatić sau *Melico-Phleum* maontani Boșcaiu, Gergely et al.

Tundrele alpine. Prin "tundra alpină" înțelegem o serie de grupări vegetale cu caracter strict alpin, cu maximă extindere în etajul alpin superior și adaptate la condițiile de climă dintre cele mai aspre. Astfel asociațiile sunt alcătuite din plante pitice, alipite de sol, târătoare sau rozulare, ca de exemplu *Silene acaulis*, *Minuartia sedoides*, *Minuartia recurva*, *Minuartia gerardii*. Spre deosebire de pajiștile alpine, vegetația de tundra alpină formează covoare întrerupte, în care ierburile fie lipsesc, fie sunt reprezentate prin specii scunde și anume *Festuca glacialis*, *Luzula spicata*, *Luzula campestris* și altele. Tundrele alpine le găsim instalate pe Vf. Omul, Creasta Colților Obarsiei, Creasta Morarului, Culmea Scara, Vf. Bucsoiu.

Vegetația prundișurilor și a nisipurilor aluvionare. Se întâlnește fragmentar pe prundișurile și nisipurile aluvionare. Este reprezentată în principal de asociații de tip *Calamagrostium pseudophragmites*/Beldie, care vegetează pe prundișurile din albia cursului superior al Ialomiței, unde alături de *Calamagrostis pseudophragmites*, se mai întâlnesc *Carex laporina*, *Equisetum variegatum*, *Ranunculus montanum*, iar pe alocuri *Salix purpurea* sau *Myricaria germanica*.

Vegetația izvoarelor și pâraielor subalpine și alpine. Biocenozele fontinale, relativ restrânse în Masivul Bucegi, prezintă o homeostazie ecologică asigurată atât din debitul neîntrerupt al apei cât și din temperatura relativ constantă a acestora în decursul întregii perioade de vegetație. Asociația muscinală *Cratoneuretum filicino-commutati* /Kuhn Oberd. este caracteristică izvoarelor de altitudine, între 1500 și 2000 m, ocupând suprafețe mici, pe marginile unor râuri slab înclinate. Pe lângă briofite se întâlnesc și numeroase fanerofite ca *Silene pusilla* sau *Cardamine rivularis*.

Vegetația de mlaștini oligotrofe și eutrofe. Substratul geologic bogat în calcar și foarte permeabil, cât și seceta mai pronunțată față de alte masive, au făcut ca turbăriile și mlaștinile din Masivul Bucegi să fie mai rare și reduse ca suprafață însumând un procent de sub 0,5 % din suprafața pășunilor masivului. Caracteristice sunt asociațiile de *Caricetum canescenti-nigrae fuscae*/Vlieger și *Carici-Blysmetum compressi*/Egler.

FAUNA

În urma investigațiilor efectuate reiese faptul că în Masivul Bucegi sunt cunoscute până în prezent 3.500 specii animale, de la rotifere până la taxoni superiori. Bogăția de specii a atras atenția multor cercetători care și-au sintetizat studiile într-o serie de publicații, dintre care menționăm pe Godeanu S./1970, cu privire la fauna de rotiferi, A. Zamfirescu /1978, pentru plathelminți, Popescu-Gorj /1962, pentru fauna de lepidoptere.

Coleopterele au fost studiate de către L.R. Popovici, iar studii despre himenoptere au publicat Paraschivescu și col./1976,1985. Dintre speciile de rotifere cele mai reprezentative pentru Parcul Natural Bucegi sunt: *Adineta barbata*, *Elosa worallii*, *Encetrum saundersiae* *lophosoma*, speciile genului *Habrotracha*.

Deosebit de bogată este și **fauna de gasteropode** care este caracterizată prin prezența a aproximativ 105 specii, dintre care cităm: *Dauderbardia transsylvanica*, *Monacha vicia*, *Agardhia bielzii*, *A. bielzii* var. *romanica*, *Cochlodina transsylvanica*, *Pseudoalinda montana*, *Uncinaria elata*, *Alopija livida*, *Alopija canescens haueri*, *Alopija nixa*, *A. straminicollis*. Datorită marilor adaptări, speciile din această clasă ocupă aproape toate mediile naturale, caracter ce le încadrează ca elemente cosmopolite.

Oligochetele, cunoscute ca specii deosebit de importante în procesele de pedogeneză se găsesc în etajele de vegetație forestieră și în etajul pajiștilor alpine. Reprezentative pentru Masivul Bucegi sunt: *Fridericia ratzeli*, *Enchytreus albidus*, *Allolobophora dacica*, *Octolasmus lacteum*.

Tardigradele sunt reprezentate de 36 specii, având o varietate foarte mare, ele fiind semnalate în briofite. Dintre speciile caracteristice anumitor locuri din Bucegi se pot menționa: *Hypsibius spitzbergensis*, *H. micros*, *H. dujardini*.

Crustaceele sunt reprezentate prin 23 specii, dintre care cele specifice Bucegilor sunt în număr de cinci.

Miriapodele - diplopode și chilopode, sunt reprezentate prin 20 specii caracteristice ecosistemelor forestiere, aparținând genurilor *Lithobius*, *Geophilus*, *Scolopendra*.

Cele mai reprezentative nevertebrate semnalate în Bucegi sunt **arahnidele și insectele**. Araneele sunt reprezentate prin 13 specii, iar acarienii prin 145 specii. Dintre speciile caracteristice acestei zone amintim: *Allothrombium fuliginosum*, *Oribatula alpina* și unele specii ale genurilor *Phthynacarus*, *Steganacarus*, *Suctobelbella*, specifice zonei montane și în special zonei forestiere.

Clasa Insecta cuprinde 1.300 specii dintre care cele mai reprezentative aparțin următoarelor ordine: Hymenoptera, Coleoptera, Lepidoptera și Diptera. Din această clasă foarte multe specii sunt endemice pentru Bucegi, fiind semnalate următoarele: *Leuctra carpatica*, *Cloroperla kisi*, *Nemoura carpatica*, *N. fusca*, *Carabus arvensis carpathicus*, *C. planicollis carpathica*, *Erbia pharte romaniae*.

Din **fauna acvatică** specia *Salmo trutta fario* - păstravul de munte este slab reprezentată în râul Ialomița, specia *Oncorhynchus mykiss* în pâraiele de munte de pe Valea Cerbului, iar de o mare importanță fiind specia de interes comunitar *Cottus gubio* - zglăvoc.

Toate cele 11 specii de amfibieni semnalate în Bucegi sunt reprezentative lanțului carpatic, deci și acestui masiv. Din această clasă specifice zonei montane sunt: *Salamandra salamandra*, *Triturus cristatus*, *Triturus montandoni*, *Bombina variegata*, *Bufo bufo*, *Rana temporaria*. Datorită vulnerabilității acestor specii în perioada de reproducere numărul lor s-a diminuat semnificativ și se impune în viitor adoptarea unei strategii de conservare, care să includă identificarea siturilor de reproducere și cartarea habitatelor. Reptilele, de asemenea prezente în fauna Masivului Bucegi, sunt reprezentate de subordnul Sauria și subordnul Ophidia. Speciile citate sunt tipice ecosistemelor forestiere montane. Specia *Lacerta agilis* a fost semnalată în fagete, iar specia *Lacerta vivipara* în zona alpină. Mai amintim prezența speciilor: *Coronella austriaca* și *Vipera berus*, prin jnepenișurile din Platoul Bucegilor.

Dintre vertebrate clasa păsărilor este reprezentată prin 129 specii. Avifauna masivului poate fi împărțită după criterii de vegetație și după criterii etologice. În primul caz avifauna se împarte în: avifaună alpină și avifaună forestieră, fiecare categorie având specii caracteristice. După criteriul etologic avifauna masivului poate fi împărțită în: specii care cuibăresc în zonă, specii de pasaj și specii care vin și caută hrana în această zonă. Din cele 129 specii semnalate, 50 aparțin categoriei celor care cuibăresc în zonă și pe care le putem considera specifice Bucegilor: *Corvus corax*, *Troglodytes troglodytes*, *Saxicola rubetra*, *Oenanthe oenanthe*, *Phoenicurus ochruros*, *Turdus merula*, *Phylloscopus collybita*, *Prunella collaris*, *P. modularis*, *Lanius collurio*. Majoritatea speciilor din această clasă au o răspândire paleartică. Menționăm de asemenea speciile de răpitoare mari, dispărute din fauna României și prezente în trecut și teritoriul parcului - *Aegypius monachus*, *Aquila chrysaetos*, *Gypaetus barbatus*.

Fauna de mamifere este reprezentată de 45 de specii care populează atât pădurile ce înconjoară poalele masivului cât cele din etajul subalpin: *Cervus elaphus*, *Capreolus capreolus*, *Sus scrofa attila*, *Lynx lynx*, *Canis lupus*, *Vulpes vulpes*, *Felis silvestris*, *Ursus arctos*, *Rupicapra rupicapra*, *Sciurus vulgaris*, *Muscardinus avellanarius*, *Microtus arvalis*, *Apodemus sylvaticus*, *Clethrionomis glareolus*. Se mai întâlnesc pârșul comun - *Mzoxus glis*, destul de frecvent, și mai rar pârșul cu coadă stufoasă - *Dryomis nitedula*. Majoritatea speciilor de mamifere au o reprezentare biogeografică paleartică.

În Masivul Bucegi există o mare varietate de specii care constituie elemente de o reală valoare științifică. În primul rând, din punct de vedere biogeografic, întâlnim specii strict europene: *Mnioba tetradum*, *Habrotrache elegans*, *Lepadella rottemburgii*, *Sena obscura*, *S. montana*, *Meles meles*, *Felis silvestris*, *Lynx lynx*, *Sus scrofa attila*.

De o mare diversitate se bucură și speciile euroasiatice: *Rivulogammarus balcanicus*, *Briocamptus zschoukkee*, *Dendrobaena byblica*, *Leuctra fusca*, *Geotrupes pomonae*, *Bibio clavipes*, *Aporia crataegi*, *Triturus vulgaris vulgaris*.

Ca elemente eurosiberiene semnalate în zonă cităm câteva specii dintr-un număr foarte mare existent: *Tropacarus carinatus*, *Notrus palustris*, *Icarus coracinus*, *Eupelops duplex*, *Capnia vidua*, *Bombus subteraneus*, *Turdus pilaris*. Speciile de păsări *Columba palumbus*, *C. oenas*, *Streptopelia turtur*, *Coracias garrulus* sunt semnalate în arealul euro-turcesc.

Un alt criteriu care aduce argumente convingătoare în privința aplicării unor strategii de conservare pentru rezervațiile din cuprinsul Parcului este prezența multor specii endemice montane: *Allothrombium fuliginosum*, *Ena obscura montana*,

Alloobolophora dacica, *Leuctra carpatica*, *Nemoura carpathica*, *N. fusca*, *Erebina pharte romaniae*.

O parte dintre speciile identificate în Bucegi sunt considerate rare: *Hermannella dolosa*, *Macrobiotus hibernicus*, *Hypsibius clavatus*, *H. nodosus*, *H. tuberculatus*, *Vipera berus*.

De o deosebită importanță sunt speciile relictice glaciare semnalate în această zonă: *Pachimerium tristicum*, *Ena obscura montana*, *Amara erratica*, *Biapertura affinis*, *Lacerta vivipara*.

Ca specii ocrotite cităm: *Formica rufa*, *Tetrao urogallus*, *Lynx lynx*, iar speciile de păsări *Aegypius monachus*, *Aquila chrysaetos* sunt elemente dispărute și care trebuie reintroduse în Masivul Bucegi, având în vedere importanța lor ecologică.

Fauna din peșteri

Fauna terestră a peșterilor cuprinde numeroase specii troglodile sau subtroglodile cu o răspândire mai largă în zonă.

Speciile reprezentative au fost semnalate în peșterile: Răței, Peștera Ialomiței, Peștera Mică și Peștera Ursului, ultimele două situate în Cheile Tătarului.

În Peștera Răței au fost semnalate: *Paranemastoma sillii* - Ord. Opiliones, *Neanura plena*, *Thaumanura carolii*, *Onychiurus armatus*, *Onychiurus carpaticus*, *Folsomia quadriocellata* - Subclasa Collembola, *Stenophylax permistus*, *Stenophylax vibex speluncarum*, *Micropterna sequax* - Ord. Trichoptera, *Limonia nubeculosa* - Ord. Diptera.

În Peștera Ialomiței s-au găsit: *Fridericia ratzei* - Subclasa Oligochaeta, *Parasitus niveus*, *Euryparasitus emarginatus* - Subclasa Acari, *Folsomia listeri*, *Ceratophysella sigillata*, *Onychiurus armatus* - Subclasa Collembola, *Catops tristis*, *Duvalius procerus*, *Niptus crenatus* - Ord. Coleoptera.

În Peștera Mică din Cheile Tătarului semnalăm prezența speciilor: *Onychiurus armatus*, *Onychiurus subgranulosus* - Subclasa Collembola, *Stenophylax permistus*, *Stenophylax vibex speluncarum* Ord. Trichoptera.

În Peștera Ursului din Cheile Tătarului se găsesc: *Enchytraeus albidus* - Subclasa Oligochaeta, *Parasitus niveus* - Subclasa Acari, *Lepidocyrtus serbicus*, *Tomocerus flavescens*, *Neelus murinus* - Subclasa Collembola.

Este posibil ca fauna acvatică subterană din peșterile Masivului Bucegi să prezinte un interes mult mai deosebit, dar cercetările sunt încă insuficiente. Menționăm prezența în Peștera Ialomiței a unei subspecii endemice de amphipod, *Niphargus carpathicus cavernicolus*.

Pe suprafața depozitului din peșterile aflate în Cheile Tătarului există o mare cantitate de material clastic calcaros, iar în unele porțiuni se observă acumulări de pietriș. Suprafața cruste stalagmitice conține o faună subfosilă alcătuită din specii de *Ursus arctos*, *Capra ibex*, *Rupicapra rupicapra* și unele elemente fosile de *Ursus spelaeus* sau *Felis spelaea*.

HABITATE ȘI ECOSISTEME

Ecosistemele principale ale Parcului sunt tipice zonei continental-boreale. Se poate observa o zonalitate clară, care pornește de la pădurile montane de foioase, păduri de conifere și ajunge în zona alpină la pășunile alpine și stâncăriile din golul alpin. Aceste ecosisteme sunt unele dintre cele mai complexe întâlnite în Europa, fiind foarte bine conservate.

În urma inventarului de baza al florei și faunei din Parc se poate constata prezența unor ecosisteme foarte importante și diverse, care au un grad de sensibilitate ridicat. Astfel, pășunile alpine sunt acele complexe ecologice care suferă cel mai mult în urma activităților legate de prezența omului, respectiv din cauza pășunatului excesiv. Speciile care trăiesc pe aceste pășuni depind foarte mult de starea ecosistemelor, aici găsindu-se cele mai multe specii vulnerabile și rare.

Privind în plan vertical, distingem următoarele etaje de vegetație: etajul montan inferior, etajul montan mijlociu, etajul montan superior, etajul subalpin, etajul alpin inferior, etajul alpin superior. Aceste etaje altitudinale, în raport cu condițiile de mediu au o vegetație caracteristică.

Pădurile ocupă cea mai mare suprafață, aproximativ 60% din teritoriul ariei protejate.

În ultimele două decenii au fost elaborate la nivel european mai multe sisteme de clasificare a habitatelor, având ca scop evidențierea diversității ecosistemelor ce alcătuiesc învelișul viu care s-a mai păstrat pe continent, de exemplu : CORINE, PALEARCTIC HABITATS, EUNIS. Începând cu Programul CORINE (1991), s-a încetățenit în Europa termenul de habitat care, în sensul strict, înseamnă loc de viață, adică mediul biologic în care trăiește un organism sau o biocenoză distinctă. În accepțiunea care i s-a dat în programul CORINE și apoi în celelalte sisteme de clasificare ce au urmat, prin habitat s-a înțeles de fapt un ecosistem, adică un habitat în sensul strict și biocenoză corespunzătoare care îl ocupă.

Cunoașterea diferitelor tipuri de habitate, cât și distribuția și suprafața lor este de importanță deosebită pentru managementul Parcului. Astfel se impune identificarea, cartarea lor și stabilirea măsurilor de conservare. În linii mari se disting câteva categorii mari de habitate, ce cuprind și alte tipuri, cu suprafețe reduse, dar cu valoare conservativă mare. Biocenozele au putut fi caracterizate doar prin compoziția, structura și specificul ecologic al fitocenozelor deoarece, până în prezent, datele referitoare la zoocenoză și microcenoză sunt relativ puține și disparate. Habitatele reprezentative pentru Parc sunt următoarele:

- **Habitatele de tufărișuri și pajisti**, dintre care amintim tufărișurile de smirdar - *Rhododendron myrtifolium* cu afin - *Vaccinium myrtillus*, de jneapan - *Pinus mugo*, cu smirdar, tufărișuri de ienupar pitic - *Juniperus sibirica*, de alun - *Corylus avellana* sau de soc negru - *Sambucus nigra*, toate având valoare conservativă mare;

- **Pajiștile alpine și subalpine** reprezentate de pajiștile de părușcă - *Festuca supina* și *Potentilla ternata*, păiuș cu colți - *Festuca versicolor* și *Sesleria rigida* ssp. *Haynaldiana*, de țapoșică - *Nardus stricta* și *Viola declinata*. Sunt alcătuite din asociații variate, cu caracter higrofit până la xerofit, care în mod normal acoperă complet sau aproape complet solul și se caracterizează prin dominanța ierburilor: graminee, cyperacee, juncacee, de statură mijlocie sau scundă;

- **Pajiști umede și comunități de ierburi înalte - buruienișuri;**

- **Păduri temperate de foioase cu frunze căzătoare**, în care predomină fagul - *Fagus sylvatica*, în amestec cu rășinoase: molid - *Picea abies* și brad - *Abies alba*, cu vegetație ierboasă - *Pulmonaria rubra*, *Hieracium rotundatum*, *Festuca drymeria*, *Leucanthemum waldsteinii*, ocupând aproximativ 2700 ha din

suprafața Parcului, situându-se la altitudini între 600 și 1400 m, pe versanți cu înclinări medii și expoziții diferite, platouri, culmi, pe soluri de tip eutricamposol, luvosol, slab scheletice, moderat-slab acide;

- **Păduri temperate de conifere**, de molid - Picea abies cu Soldanella hungarica și Oxalis acetosella, de molid - Picea abies și brad - Abies alba cu Hieracium rotundatum, cu Luzula sylvatica sau cu Leucanthemum waldsteinii, ce ocupă stațiuni la altitudini mari între 1.350-1.850 m. Dintre habitatele cu valoare conservativă mare menționăm pădurile și răriștile de larice - Larix decidua cu Saxifraga cuneifolia, ce ocupă versanți înclinați cu expoziții diverse, creste sau stâncării, de tip conglomerate calcaroase. O mare suprafață o ocupă molidișurile pure localizate în etajul boreal, la altitudini între 1.400-1.600 m;

- **Mlaștini, turbării, izvoare și pâraie**, cu Carex nigra ssp. dacica și Platago gentianoides, Blysmus compressus, Glyceria nemoralis s.a. Un habitat aparte îl reprezintă Turbaria acidă de la Lăptici, unde pe stratul de turbă format din Sphagnaceae se dezvoltă o vegetație specifică, cum este endemitul Salix myrtilloides ;

- **Grohotișuri**, alcătuite din pietrișuri silicioase cu Silene acaulis și Minuartia sedoides, habitat particular, situat la înălțimi de 2.300 – 2.500 m, care se prezintă sub forma unor rozete pe pietrișuri, caracterizându-se printr-o structură floristică alcătuită din plante scunde circa 5 - 10 cm; stâncării calcaroase cu Oxyria dygina, Cardaminopsis neglecta, Papaver corona-sancti-stephani și Doronicum carpaticum, habitat endemic, cu valoare conservativă mare; stâncării cu Acinos alpinus și Galium anisophyllum;

- **Stânci continentale și roci** pe care întâlnim de exemplu comunități de Saxifraga moschata și Darba kotschyi pe stâncile calcaroase, în etajul subalpin, acesta fiind habitat endemic pentru Munții Carpați;

- **Habitate acvatice**, reprezentate de lacuri, pâraie subalpine și alpine în care trăiesc populații importante de nevertebrate acvatice, pești și amfibieni. Vegetația este alcătuită dintr-o serie de briofite higrofitice, care determină o asociație muscinală; lacurile de acumulare: Bolboci și Scropoasa reprezintă habitate artificiale;

- **Peșteri**, cu valoare conservativă foarte mare, în special dacă adăpostesc colonii de lilieci, dintre cei menționați în Directiva Habitate.

I.2.1.2 MONUMENTE ALE NATURII în PERIMETRUL PARCULUI NATURAL BUCEGI

Monumente ale naturii sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor elemente naturale cu valoare și semnificație ecologică, științifică, peisagistică deosebite, reprezentate de specii de plante sau animale sălbatice rare, endemice ori amenințate cu dispariția, arbori seculari, asociații floristice și faunistice, fenomene geologice - peșteri, martori de eroziune, chei, cursuri de apă, cascade și alte manifestări și formațiuni geologice, depozite fosilifere, precum și alte elemente naturale cu valoare de patrimoniu natural prin unicitatea sau raritatea lor. Dacă monumentele naturii nu sunt cuprinse în perimetrul altor zone aflate sub regim de protecție, pentru asigurarea integrității lor se vor stabili zone de protecție obligatorie, indiferent de destinația și de deținătorul terenului.

Managementul monumentelor naturii se face după un regim strict de protecție care asigură păstrarea trăsăturilor naturale specifice. În funcție de gradul lor de vulnerabilitate, accesul populației poate fi limitat sau interzis.

Monumentele naturii corespund **categoriei III IUCN** "Monument natural: arie protejată administrată în special pentru conservarea elementelor naturale, specifice".

MONUMENTELE NATURII din perimetrul Parcului Natural Bucegi, identificate și descrise în literatura de specialitate au fost prezentate în "Studii privind Organizarea Rețelei de Aree Protejate pe teritoriul țării", faza a III-a "Elaborarea Studiilor de Fundamentare pentru următoarele Parcuri Naționale: Bucegi, Apuseni, Călimani, Porțile de Fier, Ceahlău, Retezat" și sunt în număr de **46** (din care **26** în sectorul dambovițean al Parcului), cea mai mare parte fiind de importanță geomorfologică.

Monumentele Naturii sunt cuprinse în perimetrul zonei de protecție strictă - **ZPS** și al zonei de protecție integrală - **ZPI**, urmând a fi adoptate măsuri speciale pentru asigurarea integrității lor. Ele corespund **categoriei a III-a IUCN**.

Monumente ale Naturii - categoria III-a IUCN din perimetrul
Parcului Natural Bucegi, sectorul dâmbovițean - Tabel nr. 4

Nr. crt.	DENUMIRE	ALT. (m)	IMPORTANȚA	Proiecție sistem de coordonate - stereographic	
				x	y
1	Cheile Orzei	1200	geomorfologică	532769,050	423300,873
2	Platoul Carstic Lespezi	1685	paleontologică geomorfologică	531498,895	423442,647
3	Cheile Brăteului	1233	geomorfologică	530948,748	422004,397
4	Peștera Rătei	1120	speologică	530368,899	420497,530
5	Colții Brăteului	1350	geomorfologică	530668,089	421874,981
6	Cheile Răteului	1175	geomorfologică	529934,544	420546,207
7	Izbucul Coteanu	1475	hidrogeologică, speologică	533926,271	430869,869
8	Turnul Seciului	1600	geomorfologică	533616,272	432501,632
9	Izbucul din Horoaba	1625	hidrologică	533533,105	432472,121
10	Peștera Ialomiței	1600	speologică	534322,124	432679,926
11	Cheile Ursilor	1575	geomorfologică	534444,726	432769,267
12	Ponorul din Horoaba	1650	geomorfologică	533492,754	432512,174
13	Cheile Horoabei	1700	geomorfologică, botanică	533452,735	432598,276
14	Pasul Strunga	1925	paleontologică	532084,805	432411,519
15	Cascada Doamnele	1800	hidrologică	533858,243	434810,899
16	Sfinxul	2225	geomorfologică	536930,057	434383,612
17	Babele	2200	geomorfologică	537030,483	434167,598
18	Avenul Piciorul Babelor	2025	speologică	536236,403	434121,489
19	Pietrele de la Omu	2505	geomorfologică	535811,323	438533,490
20	Mecetul Turcesc	2275	geomorfologică	535149,940	437605,301
21	Depozitele fosilifere dintre pasul Strungulița și Obârșia Văii Tătarului	1810	paleontologică	532030,171	432106,803
22	Cheile Tătarului	1450	geomorfologică	533986,306	429274,083
23	Cheile Zănoagei	1350	geomorfologică	533196,918	425566,058
24	Platoul cu ciuperci de gresie	2150	geomorfologică	536947,852	434093,874
25	Cascadele din Obârșia Ialomiței	2000	morfohidrografică, zoologică	534841,193	436384,239
26	Baba Mare	2275	paleontologică, geomorfologică	536846,891	434915,913

CHEILE BRĂTEIULUI, COLȚII BRĂTEIULUI

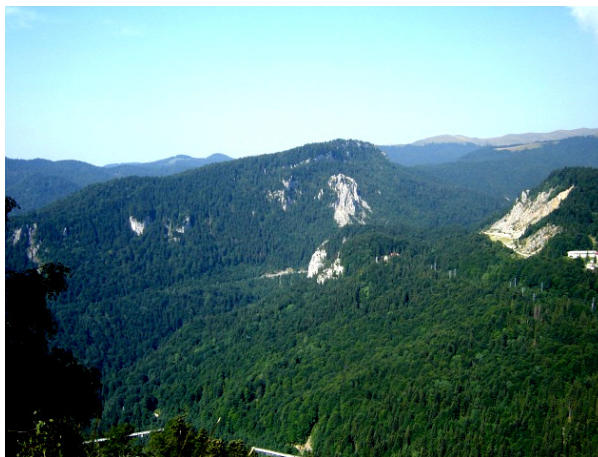

Foto nr. 2 - Cheile Brăteii

Foto nr. 3 – Colțul Brăteii

CHEILE RĂTEIULUI, IZBUCUL COTEANU

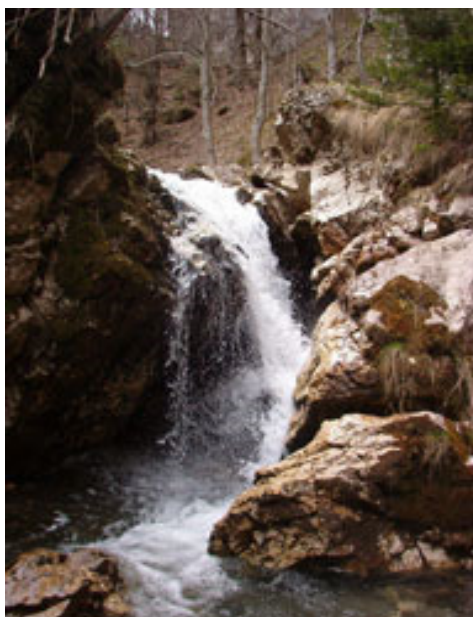

Foto nr. 4 - Cheile Răteii

Foto nr. 5 – Izvorul Coteanu

PASUL STRUNGA

Foto nr. 6 – Pasul Strunga

Foto nr. 7 – Pasul Strunga

La sud de furca pasului sub peretele vestic al muntelui Tătaru, se ivește un banc de calcare dur, gălbui, verzui sau ruginiu. Bancul este puțin nisipos, abia individualizat de gresiile calcaroase din culcuș și acoperit de o crustă de limonit ce aparține doggerului.

Crusta aceasta este baza unui strat subțire cu îngroșări lenticulare formate dintr-un material marnos-calcaros, de culoare cenușie-verzuie cu întreruperi gălbui-brun-roșcat care sunt nodulii de limonit. Este un strat bogat în amoniți și belemnite, în schimb puține crinoide. Nodulii de limonit, cuprind de cele mai multe ori fragmente fosilifere. Amoniții aparțin în proporție de aproximativ 90% celor două genuri de *Phylloceratidae* și *Lytoceratidae*.

Calcarul de culcuș de la baza bancului, situate pe o gresie de 10 - 20 cm cuprinde puține cefalopode, în schimb fauna acestui calcar este bogată în lamelibranchiate, gastederme, brahiopode, echinoderme și dinți de pește.

Este semnificativ faptul că V. Popovici – Hatzeg și I. Simionescu au studiat și descris multe forme fosile noi de la Strunga și muntele Grohotișul, printre care *Morphoceras transilvanicum* și *Strungia redlichi*. Interesant este că ulterior acese specii fosile au fost descoperite și în stratele bathonianului din Franța, argument ce conduce pe cercetări mai ușor la stabilirea limitelor uscatului și apei penru acea perioadă, la reconstituirea climei, ariei de răspândire a faunei, etc.

Datorită abundenței și varietății sale, fauna jurasică mijlocie din pasul Strunga, oferă imaginea cea mai completă despre biologia mărilor doggerului pe teritoriul Carpaților.

CASCADA DOAMNELE ȘI CASCADELE DIN OBÂRȘIA IALOMITEI

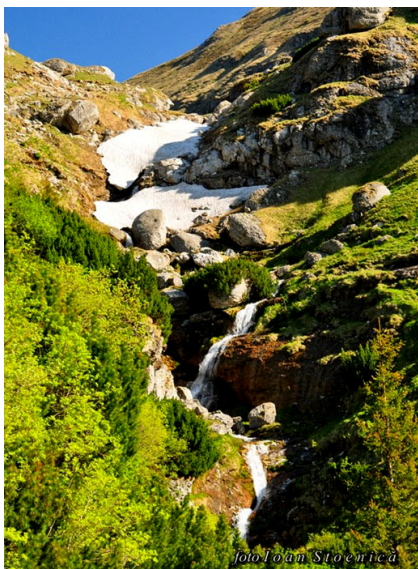

Foto nr. 8 – Cascada Doamnele

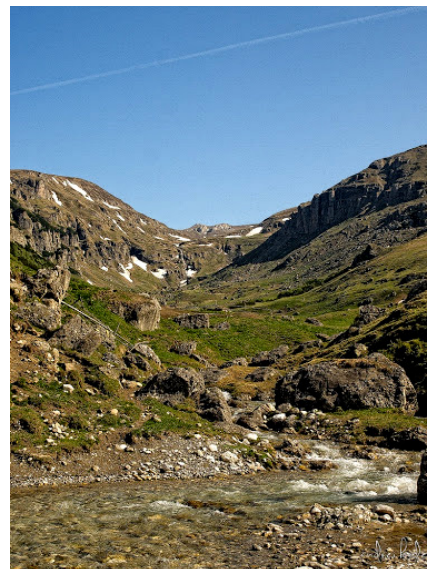

Foto nr. 9 – Valea Obârșiei

SFINXUL și BABEL

Monumente ale naturii, Babele și Sfinxul din Munții Bucegi au stârnit de-a lungul timpului imaginația oamenilor, generând legende și mituri, explicate în cele mai variate forme. În realitate însă, Babele și Sfinxul Bucegilor reprezintă martori de eroziune, în care factorul geologic răspunzător este eroziunea eoliană, manifestat prin procese de coroziune, transport și sedimentare a materialului rezultat.

Sfinxul din Bucegi care, potrivit unor surse neoficiale, a fost fotografiat pentru prima dată, prin anul 1900, din față și nu din profil, așa cum apare în imaginile arhicunoscute, se află la 2.216 metri altitudine și seamănă cu un chip de om.

Denumirea de sfinx i-a fost acordată începând din 1936, în momentul în care stânca, azi înaltă de 8 m, cu o lățime de 12 m, a fost privită dintr-un anumit unghi, având drept reper o axă ce pornește de la el către Baba Vântoaselor, cum i se spune unei stânci din preajmă. Stânca, cu înfățișare omenească, privește spre cercul de precesie al echinocțiilor. Precesia echinocțiilor reprezintă deplasarea retrogradă a punctelor echinocțiale de-a lungul eclipticii. Acest fenomen este un efect direct al mișcării de precesie a axei de rotație a Pământului față de stelele fixe.

Observată și descrisă încă din vechime de către cel mai mare astronom al antichității Hiparh, precesia echinocțiilor a rămas neexplicată zeci de secole. În prezent echinocțiile se deplasează cu 50,3 secunde de arc pe an, motiv pentru care fenomenul este foarte lent și, dacă ar păstra această viteză, s-ar repeta o dată la 25 765 de ani. La fel de interesant este că Sfinxul capătă conturul cel mai limpede la 21 noiembrie, când apune soarele.

Unii cercetători au crezut că a fost sculptat de o mână omenească și că ar reprezenta o supremă zeităate a unor triburi indoeuropene din vechime (N. Densusianu). Tot ca o curiozitate, s-a constatat că Sfinxul din Bucegi are aceeași înălțime cu celebrul Sfinx de la Gizeh, din Egipt (și acesta având tot chip omenesc), semănând și cu o statuie a lui Zeus găsită în Italia.

În muntii României există și alți megaliti care poartă denumirile de sfincși: Sfinxul de la Stănișoara, Sfinxul de la Piatra Arsă, Sfinxul Lainicilor, Sfinxul Brăatocei, Sfinxul Bănățean cunoscut și sub denumirea de "Sfinxul de la Topleț", Sfinxul de la Pietrele lui Solomon, etc.

Foto nr. 10 – Sfinxul

Foto nr. 11 – Babele

Lângă Sfinx, se ridică grupul de stânci cunoscute sub denumirea de Babele. Păstrând legătura cu Sfinxul, ele au fost supranumite Altarele ciclopice din Caraiman, fiind închinată Pământului și Cerului, Soarelui și Lunii, ca și lui Marte, zeu al războiului și al agriculturii. Despre apariția lor s-au format legende și teorii, unii cercetători apreciind că agenții modelatori au fost apa și vântul cu sprijinul înghețului și dezghețului. Totodată, se presupune că un rol important l-a avut și alternanța rocilor, gresiilor și calacarelor de pe Platoul Bucegilor, însă nu poate fi negată intervenția umană la finisarea formelor, mai mult sau mai puțin regulate. Până în prezent, nici o dovadă științifică nu a putut explica în totalitate acest fenomen și astfel, legendele în jurul acestor stânci se dezvoltă în continuare, unind realitatea cu supranaturalul.

Babele sunt formațiuni stâncoase situate în apropiere de vârful Baba Mare (2292 m), situat în masivul Bucegi din Carpații Meridionali. Babele sunt "martori de eroziune", formate prin erodarea eoliană diferențiată a diferitelor strate geologice în care sunt sculptate (conglomerate cretacee) și se găsesc în imediata vecinătate a cabanei cu același nume.

Ciupercile de piatră numite „Babele” — monumente ale naturii — aflate chiar în fața cabanei, precum și Sfinxul din imediata apropiere, constituie atracții importante, explicând afluența turistilor la cabana Babele.

PIETRELE DE LA VÂRFUL OMU, MECETUL TURCESC

Pietrele de la Omu sunt de importanță geomorfologică, se găsesc pe Vârful Omu din nordul masivului, care este cel mai înalt punct din munții Bucegi, fiind al optulea vârf din România, cu o altitudine de 2.505 m.

Foto nr. 12 – Pietrele de la Vârful Omu

Foto nr. 13 – Mecetul Turcesc

AVENUL PICIORUL BABELOR

Avenul Piciorul Babelor este situat pe traseul turistic ce se îndreaptă de la cabana Babele spre hotelul Peștera. Chiar înainte de a sosi la marginea abruptului numit Cimitirul Elefanților, denivelare inconfundabilă de circa 20 m, vizibilă tocmai din versantul apusean al Bucegilor, de o parte și cealaltă a potecii se află intrările în Peștera de pe Piciorul Babelor (dreapta, într-o mică depresiune de circa zece metri diametru, aflată cu 8 m mai sus de traseul marcat) și în **Avenul de sub Babele** (stânga, printre denivelările sterpe a ceea ce s-a dorit a fi pârtie de schi).

Foto nr. 14 – Avenul de sub Babele

Intrarea, situată la 2.020 m altitudine, era o pâlnie uriasă la gură (10 x 5 m), adâncă de 8 m, ce se putea coborî fără echipament. Golul subteran, lung de 388 metri, cu adâncime maximă de 40.3 m, a fost colmatat cu piatră împinsă de buldozere, în anii 90. Se spera astfel în eliminarea unui obstacol de pe pârtia de schi Babele - Peștera. Cei peste 400 metri cubi de rocă introdusi în aven s-au tasat și redistribuit în adâncime, pe golul de tracțiune gravitațională din apropierea versantului spre Valea Sugărilor, în anul 2004 avenul fiind redeschis.

Avenul de sub Babele și Peștera de pe Piciorul Babelor sunt cavități formate ca urmare a tracțiunii exercitate de forța gravitațională asupra abruptului din apropiere. Astfel au apărut, în urma ruperii stratelor de rocă, spații subterane paralele cu abruptul, orientate de la sud-est la nord-vest, penetrabile pentru om. Privind de pe poteca turistică se observă, spre sud, în mod evident, fisura paralelă cu abruptul, lungă de zeci de metri.

I.2.1.3 REZERVAȚII NATURALE în PERIMETRUL PARCULUI NATURAL BUCEGI

Rezervațiile naturale sunt acele arii naturale protejate ale căror scopuri sunt protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic, paleontologic, pedologic. Mărimea lor este determinată de arealul necesar asigurării integrității elementelor protejate.

Managementul rezervațiilor naturale se face diferențiat, în funcție de caracteristicile acestora, prin măsuri active de gospodărire pentru a asigura menținerea habitatelor și/sau în vederea protejării anumitor specii, grupuri de specii sau comunități biotice. Pe lângă activitățile științifice, după caz, pot fi admise

activități turistice, educaționale, organizate. Sunt admise unele activități de valorificare durabilă a unor resurse naturale. Sunt interzise folosințele ale terenurilor sau exploatarea resurselor care dăunează obiectivelor atribuite.

Potrivit scopului pentru care au fost desemnate, rezervațiile naturale pot avea caracter predominant: botanic, zoologic, forestier, geologic, paleontologic, peisagistic, speologic, de zonă umedă, marină, de resurse genetice și altele.

În perimetrul Parcului Natural Bucegi au fost identificate și constituite în mod legal un număr de **14** Rezervații Naturale (din care **9** pe teritoriul județului Dâmbovița, Comuna Moroieni), având ca scop protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic și paleontologic. Aceste rezervații corespund **categoriei IV IUCN**, și anume arie de gestionare a habitatelor și speciilor administrată în special pentru conservare prin intervenții de gospodărire.

Rezervațiile Naturale din cuprinsul Parcului Natural Bucegi, nominalizate în Legea nr. 5/2000 ocupă o suprafață totală de **8.216 ha** (reprezentând cca. 25% din suprafața Parcului), din care:

- **1.575 ha** pe teritoriul administrativ al județului **Dâmbovița**
- **4.997 ha** pe teritoriul administrativ al județului **Prahova**
- **1.644 ha** pe teritoriul administrativ al județului **Brașov**

Pentru rezervațiile mai sus menționate, Autoritatea Națională pentru Protecția Mediului a elaborat pentru fiecare rezervație în parte FIȘA STANDARD DE PREZENTARE.

Toate aceste rezervații sunt încadrate, conform Planului de Management, în zona de protecție strictă - ZPS și în zona de protecție integrală - ZPI, în funcție de importanța și vulnerabilitatea patrimoniului natural necesar a fi protejat și conservat în cadrul acestora.

Tabel nr. 5 - Rezervațiile Naturale din cuprinsul Parcului Natural Bucegi
nominalizate în Legea nr. 5/2000

Județul		Cod rezervatie	Denumire	Suprafața (ha)
1	Dâmbovița	2.373	Peștera Cocora inclusiv Cheile Urșilor	307,00
2		2.374	Cheile Tătarului	144,30
3		2.375	Valea Horoabei	5,70
4		2.376	Orzea – Zănoaga	841,20
5		2.377	Zănoaga – Lucăcilă	259,40
6		2.379	Peștera Răteului	1,50
7		2.380	Turbăria Lăptici	14,90
8		2.381	Poiana Crucii	0,50
9		2.382	Rezervația Plaiul Hoților	0,50
10	Prahova	2.671	Locul Fosilifer Plaiul Hoților	6,00
11		2.672	Abruptul Prahovean Bucegi	3.478,00
12		2.673	Munții Colții lui Barbeș	1.513,00
13	Brașov	2.234	Bucegi (Abruptul Bucșoiu, Mălăiești, Gaura)	1.634,00
14		2.235	Locul Fosilifer de la Vama Strunga	10,00

1. Rezervația naturală mixtă PEȘTERA - COCORA inclusiv CHEILE URȘILOR

Rezervația naturală mixtă Peștera – Cocora este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, în partea superioară a etajului subalpin pe muntele Bătrâna și Cocora, de o parte și alta a cursului superior al râului

lalomița, imediat în aval de confluent pârâului Doamnele cu lalomița (numită până în acest punct Obârșia lalomiței), pe raza Ocolului Silvic Peitroșița, Direcția Silvică Dâmbovița.

Rezervația cuprinde:

- **sistemele carstice Bătrâna - Peștera lalomiței**: Cheile Urșilor, Cheile Peșterii, Peștera lalomiței (monumente ale naturii);
- **sistemul din Valea Horoabei**: Iapiez, Cheile Horoabei și Turnul Seciului (monumente ale naturii).

Pădurea (molidișuri) și pajiștile de pe culmile Cocora, Bătrâna și Piciorul Babelor, pâlcuri de larice (*Larix decidua*) pe stâncile din Cheile lalomiței, jnepenișuri (*Pinus mugo*) pe Valea Horoabei, muntele Bătrâna, muntele Cocora, pâlcuri sau exemplare izolate de zâmbrou (*Pinus cembra*) - relict glaciatic pe Valea Horoabei, pe muntele Bătrâna și muntele Cocora; o vegetație subalpină deosebit de bogată: păiușul (*Festuca apennina*), toporași galbeni (*Viola biflora*), orbatul (*Valeriana Montana*), găscărița (*Arabis alpine*), ciuboțița ursului (*Cortusa matthioli*), firuța (*Poa alpine*), piciorul cocoșului (*Ranunculus repens*), spin (*Carduus personata*), etc.

Ca rarități floristice întâlnim: păiușul (*Festuca apennina*), nopticoasa (*Hesperis moniliformis*) - endemism relictar pentru Bucegi, stânjenelul de munte (*Iris dacica*) - endemism pentru Carpații sudici, secara de munte (*Secale montanum*) - element mediteranean - balcanic. O bogată faună fosilă de amoniți a fost identificată în orizontul de calcare jurasice (*Phylloceras antecedens*, *Holcophylloceras zignoianum*) precum și de cefalopode și brahiopode pe Valea Horoabei.

În cadrul acestei rezervații se află: pădurea Cocora de pe muntele Cocora, Cheile Urșilor, Cheile Peșterii, Peștera lalomiței, rezervațiile naturale botanice Poiana Crucii și Valea Horoaba (Poiana Horoaba), unde se ocrotesc pajiști specifice etajului subalpin superior de tipul *Festucetum rubrae subalpinum*, care cuprind rarități precum *Gentiana bulgarica*.

După unii autori, rezervația cunoscută sub denumirea de Peștera – Babele (Gh. Mohan, A. Ardelean) include un relief complex dezvoltat pe calcare și conglomerate, câteva puncte fosilifere, pădurea și pajiștile de pe culmile Cocora și Piciorul Babelor, ansamblul ruiniform și tundra alpină de pe culmile Babelor. Ținând seama de aceste argumente de natură științifică este oportun ca în cadrul rezervației Peștera – Cocora să fie inclusă și rezervația botanică, geomorfologică, Babele, nespecificată în Legea 5/200, situată în afara fondului forestier.

În Cheile Urșilor, Cheile Peșterii și Valea Horoabei deosebit de reprezentative sunt buruienișurile de o bogăție și vigoare de vegetație neîntâlnite în alte ținuturi ale masivului, în care se află raritățile *Hesperis moniliformis* (endemism al Carpaților din România) și *Festuca apennina*, apoi buruienișuri luxuriante cu *Heracleum palmatum*, *Chaerophyllum hirsutum*, *Delphinium elatum*, *Hipericum maculatum*, *Luzula albida*, etc.

Stâncăriile de calcare jurasice, însoțite sunt înierbate cu asociația *Seslerieto - Festuetum saxatilis*, dominantă, presărată cu *Dianthus tenuifolius*, *Tymus comosus*, *Minuartia setacea* var. *banatica*, *Erysimum transsilvanicum*, *Helianthemum tomentosum*, *Pedicularis comosa*, *Pimpinella saxifraga*, *Laserpitium latifolium*, etc.

În Valea Leșniței și Cheile Urșilor, crește *Trisetum macrotrichum* care vegetează în masă pe stâncile umbrite de calcare jurasice, *Hesperis moniliformis* — endemism pentru Bucegi și Piatra Craiului, *Iris dacica* — endemism pentru Carpații sudici.

Secale montanum, element mediteranean — balcanic, este o altă raritate a florei României, găsindu-se numai în Bucegi și muntele Domogled din Banat. În rezervația la care facem referiri, *Secale montanum* vegetează în pâlcuri pe brânele muntelui Bătrâna, în locuri greu accesibile, aproximativ la 100 m deasupra intrării în Peștera lalomiței.

**Foto nr. 15 – Rezervația Naturală
Peștera - Cocora**

Rezervația naturală Cheile Urșilor se desfășoară pe o suprafață de 307 hectare. Punctul de interes al acestei rezervații îl reprezintă Peștera Urșilor din versantul stâng al văii Tătarului aflată la 1.548 m altitudine.

Peștera are două ramuri situate la 40 m fiind asemănătoare (peștera numărul 1 în amonte și peștera numărul 2 în aval). Intrările în peșteră au fost colmatate de blocuri și grohotiș calcaros pe care s-a depus un strat nu prea gros de sol vegetal. Datorită necesității studiului geologic detaliat a masivului Tătaru, în 1957 cercetătorii Secției de paleontologie a Institutului de Speologie "Emil Racovița" au degajat intrările în peșteră. Dacă intrarea este discretă (de 3 m înălțime și lată de 2,10 m), iar primii pași se fac ghemuit, imediat se intră într-o grotă de 31 m lungime, 17 lățime și 4 m înălțime, tapetată cu stalactite parțial distruse. Urmează un nou culoar îngust de 46 m lungime plin de bolovani.

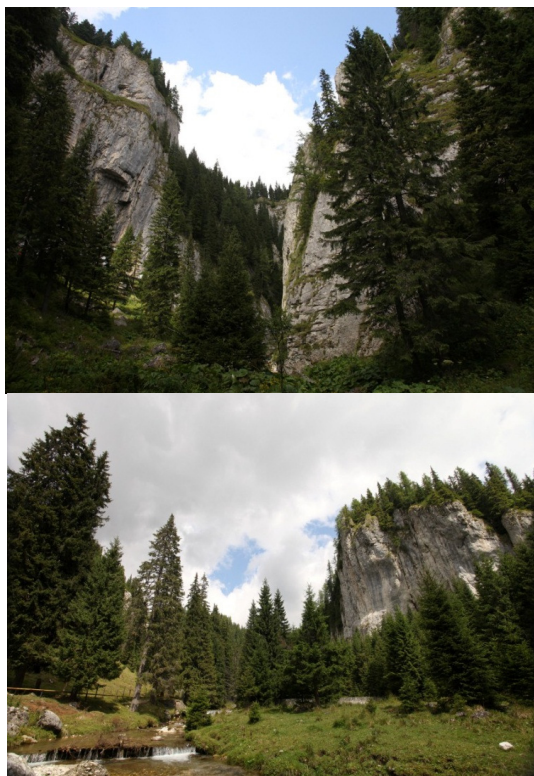

Foto nr. 16 – Cheile Peșterii

Cheile Peșterii, cu o lungime de numai 250 m se întâlnesc pe valea Ialomiței, fiind străjuite de Turnul Seciului, unde au loc numeroase concursuri de alpinism.

Pe versantul drept al Cheilor Ialomiței, desfășurându-se pe o lungime de 480 m, se află unul dintre cele mai atractive capricii ale naturii din țara noastră - **Peștera Ialomiței**, care a fost și rămâne un punct turistic atrăgător pentru toți cei ce fac ascensiuni pe munți și după cum se spune, ar fi cea mai frumoasă peșteră din România. La altitudinea de 1.610 m și la 10 km depărtare de izvoarele râului, peștera Ialomiței - situată într-o rezervație naturală - reprezintă o excavație uriașă fragmentată într-o serie de compartimente, unele largi, altele strâmte, joase sau înalte, drepte sau întortocheate.

Foto nr. 18 – Peștera Ialomiței

Până la peșteră, cărarea urcă ușor către o terasă orizontală, situată la 18 m deasupra fundului văii, în fața căreia se deschide în peretele muntelui o arcadă naturală (20x16 m) în formă de semielipsă, pe sub care se intră în compartimentul lung de 115 m, denumit grotă Mihnea Vodă. Din punct de vedere istoric,

acest monument al naturii este citat, pentru prima oară într-un document din anul 1840. Turistic vorbind, obiectivul speologic peștera Ialomiței a fost explorat complet în anul 1897.

Foto nr. 19 –Peștera Ialomiței

Foto nr. 20 –Peștera Ialomiței

PEȘTERA - COCORA inclusiv CHEILE URȘILOR

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală mixtă; versanții sunt alcătuiți din alternanțe de abrupturi și pâlcuri de pădure, iar suprafețele de platou și interfluviile dintre văi sunt acoperite de pajiști continue, în care apar mici mameloane stâncoase, cu lapiezuri;
Alte denumiri:	Cocora – Horoaba, Valea Horoaba – Cocora, Peștera Ialomiței, Peștera – Babele;
Locație:	Comuna Moroieni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°23'30"; 25°26'30"; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, în partea superioară a etajului subalpin pe muntele Bătrâna și Cocora;
Suprafața :	307,00 ha.

2. Rezervația naturală mixtă CHEILE TĂTARULUI

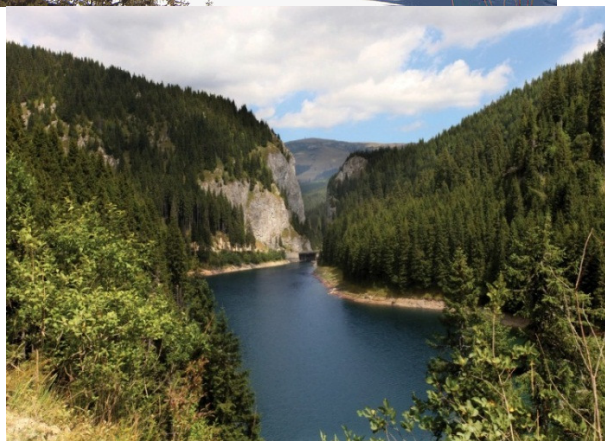
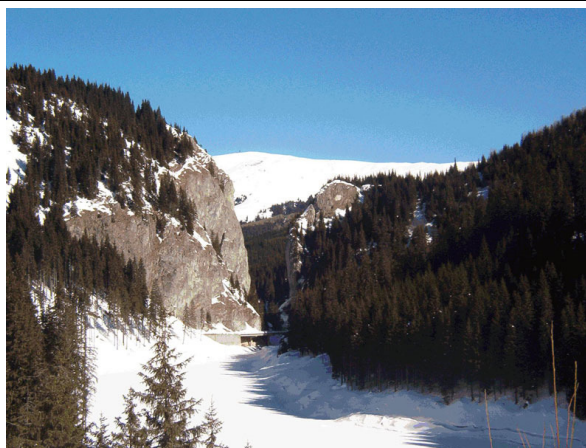

Foto nr. 21 – Cheile Tătarului

Foto nr. 22 – Cheile Tătarului

Rezervația naturală mixtă Cheile Tătarului pe lângă vegetația termofilă, cu elemente floristice rare, asemănătoare cu cele din rezervația Zănoaga și o faună fosilă abundentă și diversă (*Macocephalites macrocephalites*, *Propanulites* sp., *Procerites* sp., *Choffatias* sp., *Loboplanulites* sp., etc), reprezintă și o interesantă rezervație geologică și paleontologică, ce cuprinde sistemul carstic Tătaru : lapiez, doline, cheile Tătarul Mare (monument al naturii), Peștera Ursului și Peștera Mică (din cheile Tătarul Mare).

Sectorul cel mai frumos al **cheilor Tătarul Mare** - situat la coada lacului Bolboci - se află în aval, pe cca. 300 m, unde lalomița s-a adâncit în prelungirea sud-estică a masei de calcar jurasic a **Munților Tătaru**. Aici, pe versantul stâng al văii Tătarului, la altitudinea de 1.548 m, se văd deschiderile celor două peșteri - **Peștera Ursului și Peștera Mică** - cele mai înalte stațiuni paleolitice de la noi din țară - urmele de vatră și prezența oaselor aschiate în cantități destul de mare sunt mărturii că omul le-a folosit ca adăpost în perioadele de retragere a ghețurilor Wurmieni. În Peștera Mică din cheile Tătarului s-a semnalat prezența speciilor: *Onychiurus armatus*, *O. subgranulosus*, *Stenophylax perimistus*, *S. Vibex speluncarum*. În Peștera Ursului s-au găsit: *Encytraeus albidus*, *Parasitus niveus*, *Lepidocyrtus serbicus*, *Tomocerus flavescens*, *Neelus murinus*. Deși nu au dimensiuni mari și o micromorfologie variată, cele două peșteri prezintă interes și datorită fosilelor de *Ursus spelaeus*, găsite aici.

Foto nr. 23 – Cheile Tătarului

Rezervația cheile Tătarului reține atenția prin fauna fosilă existentă aici, în stratele de calcar jurasic.

Stratele doggerului superior, apar pe ambii pereți ai cheilor, la baza calcarelor albe - cenușii, masive, ale malmului, fiind înzestrate cu o faună fosilă abundentă. Pe versantul drept al lalomiței (*D. Patrulis*), apar

atât bathonianul, cât și callovianul inferior. Stratul ce aparține bathonianului este format din calcare gălbui și brun - roșcate cu multe fosile.

Stratele doggerului superior, apar pe ambii pereți ai cheilor, la baza calcarelor albe - cenușii, masive ale malmului, fiind înzestrat cu o faună fosilă abundentă. Pe versantul drept al lalomiței, apar atât bathonianul, cât și callovianul inferior. Stratul ce aparține bathonianului este format din calcare gălbui și brun - roșcate cu multe fosile. În aceste calcare se găsesc fosile de Phylloceratidae și Litoceratidae, prezente și în calcarul de la Strunga și masivul Horoaba. Sunt abundente și specii de Procerites, printre care se găsesc și specii de talie mare ca Procerites clausiprocerus, Procerites imitator și unele forme noi de Choffatia. Față de calcarul pasului Strunga, în cel al cheilor Tătarului sunt numeroși reprezentanți ai familiei Macrocephalitidae: Macrocephalitidae sp. și Pleurocephalites sp.

Cacarul callovianului inferior din versantul drept al lalomiței, prezintă și concrețiuni de limonit.

Acesta conține o interesantă faună de amoniți, la partea superioară a stratului fiind numeroase exemplare de talie mare ale speciei Macrocephalitidae, iar la partea superioară a stratului se găsește specia Proplanulites. Această specie inedită, indică prezența zonei cu Sigaloceras calloviense. Se mai pot menționa pentru aceleași calcare și formele de: Choffatia sp., Loboplanulites sp., Sowerbyceras subtortisulcatus.

CHEILE TĂTARULUI

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală mixtă; pe lângă interesantele specii de plante ocrotite și frumusețea peisagistică reprezintă o interesantă rezervație geologică și paleontologică; cheile Tătarului reține atenția prin fauna fosilă existentă;
Alte denumiri:	-
Locație:	Comuna Moroieni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°21'45"; 25°26'15"; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, în partea de vest a muntelui Blana și în sud-estul munților Colții Tătarului;
Suprafața :	144,30 ha.

3. Rezervația naturală botanică VALEA HOROABEI

În sudul Cheilor Peșterii, la baza peretelui de calcar ale Masivului Horoaba, pe versantul drept al văii lalomiței, apare un strat de dogger. La partea lui superioară sunt calcare limonitice ce conțin o faună similară celei din bancul cu cefalopode de la Strunga.

Fauna bathonianului cuprinde în acest punct următoarele specii mai frecvente: Holcophylloceras mediterraneum și Lissoceras psilodiscus dintre cefalopode, echinoderme mari — Rhabdocidaris copeoides și dinți de Sphenodus.

Calcarul bathonianului din Cheile înguste ale Horoabei, are culoare gălbuie, verzuie și este situat pe un orizont de gresii.

Peste stratul de calcar al bathonianului urmează calcare fine albe sau roz, care pe un profil de aproximativ 50 cm conțin o bogată faună de amoniți și brahiopode inedite ce aparțin oxfordianului. Aceasta este una din rarele faune ale oxfordianului din Carpați, ce ridică valoarea științifică a Văii Horoabei.

Ea cuprinde printre alte specii prezente în alte puncte fosilifere, formele de amoniți: Phylloceras antecedeus, Holcophylloceras zignoianum reprezentanți de talie mică ai genului Enospicloceras.

Se constată că în Valea Horoabei, callovianul nu este reprezentat deasupra depozitelor doggerului.

În masivul Horoabei sunt prezente depozitele Kimmeridgianului mediu și superior cu o faună bogată în cefalopode, brahiopode, lamelibranhiate cu cochilia subțire și greu de extras pentru a fi studiate, echinoide și crinoide.

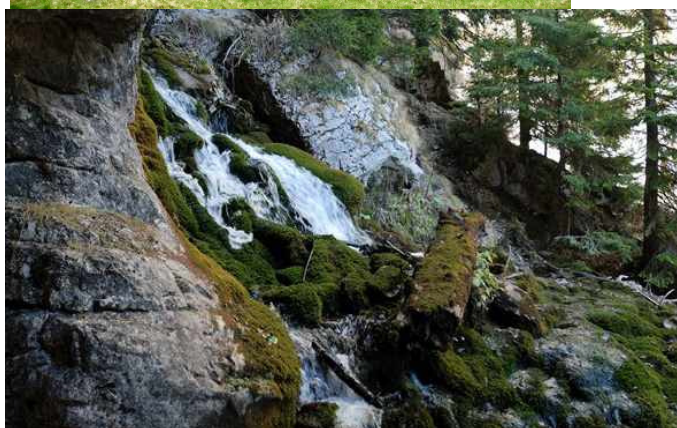

Foto nr. 24 – Poiana Horoabei

Foto nr. 25 – Izbulcul Horoabei

Valea Horoabei, cunoscută în limbajul turistic drept **Canionul Horoabei**, este una dintre cele mai frumoase și sălbatice văi carstice din Bucegi, fiind o vale foarte abruptă, formată prin prăbușirea tavanului unei foste peșteri, este marcată de numeroase praguri și cascade, dintre care se remarcă prin dimensiuni și debit **Cascada Burlacului**.

Rezervația naturală botanică Valea Horoabei cuprinde sistemul carstic Horoabele: Canionul Horoabei, Turnul Seciului (monumente ale naturii), lapiez.

Foto nr. 26 – Canionul Horoabei

Foto nr. 27 – Turnul Seciului

VALEA HOROABEI

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală botanică; rezervația se face cunoscută nu numai prin importanța speciilor floristice dar și din punct de vedere paleontologic;
Alte denumiri:	Poiana Horoabei
Locație:	Comuna Moroeni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°23'30"; 25°26'; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, la confluența pârâului Horoaba cu Râul Ialomiței, la sud de peștera Ialomiței ;
Suprafața :	5,70 ha.

4. Rezervația naturală mixtă ORZEA - ZANOAGA

Rezervația naturală mixtă ORZEA - ZĂNOAGA cuprinde sistemul carstic: Cheile Zănoagei Mari, Cheile Orzei, clăile din Lespezi (monumente ale naturii), frumoase păduri de molid (Picea abies), pâlcuri de larice (Larix decidua) și câteva exemplare de zambur (Pinus cembra) pe malul drept al Ialomiței și deasupra cheilor Zănoagei Mari. O vegetație termofilă compusă din elemente floristice rare sud-europene, sud-mediteraneene sau balcanice se întâlnește în cheile Zănoagei Mari: secara de munte (Secale montanum) - element mediteranean-balcanic, Iris dacica (Stânjenelul de munte) - edemism pentru Carpații Sudici, Scorusul (Sorbus cretica) - element sud-european sporadic în Carpați, spinul (Carduus candicans) - element balcanic rar, în țara noastră, umbeliferă (Athamantha hungarica), timoftica (Phleum montanum) - sporadică la noi, în Bucegi fiind întâlnită și în Jepii Mici, cosaci (Astragalus depressus) - ce se mai găsește pe muntele Domogled.

De remarcat este vegetația de buruienișuri luxuriante, deosebit de viguroase, printre care este frecventă raritatea *Lonicera caerulea* (caprifoiul) și *Streptopus amplexifolius*, sporadică la noi în țară, singura stațiune în Bucegi pentru această specie.

Foto nr. 28 – Cheile Orzei

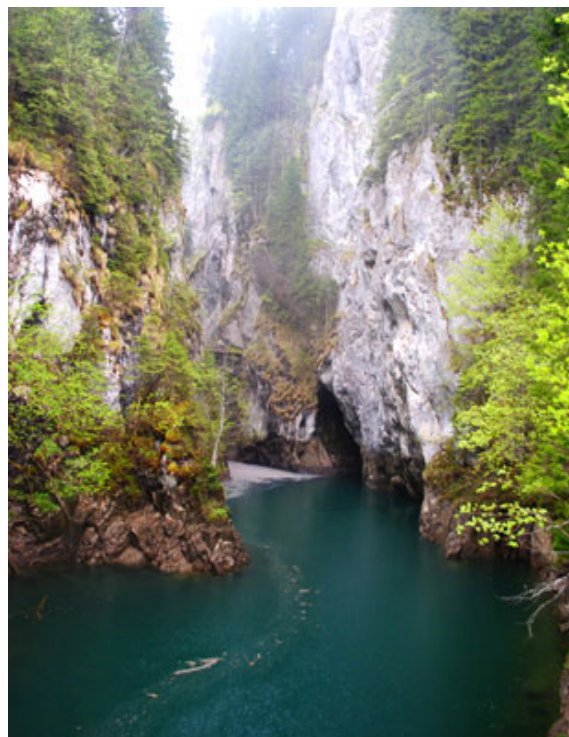

Foto nr. 29 – Cheile Orzei

ORZEA - ZANOAGA

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală mixtă;
Alte denumiri:	Zănoaga, Cheile Zănoagei Mari
Locație:	Comuna Moroieni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°18'39"; 25°25'1"; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, în partea de vest a muntelui Zănoaga cuprinzând Cheile Orzei și Cheile Zănoagei Mari;
Suprafața :	841,20 ha.

Cheile Orzei reprezintă cele mai înguste, frumoase și spectaculoase chei de pe Valea Ialomiței. Sunt situate la nord, în aval de lacul Scropoasa, se întinde pe o lungime de circa 2 km, săpate în pereți de calcar. Nu departe de Cheile Orzei se găsește peștera interesantă a Răteiiului și ciudatele crevase calcaroase de pe muntele Lespezi.

Foto nr. 30 – Cheile Zănoagei

5. Rezervația naturală mixtă ZĂNOAGA - LUCĂCILĂ

Rezervația naturală mixtă ZĂNOAGA – LUCĂCILĂ cuprinde cheile Zănoagei Mari, Cheile Zănoagei Mici.

Cunoscută și sub denumire de Cheile Zănoagei, rezervația Zănoaga – Lucăcilă se extinde pe o lungime de 2 km între bazinetul Bolboci și bazinetul Scropoasa și reprezintă una dintre cele mai spectaculoase chei din Munții Bucegi. La ieșirea din chei, valea se lărgeste brusc. Sunt delimitate două sectoare: Cheile Mari și Cheile Mici ale Zănoagei străbătute de valea Ialomiței.

ZANOAGA - LUCACILA

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală mixtă;
Alte denumiri:	Zănoaga, Cheile Zănoagei
Locație:	Comuna Moroieni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°19'51"; 25°24'53"; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, în partea de nord a rezervației naturale Orzea Zănoaga;
Suprafața :	259,40 ha.

Pe teritoriul celor două rezervații natural mixte, Orzea - Zănoaga și Zănoaga – Lucăcilă, din care fac parte și Cheile Zănoagei, se află mai multe specii de plante, care sunt protejate de lege. Arborii și plantele rare cresc pe o suprafață ce seamănă cu o insulă, iar printre speciile reprezentative se numără Pinus Cembra, Anchusa Burellieri, Carduun Candicans și Astragalus Depressus.

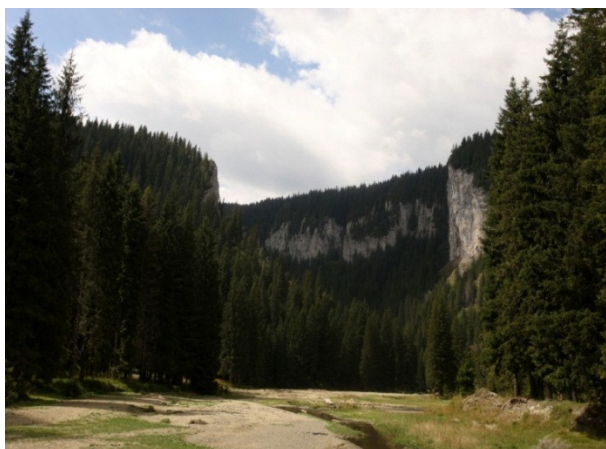

Foto nr. 31 – Cheile Zănoagei

Foto nr. 32 – Cheile Zănoagei

6. Rezervația naturală speologică PEȘTERA RĂTEIULUI

Rezervația naturală speologică PEȘTERA RĂTEIULUI cuprinde sistemul carstic Rătei de pe valea Răteiului: Cheile Răteiului (monument ale naturii), chei meandrate cu un număr de 17 peșteri de mici dimensiuni, care reprezintă foste pierderi fosile ale râului Rătei și sistemul endocarstic peștera Rătei (monument al naturii).

Rezervația cuprinde sistemul carstic Rătei de pe valea Răteiului: Cheile Răteiului (monument ale naturii), chei meandrate cu un număr de 17 peșteri de mici dimensiuni, care reprezintă foste pierderi fosile ale râului Rătei și sistemul endocarstic peștera Rătei (monument al naturii).

Cheile Rătei sunt săpate într-un depozit de calcare jurasice pe o distanță de câteva sute de metri, cu o înălțime de aproximativ 100 m.

Prima mențiune este făcută de Al. Orescu într-o lucrare din 1904, dar începe să fie cercetată abia în 1970. Peștera Răteiului este o peșteră gigantică și reprezintă cel mai important fenomen endocarstic din Munții Leaota. Formată din galerii meandrate, dispuse pe trei etaje (unul activ și două fosile), cu o dezvoltare de cca. 8.000 m și o denivelare de +67 m. Este printre puținele peșteri din România în care se întâlnesc concomitent concrețiuni de calcit, gips și aragonit. În diverse puncte ale peșterii se întâlnesc stalactite fistulare, stalactite excentrice, gururi, perle de cavernă, coralite, draperii, stalagmite lumânare, coloane și domuri.

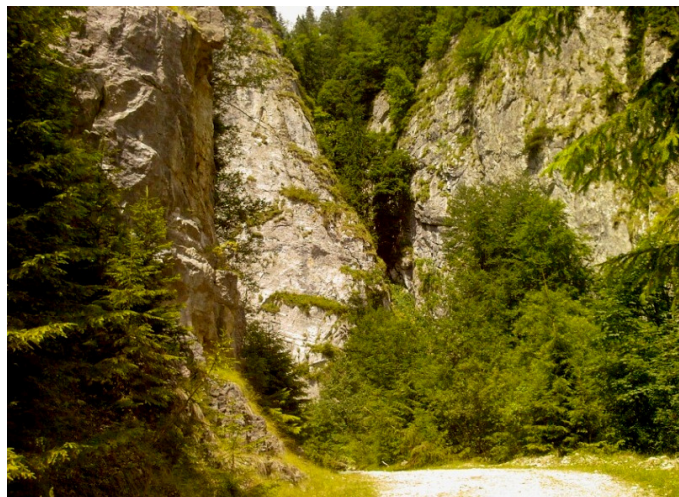

Foto nr. 33 – Cheile Răteiului

Peștera Răteiului este dezvoltată în cea mai mare parte în calcarele jurasice superioare ale muntelui Lespezi, în versantul stâng al pâraului Rătei – afluent al Ialomiței, la altitudinea de 1.080 m. La baza acestora se află un sistem de jaspuri (callovian superior) contact litologic ce poate fi urmărit în peșteră în zona unora dintre galeriile active (Meduza și Sala Mare). Deasupra calcarelor sunt dispuse conglomeratele de Bucegi superioare (albian) în masa cărora s-a dezvoltat o porțiune importantă din Galeria Nouă. Acest contact poate fi urmărit și în alte puncte din peșteră (Meduza, Galeria Diaclazelor, Galeria cu Argila, etc).

Această peșteră se caracterizează prin abundente curgeri subterane în galerii meandrate și schimbări repetate de drenaj pe liniile majore de fractură.

Prezența în galerii a concrețiunilor de calcit, gips și aragonit îi sporesc valoarea, căci ele sunt elemente rar întâlnite în alte peșteri din țară. Peștera Răteiului este închisă putând fi vizitată cu aprobare specială.

În arealul peșterii Rătei au fost semnalate: o specie nouă de *Parastenocaris* (Doina Zincenco - 1970), câteva specii subteroglofile: *Oxychilus glaber* (Gastropoda), *Microptera nycterobia* (Trichoptera), *Scoliopteryx libatrix* (Lepidoptera), *Rhymosia fasciata* (Diptera), *Myotis myotis* (Chiroptera).

Alte specii din fauna terestră a peșterii sunt: *Paranemastoma sillii*, *Neanura plena*, *Thaumanura carolii*, *Onychiurus armatus*, *O. carpathicus*, *Folsomia quadriocellata*, *Stenophylax permistus*, *S. vibex speluncarum*, *Micropterna sequax*, *Limonia nubeculosa*.

Foto nr. 34 – Peștera Răteiului

PEȘTERA RĂTEIULUI

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - III, rezervație naturală speologică;
Alte denumiri:	Peștera de la Izvorul Răteiului;
Locație:	Comuna Moroeni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°17'; 25°23'; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, pe stânga pârâului Rătei, în partea sudică a muntelui La Piatra și Colții Răteiului, cuprinzând sistemul carstic Rătei, cele mai importante formațiuni fiind Peștera Rătei și Cheile Răteiului;
Suprafața :	1,50 ha.

7. Rezervația naturală botanică TURBĂRIA LĂPTICI

Foto nr. 35 – Turbăria Lăptici

Foto nr. 36 – Turbăria Lăptici

La poalele muntelui Lăptici, din masivul Bucegi, pe cursul superior al Ialomiței se află singurul sfagnet, tînovul Lăptici, care, deși mic și izolat geografic de zonele mari de tînoave din România posedă o serie de elemente floristice nordice rare o microfauna caracteristică, deosebit de variată și interesantă.

Studiul tînoavelor din țara noastră fumizează date științifice de importanță deosebită. Ele au început să ia naștere în postglaciar după instalarea unui climat cald, când în etajul montan cădeau suficiente precipitații pentru a alimenta "sfagnetele vechi".

Tînovul nu reprezintă o rămășiță a glaciațiunii. Academicianul Emil Pop admitea că actualele relice glaciare din tînoave au vegetat în timpul glaciațiunii prin formațiuni de tipul tundrei sau prin smîrcurile reci și acide ale pinetelor, din care apoi s-au refugiat în tinerele tînoave ale postglaciarului.

Prin analiza turbei acestora se obțin date cu privire la succesiunea esențelor și formațiunilor silvestre din cuaternar, aspectele succesive ale climatului din cuaternar, procesul de zonație progresivă a etajului nostru montan; se lămuresc pe deplin refugiile glaciare ale unor elemente floristice termofile, repopularea terenurilor foste arctice cu copacii de la noi, imigrările din Balcani.

Aceste rezultate se obțin datorită studierii grăunciorilor de polen din turba de tînoave care le conservă fidel structura originală. Analizele polinice au permis formularea concluziei că vegetația din ultima glaciațiune era subcarpatică iar pădurea se păstra sub forma de pinete rare și aproape pure căci se refugiasse sporadic, dar cu siguranță molidul.

La sfârșitul glaciului și începutul perioadei de încălzire, pinetele se spulberă definitiv, înjghebându-se zona molidului la munte, a stejărișului mixt cu alun pe dealuri până spre poalele actualului etaj al coniferelor.

Se intercalează apoi între molidișe și stejărișe o masivă zonă de cărpenișe și acesta constituie un moment caracteristic pentru evoluția silvestră europeană.

În perioada ulterioară se răspândește cu mare vigoare, făgetul care distruge aria carpenului, luându-i locul între stejărișe și molidișe.

Astfel analiza unui întreg profil turbos în mod succesiv de la nivel la nivel, facilitează cunoașterea istoriei pădurilor din cuaternar, dar și numeroase probleme de ecologie și cenologie a tinoavelor.

Tinovul Lăptici este alcătuit din trei zone: prima este situată pe dreapta pâ râului Scândurarilor, a doua pe stânga pâ râului, iar a treia — tipic oligotrofă, este așezată la aproximativ 500 m în aval de valea pâ râului Scândurarilor la o altitudine de 1.470 m.

În această ultimă parte a tinovului se găsește rezervația "Turbăria Lăptici" cu o suprafață de 14,90 ha, aproape plană, înclinarea pantei nedepășind 6°C.

Tinovul a luat naștere într-o depresiune pe locul unei zone de pădure în prima parte a perioadei călduroase postglaciare. Este așezat pe gresii micacee. Turba sa, a ajuns la 1 m grosime. Este străbătut de numeroase firișoare de apă multe dintre ele formându-se chiar la acest nivel, cele mai multe varsându-se în lalomița; ochiurile de apă însă nu depășesc 30 cm în diametru, fiind invadate de mușchi spre suprafață și un sediment de substanțe turboase dedesubt, ușor antrenabile la cele mai slabe agitări ale apei.

Apa mlaștinei este de culoare ușor galbuie cu un pH cuprins între 4,5—5,5.

Se consideră că absența azotaților sau numai urmele slabe din compoziția chimică a apei, determină caracterul oligotrof al sfagnetului, plantele ce vegetează aici asimilându-l din depunerile eoliene.

În Bucegi, aglomerări de *Sphagnum* se întâlnesc în mai multe puncte, dar tinovul Lăptici este singurul unde acesta se găsește în masa compactă, formează depozite de turbă, influențează mediul și este la rândul său influențat permițând instalarea unei biocenozes specifice.

Tinovul este mărginit de molizi mari, bătrâni. Molizii care au crescut în mlaștină sunt slab dezvoltăți având un aspect tipic, iar la baza tulpinii lor, *Sphagnum*ul formează perne.

Flora sfagnetului este dominată de diferite specii de *Sphagnum*, *Tayloria*, *Carex* rostrata și trei specii ale genului *Ervophorum*.

Aici vegetează raritățile floristice: *Salix myrtillodes* — relict glaciare de origine nordică care se află în unica stațiune din țară, cea mai sudică din Europa și poate din lume; *Salix phylicifolia*, *Valeriana simplicifolia* și creofitul balcanic foarte rar în România, *Swertia punctata*.

Este remarcabil faptul că pentru toate plantele tinovului cu excepția unor molizi, sphagnumul mort constituie substratul pe care se dezvoltă. Sphagnumul reține o mare cantitate de apă. În apa din *Sphagnum* se dezvoltă în mod firesc o microfloră abundentă și variată.

Lista plantelor ce se dezvoltă în tinov este foarte mare. Se pot aminti dintre briofite genul *Sphagnum* (mușchi) cu multe specii (*S. acutifolium*, *S. acutifolium* var. *versicolor*, *S. fuscum*, *S. fuscum* var. *pallenscens*, *S. fuscum* var. *fuscenscens*, *S. fuscum* var. *medium*, *S. recurvum*, *S. plumulosum*, *S. plumulosum* var. *purpureum*, *S. magellanicum* var. *roseum*), apoi *Tayloria acuminata*, *T. tenuis*, *Polytrichum commune*, *P. strictum*, *P. gracile*, *Dicranum scoparium*, etc.

Dintre criptogamele vasculare amintim: *Lycopodium selago* (brădișor), *Selaginella selaginoides* (strușori), *Equisetum palustre* (barba ursului de bahne), *E. variegatum*.

Flora fanerogamă este reprezentată prin specii care s-au adaptat mediului oligotrof: *Agrostis rupestris* (iarba stâncilor), *Alchemilla alpestris*, *Betula pendula*, *B. pubesceus*, *Caltha laela*, genul *Carex* (rogoz) cu un număr mare de specii, *Eriophorum* (bumbacarita), *Hieracium auricular* (opintic), *Juncus articulatus* (rugina), *J. riglumis*, *Juniperus sibirica* (ienupăr pitic), *Pinus mugo* (pin), *Picea abies* (molid), *Pinguicula alpine* (foaie groasă), *Pinguicula vulgaris*, *Trifolium pratense* ssp. *Nivale* (trifoi roșu), *Salix myrtillodes* (salcie de turbă), *Salix phylicifolia* (salcie pitică), *Vaccinium myrtillus* (afin), *V. uliginosum*, *V. vitis-idaea* (merișor de munte), *Valeriana simplicifolia*.

Fauna tinovului este bogată în specii. Cele mai multe specii sunt reofile, caracteristice tuturor apelor de munte.

În cursul anului, fauna reofilă suportă variații sezoniere. Se constată că în tinovul Lăptici sunt forme calitativ diferite față de a altor sfagnete din țară, acesfea fiind est-europene, dar mai ales vest-europene. Majoritatea speciilor determinate sunt sfagnobionte sfagnofile; dintre Thecamoebae amintim: genurile Arcella, Centropyxis, Corythion, Diffugiella, Diffugia, Euglypha, Nebela, Spheno-deria etc; diferite specii din Ciliata, Turbellaria și Nematoda, Oligochaeta, Tardigrada. Roliferele se găsesc în număr mare de genuri specii.

Enumerările pot continua cu reprezentanți din încrengătura Molusca; ordinele Copepoda, Ostrocoada, Amphipoda, Ephemeroptera, Plecoptera, Trichoptera, Coleoptera, Diptera (fam. Chironomidae, Simuliidae, Culicide, Tabanide).

TURBĂRIA LĂPTICI

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală botanică; flora, vegetația terestră și microfauna este cea specifică mlaștinilor oligotrofe, unele fiind relict sau rarități;
Alte denumiri:	
Locație:	Comuna Moroieni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°22'17"; 25°26'20"; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, la poalele muntelui Lăptici, la altitudinea de 1470 m;
Suprafața :	14,90 ha.

Se poate conchide că tinovul Lăptici constituie o unitate biologică bine individualizată și stabilă, cu toate că suferă influențele regiunii înconjurătoare manifestate prin acțiunea factorilor climatici, a aportului de substanțe chimice aduse de apele curgătoare și de precipitații, a aportului de organisme terestre și acvatice care vin să-l populeze temporar. Dar, la rândul său tinovul influențează mediul ambiant prin modificarea chimismului apelor ce-l părăsesc în aval, prin organismele specifice tinovului care sunt antrenate de ape pătrund în biocenozelor învecinate.

Deși se întâlnesc multe forme cosmopolite în biocenoza tinovului, flora, vegetația terestră și microfaună caracterizându-se prin elemente specifice mlaștinilor oligotrofe, unele fiind chiar relict sau rarități după cum s-a stabilit mai sus, motivează din plin valoarea lui și necesitatea ocrotirii.

8. Rezervația naturală botanică POIANA CRUCII

Foto nr. 37 – Poiana Crucii

Aria naturală cu o suprafață de 0,50 ha, Poiana Crucii se află în Munții Bucegi, în extremitatea nordică a județului Dâmbovița, aproape de limita teritorială cu județul Prahova și reprezintă o pajiște montană la poalele munților, ce adăposteste o mare varietate floristică de specii ierboase rare, printre care ghințură galbenă (*Gentiana lutea*) sau păiuș roșu (*Festuca rubra*).

Rezervația naturală Poiana Crucii, împreună cu rezervația Valea Horoabei, se află în cadrul rezervației Peștera – Cocora. Această ocrotește o vegetație specifică etajului subalpin superior de tipul *Festucetum rubrae subalpinum*, care cuprinde rarități precum *Gentiana bulgarica*, *Gentiana verna*.

POIANA CRUCII

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN – IV; rezervație naturală botanică; ocrotește vegetația specifică etajului subalpine superior
Alte denumiri:	-
Locație:	Comuna Moroeni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°23'39"; 25°26'32"; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, în pădurea Cocora, la altitudinea de 1590 m, între Schitul Peșera și Hotel Peștera;
Suprafața :	0,50 ha.

9. Rezervația naturală paleontologică PLAIUL HOȚILOR

Rezervația naturală paleontologică PLAIUL HOȚILOR este o rezervație naturală paleontologică. La est de șoseaua care trece prin Plaiul Hoților se poate observa o succesiune caracteristică în formațiunile de flis cretacic și anume, trecerea de la Hauterivian la Barremian, într-o cută răsturnată, care face ca termenii să se succedă în ordine inversă. De la vest spre est apar roci argilo - marnoase, cenușii - gălbui (strate de Comarnic barremiene), peste care urmează marne tari, foioase cu resturi de plante carbonizate, apoi conglomerate tilloide cu blocuri de calcare tithonice și șisturi argilo - marnoase dure cu vine de calcit, ce aparțin stratelor de Sinaia superioare.

Rezervația naturală paleontologică Plaiul Hoților ocrotește o bogată faună fosilă (fauna de Stramberg) cuprinsă în calcarele fosilifere, alături de resturi de plante incarbonizate, aflate în marnele tari, foioase.

Fauna Rezervației Plaiul Hoților este, în mare parte, asemănătoare cu cea a Rezervației Plaiului Domnesc. Astfel, fauna rezervației este reprezentată de olistilite de calcar tithonice.

Aflată la o altitudine de maximum 1100 metri, obiectul principal ocrotit în cadrul Rezervației Plaiul Hoților este reprezentat de blocurile mari de calcar de Stramberg în care s-au găsit aproximativ 250 de specii

de fosile. Între acestea putem menționa 80 de specii de bivalve, 60 de specii de gasteropode, specii decapode, cefalopode, branhiopode, corali, hidrozoare și spongieri.

În orizontul flisului cretacic este caracteristică *Lamellaptychus angulocostatus*. În stratele barremianului inferior sunt fosilele amonitului de talie mică, *Phylloceras tethys* alături de resturile unor plante terestre bine conservate.

Rezervația naturală paleontologică PLAIUL HOȚILOR din județul Dâmbovița cu o suprafață totală de 0,50 ha specificată în Legea nr. 5/2000 privind aprobarea planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – Zone protejate, se suprapune rezervației naturale Locul Fosilifer Plaiul Hoților din județul Prahova.

PLAIUL HOȚILOR

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală paleontologică;
Alte denumiri:	Punctul fosilifer Plaiul Hoților;
Locație:	Comuna Moroeni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°18'14"; 25°31'36"; este situată în perimetrul Parcului Natural Bucegi, în șaua numită Plaiul Hoților, la cumpăna apelor Prahova și Ialomicioara;
Suprafața :	0,50 ha.

1.2.1.4 REZERVAȚII NATURALE SITUATE în AFARA PARCULUI NATURAL BUCEGI

Tabel nr. 6 - Rezervații naturale situate în afara Parcului Natural Bucegi

Legea nr. 5 / 2000 privind aprobarea Planului de amenajare a teritoriului național – Secțiunea a III-a – Zone protejate, Anexa nr. 1						
I. ZONE NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL și MONUMENTE ALE NATURII						
2.0 REZERVATII și MONUMENTE ALE NATURII						
R. CRT.	OD	DENUMIRE ARIE PROTEJATĂ	LOCALIZA	ATEG. IUCN	TIP	SUPR AFAȚĂ (HA)
	.378	PLAIUL DOMNESC	Com. MOROENI	V	Pal eontologic	0,50
	.383	IZVORUL DE LA CORBII CIUNGI	Com. CORBII MARI	V	Flor istic și faunistic	5,00
HG nr. 2151 / 2004 privind instituirea regimului de arie naturala protejata pentru noi zone Art. 1 , IV. Rezervatii naturale și Anexa 2, Secțiunea C						
	V.32	REZERVAȚIA DE NARCISE VALEA NEAJLOVULUI	Comunele VIȘINA și PETREȘTI	V	Flor istică și peis agistică	15,00

1. Rezervația naturală paleontologică „PLAIUL DOMNESC”

Plaiul Domnesc este o rezervație naturală paleontologică situată în arealul comunei Moroeni. Aici există un masiv mai mare de calcare și un mare număr de blocuri mai mici, toate cuprinse în orizontul de conglomerate de la partea superioară a stratelor de Sinaia - entitate stratigrafică bine conturată în cadrul zonei interne a flisului din Carpații Orientali. Fauna acestor calcare este foarte bogată, cuprinzând peste 250 specii, cum ar fi bivalvele, gasteropodele, specii de crustacee, cefalopode și altele. Se remarcă specia *Protocypraea tithonia* fiind primul ghioc apărut în lume, cunoscut aici și în Sicilia.

Foto nr. 38 – Plaiul Domnesc

Foto nr. 39 – Plaiul Domnesc

Stratele de Sinaia, entitate stratigrafică bine conturată în cadrul zonei interne a flisului din Carpații Orientali, a fost separată în trei subdiviziuni ce corespund unor complexe litologice distincte. Dintre acestea, Stratele de Sinaia superioare se caracterizează, printre altele și prin prezența în partea de sus a unor nivele conglomeratice. Este vorba de conglomerate tilloide, cu matrice argilo-marnoasă, slab cimentate și care cuprind, pe lângă galeți și blocuri de volume considerabile. Astfel de blocuri, de 100 - 500 m³, formează adevărate klippe, de fapt olistolite, ce sunt constituite din șisturi cristaline și calcare, de diferite tipuri. Se citează astfel calcare eotriasice, calcare medio-triasice, calcare aparținând părții inferioare a Neojurasicului, calcare tithonice și calcare berriasienne. În general toate calcarele sunt fosilifere, un loc deosebit, din acest punct de vedere, ocupându-l însă calcarele tithonice, prin abundența faunei pe care o conțin.

Olistolitele din Plaiul Domnesc au fost puse sub ocrotire ca fiind deosebit de bogate și interesante datorită conținutului paleontologic.

Fauna de fosile este formată din spongieri calcaroși, numeroși corali, gasteropode, cefalopode, brahiopode, echinoderme, dar remarcabilă este fauna de crustacee decapode din care au fost determinate peste 40 specii și subspecii.

Se pot enumera dintre acestea *Prospon verrucosum*, *Glaessneropsis bucegiana*, *Lectythocaris paradoxa strambergensis*, *Eodromites grande* și crabul primitiv *Pituanoton lidentaturn*.

Gasteropodele în număr de aproximativ 60 de specii din genurile *Acmaea*, *Nerinea*, *Neritopsis*, *Seurria*, *Alaria*, *Lamelibranchiatele* se găsesc într-un număr mare; mai întâlnim 80 specii de *Spondylopecten*, *Limatula*, *Opis*, *Avicula*, *Ostrea* etc. Cefalopodele sunt prezente prin specii de talie mică: *Berriasella* sp., *Conobelus* sp., *Duvalia* sp.

S-au determinat aproximativ 15 specii de la brahiopode care se caracterizează prin rostru puternic în general.

Echinodermele, mai puțin numeroase, au ca reprezentanți dintre echinide forme de *Balanocidaris*, *Cidaris*, *Hemicidaris* și patru crinoide.

Speciile foarte rare, care prezintă interes deosebit pentru studiile de filogeneză sunt crustaceele amintite mai sus, *Glaessneropsis*, *Lectythocaris* și gasteropodul *Protocypreatilhonica* primul ghioc apărut, întâlnit până în prezent numai în Sicilia.

„La Plaiul Domnesc există un masiv mai mare de calcare, precum și un mare număr de blocuri mai mici, toate cuprinse în orizontul de conglomerate de la partea superioară a Stratelor de Sinaia. Fauna acestor calcare este foarte bogată și ea cuprinde mai bine de 250 specii. Cele mai numeroase sunt bivalvele (în jur de 80 specii), între care sunt frecvente speciile de Chlamys, Plagiosroma, Spondylus, Astarte, Gervillea, Avicula, Plicatula, Ostrea, Valettia. Urmează gasteropodele (circa 60 specii), între care se pot cita Nerinea, Neritopsis, Oonia, precum și Protocypraea tithonia. Cu totul remarcabilă este fauna de crustacei, una din cele mai bogate din lume, cuprinzând circa 40 specii și subspecii (Glaessneropsis, Prosopon, Galathea, Pithonoton etc.), cu numeroase forme noi pentru știință. Urmează ca frecvență cefalopodele (17 forme), în general de talie mică cu specii de Haploceras, Beriasella, Duvalia, Aprychus etc., apoi brahiopodele (15 forme), între care genurile Terebratulina, Terebratulina, Zeilleria etc.

Lista se completează cu numeroși corali, spongieri și hidrozoare, încă neinventariate și nestudiate.

Printre toate aceste forme, numeroase sunt noi pentru știință, iar altele au o distribuție paleogeografică interesantă, apărând în Cehoslovacia, Austria, Franța de sud sau Sicilia. Așa de exemplu Protocypraea tithonia primul ghioc apărut în lume, nu este cunoscut decât din Sicilia și de aici”.

PLAIUL DOMNESC

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală paleontologică; Scopul principal al constituirii rezervației este protecția și conservarea olistolitelor de calcare tithonice fosilifere;
Alte denumiri:	Punct fosilifer Plaiul Domnesc;
Locație:	Comuna Moroieni, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	45°15'20"; 25°26'15"; este situată în afara perimetrului Parcului Natural Bucegi, la cca. 500 m de Sanatoriul Moroieni, în zona care desparte Valea Ialomiței de afluentul său, Ialomicioara;
Suprafața :	0,50 ha.

2. Rezervația naturală floristică și faunistică „IZVORUL DE LA CORBII CIUNGI”

Izvoarele de la Corbii Ciungi - rezervație naturală mixtă (rezervație științifică după unele lucrări din literatura de specialitate), aflată pe teritoriul administrativ al comunei Corbii Mari.

În anul 1959 s-a început un studiu sistematic al izvoarelor apelor freatice din Câmpia Română, soldându-se cu cea mai interesantă descoperire a unui complex de izvoare, mlaștini de izvor și pâraieșe colectoare pe valea Neajlovului.

Foto nr. 40 – Izvoarele de la Corbii

Foto nr. 41 – Izvoarele de la Corbii

Acest complex se găsește situat la o altitudine de aproximativ 120 m, cam la 300 m, în amonte de capătul satului Corbii Ciungi și 2 km în aval de comuna Corbii Mari, în sud-vestul județului, pe malul stâng al văii Neajlovului. Distanța între complex și râu, nu depășește 800 m.

Complexul se distinge ușor de la oarecare distanță, grație zăvoiuului de arini, lemn câinesc sau salcie, zăvoi bine conturat pe întinderea complet despădurită a câmpiei.

Izvoarele, care sunt în număr foarte mare (aproximativ 60-80, multe având aspect de holocene greu de distins, situate pe un front aproape în formă de potcoavă, cu o lungime de circa 600 m), alimentează două pâraie de cca. 800-1000 m lungime fiecare, apropiate în porțiunile lor frontale, dar care apoi se distanțează, delimitând între ele o suprafață de 8 - 10 ha, ocupată de culturi agricole, pentru a se apropia din nou spre vărsarea în Neajlov.

Cursul pâraielor este pronunțat meandrat, de aceea pe alocuri ies de sub adăpostul zăvoiuului care este în general des și le oferă o bună protecție.

Debitul pâraielor este mai mare și pentru poziția lor geografică este surprinzătoare vigoarea cu care-și încep drumul încă din momentul ieșirii din complexul de izvoare. Debitul este relativ constant în cursul anului și apa este de o limpezime perfectă. În prima parte, albiile pâraielor sunt acoperite cu nisip, iar în porțiunile descoperite, unde descompunerile sunt intense, albiile sunt pline de mâl negru ce degajă apă.

În porțiunile terminale substratul dominant al albiilor, este un prundiș mare.

Acestor izvoare le sunt specifice câteva particularități: apa limpede cu puritate perfectă, cu temperatură constantă variind între 10,2°C și 13,8°C în perioada de vegetație, pH-ul oscilând în jur de 7, iar debitul general al complexului este deosebit de constant în cursul zilei, pe când cele mici și neprotejate se caracterizează prin eutermie accentuată.

Complexul de izvoare de la Corbii Ciungi reprezintă o adevărată "oază acvatică cu floră și faună relictă în Câmpia Română". Descoperitorii complexului de izvoare de la Corbii Ciungi, cercetatorii L. Botosaneanu și St. Negrea au efectuat studii faunistic - ecologice temeinice, semnalând prezența a numeroase grupe de hidrobioniți.

Dintre aceste grupe numeroase, cele mai remarcabile din punct de vedere ecologic și arealistic, al **elementelor endemice și relict**, s-au dovedit a fi turbelariatele, rotiferele, caldocerele, ostracodele, amphodele, tardigradele, trichopterele și hidrahnele.

Complexul de izvoare, mlaștinile de izvor și pâraiașele colectoare din zona adăpostesc o variată faună relictă, caracteristică apelor reci de munte și apelor subterane, specifice ținuturilor nordice, multe dintre populațiile unice prezente aici fiind pe cale de dispariție: turbelariatul *Dugestia gonocephala*, trichopterele *Adicella filicornis*, *Lithax obscurus* și *Notidobia ciliaris*, hidrachnelele *Sperchon cluеifer*, *Arrenurus octagonus*, *Tartarothyas romanica*, rotiferele *Habrotrocha elegans*, *Lecane mira*, *Cephalodella nana*. Din abundența de alge ce se dezvoltă în complex cea mai interesantă este rodoficeul nordic *Hildenbrandtia rivularis* (alga roșie). Prezența unică a acestei interesante rodoficee în izvoarele Câmpiei Române la numai 110 m altitudine merită subliniată, deoarece *H. rivularis* (destul de rară în flora algologică a României) populează pe tot parcursul arealului sau pâraiele reci și limpezi ale regiunilor montane, la altitudini de peste 1000 m (excepție, o găsim în Câmpia Padului). Coloniile acestei specii rare, înrudite cu specia marină *H. prototypus* din Marea Neagră, trebuie considerate drept relict, păstrate exclusiv în condițiile speciale din izvoarele de la Corbii Ciungi, respectiv marea constanță a factorilor abiotici (temperatura, pH, debit, regim de oxigen).

Se disting trei tipuri de izvoare în acest complex:

❖ **IZVOARE „REOCRENE”** nu prea numeroase, dar care prezintă cea mai interesantă faună. Apa acestora iese la suprafață din nișe în formă de potcoavă cu o lungime ce variază între 1-3 m scurgându-se sub formă de mici pâraiașe ce confluează între ele. Debitul inițial mic, sporește treptat prin aportul de apă freatică. În albiile pâraiașelor se dezvoltă mușchi hepatici și frunzoși, ferigi aquisetacee și fanerogame hidrofile.

❖ **IZVOARE „LIMNOCRENE”**, sunt rezultatul acțiunii omului care a distrus multe din izvoarele reocrene, transformându-le prin săpare în gropi de diferite dimensiuni din care folosește apa în diverse scopuri. În ele apa pare să stagneze, dar pâraiașul ce părăsește pe fiecare, demonstrează contrariul. Au diametrul de 2 - 3 m, fundul fiind mălos cu o vegetație redusă la câteva specii de fanerogame hidrofile. Unele din ele sunt invadate de *Potamogeton gramineum*;

❖ **IZVOARE „HELOCRENE”**, grupate în complexe mai mari sau mai mici în care limitele ieșirii apei sunt de multe ori indistincte.

Golurile în zăvoi ocupate de întinderi mari de mușchi frunzoși și hepatici, îmbibate până la saturație cu apă trădează prezența acestor complexe helocrene. Prin înlăturarea covorului de mușchi se observă stratul de prundiș aluvionar așezat la rândul său în câteva locuri pe un strat de turbă în formare.

Prezența zăcămintelor de turbă de aproape 1 m adâncime, dar pe suprafețe restrânse a fost confirmată de Emil Pop în 1960. Pe porțiunile unde zăvoii au fost distrus, mușchii se dezvoltă în condiții dificile, substratul de prundiș aluvionar ieșind la suprafață. Zăvoii se întinde peste cea mai mare parte a complexului de izvoare, prelungindu-se și de-a lungul celor două pâraie ce se varsă în Neajlov. Este format dintr-o asociație de *Salix fragilis*, *Salix cinerea*, *Viburnum opulus*, *Ligustrum vulgare*, *Corylus avellana*, *Evonymus verrucosa*, *Cornus sanguinea*, etc.

Menționarea biotopurilor stenoterme de apă rece cu biocenoze corespunzătoare este direct dependentă de existența zăvoiiului în această stațiune.

El protejează aceste biotopuri din Câmpia Română împotriva insolației excesive, puhoaielor provocate de precipitațiile abundente, vântului distrugător. Se știe că actuala Câmpie Română, până nu demult era acoperită de păduri seculare în care omul încă nu pătrunsese. Se înțelege că rețeaua hidrografică a acestei regiuni era protejată de impunătorii codrii și avea un aspect deosebit față de cel actual. În văile ce traversau pădurile, apa freatică țâșnea abundent la suprafață formând multe izvoare și pâraiașe stenoterme, colectate cele pâraie mai mari. Întreaga rețea era populată cu o floră și o faună variată interesantă.

Defrișarea sistematică a masivelor păduroase și extinderea agriculturii a determinat modificări în bogata rețea de ape.

Nivelul apelor freatice a scăzut în permanență coborând în adâncime și implicit au dus la dispariția a numeroase complexe de izvoare și ape cu caracter stenotop.

Lipsa de protecție împotriva factorilor climatici nefavorabili a biotopurilor acvatice a dus la dispariția unor bioenozes, sărăcirea și uniformizarea altora.

Pentru a ne da seama de natura vegetației și faunei acvatice a Câmpiei Române dinaintea de despădurire, trebuie căutate biotopuri acvatice care mai sunt în legătură cu pânzele apelor freatice și au scăpat în mare măsură de influența nefastă a factorilor de mediu de la suprafață.

Rezervația de izvoare de la Corbii Ciungi, reprezintă o amintire a trecutului, un ecosistem de relict floristic și faunistic cu o valoare științifică deosebită, atât pentru țara noastră cât și pentru străinătate.

În afara acestei stațiuni, nu s-au mai întâlnit în Câmpia Română suprafețe de sute de metri pătrați acoperite de mușchi acvatice sau de sute de metri curs de pâraie, invadate de mușchi hepatici.

Din abundența de alge ce se dezvoltă aici, cea mai interesantă este rodoficeul nordic *Hildenbrandia rivularis*, destul de rară în flora algologică a României și numai la altitudini de peste 1000 m. Ea formează aici, în izvoarele reocrene și în prundișul pâraielor, colonii mici și mari dispuse în cercuri concentrice în nuanțe ce variază de la roz la purpuriu.

În apa rece din izvoare și din sol a complexului, pe prundișul din albia izvoarelor și pâraiașelor, în pernțele de mușchi acvatice, pe rădăcinile împletite în apă ale arborilor ce străjuiesc malurile, a fost determinată o variată faună de nevertebrate, considerată de specialiști caracteristică apelor reci de munte și apelor subterane, specifice ținuturilor nordice, unele dintre ele fiind cunoscute până în prezent fie numai în Europa de nord centrală, fie în peninsula Balcanică.

Dintre speciile caracteristice apelor reci de munte sau subterane au importanță deosebită turbelariatul *Planaria gonocephala* ce se dezvoltă înfloritor în această stațiune, apoi trichopoterile *Lithax obscurus*, *Adicella filicornis*, *Adicella syriaca*, *Ernodes articularis*, *Halesus digitatus*, specii crenobionte sau accentual crenofile. În nici o altă apă din Câmpia Română aceste specii n-ar fi putut găsi condițiile necesare existenței, în afara izvoarelor reci.

Dintre crustacei, ostracodul *Ilyodromus olivaceus* este un reprezentant tipic al faunei izvoarelor reci și de mare altitudine, dar care în izvoarele de la Corbii Ciungi este categoric un relict.

Rotiferele prezente în izvoarele din inima Câmpiei Române sunt excepțional de interesante, fiind specifice tinoavelor de tip nordic. Se pot enumera din această categorie: *Matrotrachela musculosa*, *M. quadricornifera*, *M. nana*, *Miniobia russeola*, *M. symbiotica*, *Habrotrocha angusticollis*, *Adineta gracilis*, *Lecane mira*, *Cephalodella nana*.

Dintre tartigrade merită a fi amintite speciile *Pseudechiniscus snillus* și *Millnesium tardigradum*, caracteristice regiunilor nordice și central europene, tipice pentru mușchii din turbării. La noi au mai fost găsite în Bucovina.

Foto nr. 42 – Izvoarele de la Corbii Ciungi

IZVORUL DE LA CORBII CIUNGI

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN-IV, rezervație naturală floristică și faunistică; importanța dată de speciile de flora, faună acvatică - climat Nordic sau de peste 800 m altitudine - se regăsesc în apele reci de munte sau în apele subterane;
Alte denumiri:	
Locație:	Comuna Corbii Mari, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	44°37'09"; 25°20'00"; pe partea stângă a Neajlovului;
Suprafața :	5,00 ha.

3. Rezervația naturală floristică și peisagistică "REZERVATIA DE NARCISE VALEA NEJLOVULUI"

Foto nr. 43 – Rezervația de narcise
Valea Neajlovului

Foto nr. 44 – Rezervația de narcise
Valea Neajlovului

Rezervația naturală floristică și peisagistică este situată la 45 de kilometri distanță de municipiul Târgoviste, în Câmpia Găvanu Burdea, în comunele Vișina și Petrești, pe partea stângă a râului Neajlov, la o altitudine de 170 m. este o rezervație naturală botanică, ce ocrotește specia *Narcissus stellaris*.

Pe Valea Neajlovului, narcisele sunt lăsate să crească libere în toată spendoarea lor. Rezervația prinde viață în perioada 1–15 mai, atunci când narcisele înfloresc, transformând pajiștea într-un loc magnific.

Narcisa este o floare originară din nordul Africii. Numele vine de la frumosul Narcis din mitologia greacă, tânărul singuratic care s-a îndrăgostit de chipul său. Legenda spune că floarea a apărut la moartea acestuia, chiar pe mormântul său.

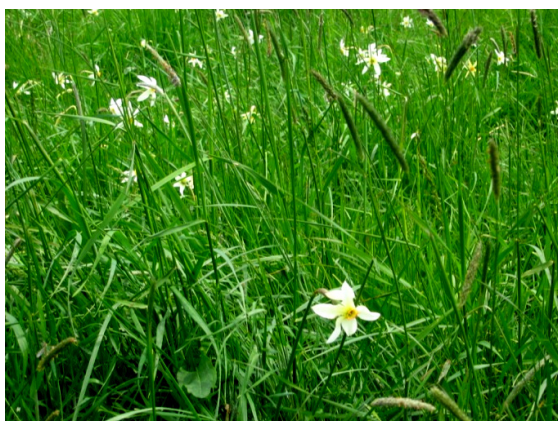

Foto nr. 45 – Rezervația de narcise
Valea Neajlovului

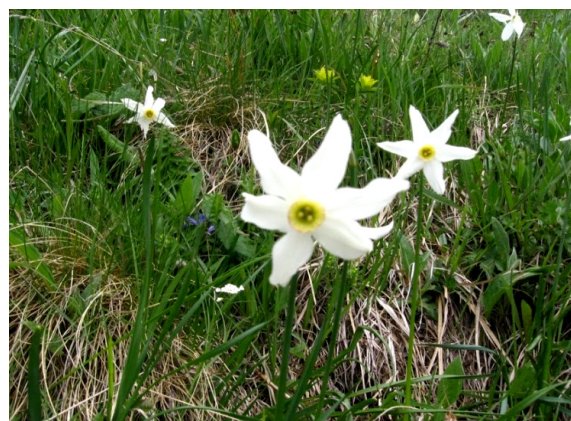

Foto nr. 46 – Rezervația de narcise
Valea Neajlovului

Având în vedere condițiile hidrologice și pedologice, în rezervație se instalează diverse asociații de plante acvatice, palustre, de locuri umede și moderat - uscate, în alcătuirea cărora intră: *Narcissus stellaris* (narcisa), *Lema minor* (lintiță), *Marsilea quadrifolia*, *Myriophyllum verticillatum* (trifoișul de baltă), *Potamogeton crispus* (pașa), *Ranunculus aquatilis*, *Ranunculus sceleratus* (piciorul cocoșului), *Ranunculus repens* (piciorul cocoșului târător), *Ranunculus ficaria* (unțiorul), *Ranunculus illyricus* (sălățița), *Glyceria plicata* (mana de apă), *Montia fontana*, *Carex vesicaria* (scara Domnului), *Alopecurus pratensis* (coada

vulpii), Festuca pseudovina (păiuș), Festuca rupicola, Poa bulbosa monstr.vivipara, (firută bulboasă), Holoschoenus vulgaris.

Dominantă pe această suprafață este specia Narcissus stellaris (narcise sau coprine). Fitocenozele cu Narcissus stellaris se încadrează în asociația Festucetum rupicole.

În asociație se întâlnesc specii interesante și cu valoare deosebită: Ranunculus illvricus, Verbascum phoeniceum, Ajuga genevensis albiflora, Montia fontana, Cerastium dubium, etc.

Se întâlnesc aici trei specii trecute pe Lista Roșie : Narcissus stellaris, Marsilea quadrifolia, Montia fontana precum și speciile de origine sudică: Crysopogon gryllus, Ranunculus illyricus, Ornithogalum refractum, Cerastium dubium și unele elemente circumpolare: Poa pratensis, Potentilla argentea, Ranunculus sceleratus, Agrostis tenuis, Cardamine pratensis.

REZERVATIA DE NARCISE VALEA NEAJLOVULUI

Categoria și importanța rezervației:	Categoria IUCN - IV, rezervație naturală botanică: floristică și peisagistică; ocrotește specia Narcissus stellaris;
Alte denumiri:	
Locație:	Comuna Vișina, comuna Petrești, județul Dâmbovița;
Poziția geografică:	44°37'22"; 25°19'53"; este situată la 45 km distanță de municipiul Târgoviste, în Câmpia Găvanu-Burdea, în comunele Vișina și Petrești, pe partea stângă a râului Neajlovi;
Suprafața :	15,00 ha.

I.2.1.5 PLANTE OCROTITE (MONUMENTE ALE NATURII) PE TERITORIUL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA

A. SPECII DE PLANTE OCROTITE

TISA (TAXUS BACCATA L)

Foto nr. 47 - Tisa

Foto nr. 48 – Tisa

Foto nr. 49 - Tisa

Foto nr. 50 – Tisa

Tisa este o specie care se stinge lent, o specie care reprezintă un nod de contradicții vii între conifer, o specie care constituie un paradox biologic: un "conifer" fără conuri, un "rășinos" fără rășină. Tisa are o tulpină dreaptă, ascendentă sau culcată, uneori ramificată de 8-15 m, cu aspect intermediar între arbust și arbore. Scoarța tulpinii este brun-cenușie, iar lujerii anuali sunt de culoare verde-deschis. Frunzele liniare sunt dispuse spiralat pe ramuri, fiind lungi de 33 mm și late de 2-2,5 mm ascuțite la vârf.

Tisa este o plantă dioică. Sămânța ovoidă este închisă într-un aril roșu, mucilaginos, fiind singura parte comestibilă, însușire ce favorizează răspândirea de către păsări.

Semințele încolțesc în timp de 3-4 ani, iar creșterea este foarte înceată, dovezi care subliniază că specia este un relict căruia nu-i mai corespund condițiile actuale ale mediului.

Supravețuirea tisei din carbonifer până în zilele noastre constă în tăria lemnului și puternicului alkaloid toxic pe care-l conține. Lemnul tisei brun-roșcat sau gălbui-roșcat, dur, greu și compact a fost căutat și apreciat încă din timpuri îndepărtate, fiind folosit pentru confecționarea obiectelor de uz caznic și gospodăresc, pentru tâmplărie fină, construcții și sculptură.

Tisa este un conifer apreciat în cultura ornamentală prin parcuri și grădini, pentru creșterea sa rămuroasă, tufoasă și deasă.

Odinioară, mult mai frecventă în Bucegi, în prezent se găsește numai în câteva stațiuni, la noi în județ se găsește pe Valea Ialomiței, între pucheni și Dobrești, La Piscul cu Brazi. Pe teritoriul Parcului Natural Bucegi mai pot fi întâlnite doar exemplare izolate de tisa. Aceasta specie a fost aproape exterminată deoarece ciobanii au tăiat puieții de tisa pentru a-si proteja animalele care atrase de aril se hraneau și cu frunzele otrăvitoare.

JNEAPANUL (PINUS MUGO)

Foto nr. 51 - Jneapanul

Foto nr. 52 – Jnepeni□uri

Jnepenișurile sunt dominante în Masivul Bucegi în etajul subalpin, începând de la limita superioară a pădurii, aflată la 1500-1600 m, până spre altitudinea de 2.200 de metri, intersectând pajiștile alpine în formațiuni valoroase sub aspect peisajier, dar și antierozional. Tufărișurile devin compacte odată cu creșterea altitudinii fiind constituite predominant din jneapan și din exemplare izolate de zâmbbru (Pinus

cembra), scoruș (*Sorbus aucuparia*), molid (*Picea abies*) și larice (*Larix decidua*). Jnepenișurile se găsesc în zone unde stratul de zapada este prezent 120 - 160 zile pe an, perioada de vegetație fiind de 5 - 6 luni având astfel o creștere lentă și o longevitate de cca. 300 - 350 de ani.

ZÂMBRUL (*PINUS CEMBRA* L)

Zâmburul este o superbă specie de pin, un relict glaciatic, ce apare de obicei numai în văi cu fenomene glaciare, marchează limita superioară a pădurii, unde molidul nu mai rezistă frigului și vântului. Aici, în etajul subalpin unde începe domeniul rășinoaselor târâtoare, apar exemplare izolate sau mici pâlcuri de *Pinus cembra*, care-și ridică trunchiurile puternice și coroanele stufoase din mijlocul desigur jnepilor.

Ca și tisa, zâmburul are un lemn fin, prețuit în sculptură și semințele sunt comestibile. În județul Dâmbovița se găsește pe Cocora, Valea Sugărilor, Valea Obârșiei, Valea Horoabei, muntele Gutanu, din masivul Bucegi.

Foto nr. 53 - Zâmburul

Foto nr. 54 – Zâmburul

Arbore conifer întâlnit la limita altitudinală superioară a pădurii în arborete de amestec cu molid și larice. Sporadic îi este semnalată prezența și în amestecurile cu jneapan, ienupăr și scoruș. Arealul general al zâmburului este exclusiv european, fiind caracteristic etajului subalpin al Alpilor și Carpaților. În România este întâlnit în munții cu fenomene glaciare: Bucegi, Rodna, Călimani, Retezat, Făgăraș.

ZADA (*LARIX DECIDUA* — MILL. SSP. *CARPATICA* SIMAN)

Larice, larița, crin sau cădrin este una din cele mai interesante, dar și din cele mai rare gimnosperme din țara noastră. Vegetează pe teren stâncos, în etajul subalpin. Arborelele de larice din Bucegi, se prezintă de obicei sub formă de rariști sau pâlcuri de arbori pe suprafețe restrânse, către limita superioară a zonei forestiere. Pe versanți însoriți, laricele se întâlnește până la altitudini de circa 1.600 m, în amestec cu molidul sau cu zâmburul.

Aria întreruptă a laricelui, determină presupunerea că altădată era o specie cu răspândire largă, dar a fost eliminat prin concurența rășinoaselor dominante, menținându-se în stațiuni vitrege, evitate de speciile

concurrente. Lemnul zădăi fiind tare și de culoare trandafirie, cu slab miros de rășinos, a fost căutat foarte mult, cauză ce a dus la restrângerea ei numerică. Este ocrotită în Bucegi și Ceahlău.

În Bucegii dâmbovițeni se găsește în Cheile Peșterii, pe Colțul Nicodim pe muntele Bătrâna, spre Valea Suchelniței.

SMIRDARUL sau BUJORUL DE MUNTE (RHODODENDRON KOTSCHYI-SIMK)

Smirdul este un arbust cu ramurile puțin ramificate, înalte de aproximativ 50 cm. Lujerii tineri sunt acoperiți cu glande solzoase, ruginii, ca și dosul frunzelor și fructelor.

Frunzele eliptice sunt persistente, pielose, așezate spre vârful ramurilor. Specia vegetează numai în Carpații românești și Balcani.

În județ crește în tufe dese, pe suprafețe întinse pe versanți din etajul alpin inferior ai Bucegilor și Leaotei, unde încheagă un decor din cele mai atragătoare începând de prin mai până prin iulie.

Acest ericaceu pitic își are originea în perioada cuaternară, când ghetarii acopereau și vârfurile Carpaților. El trebuie protejat în calitate sa de prețios relict al încântătoarelor pajiști alpine.

Foto nr. 55 – Bujorul de munte

IEDERA ALBĂ (DAPHNE BLAGAYANA FREY) din familia Thymelaeaceae

Iedera albă este o plantă frumoasă, dar și rară la noi în țară. Se întâlnește pe grohotișurile de calcare, pe dolomite și pe povârnișurile pietroase, în luminișurile pădurilor de foioase și rășinoase din etajul montan și subalpin.

Planta este un mic arbust de circa 30 cm înălțime, cu tulpini simple sau slab ramificate netede sau lucioase de culoare brun-roșcate, pe care sunt așezate frunzele pielose și sempervirescente. Florile ei albe gălbui și plăcut parfumate se deschid primăvara timpuriu. Sunt adunate într-un capitol în vârful tulpinii, capitol de mărimea unui pumn. Florile tubuloase se termină cu patru foițe lat-ovate de culoare alb-gălbui. Fructele sunt niște bace cărnoase, zemoase, de culoare alb-gălbui, străvezie.

Foto nr. 56 – Iedera albă

În Bucegi se găsește în rezervația principală și vegetează în luminișurile unor păduri de foioase sau conifere, pe povârnișuri pietroase și pe brânele stâncoase din regiunea montană și subalpină.

SALCIA DE TURBĂ (SALIX MYRTILLOIDES L)

Salcia de turbă se caracterizează prin frunzele cu margini întregi și ovar glabru. Această plantă se găsește în mlaștina de la Lăptici, în Bucegi la 1470 m altitudine. Se consideră a fi cea mai sudică stațiune din lume unde vegetează această specie, într-un singur pâlț, pe stratul gros de Sphagnum.

FLOAREA REGINEI sau FLOAREA DE COLȚ (LEONTOPODIUM ALPINUM)

Floarea de colț a devenit podoabă rară a munților Europei și Asiei. Are un rizom cilindric, acoperit cu resturile frunzelor vechi. Tulpina erectă, neramificată atinge înălțimea de 10 - 20 cm fiind mult mai scundă față de semințele ei din Himalaya, cu o talie mult mai înaltă. Floarea de colț înflorește în lunile iulie — august; preferă stâncile calcaroase și însoțite.

Întreaga parte aeriană a plantei prezintă numeroși perișori albi-argintii, ce alcătuiesc o păslă pufoasă. În masivul Bucegi are o răspândire relativ largă, fiind prezentă în pajiștile de pe coastele versanților, pe stâncăriile înalte și abrupte, pe brâne, în asociațiile cu Sesleria haynaldiana și Carex sempervirens precum și în Festucetum ametistinae. În masivul Leaota se găsește la o mai mică altitudine pe stâncile golașe ale zonei forestiere.

Foto nr. 57, 58 – Floarea de colț

Floarea de colț face parte din Lista rosie a Plantelor Superioare din Romania, endemit, taxon periclitat, în pericol de extincție, fiind declarată monument al naturii din 1933.

Răspândire: Munții Bucegi (Lăptici, Piatra Arsă, Cocora, vârfurile Baba Mare, Caraiman, Coștila, Morarul, Bucșoiu, Omu, Obârșia, Bătrâna).

ANGELICA (ANGELICA ARCHANGELICA L)

Foto nr. 59, 60 – Angelica

Angelica este o plantă perenă, din familia Umbelifere, care are în sol un rizom gros ce conține un suc alb-gălbui. Rădăcinile adventive ce se dezvoltă din rizom ajung până la 30 cm lungime și la cca. 1 cm grosime. Înflorește în lunile iunie - august. În Bucegi crește la marginea pâraielor din pădurile montane și în regiunea subalpină.

RODODENDRONUL (RHODODENDRON MYRTIFOLIUM)

Foto nr. 61 – Rododendronul

Arbust înalt până la 50 cm, cu ramuri lungi, puțin ramificate. Lujerii tineri sunt acoperiți cu glande solzoase ruginii. Frunzele sunt alterne, îngrămădite spre vârful lujerilor, persistente, tari, pieleose, eliptice, ovate (în forma unui ou) eliptice sau alungit eliptice, de 1 - 2(3) cm lungime și 5 - 12 mm lățime, la bază cuneat (cu baza lată, mai lung decât lat și lent ascuțit înspre vârf) îngustate, cu margini întregi și revolute (însucite în afară), glabre (nepăroase), pe dos cu glande solzoase ruginii. Flori roșii purpurii sau roz aprins, rar albe, așezate câte 6 - 10 în raceme umbeliforme terminale. Fruct de 5 - 7 mm lungime, dehiscent prin 5 valve, cu numeroase semințe lungi de 1 mm. Înflorește în iunie - iulie, dar prezintă de multe ori și o înflorire târzie în septembrie octombrie.

GHINȚURA GALBENĂ (GENTIANA LUTEA L)

Foto nr. 62, 63, 64 – Ghințura galbenă

Ghințura galbenă este plantă perenă, cu un rizom de circa 15 cm grosime, din care se dezvoltă în sol o rădăcină lungă de un metru. Tulpina aeriană poate atinge 1,4 m este goală în interior și articulată. Frunzele mari, eliptice, sunt așezate opus, unite printr-o teacă scurtă de tulpină. La baza frunzelor superioare se găsesc numeroase flori galbene dispuse în cime corimbiforme axilare.

În flora noastră sunt numai 21 specii de gențiane. Gentiana lutea este răspândită la adăpostul jnepilor și chiar în pajiștile subalpine ale Bucegilor.

BULBUCII DE MUNTE (TROLLIUS EUROPAEUS L)

Bulbucii de munte au tulpinile înalte de până la 50 - 70 cm, poartă frunze palmat sectate cu 5 - 7 segmente obovate, trifidate, cu margini mai mult sau mai puțin lobate și dințate.

Florile, câte una, două sau trei pe o tulpină, cu diametrul de 4 - 5 cm au petalele răsfărânte spre interior, acoperindu-se unele pe altele - o adaptare ce apară polenul de apa ploilor. Florile par mereu îmbobocite. Este o renunculacee toxică evitată de animale, omul fiind singurul care contribuie la restrângerea ei.

Aria de răspândire începe cu munții Europei sudice până în nordul Norvegiei, vegetând și în America de Nord.

Foto nr. 65 – Bulbucii de munte

SÂNGELE VOINICULUI - MUSUCEL (NIGRITELLA RUBRA RICH. și NIGRITELLA NIGRA (L) TCH. B)

Planta nu depășește 25 - 30 cm înălțime, atrage atenția de la distanță prin parfumul puternic de vanilie. Florile de culoare purpuriu - rubinii sunt îngrămădite în vârful tulpinii, formând o inflorescență mai mult cilindrică la Nigritella rubra. În lumina razelor solare, inflorescența pare a fi un rubin strălucitor care a impus denumirea științifică a speciei.

N. nigra, are o inflorescență mai scurtă, conică cu flori colorate în roșu mai închis. Înfloresc începând cu luna mai până în august sau spre sfârșitul acestei luni.

În județ vegetează în pajiștile alpine de pe brânci abrupte însoțite din etajul alpin inferior al Bucegilor: Peștera Ialomiței, valea Obârșiei și în etajul alpin superior — Vârful Omu.

Foarte rar, este întâlnită și în poienile de la marginea pădurilor subcarpațice. Este ocrotită în toată țara pentru raritatea și frumusețea ei.

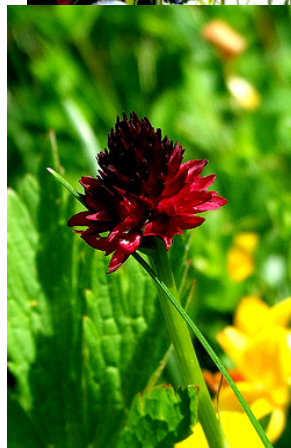

Foto nr. 66, 67, 68 – Sângele voinicului

BRÂNDUȘA GALBENĂ (CROCUS MOESIACUS KER-GAWL)

Brândușa galbenă face parte din familia Iridaceae, este o plantă perenă, cu o tulpină aeriană ce atinge aproximativ 26 cm. Frunzele sunt în număr de 2 - 10, sunt liniare, lungi de 20 - 30 cm și late de 2 - 6 mm cu o dungă longitudinală albă. Florile au culoarea galben-portocaliu și stau câte una la vârful tulpinii. Perigonul este format din 6 petale lungi de 2,2-2,5 cm cu vârful obtuz. Înflorește în lunile martie - aprilie, după topirea zăpezii.

În județul Dâmbovița se găsește în raza localităților Răcari, Ciocănești, Cornățelu printre pâlcurile de păduri.

Foto nr. 69 – Bulbucii de munte

BUJORUL ROMÂNESC (PEONIA PEREGRINA MILL. VAR. ROMANICA BRANDZA)

Bujorul românesc este o ranunculacee perena, cu tulpină aeriană de 50 - 80 cm înălțime. Frunzele bitermate sunt de 2-3 ori sectate. Florile mari, roșii-sângerii formate din 5-6 sepale și 7-11 petale ce se deschid în lunile mai - iunie, fac din bujorul românesc o plantă atractivă foarte tentantă. Fiind culeasă fără milă de excursioniști, a devenit rară și astfel încă din 1939 a fost declarată monument al naturii.

Se întâlnește foarte rar prin poienile însozite, la marginea pădurilor din sudul județului, în raza localităților Răcari, Ghimpați, Potlogi.

Foto nr. 70 – Bujorul românesc

NARCISA (NARCISSUS STELLARIS HAW.)

Narcisa, numită și coprina, are în sol un bulb din care pornesc rădăcinile adventive inferior, iar deasupra solului o tulpină aeriană, înaltă de 30 - 40 cm cu o singură floare terminală.

Frunzele în număr de două, pornesc tot din bulb. Petalele florii sunt albe. Spre centrul florii, în jurul staminelor prezintă o rozetă alcatuită din răsfrângeri ale bazei petalelor de culoare galben-roșcat.

Înmulțirea se face prin bulbi ce se formează anual în partea de jos a bulbului vechi. De dimensiunea bulbului depinde vigoarea părților aeriene ale plantei.

În România crește spontan prin pajiști umede în

Foto nr. 71 – Narcisa

mai multe locuri din țară. Cel mai cunoscut loc este *Poiana narciselor de la Dumbrava Vadului* de lângă comuna Șercaia, județul Brașov, declarată rezervație.

În județ vegetează sporadic în pajiștile localităților Priseaca, Dragomirești, Vișoara, Ungureni, iar în raza comunelor Vișina și Petrești ocupă o suprafață de aproximativ 5 ha.

CRUCEA VOINICULUI (HEPATICA TARANSSILVANICA FUSS.)

Crucea voinicului este un frumos și interesant endemism relict al florei românești care a luat naștere în climatul perioadei terțiare, care nu mai vegetează în nici un colț din lume.

Crucea voinicului face parte din familia Ranunculaceae. Este o plantă perenă datorită rizomului fiind înaltă de 10 - 20 cm. Înflorește prin februarie - martie la îngemănarea celor două anotimpuri, făcând concurență ghiocelului în ocuparea locului de crainic al primăverii. Florile formate din numeroase petale de culoare albastru-deschis, nu depășesc 3 - 4 cm în diametru.

După cunoașterea acestei plante, iubitorii de frumos au luat-o în cultură prin multe grădini ale lumii, atât în scopuri științifice cât și estetice.

Planta este răspândită în Transilvania, Moldova, Muntenia, întinzându-se în vest până la defileul Oltului, iar în nord până la Mureș.

În județ vegetează în luminișurile pădurilor subcarpatice urcând sporadic prin pădurile etajului montan mijlociu până la etajul subalpin, unde este destul de rară.

Foto nr. 72 – Crucea voinicului

B. EXEMPLARE DE ARBORI OCROTITI

În Orașul Răcari se află **un stejar împletit** (Pădurea de stejari seculari „Măriuța”). În comuna Bărbuleți sunt următorii arbori ocrotiți: **„Părul pașei”, un frasin de 150 de ani, un plop de 150 de ani, o salcie de 150 de ani, și un stejar de 300 de ani** („La Iconiță”). În comuna Conțești sunt **2 plopi** („La plute”) și **un stejar secular** („Tufan”). Se găsesc două exemplare seculare de **stejari brumării** (*Quercus pedunculiflora* Koch), cu o coroană monumentală, situați în comuna Cornățelu. În Mogoșani sunt **2 plopi seculari** („La Balastieră”) și **un plop secular** („Saivanele C.A.P.”). În Petrești este un **ulm secular**, în curtea S.M.A. În comuna Potlogi, sat Pitaru este **„Părul lui Grigorescu”**. **„Tufanii lui Dincă”** (stejari de 350 de ani) se află în comuna Tătărani. În comuna Voinești se găsesc **un grup de stejari „Fulgerești”** (sat Manga), **4 plopi** („Puntea înaltă”, Mânjina), **3 tei** („Lacul”, sat Manga), **Stejarul de 400 de ani** - „Gura Văii lui Bar” (sat Gemenea), **2 nuci** („Izvorul Cismea”).

Arbori seculari (având varste cuprinse între 100 și 500 de ani) și arbori din specii ocrotite ce ar putea fi declarați monumente ale naturii, aflați pe teritoriul următoarelor localități din județ:

Targoviste

2 stejari - Inspectoratul de Poliție Dambovită ;

1 stejar - str. Justiției, nr.2;

1 stejar - Liceul Carabela ;

platan, larice, pini, molizi, tei, castan, frasini, alți arbori seculari - Muzeul Scriitorilor Damboviteni ;

1 nuc american - str. Vasile Carlova, nr. 184; * Nuc american targoviste

1 nuc american - parcul Mitropoliei;

1 salcam boieresc - Piata Revoluției; *Sophora japonica - salcam boieresc Targoviste

1 tei - *Tei secular - biserica Targului

Gaesti

Stejari (cca. 40), platani (cca. 18), castani, castani comestibili, pin, plop negru - Parcul Central, Parcul Olanescu ; * Castan comestibil - Gaesti

Foto Elena Ivascu

Foto Elena Ivascu

Gheboieni : 1 stejar de cca. 500 ani - pe valea Tisei ;

Baleni platani - sediu Primarie ;

Morteni : 2 stejari, tufanul lui Constantin Iordache si tufanul lui Draghici ;

Crangurile : 1 stejar - sat Patroaia, langa scoala;

Contesti : 3 ploi albi - pe DC 42 ; 1 stejar - sat Balteni;

Corbii Mari : 1 ulm secular - la iesirea din com. Corbii Mari, spre Giurgiu, pe DN 61 (stanga), vis- a vis de rezervatia Izvoarele de la Corbii Ciungi ; *Ulm secular 2- Corbii Mari

Cornatelu : 1 tei ; 1 platan - sat Bolovani Vale ;

1 ulm - sat Alunisu ;

padure cu arbori seculari (30 ha), in spatele satului Corni ;

Foto Mihail Dumitru

Foto Elena Ivascu

Vacaresti : plop, tei, frasini, salcami boieresti, in comuna si la Palatul Vacarestilor, pe DJ 721;
Ocnita : stejari seculari - pe Valea Resca ;
Scheiu : stejari seculari - pe Valea Ostrii, izlazul Ocnarilor ;
Ciocanesti : stejari seculari- Palatul Cantacuzino ;
Bucsanii : arbori seculari din speciile : plop alb, jugastru, platan, tei, larice, ulm, carpen, castan, stejari ; alti arbori seculari - Parcul Dalles, pe DJ 711B ; * stejari seculari - parcul Dalles
Finta : 2 plop albi si 1 stejar in izlazul comunal ; 1 tei, langa monumentul eroilor;
Nucet: arbori seculari in Padurea Manastirii Nucet;

Voinesti: 2 nuci, in punctul Izvorul ; 1 tei, in punctul Lacul, satul Manga ; 4 plop, in punctul Puntea inalta, satul Manjina, 1 stejar in punctul Gura Vaii lui Bar - satul Gemenea ; grup de stejari seculari in punctul Fulgeresti, satul Manga.

I.2.1.6 ANIMALE OCROTITE PE TERITORIUL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA

Țara noastră, în comparație cu alte țări ale Europei, posedă o faună bogată, cu importanță științifică economică. Această varietate faunistică din țara noastră se datorează pe de o parte împrejurărilor istorico-geografice și social-economice din România, iar pe de altă parte grijii crescânde a organelor de resort pentru conservarea ei.

A. MAMIFERE

CAPRA NEAGRĂ (RUPICAPRA RUPICAPRA) - specie protejată de interes comunitar

Foto nr. 73, 74 – Capra neagră

Această „antilopă de munte” supranumită și „mândria carpaților” este un martor viu al epocii glaciare, care trăia cândva în România în exemplare numeroase și de o vigoare excepțională, ce a dat trofee de o mare valoare. Numeroasele premii internaționale atribuite acestei specii la diferite expoziții cinegetice, atestă însușirile ei deosebite față de celelalte rase regionale de pe glob.

Denumirea nu este în deplină concordanță cu coloritul blănii care variază după anotimp; vara părul are culoarea ruginiu-roșcat cu nuanțe mai închise de-a-lungul coloanei vertebrale încât văzută de sus seamănă cu o ramură arsă de jneapăn. Iarna, părul devine mai lung și mai întunecat, exceptând pieptul care este albicios. Pe frunte și sub bărbie are o pată albă. Capra neagră se remarcă prin talia și lungimea coarnelor, care sunt negre și permanente, goale în interior. Dezvoltarea corporală maximă și completă maturitate este atinsă pe la 8 - 9 ani, lungimea ajungând la 125 - 140 cm, iar înălțimea 70 - 80 cm, greutatea fiind de 35 - 60 kg. Coarnele masculului sunt întoarse la vârf și mai mari decât ale femelei.

Condițiile vitrege de trai nu-i permit o longevitate mare, căci nu depășește vârsta de 20 ani. În munții noștri caprele negre formează turme mai mici sau mai mari, de la 6 până la 30, conduse de o capra bătrână, bună călăuză.

Se hrănesc modest cu diferite ierburi, cu muguri și ramurile tinere ale arbuștilor de mare altitudine, cu mușchi și licheni, pe care iarna îi caută pe sub zapadă.

Împerecherea are loc în octombrie - noiembrie, sarcina durează până în aprilie - mai, când femelele nasc 1-2 pui pe care-i îngrijesc până la viitoarea împerechere.

Capra neagră a cunoscut o evoluție deosebită, efectivul ei crescând de la 477 exemplare în anul 2003 la 561 în 2005. Pentru capra neagră din Bucegi specialiștii consideră că densitatea este de 2 - 5 capete la 100 ha, dar în prezent se ridică la numai 0,9 capete la suta de ha.

În țara noastră este întâlnită pe țăncurile stâncoase și prăpăstioase și în căldările foștilor ghețari din masivele Retezat, Parâng, Iezer-Păpușa, Lotru, Făgăraș, Piatra Craiului și Bucegi.

CERBUL CARPATIN (CERVUS ELAPHUS VAR. CARPATHICUS)

Foto nr. 75, 76 – Cerbul carpatin

Cerbul carpatin întrunește toate condițiile pentru a fi socotit monument al naturii și prin urmare i se dă atenția și grija necesară menținerii lui numerice și mai ales calitative.

Impresionează prin agerime, prin armonia și eleganța liniilor și mai ales prin dimensiunea și bogăția coarnelor.

La maturitatea completă, ajunge între 240 - 280 cm lungime și 150 cm înălțime. Capul este scurt și fruntea lată, pieptul mare și lat, spatele drept, soldurile ușor supte. Părul este des și scurt, de culoare cafeniu-gălbui pe timpul verii și cafeniu-cenușiu pe timpul iernii.

Este interesant procesul de formare al coarnelor la mascul; la vârsta de 8 - 10 luni, pe osul frontal începe ridicarea cilindrilor frontali din care se vor forma coarnele. Primele coarne au formă de sulii de 20 - 30 cm, motiv pentru care la această vârstă sunt numiți suliițari. Pe măsură ce coarnele cresc și se întăresc, se îmbracă cu o piele fină și se acoperă cu păr. După creșterea completă a coarnelor, pielea se usucă și cade singură sau prin frecarea coarnelor de copaci. După doi ani, în luna mai, "suliițele" cad și în locul lor cresc coarne în formă de furcă (cerbi - furcari). Apoi în fiecare an își schimbă coarnele prin martie-aprilie taurii tineri, iar prin februarie cei mai în vârstă; la noile coarne care se formează în aproximativ 4 luni (numite și prăjini) crește câte o nouă rază, taurii purtând numele de cerb de 6, de 8, de 10, de 12, de 14 raze după care nu mai cresc în lungime, ci se lătesc la capete, luând forme diferite, de furcă, lopată, mână, sau se dublează cu raze mai scurte, numite și perle, în comparație cu cele care se află în lungul prăjinilor. Coarnele cad, deoarece stratul despărțitor dintre cilindrul frontal și corn, se înmoaie.

Până la vârsta de 3 ani, masculii tineri trăiesc în cârduri conduși de o ciută vârstnică; masculii maturi în timpul formării coarnelor (februarie-aprilie) și al îngrășatului (iulie-septembrie) stau în cârduri mici ascunși prin lăstărișuri ziua, iar noaptea ies după hrană.

Năpârlirea se face de două ori pe an, primăvara și toamna într-o ordine interesantă; năpârlesc mai întâi cerbii bătrâni, apoi cei tineri și ciutele sterpe, iar ultimii, sulitarii și ciutele tinere; ciutele gestante își schimbă părul prin iunie, când nasc. Vițeii, au pe cap pete negre care dispar cu prima năpârlire ce are loc toamna.

Acest animal este răspândit în pădurile de foioase în amestec cu rășinoase din etajul montan superior, etajul subalpin din masivul Bucegi, atât pe culmile munților din dreapta și stânga Ialomiței, cât și în pădurile și rariștile care înconjoară abruptii răsăriteni și nordici.

În ultimii 15 - 20 ani prin limitarea vânătorii cu autorizații speciale, efectivul a crescut, ajungându-se la circa 500 exemplare în prezent. Totuși efectivul este sub limita posibilă, densitatea optimă este apreciată la 1 - 2 cerbi la 100 ha suprafață, în prezent fiind atinsă cifra de 0,9.

RÂSUL (LYNX LYNX L)

Foto nr. 77 – Râsul

În țara noastră, numărul râșilor a început să scadă după primul război mondial, ajungându-se la un efectiv aproape critic în deceniul al cincilea, datorat în special stricninei, folosită nemetodic în combaterea lupilor. După o amplă campanie de ocrotire, se află destul de bine reprezentat în pădurile de munte, greu accesibile, cu prăpăstii și regiuni stâncoase, începând cu altitudini de peste 700 m, până în zona subalpină la limita vegetației jepilor.

Poate atinge 130 cm lungime din care coada are 20 - 25 cm, înălțimea la umăr de 60 cm și greutatea de 30 - 38 kg. Înălțimea mare față de lungimea corpului, capul scurt, masiv împodobit pe obraji cu favoriți bogați din peri țepoși albi și negri ce dau impresia că rânjește în permanență, urechile ascuțite, drepte cu smocuri lungi de păr închis la culoare, îi completează înfățișarea impresionantă, stranie, de fiară sângeroasă. Blana foarte frumoasă are o culoare ce variază după anotimp, vârstă, habitat; în general se schimbă de la brun-roșcat închis la cenușiu-gălbui, stropită cu pete ovale sau rotunde mai intens colorate. Bărbia și gulerul îngust din jurul gâtului sunt albe; de asemenea un tiv îngust alb, înconjoară ochii, așezați oblic, cu iris galben-auriu și pupile negre-rotunde.

Corpul zvelt, picioarele lungi și vânjoase cu mușchi puternici, justifică deplasările mari de zeci de kilometri pe care le face în căutarea hranei revenind după câteva zile la locul de unde a plecat.

S-au întâlnit exemplare masculine care ajunse în plinătatea dezvoltării lor, egalează în vigoare leopardul de care se deosebește prin înfățișare, fiind mai scurt și îndesat.

Alunecă pe zăpadă cu ușurință, căzându-i pradă cerbii și căprioarele care, se afundă în zăpadă și se deplasează greu. Împerecherea are loc prin februarie - martie, când femelele care sunt în număr mai mare încep să caute masculii, făcând deplasări mari. După 10 săptămâni se nasc puii prin mai - iunie în culcușuri situate în desigurii greu accesibile, în stânci, pe sub rădăcinile arborilor, uneori în viziuni de bursuci sau vulpi. Puii în proporție de 70% femele și 30% masculi, sunt orbi primele 16 zile; sunt îngrijiți numai de mama care-i învață și să vâneze.

Vânărea râsului este interzisă, căci este declarat monument al naturii, capturarea lui fiind admisă în mod excepțional numai acolo unde se constată daune materiale excesive determinate de el. Problema ocrotirii râsului nu trebuie privită unilateral prin prisma gradului de utilitate sau de stricăciune pe care îl reprezintă acest animal în raport cu interesele omului.

Trebuie luat în considerare faptul că atacă de obicei animalele bătrâne sau bolnave, pe cele mai puțin apte de a se apăra, degradate biologic, încât își are un rol bine justificat în menținerea echilibrului faunistic, în creșterea vitalității specie - pradă.

În prezent efectivul este încă redus, ocrotirea "panterei Carpaților" fiind o preocupare necesară până la redresare când se va impune frânarea unui exces numeric ce ar periclita existența speciilor ierbivore cinegetice.

URSUL BRUN (URSUS ARCTOS L)

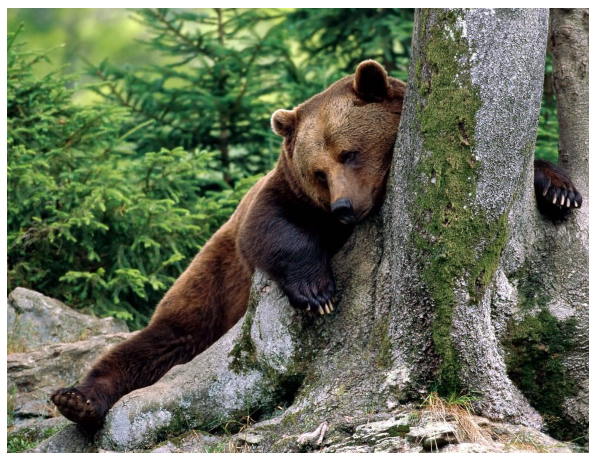
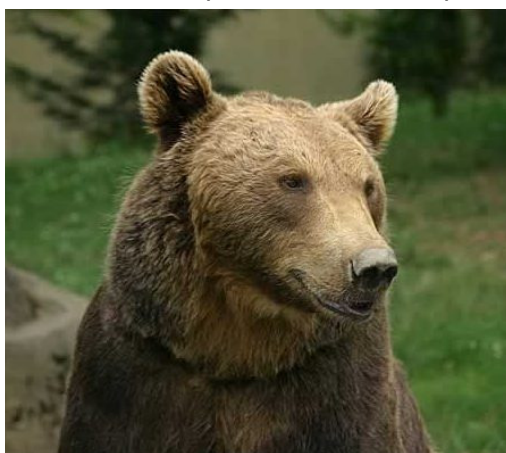

Foto nr. 78, 79 – Ursul brun

Ursul brun face parte din mamiferele răpitoare mari. Se găsește în cea mai mare parte în emisfera nordică și înregistrează un declin numeric. Corpul butucănos atinge 350 kg, 240 cm lungime, acoperit cu o blană bogată de culoare brună. Picioarele scurte nu-l împiedică să meargă cu multă ușurință la trap galop, să se cațere în arbori pe stânci, să înoate.

Este apreciat ca un animal nesociabil, irascibil care preferă stâncăriile cu grote sau desigurile de pădure greu accesibile ale fundurilor de văi, fiind statornic locului ales până toamna. Toamna urcă spre golurile alpine în cautarea coacazelor, afinelor. După primul ger, coboară în pădurile de foioase după jir și ghindă. Se hrănește cu hoituri, melci, șerpi, ouă de păsări din cuiburile așezate pe sol, păstrăvi pe care-i pescuiește prin plesnituri de labă, miere de albine. Pădurea îi oferă și o variată hrană de natură vegetală începând cu mătșorii de salcie căprească, urzici, ciuperci - primăvara, apoi mure, alune, scoruș, jir, ghindă. Cu vârsta devine mai carnivor și atacă cornutele mari, răpește oile. Ursoaica este o mamă devotată, ce-și apără puii cu mult curaj și dârzenie.

Când începe să ningă, ursul se retrage în bârlogul căptușit cu frunze, mușchi, pregătit din vreme, unde hibernează. Primăvara iese din el slăbit, cu tălpile descumate. Trăiește 30-35 ani. În județ trăiește în pădurile puțin umbrate, fiind mare iubitor de liniște, în Bucegi și Leaota. În Bucegi efectivul este apreciat la 15-20 exemplare, adică 0,6 exemplare la mia de ha, dar optimul numeric este de 1 la 1 000 ha.

Pentru ocrotirea acestor frumoase și puternice animale se impune oprirea braconajului și respectarea măsurilor ce reglementează vânătoarea în scopul menținerii efectivului corespunzător al acestei specii.

LUPUL (CANIS LUPUS) - SPECIE PROTEJATA DE INTERES COMUNITAR

Lupul este un animal suplu având o formă ușor de recunoscut, care se diferențiază de rudele lui domestice prin picioare lungi și piept puternic, musculos care îi asigură rezistența de a străbate noaptea și

peste 40 de kilometri, viteza de urmărire a prăzii putând atinge chiar și 60 km/h. Corpul poate avea o lungime de 120-140 cm. Coada atinge aproape 50 cm. Greutatea medie a exemplarelor mature ajunge la 50 kg, existând un dimorfism pronunțat între sexe, femela fiind mai mică decât masculul. Culoarea generală este cenușie, cu o dungă neagră ce urmează șira spinării până pe coadă, apoi o altă dungă de-a curmezișul corpului, ce se lasă spre picioarele din față. Urechile lupului sunt mici, ascuțite și îndreptate în sus. Coada o ține întotdeauna lasată în jos și niciodată nu o îndoaie sau încolăcește.

Lupul este o specie predilect carnivoră, vânând în funcție de anotimp, prezența stratului de zăpadă etc, ierbivore mari, căpriori ai cerbilor, mistreți, iepuri, dar la nevoie mănâncă din natură și șoareci, gândaci sau chiar și vegetale. În perioadele cu hrană naturală insuficientă, produce pagube și în gospodăriile localnicilor. Spre deosebire de alte carnivore mari, lupul este sociabil. Trăiește în haite formate din perechea conducătoare și din puii din anul respectiv. Iarna, la haită se adaugă și exemplarele din anul precedent și alte exemplare înrudite, astfel încât aceasta poate număra 25-30 de exemplare.

Femela își protejează puii, culcușul ales este greu de găsit, de obicei fiind alese râpele împădurite pe versanții însoriți. Dușmani: Nu are dușmani naturali, pierderi în efectiv putându-se datora acțiunilor de braconaj sau a bolilor, acestea fiind contractate de cele mai multe ori de la animalele domestice.

Foto nr. 80, 81 – Lupul

Preferă pădurile întinse de munte, dar coboară deseori și în regiunea de dealuri înalte, instalându-se în regenerări forestiere întinse și dese, ori în râpe adânci acoperite cu mărăcinișuri greu de străpuns. Lupul nu este staționar și își schimbă zilnic locul de odihnă. În vastul teritoriu pe care-l stăpânește, se deplasează până la 30 - 40 km într-o singură noapte, mai ales atunci când necesitățile de hrănire îi impun acest lucru. Are activitate exclusiv nocturnă.

B. PĂSĂRI

COCOȘUL DE MUNTE (TETRAO-UROGALLUS)

Este o pasăre sedentară. Cocoșul, numit și goțcan, atinge de la cioc la vârful cozii circa 100 cm lungime și 4 - 6 kg greutate. Penajul frumos, negru cu reflexe albastre sau verzi pe piept, ochii prevăzuți cu sprâncene roșii, cărnoase și lucitoare, ciocul auriu-albicios, coada neagră în formă de eventai, fac din cocoșul de munte o podoabă a Bucegilor și a altor munți din lanțul carpatic. Penajul cocoșului devine tot mai frumos, pe măsură ce înaintează în vârstă.

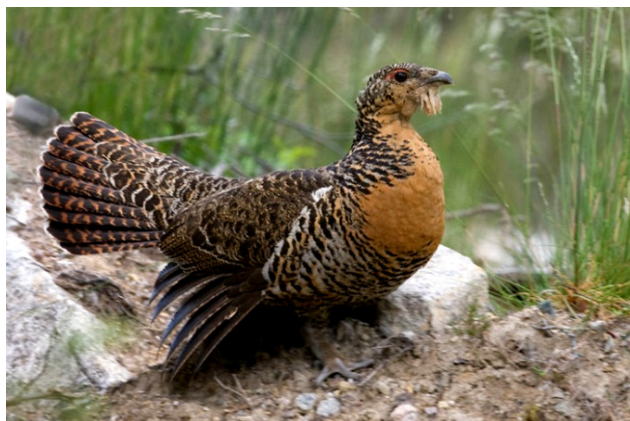

Foto nr. 82, 83 – Cocoșul de munte

Cocoșul are culoare închisă și pare negru privit de la distanță. Văzut de aproape se pot distinge capul, gusa, pieptul și barba negre, gâtul, spatele și aripile brune, umerii aripilor albi, iar abdomenul și coada negre-mat stropite cu puncte albe. De jur împrejurul ochilor are pielea de culoare roșu aprins. Ciocul, care devine din ce în ce mai puternic o dată cu vârsta, este, în același timp, tot mai încovoiat și mai asemănător cu cel al păsărilor de pradă. Coada desfăcută are formă de evantai și este compusă din 16 - 18 pene mari, dublate pe dedesubt de altele mai mici. Femela, de dimensiuni mult mai mici, este de culoare ruginie cu pete negre. Găina sau goțca, ajunge la 3 kg, are penajul colorat în cafeniu-ruginiu ornamentat cu linii și puncte numeroase negre, mai puțin fiind împodobită de natură decât cocoșul.

Se hrănește cu muguri de conifere, cetină, fructe de pădure, semințe, tot felul de insecte, râme, ouă de furnici, etc.

În țara noastră trăiește în pădurile de rășinoase sau în cele de amestec cu fag ale Carpaților. În județ se găsește numai în Bucegi, în locuri foarte liniștite.

Pentru raritatea prezenței lui datorită extinderii pășunatului, femela acestui nobil vânat atacată cu ușurință împreună cu puii ei de toate răpitoarele pădurii este integral ocrotită prin lege. În Bucegi sunt circa 300 exemplare. Densitatea cocoșului de munte este sub posibilități, fiind o populație de 0,5 exemplare la sută de hectare, deși optimul este apreciat la 1 - 2 exemplare.

În Bucegi preferă pădurile de rășinoase situate la limita superioară a fondului forestier. Printr-un număr mare de exemplare se remarcă zona Lăptici, Bazinul Vânturișului, Bazinul Piatra Arsă – Peleş Valea superioară a Cerbului, arboretele de limita din zona Abruptului Brașovean.

FLUTURAȘUL DE STÂNCĂ (TICHODROMA MURARIA L)

Fluturasul de stâncă (*Tichodroma muraria*) — o pasăre de mărimea unei vrăbii, mai poartă denumirea de fluturaș purpuriu, ciocănitoarea de piatră sau cojoaica de munte". Este o pasăre de mărimea unei vrăbii. I se spune „fluturaș” deoarece are zborul scurt neregulat, cu aripile desfăcute pe care se văd două dungi transversale roșii - purpurii și vârfurile cu pete albe, care-i dau aspect de future. I se spune de "stâncă" sau de "piatră" căci trăiește numai în zonele abrupturilor calcaroase ale Carpaților. Numele de "ciocănitoare" îi este dat după felul cum stă cățărâtă pe perețele vertical al stâncii, iar cel de "cojoaică" după dexteritatea de a coji mușchii de prin crăpăturile stâncilor, bătând cu ciocul său subțire și lung în căutarea hranei preferate, viermi, insecte etc.

Ghearele subțiri, lungi, rezistente îi dau posibilitatea să stea lipit de stâncă, fără a fi observat de păsările răpitoare, deoarece penajul dorsal, cenușiu întunecat, coada aproape neagră cu alb pe margini și la vârf îi asigură protecția.

Cuibul îl construiesc ambii parteneri în luna mai într-o adâncitură a stâncii potrivită în acest scop, mascată de o tufă de iarbă, femela clocește cele 3 - 5 ouă albe cu puncte cafenii, hrănită cu grijă de mascul în toată perioada. Este o pasăre sedentară, în iernile aspre coboară în văile din apropiere.

Pe teritoriul județului, cuibăresc câteva familii în Cheile Tătarului, care prin particularitățile morfologice de comportament, sporesc valoarea peisagistică a regiunii și în același timp ocrotirea lor.

Foto nr. 84, 85 – Fluturașul de stâncă

CORBUL (CORBUS CORAX L)

Corbul este pasăre sedentară, fiind cel mai mare reprezentant al familiei Corvidae, având de la cioc la vârful cozii 52 - 58 cm și anvergură a aripilor de 120 cm.

Penajul său negru lucitor cu irizații metalice, albastri-violete, ciocul negru, mat, puternic, ușor încovoiat și la vârf puțin dințat, picioarele și ghiarele negre, îi dau un pitoresc deosebit. Este un foarte bun zburător, care incintă privirea prin cercurile largi ce le face în înaltul cerului urmate de un zbor în picaj sau răsturnări acrobatice.

Este o pasăre răspândită atât la șes cât și la munte. Cuibul îl construiește spre vârful celor mai înalți arbori, din crengi, pământ, mușchi căpușit cu lână și ierburi moi. Poate avea cuibul și în stânci.

Foto nr. 86 – Corbul

Sunt păsări monogame. Depunerea celor 3 - 6 ouă se face prin februarie, ouăle fiind verzi cu pete mici măslinii și cafenii, sunt clocite de ambii părinți, iar puii apar după 20 - 30 de zile. Puii sunt hrăniți numai de femelă, masculul răspunzând de aprovizionare.

Are o hrană variată: semințe, fructe, insecte, viermi rozătoare, dar preferă hoiturile. Croncănitul său, invită și alte păsări când masa este bogată.

Datorită rolului său sanitar și faptului că nu aduce nici un fel de pagube economice, plus pitorescul ce-l conferă în completarea tabloului avifaunei românești, a fost declarat monument al naturii.

ACVILA DE CÂMP (AQUILA HELIACA H. SAV)

Numită și pajura de câmp sau acvila imperială, acvila de câmp are dimensiuni mai mici decât acvila de munte (anvergura 180 - 210 cm, greutatea 2,5 kg), cu penaj brun negricios.

Cuibărește în arborii izolați, instalându-și cuibul între 4 și 30 m înălțime. Ocupă teritoriile de la marginea pădurilor situate în apropierea cursurilor de apă. În luna martie sau începutul lui aprilie, femela depune de obicei 2 ouă, pe care le clocesc ambii părinți.

Se hrănește cu popândai, hârciog, iepuri, porumbei, ciori, animale rănite sau moarte și foarte rar cu amfibieni sau reptile.

Foto nr. 87 – Acvila de câmp

Numărul lor a scăzut deoarece în lipsa hranei uneori a consumat și cadavre otrăvite sau rozătoare intoxicate cu raticide. Este răspândită în Grecia, Bulgaria, Iugoslavia, Ungaria, sudul Slovaciei, sudul R. S. S. Ruse, Asia Mică, sud-estul Siberiei, regiunea caucaziană, Iran, nord-vestul Indiei, Cipru.

În țara noastră este considerată pasăre sedentară, oaspete de vară. Frecventează și județul nostru.

ACVILA ȚIPĂTOARE MICĂ (AQUILA POTNARIIIA P. BREHM)

Este de culoare brun închisă, cu picioare galbene terminate cu gheare negre și puternice și nu depășește cu mult mărimea unui șorecar. Hrana se compune din rozătoare, broaște, reptile și foarte rar păsările. Este sensibilă la defrișările de păduri deoarece caută liniștea pădurilor din lungul apelor.

ACVILA ȚIPĂTOARE MARE (AQUILA CLANGA PALL)

Are talia ceva mai mare decât a unui șorecar, de culoare brun-închisă, preferă pădurile întinse de la marginea apelor, unde își construiește cuibul. La începutul lunii mai, femela depune 2 ouă pe care le clocește timp de 6 săptămâni, când apare primul pui acoperit de un puf alb. Abia în august puiul poate părăsi cuibul, deși în general unul singur eclozează din cele două ouă. Se hrănește cu șoareci, popândăi, broaște, șerpi, pești pe care-i pescuiesc sau îi găsește morți, păsări acvatice. Iarna consumă și cadavre.

La noi în țară, preferă cursul Dunării, Prutului, Siretului, dar poate fi întâlnită și în alte regiuni. În județ a fost observată în pădurile din lungul lăcomiței, în raza localităților din sudul Târgoviștei.

Foto nr. 88 – Acvila □ipătoare

Foto nr. 89 – □orecarul

ȘORECARUL (BUTEO-BUTEO L)

Declarat monument al naturii, este paznicul culturilor de cereale. S-a constatat că zilnic consumă aproximativ 30 șoareci de câmp. Vara mai consumă lăcuste, cărăbuși, reptile. Iarna, 80% din hrană o formează șoarecii, șobolanii, hârciogii, popândăii.

ȘORECARUL ÎNCĂLȚAT (BUTEO-LAGOPUS PONTOPP)

Este monument al naturii, oaspetele de iarnă care consumă multe rozătoare.

VIESPARUL (PERNIS APIVORUS L)

Are aproape aceeași mărime ca și șorecarul, dar culoarea este mai cafenie pe partea inferioară, are striuri transversale evidente.

Viesparul este o pasăre care iubește mult căldura, deși a fost observată până la altitudinea de 1500 m. Perioada sa de clocit, corespunde cu perioada când au cuiburi hymenopterele, căci este mare consumator de viespi și bondari. Hrana mai poate fi constituită și din alte insecte, omizi, râme, șoareci, broaște, șerpi ori câte o pasăre.

Cuibul și-l construiește în arbori viguroși, de obicei în păduri de foioase; după ce puii părăsesc cuibul pe la sfârșitul lui august începutul lui septembrie, migrează spre sudul Asiei și Africa tropicală.

ȘERPARUL (CIRCAETUS GALLICUS GMEL)

Este oaspete de vară de mărimea unei găște ce se hrănește cu șopârle, vipere, popândăi, șoareci și șobolani.

ULIUL ALB (CIRCUS MACROURUS GMEL)

Apare, la noi în țară sporadic mai frecvent primăvara, contribuind la reducerea numărului de rozătoare.

ȘOIMUL RÂNDUNELELOR (FALCO SUBBUTEO L)

Oaspete de vară din aprilie până în octombrie, dresat în Evul Mediu ca și șoimul călător pentru vânărea prepelițelor și potârnicșilor, sunt amândouă spaima păsărilor, coțofenelor și ciorilor. Se hrănesc mai rar cu șoareci, consumă în schimb și insecte.

Foto nr. 90, 91 – Șoimul rândunelelor

ȘOIMUL CĂLĂTOR (FALCO PEREGRINUS TURIST)

Este specia cea mai rapidă în timpul atacurilor asupra prăzii, depășind viteza de 200 km pe oră, este o întruchipare a vitezei și reușitei.

VÂNTURELUL DE SEARĂ (FALCO VESPERTINUS L)

Este un șoim sociabil ce apare în luna mai până în septembrie. Pornesc după hrană în amurg și în număr mare. Este considerat pasăre folositoare căci se hrănește cu rozătoare și insecte dăunătoare culturilor.

Foto nr. 92 – Vânturelul de seară

Foto nr. 93 – Vânturelul roșu

VÂNTURELUL ROȘU (FALCO TINNUNCULUS L)

Este declarat monument al naturii, este cea mai frecventată specie dintre Falconiforme. Este pasăre sedentară - migratoare, căci numai în iernile foarte geroase părăsește țara, revenind devreme primăvara. Este prezent în regiunile muntoase, deluroase și de câmpie, prin locurile stâncoase, în sate, etc.

Se hrănește cu tot felul de rozătoare, insecte mari (lăcuste, coropișnițe), ouă și larve de insecte. Se impune nu numai ocrotirea pasărei, dar și a cuiburilor, adesea situate în coloniile de ciori, cu ouălelor brun-roșcate și pătate.

GAIA ROȘIE (MILVUS MILVUS L)

Vizitează dealurile împădurite, izlazurile, locurile cultivate, este aprig dușman al rozătoarelor, ce compensează cu mult pagubele făcute în rândul păsărilor de curte.

Foto nr. 94 – Gaia roșie

Foto nr. 95 – Gaia neagră

GAIA NEAGRĂ (MILVUS MIGRANS BODD)

Pădurile de la șes, de preferat cele din apropierea apelor și a culturilor, sunt domeniul gaiei negre. Hrana de bază o formează tot rozătoarele, reptilele și insectele dăunătoare, dar este foarte isteță în pescuitul peștilor de la suprafața apelor cu ajutorul ghearelor.

BUFNIȚA (BUBO BUBO L)

Bufnița este, pasăre sedentară ce trăiește în regiunea de munte și pădurile dealurilor subcarpatice. Consumă șoareci, șobolani, arici, iezi de căprioară, fazani, cocoși de munte pe care le surprinde dormind. Cuibul și-l face printre crăpături de stânci, prin scorburi de stânci, prin scorburile copacilor, unde crește 2-5 pui; cu toate acestea este destul de rară și este declarată monument al naturii.

HUHUREZUL DE PĂDURE (STRIX ALUCO L)

Huhurezul de pădure este o pasăre sedentară, frecventă la noi în toate pădurile, ajungând iarna până în sate și orașe, instalându-se în păduri, clopotnițe, copaci scorburoși, clădiri părăsite, stoguri de fân, glugi de porumb. Consumă mai mult de 2 000 șoareci de câmp într-un an.

*Foto nr. 96 –
Bufnița*

*Foto nr. 97 – Huhurezul de
pădure*

Foto nr. 98 – Ciuful de pădure

CIUFUL DE PĂDURE (ASIO OTUS L)

Ciuful de pădure este o pasăre care în funcție de hrană poate fi de trecere, migrator sau sedentar. Este răspândit mai mult în zona pădurilor de dealuri. De mărimea unui porumbel, iarna se adună în stoluri de 10 - 40 exemplare, ziua stând în copaci, noaptea după pradă, formată din rozătoare și insecte. Sunt păsări folositoare, o pereche prinzând într-o noapte 100 șoareci de pădure pentru a hrăni cei 5-6 pui.

CUCUVEAUA (ATHENE NOCTUA SCOP.)

Cucuveaua este cel mai mic strigid de la noi și cel mai cunoscut, având mărimea unei mierle. Se întâlnește pe lângă așezările omenești, livezi, hambare, stoguri de fân. Consumă un număr impresionant de șoareci, salvând cantități mari de cereale.

CIUFUL PITIC sau CIUȘUL (OTUS SCOPS L)

Ciuful pitic este o pasăre frumoasă de culoare cenușie-ruginie cu pete lunguiețe de culoare brun-negricioasă, mai mică decât cucuveaua, întâlnită prin pădurile cu arbori scorburoși și copaci bătrâni din parcuri și grădini, începând cu luna aprilie, când se întoarce din sud. Se hrănește cu șoareci și insecte nocturne și numai când nu le găsește pe acestea, atacă câte o pasăre.

MINUNIȚA (AEGOLIUS FUNEREUS L)

Minunița este aproape de mărimea cucuvelei, dar cu penaj mai închis la culoare, vine din nordul Europei, numai vara, în pădurile noastre de conifere. Și ea se hrănește preponderent cu rozătoare.

CIUVICA (GLAUCIDIUM PASSERINUM P. L.)

Ciuvica populează pădurile de conifere liniștite, este o pasăre retrasă și consumatoare activă de rozătoare și insecte dăunătoare.

BARZA (CICONIA CICONIA L)

Barza are penajul alb, cu vârful penelor de culoare neagră, picioarele și ciocul sunt roșii-cărămizii. Consumă broaște, șoareci, melci, șerpi, insecte iubind mlaștinile și zonele umede, unde și găsește hrana preferată. Desecările masive făcute în folosul agriculturii i-au diminuat locurile de hrănire, căutându-și alte locuri pentru cuibărit. Utilizarea insecticidelor și raticidelor, a determinat fie sterilizarea multora dintre ele, fie moartea unora. Altele își pierd viața lovindu-se de firele de înaltă tensiune, căci adesea zboară în timpul nopții pentru a aduce hrana puilor.

Foto nr. 99, 100 – Barza albă

BARZA NEAGRĂ (CICONIA NIGRA L)

Barza neagră este foarte rară. Ceva mai mică decât barza, are partea inferioară albă, iar restul penajului negru-brun, cu reflexe metalic-verzui. Picioarele și ciocul sunt roșii. Are între 95 - 114 cm lungime, greutatea aproximativ 4 kg, anvergura aripilor fiind de 2 m. Barza neagră nu-și construiește cuibul în localități ca barza albă, ci în lunci, pe văile unor pâraie, așezate pe câte un arbore, la 15 - 20 m înălțime. Hrana este asemănătoare cu a berzei albe, dar consuma în plus peștișori din locurile unde se retrage apa și mari cantități de lipitori. Iernează în Africa și India.

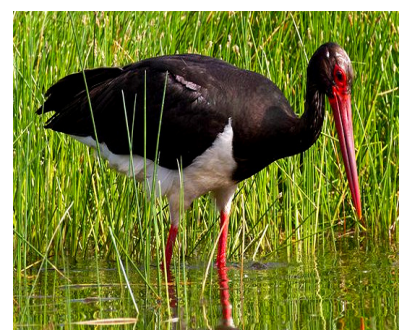

Foto nr. 101 – Barza

C. ALTE ANIMALE ȘI PĂSĂRI CE TREBUIESC OCROTITE

În afară de viețuitoarele care se bucură de scutul legii, merită o grijă deosebită și un tratament asemănător și alte animale foarte importante în distrugerea unor insecte dăunătoare, ajutoare prețioase omului, pe care de cele mai multe ori acesta le nesocotește.

Adesea, din neștiință și lipsă de orientare, acești ajutători anonimi ce ne aduc avantaje sunt uciși și combătuți de mulți oameni dominați de misticism și prejudecăți neîntemeiate.

Astfel, liliecii, toate păsările cântătoare, ciocănitoarele și berzele, broaștele, șopârlele și șerprii, inclusiv vipera sunt consumatoare de insecte și rozătoare parțial sau exclusiv.

Liliecii (Chiroptera) sunt mamifere crepuscular - nocturne, zburătoare, insectivore. Rolul lor în distrugerea insectelor nocturne în special Lepidoptere și Coleoptere nu poate fi suplinit de nimeni altcineva, de nici o substanță chimică. Un liliec consumă într-o noapte aproximativ 150 fluturi și cărăbuși — o contribuție deosebită la protejarea pădurilor, pomilor fructiferi etc.

De un real ajutor omului sunt și **ariciul** (Erinaceus europeus), **cârțița** (Talpa europaea) și **chițcanii** (Sorex sp., Crocidura sp., Neomys sp.).

În fânețe, cârțița prin mușuroaiele pe care le ridică aduce unele greutate, dar minime față de contribuția ei în distrugerea multor larve, în special de cărăbuș.

Păsările cântătoare, în număr de cca 130 specii la noi în țară distrug insectele fitofage într-un procent ridicat. Alături de aceste păsări și 10 specii de ciocănitori, urmăresc insectele și larvele care se ascund pe sub scoarța arborilor sau le scot din galeriile săpate în trunchiul lor.

Păsări care-și aduc contribuția deosebită sub acest aspect sunt: **rândunica** (Hirundo rustica), **lăstunii** (Delichon urbica și Riparia riparia), **lipitoarea** (Caprimulgus europaeus) **scorțarul** (Sitta europaea),

cojoaica (*Certhia familiaris*), care prind insectele din zbor sau le culeg de pe scoarța și frunzele copacilor, făcându-ne mari servicii.

Foarte folositori sunt **pițigoii** (*Parus major*, *Parus lugubris*, *Parus coeruleus* etc.), păsări sociabile, sedentare care consuma insecte adulte, ouă, larve și pupe într-o zi, în greutate echivalentă cu greutatea corporală.

Se constată că în ultimii ani, numărul acestor păsări atât de folositoare se micșorează, căci consumând insecte otrăvite cu pesticide și insecticide mor sau devin sterile. În această situație specialiștii recomandă axarea pe combaterea biologică și nu cea chimică a dăunătorilor.

Ocotirea acestor animale folositoare și normalizatoare a unui echilibru biocenotic natural nu trebuie înțeleasă unilateral, numai sub aspectul de a nu le distruge.

Să nu uităm că viețuitoarele în totalitatea lor dau farmec și măreție peisajului, că în lipsa lor existența umană ar fi periclitată și amenințată cu dispariția.

I.2.2 ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES COMUNITAR

Rețeaua ecologică europeană "NATURA 2000" este o rețea de arii naturale protejate de interes comunitar, creata în 1992, ce are scopul să mențină într-o **stare de conservare favorabilă** o suprafață reprezentativă a celor mai importante tipuri de habitate (enumerate în Anexa I a Directivei Habitats) și populații reprezentative de specii ale Europei (enumerate în Anexa II a Directivei Habitats și în Anexa I a Directivei Păsări).

Directiva asupra Conservării Păsărilor și Directiva asupra Conservării Habitatselor Naturale și a Faunei și Florei Sălbătice asigură cadrul legislativ pentru desfășurarea politicilor în domeniul conservării naturii de către statele membre ale Uniunii Europene și reprezintă cele mai semnificative angajamente internaționale luate de aceste state în direcția conservării naturii.

Rețeaua Natura 2000 este formată din:

- **SCI** - situri de importanță comunitară (Sites of Community Importance) - constituite conform Directivei Habitats (Directiva 92/43/CEE din 1992 privind conservarea habitatelor naturale a florei și faunei sălbătice);
- **SPA** - arii de protecție specială avifaunistică (Special Protected Areas) - constituite conform Directivei Păsări (Directiva 2009/147/CE cu privire la protejarea păsărilor sălbătice).

Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 57/2007 privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbătice, aprobată cu modificări și completări prin Legea nr. 49/2011 are ca scop garantarea conservării și utilizării durabile a patrimoniului natural, obiectiv de interes public major și componentă fundamentală a strategiei naționale pentru dezvoltare durabilă și reglementează:

- a) asigurarea diversității biologice, prin conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbătice pe teritoriul României;
- b) menținerea sau restabilirea într-o stare de conservare favorabilă a habitatelor naturale și a speciilor din flora și fauna sălbatică;
- c) identificarea bunurilor patrimoniului natural care necesită un regim special de protecție, pentru conservarea și utilizarea durabilă a acestora;
- d) categoriile de arii naturale protejate, tipurile de habitate naturale, speciile de floră și faună sălbatică și alte bunuri ale patrimoniului natural ce se supun regimului special de protecție, conservare și utilizare durabilă;

h) responsabilitățile și atribuțiile pentru punerea în aplicare a prevederilor prezentei ordonanțe de urgență.

ROMÂNIA - Distribuția ariilor de protecție specială avifaunistică - 2009

Arie de protecție specială avifaunistică

ANPM 2009

Figura nr. 5 – Distribuția ariilor de protecție specială acvifaunistică

Pe teritoriul Uniunii Europene cu 27 de state din care și România va face parte au fost identificate 9 regiuni biogeografice. România este țara pe teritoriul căreia se găsesc cele mai multe regiuni biogeografice, în număr de 5: alpină, continentală, panonică, stepică și pontică.

Siturile Natura 2000 propuse de țările membre UE totalizează 18% din suprafața UE. România, prin valoarea ridicată a biodiversității pe care o are va aduce o contribuție importantă la Rețeaua Ecologică Europeană.

Implementarea Rețelei Natura 2000 în România este o condiție a integrării țării noastre în UE. Pentru aceasta trebuie respectate următoarele termene:

- **2004** - transpunerea Directivelor Păsări și Habitate în legislația națională;
- **2007** - elaborarea listei potențialelor Situri de Importanță Comunitară (pSCIs - potential Sites of Community Importance - ce sunt precursori ale Ariilor Speciale de Conservare conform Directivei Habitate) și a Ariilor de Protecție Specială Avifaunistică (conform Directivei Păsări);
- **2009** - Seminarii biogeografice pentru negocierea listei Siturilor de Importanță Comunitară;
- **2010** - aprobarea listei Siturilor de Importanță Comunitară;
- **2016** - Siturile de Importanță Comunitară devin Arii Speciale de Conservare, crearea unui sistem funcțional de arii protejate Natura 2000.

Desemnarea siturilor și elaborarea acestor liste presupune existența datelor necesare pentru completarea unei baze de date pe baza unor formulare standard și atașarea hărților în format GIS aferente.

Lista propunerilor de situri Natura 2000 pentru România include:

- 108 SPA - uri - 11,89% din suprafața țării, desemnate prin HG 1284/2007;
- 273 SCI - uri - 13,21% din suprafața țării, desemnate prin OM nr. 1964/2007.

Suprafața totală a propunerilor de situri Natura 2000 (SCI + SPA) reprezintă 17,84% din suprafața țării. O bună parte din aceste situri se suprapun peste ariile naturale protejate de interes național (parcuri naționale, parcuri naturale și rezervații).

La Seminariile biogeografice care au avut loc în luna iunie 2008, Comisia Europeană a acceptat lista propunerilor, dar a cerut ca până în septembrie 2008 să se completeze listele speciilor și habitatelor din siturile propuse, iar până în septembrie 2009 să se mai desemneze situri pentru câteva specii și habitate care nu sunt suficient de bine protejate.

De menționat că pe teritoriul României se află peste jumătate din suprafața Munților Carpați, cei mai extinși și mai sălbatici munți din Europa, identificați ca una dintre cele mai importante ecoregiuni la nivel global, ce găzduiește aproape jumătate din populația de carnivore mari a Europei (urs, lup, râș), și Delta Dunării, care este cea mai importantă zonă umedă din Europa, adăpostind colonii de pelicani și alte sute de specii de păsări.

Directiva privind păsările (**79/409/EEC**), publicată în aprilie 1979, a fost primul act legislativ menit să protejeze speciile de păsări și mediile lor naturale. A fost înlocuită de **Directiva** a Consiliului din 30 noiembrie 2009 privind conservarea păsărilor sălbatice (Directiva Păsări) și prevede stabilirea la nivel național a unor arii de protecție specială avifaunistică (**SPA** – Special protection Areas), iar Directiva privind habitatele (**92/43/EEC**), publicată în 1992, solicită selectarea la nivel național și european a unor arii speciale de conservare (**SAC** – Special Areas of Conservation).

Ambele Directive au fost transpuse în legislație, iar România, ca stat membru, are obligația protejării și conservării durabile a speciilor și habitatelor periclitate.

NATURA 2000 în JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Situat în partea de sud a Carpaților Meridionali, în zona de contact a Câmpiei Române cu Subcarpații Munteniei, județul Dâmbovița are un relief variat ce se desfășoară în trepte: la nord se înalță

Munții Bucegi și Leaota, cărora le urmează spre sud zona dealurilor Subcarpaților Munteniei, platforma Cândești, în continuare, Câmpia Întăa a Târgoviștei și Câmpia Titu.

Se învecinează la vest cu județul Argeș, la est cu județul Prahova, la sud-est cu județul Ilfov, la sud cu județele Giurgiu și Teleorman și la nord cu județul Brașov.

În județul Dâmbovița au fost declarate, 5 situri de importanță comunitară (prin ordinul MMDD nr. 2387/2011 pentru modificarea și completarea Ordinului nr. 1964/13.12.2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România) și o arie de protecție special avifaunistică (HG nr. 971/2011 pentru modificarea și completarea HG nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protecție specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene NATURA 2000 în România).

I.2.2.1 SITURI DE IMPORTANȚĂ COMUNITARĂ (SCI)

Prin Ordinul Ministerului Mediului și Pădurilor nr. 2387 din 29 septembrie 2011 pentru modificarea Ordinului Ministerului Mediului și Dezvoltării Durabile nr. 1964/2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară, ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, se instituie regimul de arie naturală protejată pentru 383 de situri la nivel național. Dintre acestea, în județul Dâmbovița au fost declarate 5 SCI-uri :

Tabel nr. 7 - LISTA SITURILOR DE IMPORTANȚĂ COMUNITARĂ DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Nr. CRT.	Cod de identificare/ Denumire	Localizare în județul Dâmbovița (% din teritoriul UAT)	Suprafața pe teritoriul județului Dâmbovița (Formularul Standard Natura 2000) (ha)	Administrator sau Custode	Plan de Management și Regulament	Actul de constituire
1	ROSCI 0013 Bucegi	Moroeni (58%)	16 678	RNP-ROMSILVA Administrația Parcului Natural Bucegi	Plan de Management și Regulament elaborate	Ordinul MMDD nr. 1964 / 2007
2	ROSCI 0014 Bucșani	Bucșani (9%), I.L.Caragiale (<1%)	513	Agencia Română de Consultanță	-	Ordinul MMDD nr. 1964 / 2007
3	ROSCI 0102 Leaota	Moroeni (1%)	390	Fundația Conservation Carpathia	Plan de Management și Regulament elaborare	Ordinul MMDD nr. 1964 / 2007
4	ROSCI 0106 Lunca Mijlocie a Argeșului	Corbii Mari (3%), Costeștii din Vale (6%) Găești (<1%), Mogoșani (12%), Mătăsaru (5%), Odoești (15%), Petrești (10%), Potlogi (5%), Uliești (6%)	3 000	Agencia Română de Consultanță	-	Ordinul MMDD nr. 1964/2007
5	ROSCI 0344 Pădurile din Sudul Piemontului Căndești	Cobia (6%), Crângurile (10%), Gura Foi (19%), Hulubești (2%), Lucieni (19%), Ludești (19%), Mănești (12%),	4 313	Nu are custode	-	Ordinul MMP nr. 2387/2011

Nr. CRT.	Cod de identificare/ Denumire	Localizare în județul Dâmbovița (% din teritoriul UAT)	Suprafața pe teritoriul județului Dâmbovița (Formularul Standard Natura 2000) (ha)	Administrator sau Custode	Plan de Management și Regulament	Actul de constituire
		Raciu (<1%), Tătărani (<1%)				

Sursa: Ordinul MMP nr. 2387 din 2011 pentru modificarea Ordinului MMDD nr. 1964 din 13.12.2007 privind instituirea regimului de arie naturală protejată a siturilor de importanță comunitară ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, Formularele Standard NATURA 2000;

Tabel nr. 8 - LISTA HABITATELOR DE INTERES COMUNITAR

NR. CRT	COD	HABITAT	SUPRAF. %	LOCALIZARE SIT NATURA 2000
1	4070*	Tufărișuri cu Pinus mugo și Rhododendron mytifolium	5	ROSCI 0013
2	6110*	Comunități rupicole calcifile sau pajiști bazifite din Alysso-Sedion albi	0,02	ROSCI 0013
3	6170	Pajiști calcifile alpine și subalpine	0,1	ROSCI 0013
4	6230*	Pajiști montane de Nardus bogate în specii pe substraturi silicioase	0,01	ROSCI 0013
5	6430	Comunități de lizieră cu ierburi înalte higrofile de la nivelul câmpiilor, până la cel montan și alpin	1 0,01	ROSCI 0013 ROSCI 0344
6	6520	Fânețe montane	10	ROSCI 0013
7	8310	Peșteri în care accesul publicului este interzis	5	ROSCI 0013
8	91V0	Păduri dacice de fag (Symphyto-Fagion)	22,4	ROSCI 0013
9	9410	Păduri acidofile de Picea abies din regiunea montană (Vaccino-Piceetea)	6,6	ROSCI 0013
10	9420	Păduri de Larix decidua și/sau Pinus cembra din regiunea montană	2,6	ROSCI 0013
11	3220	Vegetație herbacee de pe malurile râurilor montane	3	ROSCI 0013
12	91E0*	Păduri aluviale cu Alnus glutinosa și Fraxinus excelsior (Alno-Padion, Alnion incanae, Salicion albae)	0,5 2 0,2	ROSCI0013 ROSCI 0106 ROSCI 0344
13	9110	Păduri de fag de tip Luzulo-Fagetum	11	ROSCI 0013
14	7140	Mlaștini turboase de tranziție și turbării oscilante (nefixate de substrat)	0,1	ROSCI 0013
15	3240	Vegetație lemnoasă cu Salix eleagnos de-a lungul râurilor montane	1	ROSCI 0013
16	9150	Păduri medio-europene de fag din Cephalanthero-Fagion	2	ROSCI 0013
17	9180*	Păduri din Tilio-Acerion pe versanți abrupti, grohotișuri și ravene	1,7	ROSCI 0013
18	4080	Tufărișuri cu specii sub-arctice de Salix	0,1	ROSCI 0013
19	3230	Vegetație lemnoasă cu Myricaria germanica de-a lungul râurilor montane	0,1	ROSCI 0013
20	8210	Versanți stâncoși cu vegetație chasmofitică pe roci calcaroase	0,01	ROSCI 0013
21	8160*	Grohotișuri medio-europene calcaroase ale etajelor colinar și montan	0,01 0,01	ROSCI 0013 ROSCI 0102
22	8110	Grohotișuri silicioase din etajul montan până în cel alpin (Androsacetalia alpinae și Galeopsietalia ladani)	0,1	ROSCI 0013
23	8120	Grohotișuri calcaroase și de șisturi calcaroase din etajul montan până în cel alpin (Thlaspietalia rotundifoliai)	0,1	ROSCI 0013
24	91Y0	Păduri dacice de stejar și carpen	90 35	ROSCI 0014 ROSCI 0344
25	4060	Tufărișuri alpine și boreale	35 5	ROSCI 0013 ROSCI 0102
26	6150	Pajiști boreale și alpine pe substra silicios	1	ROSCI 0102
27	92A0	Zăvoaie cu Salix alba și Populus alba	5	ROSCI 0106

NR. CRT	COD	HABITAT	SUPRAF. %	LOCALIZARE SIT NATURA 2000
28	91F0	Păduri ripariene mixte cu <i>Quercus robur</i> , <i>Ulmus laevis</i> , <i>Fraxinus excelsior</i> sau <i>Fraxinus angustifolia</i> , din lungul marilor râuri	0,01	ROSCI 0106
29	9130	Păduri de fag de tip <i>Asperulo-Fagetum</i>	4,2	ROSCI 0344
30	9170	Păduri de stejar cu carpen de tip <i>Galio-Carpinetum</i>	3	ROSCI 0344
31	91M0	Păduri balcano-panonice de cer și gorun	3,5	ROSCI 0344
32	6510	Pajiști altitudine joasă (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	0,2	ROSCI 0344

1. ROSCI 0013 – BUCEGI

Situl de importanță comunitară, **ROSCI 0013: Bucegi**, cu o suprafață totală de 38,787 ha, se întinde pe razele administrative a trei județe: Brașov – 23%, Prahova – 34%, Dâmbovița – 43%. Este situat la 45°22'52" latitudine nordică și 25°30'40" longitudine estică, în regiunea biogeografică, altitudinea minimă fiind de 655 m, iar cea maximă ajungând la 1452 m.

Calitate și importanță

Se caracterizează prin ecosisteme valoroase montane și forme carstice deosebite, cum ar fi: peșteri, chei, doline și lapiezuri. Pe conglomerate, datorită eroziunii diferențiate, au luat naștere forme bizare cum ar fi Sfinxul și Babele, pentru ca la capetele de strat să existe numeroase brâne.

În masivul Bucegi sunt cunoscute până în prezent 34 de peșteri în bazinul Prahova și bazinul Ialomiței superioare, dintre care două sunt remarcabile: Peștera Ialomiței și Peștera Rătei. Relieful divers, structura geologică și altitudinea de peste 2500 m au permis instalarea unei flore bogate și variate. În Parcul Natural Bucegi se întâlnesc 17 tipuri de habitate vizate de Directiva Habitats dintre care 6 sunt prioritare. Parcul Natural Bucegi conservă o diversitate biologică deosebită: cca 3.037 specii de plante, de la alge la cormofite și cca 3.500 specii de animale (dintre care 1.300 specii de insecte, peste 100 specii de melci, 45 specii de mamifere, 129 specii de păsări, etc.).

În Bucegi apar pe lângă specii endemice și protejate și specii relict glaciare, cum sunt: *Carex chordorrhiza*, *Salix bicolor*, *Draba fladnitzensis*, *Thalictrum alpinum*, *Saxifraga cernua*, *Ligularia sibirica*. Se remarcă la limita superioară a pădurilor covorul de jneapăn, peticele de smârdar din căldările glaciare, asociațiile floristice specifice golului alpin. Există 29 specii de păsări listate în Anexa I a Directivei Păsări și 10 specii de mamifere, 4 specii de amfibieni/reptile, 2 specii de pești, 10 specii de nevertebrate listate în Anexa II a Directivei Habitats.

Abrupturile de mari dimensiuni, stâncoase și sălbatice, păstrează particularitățile mediului natural slab sau aproape deloc modificat antropic. Etajele de vegetație și animalele își păstrează limitele arealelor lor naturale și tot aici s-au păstrat arbori bătrâni, brădeti pure, iar fâșia de zadă se menține făcând trecerea spre pajiștile subalpine. Reprezintă cea mai înaltă stațiune paleolitică din țara noastră (1548 m).

Elementul endemic carpatic reprezintă 5,6% din flora Bucegilor, fiind reprezentat prin 62 unități sistematice. Speciile vegetale endemic numai pentru Munții Bucegi sunt în număr de 5. Relictele glaciare sunt cantonate în general pe Valea Ialomiței, în locuri turboase și sunt reprezentate prin 10 specii. Se remarcă bogăția cenotaxonilor, mulți dintre aceștia fiind proprii pentru teritoriul Bucegilor. Fauna terestră a peșterilor nu include elemente troglobionte, dar fauna acvatică a fost puțin studiată, numai în peștera Ialomița a fost găsită o subspecie probabil endemic de amfipod, *Niphargus carpathicus*.

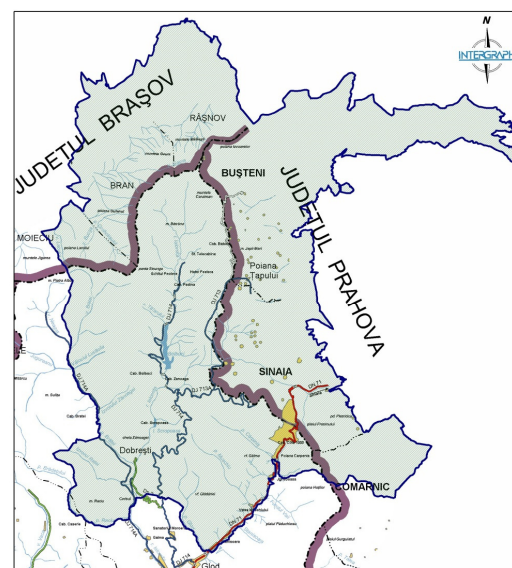

Figura nr. 6 – ROSCI 0013

Remarcabil este și numărul mare de specii noi pentru știință descoperite în această zonă. În cuprinsul masivului Bucegi sunt semnalati 375 taxoni algali ce aparțin la 8 filumuri: Cyanophyta (138 taxoni), Chlorophyta (78 taxoni), Xanthophyta (49 taxoni), Bacillariophyta (81 taxoni), Chrysophyta (6 taxoni), Flagellata (1 taxon), Euglenophyta (2 taxoni), Pyrophyta (2 taxoni). Algele au fost găsite în mai multe biotopuri: ape, roci, soluri, peșteri. În privința florei lichenologice sunt identificați 141 taxoni corticoli, 35 muscicoli, 48 lignicoli, 183 saxicoli, 78 tericoli.

Vulnerabilitate

Situl este vulnerabil la practicarea turismului necontrolat (turiștii care ies din potecile marcate), aruncarea deșeurilor menajere la întâmplare de către turiști, pășunat excesiv în unele locuri, exploatarea forestieră pe suprafețe restrânse, colectarea de plante rare, braconaj.

Parcul natural Bucegi figurează în Legea nr. 5/2000 cu o suprafață de 32.663 ha, din care suprafața pe sectorul dâmbovițean, conform noile amenajamente, este de 16.634,50 ha. În perimetrul parcului, pe teritoriul județului Dâmbovița, sunt situate 9 rezervații natural de interes național, declarate prin Legea 5/2000, descrise în capitolul anterior și anume:

- Rezervația naturală mixtă PEȘTERA-COCORA ;
- Rezervația naturală mixtă VALEA HOROABEI ;
- Rezervația naturală floristică POIANA CRUCII ;
- Rezervația naturală mixtă CHEILE TĂTARULUI ;
- Rezervația naturală mixtă ORZEA-ZĂNOAGA ;
- Rezervația naturală mixtă ZĂNOAGA-LUCĂCILĂ ;
- Rezervația naturală paleontologică PLAIUL HOȚILOR ;
- Rezervația naturală botanică TURBĂRIA LĂPTICI ;
- Rezervația naturală speologică PEȘTERA RĂTEIULUI .

Tabel nr. 9 - Activități antropice și efectele lor în sit și în vecinătate

COD	ACTIVITATE	INTENSI-TATE	COD	ACTIVITATE	INTENSI-TATE
Activități și consecințe în interiorul sitului					
160	Managementul forestier general	A	141	<u>Abandonarea sistemelor pastorale</u>	C
151	Îndepărtarea haturilor și crângurile	B	165	Îndepărtarea lătarșului	B
171	Furajare stocuri de animale	A	180	Incendiere	A
230	Vânătoare	C	501	Poteci, trasee, trasee ciclism	C
530	Îmbunătățirea accesului la zona	A	622	Plimbare, calorie, vehicule nemotorizare	C
710	Poluare fonică	B	608	Locuri de campare, zone parcare rulote	B
250	Luare / Îndepărtare flora	A	409	Alte modele de habitare	C
600	Structură pentru sport și odihnă	B	251	Prădarea stațiunilor floristice	A
166	Îndepărtarea arborilor uscați	B	500	Rețele de comunicare	C
511	Linii electrice	C	512	Conducte	C
602	Complex de schi	B	624	Drumeții montane, alpinism, speologie	B
943	Alunecări de teren	B	944	Furtuni, cicloane	B
942	Avalanșe	C	140	Pășunatul	B
421	Depozitarea deșeurilor menajere	B	170	Creșterea animalelor	A
900	Eroziunea	C	609	Alte complexe sportive / de odihnă	C
230	Vânătoarea	C			
Activități și consecințe în jurul sitului					

140	Pășunatul	B	140	Pășunatul	C
160	Managementul forestier general	B	160	Managementul forestier general	B
170	Creșterea animalelor	A	230	Vânătoarea	B
250	Luarea / Îndepărtarea flora	B	400	Zone urbanizate, habitare umană	A
410	Zone industriale sau comerciale	A	421	Depozitarea deșeurilor menajere	B
500	Rețele de comunicare	C	501	Poteci, trasee, trasee ciclism	B
502	Drumuri, drumuri auto	C	503	Linii cale ferată, TGV	C
511	Linii electrice	C	512	Conducte	C
702	Poluarea aerului	B	710	Poluare fonică	B
942	Avalanse	B	990	Alte procese naturale	B

1. ROSCI 0014 - BUCȘANI

Calitate și importanță

Situl are o suprafață de 513 ha, este situat la 44°53'29" latitudine nordică și 25°40'7" longitudine estică, în regiunea biogeografică continentală.

Habitatul dominant este "Păduri cu stejar pedunculat sau stejar subatlantic și medioeuropean și cu Carpinion betuli", pe soluri brun roșcat pseudogleizate (63%) și brun roșcat vertice (20%).

Speciile arborescente dominante sunt: stejarul (*Quercus robur*), carpenul (*Carpinus betulus*), jugastrul (*Acer campestre*), frasinul (*Fraxinus excelsior*) și teiul (*Tilia cordata*). Majoritatea arboretelor fac parte din etajul deluros de cvercete cu stejar (98%) și sunt arboreta natural fundamentale.

Subarboretul este constituit în special din păducel, lemn câinesc, sânger, amorfă în luncă și este slab reprezentat în arboretele tinere până la vârsta de 70-80 ani. Pătura vie naturală din pădure este caracteristică câmpiei forestiere fiind reprezentată de *Poa pratensis*, *Festuca sylvatica*, *Carex* sp., *Luzula albida*, *Agrostis alba*.

Vulnerabilitate

Condițiile climatice variabile ar putea influența starea de conservare a zimbrului (*Bison Bonasus*) și a speciilor de flora ce asigură hrana acestuia.

Tabelul nr. 10 - Activități antropice și efectele lor în sit și în vecinătate

COD	ACTIVITATE	INTENSITATE
Activități și consecințe în interiorul sitului		
164	Curățarea pădurilor	C
Activități și consecințe în jurul sitului		
102	Cosire / Tăiere	C
162	Plantare artificială	C
164	Curățarea pădurilor	C

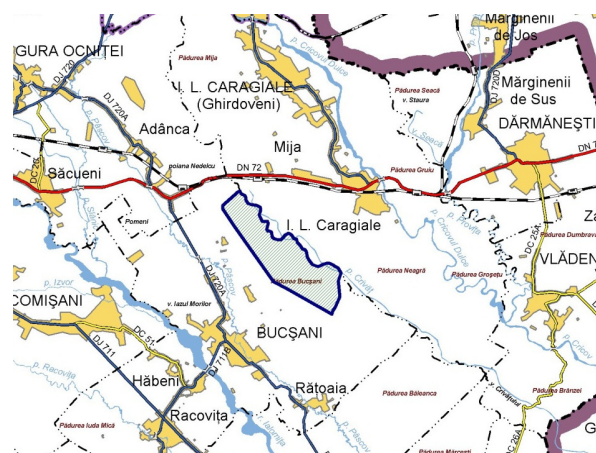

Figura nr. 7 – ROSCI 0014

2. ROSCI 0102 - LEAOTA

Calitate și importanță

Comparativ cu alte masive muntoase, muntele Leaota are o diversitate a habitatelor, în special diversitatea floristică este mai redusă, la acest lucru contribuind și pășunatul intensiv de-a lungul anilor. Pajiștile din această zonă au o valoare pastorală scăzută care determină o capacitate de pășunat redusă. Deși zona este pășunată intensiv, fenomenul de eroziune a solului este redus.

Importanța muntelui Leaota ca și Sit Natura 2000 este dată de prezența a trei tipuri de habitate de interes european:

Habitatul prioritar 6230* Species-rich *Nardus* grasslands, în siliceous în mountain areas - este habitatul prioritar, în stare bună de conservare și este fragmentat în numeroase porțiuni de dimensiuni variabile, alternând cu sectoare degradate. Pajiștile de acest tip ocupă o suprafață mare, din teritoriul sitului, dar numai pe aproximativ 25% din sit există nardete nedegradate care pot fi incluse în acest tip de habitat. Prin aplicarea unor măsuri de management adecvate, este posibilă refacerea sectoarelor degradate și creșterea suprafeței habitatului prioritar.

Habitatul 4060 Alpine and Boreal heaths, deține 35% din suprafața sitului, fiind elementul principal pentru care propunem desemnarea muntelui Leaota ca și sit Natura 2000. Acest habitat se găsește într-o stare bună de conservare, conținând marea majoritate a elementelor floristice tipice.

Din acest habitat au fost identificate următoarele subtipuri de habitate conform clasificării românești:

R3101 – Tufărișuri pitice sud-est carpatice de azalee (*Loiseleuria procumbens*);

R3104 - Tufărișuri sud-est carpatice de smirdar (*Rhododendron myrtifolium*) cu afin (*Vaccinium myrtillus*);

R3107 – Tufărișuri sud-est carpatice de coacăze (*Bruckenthalia spiculifolia*) și ienupăr pitic (*Juniperus sibirica*);

R3108 – Tufărișuri sud-est carpatice de ienupăr pitic (*Juniperus sibirica*);

R3111 – Tufărișuri sud-est carpatice de afin (*Vaccinium myrtillus*).

Habitatul 6150 Siliceous alpine and boreal grassland este reprezentat prin R3603 Pajiști sud-est carpatice de părul porcului (*Juncus trifidus*) și *Oreochloa disticha*. Habitatul ocupă cca. 10% din sit și este destul de fragmentat.

Vulnerabilitate

Zona subalpină a muntelui Leaota a fost utilizată ca pășune din cele mai multe timpuri, în prezent presiunea pășunatului este destul de mare înregistrându-se aproximativ 10 - 17 oi/ha, fără a se practica rotația animalelor. Nu s-a înregistrat încă aplicarea de îngrășăminte organice sau chimice.

Suprapășunatul prezintă unul dintre pericolele de degradare continuă a acestor pajiști și tufărișuri, dar și eliminarea totală a pășunatului ar fi nefavorabilă.

O altă amenințată care apare din ce în ce mai serioasă în ultimii ani o constituie probabilitatea apariției pârtiilor de ski, în condițiile în care proiectarea și implementarea lor nu ar ține cont de o dezvoltare durabilă.

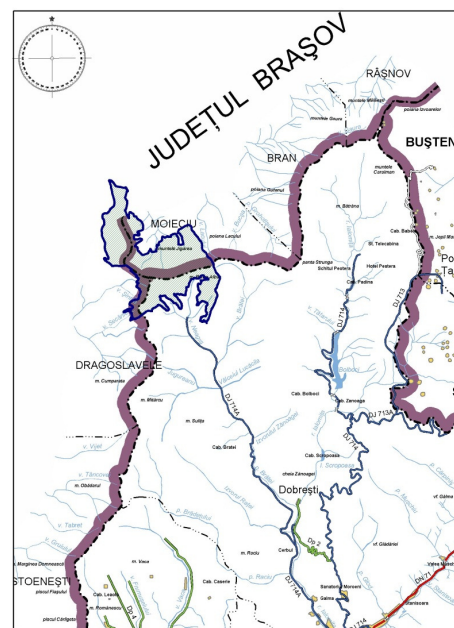

Figura nr. 8 – ROSCI 0102

Tabel nr.11 - Activități antropice și efectele lor în sit și în vecinătate

OD	ACTIVITATE	INTENSITATE
Activități și consecințe în interiorul sitului		
	Pășunatul	A

40		
22	Plimbare, călărie și vehicule nemotorizate	B
Activități și consecințe în jurul sitului		
40	Pășunatul	A
22	Plimbare, călărie și vehicule nemotorizate	B
64	Curățarea pădurii	C

Situl de importanță comunitară ROSCI 0102 – Leaota este constituit în partea de Nord-Est a Munților Leaota, are o suprafață totală de 1.393 ha întinzându-se pe teritoriile administrative a trei județe: Brașov (47%), Argeș (25%), Dâmbovița (28%) și se învecinează în partea de nord est cu situl ROSCI 0194 Piatra Craiului, iar la vest cu situl ROSCI0013 Bucegi. Este situat la 45°23'40" latitudine nordică și 25°19'44" longitudine estică, altitudinea minimă fiind de 1199 m iar cea maximă ajunge la 1610 m.

3. ROSCI 0106 - LUNCA MIJLOCIE A ARGEȘULUI

Calitate și importanță

Din punct de vedere administrativ-teritorial, situl Lunca Mijlocie a Argeșului se află amplasat în județul Giurgiu localitățile: Florești-Stoenești (<1%), Găiseni (8%), Vânătorii Mici (3%) și județul Dâmbovița localitățile: Corbii Mari (3%), Costeștii din Vale (6%), Găești (<1%), Mogoșani (12%), Mătăsaru (5%), Odobești (15%), Petrești (10%), Potlogi (5%), Uliești (6%).

Situl reprezintă un sector de delimitare geomorfologică între două subunități ale Câmpiei Române, și anume Câmpia Găvanu la vest și Câmpia Titu la est.

Lunca Argeșului este alcătuită din materiale aduse și depuse de râu, caracterizate printr-o mare variație texturală și mineralogică. Textura depozitelor este mai grosieră în apropierea albiei și din ce în ce mai fină spre terasă.

Vegetația luncii din lungul râului este constituită din plop salcii și dintr-un amestec din cele două specii principale în proporții variabile. De asemenea, se întâlnesc pâlcuri de arin și frasin.

Prezența habitatelor de tipul pădurilor aluviale cu arin negru, frasin și zăvoaielor de salcie albă și plop alb reprezintă o caracteristică importantă a sitului. Tipurile de pădure caracteristice sunt de ariniș negru și zăvoaie de arin negru. Stratul arborilor, compus din arin negru, exclusiv sau cu amestec redus de frasin, velniș, plop negru și alb, sălcii, jugastru, are înălțimi de 20 – 25 m la 100 de ani. Specia edificatoare este reprezentată de arin negru.

De importanță pentru Lunca Mijlocie a Argeșului este populația rezidentă de buhai de baltă cu burta roșie (*Bombina bombina*). Caracteristic pentru această specie este abdomenul viu colorat. Culoarea neagră este predominantă. Coloritul ventral este de avertizare, specia fiind deosebit de toxică. Este o specie diurnă, predominant acvatică. De remarcat că, *Bombina bombina* se înmulțește exclusiv în apă, prin urmare este complet dependentă de corpurile de apă.

Dintre speciile de talie mică, de importanță mare pentru sit din punct de vedere al speciilor de pești reofili (specii care își depun icrele numai în curentul apei) sunt: avatul, porcușorul de nisip și căra.

Avatul este o specie de peste răpitor care face parte din Familia Cyprinidae. Este protejat de Convenția de la Berna a speciilor periclitate și apare pe Lista Roșie a Uniunii Internaționale pentru

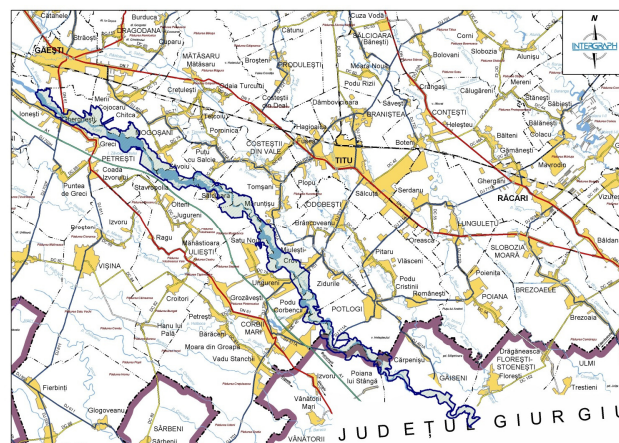

Figura nr. 9 – ROSCI 0106

Conservarea Naturii (IUCN). Primăvara, în lunile aprilie - iunie, avajii migrează din lacuri către ape curgătoare pentru depunerea icrelor ce se fixează de pietre, pietriș și plante de apă.

Porcușorul de nisip este o specie de talie mică, rezidentă în cadrul sitului. Prezintă o lungime de până la 16 cm, colorația fiind cenușie argintie, cu reflexe albastrui pe lături, unde se pot observa 8 - 9 pete mari alungite sau pătrate, întunecate, formând uneori o singură dungă. În cadrul Luncii, este răspândit în arealele cu substrat pietros.

Câra reprezintă o specie de talie mică, cu o lungime de 5 - 10 cm și o colorație generală cafeniu-violaceu. Aparține familiei Cobitidae. Se întâlnește pe paturi pietroase și se hrănește cu insecte și larve, perioada de reproducere fiind în lunile aprilie - iunie.

Vidra (*Lutra lutra*) face parte din familia Mustelidae, subfamilia Canoidea. Se înrudește cu alte animale din aceeași familie, precum: herme linele, dihorii, nevăstuicile, jderii și viezurii. Este un mamifer adaptat la viața acvatică, foarte activ în timpul nopții și se hrănește cu pești, broaște, raci și alte nevertebrate acvatice. Din cauza vânatului excesiv pentru blana foarte valoroasă, astăzi vidra este un animal protejat de lege.

Vulnerabilitate

Situl de importanță comunitară ROSCI 0106 Lunca Mijlocie a Argeșului prezintă vulnerabilitate crescută la :

- exploatare nisip și balast; pescuitul abuziv; poluare; inundații; secetă.

Principala vulnerabilitate a sitului este generată de activitățile de exploatare agregate minerale (nisip, pietriș), în terasa sau în albie și prelucrarea în stațiile de spălare - sortare.

Tabel nr. 12 - Activități antropice și efectele lor în sit și în vecinătate

COD	ACTIVITATE	INTENSITATE
Activități și consecințe în interiorul sitului		
220	Pescuitul sportiv	B
701	Poluarea apei	B
Activități și consecințe în jurul sitului		
110	Utilizarea pesticidelor	B
300	Extragerea de nisip și pietris	B

4. ROSCI 0344 - PĂDURILE DIN SUDUL PIEMONTULUI CÂNDEȘTI

Calitate și importanță

Situl Pădurile din Sudul Piemontului Cândești aparține Piemontului Cândești (estul Podișului Getic), fiind localizat între pâraul Valea Potopului, în vest, și râul Dâmbovița, în est. Are suprafață de 4.313 ha, aflat la 44°55'16" latitudine nordică și 25°15'9" longitudine estică, altitudinea maximă este de 485 m, iar cea minimă de 201 m.

Din punct de vedere administrativ se află în raza ocoalelor silvice Hulubești, Găești, Târgoviște și Sturzeni. Situl se găsește în raza administrativă a următoarelor comune:

- trupul de pădure nordic - comunele Mănești, Ludești și Hulubești;
- trupul de pădure central – comunele Lucieni și Cobia;
- trupul de pădure sudic – comunele Crângurile, Gura Foi și Cobia.

Din punct de vedere geologic situl se caracterizează prin existența depozitelor loessoide în locurile plane și a "stratelor de Cândești", pe

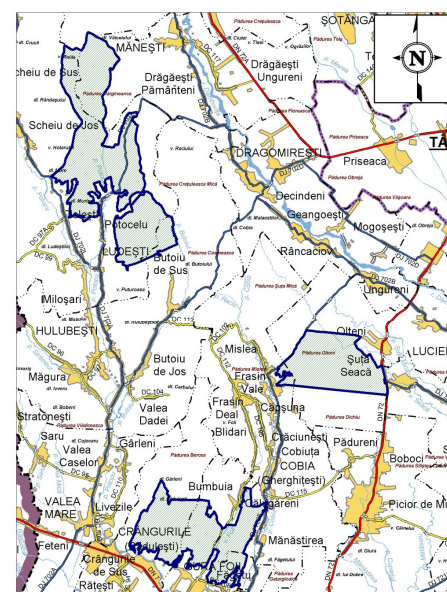

Figura nr. 10 – ROSCI 0344

versanți. Hidrologic, situl se află în bazinul hidrografic al râului Dâmbovița, între acesta și pârâul Potopul, cu o scurgere orientată de la nord la sud. Expoziția generală este predominant estică sau vestică, deci parțial însoțită sau parțial umbră. Altitudinea variază între 200 m în sud și 600 m în nord.

După clasificarea Koppen, teritoriul sitului este situat în provincia climatică D.f.b.x., deci într-un climat ploios, cu precipitații în tot cursul anului (valorile medii anuale variază între 560 mm și 780 mm), temperatura medie a lunii celei mai caldă este sub 22°C. Solurile de pe teritoriul studiat (predominant luvisoluri, cambisoluri și protosoluri), în condiții climatice normale (temperatură, vânt, precipitații), oferă condiții bune de vegetație a habitatelor forestiere din această zonă. Arboretele afectate de factori destabilizatori ocupă cca. o treime din situl Hulubești.

Principalele clase de habitate din sit sunt pădurile de foioase (97%), pajiștile seminaturale umede (2%), apele dulci continentale curgătoare (1%). Sub raport fitoclimatic, situl se încadrează în etajul nemoral al pădurilor de foioase, subetajele fagetelor colinare, în partea de nord a sitului, cu altitudini de până la 600 m și al pădurilor de cvercinee - gorun, cer, stejar - în partea mai joasă a sitului și în sud, unde vine în contact cu câmpia Găești.

Situl este reprezentativ pentru habitatele forestiere din subcarpații Getici, fiind localizat în Piemontul Căndești, în partea estică a Podișului Getic. Situl este acoperit în cvasitotalitate de păduri, cele mai reprezentative și larg răspândite habitate de interes comunitar fiind făgete colinare (9130), pădurile dacice de stejar și carpen (91Y0), pădurile de gorun cu carpen (9170) și pădurile balcanice-panonice cu gorun, cer (91M0). La acestea se adaugă și alte habitate care dețin suprafețe mai restrânse.

Vulnerabilitate

Arboretele afectate de factori destabilizatori ocupă circa o treime din sit, factori care au o intensitate slabă. Principalii factori destabilizatori sunt:

- tulpinile nesănătoase, datorate regenerării repetate din lăstari;
- fenomenul de uscare în arboretele de cvercinee și salcâm.

Factori destabilizatori acționează izolat, fiind vorba de rupturi de zăpadă și vânt, atacuri de vătămători și alunecări de teren. Aceștia se manifestă în special în condiții climatice extreme (secete prelungite, ploi abundente, temperaturi foarte scăzute, geruri timpurii sau târzii, etc).

Alți factori care au o influență negativă asupra stării de conservare a habitatelor sunt:

- utilizarea de specii alohtone pentru plantare;
- fructificarea slabă a speciilor de cvercinee ceea ce îngreunează procesul de regenerare pe cale naturală a arboretelor;
- diversificarea formelor de proprietate asupra pădurilor, tăierile ilegale de arbori, aplicarea unor măsuri silviculturale defectuase.

Tabel nr. 13 - Activități antropice și efectele lor în sit și în vecinătate

COD	ACTIVITATE	INTENSITATE
Activități și consecințe în interiorul sitului		
140	Pășunatul	B
160	Managementul forestier general	B
167	Exploatarea fără replantare	A
920	Secarea	B
150	Restructurarea deținerii terenului agricol	A
166	Îndepărtarea arborilor uscați sau în curs de uscare	A
900	Eroziunea	A
403	Habitare dispersată	B
Activități și consecințe în jurul sitului		
140	Pășunatul	B
164	Curățarea pădurii	A

300	Extragere nisip și pietriș	B
400	Zone urbanizate, habitare umană	B
150	Restructurarea deținerii terenului agricol	A
167	Exploatare fără replantare	A
320	Mine	B
900	Eroziune	B

1.2.2.1 ARII DE PROTECȚIE SPECIALĂ AVIFAUNISTICĂ (SPA)

În monitorul Oficial al României nr. 715 din 11.10.2011 a fost publicată HG nr. 971 din 5 octombrie 2011 pentru modificarea și completarea HG nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de 107 rotective specială avifaunistică ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, prin care au fost declarate 148 situri care au regim de arie protejată. Dintre acestea, în județul Dâmbovița a fost declarată o singură arie de protecție specială.

Tabel nr. 14 - Lista ariilor de protecție specială avifaunistică din județul Dâmbovița

Nr. CRT.	Cod de identificare / Denumire	Localizare în județul Dambovita (% din teritoriul UAT)	Suprafata pe teritoriul județului Dambovita (Formularul Sandard Natura 2000) (ha)	Administrator sau Custode	Plan de Management și Regulament	Actul de constituire
1	ROSPA 0124 Lacurile de pe Valea Ilfovului	Nucet (6%), Ulmi (2%), Văcărești (9%)	597	Nu are custode	Exista numai Regulament de exploatare pentru lacuri	HG nr. 971 / 2011

Sursa : HG nr. 971/2011 pentru modificarea și completarea HG nr. 1284/2007 privind declararea ariilor de protective speciala avifaunistica ca parte integrantă a rețelei ecologice europene Natura 2000 în România, Formularele Standard NATURA 2000.

ROSPA 0124 - LACURILE DE PE VALEA ILFOVULUI

Calitate și importantă

Acest sit găzduiește efective importante ale unor specii de păsări protejate. Situl este în primul rând important pentru populațiile speciilor de păsări acvatice care apar în timpul migrațiilor și iarna în perimetrul sitului.

Situl este important în perioada de migrație pentru speciile: *Falco vespertinus*, *Himantopus himantopus*, *Mergus albellus*, *Plegadis falcinellus*, *Egretta alba*, *Chlidonias hybridus*, *Phalacrocorax pygmaeus*, *Platalea leucorodia*, *Cygnus cygnus*, *Chlidonias niger*, *Egretta garzetta*, *Ardeola ralloides*, *Sterna hirundo*, *Tringa glareola*, *Nycticorax nycticorax*, *Ciconia nigra*, *Philomachus pugnax*, *Anas strepera*, *Anser albifrons*, *Phalacrocorax carbo*, *Podiceps grisegena*, *Larus ridibundus*, *Podiceps nigricollis*, *Chlidonias leucopterus*, *Anas platyrhynchos* și *Tachybaptus ruficollis*. Sit desemnat ca AIA în 2006.

Vulnerabilitate

Fiind un sit care se califica pentru efectivele importante de păsări acvatice care folosesc zona în timpul migrațiilor și iarna, există riscul semnificativ de deranjare a acestora ca urmare a vânătorii în perioadele respective.

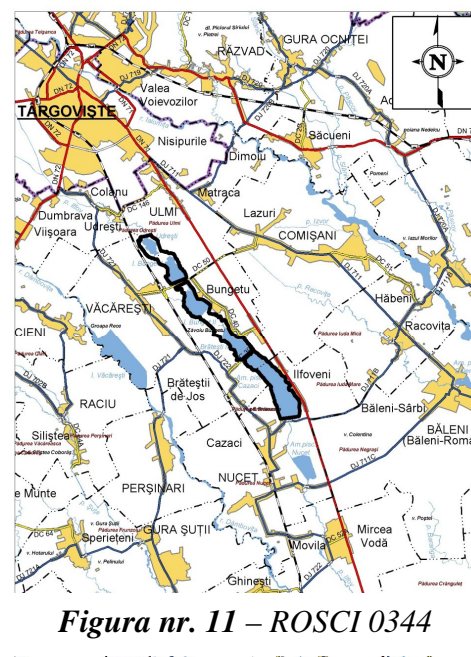

Figura nr. 11 – ROSCI 0344

- industrializare și extinderea zonelor urbane
- arderea stufului - arderea vegetației (a miriștii și a pârlăgurilor)
- înmulțirea necontrolată a speciilor invazive

Tabel nr. 15 - Activități antropice și efectele lor în sit și în vecinătate

CO D	ACTIVITATE	INTENSITATE
Activități și consecințe în interiorul sitului		
140	Pasunatul	B
200	Acvacultura : peste și scoici	B
310	Extragerea turbei	B
421	Depozitarea deșeurilor menajere	A
969	Alte forme sau forme mixte de competiție interspecifică a faunei	B
180	Incendiere	A
220	Pescuit sportiv	B
401	Urbanizare continuă	A
853	Managementul nivelurilor de apă	A
Activități și consecințe în jurul sitului		
140	Pasunatul	B
401	Urbanizare continuă	B

I.2.3 BIODIVERSITATEA

Prin biodiversitate înțelegem varietatea de expresie a lumii vii, specii de plante (floră), animale (faună), microorganisme. Valorile biodiversității fac parte integrantă din patrimoniul natural care, în contextul dezvoltării durabile, trebuie folosit de generațiile actuale fără a mai periclita șansa generațiilor viitoare de a se bucura de aceleași condiții de viață. Biodiversitatea reprezintă o particularitate specifică a planetei noastre, care asigură funcționalitatea optimă a ecosistemelor, existența și dezvoltarea biosferei în general. De aceea, biodiversitatea este "o poliță de asigurare a mediului" ce favorizează capacitatea de adaptare a acestuia la schimbările cauzate de orice activitate umană distructivă.

Conservarea biodiversității reprezintă în perioada actuală una din problemele importante la nivel internațional. Însă, în ultimul timp, problema conservării biodiversității la nivel de ecosisteme, specii, populații și chiar la nivel de gene devine din ce în ce mai acută din cauza intensificării impactului uman asupra biosferei. În acest context, menținerea biodiversității este necesară nu numai pentru asigurarea vieții în prezent, dar și pentru generațiile viitoare, deoarece ea păstrează echilibrul ecologic regional și global, garantează regenerarea resurselor biologice și menținerea unei calități a mediului necesare societății.

În lipsa unor studii de specialitate nu se cunoaște cu exactitate numărul tipurilor de habitate de pe teritoriul județului Dâmbovița, dar se știe că există o concentrare de habitate cu un număr mare de specii endemice, rare și relict în masivele montane Bucegi și Leaota.

HABITATE

Habitat de pajiști și tufărișuri

- în zona montană: pajiști alpine (la peste 2.000 m), tufărișuri de jneapăn, ienupăr, smârdar, pajiști subalpine, fânețe montane.

- în zona de deal: pajiști cu *Agrostis tenuis* (păiuș), *Agrostis stolonifera* (iarba câmpului), *Festuca pratensis* (păiuș), etc.
- în zona de câmpie: pajiști cu *Poa* sp. (firuța), *Carex* sp. (rogoz) și *Festuca* sp. (păiuș), etc.
- în zona de luncă: pajiști cu *Festuca drymeia* (scrada), *Carex* sp. (rogoz), *Agrostis stolonifera* (iarba câmpului), *Juncus gerardi* (rugină), etc.

Habitate de pădure

- etajul subalpin: montan presubalpin de molidișuri
- etajul montan de molidișuri
- în etajul montan de amestecuri: molideto - făget cu afin; molid cu zimbru; amestec normal de rășinoase și fag cu floră de mull; amestec de rășinoase și fag cu păiuș; amestec de brad, molid și fag pe stâncării cristaline; brădeto-făget cu păiuș
- etajul montan - premontan de făgete
- etajul deluros de gorunete, făgete și goruneto – făgete
- etajul deluros de cvercete (gorun, gârniță, cer și amestecuri dintre acestea) și șleauri de deal
- etajul deluros de cvercete cu stejar
- zona de câmpie forestieră: cereto - gârnițete și stejărete - șleauri, brun roșcat podzolit, edafic mare; stejăret, podzolit puternic, pseudogleizat de depresiune largă, edafic mijlociu; șleau, brun roșcat, edafic mare; pseudogleic - podzolit depresionat
- în zona de luncă a principalelor cursuri de apă Dâmbovița, Ialomița și Argeș: aniniș, turbogleic și turbos tip; zăvoi de plop, aluvial, neumezit freatic, foarte rar și scurt inundabil; zăvoi de salcie, aluvial, divers gleizat, anual, prelungit inundabil; șleau, brun freatic umed, gleizat sau semigleic, edafic mijlociu-mare.

Habitate de stâncării și peșteri concentrate mai ales în masivele Bucegi și Leaota:

- peșteri și grote (Peștera Ialomiței, Peștera Pustnicul, Peștera Urșilor, Peștera Rătei, Peștera Onicăi, etc.);
- grote neexploatate turistic;
- grohotiș calcaros;
- pante stâncoase calcaroase;
- grohotiș și lespezi calcaroase;
- grohotiș stâncos al etajului montan.

Habitate de ape dulci

- pâraie și râuri de munte (Ialomița, Brătei, Rătei, Cocora, Horoaba, Lăptici, Coteanu, Ialomicioara, alți afluenți ai Ialomiței din zona montană);
- pâraie și râuri colinare (Ialomița și afluenții săi din zona colinară Valea Lupului, Bizdidel, Vulcana, Cricovul Dulce, Slănic, etc.; Dâmbovița și afluenții săi: Râul Alb, Aninoasa);
- pâraie și râuri de câmpie (Dâmbovița, Argeș, Șuța, Sabar, Potopu, Cobia, Neajlov, Dâmbovnic, Colentina, Crevedia, Ialomița, Ilfov, etc.);
- lacuri de baraj: Scropoasa, Bolboci și Pucioasa - în zona de deal și de munte;
- acumulări pentru piscicultură: Bungetu, Priseaca, Butimanu, Crevedia, Colacu;
- heleștei și păstrăvării: Nucet, Pucioasa, Coteanu.

Habitate de mlaștini și turbării

- mlaștini eutrofe;
- mlaștini oligotrofe (turbării, în zona montană, ex. Tinovul Lăptici ce cantonează numeroase specii relict care s-au menținut în aceste habitate încă din timpul glaciațiunii).

FLORA și FAUNA SALBATICĂ

Până în prezent au fost identificate **1.693 de specii de plante superioare**. În Munții Bucegi, în urma studiului efectuat de Institutul de Biologie București s-a constatat existența a **3.037 de specii de plante**, cuprinzând toate speciile mari, de la alge până la cormofite.

Dintre speciile de plante ocrotite de lege aflate în zona montană și limitrofă (Subcarpați) menționăm: Pinus cembra (**zâmburul**), Taxus baccata (**tisa**), Gentiana lutea (**ghințura galbenă**), Leontopodium alpinum (**floarea de colț, siminic**), Trollius europaeus (**bulbucii de munte**), Daphne blagayana (**iedera albă**), Angelica archangelica (**angelica**), Rhododendron kotschy (smârdarul sau bujorul de munte), Nigritella nigra (**sângele voinicului sau musucel**) și Nigritella rubra (**sângele voinicului**), Larix decidua (**zada sau laricea**), Salix myrtilloides (**salcia de turbă**), Cypridium calceolus (**papucul doamnei**), Secale montanum (**secara de munte**), Festuca apennina (**păiușul**), Hesperis moniliformis (**nopticoasa**), Iris dacica (**stânjenelul de munte**), Hepatica transsilvanica (**crucea voinicului**), etc.

În zona colinară și de câmpie sunt ocrotite de lege: Narcissus stellaris (**narcisa**) care se găsește în pășunile din localitățile Vișina, Dragomirești, Ungureni, Vișoara; endemismul relictar din perioada terțiară, Hepatica transsilvanica (**crucea voinicului**) ce vegetează în luminșurile pădurilor subcarpatice și pădurilor montane și coboară până în zona de câmpie (Târgoviște - Conțești); Paeonia peregrina (**bujorul românesc**) - în poienile însoțite din localitățile Răcari, Ghimpați, Potlogi; Cypridium calceolus (**papucul doamnei**) - specie de orhidee întâlnită și în pădurile de foioase din zona Târgoviște - Gorgota; Hildenbrandtia rivularis (**alga roșie**) - relict glaciatic, întâlnită în rezervația Izvoarele de la Corbii Ciungi, la numai 110 m altitudine. În mod normal, Hildenbrandtia rivularis, rodoficeu nordic, destul de rară în flora algologică a României, populează pâraiele reci din regiunile montane, la altitudini de peste 1000 m.

Cele mai reprezentative specii endemice din flora sălbatică sunt: Athamantha turbith, subsp. hungarica (**breiul**), (Zănoaga, Lespezi), Dianthus glacialis subsp. gelidus (**garofiță pitică**), (Vf. Omu, Muntele Bătrâna), Draba haynaldii (**flămânzică**), (Babele, Bătrâna, Vf. Omu), Eritrichium nanum (**ochiul șarpelui**), (Lespezi), Festuca bucegiensis (**păiușul carpatic**), (Vf. Omu, Obârșia, Doamnele), Festuca nitida (Doamnele, Valea Obârșiei, Valea Șugărilor); Hepatica transsilvanica (**crucea voinicului**), (pădurile subcarpatice și montane, dar și în zona de câmpie), Hesperis matronalis, subsp. moniliformis (Valea Horoabei, Cheile Ialomiței, Cheile Tătarului), Saxifraga mutata subsp. demissa (Lespezi, Zănoaga, Bătrâna, Cheile Ialomiței, Valea Obârșiei, Babele), Astragalus australis, ssp. bucsecsi (**cosaciul**), (Munții Bucegi), Thesium kernerianum (**măciulie**), (Vf. Omu), Trisetum macrotrichum (**ovăz auriu**) (Cheile Zănoagei, Cheile Ialomiței, Cheile Urșilor, Muntele Cocora).

O altă categorie deosebit de interesantă pentru flora sălbatică a județului o constituie **plantele relict**. Dintre cele mai semnificative semnalăm:

- relict terțiar - Hepatica transsilvanica (**crucea voinicului**);
- relict glaciatic - Salix myrtilloides (**salcia de turbă**) și Salix phylicifolia (Tinovul Lăptici din Munții Bucegi); Pinus cembra (**zâmburul**) (Valea Horoabei, Muntele Bătrâna, Muntele Cocora); Hildenbrandtia rivularis (**alga roșie**), (Izvoarele de la Corbii Ciungi).

Fauna sălbatică este bogată și diversă, ca o consecință a varietății ecosistemelor acvatice și terestre. Gradul mare de împădurire al județului, în special în zona montană și subcarpatică, asigură condiții bune de viață pentru multe specii de animale de interes cinegetic și științific.

În zona montană, mai ales în Munții Bucegi se cunosc până în prezent peste 3.500 de specii de animale, de la rotifere până la mamifere.

Au fost inventariate **149 de specii din fauna sălbatică**, ce sunt incluse în anexele diferitelor convenții internaționale în domeniul protecției naturii.

Fauna nevertebratelor este reprezentată de: rotifere, gasteropode, oligochete, tardigrade, crustacee, miriapode, arahnide și insecte, ultimele două clase fiind cele mai reprezentative pentru masivul Bucegi.

Din fauna acvatică specia *Salmo trutta fario* (păstrăvul de munte) populează apele de munte, fiind reprezentată în special în râul Ialomița. O altă clasă specifică zonei montane este clasa amfibienilor din care menționăm speciile: *Salamandra salamandra* (salamandra), *Triturus cristatus* (triton cu creastă), *Triturus montandoni* (triton), *Bufo bufo* (broască râioasă brună). Reptilele prezente în fauna Munților Bucegi sunt reprezentate de specii din ordinul Sauria.

Dintre vertebrate, clasa păsărilor este reprezentată prin **129 de specii**. Avifauna zonei montane se poate împărți în avifauna alpină și avifauna forestieră. Din cele 129 de specii semnalate, **50 cuibăresc în această zonă** și le putem considera specifice Bucegilor: *Corvus corax* (**corbul**), *Turdus merula* (**mierla**), *Prunella collaris* (**brumărița de stâncă**), *Prunella modularis* (**brumărița de pădure**), *Alauda arvensis* (**ciocârlia**), *Troglodytes troglodytes* (**ochiuboului**), *Anthus spinolleta* (**fâsa de munte**), etc.

Fauna de mamifere este reprezentată de **45 de specii** care populează pădurile ce înconjoară poalele masivului și Subcarpații, continuând cu zona subalpină și zona alpină până în golul alpin, domeniul caprei negre (*Rupicapra rupicapra*). Dintre acestea, cele mai reprezentative sunt: *Cervus elaphus* (**cerbul**), *Ursus arctos* (**ursul**), *Lynx lynx* (**râsul**), *Felis silvestris* (**pisica sălbatică**), *Sus scrofa* (**mistrețul**), *Capreolus capreolus* (**căprioara**), *Canis lupus* (**lupul**), *Rupicapra rupicapra* (**capra neagră**), etc.

Fauna dealurilor este dominată de: *Lepus europaeus* (**iepurele de câmp**), *Martes martes* (**jderul de copac**), *Sciurus vulgaris* (**veverița**), *Capreolus capreolus* (**căprioara**), *Vulpes vulpes* (**vulpea**) și *Canis lupus* (**lupul**).

În luncile râurilor avifauna este reprezentată de: *Anas sp.*, *Aythya sp.* (rațe sălbatice), *Anser sp.* (**gâște sălbatice**), *Fulica atra* (**lișiță**), *Gallinula chloropus* (**găinușă de baltă**), etc.

Dintre acestea multe sunt elemente rare, endemice sau relict glaciare, ocrotite de lege. Ca specii de animale ocrotite (cuprinse și în prevederile sau anexele convențiilor ratificate de România) se pot cita următoarele mamifere și păsări: *Lynx lynx* (**râsul**), *Felis silvestris* (**pisica sălbatică**), *Ursus arctos* (**ursul brun**), *Rupicapra rupicapra* (**capra neagră**), *Bison bonasus* (**zimbrul**), *Tetrao urogallus* (**cocoșul de munte**), *Aquila chrysaetos* (**acvila de munte**), *Aquila clanga* (**acvila țipătoare mare**), *Aquila pomarina* (**acvila țipătoare mică**), *Aquila heliaca* (**acvila de câmp**), *Buteo buteo* (**șorecarul comun**), *Falco tinnunculus* (**vânturelul roșu**), *Falco vespertinus* (**vânturelul de seară**), *Pernis apivorus* (**viesparul**), *Milvus milvus* (**gaia roșie**), *Circaetus gallicus* (**șerparul**), *Otus scops* (**ciuful pitic**), *Bubo bubo* (**bufnița**), *Ciconia ciconia* (**barza albă**), *Ciconia nigra* (**barza neagră**), etc.

Unele specii de păsări, cum sunt: *Gypaetus barbatus* (**zăganul**), *Gyps fulvus* (**vulturul sur**), *Aegypus monachus* (**vulturul negru**), *Otis tarda* (**dropia**) sunt elemente dispărute din județ și care ar trebui reintroduse în această zonă, având în vedere importanța lor științifică și ecologică.

O parte din speciile de faună din județ sunt considerate rare: *Chaetonotus multisetosus*, *Macrobiotus hibernicus*, *Macrobiotus montanus*, *Hypsibius clavatus*, *Hypsibius tenuis*, *Oxytrips bicolor* etc.

Dintre speciile endemice montane specificăm: gasteropodele: *Monacha vicina*, *Alopius canescens*, *Alopius nixa*, *Acme politaodogira*, *Acme similis*, *Wastus venerabilis*, etc. coleopterele: *Carabus arvensis* carpathicus, *Carabus planicollis* carpathica, *Carabus obsoletus* carpathicus, *Nebria transsilvanica*, *Trechus carpathicus*; lepidopterele: *Erebia pharte romaniae*, *Erebia prone*, *Tortrix wassiana*; amfibienii: *Triturus montandoni*.

De o deosebită importanță sunt animalele relict glaciare semnalate în munții Bucegi și în sudul județului, în rezervația **Izvoarele de la Corbii Ciungi**. Dintre relict au fost identificate în Munții Bucegi următoarele: coleoptere - *Nebria gyldenhalii*, *Bembidion fellanideubeli*, *Amara erratica*, *Amara quenseli*, *Elophorus glacialis*, *Hypnoidus rivularis*, *Pterostichus kokeili*; lepidoptere - *Argynnis pales arsilache*, *Pyrgus andromedae*, *Orodennais quenseli*, *Phiacia grisescens*, *Oreana alpestralis*. La acestea se adaugă cele din **Izvorul de la Corbii Ciungi** - "oază acvatică cu faună relictă în Câmpia Română": turbelariatul *Dugesia gonocephala*, ostracodul *Ilyodromus olivaceus*, rotiferele - *Macrotrachela nana*, *Macrotrachela ehrenbergi*, *Cephalodella nana*, *Lecane mira*; trichopterele - *Adicella filicornis*, *Halesus digitatus*, *Lithax obscurus*,

Notidopia ciliaris; hidracarienii - Tartarothyas romanica, Libertia lineata, Bandakia corsica, A.Thienemannia schermeri, Atractides distans, Arrenurus octagonus.

Zimbrul (Bison bonasus) - animal rar, ocrotit de lege și dispărut din pădurile țării noastre de mai bine de un secol, trăiește astăzi numai în rezervații. Cea mai mare rezervație de zimbri în semilibertate din România este **Zimbrăria "Neagra"** din cadrul Ocolului Silvic Bucșani administrată de Direcția Silvică Dâmbovița. Rezervația are o suprafață de 162 de ha și un efectiv de 47 de zimbri, la 31.01.2013.

I.2.4 PROPUNERI PENTRU COMPLETAREA FONDULUI DE ARII NATURALE PROTEJATE

I.2.4.1 PROPUNERI PENTRU DECLARAREA CA ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES JUDEȚEAN

ZIMBRĂRIA NEAGRA

În Europa de Vest, zimbri au dispărut încă din secolul al XI-lea, mai puțin în Ardennes unde au rezistat până în secolul al XIV-lea. Ultimul zimbru din Moldova a fost ucis în 1762, iar din Transilvania în 1790. Ultimul exemplar de zimbru autohton, liber, a fost văzut în anul 1783 la granițe dintre Harghita și județele limitrofe ale Moldovei; după acest moment nu s-au mai văzut deloc zimbri în libertate.

În estul Europei, zimbri erau proprietatea regilor poloni, lituanieni și țarilor ruși. Regele Sigismund I al Poloniei a instituit pedeapsă cu moartea pentru braconarea zimbrilor în anii 1500. Ultimul zimbru în sălbăcie a fost ucis în Polonia în 1919, iar din lume în 1927, în Caucaz.

Foto nr. 102 – Rezervația de zimbri „Zimbrăria

În 1927 mai puțin de 50 de zimbri mai rămăseseră în lume, toți în grădini zoologice, ultimii zimbri în sălbăcie fiind uciși de braconieri după Primul Război Mondial.

Zimbrii au fost reintroduși cu succes în sălbăcie începând cu 1951. Se găsesc în zone protejate din păduri din Polonia și Belarus, turme existând și în Lituania, Ucraina, Rusia și Kîrgîzstan, iar grădini zoologice din 30 de țări au exemplare din acest animal.

În anul 2000, specia număra 3600 de exemplare cu un grad mare de consangvinitate, toate fiind descendente din doar 12 indivizi. Din acest motiv zimbrii actuali au o diversitate genetică limitată, fiind foarte vulnerabili la boli.

În anul 1958, pentru a reinvia aceasta specie, statul român a importat din Polonia câteva exemplare, un mascul și o femelă care au fost duse în rezervația de la Hăteș (județul Hunedoara) unde li s-a împrejmuit un ȋarc de vânătoare de 10 ha, iar în anul 1963 a mai fost adusă o pereche.

În anul 1967, din rezervația de zimbri de la Hăteș, a fost adusă o pereche și pusă într-un ȋarc de 4 ha, în pădurea Trivale de lângă orașul Pitești creându-se astfel un al doilea centru de creștere.

În anii 1979 - 1982, autoritățile județului Dâmbovița au pregătit o rezervație specială, iar în 1983 se înființează cel de-al treilea centru de creștere în trupul de pădure Neagra, din cadrul Ocolului Silvic Bucșani, prin popularea cu 18 exemplare de zimbri, aduse din rezervațiile de la Hațeg, Pitești, Brașov și Piatra Neamț.

Ulterior efectivul de zimbri a fost îmbogățit cu exemplare aduse din Bulgaria, urmărindu-se de această dată corectarea raportului între sexe.

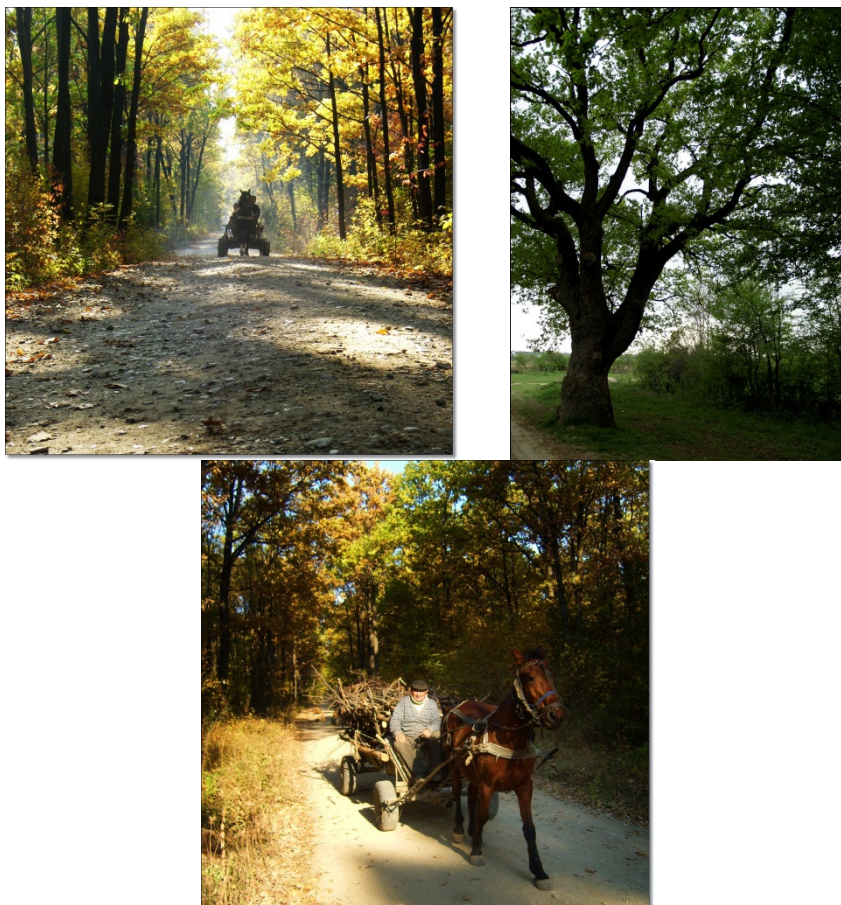

Foto nr. 103, 104, 105 – Rezervația de zimbri „Zimbrăria Neagră”

În pădurea Bucșani, acolo unde astăzi există unul din cele opt fonduri de vânătoare organizate de Direcția Silvică Dâmbovița în județ, există cea mai mare rezervație din România, al cărei scop este protejarea speciei și repopularea pădurilor românești cu aceste animale. Simbol al pădurii românești, element heraldic de baza în stema Moldovei și animal nobil intrat în legendă, zimbrul a fost una din victimele inconștienței umane - care l-a vânat până la dispariția definitivă.

Rezervația pentru creșterea zimbrilor Neagra se întinde pe o suprafață de 162 ha în arborete variind între 30 și 150 ani, cu tipul de pădure stejar, la altitudinea de 248m.

Situată la altitudinea de 250 m, rezervația este înconjurată cu gard de sârmă susținut pe stâlpi de beton, ceea ce asigură animalelor securitate și condiții optime pentru existență și reproducere.

Crearea rezervației de zimbri a avut ca scop, pe de-o parte, urmărirea cu caracter experimental a procesului de aclimatizare și dezvoltare a zimbrului în condițiile climatice din zona de câmpie piemontană și dealuri mijlocii, iar pe de altă parte gospodărirea într-un sistem unitar a speciei de zimbru.

Foto nr. 106, 107, 108 – Rezervația de zimbri „Zimbrăria

Cunoscut sub denumirea populară ZIMBRU și sub numele științific BISON BONASUS BONASUS, este un mamifer rumegător din ordinul Artodactyla, Familia BOVIDAE, Genul BISON, subspecia EUROPEANUS.

Zimbrul este cel mai mare animal de uscat de pe continentul european, are un corp masiv și puternic, atingând la maturitate o greutate de 800 – 1.000 kg la mascul și 500-700 kg la femelă, înălțimea la greaban ajunge la 2,2 m, iar lungimea trunchi și cap este în medie de 280 cm. Coada e scurtă și groasă, având o lungime de până la 0,8 m. Pieptul este peste măsură de dezvoltat, iar capul pare a fi contopit cu trunchiul, cu picioarele din spate mai scurte. Corpul e acoperit cu blană mai deasă și pisloasă de păr aspru și scurt, de culoare brun - cafenie - negricioasă. Îndeosebi, ceafa e împodobită cu coama foarte stufoasă. Capul mare cu fruntea boltită, mai lată decât lungă, poartă, la ambele sexe, coarne scurte întoarse înapoi deasupra ochilor mici, cu vârfurile ascuțite îndreptate înainte și în sus cu lungimea de 45 cm la masculi, în raport cu corpul fiind mici.

Maturitatea sexuală o atinge la vârsta de patru ani, împerecherea având loc de regulă în august - septembrie, în funcție de starea timpului și ține aproximativ o lună. S-a observat că la animalele ținute în captivitate nu se păstrează ciclul constant. După o gestație de 39 de săptămâni, femela fată un singur vițel, alăptează practic din prima oră după fătare.

Zimbrii sunt animale de longevitate medie 20 - 25 de ani. Raportul optim între sexe e considerat a fi 1 la 5. Zimbrul e un animal sociabil, părând a fi pașnic în relația cu omul și tolerant cu alte animale. Dar poate fi surprins și cu ieșiri agresive imprevizibile, dovedind agilitate și mare sprinteneală, în ciuda masivității corporale.

În timpul sezonului de vegetație, în cadrul rezervației se pot întâlni patru-cinci turme (8-12 exemplare în turme) formate din femele mature, viței masculi și femele cu vârste sub trei ani și unul cel mult doi masculi conducători.

Pentru a-și asigura hrana necesară, zimbrul are nevoie de o mare întindere de codru, tânăr și bogat în specii forestiere, alternând cu pajiști largi cu ierburi înalte și suculente, precum și de apă. Masculii maturi, puternici se întâlnesc izolați, trăind singuratici, cu mișcări greoaie, dar sigure, dau impresie de putere, de șefi ai rezervației.

Datorită pierderii deprinderilor naturale, un zimbbru poate să trăiască până la 28 de ani în captivitate, durata de viață reducându-se atunci când se află în sălbăticie. Zimbrii se hrănesc în primele ore ale dimineții, după care se adăpostesc în general în treimea superioară a pantelor line pentru a rumega. Animal puternic în trecut, zimbrul nu a avut prea mulți dușmani naturali. Abia în secolul al XIX-lea s-au semnalat atacuri frecvente din partea urșilor și a lupilor.

Deși nu constituie obiect de vânătoare, ci are mai mult rol faunistic, zimbrul merită să fie bine cunoscut, dat fiind ca efectivul lui sporește.

Nu se poate numi animal complet sălbatic, fiind în permanență sub îngrijirea omului, mai cu seamă prin hrana complementară (concentrate, fibroase, suculete 1 octombrie - 31 martie) și prin administrarea pe tot parcursul anului de sare, tratamente antiparazitare și asigurarea apei și liniștii necesare.

Fără îndoială, grija omului pentru protecția acestei valoroase specii a condus, treptat, de-a lungul deceniilor, la dezvoltarea reflexului de dependență față de om, în detrimentul instinctului de conservare.

Faptul că zimbrii importați în 1958 s-au acomodat perfect la condițiile din țara noastră (care este, de fapt, locul lor de baștină) permite o vârstă de peste 20 de ani și o rată bună a natalității (care în libertate este de un pui la doi ani) - ceea ce a făcut ca în anul 2008 rezervația să aibă un efectiv de 38 exemplare, din care 4 pui născuți în 2006 și 2 în 2007. Din suprafața totală de 162 ha cât are rezervația, 30 ha sunt destinate pășunatului și recoltării de fân - hrana de bază a animalelor în timpul iernii, completată cu porumb, orz, ovăz, și morcovi (preparate într-o moară cu ciocanele). În rezervație sunt amenajate depozite de furaje și concentrate, alături de saivane hrănitoare.

Rezervația de la Bucșani este cea mai mare rezervație de zimbri din România și printre puținele organizate în Europa, iar importanța ei în revigorarea acestei specii este deosebit de mare, mai ales în privința procesului de repopulare. Astfel, în anul 2003 au plecat de la Bucșani două exemplare în Hațeg, la rezervația "Negru-Voda" din Piatra Neamț au ajuns cinci exemplare (doi masculi și trei female), iar un frumos zimbbru a fost dat Grădinii zoologice din Târgoviște.

PARCUL DENDROLOGIC IOAN DALLES

În anul 1870, Ioan G. Dalles - cunoscut ca "Dalles grădinarul" - a dorit să aducă la Bucșani o părticică din farmecul parcului Cișmigiu din București, astfel că rezerva 22 ha din proprietățile sale pentru a organiza un parc dendrologic după modelul celui bucureștean.

Pe lângă speciile de arbori și plante aduse sau aclimatizate de el, Dalles a repus în funcțiune și vechiul heleșteu din partea de sud-vest a șatului Bucșani, care avea sistem propriu de măsurare a nivelului apei și de control al temperaturii.

Foto nr. 109, 110 – Parcul Dalles

Printre plantele aclimatizate de el în parc, aici se aflau următoarele soiuri: vanilia sălbatică - folosită mult în industria farmaceutică; laricea - supranumită "regele rășinoaselor", deoarece frunzele ei cad la fel ca foioasele din zona submontană (de unde a fost adusă și aclimatizată), arțarul american, mestecănușul, gladiolul - din fructele căreia se face un ceai folosit ca medicament.

Alături de aceste specii, s-au mai adus arbori specifici vegetației subcarpatice: plopul alb, arțarul tătar, carpenul, teiul cu frunza mare (argintiu), teiul pucios - cu florile bune de ceai, folosite mult în industria farmaceutică, dar foarte scumpe.

Din fericire, majoritatea acestor specii și-au păstrat vigoarea în timp, astăzi parcul fiind o unică și valoroasă oază dendrologică în arealul de la sud de Carpați, cu alei trasate natural - așa cum este cea numită "Aleea platanilor".

*Foto nr. 111 – Parcul Dalles
 – Aleea cu castani*

*Foto nr. 112 – Parcul Dalles
 – Aleea carpenilor*

I.2.4.2 ELEMENTE VALOROASE DE CADRU NATURAL CARE NECESITĂ PROTECȚIE

1. MALUL DE RĂSUNĂ, comuna Bezdead. Pe valea superioară a Ialomiței, în apropierea stațiunii balneo-climaterice Pucioasa, se află comuna Bezdead. În stânga drumului județean Pucioasa — Bezdead — Breaza (Valea Prahovei), între km 17 - 18 există un deal care se prezintă ca un perete perfect vertical, lung de 250 - 300 m și înalt de 25 - 30 m în care se văd straturi orizontale de gresie nisipoasă, ce alternează cu conglomerate.

Datorită căderilor repetate de pământ și frunze din pădurea care tîvește acest deal, la cele două extremități înălțimea lui a dobândit aspectul unei suveici.

În fața lui este un alt perete, la aproximativ 400 m distanță.

Între aceste maluri, se află albia pârâului Bezdead, lată de aproximativ 100 m mai apropiată de "Malul de răsună".

Este denumit „Malul-de-răsună” pentru ecoul de o claritate deosebită pe care acesta îl generează.

Foto nr. 113 – Malul de răsună

2. PĂDUREA DE MESTECENI, comuna Văleni Dâmbovița. Pe valea superioară a Dâmboviței, în comuna Văleni, punctul în vârf la "Mălăiești" situat în apropierea limitei dintre județul Dâmbovița și Argeș, se găsește o pădure de mesteceni (*Betula verrucosa*) cu o suprafață de 4 ha. Cu ani în urmă - spun localnicii vârstnici ai comunei, întreg dealul era acoperit de mesteceni ce formau o pădure minunată de aproximativ 40 ha.

Suprafața rămasă este rezultatul unei intervenții energice de a nu se distruge în totalitate. În prezent, edilii sunt preocupați pentru a face plantații de împădurire cu mesteacăn a întregului deal, redându-i strălucirea de odinioară.

3. În apropierea șoselei Târgoviște — Ploiești, pe teritoriul comunei **Dărmănești**, se găsește o **pădure de stejar** (*Quercus robur*) de vârstă seculară, în suprafață de peste 30 ha. Ea reprezintă un rest, dintr-o pădure ce ocupă peste 100 ha în perioada dintre cele două războaie mondiale.

4. Pe Șoseaua București - Pitești sunt aproximativ **250 plop** (*Populus alba*) de dimensiuni impunătoare, determinate de respectabila lor vârstă seculară. Din motive de siguranță a circulației, în anul 1972 s-a trecut la tăierea unor exemplare. În prezent, s-au luat măsuri de îngrijire a celor 172 exemplare rămase în județul nostru.

5. În **comuna Răcari**, pe partea dreaptă a șoselei Răcari - Ghimpați, la 150 m după traversarea căii ferate, este **pădurea "Măriuța"** ce a făcut parte cândva din Codrul Vlasiei. Printre stejarii seculari existenți aici, unul are o formă ciudată și interesantă. Trunchiul său, se bifurcă de la baza, cele două bifurcații împletindu-se pe toată înălțimea lor până la coroană.

6. În **satul Pitaru**, comuna Potlogi, pe locul fostului conac unde se năștea pictorul Nicolae Grigorescu se află acum un păr răzlet. Plantarea acestuia, este atribuită de localnici evenimentului venirii pe lume a pictorului, purtând și acum denumirea de **"părul lui Grigorescu"**.

7. În **comuna Barbulețu**, există un deal calcaros, împădurit spre poale, stâncos și abrupt în partea sa estică. Se numește **"Cetățeană"** și în stânca lui se găsește o grotă de aproape 12 m² care servea ca adăpost împotriva puterii, haiducului Radu lui Anghel.

În imediata apropiere se află un izvor cu apă sulfuroasă și oligominerală, cu un debit de 2 000 litri în 24 ore. Sunt bolnavi care folosesc această apă în cure hepatice renale, după prescripțiile medicale făcute în urma analizei apei.

8. În nordul județului, **comuna Bărbulețu** cu o vechime de 500 de ani, păstrează din vremuri îndepărtate, un păr numit **"părul pașei"**.

Tot în această comuna mai sunt:

- **un frasin** (*Fraxinus excelsior*) în jur de 150 de ani, după mărturiisrile localnicilor;
- **un plop** (*Populus nigra*) și **o salcie** (*Salix caprea*) fiecare având vârsta de 150 de ani;
- **un stejar** (*Quercus petraea*) în punctul "La Iconiță" de 300 ani.

9. În apropierea orașului Găești, în **comuna Mogoșani** sunt următorii arbori seculari:

- **trei plop** (*Populus nigra*) în partea de sud-est a localității la punctul "Balastieră";
- **un plop** (*Populus nigra*) spre sud-vest de satul Mogoșani, la punctul "Saivanele C.A.P".

10. Aproape de autostrada București - Pitești în curtea S.M.A., **comuna Petrești**, există un **ulm secular** (*Ulmus carpinifolia*) înalt de 35 m și 120 cm diametru.

11. În comuna Voinești, se găsesc următorii arbori seculari:

- un grup de stejari (*Quercus petraea*) în punctul "Fulgerești", satul Manga;
- patru plop (Populus nigra) în punctul "Puntea înaltă", Mânjina;
- trei tei (*Tilia cordata*) punctul "Lacul", satul Manga;
- un stejar (*Quercus robur*), din punctul "Gura Văii lui Bar", satul Gemenea, cu diametrul de 2 m circumferința de 6 m și vârsta de aproximativ 400 ani;
- doi nuci (*Juglans regia*) la Izvorul Cișmea.

12. Comuna Conțești, situată pe șoseaua Târgoviște - București adăpostește pe teritoriul ei, la punctul "Tufan" un stejar secular și doi plop (Populus alba) situate în punctul "La plute".

13. "Tufanii lui Dincă" - sunt exemplare izolate de *Quercus petraea* și *Quercus robur* în fânețele situate pe Dealul Tâmpa, comuna Tătărani, având vârsta de aproximativ 350 ani și un diametru de 1,70 m fiecare. În punctul "Valea Satului", tot în comuna Tătărani, sunt două exemplare de *Tilia tomentosa* - tei, datate din anul 1848.

14. Având în vedere gruparea unor arbori de peste 100 ani în păduri mai întinse, se propun să devină rezervații peisagistice:

- Pădurea din perimetrul localităților Vulcana Băi, Pietrari și Șotânga în suprafața de 100 ha; în interiorul ei este așezat schitul Bunea, monument istoric și de arhitectura din secolul al XVII-lea;
- Pădurea dintre Cobia și Dragomirești, de circa 50 ha;
- Pădurea de la ieșirea din Râul-Alb comuna Bărbulețu, Cucuteni și Fieni, numită Cremenea, de 70 ha;
- Pădurea de lângă Corni, comuna Cornățelu formată din stejar, predominant sp. *Quercus pedunculiflora*, rămășiță a marelui Codru al Vlăsiei;
- Pădurea de stejari din comuna Valea Mare, în suprafața de 50 ha, cu multe exemplare de arbori seculari, ce se înalță triumfal de-a lungul șoselei Găești – Ludești;
- Parcul Cantacuzino, în suprafața de 25 ha din comuna Ciocănești, pe malul râului Colentina care conservă arbori multiseculari din genul *Quercus*.

15. Trovanții de la Diaconești prezintă forme spectaculoase de concreționare a nisipului, de dimensiuni care pot atinge 2 m diametru, formați în nisipurile sarmațiene care apar în văile Ialomița și Bizdidel. Trovanții au fost puși în evidență prin eroziune diferențiată chiar în patul albiei Bizdidel și pe versanți.

Foto nr. 114 – Trovanții de la Diaconești

Tabel nr. 16 - Specii rare de arbori sau arbori seculari pe raza Municipiului Târgoviște

Nr. Crt	Denumire specie		Adresa	Circumferința, diametru, pt. arbori seculari	Observatii Vârsta, semnificație istorică etc.
	Denumire științifică	Denumire Populară			
1.	Quercus robur	Stejar	I.P.J Dâmbovița, b-dul Carol, nr.66	362 115	cca 200 ani arbore secular istoric legat de Tudor Vladimirescu
2.	Quercus robur	Stejar	I.P.J Dâmbovița, b-dul Carol, nr.66	500 160	cca 200 ani, arbore secular istoric legat de Tudor Vladimirescu
3.	Sophora Japonica	Salcâm japonez	Primăria Târgoviște, Piața Revoluției, nr.4	293 93	Mai mare de 100 ani arbore secular
4.	Larix decidua	Larice	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	208 66	Mai mare de 100 ani arbore secular, sp. Rară – lista roșie
5.	Platanus orientalis	Platan	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	208 66	Mai mare de 100 ani arbore exotic
6.	Aesculus hippocastanum	Castan	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	270 86	Mai mare de 100 ani arbore secular
7.	Fraxinus excelsior	Frasin	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	330 105	Mai mare de 100 ani arbore secular
8.	Tilia Tomentosa	Tei	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	360 115	Mai mare de 100 ani arbore secular
9.	Tilia Tomentosa	Tei	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	283 90	Mai mare de 100 ani arbore secular
10.	Picea excelsa	Molid	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	235 75	Mai mare de 100 ani arbore secular
11.	Pinus silvestris	Pin	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	196 63	Mai mare de 100 ani arbore secular
12.	Sophora Japonica	Salcâm japonez	Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni, str. Justiției nr. 7	110 35	Mai mare de 100 ani arbore secular
13.	Quercus Robur	stejar	Str. Justiției nr.2	348 111	Mai mare de 100 ani arbore secular
14.	Juglans nigra	Nuc american	Șc. Vasile Cârlova, nr 184	284 90	Mai mare de 100 ani arbore secular
15.	Morus Alba	Dud alb	Str. Mr. Brezișanu	345 110	Mai mare de 100 ani arbore secular
16.	Evodia hupehensis	Arboreal de miere	Palatul copiilor Târgoviște		Unic în Târgoviște
17.	Quercus Robur	stejar	Colegiul Național Carabella, str. Pârvan Popescu, nr.58	270 86	Mai mare de 100 ani arbore secular
18.	Ginkgo biloba	Arboreal pagodelor	Colegiul Național Carabella, str. Pârvan		Arbore decorativ original din China

Nr. Crt	Denumire specie		Adresa	Circumferința, diametru, pt. arbori seculari	Observatii Vârsta, semnificație istorică etc.
	Denumire științifică	Denumire Populară			
			Popescu, nr.58		
19.	Ginko biloba	Arboreal pagodelor	Colegiul Național Carabella, str. Pârvan Popescu, nr.58		Arbore decorativ original din China
20.	Ginko biloba	Arboreal pagodelor	Colegiul Național Carabella, str. Pârvan Popescu, nr.58		Arbore decorativ original din China
21.	Cercis siliquastrum	Arboreal iudei	Colegiul Național Carabella, str. Pârvan Popescu, nr.58		Unic în Târgoviște
22.	Taxus baccata	Tisa	Liceul de Arte, Bălașa Doamna, str. Pârvan Popescu, nr. 60		Sp. Rară – lista roșie
23.	Taxus baccata	Tisa	Liceul de Arte, Bălașa Doamna, str. Pârvan Popescu, nr. 60		Sp. Rară – lista roșie
24.	Taxus baccata	Tisa	Liceul de Arte, Bălașa Doamna, str. Pârvan Popescu, nr. 60		Sp. Rară – lista roșie
25.	Tillia Tomentosa	Tei	Biserica Târgului, str. I.H. Rădulescu, nr.2	320 102	Mai mare de 100 ani arbore secular
26.	Morus alba	Dud alb	Biserica Târgului str. I.H. Rădulescu, nr.2		Mai mare de 100 ani arbore secular
27.	Morus alba	Dud alb	Biserica Târgului str. I.H. Rădulescu, nr.2		Mai mare de 100 ani arbore secular
28.	Taxodum distichum	Chiparos de baltă	Parcul Chindia		Arbore decorativ, originar din America de Sud
29.	Taxodum distichum	Chiparos de baltă	Parcul Chindia		Arbore decorativ, originar din America de Sud
30.	Taxus baccata	Tisa	Parcul Chindia		Sp. Rară – lista roșie
31.	Taxus baccata	Tisa	Parcul Chindia		Sp. Rară – lista roșie
32.	Taxus baccata	Tisa	Parcul Chindia		Sp. Rară – lista roșie
33.	Taxus baccata	Tisa	Parcul Chindia		Sp. Rară – lista roșie
34.	Taxus baccata	Tisa	Parcul Chindia		Sp. Rară – lista roșie
35.	Taxus baccata	Tisa	Parcul Chindia		Sp. Rară – lista roșie

În anul 2005 Consiliul Local al Municipiului Târgoviște a emis Hotărârea nr. 59/24.02.2005 privind măsurile de protecție a arborilor seculari de pe raza Municipiului Târgoviște:

Art.1 Se aprobaă lista arborilor ocrotiți conform anexei avizate de Inspectoratul de Protecție a Mediului Dâmbovița, care face parte integrantă din prezenta hotărâre. Arborii ocrotiți trec în regim de protecție pe durata existenței acestora.

Art.2 Arborii ocrotiți vor fi identificați prin amplasarea unor panouri care vor cuprinde date privitoare la denumirea speciilor (științifică și populară), dimensiuni (circumferință), vârstă și semnificația istorică unde este cazul.

Art.3 Se interzice taierea/toaletarea arborilor seculari fără avizul Inspectoratul de Protecție a Mediului Dâmbovița.

Art.4 După adoptarea prezentei hotărâri, se va stabili lista arborilor clasificați ca monumente ale naturii de către o comisie stabilită prin dispoziția primarului și cu aprobarea Academiei Române.

Acest demers s-a desfășurat în baza următoarelor documente:

- Adresa nr. 807/02.06.2003 a Ministerului Apelor și Protecției Mediului privind interzicerea tăierii arborilor seculari din Municipiul Târgoviște și trecerea acestora sub regim de protecție cu termen permanent;
- Tabelul întocmit de Agenția de Protecția Mediului cu arborii seculari, ocrotiți, din Municipiul Târgoviște;
- Raportul de specialitate al Direcției Tehnice prin care propune adoptarea unei hotărâri privind unele măsuri de protecție a arborilor seculari de pe raza Municipiului Târgoviște;
- Dispozițiile art. 56 din Legea nr. 137/1995 privind Protecția Mediului;
- Rapoartele de avizare ale comisiilor de specialitate din cadrul Consiliului Local Municipal Târgoviște.

Tabelul nr. 17 - Formațiuni de arbori și alte elemente naturale valoroase de pe teritoriul județului Dâmbovița

Nr. Crt.	DENUMIREA ZONEI	DENUMIREA MONUMENT	LOCALITATE	VECINĂTĂȚI, SUPRAFAȚA
1.	Izvoare sulfuroase și iodurate "la sursa"		Pucioasa	Est – Râul Ialomita; Vest – ocolul Silvic Pucioasa Nord – cariera de Ghips Pucioasa; Sud – orașul Pucioasa
2.		Brad Argintiu	Aninoasa	Mănăstirea Dealu
3.		Brad Argintiu	Aninoasa	Mănăstirea Dealu
4.	Pădurea "Cremenea"		Bărbulețu	Extravilanul satului Râul Alb de Jos
5.	Dealul Calcaros "Cetățeană" adăpostește "Grota lui Anghel"		Bărbulețu	
6.	Malu de Răsună		Bezdead	Pe malul drept al pârâului Bizdidel între "Valea Ciorii" și "Valea Corbului"
7.	Parcul Dalles		Bucșani	În satul Bucșani pe drumul județean DJ 711 B în apropiere de Primărie Suprafața 5,94 ha
8.	Zimbrăria Neagra		Bucșani	La 8 km de DN 72 în apropierea localităților Caragiale, Mărcești, Vlădeni, Bucșani
9.	Parcul Cantacuzino		Ciocănești	
10.		Quercus Robur	Cobia	Zona Mislea
11.		Quercus Robur	Cobia	Zona Frasin
12.		Gorun	Cobia	Zona Tabăra
13.		Quercus Robur	Conțești	Satul Bălteni
14.		Populus Alba	Conțești	Pe DC 42
15.		Populus Alba	Conțești	Pe DC 42
16.		Populus Alba	Conțești	Pe DC – 42 – satul Boteni
17.		Ulm secular	Corbii Mari	la ieșirea din com. Corbii Mari, spre Giurgiu, pe DN 61 (stânga)
18.	Pădurea Cornățelu		Cornățelu	Situată în spatele satului Corni, suprafața 30 ha
19.		Tilia Tomentosa	Cornățelu	Satul Bolovani (curtea școlii)
20.		Platan	Cornățelu	Satul Bolovani (curtea școlii)
21.		Ulmus Caprinifolia	Cornățelu	Satul Alunișu
22.		1 tei, 1 platan	Cornățelu	Sat Bolovani Vale
23.		1 ulm	Cornățelu	Sat Alunișu
24.	Pădure cu arbori seculari	Arbori seculari	Cornățelu	În spatele satului Corni (30 ha)
25.		Quercus Robur	Crângurile	Sat Pătroaia – Vale, lângă biserica "Adormirea Maicii Domnului"
26.		Populus Alba	Finta	Izlazul comunal
27.		Populus Alba	Finta	Izlazul comunal

Nr. Crt.	DENUMIREA ZONEI	DENUMIREA MONUMENT	LOCALITATE	VECINĂȚĂȚI, SUPRAFAȚA
28.		Quercus Robur	Finta	Izlazul comunal
29.		Tilia Tomentosa	Finta	Lângă "Monumentul eroilor"
30.		Stejari (40), Platani (18), castani, castani comestibili, pin, plop negru	Găești	Parcul Central
31.		Castan comestibil	Găești	Parcul Olănescu
32.		1 stejar de cca 500 ani	Gheboieni	Valea Tisei
33.	Pădurea Mănăstirii Nucet		Nucet	Se învecinează cu Liceul Nucet – la est Sc. Gen Nucet – la sud Izlaz comunal la vest.
34.	Stejarii din Izlazul Ocnarilor		Ocnîța	Pct. Reșca aflat în vestul localității
35.	Dealul de sare		Ocnîța	Aflat în partea de nord a localității
36.	Izvor mineral		Pietroșița	Satul Dealu Frumos
37.	Parcul Familiei Ghica		Răcari	Pe DN 71 București – Târgoviște la km 39 suprafața 10 ha
38.		Nucul lui Scully	Răzvad	Valea Voievozilor
39.	Parcul Familiei Văcărescu		Văcărești	Pe DJ 721 Târgoviște – Titu lângă Primăria Văcărești suprafața 6,91 ha
40.		Grup de stejari (Quercus Petraea)	Voinești	În Punctul Fulgerești, satul Manga
41.		1. Plop (Populus Nigra)	Voinești	În pct. "Puntea Înaltă" Satul Mânjina
42.		2. Plop (Populus Nigra)	Voinești	În pct. "Puntea Înaltă" Satul Mânjina
43.		3. Plop (Populus Nigra)	Voinești	În pct. "Puntea Înaltă" Satul Mânjina
44.		4. Plop (Populus Nigra)	Voinești	În pct. "Puntea Înaltă" Satul Mânjina
45.		Stejar (Quercus Robur)	Voinești	În pct Gura Văii lui Bar – Gemenea
46.		Tei (Tilia Cordata)	Voinești	În punctul "Lacul" satul Manga
47.		1. Nuc (Juglans Regia)	Voinești	În punctul "Izvorul " -Cismea
48.		Nuc (Juglans Regia)	Voinești	În punctul "Izvorul " -Cismea
49.	Puțurile de Iod		Vulcana Băi	
50.		Teiul Fernecat	Vulcana Băi	
51.		Stejar (Quercus Robur)	Tătărani	Satul Gheboieni la hotarul cu satul Ungureni

Foto nr. 115 – *Fraxinus excelsior*

Foto nr. 116 – *Picea excelsa*,
Muzeul Scriitorilor

Foto nr. 117 – *Fraxinus excelsior*

Foto nr. 118 – *Chiparos de baltă, Parcul Chindia*

Foto nr. 119 – *Morus Alba, Biserica Târgului*

Foto nr. 120 – *Tillia Tomentosa, Biserica Târgului*

Foto nr. 121 – *Taxodium Distichum*
– Chiparos de baltă

Foto nr. 122 – *Morus Alba*, Str.
Mr. Brezișanu

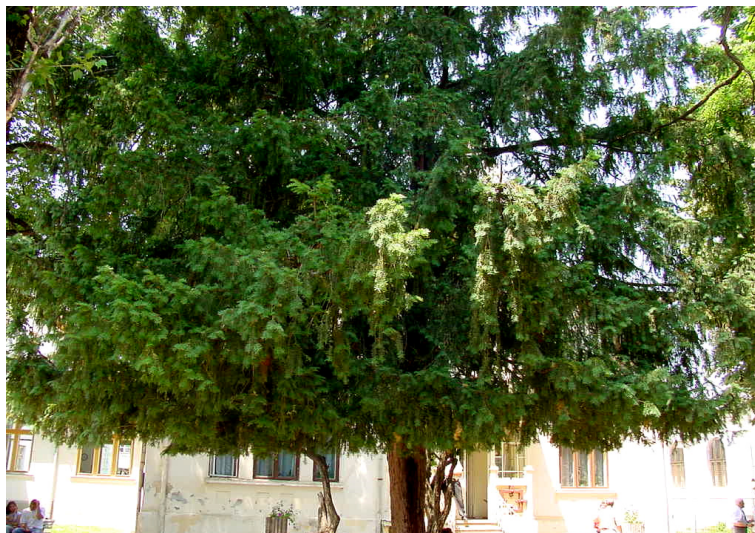

Foto nr. 123 – *Taxus Baccata*,
Liceul de Arte Bălaia Doamna

Foto nr. 124 – *Evodia*
Hupehensis, Palatul Copiilor

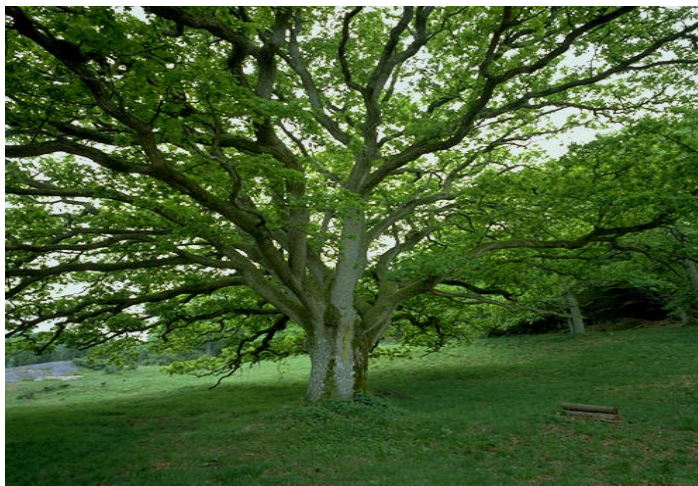

Foto nr. 125 – Quercus
Robur, Tătărani

Foto nr. 126 – Brad
argintiu, Mănăstirea Dealu

1.2.5 ZONE PROTEJATE în INTRAVILANE

Anumite arii naturale protejate de pe teritoriul județului sunt afectate de dezvoltări excesive ale vetrelor de localități, zone cu locuințe și alte funcțiuni complementare, de dezvoltări ale unor obiective economice, îndeosebi exploatarea industrială, de obiective energetice.

Se înregistrează o tendință îngrijorătoare de expansiune a teritoriului intravilan asupra teritoriului agricol neutilizat, prin elaborarea de Planuri Urbanistice Zonale pentru dezvoltarea unor viitoare mari parcuri rezidențiale sau industriale, chiar și în vecinătatea ariilor naturale protejate, în zone cu valoare ecologică și peisagistică.

Presiuni antropice exercitate asupra biodiversității

Conservarea biodiversității la nivel de ecosisteme, specii și populații a devenit din ce în ce mai acută, în condițiile în care deteriorarea capitalului natural este un proces real, cu efecte complexe pe termen lung, datorat în mare parte intensificării impactului uman.

Presiunile antropice asupra biodiversității se manifesta prin creșterea gradului de ocupare a terenurilor, creșterea populației, dezvoltarea agriculturii și economiei, modificarea peisajelor și ecosistemelor.

Cresterea acoperirii terenurilor

Extinderea intravilanului în unele zone din imediata vecinătate a ariilor naturale protejate sau chiar în interiorul acestora generează o presiune puternică asupra ariilor naturale protejate.

De asemenea, scoaterea temporară sau definitivă a unor terenuri din circuitul silvic pentru realizarea unor obiective, extinderea suprafețelor agricole în detrimentul pășunilor pot provoca degradarea, distrugerea sau fragmentarea habitatelor naturale.

Toate investițiile amplasate în zone naturale, trebuie să țină cont de impactul negativ asupra florei și a faunei sălbatice. În acest sens, sunt necesare studii bine documentate, elaborate de către specialiști în domeniu, punându-se accent pe efectele pe termen mediu și lung.

Pe teritoriile anumitor localități din județul Dâmbovița sau în vecinătatea acestora, se regăsesc zone naturale protejate, monumente ale naturii sau elemente naturale valoroase care necesită instituirea unui regim special de protecție și de reabilitare. Sunt de regulă parcuri în care s-au identificat specii de plante rare, cu valoare științifică, ecologică și peisagistică, simbolică sau de altă natură, grupuri de arbori seculari, exotici, arbori decorativi sau formațiuni geologice sau paleontologice de interes științific, izvoare de ape minerale, cursuri și oglinzi de apă (lacuri), păduri.

I.2.6 PRINCIPALELE PROBLEME ALE ARIILOR NATURALE PROTEJATE

Este recunoscut că există foarte puține sectoare de activitate care nu influențează ariile protejate într-un fel sau altul, dar principalele domenii care dau cele mai puternice amenințări asupra ariilor naturale protejate sunt:

- AGRICULTURA
- SILVICULTURA
- INDUSTRIA
- TURISMUL
- TRANSPORTUL

AGRICULTURA

Agricultura înseamnă atât o folosire a terenului prin ea însăși cât și exercitarea unei influențe puternice asupra activităților rurale. Agricultura înseamnă, de asemenea, folosirea majoră a terenului în categoria V de peisaje protejate și este importantă în multe rezervații naturale de categoria IV. Ca activitate principală pe terenurile învecinate, are o influență profundă asupra ariilor protejate din toate categoriile. Mai mult decât orice alt sector, agricultura demonstrează că ariile protejate trebuie înființate și administrate ca parte a politicilor generale de folosire a terenului și nu separat.

Câteva terenuri agricole sunt de o valoare intrinsecă de conservare așa cum flora, fauna și peisajul depind de continuarea agriculturii de intensitate mică, deseori tradiționale. Abandonarea acestui fel de agricultură duce la mari pagube naturii și peisajului, dar totodată nu toate formele tradiționale de agricultură sunt inofensive ecologic. Majoritatea practicilor agricole moderne s-au dovedit deosebit de nocive pentru natura și peisaje. Pentru creșterea productivității, au fost distruse numeroase habitate rare, în special prin drenarea zonelor umede și irigarea zonelor aride. Pe alocuri, practicile de tip industrial aproape au eradicat plantele și animalele sălbatice. Folosirea intensivă a fertilizatoarelor, pesticidelor și ierbicidelor a dus la poluarea și distrugerea ariilor naturale învecinate.

Din fericire, politicile în privința agriculturii se schimbă. În trecut, scopul a fost concentrarea pe creșterea productivității, deseori neținând seama de cost, dar surplusurile de hrană, în special din Uniunea Europeană, au dus la măsuri de reducere a productivității - prin tăierea subvențiilor, încurajarea "respingerilor" și în alte moduri. Apelurile din partea Acordului General privind Tarifele și Comerțul (GATT) pentru Europa au crescut presiunile de a reduce subvențiile în producție.

Necesitatea de a reduce productivitatea încă mai oferă o ocazie unică atât pentru reducerea intensității producției cât și pentru scoaterea terenurilor din agricultură, pentru crearea, restaurarea și administrarea habitatelor naturale la o scară mai mare. În ciuda unui oarecare progres, oricum, protecția mediului nu este încă în atenția reformelor Politicii Agricole Comune a Uniunii Europene. Multe habitate valoroase, sunt încă în pericol din cauza unei intensificări a agriculturii, care este atât necesară cât și dăunătoare naturii și peisajului. În mod similar, noile guverne democratice din Europa de Est și Centrală au ocazia de a integra conservarea în politicile pentru agricultură și folosire a terenurilor. Schimbările

fundamentale în politicile agricole pot aduce mari beneficii conservării și ariilor protejate - și pentru societate.

SILVICULTURA

În întreaga Europa, doar fragmente izolate din adevăratele păduri naturale supraviețuiesc și majoritatea sunt în Feno-Scandia și Europa de Sud-Est. Aproape toate pădurile au fost modificate prin intervenția umană în cursul a sute sau chiar mii de ani. Asemenea alterări pot reduce sau crește biodiversitatea, dar întotdeauna schimbă structura pădurii.

Acolo unde există păduri virgine, ele ar trebui conservate urgent, în marea majoritate prin arii protejate. Oricum, în general conservarea pădurilor în Europa se refera mai puțin la conservarea pădurilor originale și mai mult la asigurarea faptului că administrarea tuturor pădurilor este durabilă. Pădurile naturale și seminaturale continuă să fie transformate în forme mai intensive de păduri (cu pomi mai tineri, mai puține specii, mai puțină biomasă și o fragmentare mai mare a pădurii cu efecte marginale).

Pășunatul poate devasta pădurile. Poluarea aerului nu respectă nici o graniță. Focul poate fi din cauze naturale, dar în pădurile modificate el poate deveni devastator, în special dacă este urmat de pășunat intensiv.

Politicile naționale pentru o silvicultură durabilă cer:

- stabilirea unei păduri permanente garantate legal;
- pregătirea în ecologie silvică și în management;
- standarde pentru tăieri anuale permise, cicluri de tăiere, tehnici de recoltare și infrastructură, metode de salvare a mediului;
- controlul tuturor aspectelor recoltării și tratamentului pădurii pentru protecția mediului;
- politicile economice și financiare care nu cer mai mult de la păduri decât poate fi susținut;
- politici de folosință multiplă, pentru a asigura că societatea primește întregul beneficiu (cherestea, locuri de muncă, servicii ecologice, recreere etc.) de la toate pădurile;
- politicile ecologice care protejează serviciile ecologice, diversitatea biologică și baza de resurse pentru toți cei care folosesc pădurile;
- standardele pentru compoziția speciilor care favorizează arborii nativi;
- monitorizarea efectivă a tuturor celor de mai sus.

Nu ar trebui să existe nici o operațiune silvică în ariile protejate din categoriile I - III. Exploatarea cherestelei ar trebui permisă doar în categoria a IV-a dacă aceasta slujește obiectivelor de conservare. Pădurile din categoria a V-a ar trebui administrate astfel încât să se mențină sau să se mărească valoarea lor de conservare.

INDUSTRIA

În cadrul industriei există patru sectoare care au impact deosebit asupra ariilor protejate:

- generarea energiei;
- industria manufacturieră;
- industria extractivă;
- industria meșteșugărească la scara mică.

Generarea energiei poate afecta ariile protejate în fiecare etapă a procesului tehnologic: extragerea combustibililor, transportul combustibililor, procesul de generare a curentului electric și transmiterea curentului electric către consumatori. Mai mult decât atât, poluarea cu petrol din mare amenință multe habitate costale și marine; centralele hidroelectrice, barajele și rezervoarele au adus pagube unei părți importante a parcurilor naționale iar liniile electrice desfigurează multe peisaje protejate.

Industria manufacturieră poate afecta și ea ariile protejate din apropiere în principal prin efectele poluării și generării de trafic greu.

Industria extractivă pune probleme speciale. Multe arii protejate se suprapun cu locuri potențiale de aprovizionare cu rocile necesare pentru industrie. Depozitele de nisip și pietris sunt deseori descoperite în zonele umede, iar depozitele alternative scoase din mare cauzează probleme ecologice. Exploatarea acestor surse este deseori în conflict direct cu scopurile unei arii protejate.

Dacă toate aceste sectoare produc dificultăți ariilor protejate, pot exista și beneficii. Fostele zone miniere adânci și fostele cariere oferă șansa refacerii unei păduri. Carierele abandonate pot fi folosite pentru crearea de noi habitate. Acestea pot să nu recompenseze ceea ce s-a pierdut, ci să demonstreze din nou că există oportunități ca ariile protejate să fie găsite în cele mai nepromițătoare circumstanțe, cu condiția ca să fie urmate de politici durabile.

Industria meșteșugărescă, la scară mică de obicei are o relație benignă cu ariile protejate, și câteodată este benefică. Ea are rareori un impact major asupra mediului, dar venitul pe care îl generează - din prepararea mâncării pe plan local, sau din confecționarea de produse artisanale bazate pe resursele locale, precum cheresteaua sau lâna, ajută la susținerea unei populații rurale; pe lângă abilitățile lor tradiționale de administrare a terenurilor, acești oameni pot fi necesari pentru a ajuta la menținerea unui peisaj protejat sau pot genera un venit parțial pentru personalul parcurilor naționale și a familiilor lor. Mai mult, asemenea industrii artisanale deseori beneficiază de ajutor la susținerea formelor adecvate de turism.

TURISMUL

Turismul, ca activitate economică poate cauza pagube mari ariilor protejate, în special dacă nu sunt administrate adecvat, dar poate aduce și mari beneficii.

Presiunile din partea turismului cresc rapid. Presiunile asupra locurilor turistice mai cunoscute cresc, astfel încât ariile naturale frumoase devin din ce în ce mai mult locuri pentru turismul de lungă durată, vizite de o zi și chiar sport.

În câteva arii protejate există atât de multi vizitatori în anumite zone sau la anumite momente încât natura suferă. În altele, vizitatorii pot pătrunde în cele mai îndepărtate colțuri. Facilitățile turistice intră deseori în conflict cu țelurile de conservare și strică peisajele naturale; presiunile pentru dezvoltarea unor asemenea facilități sunt deosebit de puternice în fostul bloc al țărilor est-europene, iar în câteva arii protejate, turismul pur și simplu nu are loc.

Dacă este planificat și administrat pentru a fi durabil, turismul poate fi o forță pozitivă, aducând beneficii atât ariilor protejate cât și comunităților locale. Turismul va fi binevenit în sau lângă ariile protejate dacă respectă caracterul special al ariei, cum ar fi: turismul bazat pe aprecierea naturii, turismul cultural și educațional sau activitatea grupurilor mici, liniștite - și dacă pagubele și poluarea sunt minime. Turismul poate ajuta la justificarea înființării ariilor protejate în regiunile marginale și poate duce la o înviorare a comunităților locale din punct de vedere economic și a culturilor tradiționale.

Tehnicile de administrare a vizitatorilor în medii sensibile nu sunt în general bine cunoscute. Deși ele costă deseori timp și bani, venitul pe care îl generează poate ajuta la acoperirea costurilor. De asemenea, dezvoltarea ecoturismului poate fi legată de industria manufacturieră și de locurile de muncă alternative la ferme pentru a produce elementele pentru o economie rurală durabilă.

Mulți din industria turismului văd acum că un mediu sănătos și atrăgător este esențial pentru supraviețuirea pe termen lung a comerțului lor. Acest lucru este recunoscut în liniile directe pentru turism adoptate în 1982 de World Travel and Tourism Council (WTTC). Câteva companii turistice europene încearcă acum să acționeze în moduri durabile și să lucreze cu organisme de conservare pentru a investi în conservare. Și acum tot mai mulți turiști caută vacanțe care nu păgubesc mediul înconjurător și nu ofensează cultura locală.

Guvernul ar trebui să implice administratorii ariilor protejate și industria turismului în dezvoltarea și implementarea planurilor pentru turismul durabil. Acestea ar trebui să fie parte din strategiile naționale de dezvoltare durabilă și ar trebui incluse în planurile individuale de management ale ariilor protejate.

Măsurile de care beneficiază ariile protejate includ:

- transformarea dezvoltării existente nondurabile în forme mai durabile;

- stabilirea standardelor durabile pentru noile dezvoltări, în special în mediile sensibile;
- desemnarea unor zone pentru diferite grade de turism bazate pe capacitatea portantă a ariilor protejate, incluzând sanctuare și zone liniștite, ca și zone potrivite pentru diferite niveluri de folosință turistică și de dezvoltare;
- reducerea poluării și decongestionarea traficului de vacanță;
- evitarea turismului și a recreerii excesive în ariile protejate;
- asigurarea că din turism beneficiază și comunitățile locale;
- asigurarea de ajutoare și resurse pentru aplicarea din timp a planurilor;
- pregătirea managerilor ariilor protejate în turismul durabil.

Totodată ar trebui să se revizuiască și, dacă este nevoie, să îmbunătățească legislația referitoare la turism, și în special:

- să dea managerilor ariilor protejate puterea de a controla dezvoltarea turismului;
- să ceară evaluarea completă din punct de vedere ecologic a propunerilor care privesc ariile protejate;
- să conlucreze cu industria turismului, să ceară ca pagubele ecologice create de turismul din trecut să fie reparate și să se adopte tehnici manageriale pentru a face viitoarea utilizare durabilă.

Ar trebui să se încurajeze schemele de pionierat în turismul durabil, de exemplu prin:

- împrumuturi, subvenții sau taxe de concesiune pentru fermieri și comunitățile locale pentru înființarea de mici întreprinderi care să folosească ariile protejate într-un mod adecvat;
- proiecte administrative, pentru a arăta abordarea inovatoare a turismului, adecvate economiilor locale;
- folosirea fondurilor comunitare și a celor naționale pentru turism, pentru a încuraja turismul durabil

Turismul durabil în și în afara ariilor protejate cere:

- cooperare strânsă cu autoritățile ariilor protejate;
- operatorii turistici și ghizii care lucrează în ariile protejate să aibă înalte cunoștințe ecologice;
- contribuții practice și financiare ale operatorilor turistici pentru conservarea ariilor protejate;
- reguli pentru promovarea și marketingul vacanțelor bazate pe ariile protejate;
- linii directe pentru implicarea comunitatilor locale;
- standarde pentru proiectarea și operarea facilităților de turism durabil și a afacerilor.

TRANSPORTUL

Transportul, în special cel rutier, are un impact crescând asupra ariilor protejate: prin poluarea aerului, congestie, zgomot și intruziune vizuală și prin însăși construirea drumurilor. Înființarea unei rețele de arii protejate de-a lungul Europei, cu coridoare, este împiedicată de faptul că Europa este fragmentată de o rețea și mai densă de drumuri.

Drumurile noi și "îmbunătățite" amenință multe arii protejate; câteva proiecte de drumuri fac parte din drumurile europene strategice, sprijinite de finanțări internaționale. Canalizarea râurilor poate pune în pericol ținuturile umede riverane, iar traseele alese pentru căile ferate de mare viteză pot afecta habitate valoroase.

Deseori pagubele produse ariilor protejate sunt ignorate sau subestimate în planificarea infrastructurii transporturilor. Dificultățile de reconciliere a marilor programe de construire a drumurilor cu

cerințele ariilor protejate sunt în mod special acute acolo unde arii protejate mari se întind pe drumurile dintre centre majore de populație.

Și totuși, există alternative, cel puțin pentru transportul local. Câteva arii protejate au indicatoare pentru încurajarea (sau constrângerea) oamenilor de a-și lăsa mașinile lângă marginea ariei și să folosească mijloace alternative de transport cum ar fi autobuzele, bicicletele sau bărcile - sau să meargă pe jos. Unii încurajează chiar locuitorii orașelor să facă întreaga călătorie cu mijloacele de transport în comun.

Ca și măsurile locale, sunt de dorit și măsuri naționale prin adoptarea de către țări de politici durabile în sectorul transporturilor. Acestea sunt necesare urgent din motive ecologice mai largi - în special reducerea gazelor cu efect de seră și poluarea cu noxe - dar ar fi necesare și ariilor protejate. Progresul nu va fi ușor: politicile de transport afectează în mod direct stilul de viață a milioane de oameni și durabilitatea va cere reevaluarea relației noastre cu cea mai îndrăgită proprietate după locuință - mașina personală.

Principalele elemente ale unei politici pentru durabilitate în transport:

- ✓ să asigure faptul că politica de transport țină cont pe deplin de costurile sociale și ecologice ale fiecărei forme de transport;
- ✓ să revizuiască balanța curentă de cheltuieli între construcția drumurilor și îmbunătățirile în domeniul feroviar și alte forme de investiții în transport;
- ✓ să folosească instrumente economice, cum ar fi amenzi și taxe, pentru a promova folosirea eficientă a transporturilor și a tehnologiilor mai curate;
- ✓ să lege planificarea în transporturi cu planificarea folosirii terenurilor astfel încât să se reducă nevoia pentru călătorii, în special cu mijloace de transport privat;
- ✓ să extindă mult cercetările în domeniul vehiculelor nepoluante și curate și a transportului public eficient.

I.3 PROCESUL DEGRADĂRII MEDIULUI NATURAL PRIN AGRESIUNE ANTROPICĂ

I.3.1 PRESIUNI ASUPRA STĂRII DE CALITATE A SOLURILOR

Poluarea solului este forma de poluare cel mai dificil de măsurat și de controlat, iar solul este mai greu de ecologizat decât aerul sau apa.

Solul poate fi poluat:

- direct – prin deversări de deșeuri pe terenuri urbane sau rurale sau prin îngrășăminte și pesticide aruncate pe terenurile agricole;
- indirect – prin depunerea agenților poluanți din atmosferă, prin apa ploilor acide, transportul poluanților de către vânt de pe un loc pe altul, infiltrarea prin sol a apelor contaminate.

Nivelul contaminării solului depinde și de regimul ploilor, deoarece acestea spală în general atmosfera de agenții poluanți care se depun pe sol, dar în același timp spală și solul, ajutând la vehicularea acestora.

I.3.1.1 Poluarea solurilor cu îngrășăminte

Aplicate în mod rațional îngrășămintele constituie premisa menținerii și sporirii fertilității solurilor, în scopul creșterii producției agricole. În cazul în care sunt folosite fără a lua în considerare natura solurilor, condițiile meteorologice sau necesitățile plantelor, îngrășămintele pot provoca dereglarea echilibrului ecologic.

Utilizarea nerațională a îngrășămintelor determină apariția unui exces de azotați și fosfați care au un efect toxic asupra microflorei din sol și conduce la acumularea în vegetație a acestor elemente.

I.3.1.2 Poluarea solurilor în sectorul zootehnic

Se poate produce poluare în urma depunerii pe sol a dejecțiilor animaliere, care având în compoziție aproape exclusiv substanțe organice pot fi utilizate pentru fertilizarea terenurilor agricole. Administrarea

necorespunzătoare a acestora poate provoca dereglarea compoziției chimice a solului prin îmbogățirea cu nitrați, cu efecte toxice și asupra apei freatică. Folosirea directă a acestor deșeuri ca îngrășăminte pune și probleme legate de producții de descompunere (intermediari) care sunt toxici pentru animale și om. De asemenea, aceste deșeuri constituie un mediu prielnic de dezvoltare a microorganismelor, inclusiv a celor patogene, putând produce poluarea solului.

Fermele zootehnice din județul Dâmbovița produc și gestionează două tipuri de deșeuri care sunt stocate temporar: deșeuri animaliere preluate pe bază de contract de firme autorizate, deșeuri tehnologice (dejecții lichide și solide) depozitate în bazine de stocare - decantare. După uscare nămolurile de la epurare sau dejecțiile animaliere sunt valorificate ca îngrășământ organic. Trecerea de la creșterea animalelor în complexe la creșterea în gospodării, a redus concentrarea reziduurilor în anumite puncte și dispărarea lor pe suprafețe mai întinse dar cu o încărcare mai redusă, favorizând și utilizarea lor ca îngrășământ natural.

I.3.1.3 Poluarea solurilor în urma activității din sectorul industrial (minier, siderurgic, energetic etc.)

Principalele activități din sectorul industrial care pot determina poluarea solului sunt cele din industria petrolieră (extracție, depozite carburanți, depozite de șlam), exploatarea substanțelor minerale utile (exploatare miniere, cariere, balastiere), depozite de zgură și cenușă din termocentrale, depozite de zgură din industria metalurgică. În mai mică măsură se poate vorbi de alterarea calității solurilor ca urmare a depunerii diferitelor substanțe evacuate în aer de sursele de emisie sau a pătrunderii substanțelor poluante în sol prin antrenarea lor de către precipitații și infiltrații.

I.3.1.4 Industria petrolieră – extracție, depozite de carburanți, depozite de șlam petrolier

Industria petrolieră poate genera poluări accidentale cu țigeti sau apă sărată de zăcămint unde prin intervenție rapidă se pot înlătura efectele asupra solului sau contaminări ale solului (actuale sau istorice) care necesită măsuri de reconstrucție ecologică.

În legătură cu zonele în care OMV Petrom S.A. își desfășoară activitatea, se pot lua în considerare :

- locații în care OMV Petrom S.A. și-a desfășurat și continuă să-și desfășoare activitatea;
- locații unde funcționarea instalațiilor este oprită și urmează redarea în circuitul agricol sau silvic;
- locații ocupate de depozite de șlam extracție/batale;
- alte zone în care s-au produs poluări accidentale, cu impact local/punctiform.

I.3.1.5 Exploatarea substanțelor minerale utile (exploatare miniere, cariere, balastiere)

S.C. Carbonifera S.A. Ploiești - Carbonifera Șotânga a exploatat cărbune energetic în carierele Dealu Cărbunaru (23,1 ha) și Mărgineanca IV (14,7 ha), înființate în anii 1992, respectiv 2004, activitate ce a dus la deteriorarea calității solului și subsolului și pierderea stratului fertil de sol. În prezent exploatarea sunt închise.

S.C. Carpatcement Holding S.A. Fieni exploatează substanțe minerale utile: gips în cariera Pucioasa (30,5 ha)(aflată în proces de închidere ecologică), marnă și argilă în cariera Malu Roșu (25 ha), calcar și gnais în cariera Lespezi (100,5 ha).

Activitățile de exploatare și prelucrare a agregatelor minerale sunt localizate în special în albiile minore sau în zonele de terasă ale râurilor Argeș, Dâmbovița și Ialomița. După finalizarea lucrărilor, agenții economici care au exploatat agregate minerale din terasele râurilor, au obligația să redea suprafețele ocupate în circuitul agricol, silvic sau să înființeze exploatarea piscicole.

I.3.1.6 Industria energetică, metalurgică, alte industrii

S.C. Termoelectrica S.A.–SE Doicești aflată în lichidare, deține două depozite de zgură și cenușă în Poiana Mare -Teiș cu suprafața de 143,28 ha. Depozitele au impermeabilizare naturală, drenaj pentru levigat, canal de gardă.

În zona platformei industriale a orașului Târgoviște, activitățile desfășurate de unități industriale precum COS Targoviste, S.C. Oțelinox S.A. sau S.C. Erdemir România S.R.L. nu au generat modificări

importante ale calității solurilor limitrofe sau din interiorul amplasamentelor. Aceste unități economice pot genera poluare prin depunerea pe sol a diferitelor substanțe evacuate în aer de sursele de emisie, depozitarea necorespunzătoare a unor materii prime și deșeuri (zgura, etc), pătrunderea în sol a diverselor substanțe poluante prin antrenarea lor de către precipitații și infiltrații etc.

I.3.2 SITURI CONTAMINATE ISTORIC

Inventarul siturilor contaminate/potențial contaminate din județul Dâmbovița a fost realizat în conformitate cu prevederile **HG nr. 1408/2007 privind modalitățile de investigare și evaluare a poluării solului**, pe baza chestionarelor (anexele 1 și 2 din HG) completate de către operatorii economici și autoritățile administrației publice locale.

Astfel, au fost identificate și au fost incluse în lista siturilor contaminate/potențial contaminate la nivelul anului 2020, **77 de situri**, dintre care **75 aparțin OMV Petrom SA** (parcuri, depozite de șlam, depozite Peco, depozite centrale) și **2 situri contaminate istoric**:

- **amplasament fostă fabrică chimică** (proprietatea autorității administrației publice locale, primăria com.Crângurile)
- **amplasament Titu - Boteni** (domeniu privat al Consiliului Județean Dâmbovița).

În anul 2008, respectiv 2011 pentru amplasamentul Titu - Boteni, toate informațiile referitoare la siturile contaminate/potențial contaminate au fost stocate într-o bază de date on-line, Sistem de Inventariere al Informațiilor despre Situri Contaminate (CoSIS), administrată de Agenția Națională pentru Protecția Mediului.

Începând cu anul 2013 se implementează Sistemul Integrat de Mediu SIM – secțiunea Sol-Subsol, unde toți titularii de activități/deținătorii de terenuri vor completa informații referitoare la siturile contaminate/potențial contaminate pe care le dețin/administrează.

În cadrul Programului Operațional Sectorial de Mediu – POS Mediu, Axa 2, Domeniul Major de Intervenție "Reabilitarea zonelor poluate istoric" au fost selectate la nivel național 3 proiecte pilot pentru reabilitarea siturilor contaminate istoric, unul dintre ele fiind "Reabilitarea sitului contaminat istoric – amplasamentul fostei fabrici chimice Crângurile", pentru care s-a semnat contractul de finanțare în 2011 și a fost finalizat în noiembrie 2013.

I.3.3 EVOLUTIA FENOMENULUI DE USCARE ANORMALA A ARBORILOR

Încă de la începutul secolului al XX-lea, în mai multe țări europene, s-au semnalat fenomene de uscare prematură a arborilor pe picior. Începând din anul 1930, acest fenomen s-a semnalat și în pădurile de cvercinee din România. Treptat, fenomene de uscare prematură a arborilor pe picior au apărut și s-au accentuat în majoritatea țărilor europene, precum și în unele țări de pe continentul nord-american.

Fenomenul s-a agravat de la o etapă la alta, afectând la început, stejăretele, gorunetele și șleaurile cu stejar pedunculat sau gorun. După anul 1980, s-au semnalat uscări cu urmări grave și în pădurile de brad, pin și molid, iar în prezent fenomenul de uscare a arborilor afectează practic toate speciile forestiere caracteristice climatului temperat - continental.

Acest fenomen este prezent în arborete de vârste, proveniențe și consistențe diferite, precum și pe o arie largă de condiții staționale.

Referitor la cauzele principale care determină apariția și evoluția fenomenului de uscare prematură, cercetările au evidențiat implicarea, în principal, a următorilor factori: secetele succesive și de lungă durată, poluarea industrială, pășunatul abuziv, exploatarea masei lemnoase prin aplicarea unor tehnologii neecologice și folosirea unor utilaje neadecvate.

În ultimele decenii, în mai multe zone forestiere, poluarea s-a accentuat, afectând mult starea de sănătate a arborilor din zonele respective. Poluarea industrială, atât cea internă generează apariția ploilor acide. Pe arii extinse acționează și se resimte efectul nociv al pulberilor, rezultate din activitatea unităților producătoare de materiale de construcții (ciment și var), precum și a centralelor electrice și termice, ce funcționează pe bază de cărbune și sisturi bituminoase.

Uscări anormale, datorate poluării industriale, se semnalează la toate speciile forestiere aflate în zonele de impact ecologic. Gazele toxice și pulberile emanate în atmosferă au determinat o diminuare a proceselor fiziologice ale arborilor, reducerea sensibilă a creșterilor anuale de masă lemnoasă, uscarea și degradarea calitativă a lemnului, destrucțiunea solului, urmată de fenomene de eroziune și alunecare a terenurilor în pantă.

I.3.4 PRESIUNI ANTROPICE EXERCITATE ASUPRA PĂDURILOR

Deși relativ diminuat față de anul precedent, fenomenul tăierilor ilegale a persistat și în anul 2009, fiind identificați următorii factori favorizanți ai acestuia:

- nivelul scăzut al veniturilor locuitorilor din zonele afectate de tăieri ilegale, fapt ce a determinat căutarea de surse de venituri pe seama pădurilor;
 - nefinalizarea cadastrului general și a publicității imobiliare;
 - neasigurarea pazei fondului forestier privat de către proprietari;
 - insuficiența personalului de control al regimului silvic în raport cu numărul foarte mare al proprietăților și cu gradul mare de dispersie și fragmentare a proprietăților forestiere aparținând persoanelor fizice;
 - crearea circuitelor economice fictive;
 - dezvoltarea necontrolată a capacităților de prelucrare primară a lemnului, cu mult peste mărimea resurselor forestiere;
 - constituirea unor rețele de comercializare ilicită a lemnului în zonele deficitare în păduri, de către întreprinzători care forțează resursa din județele cu suprafață mare de pădure;
 - criza surselor convenționale de energie, corelată cu lipsa strategiilor de valorificare a lemnului mărunt și a resturilor de exploatare în scopuri energetice, exprimată în sustragerea și risipirea resursei de lemn valoros;
 - lipsa de implicare a organelor locale, altele decât cele silvice;
- În cadrul Programului de dezvoltare forestieră, care are ca obiectiv menținerea și îmbunătățirea gospodăririi durabile a pădurilor de stat și private, pentru mărirea contribuției acestora la economia națională și rurală s-au derulat următoarele activități principale;
- s-a semnat și derulat în cea mai mare parte, contractul privind sprijinirea înființării asociațiilor locale de proprietari de păduri, fiind finalizată metodologia de înființare a asociațiilor și ghidul pentru demararea activității acestora;
 - a fost depus și analizat raportul de fundamentare a campaniei de conștientizare, realizându-se acordurile finale asupra mesajului campaniei și asupra populației țintă și vectorilor de transmitere a informației.

I.3.5 IMPACTUL SILVICULTURII ASUPRA NATURII ȘI MEDIULUI

În condițiile în care se va asigura o politică coerentă în ceea ce privește managementul durabil pentru fondul forestier național efectele asupra elementelor de mediu (stăvilirea torențialității, ameliorarea terenurilor degradate, îmbunătățirea condițiilor de climă, cu efecte favorabile asupra recoltelor agricole etc.) vor contribui și la menținerea echilibrului CO₂ din atmosferă, prin sporirea considerabilă a carbonului stocat în arbori și în solurile forestiere. Fenomenele meteorologice extreme, din ultima perioadă, vijelii, jurtuni, grindina de dimensiuni neobisnuite și inundațiile, au la baza printre altele și exploatarea neratională a pădurilor.

I.3.6 PRESIUNI ANTROPICE EXERCITATE ASUPRA BIODIVERSITĂȚII

Diversitatea biologică este într-o continuă amenințare datorită intensificării activităților economice ce exercită presiuni puternice asupra mediului.

Presiunile antropice se manifestă prin creșterea gradului de ocupare a terenurilor, a numărului populației, dezvoltarea agriculturii și economiei, modificarea peisajelor și a ecosistemelor, distrugerea

spațiului natural, utilizarea nerațională a solului, supraconcentrarea activităților pe zone sensibile cu valoare ecologică ridicată.

În Uniunea Europeană s-a pus, în ultimul timp, tot mai mult accentul pe reducerea nivelului poluării și pe conservarea naturii datorită conștientizării faptului că diversificarea și globalizarea activităților umane au generat o deteriorare accelerată a capitalului natural. Deteriorarea capitalului natural este un proces real, cu manifestări complexe pe termen lung și cu o evoluție care este dependentă de ritmul, formele și amploarea dezvoltării sistemelor socio-economice.

Măsurile de protecție a diversității biologice s-au dispus după ce declinul lor s-a manifestat intens, iar factorii negativi s-au manifestat puternic și pe teritorii mari, provocând degradarea unor însemnate zone naturale de pe glob.

Asigurarea unui regim de protecție pentru speciile vulnerabile, endemice sau pe cale de dispariție se poate face prin instituirea de arii naturale protejate.

Printre principalii factori antropici care au dus la diminuarea efectivelor speciilor de faună și floră sălbatică se pot enumera: reducerea și fragmentarea habitatelor din cauza urbanizării, dezvoltarea intensă a activităților industriale și de agrement, crearea lacurilor de acumulare, desecarea luncilor inundabile ale râurilor, creșterea poluării apelor și solului, agricultura de tip industrial și suprapășunatul, creșterea folosirii pesticidelor, vânătoarea.

Supraexploatarea resurselor naturale, realizată prin minerit, pășunat excesiv ce îngreunează regenerarea naturală a vegetației arboricole, extragerea excesivă de masă lemnoasă din pădurile private și de stat, reprezintă o permanentă amenințare la adresa biodiversității, prin cantitățile exploatate, prin modul de extragere a arborilor din parchete pe cursul pâraielor de munte, recoltatul excesiv al fructelor de padure, etc.

Braconajul piscicol a atins cote alarmante, ducând la diminuarea populației piscicole și a faunei apelor (exemplu: practicarea necontrolată a vânătorii asupra păsărilor acvatice).

Poluarea cu erbicide administrate pe canale, diguri, căi de acces în câmp, păduri, zone de baltă, de către agenții economici, poluările accidentale cu țigări și apă sărată, afectează pânza freatică, solul și vegetația. Lucrările de amenajare a teritoriului au modificat regimul de circulație al apei în unele bălți, contribuind la fragmentarea habitatelor.

Turismul necontrolat practicat intens creează impact negativ de intensitate prin deteriorarea și degradarea florei sălbatice, neliniștirea speciilor de animale, degradarea solurilor în pantă prin nerespectarea traseelor marcate, precum și prin câmpări și focuri deschise în locuri nepermise, aruncarea de deșeuri menajere oriunde și oricum. Toate acestea au determinat o mare presiune asupra cadrului natural, ducând la degradarea acestuia, fiind necesară astfel implementarea conceptului de ecoturism, nu numai în ariile naturale protejate. Administrarea defectuoasă a facilităților turistice deja existente în interiorul arii naturale protejate generează cantități impresionante de deșeuri.

Toate investițiile mari, dar și cele mici, amplasate în zone naturale, trebuie să țină cont, în primul rând, de impactul negativ asupra florei și a faunei sălbatice. În acest sens se impun studii de impact bine documentate, elaborate de către specialiști în domeniu, punându-se accent pe efectele pe termen mediu și lung.

I.4 RESURSE NATURALE VALOROASE CARE NECESITĂ PROTECȚIE

I.4.1 RESURSE NATURALE NEREGENERABILE

Pe teritoriul județului Dâmbovița, diversitatea relativ mare a formațiunilor geologice, conduce la existența unor resurse minerale variate. Marea majoritate a acestora au fost explorate, exploatate sau sunt în curs de exploatare.

Condițiile diverse de sedimentare au favorizat existența unor variate resurse ale subsol reprezentate prin roci de construcție, zăcămintele de cărbuni și zăcămintele de petrol și gaze.

Rocile de construcție pentru industria construcțiilor, de pe teritoriul județului sunt reprezentate prin calcare, gresii, marne, gipsuri, argile și agregate.

Calcarele jurasice se dezvoltă cu precădere pe flancul vest - sud-vestic al munților Bucegi. Sub acțiunea modelatoare a apelor de suprafață s-au format o serie de forme de relief specifice reliefului calcaros: chei, doline, lapiezuri. Principalul agent modelator este râul Ialomița ca și afluenții acestora.

Importante rezerve de calcar sunt exploatate în carieră la Lepezi și Valea Brăteului, fiind folosite la fabricarea cimentului, a varului, la terasamentul drumurilor, dar și ca amendamente pentru sol în agricultură.

Gresiile calcaroase dure de vârstă aptian superior sunt exploatate în cariera de la Cărpenis (Moroieni) și Valea Lupului (Pietrosita). La Buciumeni, pe valea Țâții sunt în stadiul de explorare.

Zăcămintele de nisip pentru materiale de construcții sunt situate în zona dealurilor subcarpatice, exploatate cu precădere pentru industria ceramică și sunt de vârstă dacian, fiind situate în Doicești – Valea Bradului.

Un alt zăcământ de nisip fin micaceu în formațiuni daciene, a fost evidențiat prin lucrări de prospecțiune de suprafață în zona Malu Alb – Glodeni.

Nisipurile și petrișurile se găsesc cu precădere de-a lungul principalelor artere hidrografice și se află în exploatarea diverselor unități economice și folosite cu precădere la prepararea betoanelor și mortarelor. Zăcămintele în exploatare se găsesc la: Bănești, Crovu-Mărunțișu-Miulești, Ionești-Găești.

Marnele de vârstă cretac superior - paleogen inferior se dezvoltă cu precădere în zona subcarpaților interni. Se găsesc în cantitate mare pe teritoriul județului și sunt exploatate în cariera Malu Roșu de pe teritoriul orașului Fieni. Rezerve mari omologate se găsesc în Dealul Sima la Moroieni.

Gipsului, de vârstă miocen inferior de pe teritoriul județului Dâmbovița, li se asociază formațiuni cu sulf. Ele sunt cantonate la limita internă a subcarpaților externi în formațiuni burdigalian-helvetian.

Rezerve importante de gips se găsesc la Pucioasa, cu depozite de sulf în bază, exploatate de ROMCIF FIENI (în prezent în conservare) și folosite în tehnologia fabricării cimentului. Rezerve de gips omologate se găsesc în dealul Zărăfoaia, la est de Pucioasa și la Cucuteni neexploatate până acum. Rezerve presupuse se găsesc la sud de localitatea Râu Alb și la Lăculețe.

Sulf este întâlnit pe versantul drept al râului Ialomița în dreptul orașului Pucioasa unde au fost explorate în mină de prospectare aceste zăcămintele. Mina, părăsită cu galeriile prăbușite este inundată cu apă sulfuroasă . Aceasta apă este colectată prin puturi forate și se folosește pentru băi la Pucioasa.

Pe teritoriul județului, prin lucrări de prospecțiune geologică au fost puse în evidență și alte zone cu formațiuni gipsifere, dar nu au făcut obiectul unor lucrări de explorare geologică pentru stabilirea rezervelor.

Zăcămintele de cărbuni

Formațiunile de cărbuni sunt formațiuni daciene și romaniene ce se dezvoltă cu precădere în zona subcarpaților externi.

Exploatarea cărbunelui, categoria cărbune brun-lignit, s-a făcut din cele mai vechi timpuri în zona Șotânga.

Exploatarea cărbunelui se facea prin 2 metode:

- în subteran - prin abataje – se face în zona Șotânga - Mărgineanca - Vulcana Pandeale și Șotânga est;
- la suprafață - prin microcarieră - la Valea Popii.

Au fost executate lucrări de explorare în continuare pe valea Sticlăria, la Vulcana Pandeale și la Glodeni pe valea Ursului. În prezent exploatarea cărbunelui este sistată în toate locațiile din județul Dâmbovița.

Zăcămintele de țiței și gaze se găsesc în special în Subcarpați, piemontul Căndești și în câmpie, importante fiind exploatarea de la Moreni, Gura Ocniței, Ochiuri, Răzvad, Corbii Mari, Teiș, Valea Mare, Aninoasa, Cobia, Ludești, Hulubești, Vișina, Poiana, etc., gazele naturale se exploatează la gura Șuții, Bilciurești, Finta, Nucet, Brătești de Jos, Gheboia.

Zăcămintele de țiței și gaze se dispun pe patru aliniamente principale, intern, cu structuri faliat și deversate spre sud după cum urmează:

- Colibași (Iedera) – Ochiuri – Ocnîța – Valea Roșca – Aninoasa – Șotânga – Boțești (județul Argeș);
- Central – nordic, cu numeroase cute diapire: Moreni – Răzvad – Teiș;
- Central – sudic, cu structuri brahianticlinale și diapirism incipient: Mărginenii de Sus – Bucșani;
- Extern, respectiv contactul dintre marginea sudică a avanfosei cu Platforma Moesică: Corbii Mari, Glavacioc (județul Argeș).

Acestor resurse de subsol li se adaugă izvoarele sărate și apele minerale: sulfuroase - sodice, sulfatate și bicarbonatate la Pucioasa; sărate – iodurate – bromurate la Vulcana Băi și sărate la Bezdead, Glodeni, Lăculețe.

Zăcămintele de sare de pe teritoriul județului Dâmbovița, sunt situate în zona subcarpatică, asociate zăcămintelor de hidrocarburi. Funcție de gradul de străpungere a formațiunilor pliocene de către sâmburele de sare miocenă, se pot distinge în ordine succesivă de la nord la sud:

✓ Anticlinalul Glodeni – Dolani - Tătărani - caracterizat printr-un diapirism superficial, anticlinal faliat de numeroase falii transversale. În extremitatea estică, prin ridicarea compartimentului estic la nord de Ocnîța, sarea apare la suprafață pe o lungime de 1 km și o lățime de 0,3 km.

✓ Anticlinalul Moreni - Gura Ocnîței se caracterizează prin cute diapir tipice, masivul de sare străpungând formațiunile mai noi până la suprafață.

La Moreni apare la zi pe o distanță de 6 km. De asemenea, a fost întâlnită într-o sondă de la 16 m până la 449 m, o alta sondă de la 32 m până la 885 m.

Sunt semnalate de asemeni depozite de sare la Laculețe și Glodeni unde se întâlnesc izvoare sărate.

✓ Anticlinalul Mărgineni - Bucșani, caracterizat printr-un diapirism incipient.

Având în vedere masivele de sare din cutele diapire ajunse sau nu la zi, se constată că județul dispune de rezerve importante, dar masivul de sare prezintă numeroase intercalații marno-argiloase și de nisipuri, ceea ce diminuează mult calitatea acesteia, astfel nu au fost executate studii care să urmărească inventarierea rezervelor de sare, aceasta fiind interceptată cu ocazia lucrărilor de prospecțiune și explorare pentru hidrocarburi.

Unele resurse naturale neregenerabile ale județului au fost exploatate și prelucrate cu tehnologii care au condus la poluarea zonelor respective.

I.4.2 RESURSE NATURALE REGENERABILE

Resursele de apă sunt bine reprezentate în județ.

Rețeaua hidrografică are o densitate relativ mare (0,5 km/km²), variind între 0,5 - 0,8 km/km² în zona muntoasă și 0,3 - 0,4 km/km² în zona de câmpie. Principalele cursuri de apă din județ sunt Ialomița, Argeș și Dâmbovița, importante surse de alimentare cu apă pentru populație, industrie și agricultură.

Lacurile din județul Dâmbovița sunt de natură antropică și sunt dispuse pe cursurile râurilor și afluenților principali.

Rezervele de ape subterane din cuprinsul județului Dâmbovița depind de gradul de permeabilitate, de grosimea și extensiunea rocilor care le înmagazinează. În zona montană, datorită petrografiei specifice a straturilor, permeabilitatea este scăzută și apa subterană se află la adâncimi mici, amplasată în depozite în pantă sau la baza munților. Depozitele din zona subcarpatică au grade diferite de permeabilitate, depozitele de pietrișuri și nisipuri dintre Dâmbovița și Argeș au permeabilitate bună, iar în zona sud-vestică a județului apele freatice au condiții foarte bune de înmagazinare. În zona de câmpie se semnalează prezența unui strat acvifer freatic aproape uniform, a cărui grosime crește de la nord la sud. Apele cantonate în stratul acvifer freatic pot fi folosite în alimentarea cu apă potabilă și pentru irigații. Importante sunt și apele freatice din luncile Argeșului și Dâmboviței, pe întregul traseu din județ și pe Valea Ialomiței, în aval de Pucioasa, prin

posibilitățile de folosire ca apă potabilă, industrială, pentru irigații. În general direcția de mișcare a apelor subterane este dinspre nord-vest spre sud-est, corespunzător cu înclinarea generală a reliefului.

Uneori, în timpul infiltrațiilor, venind în contact cu unele straturi de roci, apele se pot mineraliza apărând la suprafață ca ape minerale, cum sunt cele de la Pucioasa (apele sulfuroase, clorurosodice, sulfatate, bicarbonatate) sau de la Vulcana Băi (iodurate, bromurate). Ape minerale cu diferite compoziții (mai ales saline) s-au descoperit la Ursei, Vârfuri, Bezdead, Glodeni. Cele de la Gura Ocniței sunt valorificate încă din 1959.

Solul - din suprafața totală a județului de 4054 km², 61,3% reprezintă suprafață agricolă și 29,8% reprezintă suprafață ocupată de fondul forestier. Terenurile arabile au cea mai mare întindere în partea sudică a județului, în zona de câmpie (cca. 90% din totalul agricol al județului).

În zona de câmpie, solurile brun - roșcate sunt acoperite într-o proporție ridicată de păduri de stejar. Prezintă un orizont humifer bine dezvoltat, fiind favorabile unei game largi de culturi agricole, în special cerealiere. În zona subcarpatică și piemontană, solurile brun - roșcate și brune, mai acide, sunt favorabile pădurilor de fag și plantațiilor pomivitice. În zona montană, podzolurile, solurile brune feriiluviale și solurile acide sunt soluri scheletice, puțin fertile, cu un pH redus, fiind acoperite cu păduri de molid, tufărișuri subalpine și pajiști alpine. În lunca râurilor Dâmbovița, Argeș, Ialomița, Neajlov se întalnesc soluri aluviale, slab dezvoltate.

Fauna și flora reflectă diversitatea habitatelor. Un mare număr de specii rare, relicte și endemice sunt concentrate în masivele muntoase din județ.

Fauna județului Dâmbovița este bogată și diversă, ca o consecință a varietății ecosistemelor acvatice și terestre. Gradul mare de împădurire al județului, în special în zona montană și subcarpatică, asigură condiții bune de viață pentru multe specii de animale de interes cinegetic și științific.

O mare varietate de specii de floră și faună de pe teritoriul județului, prezintă o importanță economică deosebită, cu multiple utilizări în diverse sectoare ale economiei. Principalele resurse biologice din flora spontană valorificate economic sunt ciupercile, fructele de pădure, plantele medicinale. La acestea se adaugă speciile de faună salbatică de interes cinegetic, valorificate prin vânătoare, cum sunt: cerbul comun, căpriorul, ursul, mistrețul, iepurele, vulpea, fazanul, cocoșul de munte, rața salbatică, gâsca salbatică, potârnichea etc; prin pescuit se valorifică următoarele specii de pești din acumulările piscicole ale județului: crap, novac, caras, păstrăv, etc.

Pădurea reprezintă asociația vegetală cea mai răspândită în județul Dâmbovița, desfășurată altitudinal de la 150 m până la cca. 1800 m. Distribuția fondului forestier pe principalele forme de relief ale județului se prezintă astfel: munte 20%, deal 43%, câmpie 37%.

Prin suprafețele pe care le ocupă și prin varietatea esențelor pe care le conțin, pădurile reprezintă una dintre bogățiile de seamă ale județului Dâmbovița. Dintre speciile forestiere se exploatează și se valorifică anual un volum de masă lemnoasă, aprobat de autoritățile competente, din pădurile proprietate publică a statului, din pădurile proprietate publică a unităților aparținând administrației teritoriale și din pădurile proprietate privată.

În anul 2012 suprafața ocupată de fondul forestier în județul Dâmbovița a fost 117,652 ha (29,02% din suprafața județului), din care 114,742 ha (28,30% din suprafața județului) reprezintă suprafața ocupată de pădure: foioase – 100,359 ha (87,46% din suprafața pădurilor) și rășinoase 14,383 ha (12,54% din suprafața pădurilor).

Principalele specii de arbori din pădurile județului sunt reprezentate de: molid (10%), brad (0,5%), alte rășinoase (1,5%), fag (22%), stejar (37%), diverse specii tari (21%), diverse specii moi (8%).

Pădurile îndeplinesc o serie de funcții economice și ecologice. Valoarea lor economică este dată în primul rând de volumul mare de masă lemnoasă pe picior, cât și de produsele nelemnoase ale pădurii.

Pădurile sunt în același timp o componentă majoră a capitalului natural al județului, reprezentând un factor principal de stabilitate economică.

În raport cu funcțiile pe care le îndeplinesc pădurile se încadrează în două grupe funcționale:

✓ Grupa I cuprinde păduri cu funcții speciale de protecție a apelor, solului, climei și obiectivelor de interes național, păduri pentru recreere, păduri pentru ocrotirea genofondului și ecofondului;

✓ Grupa a II-a cuprinde păduri cu funcții de producție și protecție în care se urmărește să se realizeze, în principal, masa lemnoasă de calitate superioară și alte produse ale pădurii și, concomitent, protecția factorilor de mediu.

Din rapoartele Direcției Silvice Dâmbovița și ITRSV Ploiești, suprafața administrată din fondul public în anul 2020 a fost de 53.638 Ha. , repartizată pe toate etajele de altitudine. Padurile proprietate publică reprezintă 45,65 % din total fond forestier județean. Pentru restul fondului R.A. Romsilva asigură servicii și administrare pentru 16.543 Ha.

Compoziția padurilor administrate de Direcția Silvica Dambovită este următoarea :

- rasinoase	9,9 %
-fag	20,7 %
-qvercinee	39,3 %
-DT	23,6 %
-DM	6,54 %

Repartiția pe zone de relief a padurilor este :

-campie	57,6 %
-deal	31,5 %
-munte	10,9 %

Posibilitățile de exploatare masă lemnoasă în padurile proprietate publică se ridică la 155.000 mc.

Anual se recoltează 160 t. Fructe de pădure, 20 t. Ciuperci și 45 t. Plante medicinale.

La nivelul anului 2019 în anul 2019, la nivel național, din padurile proprietate publică a statului administrate de Regia Națională a Padurilor – Romsilva s-a recoltat lemn în volum total de **9.447 mii mc**, din care: 4.851,1 mii mc produse principale, 1.972,6 mii mc produse secundare, 333,7 mii mc produse de igienă, 539,2 mii mc produse din tăieri de conservare și 1.750,4 mii mc produse accidentale.

În arboretele tinere, în suprafața de 2210 ha s-au executat :

-Lucrări de degajări	1.585 ha
-Curatiri	260 ha

-Rarități 1.900 ha – operațiuni de igienă și curățare a pădurilor, 5.619 ha reprezintă tăieri efectuate pentru îngrijirea pădurilor tinere.

Programul de regenerare a pădurilor cuprinde și lucrări de reconstrucție ecologică forestieră, pe terenuri degradate. În etapa actuală se acordă o mare importanță identificării terenurilor din afara fondului forestier devenite inaptele culturilor agricole, constituirea lor în perimetre de ameliorare și redarea în circuitul productiv.

În perimetrele de ameliorare Valea Mare și Glodeni - Cârpeniș (91,8 ha), preluate de Direcția Silvică Târgoviște de la Agenția Domeniului Statului, s-au împădurit 79,8 ha, restul suprafeței fiind regenerată natural.

În anul 2010 au fost constituite perimetrele de ameliorare Runcu, Călugăreni, Bezdead unde s-au efectuat lucrări de reconstrucție ecologică forestieră pe o suprafață de 68,9 ha, în prezent fiind în curs lucrări de întreținere.

La începutul anului 2013 a fost constituit perimetrul de ameliorare Râu Alb, cu suprafața de 72,5 ha, unde vor fi realizate lucrări de reconstrucție ecologică forestieră.

Direcția Silvică Dâmbovița și ITRSV Ploiești întreprind o serie de acțiuni pentru prevenirea și combaterea tăierilor ilegale de arbori, a transportului, prelucrării și comercializării ilegale a materialelor lemnoase.

Practicarea turismului necontrolat generează impact negativ asupra pădurilor prin: distrugerea/degradarea vegetației ierboase/lemnoase, generarea deșeurilor și abandonarea acestora în afara locurilor special amenajate, aprinderea focurilor în afara vetrelor special amenajate, campare în locuri neamenajate în acest scop, distrugerea/degradarea panourilor informative, etc.

Vegetația forestieră poate fi afectată de fenomenul de uscare ca urmare a poluării cu apă sărată și țiței provenite din industria petrolieră.

Pădurea reprezintă unul dintre cei mai importanți factori stabilizatori ai mediului înconjurător, un factor important pentru protecția planetei împotriva poluării provocate de o multitudine de surse.

Pădurea exercită un rol pozitiv asupra naturii și mediului prin funcțiile de protecție pe care le îndeplinește: funcția hidrologică (de conservare a resurselor de apă, de protecție a surselor, a regimului cursurilor și a acumulărilor de apă); funcția antierozională a pădurii (de protecție a solului și de asigurare a stabilității terenului, împiedicând eroziunea solului și alunecările de teren); funcția climatică a pădurii (de ameliorare a factorilor climatici cum ar fi: reglarea umidității, reducerea vitezei vântului sau a excesului de temperatură din timpul verii); funcția de purificare a atmosferei; funcția recreativă și sanogenă; funcția estetică-peisagistică; funcția științifică.

I.5IZVOARE MINERALE și GEOTERMALE

În categoria factorilor terapeutici naturali se încadrează orice substanță din categoria factorilor terapeutici naturali de proveniență și ocurență exclusiv naturală, atestate geologic (ca substanțe minerale utile) sau prin analize de laborator și care, prin proprietăți, compoziție sau efecte științific recunoscute, sunt utilizate în tratamentul, ameliorarea și/sau prevenirea unor afecțiuni sau a simptomelor acestora, precum și în restabilirea, corectarea sau modificarea funcțiilor organismului uman.

Apele minerale sunt considerate acele ape naturale, care conțin diferite săruri, elemente chimice, gaze, substanțe radioactive, a căror concentrație depășește cel puțin una din valorile minime stabilite pentru anumii indicatori caracteristici (CO₂, fier, iod, sulf, H₂S, arseniu, brom, etc.).

În natură apele minerale au o largă răspândire. Geneza lor este legată de prezența unor falii de adâncime, de existența reliefului muntos de natură vulcanică, precum și de arealul unor importante zăcăminte de petrol, cărbuni, gaz metan și sare. Cea mai importantă parte a izvoarelor minerale, provine din apele vadoase, adică din precipitațiile care se infiltrează în scoarța terestră până la mari adâncimi, de unde revin la suprafață, încărcate cu o anumită cantitate de gaze și săruri minerale, iar în unele cazuri cu temperaturi mai ridicate sau chiar cu un anumit grad de radioactivitate. Sărurile mai frecvent întâlnite în conținutul apelor minerale sunt clorul, bicarbonații, sulfurile, sulfații și fosfații. Dintre gaze, cel mai des intră în combinație CO₂, care dă naștere la apele carbogazoase.

În funcție de conținutul în săruri, gaze sau alte elemente chimice, precum și de gradul de radioactivitate, apele minerale naturale se clasifică în:

- Izvoare carbogazoase;
- Izvoare bicarbonate carbogazoase și bicarbonate simple;
- Izvoare feruginoase;
- Izvoare sulfuroase;
- Izvoare clorosodice;
- Izvoare sulfatate;
- Izvoare cu ape cu iod;
- Izvoare cu ape cu arsen;
- Izvoare oligominerale;
- Izvoare cu ape radioactive

În județul nostru, pe primul plan se situează exploatarea și utilizarea rațională a apelor minerale în scopuri terapeutice, având la bază principiul general al menținerii nealterate a condițiilor fizico-chimice naturale din zăcământ, prin soluționări balneotehnice adecvate și prin respectarea cu strictețe a unor norme referitoare la: captare, pompare, transport, înmagazinare, distribuție la consumator, evacuare a apelor reziduale, tipul de aparate și materialele utilizate.

Factori naturali terapeutici existenți: ape minerale sulfuroase, sulfurate, clorurate, slab bicarbonatate, calcice, sodice, hipotone, utilizate în cura internă și externă, cu o mineralizare totală de 2,68 – 2,99 g/l, ape iodurate și bromate, precum și cele cloruro-sodice beneficiază de aportul terapeutic suplimentar reprezentat de un bioclimat sedativ de crușare, existent în mai toate zonele cu potențial balnear ale județului.

Bioclimatul este un factor terapeutic natural dependent de condițiile locale de relief, altitudine, parametri climatici și vegetație. Factorii terapeutici bioclimatici se pot asocia cu helioterapie, hidroterapie și crenoterapie.

În funcție de efectul sanogen, bioclimatul se clasifică în următoarele tipuri:

- excitant solicitant, diferențiat în bioclimat de litoral maritim și bioclimat de câmpie;
- bioclimat sedative - indiferent sau de crușare, corespunzător regiunilor dealuri și coline, cu altitudini cuprinse între 200 - 300 m și, respectiv, între 700 - 800 m;
- bioclimat tonic-stimulent, corespunzător regiunilor de munte, cu două variante funcție de altitudine: de munți mijlocii, altitudini de 800 – 1.900m și de munți înalți, altitudini de peste 2.000m.

Lacurile terapeutice nu se găsesc în mod natural decât la dimensiuni reduse pe teritoriul județean, dar Bezdead, Vârfuri, Lăculețe, Ocnita sunt localități în care apa clorosodică își face simțită prezența în izvoare sau mici izbucuri, care, captate, pot genera acumulări, care să fie asimilate lacurilor terapeutice.

În Bucegi, în amonte de Lacul Scropoasa, se află o sursă de apă oligominerală necarbogazoasă (plată), numită **"Șapte Izvoare"** a căror calitate uimește știința și alimentează mitul cum că însuși regele dacilor, Zamolxe, ar fi gustat din această apă. Aflate sus în munți, la 1.300 m, izvoarele își aprovizionează șuvoaiele dintr-un lac subteran, ce își are sursele nesecate. Cu un debit de aproximativ 400 de litri/secundă, izvoarele țâșnesc la suprafață dintotdeauna.

Prospecțiunea geotermică realizată prin măsurători ale temperaturii a permis elaborarea unor hărți geotermice pentru întregul teritoriu al României, evidențiind distribuția temperaturii la adâncimi de 1, 2, 3 și 5 km. Aceste hărți indică ca zone favorabile pentru concentrarea resurselor geotermale suprafețele circumscrise de 60 - 120°C (pentru exploatarea apelor geotermale pentru producerea de energie termică) și suprafețe în care temperatura la 3 km adâncime depășește 140°C (zone posibile pentru exploatarea energiei geotermice în vederea generării de energie electrică).

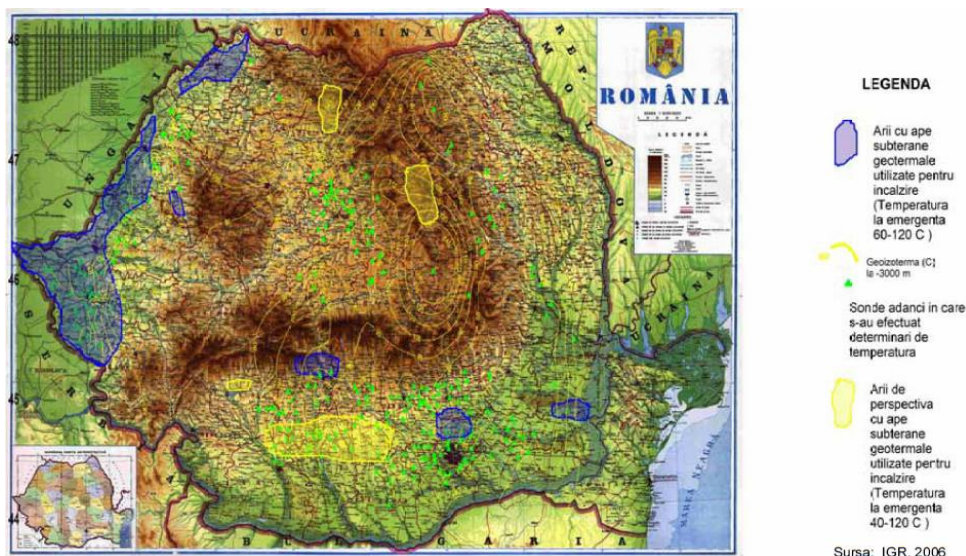

Figura 12 – Harta geotermală cu temperaturi de la 60°C la 120°C

Turismul balnear din România reprezintă un sector de mare importanță din cadrul industriei turistice, datorită particularităților sale specifice. Țara noastră se bucură de aproape o treime din apele termale din Europa, ale căror efecte benefice sunt certificate de secole.

Forma de turism de tratament și cură balneară a luat naștere din dorința de a preveni anumite îmbolnăviri, dar mai ales creșterea surmenajului și tratarea bolilor profesionale provocate de ritmul vieții moderne. Din această cauză el este perceput prin anumite stațiuni cunoscute pentru proprietățile lor terapeutice, pentru apele minerale termale, nămoluri, toate acestea fiind încadrate într-un climat specific terapeutic.

În județul Dâmbovița se regăsesc trei stațiuni balneare: Pucioasa, Vulcana Băi și Bezdead, însă doar una dintre acestea se bucură de baze de tratament balnear și anume Pucioasa.

Turismul balnear social este în declin peste tot în Europa și sistemele de asigurări sociale, în general deficitare, încearcă să se dezintegreze. Cu toate acestea, bugetul mediu alocat de gospodăriile europene pentru sănătate și pentru tratamente de prevenire a bolilor, continuă să crească, ceea ce duce la dezvoltarea curelor libere scurte. În acest timp, nivelul așteptărilor persoanelor care urmează cure cu ape termale nu încetează să crească, iar sectorul balnear trece printr-o perioadă de schimbări profunde.

Produsele balneare naționale se situează în general în zona intermediară dintre componenta de sănătate și cea de agrement, în domeniul prevenției medicalizate, dar face parte și din segmentul produselor de vacanță. Ele se adresează în special clientelei sociale.

I.5.1 PUCIOASA

În trecut, izvoarele se aflau pe pământurile unor moșneni sau diverși proprietari interesați mai mult sau mai puțin de exploatarea științifică și de rezultatele deosebite ale acestor ape. La acest aspect mai trebuie adăugat și astuparea izvoarelor, datorită alunecărilor de teren, antrenate foarte mult în timpul cutremurelor și de exploatarea neîntreruptă a gipsului din 1942 și până astăzi. Aceste aspecte puteau mai greu să fie rezolvate de indivizi separați, a căror unitate de acțiune se dispersa în funcție de anumite interese. Pentru a învinge anumite greutăți în explorarea și exploatarea apelor minerale de pucioasă s-a înființat Societatea Coopertivă "Sfinții Trei Ierarhi", în anul 1912, care a obținut rezultate de pe cele 200 de pogoane arendate "La Sursă". Dintre membrii acestei societăți numele lui Gheorghe Maltezeanu trebuie reținut, pentru investiția de a transporta prin pompare aceste ape, peste râul Ialomița și a le depozita în două bazine construite în apropierea DN 71.

Până la realizarea acestui procedeu modern, apa era transportată cu cărătoarele și distribuită tuturor celor ce aveau băi în locuințele lor sau la stabilimentele existente.

Foto nr. 127 – Barajul de la Pucioasa

Foto nr. 128 – Sanatoriul balnear

Apele minerale de la Pucioasa, care apar în baza pantei dealului Măldăreasca, având proprietăți terapeutice, au dus la apariția primelor așezări în zonă. Izvoarele de sulf și de iod au fost descoperite în 1828, însă realizarea în mod științific a unor analize a fost făcută în anul 1870 de către doctorul Berdath Luedway Alfred. El constată că izvoarele ce tâșnesc cu dărnice din aceste pământuri conțin elemente sulfuroase, care fac ca apele lor să fie superioare curativ celor mai renumite din stațiunile europene. Doctorul chimist Berdath Luedway Alfred înscrie numele apelor minerale de la Pucioasa în circuitul European demonstrând că Pucioasa ocupă primul loc în Europa cu un procent de ape minerale la 1 litru de 106,6 g.

Datorită unor factori de cură unici, ca apele sulfuroase care au cea mai mare concentrație din țară, stațiunea și-a dezvoltat profilul în domeniul curei externe în afecțiuni reumatismale, inflamatorii, degenerative, articulare, sechele postraumatice ale mâinilor și picioarelor etc.

Prin Hotărârea de Guvern nr. 510/1999 localitatea a primit statut de stațiune turistică de interes național, fiind o stațiune balneoclimaterică de tip integrat, care dispune de echipamente specifice de interes zonal și național. Dezvoltarea stațiunii și creșterea permanentă a numărului de bolnavi a impus reamenajarea izvoarelor și pomparea apei direct la sursa de folosire, la cele două baze de tratament balnear și a sanatoriului pentru pensionari. "Sursa" (în anul 1922) era un loc special amenajat în zona izvoarelor minerale pentru cura medicală (inclusiv cură internă) și de recreere.

Astăzi, există în Pucioasa două unități de tratament cu rezultate terapeutice notabile: una de stat și alta privată. Orașul Pucioasa este azi stațiune turistică de interes național (H.G. nr.510/1999) și membră a Asociației localităților cu resurse balneoclimaterice de la Herculane, fiind o stațiune de tip integrat, cu structurile de primire pentru cazare, alimentație, agrement și tratament amplasate în zona centrală a orașului și integrate în situl istoric.

Pucioasa are zăcăminte de ape minerale cu rezerve sigure de apă minerală sulfuroasă care se și exploatează în bazele de tratament tradiționale, numai pentru cură externă. Apele sulfuroase reci de la Pucioasa își au originea în bogatele roci sedimentare de sulfatți, sulfuri (gips) ale colinelor din spatele surselor minerale.

Un aspect foarte important al apelor de pucioasă este faptul că H_2S este singurul din compușii sulfului care se absoarbe în organism pe cale cutanată, pulmonară și digestivă, eliminându-se ulterior prin piele, intestine și rinichi. Sulful resorbit intervine și în metabolismul general al organismului, fapt care explică scăderea glicemiei la diabetici.

Izvoarele balneare de la Pucioasa mai sunt recomandate și împotriva altor boli cum sunt:

- afecțiuni neurologice periferice
- afecțiuni ale sistemului nervos central
- afecțiuni ginecologice
- afecțiuni ale aparatului respirator
- afecțiuni ORL, rinosinuzite
- alergii dermatologice și ale căilor respiratorii
- boli hepato-biliare: hepatite cronice, sindrom dischinetic hepato-biliar, litiază
- boli gastrointestinale: gastroduodenite, enterocolite
- boli renale
- boli oftalmologice
- obezitate
- boli reumatice
- afecțiuni ale aparatului locomotor
- spondiloze cervicale, spondiloze lombare, tulburări statice vertebrale
- coxartroze, gonartroze, artroze ale mâinilor

I.5.2 VULCANA-BAI

Săpăturile de la Vulcana au pus în evidență și alte mărturii geologice, așa-zisele "ape sărate de zăcământ", rămase din epoca miocenică, care au aceeași valoare de indicator al fundului mării Sarmatice, ca și fosilele animalelor. Aceste ape de zăcământ sunt caracterizate printr-o mare concentrație de cloruri de sodiu și cantități relativ mari de iod și brom, ceea ce le-a făcut să fie întrebuințate cu mare eficacitate pentru tratamentul unor afecțiuni cronice, îndeosebi reumatice.

Se pare că primele semnalări ale existenței izvoarelor de apă minerală de la Vulcana aparțin lui Anatol D. Demidov, în lucrarea sa din 1837 referitoare la călătoria prin Rusia, Ungaria și Țările Române. E drept că la Vulcana existau câteva izvoare atermale cu miros de pucioasă, de altfel bună la gust și care putea fi băută de oameni și animale: unul din ele, la poalele pădurii Mănăstirii, pe valea căreia îi și zice "Pe vale la izvor", cam la un km de șosea; al doilea, mai puternic, foarte aproape de șosea, în punctul numit "Mocirlă", pentru că în jurul izvorului pământul era totdeauna muiat de apă. Aceste două izvoare sunt pe partea dreaptă a pârâului Vulcana.

În fața acestora, pe partea cealaltă a pârâului, dintr-un deal numit Dealul Cornilor, pe Brăneasca, la vreo 500 m de firul apei, ia naștere un al treilea izvor. Acest izvor cu miros de sulf, numit "Puturosul", a fost exploatat înainte de primul război mondial de un oarecare Ovesa. De atunci, izvorul este cunoscut sub numele de "Izvorul Ovesa".

Dar nu prin apa sulfuroasă a acestor izvoare a devenit Vulcana stațiune balneară, ci printr-o altă apă minerală, concentrată, care conține cantități mari de iod și brom. Această perioadă de început a stațiunii balneare Vulcana, este descrisă în 1902 de Dr. G.T. Zissu, medicul primar al județului Dâmbovița. Sătenii din Vulcana au început să-și transforme locuințele: fac mici cabine pentru băi alături de camere, își construiesc căzi din lemn și aduc de la lalomița bolovani de piatră pentru încălzit. Instalațiile pentru băi erau gata. Pentru asigurarea unei băi erau necesari 150 litri de apă.

Primul care a dat importanță apelor minerale de la Vulcana și le-a recomandat pentru băi, a fost dr. Dimitrie Iovițu, medicul orașului și spitalului Târgoviște. De altfel, dr. Iovițu făcea parte și el dintre proprietarii acestor izvoare, împreună cu dr. Irescu, moștenitorii Rătescu, C. Petrescu, I. Grigorescu și N. Rucăreanu.

În 1885, dr. Alexandru Saabner-Tuduri a făcut o expunere în revista "Spitalul" despre apele de la Vulcana. Erau cunoscute patru fântâni cu apă minerală iodurată. Citează rezultatele analizelor chimistului Bernath, expune rezultatul cercetării sale în privința apelor iodurate, până în acel an, insistând mai mult asupra puțurilor de la Vulcana, arătând că toate izvoarele au ape salifere iodurate și debite abundente.

Apele sunt cercetate și de dr. Popescu-Vilcana, V. Dumitrescu și V. Grindeanu. Izvorul Ovesa este analizat în 1910 de către dr. C.I. Istrati, unul dintre fondatorii școlii românești de chimie, găsind o apă alcalină litinoasă cu mineralizare totală de 1.0594 g/litru.

Stațiunea Vulcana-Băi deține 4 izvoare cu ape salifere iodurate (considerate a fi printre cele mai iodurate din Europa), sulfuroase, clorurosodice, magneziene, calcice, bromurate. Cele mai apreciate sunt Izvorul nr. 4, Izvorul Carol și Ovesa. Primele două sunt recomandate în cure externe de reumatism, afecțiuni ginecologice și scrofuloză și cel de-al treilea, cu apă atermală, este indicat pentru hipoclorhidria gastrică, litiaza biliară și renală, bronșită cronică și în cure de drenaj.

I.5.3 BEZDEAD

Din punct de vedere al potențialului turistic, comuna Bezdead este una dintre cele mai frumoase localități, poziționată superb, la poalele Subcarpaților. Clima este mai blândă atunci când iernile sunt mai geroase. Este o localitate cu un teren fertil, unde principalele preocupări ale cetățenilor sunt cultivarea pomilor fructiferi și creșterea animalelor.

Apele mineralizate salin, pe care localnicii le folosesc în scopuri curative sau pentru conservarea legumelor sunt cele de pe Valea Sărată și Valea Roșoiu, acestea din urmă având în compoziția lor atât sulfați, cât și bicarbonați de magneziu. Spre Ursei se găsește un izvor de apă sulfuroasă indicat în cazul mai multor afecțiuni, iar pe dealul Ticului izvorăște o apă cu compoziție sulfo - alcalină, recomandată pentru bolile de rinichi.

I.5.4 APELE CLORURATE MINERALIZATE DE LA LĂCULEȚE, COMUNA GLODENI

Cel mai important tip de ape minerale existente în zona Lăculețe (sat aparținător al comunei Glodeni) sunt cele clorurate și ele trebuie legate de condițiile de sedimentare de la nivelul Meoțianului și de existența unui masiv de sare în subteran (rocile ce compun Meoțianul s-au depus într-un mediu marin propriu-zis și conțin în sistemul de pori și fisuri apă din bazinul inițial, care nu fost înlocuită de ape dulci, deși au trecut mulți ani și parte din secțiunile formațiunilor grezoase ale Meoțianului intră în contact direct cu masivul de sare, favorizându-se procesele de dizolvare ale acestuia.

Deși sunt 4 puncte de drenaj al apelor sărate, numai unul are o mineralizație de cloruri foarte ridicată și anume izvorul de la confluența văii Lăculețe cu prima vale pe stânga după intrarea în sat, celelalte izvoare având o mineralizație mai slabă. Explicatia acestei situații este data de poziția spațială a izvoarelor și raporturile cu formațiunile geologice înconjurătoare.

Prezența iodului și bromului se datorează mediului de sedimentare de tip lagunar în care s-au depus depozitele Miocenului inferior și care sunt supuse proceselor de dizolvare.

În urma măsurătorilor se estimează pentru izvorul în cauză un debit $Q = 50$ l/zi, remarcându-se valoarea scăzută a debitului izvoarelor din lungul văii Lăculețe, mai ales a izvorului care are mineralizația cea mai ridicată.

Pentru instituirea unor surse de apă sărată în perimetrul localității Lăculețe se face propunerea demarării unor studii de detaliu pentru realizarea unor captări de suprafață prin puțuri de diametru mare, cum este cazul izvorului cu mineralizație mare din valea Laculețe, fie prin realizarea de drenuri, în orice caz după realizarea prealabilă a unor foraje de prospecțiune.

În primul caz, cercetarea va presupune cheltuieli mai mici, însă există posibilitatea ca rezultatele să nu fie satisfăcătoare.

În cel de-al doilea caz, cheltuielile pentru cercetare vor fi ceva mai mari, pentru că presupune realizarea, cel puțin a unui foraj de prospecțiune cu adâncimea de 500 m, dar care, în cazul unor rezultate bune, poate fi transformat în foraj de exploatare. Alt avantaj al adoptării acestei soluții ar fi siguranța exploatării și constanței volumului de apă exploatată. Dacă se ia în considerare o conductivitate hidraulică $k = 1$ m/zi și o deschidere a stratului pe o lungime de numai $M = 25$ m s-ar obține un debit de cca. 200 mc/zi. Sporirea debitului se poate face prin simpla adâncire a forajului și captarea unei grosimi mai mari de strat.

II. PATRIMONIUL CULTURAL

II.1 ISTORICUL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA I – EVOLUȚIA TERITORIAL -ADMINISTRATIVĂ ȘI A STRUCTURII

II.1.1 ISTORICUL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA – EVOLUȚIA TERITORIAL ADMINISTRATIVĂ

Județul Dâmbovița este unul dintre cele mai „binecuvântate” județe ale țării în ce privește patrimoniul cultural. Târgoviște a fost capitala Țării Românești și locul „renașterii” valahe, la Potlogi și Doicești se aflau reședințele domnești, generând realizări remarcabile ale arhitecturii de curte, în timp ce dealurile și piemontul nordului județului au cerut locuitorilor acestor meleaguri să găsească ingenioase rezolvări pentru gospodării și locuințe, ce au generat o valoroasă arhitectură vernaculară.

Dâmbovița este locul manifestării unei valoroase arhitecturi religioase, începând de la biserica Mănăstirii Dealu, ca model al bisericilor ortodoxe cu pronaos alungit și până la numeroasele biserici de lemn, cu trăsături specifice acestei regiuni.

Nu întâmplător județul Dâmbovița cinstește memoria unor personalități ilustre care și-au legat viața și opera de aceste locuri: Vlad Tepeș, Petru Cercel, I. H. Rădulescu, V. Cârlova, Gr. Alexandrescu, I. Al. Brătescu -Voinești, Ianache Văcărescu și multi alții.

Fapte remarcabile pentru istoria națiunii precum apariția tiparului în Țara Românească ori martirul lui Mihai Viteazul sunt evocate în instituții muzeale și prin manifestări ale culturii vii.

Din punct de vedere al patrimoniului cultural, material și imaterial, oricum intangibil, precum și al patrimoniului natural se poate spune că județul Dâmbovița este o „mică Românie”.

O abordare strategică, din punctul de vedere a valorificării sale turistice este cu atât mai necesară, cu cât patrimoniul cultural al județului Dâmbovița, potențat de cel natural, prin valoarea și relevanța lor, îndeplinesc funcții de interes atât județean, dar și național.

II.1.2 SCURTĂ CRONOLOGIE ISTORICĂ A DÂMBOVIȚEI

II.1.2.1 EPOCA DACO-ROMANĂ

- Cucerirea Daciei de către romani - prin organizarea administrativă și militară a noii provincii, nu s-a afectat direct Muntenia de Vest. Teritoriul județului Dâmbovița a rămas un teritoriu al dacilor liberi.
- Sfârșitul epocii romane – lucrări importante de apărare la limita nord - estică a imperiului; se construiește Brazda lui Novac, ce străbate mai multe comune ale județului.
- Epoca migrațiilor – a lăsat numeroase urme pe teritoriul județului, în special în partea sudică fiind încă prezente, în număr mare, înhumările de tip tumul, în timp ce în nord, pe valea Dâmboviței, au fost descoperite înhumări în cistă de piatră, cu inventar arheologic specific.

II.1.2.2 PERIOADA MEDIEVALĂ

- Constituirea statului feudal Țara Românească –
- **1368** – lupta dintre voievodul Transilvaniei Nicolae Lackfi și pârcălabul Dragomir, purtată în zona Târgoviștei, atestă primele fortificații existente în această zonă de Vladislav I.
- **A doua jumătate a sec. al XIV-lea** - Conturarea principalelor drumuri comerciale de importanță strategică, contribuie la dezvoltarea rapidă a așezărilor aflate în proximitatea acestora. Dintre acestea, drumul ce lega Centrul Europei de Dunărea de jos, cobora de la Brașov, prin Bran – Rucăr, urmând apoi valea Dâmboviței, până la Târgoviște și plecând prin Târgșor și Gherghița, spre Dunăre, avea să contribuie la ridicarea Târgoviștei și a unui important număr de sate de 1.431 pe teritoriul județului.
- **1386 – Mircea cel Bătrân** devine domn al Țării Românești – mutarea capitalei țării la Târgoviște – anterior anului 1396 – va contribui la atragerea către teritoriul județului Dâmbovița a celor mai importante forțe administrative, economice și politice, pentru aproape trei secole.
- **1391** – acordarea privilegiului de vamă pentru negustorii lituanieni și poloni, la Târgoviște, contribuie la instalarea orașului pe harta economică a Europei de est. Au urmat o serie lungă de alte privilegii similare, care au dus la o importantă creștere a prosperității nu numai în capitala statului – Târgoviște – ci și în toate așezările din jur.
- **Sfârșitul sec. al XIV-lea** – încep atestările documentare pentru numeroase așezări ale județului, iar cele ce au atestări documentare mai târzii, au în acte precizarea că sunt întemeiate „din descălecătoria țării.”
- **1417** – turcii cuceresc cetatea Giurgiu și teritoriul înconjurător; are loc o remodelare administrativă, județul Dâmbovița pierzând o parte a teritoriului său, la sud de Găești, care va trece la județul Vlașca, revenind abia în 1830.
- **1431** – Alexandru Aldea Voievod întemeiază mănăstirea Dealu; alături de aceasta, mănăstirile Butoiu și Nucet, atestate anterior, conturează deja o puternică viață monahală în județul Dâmbovița, legată strâns de viața politică și economică a zonei.
- **1457 – Vlad Țepeș** întemeiază la București o nouă reședință domnească, ce va fi utilizată periodic, în alternanță cu Târgoviștea, în următoarele secole. Drumul de legătură între cele două reședințe domnești va genera dezvoltarea localităților din partea de sud a județului.
- **A doua jumătate a sec. al XV-lea** – numeroase atestări documentare de sate, în principal cele aflate în jurul Târgoviștei și spre nord, pe valea Ialomiței, dar și în zona de vest: Săteni, Viforâta, Vulcana și Brănești – 1451, Răzvad – 1431, Dragomirești și Aninoasa – 1453, Găești – 1458.
- **Sfârșitul sec. al XV-lea** – în registrele brașovenilor sunt menționați negustorii târgovișteni, ca parteneri importanți de afaceri.

- În aceeași perioadă sunt construite sau mărite și înnoite mănăstiri puternice din județ: Dealu – de către Radu cel Mare, Nucet – de către Gherghina, pârcălabul de Poenari, Mărginenii – de către vornicul Drăghici.

- **1512 – 1521 domnia lui Neagoe Basarab** – reprezintă o nouă creștere în importanță pentru Târgoviște și județul Dâmbovița: Mitropolia țării se mută la Târgoviște și sosește aici, pentru a reorganiza viața bisericească, patriarhul Nifon al Constantinopolului. Târgoviște și Dealu devin centrul unei importante activități tipografice și artistice (școala de pictură a lui Dobromir de la Târgoviște).

- **Sec. al XVI-lea** – deși frământată de lupte pentru domnie, catastrofe naturale, foamete, epoca e bogată în ctitori și atestări de noi localități. Se construiește mănăstirea Viforâta, o parte importantă a bisericilor orașului Târgoviște și sunt atestate documentar mai multe sate din bazinul superior al Ialomiței: Cucuteni – 1550, Moțăieni – 1577, Bădeni și Runcu – 1568, Muscel – 1574, Bezdead – 1572.

- **A doua jumătate a sec. al XVI-lea** – ridicarea păturii marii boierimi atrage după sine modificarea drastică a regimului de proprietate asupra pământului. Astfel: Dragomir – mare vornic între 1568 și 1574 – stăpâna moșiile: Potlogi, Lucieni, Severinți, Românești, Gemenea și Brătulești; Ivașcu Goleșcu – mare vornic între 1581 – 1583 – stăpâna Ghimpații, Văcăreștii de Răstoacă, Băcanii; Udrea Băleanu – mare armaș între 1596 – 99, era stăpânul moșilor: Băleni, Racovița, Brețculești, Mărcești, iar Radu Buzescu – mare clucer - stăpâna la Potocelu, Decindeni, Poenari, Românești.

- O dată cu definirea marilor proprietăți feudale apar și construcțiile de curți boierești, cu biserici de zid și fortificare cu incinte, în majoritatea satelor de reședință.

- **1593 – 1601 domnia lui Mihai Viteazul** – ocuparea Târgoviștei de către oștirea lui Sinan Pașa, invadarea teritoriului județului urmată de retragerea turcească, au lăsat urme importante: de la fortificațiile ambelor, până la distrugerile de sate și de documente de proprietate ale obștilor și ale marii boierimi. Tradiția și toponimele atestă intensitatea momentului în special pe valea Dâmboviței: cetatea de la Gemenea (conform tradiției construită de Mihai Viteazul), toponimele „*Parul Pașei*” sau „*Valea Pașei Buliman*” în zona Bărbulețu. La Burlănești, pe locul unde s-a descoperit un cimitir din epocă, există și azi o cruce de piatră ridicată de Radu și Preda Buzescu în amintirea luptelor cu turcii și a celor căzuți acolo.

- **Secolul al XVII-lea**, deși foarte agitat, plin de incursiuni inamice, de cutremure și epidemii, a fost pentru Dâmbovița și Târgoviște unul de mare ascensiune. Prin danii succesive lanțul de mănăstiri din Târgoviște și împrejurimi a devenit o adevărată centură de apărare: Mitropolia, Stelea, Viforâta, Panaghia, Gorgota, Dealu și Nucet și-au folosit zidurile de incintă pentru a proteja atât nobilimea, cât și sătenii de dese incursiuni de jaf ale vecinilor.

- **1632 – 1654 – domnia lui Matei Basarab** – a fost dominată de o amplă activitate de construire atât pentru edificiile de cult cât și pentru cele civile și militare. De al fortificarea Târgoviștei cu sistemul defensiv de tip val – șanț, până la ridicarea de noi mănăstiri în jurul orașului (Săcuieni – 1655, Lăculețe – 1645, Vulcana 1656), domnitorul urmat îndeaproape de marea boierime, au contribuit la dezvoltare impresionantă a zonei. Familiile boierești dominante au fost, în această perioadă: Cea a lui Neagoe Săcuianu, mare postelnic, a lui Gheorghe Băleanu, mare ban, a lui Radu Crețulescu. Dar și Corbenii și Cantacuzinii încep să dețină mari proprietăți și să construiască biserici și curți boierești în Dâmbovița.

- Apar și mugurii unei activități industriale: prima sticlărie, de la Vulcana Pandele.

- **1658 – Mihnea al III-lea** – inițiază o puternică mișcare otomană, care va eșua însă și va transforma Târgoviștea și satele din jur într-un teritoriu pustiit.

- **1668** – scaunul Mitropolitan se mută la București, începe decăderea ansamblului Mitropoliei din Târgoviște.

- **Sfârșitul secolului al XVII-lea** - prin domniile lui **Șerban Cantacuzino și Constantin Brâncoveanu**, aduc Târgoviștea și județul Dâmbovița la un apogeu al dezvoltării economice, politice și administrative. O intensă activitatea de reparare și ctitorire de noi biserici, dar și o deosebită atenție pentru ansamblurile civile: curțile domnești de la Potlogi și Doicești, inspiră o dezvoltare a tuturor localităților (foarte multe fiind atestate documentar în această perioadă), pe fondul unei creșteri a populației județului.

- **1700** – apare la Padova harta stolnicului Cantacuzino, primul document cartografic de mare importanță pentru județul Dâmbovița.
- **Secolul al XVIII-lea** – este perioada salturilor economice, pe fondul introducerii de tehnologii moderne și a descoperirii de resurse importante ale subsolului. Apar numeroase manufacturi pentru prelucrarea produselor agricole și se dezvoltă comerțul prin inițierea târgurilor săptămânale, prilejuite de marile sărbători religioase.
- În satele reședințe de plasă sau de plai, bisericile de lemn se înlocuiesc cu biserici de zid; apar și primele școli sătenești, primele cunoscute în județul Dâmbovița fiind la Pătroaia (1746), Cornești (1782) și Șuța (1792).
- Proprietatea asupra terenurilor este mult disputată între obștile de moșneni și familiile boierești (marea proprietate feudală începe să se destrame, mica boierime împărțind proprietățile cu mănăstirile). Procese ce durează decenii, sunt duse de mai multe generații de moșneni, de multe ori existând presiunea ieșirii din devălmășie și de divizare a terenurilor.
- **Secolul al XIX-lea** este unul al marilor transformări sociale, în prima sa jumătate, și de progres economic în cea de a doua jumătate.
- **1821 – mișcarea revoluționară a lui Tudor Vladimirescu** – găsește ecou în satele dâmbovițene, cu răzmerițe la Tâța, Bezdead și Brănești, iar finalul are loc la Târgoviște prin uciderea lui Tudor în incinta Mitropoliei. În replică, turcii ocupă din nou Târgoviștea, după ce înfrâng pe eteriști la Nucet și Cornățelu.
- **1831** – începe aplicarea Regulamentelor organice, care aduc și în Dâmbovița primele inițiative de „tragere la linie” a satelor, de îndreptare a traseelor unor drumuri, de utilizare a unor materiale mai durabile pentru clădirea caselor etc. drumurile din sudul județului se modernizează și se racordează la drumul București – Ploiești prin Bujoreanca și la axa București Pitești prin Fundata.
- **1837** – începe o intensă campanie de construire a localurilor de școli și de primării la sate.
- **1844 - 46 domnitorul Gheorghe Bibescu** – vizitează Târgoviștea și inițiază lucrări de restaurare la mănăstirea Dealu, prin arhitectul Schlatter, care va furniza de altfel o serie de proiecte – tip pentru biserici sătenești de zid. Cele mai multe comunități sătenești din Dâmbovița își zidesc biserici noi.
- **1848** – un nou an revoluționar cu ecouri și în Dâmbovița. La Șerbănești și Pietroșița, Eliade Rădulescu este primit în triumf de populația satelor. Reprimarea revoluției aduce din nou trupe de ocupație la Târgoviște și în județ. Turcii și rușii (muscali) vor părăsi județul în primăvara lui 1851.
- **1864 – prima reformă agrară** de după unirea Principatelor, împrăștiată în județul Dâmbovița un număr de 22846 clăcași, dintr-o suprafață de cca 156772 ha, preluată de la marii proprietari și din moșiile expropriate ale mănăstirilor.
- **1866** - sosirea în țară a principelui Carol I de Hohenzolern, al cărui drum spre București a trecut și prin Găești, Titu, Ghergani și Ciocănești.
- **1869 - 1872** - primele două căi ferate străbat partea de sud a județului: linia Chitila - Pitești - Vârciorova cu stații la Ciocănești, Ghergani, Conțești, Titu, Mătăsaru și Găești și linia București - Ploiești cu gară la Crivina.
- **1872** - pornită de câteva decenii pe drumul unei puternice dezvoltări a capacității militare, Târgoviștea va găzdui importante unități militare ale armatei naționale și Arsenalul Armatei. Iar județul Dâmbovița, împreună cu Argeșul vor fi preferate pentru desfășurarea de manevre militare menite să facă din armata română o armată modernă și puternică, pregătită pentru viitorul război de cucerire a independenței de stat.

- **1877 - 78** - Dâmbovițenii participă la războiul de independență, iar la mânăstirea Dealu se organizează lagărul prizonierilor turci prinși în război. Osman Pașa a avut drept gardă de onoare și pază Compania I din Regimentul 3 linie din Dâmbovița.
- **1881** - deschiderea Pulberăriei de la Lăculețe, creează un nou pol de interes economic și militar, la nord de Târgoviște și generează începerea căii ferate Titu - Târgoviște.
- **1883** - se dă în folosință calea ferată Titu - Târgoviște; în aceeași perioadă se lucrează la noile șosele de legătură a Târgoviștei cu Sinaia și Câmpulung, precum și la modernizarea principalelor drumuri din județ. Modernizarea transporturilor impulsionează puternic economia județului.
- O nouă reformă administrativă reorganizează județul, care are o populație de 165.000 locuitori, în 114 comune rurale și 3 comune urbane.
- **1890 - 1894** - alte două etape de lungire a căii ferate, inițial între Târgoviște și Lăculețe, iar apoi până la Pucioasa, ale cărei izvoare de ape sulfuroase începuseră să fie valorificate deja.
- **1895** - conducerea județului inițiază un vast program de construire de localuri proprii pentru instituțiile publice, pentru care contractează un împrumut. Sunt construite, printre altele: spitalul de plasă de la Găești, tribunalul de la Târgoviște, podul de fier *Mihai Bravu*, cazărmi militare și drumuri noi, sunt reparate drumurile existente și podurile principale din județ.
- **Ultimul deceniu al secolului al XIX-lea** - începe extracția intensivă a petrolului, dar și industria de prelucrare prin rafinăriile de la Colanu. Se extrage cărbune la Mărgineanca și Șotânga și ia ființă prima fabrică de textile, la Brănești. Agricultură progresează puternic prin introducerea soiurilor industriale (rapiță, in, cânepă), centrul agricol de la Nucet face experimente cu noi soiuri de cereale, cartofi și porumb importate din statele europene sau America. Și creșterea animalelor înregistrează un spor fără precedent, defrișări masive creează noi pășuni, se aduc noi soiuri de rase porcine, cabaline și taurine, îngrijite prin serviciul veterinar ce ia ființă la 1901.
- **1906 -1912** calea ferată ajunge la Pietroșița, iar în 1908 se construiesc în tot județul judecătoria, clădiri pentru administrația plășilor, dispensare și infirmerii.
- **1916 - 1918** - regimul de ocupație germană instalează comandamente locale în reședințele de plasă și în principalele centre economice: Titu, Găești, Pucioasa, Răzvad, Gura Ocniței; se exploatează mari cantități de petrol și material lemnos.
- **1921** - în plină acțiune de redresare economică, județul intră în cea de a doua mare reformă agrară, care va aduce prosperitate

II.1.2.3 ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ LA ÎNCEPUTUL SEC. AL XIX-LEA

În perioada domniilor fanariote, o serie de reforme promovate de Mavrocordați și de Alexandru Ipsilanti au fost determinante pentru configurația Țării Românești în secolul următor. Aceștia au reușit să creeze o administrație locală eficientă, cu atribuții și motivații bine precizate. Astfel, Constantin Mavrocordat a modificat sistemul de conducere al județelor, reducând numărul mare de slujbași privilegiați în favoarea unui corp de funcționari retribuiți după funcții și concentrând puterea județelor în mâinile a doi ispravnici, care dețin și puterea judecătorească.

Organizarea rămâne cea veche: în sate grupuri comandate de ceauși, peste ei, în *plase* sau *plaiuri* (la zonele de munte) căpitani conduși de marele spătar. La munte, *plaiurile* sunt formate din grupuri de sate de *plăieși*, însărcinați cu paza trecătorilor și a frontierelor, conduși de *vătafii de plai*, dependenți de marele vornic.

Este perioada în care apar și primele preocupări edilitare legate de alinierea ulițelor și de lărgirea acestora. Apar informații cartografice sistematizate, ca harta austriacă a maiorului Specht din 1790 și primele catagrafii generale cu informații sintetizate, începând cu cea din 1810, care permit analiza detaliată a teritoriului.

Așezările ce alcătuiesc astăzi județul Dâmbovița, conform Catagrafiei de la 1810

În alcătuirea de atunci a județului erau cuprinse opt plase.

1. Plasa Plaiurilor, avea în componență 25 de sate, se întindea pe cursul superior al râului Ialomița și avea reședința la Șerbănești. Totaliza o populație de 4.629 de locuitori rezidenți în 1.276 de gospodării (o medie de 3,62 loc./ gosp.). Majoritatea satelor erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 5 dintre ele erau chiar foarte mari, cu peste 250 locuitori: Bezdead, Măgura, Pietroșița, Șerbănești și Brănești. 10 din aceste sate aveau biserici de zid, iar celelalte 15 biserici de lemn. Au fost așezări cu mare rezistență în timp, doar trei dintre ele dispărând (prin roire către așezări învecinate au prin înglobarea de către așezări în extindere). Restul de 22 se păstrează și astăzi, două având denumirea schimbată: Puturosu - Sultanu și Țâța - Dealu Frumos.

2. Plasa Dâmboviței, avea în componență 20 de sate, se întindea pe cursul superior al râului Dâmbovița și avea reședința la Dragomirești. Totaliza o populație de 3.635 de locuitori rezidenți în 1.059 de gospodării (o medie de 3,43 loc./ gosp.). Și aici, majoritatea satelor erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 5 dintre ele erau chiar foarte mari, cu peste 200 locuitori: Bărbuleț, Căndești, Tătărani, Drăgoești Ungureni și Dragomirești. Doar 4 din aceste sate aveau biserici de zid, iar celelalte 16 având biserici de lemn. Au fost așezări cu mare rezistență în timp, doar două dintre ele dispărând (prin roire către așezări învecinate au prin înglobarea de către așezări în extindere): Sturzeni și Pârvulești.

3. Plasa Dealului, avea în componență 16 localități, se întindea pe cursul superior al râului Ialomița, la sud de Doicești și avea reședința la Târgoviște. Totaliza o populație de 5.079 de locuitori rezidenți în 1.401 de gospodării (o medie de 3,62 loc./ gosp.). Fiind grupate în zona înconjurătoare a capitalei de județ (și până nu de mult capitală a țării) toate satele erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 2 dintre ele erau chiar foarte mari, cu peste 400 locuitori: Bucșanii și Răzvadul de Jos. Cu excepția a cinci biserici de lemn, restul lăcașurilor de cult erau din zid, Târgoviștea cumulând 20 de biserici după care erau împărțite cele 20 de „mahalale”. Toate așezările acestei plase se păstrează și astăzi.

4. Plasa Cărcinivilor, avea în componență 18 de sate, se întindea pe cursul superior al râului Potop și până la valea Dâmboviței și avea reședința la Bogați (azi în județul Argeș). Totaliza o populație de 2.183 de locuitori rezidenți în 687 de gospodării (o medie de 3,17 loc./ gosp.). jumătate din sate erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 4 dintre ele depășeau 150 locuitori: Hulubești (cu 338 loc.), Valea Mare, Bogați și Schei. Marea majoritate aveau biserici de lemn - 16, doar două având biserici de zid (mănăstirea Butoiu și ctitoria boierilor Ludești). Patru din așezări au dispărut (prin roire către așezări învecinate au prin înglobarea de către așezări în extindere). Restul de 15 se păstrează și astăzi, una având denumirea schimbată: Strâmbu = Măgura.

5. Plasa Văcăreștilor, avea în componență 15 de sate, se întindea pe cursul râului Dâmbovița, la est și sud de Târgoviște și avea reședința la Văcărești. Totaliza o populație de 3.090 de locuitori rezidenți în 986 de gospodării (o medie de 3,13 loc./ gosp.). Doar patru din sate aveau sub 100 de locuitori, iar 6 dintre ele erau chiar foarte mari, cu peste 200 locuitori: Pierșinari (762 ??), Șuța, Coborâșu, Gura Șuții, Cazaci și Văcăreștii din Vale. 6 din aceste sate aveau biserici de zid, iar celelalte 9 biserici de lemn. Au fost așezări cu mare rezistență în timp, doar trei dintre ele dispărând (prin roire către așezări învecinate au prin înglobarea de către așezări în extindere).

6. Plasa Ialomiței, avea în componență 23 de sate, se întindea pe cursul mijlociu al râului Ialomița și avea reședința la Cornești. Totaliza o populație de 5.248 de locuitori rezidenți în 1.491 de gospodării (o medie de 3,52 loc./ gosp.). După 1831, 9 din satele plasei au trecut la județul Prahova, situație ce se păstrează până astăzi. Majoritatea satelor erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 5 dintre ele erau chiar foarte mari, cu peste 230 locuitori: Finta, Brebina, Cristeasca, Cornești (cu 687 locuitori) și Pârlița. 9 din aceste sate aveau biserici de zid, iar celelalte biserici de lemn.

7. Plasa Cornățel, avea în componență 28 de sate, se întindea în zona de câmpie între văile Ilfovului și Colentinei și avea reședința la Cornățel. Totaliza o populație de 4.394 de locuitori rezidenți în 1.351 de gospodării (o medie de 3,25 loc./ gosp.). Majoritatea satelor erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 7 dintre ele aveau peste 200 locuitori: Boanca, Bilciurești, Băleni, Slobozia, Produlești, Braniștea și Boteni. Doar 9 din aceste sate aveau biserici de zid, iar celelalte 19 aveau biserici de lemn.

8. Plasa Bolintinul, avea în componență 30 de sate, dintre care 10 au trecut în județele Ilfov și Giurgiu, se întindea între Sabar și Dâmbovița, la sud de Titu și avea reședința la Potlogi. Cele 20 de sate ce

au rămas ale județului Dâmbovița totalizau o populație de 3.743 de locuitori rezidenți în 1.108 de gospodării (o medie de 3,37 loc./ gosp.). Majoritatea satelor erau sate cu peste 100 de locuitori, iar 6 dintre ele erau aveau peste 200 locuitori: Potlogi, Poiana Lungă, Puroinica, Crovu, Lunguleț și Ungureni. 8 din aceste sate aveau biserici de zid, iar celelalte 12 biserici de lemn.

Pe lângă acestea, mai existau două plase ce aparțineau județului Vlașca, ale căror așezări sunt astăzi parte a județului Dâmbovița.

9. Plasa Cobia, avea în componență 32 de sate, se întindea în vestul județului până la apa Argeșului și avea reședința la Găești. Totaliza o populație de 5.699 de locuitori rezidenți în 1.357 de gospodării (o medie de 4,2 loc./ gosp.). Majoritatea satelor erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 7 dintre ele erau chiar foarte mari, având între 250 - 700 locuitori: Catanele, Frasenul, Pătroaia, Dragodana, Mogoșani, Crețulești, Găești. 15 din aceste sate aveau biserici de zid, iar celelalte 17 biserici de lemn. Au fost așezări cu mare rezistență în timp, doar trei dintre ele dispărând (prin roire către așezări învecinate au prin înglobarea de către așezări în extindere). Orașul Găești s-a format prin comasarea a trei așezări ce purtau acest nume (2 Găești sat și 1 Găești târg).

10. Plasa Greci, avea în componență 16 de sate, se întindea la limita de vest a județului și la sud de râul Argeș și avea reședința la Greci. Totaliza o populație de 2.672 de locuitori rezidenți în 649 de gospodării (o medie de 4,11 loc./ gosp.). majoritatea satelor erau sate mari, cu peste 100 de locuitori, iar 5 dintre ele aveau peste 220 locuitori: Ionești, Morteni, Vișina, Greci și Jugureanu. Toate cele 16 așezări aveau biserici de lemn. Au fost așezări cu mare rezistență în timp și se păstrează până astăzi.

Secolul al XIX-lea va aduce două mari reforme în ceea ce privește organizarea administrativ teritorială a Țării Românești și, apoi a Principatelor Române.

Prima a fost cea începută în 1831, care a condus la elaborarea și aplicarea Regulamentelor Organice, sub supravegherea și amestecul Rusiei. Aplicarea **Reformei administrative din 1831** a redus, pentru județul Dâmbovița, numărul unităților administrative la 5 plase și două plaiuri, totalizând 227 de localități, situație care se va menține, în linii mari, până spre sfârșitul secolului.

1. Plaiul Dâmbovița cu reședința la Voinești și având 14 sate
2. Plaiul Ialomița cu reședința la Șerbănești - Podurile și având 16 sate.
3. Plasa Ialomița cu reședința la Cornățel și având 54 sate.
4. Plasa Bolintin cu reședința la Potlogi și având 42 sate.
5. Plasa Mijlociu (Cobia) cu reședința la Găești și având 42 sate.
6. Plasa Dâmbovița cu reședința la Dragomirești și având 28 sate.
7. Plasa Dealu cu reședința la Târgoviște și având 30 sate.

A doua reformă importantă a secolului al XIX-lea a fost cea inițiată de Alexandru Ioan Cuza, odată cu Reforma Agrară din 1864. Pentru prima dată unitățile administrative căpătau personalitate juridică și erau reglementate separat comunele rurale și comunele urbane, asigurându-li-se independența și posibilitatea de a reprezenta interesele economice și sociale ale comunităților lor.

La recensământul din 1871, situația administrativă a județului era următoarea: suprafața județului era de 728.839 pogoane, avea 115 comune rurale și 3 comune urbane (Târgoviște, Găești și Potlogi) și un număr total de 338 de localități. Organizarea județului era aceeași, dar așezările erau grupate în comune și reședințele erau diferite.

1. Plaiul Dâmbovița avea reședința subprefecturii la Pietrari și cuprindea 11 comune rurale.
2. Plaiul Ialomița avea reședința subprefecturii la Șerbănești (Pucioasa) și cuprindea 13 comune rurale
3. Plasa Ialomița avea reședința subprefecturii la Bilciurești și cuprindea 19 comune rurale.

4. Plasa Bolintin avea reședința subprefecturii la Titu și cuprindea 20 comune rurale.
5. Plasa Cobia avea reședința subprefecturii la Găești și cuprindea 23 comune rurale.
6. Plasa Dâmbovița avea reședința subprefecturii la Dragomirești și cuprindea 13 comune rurale.
7. Plasa Dealu avea reședința subprefecturii la Târgoviște și cuprindea 16 comune rurale.

După 1881, când Principatele se transformă în Regatul României, țara va trece din nou printr-o schimbare importantă. Și la nivelul județului Dâmbovița sunt hotărâte noi măsuri de reorganizare administrativă. Cele două plaiuri se unifică sub numele de Plaiurile unite cu reședința la Șerbănești - Podurile, iar plasele de mijloc se unesc sub numele de Plasa Dealu - Dâmbovița.

II.1.2.4 ORGANIZAREA ADMINISTRATIVĂ DUPĂ UNIREA DE LA 1918: județ, municipiu reședință de județ, plasă, comună urbană, comună reședință de județ, sat

În prima parte a secolului XX, după prima conflagrație mondială și după crearea României Mari, o nouă lege a României întregite a fost aplicată, la 1925. Ea a fost urmată de mai multe modificări și completări până în 1936, când a fost adoptată noua lege a administrației locale. Teritoriul țării era împărțit în județe și comune, subdiviziuni cu personalitate juridică, cu patrimoniu și organe proprii de conducere. Plasa devenea o simplă circumscripție administrativă, necesară pentru controlul autorităților locale.

II.1.2.5 Organizare administrativă perioada comunistă: regiune, raion, oraș comună, sat

Schimbarea radicală de sistem politic intervenită după cel de-al doilea război mondial a determinat și o schimbare radicală la nivelul organizării administrative a teritoriului. Sistemul vechi de delimitare a plaselor este desființat, iar teritoriul județului Dâmbovița va fi împărțit între trei regiuni: Ploiești, București și Pitești. Regiunea Ploiești subordona raioanele Târgoviște și Pucioasa, iar Moreni era raion în aceeași regiune. Regiunea București subordona raionul Buftea unde fuseseră înglobate Titu și Răcari și comunele din jur. De regiunea Pitești, în raioanele Topoloveni și Câmpulung, țineau toate comunele din partea vestică a județului.

Comunele și-au schimbat teritoriul și reședințele, resursele județului sunt dirijate spre centrele noilor regiuni, teritoriului județului Dâmbovița fiind lăsat în părăsire din toate punctele de vedere.

Această situație durează până în 1968, când prin aplicarea noii reforme administrative, se revine la împărțirea în județe. Reînființat, județul Dâmbovița va avea doar parțial componenta de până în 1948. Sunt alipite comune care aparținuseră istoric de județe limitrofe: Șelaru, Corbii Mari din Vlașca, Iedera, Dărmănești și I.L. Caragiale din Prahova, Văleni Dâmbovița și Malu cu Flori din Muscel. Sunt, totodată, date către județele vecine, o serie de comune ce aparținuseră județului Dâmbovița: Botești și Bogați către județul Argeș, Brezoele și Cupele către Ilfov, Tătărei și Bălțița către Prahova, Găiseni către Giurgiu etc.

În acest interval județul a avut 70 de comune, 5 orașe și un municipiu.

În 1981, reorganizarea județului Ilfov aduce la Dâmbovița încă 7 comune: Butimanu, Ciocănești, Crevedia, Brezoele, Slobozia Moară și Niculești, măbind suprafața județului de la 3.702 la 4.046 km². O parte din ele făcuseră parte din Dâmbovița istorică. La 1981 județul avea 375 de sate.

În aprilie 1989, o nouă lege de organizare administrativă a comasat, din fericire doar pentru puțină vreme, comunele județului Dâmbovița la doar 64, unele devenind prea mari pentru a fi gestionate (de exemplu noua comună Ghergani comasa 7 comune existente la 1936).

II.1.2.6 Organizare administrativă actuală: județ, municipiu, oraș, comună, sat.

După 1990 se revine la organizarea din 1981, iar actuala Lege a administrației locale, cu unele modificări inerente, readuce modelul de administrare a teritoriului din 1936.

După anul 2000, un nou proces de fărâmițare a structurii administrative, patru comune fiind despărțite în câte două sau trei comune, uneori cu câte un singur sat.

În prezent structura administrativă a județului este următoarea: două municipii – Târgoviște reședința județului și Moreni, cinci orașe – Fieni, Pucioasa, Găești, Titu și Răcari și 82 de comune, însumând 4.054 km².

II.2 CONSIDERAȚII DE GEOGRAFIE ISTORICĂ ȘI ISTORIE A TERITORIULUI

II.2.1 PREISTORIE ȘI ANTICHITATE - URME ȘI VESTIGII ARHEOLOGICE

Teritoriul județului Dâmbovița prezintă o paletă completă a descoperirilor arheologice, care demonstrează o prezență de activitate și locuire umană în acest areal, din zorii omenirii până în prezent.

Paleoliticul inferior este prezent în câteva descoperiri de unelte din silex în albia râului Argeș: la Ionești, Potlogeni din Deal și Greci.

Mai numeroase sunt descoperirile atestând prezența unor comunități umane din **Paleoliticul superior**, pe Valea Argeșului - la Potlogi și Potlogeni, pe Valea Neajlovului - la Morteni și în sud-estul județului - la Butimanu.

Pentru perioada **Neoliticului**, este foarte bine reprezentată *cultura Gumelnița*, prin așezări de tip *tell*, județul având - în zona de câmpie, dar și în cea colinară peste 40 de astfel de așezări, din care doar patru cercetate parțial: Ionești, Geangoiești, Morteni, Moara din Groapă. Aceste așezări evidențiază existența unor comunități de agricultori, stabile, care trăiau în locuințe de suprafață, cu vetre și cuptoare, așezările fiind, de regulă fortificate cu șanțuri de apărare și utilizând și apărarea naturală prin utilizarea reliefului.

Pentru **Epoca bronzului**, sunt descoperite o serie de așezări, de păstori și agricultori, ale *culturii Glina*, constituind fondul pe care s-a ridicat, în bronzul mijlociu, prima mare cultură tracică: *cultura Tei*. *Cultura Glina* are așezări descoperite în partea de sud și centru a județului, la câmpie: Mătăsaru, Băleni, Văcărești, Brătești de Sus, Lucianca, Butimanu, Cazaci, iar în zona colinară sunt prezente mai multe morminte de înhumăție: Malu cu Flori, Voinești, Bărbulețu, Runcu, Mesteacăn, Gorgota.

Mult mai largă este plaja descoperirilor aparținând *Culturii Tei*, care acoperă, în linii mari, aproape tot teritoriul județului, de la câmpie până în zonele muntoase: Văleni-Dâmbovița, Aluniș, Runcu, Șipot, Dealu Mare, Pucheni, Vișina, Ionești, Doicești, Broșteni, Piersinari, Morteni, Puntea de Greci, Nucet, Cătunu, Butimanu, Vîforâta, Ulmi, Dobra, Băleni, Comișani, Hăbeni, Priseaca, Dumbrava, Cazaci, Văcărești, Brătești, Mănești, Pucioasa și Fieni.

Pentru prima epocă a fierului - Hallstatt, ca și pentru cea următoare - perioada La Tene, epoci în care are loc desprinderea geților din marea familie tracă, descoperirile din Dâmbovița sunt ceva mai sărace: obiecte singulare la Ocnița și Valea Voievozilor și așezările de la Băleni Români, Comișani și Bucșani, precum și mormintele de la Mătăsaru și Odobești.

În schimb, pentru a doua epocă a fierului - perioada La Tene - județul este bogat în descoperiri ce marchează marea dezvoltare a culturii geto-dacice, bogăția și unitatea ei. Astfel, din perioada premergătoare constituirii marelui stat dac al lui Burebista, există descoperiri importante de cultură materială și spirituală la: Adâncă, Brătești, Butimanu, Cătunu, Căprioru, Dărmănești, Cornești, Vlădeni, Costești din Vale, Gheboieni, Frasinu, Valea Voievozilor, Potlogi, Odobești. Tezaurile monetare grecești, macedonene și romane descoperite la Adâncă, Căprioru, Brâncoveanu, Urseiu, Corbii Mari, Lucieni, Potlogi, Voinești demonstrează largirea considerabilă a contactelor cu lumea mediteraneană, iar tezaurile de monede geto-dace de la Adâncă, Căprioru, Cojasca, Crevedia, Petrești, Podu Cristinii, Urseiu demonstrează că exista și un intens schimb de monede autohtone (de tip Adâncă - Mănăstirea și Vârteju - București) în cadrul formațiunilor prestatale dacice.

O importantă așezare fortificată geto-dacică a fost descoperită și cercetată la Iedera de Jos.

Epoca romană, caracterizată prin perioada de integrare economică și apoi, după cucerirea Daciei de către Traian, prin organizarea administrativă și militară a noii provincii, nu a afectat direct Muntenia de vest.

Teritoriul județului Dâmbovița a rămas un teritoriu al dacilor liberi, aflați însă sub presiunea și controlul economic al imperiului roman, ceea ce este dovedit prin descoperirile arheologice de așezări și tezaure de la Cătunu, Butimanu, Ciurari, Lucieni, Lungulețu sau de descoperirile izolate de la Găești, Movila, Glodeni, Fântânele, Frasin etc.

Poziția „extra fines provinciae” este dovedită de materialul arheologic compus, pe de o parte, din artefacte specifice culturii materiale a dacilor liberi, iar pe de altă parte din ceramică romană și alte produse importate din imperiul roman. Pentru această epocă foarte importante sunt descoperirile de la Mătăsaru - Tețcoiu, Bucșani, Crivăț, Băleni Români, Răzvad, Târgoviște și Mogoșani.

De la sfârșitul epocii romane și începutul epocii romano - bizantine datează Brazda lui Novac, lucrare monumentală cu caracter militar, care străbate zona de sud a județului, prin localitățile: Vultureasca, Costești Deal, Puntea de Greci, Petrești, Puțul cu Salcia, Mătăsaru, Produlești, Moara Nouă, Cornățel, Dobra, Finta.

Secolul al IV-lea, cunoscut ca perioada migrațiilor, a lăsat în județul Dâmbovița urmele unor așezări ale culturii Sântana de Mureș Cerneacov, la Brăteștii de Jos, Cătunu, Bucșani, Băleni Români, Târgoviște, dar și descoperiri izolate foarte prețioase, precum cazanul hunic de la Ionești.

Epoca medievală timpurie este prezentă prin așezări ale culturii Ipotești - Căndești, descoperite la Voinești, Cornești, Doicești, Târgoviște, Brăteștii de Sus, Bucșani, Bilciurești, Frăsinet. De mare interes este rezultatul cercetării de la Băleni, unde au fost surprinse așezări autohtone cu locuire continuă în perioada migrației slavilor, care au coexistat o vreme cu elementul autohton.

II.2.2 PERIOADA MEDIEVALĂ - SEC. IX - SEC. XVII

Constituirea unor formațiuni pre-statale în zona centrală și sudică a Munteniei (așa numitele voievodate de vale) au inclus așezările descoperite la Voinești, Târgoviște, Băleni Români, Cornești, Fântânele. Între acestea, centrele meșteșugărești de la Băleni (sec. VIII-IX) și Suseni - Târgoviște (sec. VIII - IX și XII - XIV) s-au remarcat ca având un rol economic important în epocă.

Odată cu stabilirea la Târgoviște a capitalei Țării Românești, în ultimul deceniu al sec. al XIV-lea, întregul teritoriu intră într-un proces de creștere constant, cu etape de stagnare și relativ regres în perioadele marilor lupte sau cataclisme ce ritmează istoria noastră.

Comunitățile umane se agregă în lungul marilor drumuri comerciale ce străbat județul și a locurilor de târg, în zonele bogate în ape și cu pământuri fertile - la câmpie și pe terasele dealurilor care permit existența unor livezi bogate. Pădurile, care acoperă inițial teritoriul foarte mari, încep să dispară treptat, procesul devenind acut în secolul al XVII-lea, în favoarea pășunilor și islazurilor, a livezilor sau, mai ales, a terenurilor agricole.

Principalele mărturii ale epocii sunt tot cele arheologice: siliștile satelor, unele abandonate prin mutarea vetrelor în zone mai ferite de inundații sau de furia invaziilor străine (turco-tătare, ruse, austriece).

Programul de arhitectură care a lăsat urme materiale din această perioadă este cel de cult, prin două categorii distincte: bisericile de zid ctitorii boierești sau domnești în satele pe care ctitorii le dețineau în proprietate și mănăstirile.

Relativ puțin numeroase, monumentele din această perioadă au ajuns la noi după ce au suferit numeroase modificări, prin reparații și transformări succesive.

Între mănăstirile fondate în secolele XV, XVI și XVII au păstrat funcțiunea cele de la Nucet, Bunea, Dealu și Viforâta. La Cobia, Rebegești - Crevedia, Gorgota și Butoiu s-au păstrat bisericile (unele transformate) și se pot vedea ruinele vechilor corpuri și ziduri ale incintelor, dar ele funcționează acum ca biserici parohiale ale satelor.

Dintre bisericile vechilor curți boierești se păstrează, cu destul de puține intervenții, dar cu o stare de conservare precară cele de la Săcuieni, Cornățelu, Ludești și Bărbulețu, iar cu modificări mai importante cele de la Dragomirești și Caragiale.

Alte curți ale marilor boieri se păstrează doar la nivel de patrimoniu arheologic: Băleni, Văcărești.

Dar cea mai mare concentrare de monumente de cult și aulice, datând din primele secole de existență ale statului medieval, se regăsește în vechea capitală a țării, Târgoviște. **Ansamblul Curții Domnești** și aproape toate bisericile medievale din oraș, mănăstirea Stelea și vechea Mitropolie, alcătuiesc un nucleu de maximă importanță, atât arhitecturală cât și istorică.

Monumentele din această perioadă, cele mai vechi păstrate în Dâmbovița, reprezintă adevărate repere pentru istoria arhitecturii Țării Românești și sunt clasate la categoria A - monumente de importanță națională.

II.2.3 PERIOADA SEC. XVIII - SEC. XX

Sfârșitul secolului al XVII-lea și primul deceniu al secolului al XVIII-lea reprezintă și pentru județul Dâmbovița, ca și pentru întreaga Țară Românească, apogeul unui stil național ce va purta numele domnitorului care l-a dezvoltat și promovat în toate ctitoriile sale: stilul brâncovenesc.

Constantin Brâncoveanu a preferat Târgoviștea și Dâmbovița, altor regiuni ale țării: a domnit la Târgoviște, reparând și refăcând aproape toate vechile ei monumente și a construit (pe locurile unor mai vechi curți boierești) două din cele mai frumoase reședințe domnești ale epocii: Potlogii și Doiceștii.

Secolul al XVIII-lea este mai bogat în monumente, reușind să învingă timpul nu numai construcțiile de zid ale marii boierimi, ci și ctitoriile boierimii mărunte - bisericile din Pietroșița, Brezoaia, Corbii Mari ducând ecoul stilului brâncovenesc în toate colțurile județului. Iar alături de bisericile de zid, secolul al XVIII-lea mai dăruiește contemporanilor mărturia bisericilor de lemn aparținând obștilor libere sătești, documente vii ale tuturor bisericilor din începuturile comunităților medievale dâmbovițene.

Bisericile de lemn

Încă din începuturi, ridicarea lăcașurilor de cult din satele extracarpătice s-a făcut folosind ca material lemnul.

Ținutul Dâmbovița a sporit în importanță, odată cu mutarea capitalei Țării Românești la Târgoviște, iar satele devenite proprietăți boierești și domnești sau mănăstirești au înlocuit bisericuțele de lemn cu biserici de zid, frumos decorate, dovedind intervenția ctitorilor cu "dare de mână".

Obștile libere au continuat, însă, să construiască sau reconstruiască, pe vechile locuri sfințite, aceleași biserici de lemn, de dimensiuni modeste, asemănătoare ca tehnică și ca aspect cu casele în care locuiau.

În Catagrafia de la 1810, din cele 215 biserici menționate pe teritoriul de atunci al județului, 140 erau de lemn. Chiar și capitala, Târgoviște, avea menționată, în pisaniile mândrelor biserici de zid, ctitorite de voievozi sau de înalți demnitari, pre-existența, pe același amplasament a unor biserici de lemn, mai vechi.

Se păstrează astăzi în Dâmbovița doar 14 biserici de lemn (în LMI 2010 există 17 astfel de biserici, dar trei au dispărut deja), majoritatea datând din a doua jumătate a secolului al XVIII-lea și începutul secolului al XIX-lea. Analiza lor poate da seamă despre faptul că, în aparenta lor asemănare, au existat totuși câteva modele zonale, bine conturate, care se încadrează în serii tipologice răspândite în toată zona subcarpatică a Munteniei.

Cel mai frecvent tip, prezent în partea de vest a județului, între văile Argeșului și Dâmboviței, este cel al bisericilor cu plan în formă de cruce, tip care se întindea cândva până în sud, la Dunăre.

Județul Dâmbovița păstrează câteva din cele mai reprezentative exemplare ale acestei serii tipologice, grupate între văile Argeșului și Dâmboviței, în comunele Văleni Dâmbovița, Cobia și Valea Mare, Gemenea și Vișina.

Acestea datează de la mijlocul sec. al XVIII-lea, și au în comun planul sub formă de cruce al bisericilor, cu naosul foarte apropiat de forma de pătrat, acoperit cu boltă semicilindrică, cu absidă de formă hexagonală, retrasă față de marginile de Sud și Nord.

Sistemul constructiv este tipic pentru majoritatea bisericilor din lemn din zona centrală a Munteniei, fiind realizat dintr-o suită de subansambluri constructive caracteristice, toate realizate și îmbinate exclusiv prin tehnici tradiționale ale lemnului.

Turnul clopotnița, de dimensiuni modeste, este realizat dintr-un sistem de opt stâlpi fixați la partea de jos pe două perechi de tălpi încrucișate ce reazemă pe structura pridvorului, iar la partea superioară uniți de o grindă circulară de contur (realizată din opt elemente aidoma cintrelor) pe care reazemă structura coifului realizată din lemn de stejar.

De la sfârșitul secolului al XVIII-lea, județul Dâmbovița păstrează și primele clădiri civile: case de negustori din Târgoviște, cu beciuri mari, boltite și o frumoasă arhitectură, ce unește tradiția caselor tradiționale țărănești cu aspirația spre arhitectura caselor boierești și domnești, care făcuseră gloria capitalei medievale.

Noile biserici de zid ale satelor de pe întreg teritoriul județului formează partea cea mai consistentă a acestui patrimoniu. Înlocuind vechile bisericuțe de lemn, comunitățile sătești, fie ele prospere sau mai sărace, nu precupețesc nimic pentru a-și ridica noi lăcașuri de cult care să se constituie în cartea lor de vizită. Pornind de la modelul bizantin muntenesc tradițional sau folosind noile proiecte tip, de factură occidentalizată, promovate de „arhitectului mănăstiresc” Schlatter, toate bisericile noi se adaptează unor nevoi de spațiu, lumină și reprezentare, care se depărtează de la spiritul ortodoxiei. Este anihilată separarea dintre pronaos și naos, pentru a putea primi un număr mai mare de credincioși, sunt mărite mult ferestrele, sunt închise pridvoarele, iar fațadele de vest se decorează cu timpane și tumuri. Aceleași „măsuri” se iau și la repararea vechilor biserici, la care se mai adaugă și turlele din lemn, învelite cu tablă, care înlocuiesc turlele de zid căzute la cele două mari cutremure ale secolului: 1802 și 1838.

Toate monumentele vechi fac obiectul unor prime campanii de cercetare și restaurare. Gheorghe Bibescu trimite pe arhitectul său, Schlatter, să restaureze Turnul Chindiei și incinta mănăstirii Dealu, iar Lecomte du Nouy reclădește biserica Mitropoliei din Târgoviște.

Arhitectura civilă devine o parte importantă a patrimoniului în secolul al XIX-lea. În lumea satului se conturează modele specifice atât pentru zonele de deal și munte cât și pentru cele de câmpie. În orașe, arhitectura eclectică, de inspirație italiană în special (datorată prezenței unui mare număr de meseriași italieni emigranți, stabiliți în Dâmbovița în ultima parte a secolului) cunoaște o dezvoltare rapidă și se extinde și către târguri și sate, prin intermediul caselor de lideri ai comunității: preoți, primari, negustori.

Un actor important care își va impune noile programe arhitecturale, este statul. Proiectele tipizate pentru diferite instituții ale statului se răspândesc cu repeziciune în comunele județului.

Instituții de învățământ

Construcția de localuri proprii pentru școlile dâmbovițene începe în jurul anului 1885. Având un loc însemnat în cadrul programelor de arhitectură comunitară ale celei de a doua jumătăți a secolului al XIX-lea, școlile erau așteptate, parcă de comunitățile românești, iar construirea lor în aproape fiecare comună a județului Dâmbovița a fost foarte rapidă. În mai puțin de două decenii, marea majoritate a comunelor avea deja un local nou de școală.

Această acțiune a fost precedată de un program național solid alcătuit: Legea Instrucțiunii Publice din 1864, urmată (la câteva decenii!) de Regulamentul pentru construcția localurilor de școli primare urbane și rurale, semnat de Carol I, în 1893 și apoi de înființarea Casei Școalelor, la 1896, destinată gestionării fondurilor pentru construirea școlilor. Acestui efort al statului i s-au adăugat numeroase acțiuni de sprijin financiar din partea marilor familii boierești, dar și a comunităților însăși, pentru care ridicarea unei școli era un fapt de mare mândrie.

Portretul județului așa cum este redat de Condurățeanu în Dicționarul geografic al județului (preluat apoi în Marele Dicționar geografic la României), prezintă următoarea situație:

- Din cele 109 comune ale județului (în afară de Târgoviște), doar 7 nu aveau localuri de școală (Gemenea, Bâldana, Măruntșu, Ionești, Dragodana, Boțești și Valea Caselor);
- În alte 10 comune se construiseră localuri comune pentru școală și primărie, care au funcționat ca atare câteva decenii (Bela, Brănești, Cobia, Adâncă, Aninoasa, Comișani, Cazaci, Băleni Sârbi, Cătunu, Cojasca).
- În comunele mai bogate (unele devenite chiar comune urbane) fuseseră ridicate chiar câte două localuri de școală (Moțăieni, Șerbănești - Podurile, Titu, Petrești, Găești, Căndești, Bilciurești, Ghergani).

Din cele peste 100 de școli construite între ultimul deceniu al sec. al XIX-lea și începutul primului război mondial, în Dâmbovița mai există încă mai mult de 80 %. Marea majoritate sunt încă utilizate ca școli, dar există și situații de abandonare a clădirilor, care generează automat degradarea rapidă și ruina lor.

Chiar dacă au fost utilizate proiecte tip (între care cele mai multe sunt de tip „Spiru Haret”), fiecare comunitate a pus o amprentă particulară asupra localului școlii, unele dintre ele fiind adevărate bijuterii arhitecturale.

Lista din 2010 a Monumentelor Istorice din Dâmbovița are 19 poziții de școli, toate de categoria B, construite între 1865 și 1916.

Alături de clădirile pentru școli, încep să apară clădirile administrațiilor locale: sedii de primării, sediile judecătorilor de ocol, iar la Târgoviște se construiesc, într-un singur deceniu, toate clădirile reprezentative pentru o capitală de județ: primăria, tribunalul (actualul Muzeu de istorie), prefectura (actualul Muzeu de artă), sedii de cazărmi și școli militare (Școala de cavalerie și Liceul Militar de la mănăstirea Dealu).

Operațiuni urbanistice de amploare au loc în aproape toate localitățile urbane: croirea de noi artere de circulație (bulevardul Castanilor (Gării) la Târgoviște și Pucioasa), se organizează parcuri noi, se largesc străzile existente. Noile trasee de cale ferată contribuie și ele la schimbarea aspectului localităților, prin apariția garilor și a construcțiilor legate de activitățile colaterale: antrepozitele de la Găești și remiza de la Titu.

Portretul județului la sfârșitul sec. al XIX-lea

Era considerat un județ aflat „în partea muntoasă a țării românești între 29 gr 48 min și 23 gr 37 min longitudine estică, socotit după meridianul Parisului și între 44gr 30 min” și 45 gr 28 min latitudine nordică” Suprafața județului este de 365.220 ha, din care 268.573 ha pământ arabil și 52.259 ha pădure. Este apreciată bogăția și diversitatea geografică, fertilitatea solului și multitudinea de resurse ale subsolului. O multitudine de ape se unesc în cele trei râuri mari care îi udă teritoriul: Ialomița, Dâmbovița și Argeșul. Afluenții din partea muntoasă ai Ialomiței sunt plini de „ferăstrae de tăiat scânduri”. La capătul de nord, în „vârful Padinei este vama numită Strunga, trecătoare în Transilvania la vama austro-ungară Guțanu.”

Renumele satelor din nord îl fac turmele de oi, capre și vaci și livezile de pruni. Minele de sare de la Ocnița, Bezdead, Brănești și Glodeni, izvoarele sulfuroase de la Șerbănești - Podurile, Bezdead, Vișinești, Vârfuri și Pietroșița, puțurile de petrol de la Glodeni, Colibași, Vulcana, Ocnița și Vișinești, cărbunele de la Șotânga, Glodeni și Moroeni, carierele de ghips de la Pucioasa și Vulcana și resursele de var de la Brănești, Izvoarele, Runcu, Vișinești, Comișani, Săcuieni constituie baza unei importante industrii de extracție și prelucrare a materiilor prime.

Traversat de câteva drumuri de importanță națională și de două linii de cale ferată, județul are, la 1900, câteva unități industriale puternice: singura fabrică de praf de pușcă din țară, la Lăculețe, o fabrică de sfori și frânghii la Gura Fcii, trei fabrici de făină și griș (la Găești, Bolovani și Târgoviște), cinci fabrici de spirt, 12 mori cu aburi, 127 de mori de apă, 7 pive, mai multe zeci de fierăstraie de tăiat scânduri, 12 fabrici de gaz. Meșteșugurile erau bine reprezentate: ateliere de olărit (la Drăgăești și Dragomirești), împletitul nuielilor - coșuri de răchită la Dragomirești, rotărie la Tătărani, nenumărate cazane de țuică, costume populare la Râul Alb, Pietrari, Pietroșița, țesături de lână: scoarțe, velințe, pături, la Moroeni, Pietroșița, Râul Alb.

Foarte activ este la 1900 comerțul în județ. Cele mai importante centre de schimb sunt Târgoviște, Găești și Potlogii. O mare piață de desfacere a cerealelor este la Titu, iar în întregul județ se țin numeroase târguri rurale, prilejuite de marile sărbători religioase: la Cornățelu și Găești de Sfântă Mărie, la Voinești de Sfinții Mihail și Gavril și la Florii, la Băleni de Drăgaică (24 Iunie)....

Județul avea, la începutul secolului XX, 240 de biserici în funcțiune, la care se adăugau alte 24 în Târgoviște și 5 ruinate. Mai înființau și 13 mănăstiri: Dealu, Viforâta, Gorgota, Nucet, Fusea, Bunea, Butoiu, Cobia, Pătroaia, Bâldana, Găiseni, Cota 1000 și Peștera (sau Obârșia).

Stațiuni Balneare

Resursele județului Dâmbovița, în ceea ce privește apele minerale cu potențial curativ sunt masate în partea superioară a cursului Ialomiței, pe o „bandă” care cuprinde de la est la vest: comuna Bezdead

(satul „fără bătrâni” posibil și datorită băilor în izvoarele locului, care dădeau o „tinerețe fără bătrânețe”), Pucioasa și Vulcana Băi.

Depistarea, exploatarea și recunoașterea valorii acestui sistem de resurse a fost inegală pentru localitățile menționate. Bezdeadul a rămas de la început și până astăzi, un „aspirant” la potențialul de posibilă localitate balneară, Vulcana Băi și-a împodobit numele cu atributul pe care l-a câștigat practicând, de la sfârșitul sec. al XIX și până la al doilea război mondial, găzduirea și tratarea „băiașilor” cu bogatele resurse de ape iodo-sulfuroase. După 1990, o încercare de revenire la vechiul statut, a fost sortită eșecului, lăsând în urmă ruinele unor clădiri, începute și neterminate, din ceea ce trebuia să fie „Domeniul Vietji Lungi”. Dar cea care a reușit, cu consecvență, să se afirme, evolueze și mențină ca stațiune balneară este orașul Pucioasa (pornit ca o suită de sate: Șerbănești, Podurile și Pucioasa) unite cu timpul în orașul de astăzi.

PUCIOASA - STAȚIUNE BALNEO-CLIMATERICĂ

Orașul, alcătuit dintr-o serie de așezări sătești renumite, a cunoscut o dezvoltare deosebită în sec. al XIX-lea, după descoperirea izvoarelor sulfuroase de aici.

Primele investiții în noua localitate balneară le-a făcut boierul Ștefan Belu în 1833, când a construit un pavilion public, iar primul care a descris izvoarele minerale a fost dr. Vasile Episcopescu în 1837, când existau șase izvoare de ape terapeutice foarte importante.

În 1863, dr. Carol Davila recomanda "să se facă toate îmbunătățirile și analizele apelor minerale, în vederea dezvoltării stațiunii". Băile au devenit cunoscute și în Europa după 1873, când dr. Bernand a trimis mostre de ape minerale la expoziția de la Viena.

În 1878, Consiliul Județean a hotărât exproprierea terenului pe care se aflau apele minerale, decretat de utilitate publică, și a decis executarea de sondaje, analiza apelor și construirea unui stabiliment de băi. Sondajul s-a făcut de către ing. Drăghiceanu, după care s-au putut deschide încă 14 fântâni cu ape sulfuroase și feruginoase, care să poată procura cu suficiență apa necesară unui stabiliment balnear cu 60 de băi în permanență.

Perioada 1879 - 1900 este marcată de un progres însemnat în ceea ce privește amenajarea stațiunii. Se ridică primele vile, se asfaltează trotuarele și după lucrări de sondaj și ridicări topografice, se captează noi izvoare, putându-se asigura la începutul secolului debitul necesar efectuării a 300 - 400 băi pe zi.

Procesul de urbanizare al Pucioasei este condiționat și de renumele pe care-l câștiga stațiunea în țară. Astfel, printre locuințele țărănești cu grădinițe cu flori și livezi de pomi fructiferi, răsar tot mai multe vile moderne, dotate cu camere pentru baie și destinate închirierii pentru bolnavi. Structurile urbane care se împleteau constituiau farmecul Pucioasei interbelice.

Caracteristică a orașului de astăzi Pucioasa este coexistența unor stiluri de arhitectură de factură foarte diferite, constituite de-a lungul timpului, care pot fi grupate în trei mari categorii:

- arhitectura de tip rural (casa țărănească ce se mai regăsește în forme originare sau ușor transformate),
- arhitectura de tip balnear (cu două componente diferite: casa săteanului adaptată funcțiunii de gazdă de "băiași" și stabilimentul construit după un model deja consacrat, de tip hotelier),
- arhitectura de tip urban, specifică începutului de secol XX, cu vile abordând stilurile arhitectonice ale vremii, între care neoromânescul este unul preferat.

Alături de acestea, regăsim volumele masive ale blocurilor și hotelurilor construite în perioada comunistă.

La sfârșitul sec. al XIX-lea, a început adaptarea locuinței țărănești la programul "băilor la domiciliu". La partea nordică a locuințelor se atașau camere de băi (4x1 m), cu intrări separate din exterior și din interior, fiind prevăzute cu luminatoare (mici ferestre) țăranul având posibilitatea să-și mărească bugetul familial în sezonul băilor. În interior se aflau căzi din lemn folosite la băi și patul de sudație. De multe ori, camerele băiașilor cu băile adosate se aflau la etajul clădirii, cu acces dintr-un cerdac ce încingea fațada, în

timp ce parterul servea drept sală de mese și bucătărie. Gazdele se retrăgeau în timpul sezonului într-o singură încăpere de serviciu, în partea din spate a casei.

Această arhitectură cu funcționalitate dublă s-a extins, devenind model pentru cele mai multe din casele țărănești construite în perioada interbelică în Pucioasa.

Se păstrează câteva case etajate declarate clădiri ale patrimoniului local, construite la începutului celei de-a doua jumătăți a sec. al XIX lea.

Secolul XX - debutează prin marca specifică Munteniei: stilul neo-românesc, prezent pe scară largă în clădirile de locuit de la orașe, dar și din satele județului, prin exemplare de arhitectură foarte frumoase.

În perioada interbelică, arhitectura modernă, lasă și ea urme - mai timide, ce-i drept, în imaginea județului, în special prin câteva locuințe din Târgoviște, prin arhitectura industrială și de instituție: centrul orașului Fieni, câteva din clădirile țesătoriei de la Brănești sau ansamblul hidrocentralei Dobrești, prin lucrări memorabile ca arhitectură și amplasare: sanatoriul TBC de la Moroeni, sau prin vile private - unele mai puțin cunoscute - cum ar fi vila Rizescu de la Măruntșu, propusă recent pentru clasare.

Prosperitatea perioadei interbelice și faptul că dezvoltarea industrială puternică a județului a permis, cel puțin în jumătatea de nord a județului, unui mare număr de familii să aibă cel puțin un salariat, a condus la înnoirea fondului construit de locuire, pe scară largă în mai toate localitățile județului.

O dată cu instaurarea puterii comuniste, după câteva decenii de stagnare, anii „80 aduc marele val al demolărilor și transformărilor urbanistice care vor ciopârți trupuri importante din Târgoviște, dar și din Pucioasa, Găești, Moreni și Fieni, făcând loc cartierelor de blocuri. Apariția marilor platforme industriale va schimba, de asemenea, peisajul în proximitatea orașelor județului.

Mai puțin afectate de acest val de schimbare de imagine au fost satele, unde locuințele nou construite au continuat să se păstreze într-un registru volumetric și estetic decent, oarecum subsumat fondului construit existent.

Dar, din nefericire, acest lucru avea să se schimbe, începând cu anii „80, dar mai ales după 1990, când și în lumea satului construcția de locuințe va lua un avânt fără precedent, iar arhitectura caselor se va schimba radical, punând în pericol imaginea tradițională a satului dâmbovițean.

II.3 PATRIMONIUL CULTURAL IMOBIL AL JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA

II.3.1 STRUCTURA PATRIMONIULUI CULTURAL IMOBIL DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Lista Monumentelor Istorice 2015, în conformitate cu prevederile Legii 422/2001 republicată, privind protejarea monumentelor istorice a fost publicată în Ordinul 2361/2010 pentru modificarea anexei 1 la Ordinul Ministrului Culturii și Cultelor nr. 2314/2004 privind aprobarea Listei Monumentelor Istorice actualizată și a Listei Monumentelor Istorice Disparute.

Pentru județul Dâmbovița sunt înscrise în L.M.I. un număr total de 1239 Poziții, fiind printre județele cu cel mai numeros patrimoniu clasat.

Funcție de categoriile de clasare, județul Dâmbovița are:

- Monumente de categoria A - valoare națională și universală - 224
- Monumente de categoria B - valoare zonală și locală - 1015.

Funcție de categoriile tipologice, așa cum sunt menționate și în Legea 5/200 pentru PATN - Secțiunea III - Zone construite protejate, structura la județul Dâmbovița este:

- I - situri, ansambluri și monumente arheologice: 456 poziții, din care 81 de categorie A și 375 de categorie B.
- II - situri, ansambluri și monumente de arhitectură: 698 poziții, din care 84 de categorie A și 614 de categorie B.
- III - monumente și ansambluri de for public 12 poziții, din care 5 de categorie A și 7 de categorie B.

- IV - monumente și ansambluri memoriale 73 poziții, din care 54 de categorie A și 19 de categorie B

Dintre monumentele istorice ale județului Dâmbovița următoarele sunt considerate ca definind realizări remarcabile ale unor perioade semnificative din istoria arhitecturii din România :

1. Biserica Mănăstirii Dealu
2. Ansamblul curții domnești din Târgoviște
3. Ansamblul Palatului Brâncovenesc Potlogi

II.3.2 ANALIZA DIAGNOSTIC A CONCENTRĂRII ÎN TERITORIU A PATRIMONIULUI CULTURAL IMOBIL DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Distribuția în teritoriu a patrimoniului cultural imobil din jud. Dâmbovița

Repartiția teritorială a patrimoniului construit al județului Dâmbovița este remarcabil de extinsă: 197 de localități aparținând 84 de UAT (unități administrativ teritoriale) - din 89 - din care 6 orașe și un municipiu au pe teritoriul lor administrativ monumente istorice.

Toate localitățile urbane au monumente istorice și doar 5 UAT nu au monumente istorice pe teritoriul lor administrativ.

Municipiul Târgoviște concentrează o mare parte din patrimoniul construit al județului (221 din 1.239 monumente istorice, adică 18%), fiind și locul unde se găsesc și majoritatea relativă a monumentelor de grupa A (70 din 282, adică 25%).

Un număr de 21 de comune au un număr important de monumente istorice (peste 20), din care 10 au peste 10 monumente de arhitectură:

- Pietroșița (32 MI de arhitectură)
- Ciocănești (27 MI din care 12 monumente de arhitectură)
- Potlogi (25 MI din care 14 monumente de arhitectură și 1 monument de for public)
- Răcari (25 MI din care 11 monumente de arhitectură și 2 monumente memoriale)
- Voinești (25 MI din care 11 monumente de arhitectură și 8 memoriale)
- Răzvad (24 MI din care 12 monumente de arhitectură, 1 monument de for public și 8 memoriale)
- Căndești (23 MI din care 18 monumente de arhitectură și 3 monumente memoriale)
- Aninoasa (22 MI din care 21 monumente de arhitectură)
- Moroieni (22 MI din care 19 monumente de arhitectură și 1 monument memorial)

Într-un număr de 24 UAT există concentrări coerente de valori arhitecturale clasate ca ansambluri de arhitectură: Aninoasa (3), Băleni, Bezdead, Brănești, Buciumeni, Bucșani, Bărbulețu, Căndești, Ciocănești, Cobia, Doicești, Fieni, Finta, Gura Ocniței, Malu cu Flori, Moroieni, Nucet, Pietroșița (3), Potlogi, Pucioasa, Răcari, Răzvad, Șotânga, Târgoviște.

57 de localități (împreună cu Târgoviște) au monumente de importanță națională.

Utilizarea monumentelor istorice din jud. Dâmbovița

Monumentele istorice din județul Dâmbovița urmează calitativ și cantitativ structura națională a Listei Monumentelor Istorice din punct de vedere al funcțiunilor pe care le îndeplinesc:

- preponderența monumentelor istorice cu funcțiune de cult (33%), urmate de
- funcțiunea rezidențială (31%) și cea culturală (11%).

Circa 20% din monumentele istorice asigură derularea unor importante funcțiuni publice: funcțiunea culturală (11%), spitalicească (2%), militară (1%), școlară (3%) și administrativă (2%).

Starea de conservare a patrimoniului construit din jud. Dâmbovița

- O - dispărute, desființate - 25 / 552 - 5%
- A - desfigurate major ori ireversibil 32 - 6%
- B - colaps, ruinate 11 - 2%
- C - stare proastă, în pericol de prăbușire 33 - 6%
- D - stare medie, degradate vizibil 108 - 19%
- E - stare bună, fără urme de degradare 234 - 42%
- F - stare foarte bună, relativ recent restaurate 93 - 17%
- G - în reparații, restaurare, consolidare 19 - 3%

II.3.3 ZONE CU VALORI ETNOGRAFICE - ARHITECTURA TRADIȚIONALĂ

De-a lungul întregii istorii patrimoniul etnografic și folcloric a jucat un rol important. Civilizația tradițională a constituit una din sursele de informare și cunoaștere, alături de istorie și lingvistică, servind celor ce doreau să studieze numeroase argumente cu privire la originea, vechimea și unitatea sufletească a poporului român. Patrimoniul folcloristico - etnografic a fost acela care, împreună cu cronicile au stimulat sentimentul de mândrie și pe cel al "duhului național" care a dominat mișcarea culturală românească începând cu mijlocul secolului trecut.

Este o realitate, îndeobște, cunoscută că, asemenea limbii, ceea ce caracterizează cultura populară este pronunțata ei unitate teritorială, geografică.

Satul românesc este considerat o sinteză etnografică, la care au conlucrat întotdeauna spiritul inventiv al omului, timpul și mediul geografic.

Realitățile etnografice dâmbovițene se înscriu într-o zonă cu valori bine precizate, integrată armonios în ansamblul culturii populare românești ce își au interferențe firești cu zonele limitrofe (Argeș, Muscel, Prahova, Ilfov, Teleorman). Zona etnografică Dâmbovița, în ansamblu, este o unitate de structură datorită condițiilor sociale și naturale care au determinat o dezvoltare a așezărilor și a elemente de cultură tradițională caracteristice acestora.

Dacă din punct de vedere geografic distingem două mari zone: una a muntelui și dealului și alta a câmpiei și în cadrul subzonelor: Valea Dâmboviței, Valea Ialomiței, Valea Cricovului, Câmpia sub-colinară din sudul Târgoviștei și câmpia propriu-zisă, etnografic regăsim elemente de civilizație și cultură populară integrate deplin în sistemul de organizare a satelor, în ocupații și meșteșuguri, în datini și obiceiuri, în felul de a fi al locuitorilor județului.

Țăranul nu poate fi înțeles în actul său de ordin economic fără a vedea și studia universul său, orizontul său spiritual, felul său de viață, pentru că universul țăranului, spunea Ernest Bernea, este concret, viu și armonios, având la bază credința și mitul.

Foto nr. 131 – *Pomeni de Moșii de vară
(Diaconiești)*

Foto nr. 132 – *Pregătirea artosului la
Micloani*

Satul tradițional, care astăzi este pe ale de dispariție, era o așezare omenească definitivă a cărei structură de echilibru și armonie era menținută de o civilizație sătească cu o filozofie de viață simplă și armonioasă. Un reper etnografic important, în jurul căruia se țese întreaga cultură spirituală a satului și care pune în valoare faptele oamenilor, ocupațiile și activitățile lor, este obiceiul tradițional.

*Foto nr. 133 – Drăgaica 1996 – Băleni
Sârbi*

Foto nr. 134 – Călușul la Odobești

O activitate economică importantă, pe care o mai întâlnim și astăzi în satele dâmbovițene, strâns legată de valorificare resurselor naturale, dar și umane sunt meșteșugurile.

Prelucrarea materiilor prime: lemnul, piatra, fibrele textile, lână, metalul și lutul, a determinat prezența în majoritatea satelor dâmbovițene a meșterilor specializați în producerea de unelte, obiecte de uz casnic, vase pentru depozitat, diverse forme de mobilier, vase ceramice.

În domeniul prelucrării lemnului, în afara zonei subcarpatice, pe lângă oameni specializați în tăiatul și fasonatul lemnului, apar oameni specializați în tâmplărie, dulgherie, dogărie, rotărie, în producerea mobilierului țăranesc și a lăzilor de zestre. Satele au devenit centre meșteșugărești pentru un anumit produs. Ex : dogărie (Adâncă, Mărcești, Buciumeni) sau lădari (Runcu, Brebu, Ludești, Valea Mare, Râul Alb) etc.

Constructorii de case recunoscuți erau din zona Dragomirești, Voinești, Văleni - Dâmbovița, Brănești. Meșteri cioplitori în piatră: Pietrari, Pietroșița, Manga, Dealu Frumos.

Prelucrarea lânii și a fibrelor textile se făcea în toate zonele județului, un loc important deținând Pietroșița, Moroeni, Runcu, Valea Leurzii, pentru țesutul covoarelor și Râul Alb, Bărbulețu, Văleni - Dâmbovița, Malu cu Flori pentru portul popular.

Între meșteșugurile cele mai vechi, care constituie elementul cel mai veridic al tradiției populare, olăritul este prezent în unele sate și astăzi. Olăritul și ceramica țăranescă le mai regăsim și astăzi în zonele în care au existat vechi centre cu tradiție : **Drăgăești, Gheboia-Finta, Dărmănești.**

Foto nr. 135 – Meșteșuri populare contemporani la Târgul de 8 septembrie, la

Mobilierul tradițional al caselor țărănești dâmbovițene, până în prima jumătate a sec. al XX-lea.

Ca și în celelalte zone ale țării, creativitatea țăranului dâmbovițean, sprijinită pe o experiență și o tradiție multiseclară, a dat naștere unor formule extrem de simple, economicoase și utile de mobilare a caselor.

Foto nr. 136 – Unelte tradiționale pentru țesutului covoarelor

Lucrate cu secura, barda, cuțitoaia, dalta, piesele de mobilier ale interiorului țăranesc se încadrează organic în spațiul camerei, sunt puține la număr, dar multifuncționale și sunt întotdeauna înfrumusețate.

Destul să amintim că folosirea scândurilor de brad este legată de răspândirea în mediul rural a fierăstraelor (la sfârșitul sec. al XVIII-lea - începutul sec. al XIX-lea).

Mobilierul din esențe tari și în special cel de fag este lucrat din scânduri fasonate cu barda. Principalul sistem de îmbinare este cel în "lambă și uluc", constând în practicarea unor șanțuri înguste în unele piese componente ale mobilei, în care intră părțile mai subțiate ale celorlalte piese.

Iată câteva din piesele caracteristice:

Masa-dulap - lucrată aproape exclusiv din lemn de fag, cu îmbinări în nut și feder, fără a se folosi cuie de fier, decorată prin sgratire, este un dulăpior cu picioare mai scurte, cu două uși batante și uneori un sertăraș sub blatul ce servește drept masă de lucru.

Foto nr. 137 – Ladă zestre (Moroeni)

Foto nr. 138 – Ladă-dulap grafitată

Lada este una dintre cele mai vechi piese de mobilier, prezentă în toate zonele țării. Când este folosită pentru depozitarea cerealelor sau făinii ("tronul"), are o ornamentație mai redusă, sgratită sau incizată și capacul drept. Când este destinată păstrării hainelor (lada de zestre), are capacul drept sau boltit și excepționale virtuți estetice. În multe case din centrul și nordul Dâmboviței, lăzile de zestre sunt "lăzi de Brașov", cu ornamentele pictate și (sau) cu ferecături.

Patul, în varianta sa cea mai rudimentară: patru pari, deloc finisați, înfipti în podeaua de lut a camerei, pe care se așezau câteva scânduri scoase direct de la joagă, fără vreo geluire prealabilă, și peste ele rogojina pe care se dormea. O variantă mai "confortabilă" era patul cu cutie: se făcea din scândură o cutie cu marginile ridicate pentru a se putea umple cu fân pe post de saltea.

Măsuța rotundă, cu trei picioare, diametrul de cca 80 cm și înălțimea de 35 cm, care se așeza în mijlocul camerei pentru masă și se ridica apoi, se curăța și se anina într-un cui, până la masa următoare.

La Dărmănești - masa mare și scaunele mai bune se păstrau în "casa mare" sau "casa a bună". La Bărbulețu - patul era format din două capre sau scaune lungi pe care se așezau scânduri de mărimi diferite. La fel la Vulcana - lăzile în casele cu pretenții erau "de Brașov". La Pietroșița - interiorul caselor era mobilat sumar, cu mobila lucrată de tâmplarii din sat. Patul din scândură, cu sau fără cutie pentru saltea, masa - dulap, dulap de colț pentru vase, etajere pentru vase și cărți, lada de zestre (de Brașov). În casele mai avute apare mobila lucrată de meșteri de la oraș (multă din Ardeal) și specializată pe camere: dormitor, sufragerie sau salon, bucătărie. Din camera de locuit nu lipsea leagănul și războiul de țesut.

La muzeul local sunt prezentate meseriile lemnului: șităria, tâmplăria și dulgheria; mijloace de transport din lemn: car cu osii de lemn, sănii pentru cărat lemne, tănjale pentru cai și boi, șei de lemn, coșuri, cobilițe.

Foto nr. 139 – Leagăn □i
pat, Pietroșița

Foto nr. 140 – Atelier de
confecționat □i□ă,

Exploatarea creației populare, a potențialului cultural rural pe scară largă nu este o îndeletnicire nouă. Multiplicarea formelor și mijloacelor de valorificare este astăzi o evidență. Faptul acesta are o dublă consecință. Pe de o parte o lărgire a numărului beneficiarilor valorilor culturii populare, fapt pozitiv; pe de alta, însă, pericolul (cel mai adesea) valorificării neautentice, falsificare prin diletantism, distorsionare prin neștiință sau interes, în final, distrugerea lor.

Cultura materială și spirituală a comunității rurale e percepută astăzi ca un produs cultural, care, pe lângă faptul că oferă unice, este un factor determinant în dezvoltarea turismului rural.

Satul tradițional păstrat, conservat și valorificat sub forma unui produs cultural - satul turistic - poate deveni pentru județul Dâmbovița o șansă de promovare turistică.

TIPOLOGIE de ARHITECTURĂ RURALĂ în DÂMBOVIȚA

Locuirea în satul dâmbovițean

Mărturiile materiale de care dispunem - locuințe păstrate până astăzi - ne permit să conturăm o imagine destul de clară asupra locuințelor din satele dâmbovițene, coborând în timp doar până la jumătatea secolului al XIX-lea. Locuințe mai vechi de două sute de ani păstrate în satele noastre sunt doar conacele boierești, cele mai multe ruinate.

Sursele de informare asupra perioadelor mai vechi ale istoriei locuirii în Dâmbovița, sunt, în principal, izvoarele scrise: documente, studii, istorisiri ale călătorilor străini și români etc. Rareori, cercetarea arheologică sistematică a scos și ea la iveală modele de locuințe, fie din perioada mileniului I (sec. V-VI, la Băleni), fie din evul mediu.

Cunoaștem din aceste surse că, o foarte lungă perioadă de timp, începând cu locuirea dacică, apoi cu cea a mileniului I și continuând cu cea medievală, așezările dâmbovițene au avut aceleași tipuri de locuințe ca și ținuturile învecinate, subcarpatice, tipologie care s-a menținut, aproape neschimbată timp de două milenii.

În Dâmbovița începutului de secol XIX, locuințele nu difereau prea mult de cele din vremea lui Mircea cel Bătrân sau chiar de cele dacice. Județul cuprinzând, de la nord la sud, toate tipurile de relief: munte, deal și șes, a avut pe teritoriul sau toată gama locuințelor caracteristice acestor zone.

Locuința de șes era scundă, cu pereții ridicați din chirpici, vâlătuci sau pur și simplu lut, cu acoperișul din material lemnos (mai rar cu paie, în această zonă), cu podeaua din lut bătut cu maiul, cu ochiuri mici de fereastră, de cele mai multe ori goale sau, mai târziu acoperite cu bășici de porc sau hârtie. Imaginea unor asemenea case a putut fi reconstituită după cercetările arheologice efectuate la Băleni, în anii '80, de către specialiștii Complexului Muzeal "Curtea Domnească".

Înaintând către deal, în zona viilor și livezilor, apar pereții și tavanele din nuiiele lipite cu lut, sau pereții din paiantă: schelet de lemn cu umplutură din chirpici sau lut simplu.

În zona de munte, domină din început casele ridicate din bârne de lemn, pe temelii de piatră, cu un aspect mult mai solid, și desfășurate pe două nivele.

Indiferent de zona geografică, locuința țaranului sărac are o singură încăpere, prelungită obligatoriu spre exterior cu o prispă, cu sau fără stâlpi și parapet. În zonele de deal și munte, aceste locuințe monocelulare sunt ridicate pe tălpi foarte groase de stejar, care să permită mutarea lor prin tragere (ca pe sanie), obiceiul sau nevoia mutării amplasamentului caselor și chiar al bisericilor, fiind destul de frecvent în vremurile vechi. Asemenea case se mai păstrează - de exemplu - în satul Scheiu de Jos, ele fiind aduse, prin tragere cu boii, din locurile izolate ale întâilor amplasări, în vatra satului, după 1850.

Și tot indiferent de zona geografică, acoperișul casei este, în toată această perioadă, în patru ape, cu pante din ce în ce mai repezi, pe măsură ce ne apropiem de munte.

Dacă pentru majoritatea săracă a satului, singura încăpere a casei ținea loc de încăpere de gătit, de luat masa, de dormit și de primit și chiar de loc de rugăciune, la țăranii mai înstăriți, apare de timpuriu locuința cu două sau cu trei încăperi. A doua încăpere este exclusiv destinată vetrei, iar când apare cea de a treia, indiferent de cât de numeroasă este familia, ea va fi ținută drept "camera curată", destinată păstrării avutului și primirii oaspeților importanți, la sărbători.

Și la casele cu două și trei încăperi nu lipsește spațiul de tranziție între exterior și interior: cerdacul, el dând naștere - prin mărirea adâncimii - și unui alt element specific arhitecturii noastre populare: foișorul.

Într-un studiu publicat la Cluj, în 1963, Paul H. Stahl sintetiza problematica locuințelor țărănești din România, în sec. XIX. Aflăm astfel despre județul Dâmbovița, că avea o majoritate din efectivul locuințelor (41- 60 %) construite din nuiiele, vălătuci, chirpici și pământ și cealaltă parte, ridicate cu pereți din lemn (21- 40%). Acoperișurile din șită sau șindrilă erau dominante: 61- 80 %, mai rar întâlnindu-se învelitori din țiglă sau tablă.

Indiferent de zonă sau de mărirea casei, aceasta era ornamentată, motivele având de cele mai multe ori și valoare de simbol protector. Stucăturile apar la încadramente de uși și ferestre, la marcarea colțurilor casei sau a cornișei, sub streșină. De multe ori apare în câmpul peretelui un ornament - însemn solar sau o imagine a "pomului vieții". Lemnul cioplit, sculptat sau traforat împodobește cerdacul, pridvorul, foișorul.

Dacă până la jumătatea sec. al XIX-lea putem vorbi de câteva arhetipuri de locuințe care au persistat, în aceiași parametri și aceleași imagini, aproape două milenii, odată cu intrarea României într-un intens proces de modernizare, putem vorbi și despre o dinamică a locuinței satului. Județul Dâmbovița, alături de Prahova, a cunoscut încă de la începutul acestei modernizări, modificări radicale și rapide în modul de viață al oamenilor.

Județul Dâmbovița, alături de Prahova, a cunoscut încă de la începutul epocii moderne a României, modificări radicale și rapide în modul de viață al oamenilor.

Descoperite de timpuriu, bogățiile naturale ale zonei au fost puse rapid în exploatare, transformând zonele rurale în zone cu caracter semi - industrial, muncitoresc. Astfel, satele din fâșia centrală, de deal ca Ocnița, Vișinești, Cobia, au ajuns la începutul sec. XX, să aibă cel puțin un membru din familie salariat la societățile ce extrăgeau petrol sau gaze. Șotânga sau Tătărăni au avut bărbați salariați la minele de cărbune. Viața satelor din valea Ialomiței s-a schimbat puternic odată cu deschiderea Fabricii de ciment de la Fieni, a carierei de la Lepezi și a sistemului hidroenergetic de la Dobrești - Brătei.

Descoperirea resurselor de ape minerale a transformat satele ce formează astăzi Pucioasa, dar și Vulcana și Pietroșița în zone de vilegiatură și balnear, cu reputație națională.

Dâmbovița a fost unul din primele județe care a beneficiat de introducerea transportului pe calea ferată, acest lucru ducând la modificarea rapidă a profilului multor localități, până atunci eminentamente rurale.

Satele care și-au continuat dezvoltarea folosind aceleași activități ca în secolele anterioare au fost destul de puține și s-au specializat: creșterea pomilor fructiferi, în valea Dâmboviței, exploatarea lemnului și păstoritul în satele din nord, în special pe valea Ialomiței.

Industrializarea timpurie a avut ecou în primul rând asupra locuirii și locuinței. Circulația mult mai rapidă a informației a făcut ca "moda" orășenească să pătrundă puternic în lumea satelor, încă de la sfârșitul

sec. XIX. Stiluri arhitectonice noi, care "se purtau" în orașele dâmbovițene sau prahovene, au fost imediat preluate de meșterii satelor, modificând sensibil aspectul acestora.

Dacă neoclasicismul era prezent încă din începutul sec. XIX, prin intermediul locuințelor boierești, apar în finalul acestui veac construcții cu elemente eclectice de inspirație franceză sau italiană (accesele marcate de coloane, frontoanele de zidărie cu monograme și datări, ancadramele de stuc cu pilaștri și frontoane, la uși și ferestre etc), dar și elemente ale arhitecturii romantice: frontoanele din lemn puternic traforate, preluate din zona centrală și nord europeană, în special prin intermediul pavilioanelor balneare din învecinata Vale a Prahovei și apoi, din zona Pucioasei și Vulcanei, dar și ca influență a șantierului castelului regal de la Peleş.

Meșterii locali (dar și "venetici" - italieni, veniți în refugiu după 1880, stabiliți în grupuri importante în unele zone ale județului, ca valea lalomiței sau zona Râzvad - Ocnița) preiau motivele acestor stiluri și le prelucreează, adaptează la tipologiile caselor tradiționale.

Odată cu modificarea de stil apare și o modificare de plan și de volum a casei țărănești și aici influența orașelor este decisivă. Casele în care există salariați, în care ritmul vieții nu mai este dictat exclusiv de credințele și practicile străvechi, își modifică planul din motive funcționale, iar volumetriile se complică. Apar case cu planul în formă de L sau T, cu corpuri articulate, vechile acoperișuri în patru ape încep să dispară, lăsând locul unei varietăți de forme, nu totdeauna fericite sau folosite de construcții.

Formele arhetipale instituite se folosesc în continuare frecvent, dar li se adaugă modele volumetrice noi, constituite prin influențe stilistice diverse, dovedind caracterul deschis, evolutiv al arhitecturii tradiționale.

Schimbarea cea mai importantă este în domeniul materialelor de construcție folosite. Industrializarea aduce bunăstare în lumea satelor dâmbovițene și, inevitabil trecerea de la materialele perisabile, utilizate de veacuri, la materiale trainice, cu mare durată de viață: cărămidă pentru pereți și tabla pentru învelitori.

O statistică din 1929, întocmită pentru întreaga țară de către specialiștii Ministerului Sănătății, ne arată că Dâmbovița era unul din cele mai avansate județe în ceea ce privește folosirea noilor materiale de construcții. Astfel, casele de zid reprezentau 31,64 % din total (față de media pe țară care era de 25,11%, iar pentru zonele extracarpatice, doar 7,45 %) iar învelitorile din tablă dețineau în Dâmbovița o pondere de 47,92% (față de media pe țară de doar 18,59%).

După cel de-al doilea război mondial, schimbarea imaginii satelor continuă. Perioada comunistă își pune amprenta în special prin uniformizarea - "tipizarea" caselor, zonele mai afectate fiind cele de câmpie. Materialele utilizate rămân cărămidă și tabla la învelitoare, tipologia caselor de câmpie rămâne oarecum aceeași: case joase, întinse pe parter. Dar sistematizarea satelor, gruparea în vatra satului a loturilor pentru construcții, duce la apariția caselor tip "vagon", desfășurate în adâncimea lotului, cu trecere dintr-o cameră în alta și având dependențele înșirate în continuarea casei.

Se păstrează din modul tradițional de locuire ideea de "cameră curată" (casa mare) și de folosire, uneori exclusivă, pe perioada verii, a "bucătăriei de vară", loc de ședere al întregii familii.

Și în zonele de deal și munte casele se păstrează în regimul volumetric tradițional: cu parter și etaj, dar materialele de construcții se schimbă. Parterul din piatră și etajul din bârne de lemn, caracteristice, se transformă în parter și etaj din cărămidă, preferate fiind imaginile cabanelor montane, cu învelitoare în două ape și fronton puternic spre stradă.

După 1989, evoluția locuirii în lumea satului a cunoscut o schimbare dramatică. Libertatea de exprimare plastică a cuprins toate domeniile creației, inclusiv arhitectura, într-o "furie" imposibil de gestionat.

Apetitul pentru nou și inedit, explozia informațională, posibilitatea de a face practic orice au fost cele care au decis, în pofida lipsei de pregătire a aplicării unor modele noi.

S-au preluat din arhitectura urbană tot felul de idei, de materiale noi, de forme noi, fără discernământ, fără cumpănire, fără regulă. Rezultatele se pot vedea acum, după câteva decenii. Multe din casele construite în ultimii ani (valabil de altfel și pentru mediul urban) sunt aproape de neutilizat funcțional, soluțiile complicate au dus la volumetrii necontrolate și fără valoare, în multe cazuri imaginea obținută fiind extrem de diferită de cea a satului tradițional românesc. Se adaugă creșterea preturilor la combustibili fosili

și energie electrică, astfel ca acele case gigant practic nu pot fi utilizate în sezonul rece, cu toate consecințele ce decurg.

Invazia ornamentelor de gips turnat, a culorilor puternice (influențe noi, ale țărilor mediteraneene, unde lucrează acum tineretul satelor), lasă mult în urmă decența și modestia ce caracteriza locuința țărănească, perfect integrată în peisaj și aflată în echilibru cu lumea înconjurătoare.

Alte tendințe ale ultimilor ani tind să desăvârșească schimbarea imaginii satelor dâmbovițene. Apropierea de capitala țării a făcut ca, în multe sate din zonele de deal și de munte, bucureștenii, dar și alți orașeni, să achiziționeze terenuri și să construiască case. Gândite ca locuințe de vacanță sau chiar ca locuințe permanente, acestea sunt în majoritate proiecte de arhitect, fiecare cu personalitatea și stilul său, din nefericire arareori concepute pentru locul în care sunt construite.

Aceste case nu mai păstrează nimic din funcțiunea estetică sau simbolistica vechilor case țărănești. În satele județului Dâmbovița, ponderea locuințelor tradiționale poate fi de la 0% (în unele zone din sudul și centrul județului) la 20-25 % în satele din nord sau în zonele de deal ce au avut un specific local mai pronunțat.

Acolo unde acest fond construit, valoros pentru identitatea noastră, mai există, el nu este încă suficient cercetat și mai ales protejat. O singură rezervație de arhitectură rurală există în județ: la Pietroșița, deși acest regim de protecție ar trebui instituit și la Văleni Dâmbovița și la Malu cu Flori. În sate ca Vișinești, Șotânga, Scheiu, Pucheni, Runcu, Bărbulețu și încă altele, există multe case care stau mărturie despre felul în care au locuit și trăit oamenii acestor locuri. Păstrarea lor depinde, în primul rând de educarea și conștientizarea comunității locale și a autorităților locului asupra valorii și importanței pe care o au.

II.3.4 ZONE CU PATRIMONIU ARHEOLOGIC REPERAT

Pe lângă Repertoriul Arheologic Național, județul Dâmbovița beneficiază de un Repertoriu Arheologic al Județului Dâmbovița, realizat și publicat de specialiștii ai Complexului Național Muzeal Curtea Domnească și cercetători ai Universității Valahia Târgoviște, în două volume, în anul 2002.

RAJD concentrează în hărți sintetice ale UAT-urilor din județ, toate rezultatele cercetărilor arheologice sistematice sau de salvare, precum și descoperirile întâmplătoare din întreg teritoriul județului. Pornind de la RAJD s-a alcătuit harta anexată, care cuprinde repartizarea pe raza județului a tuturor descoperirilor arheologice catalogate, inclusiv cele clasate în LMI. De remarcat că Lista Monumentelor istorice cuprinde mai puțin de jumătate din descoperirile menționate în RAJD.

Se poate astfel ușor observa că, în zonele de câmpie din sudul și estul județului, densitatea descoperirilor arheologice este foarte mare, în special pentru perioadele timpurii ale istoriei: neolitic, epocile bronzului și fierului, în timp ce în zona de deal și munte predomină mărturiile epocii daco - romane și medievale timpurii.

UAT-urile cu densitate foarte mare de patrimoniu arheologic sunt:

- Municipiul Târgoviște cu 2 situri și 9 monumente arheologice de A și 3 situri și 4 monumente arheologice de B;
- În lungul văii Argeșului: com. Odobești cu 2 situri și 5 monumente arheologice de A și 7 situri și 11 monumente arheologice de B; com. Corbii Mari cu 11 situri și 12 monumente arheologice de B; com. Vișina cu 10 situri și 14 monumente arheologice de B;
- În lungul Văii Ialomiței: com. Băleni cu 1 sit și 5 monumente arheologice de A și 4 situri și 5 monumente arheologice de B; com. Cornești cu 2 situri și 3 monumente arheologice de A și 13 situri și 14 monumente arheologice de B;
- În lungul Văii Dâmboviței: com. Văcărești cu 1 sit și 2 monumente arheologice de A și 10 situri și 5 monumente arheologice de B.

Se poate remarca că patrimoniul arheologic de categoria A este distribuit în 3 concentrări mai importante: în arealul din jurul Târgoviștei; în bazinul Argeșului și în partea de est a județului, pe cursul lalomiței.

Zona de deal și de munte este mai săracă în descoperiri arheologice, dar aici există unele din cele mai interesante situri, între care Cetatea geto-dacică de la ledera.

Există în Dâmbovița un număr de 27 UAT-uri pe teritoriul cărora nu există patrimoniu arheologic clasat. Având în vedere poziția lor - unele aflate în zone cu o multitudine de situri dispuse în comunele limitrofe, se poate deduce că lipsa înregistrărilor provin de fapt, din lipsa cercetării mai aprofundate a acestor comune. De altfel, harta cu repartitia patrimoniului arheologic conform RAJD, confirmă că „petele albe” ale hărții patrimoniului arheologic dâmbovițean sunt, de fapt mult mai restrânse.

Rămâne ca un reper important în activitatea viitoare a arheologilor dâmbovițeni să fie acoperirea, măcar la nivel de periegează, a teritoriului acestor comune, însoțită de documentarea pentru clasare a siturilor și monumentelor deja semnalate, dar neclasate în LMI.

Zonele cu mare densitate de patrimoniu arheologic sunt importante prin perspectiva amenajării teritoriului, având în vedere restricțiile impuse de legislația în vigoare privind protejarea patrimoniului arheologic, respectiv O.G. 43/200 republicată.

II.4 PROPUNERI DE CONSERVARE, PROTEJARE ȘI VALORIFICARE A PATRIMONIULUI CULTURAL CONSTRUIT DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

II.4.1 CADRUL GENERAL PRIVIND CONSERVAREA, PROTEJAREA ȘI VALORIFICAREA PATRIMONIULUI CULTURAL ÎN ROMÂNIA

În conformitate cu **Legea 422/2001** pentru protejarea monumentelor istorice (republicată), definirea termenului «protejare» implică: „*ansamblul de măsuri cu caracter științific, juridic, administrativ, financiar, fiscal și tehnic, menite să asigure identificarea, cercetarea, inventarierea, clasarea, evidența, conservarea (inclusiv paza și întreținerea), consolidarea, restaurarea, punerea în valoare a monumentelor istorice și integrarea lor socio-economică și culturală în viața colectivităților locale* „.

Această definire de termeni vine în completarea Legii 5/2000 - **PATN, Secțiunea III - Zone protejate**, în care se precizează faptul că: „*documentațiile de urbanism și regulamentele aferente se vor întocmi în vederea constituirii zonelor protejate și vor cuprinde măsuri necesare de protecție și conservare a valorilor de patrimoniu cultural național în respectivele zone*».

Abordarea Zonelor protejate înglobează în momentul de față, prin aplicarea unei concepții moderne privind patrimoniul cultural, atât zonele construite protejate cât și relația acestui patrimoniu cu zonele naturale protejate.

În 2002, prin Legea 451/2002 pentru ratificarea Convenției Europene a peisajului - Florența, 20 Oct.2000, a documentului Consiliului Europei privind peisajul, România recunoaște și acordă importanța cuvenită acestuia în „elaborarea culturilor locale, și faptului că „peisajul reprezintă o componentă fundamentală a patrimoniului cultural și natural al Europei, contribuind la dezvoltarea oamenilor și la consolidarea identității europene”.

Cadrul textelor juridice existente la nivel internațional, în domeniile protecției și gestiunii patrimoniului natural și cultural au fost ratificate și la nivel național, utilizarea termenilor specifici domeniului patrimoniului cultural făcându-se în conformitate cu accepțiunile conferite prin aceste convenții, carte sau recomandări și declarații:

- Convenția pentru salvarea patrimoniului arhitectural al Europei (Granada, 3 octombrie 1985)
- Convenția europeană pt. Protecția patrimoniului arheologic (revizuita) - (La Valetta, 16 ianuarie 1992) - Legea 150/1997

- Convenția privind protecția patrimoniului mondial cultural și natural (Paris, 16 noiembrie 1972).
 - Carta europeană a patrimoniului arhitectural (Amsterdam, 1975)
 - Carta asupra principiilor conservării și restaurării patrimoniului construit (Cracovia, 2000) ICOMOS
 - Carta revizuită a turismului cultural (1999)
 - Carta patrimoniului construit vernacular (1999)
 - Carta pentru interpretarea și prezentarea siturilor culturale patrimoniale (2007)
 - Carta ICOMOS a itinerariilor culturale (2008)
 - Declarația ICOMOS pentru salvarea spiritului locului (Quebec, 2008)
- CONSILIUL EUROPEI - RECOMANDĂRI**
- Recomandarea referitoare la promovarea meseriilor legate de conservarea patrimoniului R(86)15
 - Recomandarea referitoare la protecția patrimoniului rural R(89)6
 - Recomandarea referitoare la conservarea integrată a ariilor culturale R (95)9 Cadrul juridic național - specific domeniului patrimoniului cultural - mai cuprinde și Ordinele MCC sau MTCT, la care se adaugă metodologii de intervenție legate de monumentele istorice sau de zonele construite protejate :
 - Ordonanța Guvernului 21/2006 privind regimul concesionării monumentelor istorice, aprobată prin Legea nr.21/2006
 - Ordinul MCC nr.2684/2003 privind aprobarea Metodologiei de întocmire a obligației privind folosința monumentului istoric și a conținutului acesteia
 - Ordonanța Guvernului nr.13/2007 pentru completarea art.5 din O.G.nr.43/2000 privind protecția patrimoniului arheologic și declararea unor situri arheologice ca zone de interes național.
 - Ordinul MTCT nr.562/2003 pentru aprobarea reglementării tehnice «Metodologie de elaborare și conținutul cadru al documentațiilor de urbanism pentru zone construite protejate».
 - «Metodologie de delimitare și de instituire a zonelor protejate de interes național pentru monumente și situri arheologice situate în extravilan»- MLPTL 2003.
 - Metodologie de identificare și de evaluare a peisajului »- MDLPL, 2008.
- Acest cadru legislativ fundamentează și susține «Planul Strategic al MCCPN-(2009-2013) ».

Din aceasta decurg Direcțiile de acțiune specifice, precizate în Strategia Patrimoniului Cultural Național elaborată de către MCCPN:

- Stabilirea unor priorități pentru lucrările de restaurare, punere în valoare și revitalizare a monumentelor, ansamblurilor și siturilor istorice - acordându-se prioritate celor care prezintă posibilități rapide de atragere a publicului și de amortizare a cheltuielilor.
- Realizarea unor planuri integrate de protejare a patrimoniului cultural și natural planuri în care bunurile de patrimoniu imobil vor căpăta utilizări care să le pună în valoare caracteristicile culturale specifice, devenind un catalizator în procesele sociale de agregare a comunităților.
- Dezvoltarea durabilă a zonelor protejate, pe baza conservării integrate a patrimoniului cultural imobil - evaluarea impactului pozitiv, de către Autoritățile locale, pe care îl poate avea patrimoniul imobil revitalizat.
- Responsabilizarea unor paliere sociale diverse - național, regional și în special local - pentru conștientizarea rolului jucat de patrimoniul cultural imobil în păstrarea identității culturale naționale și locale.

- Cooperarea cu parteneri internaționali/UE, în programe și proiecte comune pentru protejarea patrimoniului cultural imobil și a peisajelor
- Utilizarea experienței acumulate cu prilejul unor programe naționale și internaționale (ex. Sibiu - capitala culturală a Europei) pentru realizarea unor programe de revitalizare și punere în valoare a patrimoniului cultural.
- Inițierea de către Autoritățile locale a unor proiecte legate de patrimoniul cultural imobil - utilizarea Fondurilor structurale incluse în Programul Operațional Regional (POR), în cadrul axelor prioritare legate de patrimoniu și turism Creșterea independenței față de subvențiile bugetare.

II.4.2 DETERMINAREA DIRECȚIILOR ȘI RECOMANDĂRILOR SPECIFICE PENTRU PROTEJAREA ȘI CONSERVAREA MONUMENTELOR ISTORICE DIN JUDEȚUL DÂMBOVIȚA

Etapele de analiză și diagnostic referitoare la situația monumentelor istorice din județul Dâmbovița au dus la determinarea valorilor și potențialului reprezentat de acestea și, în egală măsură, a problemelor lor specifice, care necesită măsuri de preservare pentru transmiterea către generațiile viitoare.

În sinteză, situația patrimoniului cultural la nivelul județului Dâmbovița se prezintă astfel:

Valori existente

Valori de patrimoniu cultural de interes național înscrise în P.A.T.N.

Cetăți: poz.20 Fortificații oraș Târgoviște

Ansambluri curți domnești ruinate: poz. 2. - Ruinele Curții domnești cu Turnul Chindiei și incinta fortificată

Case, conace, palate: poz. 8 - Ansamblul Palatului Brâncovenesc Potlogi

Ansambluri urbane: poz.12 - Centrul istoric Târgoviște

Biserici și ansambluri mănăstirești: poz.55 - Mănăstirea Dealu, poz. 56 - Biserica Domnească, poz. 57 - Biserica Sfânta Vineri, poz. 58 - Mănăstirea Stelea, poz. 59 Biserica Târgului, poz. 60 - Biserica fostei Mănăstiri Cobia.

În rândul **UAT-urilor cu concentrare foarte mare de patrimoniu construit de interes național**, la județul Dâmbovița sunt repertoriate: municipiul Târgoviște, orașele Fieni și Pucioasa și comunele Aninoasa, Bărbulețu, Brănești, Buciumeni, Căndești, Cobia, Doicești, Glodeni, Gura Ocniței, Malu cu Flori, Moroeni, Moșăieni, Ocnița, Pietroșița, Potlogi, Pucheni, Răzvad, Runcu, Șotânga, Voinești, Vulcana Băi.

Probleme / riscuri ce afectează valorile de patrimoniu construit

În județul Dâmbovița se manifestă toate tipurile de riscuri ce privesc patrimoniul construit, dar riscul major, pe langa acțiunea timpului, îl constituie acțiunea neavizată, neglijență sau chiar distructivă a oamenilor.

Deși aparent bogată în valori de patrimoniu, pentru „zestrea” există riscul unor dispariții masive, în special în zona arhitecturii tradiționale, dar și a patrimoniului arheologic existent.

Aceste riscuri pot fi contracarate numai prin acțiuni concertate, bazate pe strategii de acțiune și pe studii de specialitate, cu participarea tuturor celor răspunzători de soarta patrimoniului: autorități județene, autorități locale, specialiști, comunități locale.

RECOMANDĂRI SPECIFICE

Pe termen scurt

- elaborarea studiilor de specialitate (istorice), relevee și expertiza structurală pentru categoria «B» de monumente istorice, în vederea includerii pe lista de priorități de intervenție la nivel local (Consiliul Județean).

- execuția intervențiilor de urgență, pentru punerea în siguranță a monumentelor aflate în pericol (pentru includerea în programul coordonat de Direcția Tehnică a MDRT fiind necesară elaborarea expertizei tehnice și a proiectului de consolidare a clădirilor - monument istoric, de către specialiști atestați MCC-MLPTL, ca primă fază a realizării lucrărilor de punere în siguranță și consolidare).
- elaborarea PUZCP pentru centrele localităților cu valori de patrimoniu sau pentru localități ce pot participa la itinerarii culturale/turism cultural (orașe mici, stațiuni balneare, comune/sate), dar și pentru fundamentarea dezvoltării fără agresiuni asupra fondului construit valoros existent, cu valoare ambientală și arhitecturală, nu neapărat cu valoare de monument istoric și o utilizare adecvată a acestuia (Autorități locale cu sprijinul Autorităților centrale). Până la elaborarea acestor documentații, autoritățile locale vor urmări respectarea *zonelor de protecție desemnate pentru fiecare monument*, conform legii, în vederea păstrării nealterate a cadrului/contextului acestuia.

Ex. - realizarea de documentații PUZCP pentru satele care au ansambluri rurale clasate;

- accesarea Fondurilor Structurale - în vederea realizării proiectelor de restaurare/revitalizare a patrimoniului construit (imobil) și realizarea accesibilității prin reabilitarea infrastructurii drumurilor județene și comunale Ministerul Dezvoltării Regionale și Turismului (MDRT): accesarea prin POR a Axei prioritare 2: Îmbunătățirea structurii de transport regionale și locale și a Axei prioritare 5: Dezvoltarea durabilă și promovarea turismului; Domeniul de intervenție 5.1. Restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural, crearea și modernizarea infrastructurilor conexe.

Pe termen mediu

- pregătirea specialiștilor în domeniul restaurării, revitalizării patrimoniului construit, cât și a gestiunii patrimoniului construit și Zonelor Construite Protejate.
- pregătirea personalului în meserii tradiționale de patrimoniu (piatră, zidărie, lemn) în vederea reducerii costurilor de intervenție și a corespondenței acestor intervenții cu normele și normativele în vigoare pentru monumente (cursuri post universitare și cursuri în școli de arte și meserii).
- cooperarea cu parteneri europeni/internaționali în domeniul proiectelor de restaurare, revitalizare și de marketing cultural, pentru a beneficia de experiența în domeniul punerii în valoare a patrimoniului.
- identificarea, evaluarea și delimitarea peisajelor - în conformitate cu metodologia elaborată în cadrul programului de reglementări în domeniul urbanismului și amenajării teritoriului a MDRT.

Pe termen lung

- realizarea unor programe de punere în valoare a patrimoniului construit la nivel județean și regional, programe cu caracter tematic, în funcție de densitatea patrimoniului cercetat - restaurat - pus în valoare: patrimoniu arheologic; patrimoniu ecleziastic; patrimoniu construcții civile - urban și rural; patrimoniu balnear
- cooperarea cu toate autoritățile centrale în al căror obiect de activitate se regăsesc componente teritoriale ce pot afecta păstrarea și punerea în valoare a patrimoniului construit (imobil), în vederea promovării unor politici coordonate de dezvoltare:
 - a. Dezvoltare durabilă și promovarea turismului - componenta restaurarea și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural (Ministerul Mediului și Pădurilor)
 - b. Creșterea atractivității zonelor rurale - componenta de păstrare și conservare a patrimoniului rural și a identității culturale (Ministerul Agriculturii și Dezvoltării Rurale). Planul Național de Dezvoltare (PND) pentru perioada 2007 - 2013 cuprinde o viziune strategică corelată cu obiectivele pe termen lung ale dezvoltării teritoriale a României, obiectivul strategic general fiind „afirmarea identității regional - europene a României, de releu între nord - sud și est - vest și de conector intercontinental”.

Între obiectivele specifice corespunzătoare acestui obiectiv general, două sunt relevante pentru domeniul acestui studiu :

- afirmarea solidarității urban - rural adecvată diferitelor categorii de teritorii - valorificarea patrimoniului natural și cultural. De asemenea în cadrul celor șase priorități naționale de dezvoltare stabilite

prin diferitele etape ale PND, trei cuprind obiective cu referire la patrimoniul cultural inclusiv în varianta 13 /2021 denumită Anghel Saligny:

P1 - Creșterea competitivității economice

Obiectiv: dezvoltarea și promovarea turismului prin valorificarea patrimoniului natural și cultural și a perspectivei axate pe peisajul natural și cultural (cu o mențiune specială pentru gestionarea creativă a peisajelor naturale și a patrimoniului cultural rural)

P5 - Dezvoltarea economiei rurale și creșterea productivității în sectorul agricol

Obiectiv: protejarea patrimoniului natural cultural și istoric al zonelor rurale din România

P6 - Diminuarea disparităților de dezvoltare între regiunile țării

Obiectiv: valorificarea potențialului turistic și cultural al regiunilor și creșterea contribuțiilor acestor domenii la dezvoltarea regiunilor.

Pe baza acestor obiective au fost preconizate o serie de acțiuni, care fundamentează propunerile de valorificare a patrimoniului cultural la nivel național, implicit la nivelul județului Dâmbovița.

Astfel se vor realiza acțiuni legate de patrimoniul din zona rurală:

- dezvoltarea activităților non-agricole (activități meșteșugărești tradiționale), menținerea acestora în zonele în care sunt încă prezente;
- restaurarea și îmbunătățirea patrimoniului istoric și cultural;
- încurajarea activităților în domeniul agro - turismului și turismului rural (dat de peisaje, tradiții și obiceiuri, bogăție culturală) și acțiuni legate de patrimoniul cultural al regiunilor;
- folosirea oportunităților pentru dezvoltarea turismului pe termen scurt - resurse naturale, culturale (stațiuni balneare, zone cu peisaj aparte, centre istorice);
- conservarea moștenirii culturale a regiunilor (clădiri istorice, monumente, muzee, teatre, lucrări de artă);
- dezvoltarea durabilă a turismului, în sensul conservării patrimoniului natural și cultural și a reducerii presiunii antropice asupra mediului natural.

II.4.3 PROPUNERI DE VALORIFICARE A PATRIMONIULUI CULTURAL, TRASEE CULTURALE

II.4.3.1 MONUMENTE ȘI SITURI ARHEOLOGICE

Strategia culturală a județului Dâmbovița, elaborată și aprobată în 2006, propune două proiecte culturale - spirituale pentru revigorarea turismului la nivelul județului: *Drumul Brâncoveanului* și *Locuirea vremelnică a unui sat tradițional*.

Primul este un itinerariu ce parcurge județul de la sud-vest spre nord-est, prin principalele localități ce dețin patrimoniu din epoca brâncovenească, iar al doilea este un proiect de salvare a unui sat tradițional cândva prosper, dar acum rămas fără resurse: cătunul Muscel de Moroeni.

Dar proiectul cu cel mai mare impact al Strategiei menționate este cel legat de Curtea Domnească din Târgoviște, cel mai cunoscut și mai vizitat obiectiv al județului Dâmbovița. Proiectul propune punerea în valoare a ansamblului Curții Domnești printr-o suită de manifestări culturale: expoziții, concerte, spectacole, simpozioane, dar și prin ateliere de artă creștină și populară, care să contribuie la creșterea gradului de atractivitate a ansamblului aulic. O parte din acest proiect a fost realizată, dar este necesară continuarea proiectului început și atingerea tuturor obiectivelor sale.

O lucrare de maxima importanta, ar trebui sa o constituie, revizuirea Listei LMI cu constatari la fata locului, intrucat intre lista si realitatile din teren sunt discrepante esentiale. Aceasta noua lista, ar trebui insotita de documente primare constituite intr-un dosar de monument cu schite de amplasament, minimum planurile nivelurilor si fotografii relevante.

Un alt document cu referire la punerea în valoare a monumentelor istorice este *Strategia de dezvoltare durabilă a județului Dâmbovița 2012 - 2020*. În capitolul dedicat *Sporirii diversității ofertei de*

produse și servicii turistice din județ, sunt menționate din nou traseele turistice tematice. Este amintit și traseul bisericilor de lemn și cel al mănăstirilor din jurul Târgoviștei. Un obiectiv al strategiei este monitorizarea stării de degradare a patrimoniului construit și reabilitarea obiectivelor de interes, fiind preferate acțiunile preventive și de mentenanță, pentru a nu se ajunge la stări avansate de degradare.

Referitor la patrimoniul arheologic al județului Dâmbovița, deosebit de divers și de bogat, inclusiv în situri de valoare națională, s-a introdus pe lista PATN cele mai importante dintre acestea, întrucât la acest moment Dâmbovița nu are patrimoniu arheologic înscris în această listă. Specialiștii de la Complexul Muzeal Național Curtea Domnească au introdus următoarele situri:

- **„Cetatea Feti” sat Comișani, comuna Comișani** (cod LMI 2010 DB-I-s-A-17004) - epoca bronzului, epoca fierului, epoca daco-romană, epoca medievală).
- **„Dealul Cetățuia”, sat Iedera de Jos, comuna Iedera** (cod LMI 2010 DB-I-s-A-17060), Latene, cultura geto-dacă.
- **Sat Mătășaru**, comuna Mătășaru (cod LMI 2010 DB-I-s-A-175075) - așezare și necropolă secolele II – III - p.Hr.
- **„Frâsineni”, sat Mogoșani, comuna Mogoșani** (cod LMI 2010 DB-I-s-A-17080) - necropolă birituală - sec. IV, epoca bronzului timpuriu, sec. XVII-XIX.
- **„Hoaga”- „Odaia Turcului”, sat Odaia Turcului, comuna Mătășaru** (cod LMI 2010 DB-I-s-A-17096) - epoca bronzului timpuriu, cultura Monteoru, Cultura Glina, eneolitic: cultura Gumelnița. Definește aspectul cultural „Odaia Turcului”.
- **„Rezervația arheologică -Vatra orașului medieval Târgoviște”-** cod LMI 2010 DB-I-s-A-16954 - municipiul Târgoviște....
- **„Voinești- Cetățuie”-** sat Voinești, cartier Burlănești, comuna Voinești - cod. LMI 2010 DB-I-s-A-17160 - sec. VIII—X, VI - VII, II - III, cetate de pământ.

De asemenea, la nivelul municipiului Târgoviște se propune, în completarea listei existente, introducerea bisericilor medievale **„Geartoglu”, „Andronești”** cod LMI 2015 DB-II-m-A-17172, **„Sf. Voievozi Mihail și Gavril”** cod LMI DB-II-m-A-17297, **„Sf. Împărați Constantin și Elena”** cod LMI DB-II-m-A-17192 și **„Sf. Gheorghe (Stelea Veche II)”** cod LMI DB-II-m-A-20220.01, alături de **„biserica Târgului ”Adormirea Maicii Domnului”** cod LMI DB-II-m-A-17294, care există deja.

II.4.3.2 MONUMENTE APARTINÂND CULTELOR RELIGIOASE

Județul Dâmbovița nu are în patrimoniu clădiri de marcă ale altor culte, în afara creștinismului ortodox. Dar la nivelul bisericilor și mănăstirilor ortodoxe, reprezentarea este deosebit de valoroasă, în special pentru cele ridicate între sec. XVI - XVIII.

Pentru numărul, destul de mare, de biserici medievale aflate în cult se propune demararea de urgență a documentațiilor și lucrărilor de consolidare și restaurare, pentru a putea fi puse, pentru început, în siguranță.

Totodată, se propune formarea unui circuit cu valențe multiple: cultural - istoric și spiritual - creștin, care să poată fi parcurs pe un interval de 3 - 4 zile și să cuprindă cele mai importante biserici de zid ctitorii domnești și boierești existente în județ.

Pe lângă restaurarea acestora pentru a putea fi admirate în toată frumusețea lor, este important ca fiecare să aibă un mic nucleu muzeistic și o publicație care să poată spune povestea existenței și dăinuirii sale de-a lungul timpului.

Traseul propus include, printre altele, bisericile satelor: **Corbii Mari, Potlogi, Pătroaia, Ludești, Bărbulețu, Pietroșița, Cornățelu și Săcuieni** și bisericile fostelor mănăstiri **Cobia, Gorgota și Crevedia**. Alături de aceste biserici sunt cuprinse mănăstirile istorice aflate în cult și cele mai importante curți domnești

și boierești din județ: **Curtea de la Târgoviște, cele de la Potlogi și Doicești** ale lui Constantin Brâncoveanu, **curtea boierilor Văcărești și ansamblul familiei Ghica de la Ghergani**.

Toate monumentele incluse în acest traseu sunt clasate la categoria A și sunt ctitorite în perioada sec. XVI - XVIII, cu excepția ansamblului Ghica, considerat ca o închidere de epocă, fiind alcătuit în sec. al XIX-lea.

II.4.3.3 MĂNĂSTIRILE MEDIEVALE - CTITORII DOMNEȘTI ȘI BOIEREȘTI

Mănăstirile incluse în LMI pentru județul Dâmbovița se află toate în cult, fiind reluată viața monahală după 1992. O mare parte dintre ele au beneficiat de campanii de cercetare și restaurare în ultimul deceniu. Astfel, mănăstirile Stelea, Nucet, Dealu, Viforâta au avut parte de lucrări de restaurare/refacere a corpurilor de chilii sau de consolidare și restaurare a bisericilor, la fel ca și biserica vechii mănăstiri Cobia.

Mănăstirile aflate în cult formează nuclee de interes pentru credincioși, fiind permanent vizitate de pelerini din întreaga țară. Prin introducerea lor în circuitul sus menționat nivelul de cunoaștere a acestora se va putea extinde și în registrul turistic, cu mențiunea că este de dorit încurajarea turismului specializat, cu grupuri moderate și mici, care să poată gusta farmecul vieții spirituale din mănăstiri fără a o deranja.

Prin restaurarea corpurilor de incintă: chilii, stăreții, case egumenești, aceste ansambluri pot câștiga spații de organizare de muzee, dar și spații de primire - găzduire a oaspeților, așa cum se întâmplă deja la Nucet, Viforâta și Stelea. De asemenea, în spațiile din interiorul mănăstirilor se pot amenaja și la unele chiar există, ateliere de artă pentru pictarea sau restaurarea icoanelor, țesutul covoarelor sau broderie artistică.

II.4.3.4 BISERICILE DE LEMN

Având în vedere că, în ultimii ani cinci din bisericile de lemn ale Dâmboviței au fost restaurate (cu fonduri județene sau prin programe europene), acest segment pare a fi mai aproape de realizarea dezideratului de formare a unui traseu de turism cultural care să le pună în valoare. Totuși, fără implicarea serioasă și permanentă a comunităților locale, starea celor restaurate ar putea să se deterioreze treptat, iar cele care nu au beneficiat de astfel de măsuri, ar putea dispărea într-un interval de timp nu foarte îndepărtat.

Ca atare se consideră ca o măsură imediat necesară, sensibilizarea comunităților ce au în patrimoniu biserici de lemn, pentru a putea fi găsite „rosturi” noi bisericilor în care nu se mai slujește permanent (sau măcar ocazional).

O propunere avansată la finalizarea restaurării celor patru biserici din comuna Cobia a fost aceea de a fi „înfiat” de către școlile și instituțiile din comună, care să poată avea grijă de ele, utilizându-le ca pe capele proprii, unde se pot serba zile ale sfinților patroni, se pot face expoziții de icoane, concerte de colinde și muzică religioasă și ore de religie sau cateheză.

II.4.3.5 ARHITECTURA TRADIȚIONALĂ - ANSAMBLURI RURALE

În partea de nord a județului, pe cele două văi ce coboară din munți: a Ialomiței și a Dâmboviței și afluenții lor, toate satele păstrează încă un bogat patrimoniu construit tradițional. Zona este inclusă în PATN, definește două zone de peisaj cultural, pe cele două văi și cuprinde, la nivelul fiecărei UAT componente, pe lângă un număr de case tradiționale clasate ca monument istoric și câte un ansamblu rural, de regulă pe zona centrală ce coincide cu vatra veche a satului.

Comunele care au ansambluri rurale clasate sunt: Aninoasa, Bezdead, Cândești Deal, Dealu Mare, Gura Bărbulețului, Malu cu Flori, Pietroșița și Văleni-Dâmbovița. Pe lângă acestea, în comuna Gura Ocniței mai există două ansambluri cu caracter deosebit: colonii muncitorești specifice zonelor de extracție a petrolului.

Două dintre aceste comune nu au fost incluse în grupul UAT cu concentrare foarte mare de patrimoniu construit valoros, ce figurează în PATN, drept pentru care se propune completarea acestei liste cu comunele Bezdead, Vișinești, Dragomirești, Tătărani și Văleni - Dâmbovița.

Satele de câmpie, fără a avea ansambluri sau zone compacte de arhitectură tradițională atât de bine definite ca cele din zona de deal și de munte, păstrează totuși multe caracteristici istorice de valoare locală: case rurale, conace, clădirile instituțiilor sătești și bisericile formează, de multe ori pe chiar vechea vatră a satului, nuclee coerente ce permit „citirea” spațiului tradițional. Adăugând la aceasta faptul că, în zona de

câmpie au rezistat obiceiuri de foarte mare valoare: Călușul - devenit monument imaterial UNESCO - se propune definirea unor zone de „gradul 2” de interes:

- în bazinul Argeșului: comunele Costeștii din Vale, Mogoșani, Odobești, Potlogi, Vișina și Uliești;
- pe cursul mijlociu al Ialomiței, comunele: Bucșani, Băleni, Cornățelu;
- între Argeș și Dâmbovița, comunele: Ludești, Hulubești, Valea Mare, Cobia, Crângurile, Gura Fioi și Dragodana.

Cea de-a treia propunere cuprinde satele din partea de vest a județului, din zona de deal, un areal cu o personalitate interesantă și destul de bine conturată, marcată și de influența existenței industriei extractive de petrol și gaze, dar și cu o puternică marcă tradițională specifică. În ele s-au practicat și se mai practică meșteșuguri tradiționale (la Scheiu și Cobia fiind una din puținele zone din județ unde se mai face „parcea” - șindrilă de stejar), mai există rapsozi populari și se păstrează costumele tradiționale.

Pentru aceste zone se pot pune în practică strategii locale de încurajare a păstrării tradițiilor, de reluare a practicării meșteșugurilor și de conservare a caselor tradiționale, pentru a putea fi parte a unor proiecte de tipul celor promovate de Consiliul Județean Dâmbovița în strategiile sale: Locuirea vremelnică într-un sat tradițional.

II.4.3.6 ARHITECTURA CIVILĂ - CONACE ȘI CASE

De o mare bogăție, și în mediul rural, dar - mai ales - în mediul urban, clădirile civile care adăpostesc locuințe sau instituții alcătuiesc un patrimoniu foarte valoros pentru județul Dâmbovița.

Clădirile de locuit din mediul urban, care dau imaginea orașelor, în zonele lor centrale și pe principalele artere istorice, împletesc stiluri arhitecturale de sfârșit de secol XIX și prima jumătate a secolului XX, conturând personalitatea acestora.

Majoritatea fiind proprietăți private, ele pot contribui la definirea patrimoniului local prin măsuri permanente de întreținere, în condițiile legii, pentru clădirile clasate ca monumente istorice și de integrare volumetrică și plastică, pentru cele aflate în zonele de protecție sau în interiorul unor ansambluri urbane clasate. Municipiul Târgoviște deține trei astfel de ansambluri: Centrul vechi al orașului, Calea Domnească și Bulevardul Carol I, iar la Fieni și Pucioasa există, de asemenea ansambluri urbane clasate LMI.

Împletirea într-un ansamblu coerent a clădirilor de locuit cu cele comerciale și cu cele reprezentative, fac farmecul centrului istoric din Târgoviște, care a beneficiat și de un proiect de reabilitare la nivelul spațiului public, ce ia sporit mult atractivitatea.

Exemplul poate fi urmat și de celelalte ansambluri urbane ale județului, cu convingerea că ele pot fi mult ajutate, printr-o restaurare și corectă punere în valoare, să devină spații iubite și frecventate de publicul autohton sau de turiști.

Mai problematică este situația conacelor din zonele rurale. Majoritatea au fost naționalizate la începutul perioadei comuniste, prost utilizate pe parcursul acesteia și retrocedate, după 1990, în condiții greu de remediat, fiind - în general abandonate, pentru moment.

Zona de câmpie, unde conacele de moșie au fost destul de frecvente și au avut arhitecturi frumoase și valoroase, mai păstrează încă unele, ruinate sau în curs de ruinare, iar unele au fost deja demolate. Un exemplu poate fi cel al satului Costeștii din Vale, unde din cele două conace aflate relativ în zona centrală, unul este abandonat și al doilea a fost integral demolat, după ce au fost folosite ca secții ale unui spital psihiatric.

Prin studiile istorice de PUG ce s-au realizat în ultima perioadă, s-a încercat, pe lângă semnalizare acestor situații, tragerea unui semnal de alarmă și sensibilizarea autorităților locale, care - împreună cu actualii proprietari - ar putea salva și utiliza în folosul comunităților aceste obiective de patrimoniu ce făceau odată „fala” satelor de câmpie.

II.4.3.7 ARHITECTURA MODERNĂ ȘI CONTEMPORANĂ - STAȚIUNI BALNEARE, CLĂDIRI ADMINISTRATIVE, GĂRI, ARHITECTURĂ INDUSTRIALĂ

Clădirile ce adăpostesc instituții au fost și sunt mai ușor de restaurat și conservat, ele fiind în ultimii ani în atenția autorităților pentru diverse programe de reabilitare. Au fost restaurate: Primăria municipiului Târgoviște, clădirea fostei prefecturi - azi Muzeul de Artă al județului, clădirea ce adăpostește Muzeul Poliției Române, casa atelier a pictorului Gheorghe Petrașcu, școli clasate ca monumente istorice: Liceul de arte Bălașa Doamna și Colegiul Național Constantin Carabella.

O categorie mai delicată este cea a școlilor din mediul rural, cele mai multe realizate după proiecte tip din perioada „Spiru Haret”. Unele din ele au fost reabilitate și adăpostesc în continuare funcțiunea școlară, altelor li s-au găsit alte funcțiuni publice: biblioteci, dispensare sau chiar centre de informare turistică, acesta fiind cel mai bun mod de a salva de la dispariție un local de școală ce nu mai folosește scopului său inițial (în multe sate au fost construite școli noi, cele vechi fiind abandonate).

Arhitectura de balnear are în Dâmbovița o reprezentare specială prin orașul - stațiune Pucioasa, alături de care câteva comune din jur ar putea - și au în proiecte viitoare aceasta - să dezvolte un nucleu foarte particular de băi, cu adresare atât internă cât și internațională. Pe lângă calitatea apelor de tratament și a peisajului, la Pucioasa, Vulcana Băi și Bezdead, un model inedit de arhitectură (cu câteva reprezentări în LMI) pot face diferența între o multitudine de alte zone balneare și cea dâmbovițeană. Este vorba de modul tradițional de primire: casele „băiașilor” unde se practicau „băi la domiciliu”, pe nuclee mici, foarte confortabile și atrăgătoare, ce puteau - în egală măsură - oferi veniturile necesare traiului, unei mari părți a populației locale. Acest tip de case, ce mai există încă și sunt bine ilustrate și în muzeul orașului, pot oferi un model viabil și foarte atrăgător pentru o dezvoltare inedită a unui centru de tratament multi-pavilionar, în defavoarea marilor hoteluri de balnear (de altfel ieșite și din moda europeană, de ceva timp).

O categorie de patrimoniu specială și aflată în pericol este cea legată de patrimoniul căilor ferate. Declinul grav al transportului CFR a făcut ca, nu numai în județul Dâmbovița, o serie de linii să fie abandonate, iar garile - unele foarte frumoase obiecte de arhitectură - să fie în pericol de a se degrada rapid și de a fi demolate. Considerăm că un program județean de valorificare a acestor trasee și gări în interes turistic ar fi unul de mare succes, cu atât mai mult cu cât linia ce are capătul la Pietroșița, traversează zone de un mare pitoresc și interes turistic și face legătura cu cea mai importantă regiune turistică a județului: Rezervația naturală Munții Bucegi.

Arhitectura industrială a secolelor XIX și XX este destul de vitregită în Dâmbovița, ca și în restul Munteniei și al țării. Destul de multe poziții aflate în 1999 pe lista monumentelor istorice au fost declarate, obiectivele fiind fie demolate fie transformate radical. Între acestea se află câteva din vechile mori ale Târgoviștei și combinatul de lianți de la Fieni.

Altele au fost abandonate și unele ulterior distruse sau în stare avansată de distrugere (vezi antrepozitele de la Găești) și se degradează an de an, sub ochii noștri, deși ar putea fi găsite soluții de utilizare a unor spații atât de generoase în folosul comunității.

Cele aflate încă în funcțiune au o soartă destul de diferită:

- atelierele CFR de la Titu și țesătoria de la Brănești sunt utilizate fără vreo grijă specială pentru calitatea lor de monumente istorice, deși această grijă le-ar putea reda o valoare patrimonială considerabilă.
- Complexul hidrotehnic de la Dobrești – Rătei este cel care se păstrează cel mai bine, foarte îngrijit de utilizatori și reprezentând o adevărată destinație de turism tematic, la nivel național.
- Pulberăria de la Lăculețe a beneficiat de un proiect de reabilitare care, pe lângă redarea unei funcțiuni potrivite – sediu parc industrial, a contribuit și la restaurarea clădirilor istorice.
- Fosta fabrică de oxigen de la Ulmi, aflată în proprietate privată, a fost reparată cu știrbirea imaginii ei inițiale, putând cu greu a mai fi recunoscută drept clădire de patrimoniu.

Atenția îndreptată în ultimele decenii pe plan internațional, către clădirile industriale clasate ca monumente istorice, ar trebui să ne îndrepte și pe noi cu mai multă atenție către acest subiect. Există în țară

câteva exemple de reconversie funcțională foarte reușite (vezi Uzina de apă de la Suceava), care ar putea inspira pe deținătorii sau utilizatorii dâmbovițeni de patrimoniu industrial, poate ajutați de programe specifice derulate și cu ajutorul Consiliului Județean.

II.5 MONUMENTE AFLATE în PERICOL

Pericolele ce amenință monumentele arheologice și istorice sunt numeroase și acute. Din experiențele ultimelor două decenii putem enumera pe cele mai frecvente și mai dăunătoare:

Abandonarea - principalele motive ale abandonului unor monumente se leagă, în general, de două situații distincte:

- Incertitudinea statului juridic, planează asupra fostelor curți boierești naționalizate în perioadă comunistă și revendicate după 1990 de moștenitorii foștilor proprietari; în această situație se află cele mai multe conace vechi – transformate, în perioada comunistă, în sedii de CAP sau diverse instituții, care după 1990 au fost părăsite și lăsate pradă jafului și distrugerii. Un exemplu grăitor este ansamblul conacelor Ghika – Cantacuzino de la Ciocănești, devenit carieră de materiale de construcții și groapă de gunoi pentru localitate. Un alt exemplu este cel al conacului Olga Greceanu de la Bălteni, câștigat în justiție de moștenitori fără putere financiară, după ce fusese mutilat de utilizatorii anteriori: o stațiune de utilaj agricol.

- Pierderea funcțiunii - lipsa vieții din interior - situație în care se află multe biserici vechi, monumente istorice de importanță națională, care neputând fi restaurate - datorită lipsei de fonduri - au fost abandonate în favoarea construirii unor lăcașuri noi de cult, ieșind astfel din sfera de preocupare a comunităților care le aveau în grijă. Un exemplu grăitor este cel al minunatei biserici de la Strâmbeanu - Pitaru, com. Potlogi, care din biserică parohială a devenit capelă de cimitir, ca apoi să piardă și această funcțiune, datorită gradului avansat de deteriorare.

- Tot aici se pot încadra un mare număr de locuințe tradiționale, unele clasate monumente istorice, al căror proprietari dispar, fie fără urmași, fie cu urmași neinteresati de casa respectivă, pe care o lasă să dispară prin degradare în mod natural.

Mutilarea - constă în intervenția brutală, neautorizată și neavizată, asupra monumentelor istorice, datorată beneficiarilor sau utilizatorilor acestora.

- Schimbarea învelitorilor, tâmplăriilor și tencuielilor exterioare la bisericile monumente istorice, folosind materiale improprii: pvc, metal, tencuieli de ciment și culori neadecvate, sunt operațiuni frecvente care au urât mult bisericile și nu numai, atât la sat, cât și în orașe.

- Montarea centralelor termice și a aparatelor de aer condiționat, cu părți evidente pe fațadele bisericilor, de multe ori chiar cu prețul distrugerii unor ornamente, a fost de asemenea o practică frecventă în ultimii ani.

- Schimbarea finisajului exterior, a tâmplăriei și a învelitorii la casele tradiționale de sat și la locuințele din orașe, în aceleași triste condiții: fără autorizare/avizare și cu materiale improprii, a dus la schimbarea aspectului multora, până la a nu mai putea fi recunoscute și la a-și pierde calitatea de monument istoric.

Distrugerea - ignorarea sau sfidarea legilor în vigoare privind protecția patrimoniului, pentru scopuri economice a devenit, în ultimii ani, destul de frecventă și în județul Dâmbovița.

- Clădiri relativ importante, cu prezență arhitecturală și aflate chiar în zona centrală a Târgoviștei au fost, după abandonare, victimele unor incendii mai mult sau mai puțin „întâmplătoare”, care le-au adus în pragul colapsului: halele Arsenalului sau fostul restaurant „Casa Dâmbovițeană” (Casa Nicolae Brătescu).

- În cazuri extreme, cum este cel al bisericii Sfântul Nicolae din Românești, com. Potlogi, se ajunge la soluții „inedite” de a face să dispară un monument: construirea unei biserici noi peste cea veche, urmând ca, ulterior, cea veche să fie demolată din interior.

II.6 SITUAȚIA DELIMITĂRILOR ZONELOR DE PROTECȚIE ȘI A ZONELOR CONSTRUITE PROTEJATE ÎN CADRUL DOCUMENTAȚIILOR DE URBANSIM

În județul Dâmbovița, actualizarea PUG-urilor se află în curs, fiind în ultimii ani solicitate în mod obligatoriu studiile istorice de analiză și definire a zonelor de protecție și a zonelor protejate și, implicit, avizul comisiilor teritorială și națională a monumentelor istorice pentru aceste studii și pentru preluarea în PUG a prevederilor și concluziilor lor.

Municipiul Târgoviște, deși beneficiază de un studiu istoric solid, încă de la ediția trecută a PUG, nu are încă o delimitare de zone protejate care să urmărească limitele cadastrale și să se bazeze pe concluziile și indicațiile studiului istoric. De asemenea, nu există documentații de PUZ zonă protejată pentru ansamblul Curții Domnești sau pentru Fortificația orașului, ambele considerate, inclusiv în PATN, ca fiind de importanță națională. Centrul istoric a beneficiat de un PUZ de zonă protejată, dar este neapărat necesară actualizarea acestuia, datorită numeroaselor intervenții (demolări, construcții, remodelări) intervenite în ultimele decenii, care au schimbat mult datele de analiză pentru această zonă.

Cele două orașe ce figurează în PATN ca zone cu foarte mare concentrație de patrimoniu: Pucioasa și Fieni, au o bună situație din punctul de vedere al studiilor de specialitate. Pentru Pucioasa a fost întocmit un PUZ de zonă centrală, în 2008, care a beneficiat de un studiu istoric. La Fieni există de asemenea, din 2010, un PUZ de zone protejate, iar PUG-ul realizat în 2011 a beneficiat de un studiu istoric pentru delimitarea zonelor de protecție a monumentelor istorice.

Dintre comunele cu foarte mare concentrare de patrimoniu construit, aproximativ peste o treime au ajuns să aibă studii istorice de fundamentare pentru PUG-urile de nouă ediție, astfel încât delimitarea zonelor de protecție și a zonelor protejate să poată fi făcută cu un suport bazat pe cercetare și avizat de organisme de specialitate.

Este un trend bun, care se va intensifica, probabil, în anul viitor, dată fiind obligativitatea UAT-urilor de a-și aduce la zi Planurile de Urbanism General.

II.7 PEISAJUL - PEISAJE CULTURALE

Peisajul cultural este una din speciile patrimoniului cultural de curând instituită. Peisajul cultural este definit ca o parte a teritoriului geografic perceptibil în care se regăsește asociată opera naturii și a omului, prin intervenția sa directă în crearea peisajului sau prin asocierea dintre cadrul natural și elemente legate de religia, arta sau cultura și tradițiile unei populații.

Peisajul cultural este clasat juridic în categoria siturilor și prin urmare nu este direct identificabil categorial în Lista Monumentelor Istorice. El este deseori delimitabil în cadrul parcurilor naturale. OUG 236-2000, privind regimul ariilor naturale protejate, conservarea habitatelor naturale, a florei și faunei sălbatice, Anexa 1 definește parcul natural astfel: „Parcurile naturale sunt acele arii naturale protejate al căror scop este protecția și conservarea unor ansambluri peisagistice în care interacțiunea activităților umane cu natura de-a lungul timpului a creat o zonă distinctă, cu valoare semnificativă peisagistică și/sau culturală, deseori cu o mare diversitate biologică.

Managementul parcurilor naturale urmărește menținerea interacțiunii armonioase a omului cu natura prin protejarea diversității habitatelor și peisajului, promovând păstrarea folosințelor tradiționale ale terenurilor, încurajarea și consolidarea activităților, practicilor și culturii tradiționale ale populației locale.

De asemenea, se oferă publicului posibilități de recreere și turism și se încurajează activitățile științifice și educaționale.

Parcurile naturale corespund categoriei V IUCN - "Peisaj protejat: arie protejată administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere".

Județul Dâmbovița prezintă, ca potențialitate de înscriere în categoria peisajului cultural, următoarele teritorii:

- Zona văii superioare a Ialomiței, în zona Pietroșița - Moroeni - cu extindere spre sud spre Fieni și Pucioasa și înglobând spre vest zona Vulcana-Băi.
- Zona văii superioare a Dâmboviței, în Văleni Dâmbovița - Malu cu Flori, Cândești, Tătărani,

Voinești.

Față de această analiză anterioară, studiul nostru mai propune o zonă de peisaj cultural: cea delimitată de râul Argeș și pâraurile Neajlov și Răstoaca, în zona de sud-vest a județului, cuprinzând teritoriile comunelor: Morteni, Petrești, Mogoșani, Uliești, Mătăsaru, Costeștii din Vale, Odobești, Corbii Mari și Potlogi.

De asemenea considerăm că, de un real interes este studierea peisajului antropic din bazinul de extracție - petrolier și carbonifer - al Dâmboviței, cu teritoriul comunelor: Șotânga, Doicești, Aninoasa, Ocnîța, Gura Ocnîței, Răzvad și al municipiului Moreni. Acest teritoriu a dezvoltat o identitate culturală proprie, bazată pe particularitatea industriei extractive, care a adus prosperitate zonei, dar și un aflux de populație străină ce și-a pus amprenta asupra imaginii localităților (comanditari și meșteri care au adus arhitectură de influență central și vest europeană, materializată atât în imaginea coloniilor muncitorești, cât și la nivelul construcțiilor de locuințe și instituții din primele decenii ale sec. XX.)

III. TURISMUL

III.1 CADRUL NATURAL

Situat în partea de sud a Carpaților Meridionali, în zona de contact a Câmpiei Române cu Subcarpații Munteniei, județul Dâmbovița are un relief variat, ce se desfășoară în trepte: la nord se înalță Munții Bucegi și Leaota, cărora le urmează spre sud zona dealurilor Subcarpaților Munteniei, platforma Cândești, în continuare, Câmpia Întoarsă a Târgoviștei și Câmpia Titu, pâna aproape de porțile Bucureștilor, capitala țării.

III.1.1 ZONA MONTANĂ

Relieful masivului Bucegi se caracterizează prin creste muntoase cu înălțimi de peste 2.000 m în partea de nord ce scad treptat spre sud până la 580 m, pe valea Ialomicioarei.

Din Vf. Omu (2.505 m) care constituie nodul geografic principal se desprind două linii de relief cvasigeometrice din care pe teritoriul județului se găsesc aliniamentele de vârfuri situate la vest, (vârfurile Doamnele 2.181m, Tătaru 1.998 m, Lucăcilă 1.895 m), la limita cu abruptul Brănean, partea de est fiind alcătuită din crestele de eroziune, care fac un front de culmi (intern masivului) care poate fi reconstituit în configurația cumpenei de ape Ialomița – Izvorul Dorului, formată dintr-un șir de curmături și vârfuri (Babele – 2206m, Cocora – 2.162,5m, Pietrosu – 1.926,5m, Lăptici – 1.877,4m, Blana – 1.877,2m, Nucet – 1.859,6m, Oboarele – 1.706,4m, Dichiu – 1.713,1m, Brândușa – 1.446,1m).

Între șirul intern de culmi și cele care formează abruptul prahovean se formează un relief specific de podiș înalt – Platoul Bucegi. Platoul Bucegi prezintă lățimi de 1.000–3.000m pe o lungime de cca 10 km și înălțimi de la 2.400 m ce scad treptat spre sud până la 1.600m.

Conformația masivului în formă de potcoavă determină în mod evident dispunerea și direcția de curgere a a râurilor. Văile pornesc radial din jurul vârfului Omu, către principala axă de colectare a apelor (râul Ialomița) din interiorul masivului Bucegi, care are un bazin simetric.

Alcătuirea petrografică a munților Bucegi a creat forme de relief carstic și forme de relief formate pe gresii și conglomerate.

Relieful carstic este axat pe calcarele jurasice și cretacice ce apar sub forma unor culmi sau masive izolate (Lespezi, Zănoaga, Tătaru, Strunga) în care apar lapiezuri, abrupturi calcaroase, hornuri, creste, doline și mai ales chei, în lungul Ialomiței dezvoltându-se numeroase chei formate ca urmare a fenomenelor carstice: Urșilor, Horoabei, Peșterii, Vărariei, Coteanu, Tătarul, Zănoaga Mică, Zănoaga Mare, Orzei și Dobrești.

O caracteristică în dezvoltarea reliefului este dată de alternanța cheilor cu bazine depresionare formate prin eroziunea diferențiată (Padina, Blana, Bolboci, Zănoagelor, Scropoasa, Dobrești – Vânătoru, Cerbu).

Relieful format pe conglomerate și gresii este datorat gradului diferit de cimentare, granulometriei și naturii liantului și a elementelor constitutive, fiind reprezentat prin versanți abrupti, suprafețe și polițe structurale, peste care, local, apar forme de eroziune diferențiată caracteristice, precum „Ciobănașul” și „Coloanele”, de pe culmile Doamnele și Obârșia, dar mai ales Babele și Sfinxul, de pe Platoul Bucegi.

Elemente naturale cu valoare turistică (vecinătate de context și/sau atracții punctuale):

- Circurile și văile glaciare Obârșia, Doamnele și Șugărele, udate de văile omonime;
- Valea propriu-zisă a lalomiței, cu caracter depresionar și cu o fizionomie unicat, fiind formată din 9 sectoare strâmte, cu caracter de chei și 7 bazine depresionare;
- Relieful carstic exogen și endogen - dezvoltat în lungul Văii lalomiței și în culmile de pe dreapta acesteia, care are o mare valoare științifică și turistică; se remarcă îndeosebi cheile și peșterile - cele mai cunoscute fiind Peștera lalomiței (amenajată pentru vizitare) și Peștera Ursului, situată la confluența lalomița-Tătaru, Peștera Rătei;
- Plaiurile montane ce străjuiesc valea, la est și la vest, până sub șirul culmilor enumerate și care sunt acoperite de păduri și pajiști, iar prin orientare, lărgime și declivitate (în general au 100 – 300m lărgime), favorizează mișcarea lejeră în aer liber (drumeția și picnic-ul) și amenajarea pârtiilor și instalațiilor pentru practicarea schiului și a altor sporturi de iarnă;
- Crestele tectonice și erozive (abrupturi, brâne), prezente în general pe marginile bazinului lalomiței, stâncile izolate (țancurile), martorii de eroziune (vârfuri, creste), înșeuările (pasuri, trecători) sunt tot atâtea elemente punctuale de relief cu valențe turistice reale;
- Bazinele depresionare, înșiruite în lungul lalomiței, sunt arii care au, prin definiție vocația localizării structurilor turistice tehnico – materiale, în acest sens, alături de bazinele Dobrești, Scropoasa, Zănoaga, Bolboci (azi ocupat de lacul de acumulare), Coteanu se remarcă cele de la Peștera și Padina care întrunesc toate condițiile pentru edificarea unei sau unor stațiuni ultramoderne;
- Climatul este unul de cruțare în zonele de bazinet, având temperaturi medii anuale suportabile (- 2,5° C – pentru altitudini de peste 2.500m, 0° C – pentru altitudini de 2.000 m și +5,0° C – pentru altitudini de 1.000 m).
- Un element care nu trebuie neglijat în evaluarea potențialului turistic este stratul de zăpadă, care se menține pe tot parcursul iernii. O mediere a intervalului de timp cu strat de zăpadă funcție de altitudine, indică pentru altitudini de 2.000m – perioada de la ultima decadă a lunii noiembrie până la ultima decadă a lunii aprilie, pentru altitudini de 1.500m - jumătatea lunii decembrie - ultima decadă a lunii aprilie și pentru altitudini de 1.200m - ultima decadă a lunii decembrie - jumătatea lunii martie;
- Vânturile dominante în bazinul lalomiței sunt pe direcția nord și sud, luând aspectul curenților de vale, direcția dominantă fiind cea nordică (cca 30 %), dar caracteristica de bază la Peștera și Padina și în întreaga Vale a lalomiței este calmul (frecvența anuală 35% la Peștera, 60% la Scropoasa), iar în ceea ce privește viteza medie, aceasta este de 2-5 m/s și are o pondere anuală de 60%, în bazinele depresionare adăpostite ele abia atingând 1,5-2 m/s, în general vânturile slabe manifestându-se aici pe cca 1/3 din durata unui an, vânturile puternice de peste 15-16 m/s manifestându-se mai mult iarna, în zone înalte, cu o pondere nu mai mare de 1,8 %.
- Hidrografia zonei se remarcă prin utilitatea economică, având caracteristicile apei plate (o parte s-a și comercializat din sursa „7 Izvoare”), cât și prin contribuția efectivă la estetica peisajelor, la definirea valorii turistice a acestora.
- Atât pădurile, cât și pășunile contribuie la definirea peisajelor și a valorii lor estetice, pădurile, în mod special amplificându-și funcția socială prin turism, asigurându-și astfel potențarea valorilor educative, recreative și terapeutice;
- Fauna de interes cinegetic este variată și dispune de efective bogate, mai ales în zona nordică și vestică, cea mai înaltă fiind domeniul caprei negre, iar pădurea, care este domeniul cel mai populat, adăpostind speciile cele mai importante sub raport valoric și numeric, care sunt: ursul brun, râsul, cerbul, cocoșul de munte (gotcan), ierunca, dar și lupul, vulpea, mistrețul, jderul, căprioara și pisica sălbatică;

• Prin Legea nr. 5/2000 s-au nominalizat rezervațiile naturale și botanice protejate și s-au delimitat cele 10 arii protejate aflate pe teritoriul județului Dâmbovița, situate în Parcul Natural Bucegi, care asigură respectarea permisivităților și restricțiilor pentru fiecare dintre rezervații și pentru exemplarele de floră și faună protejate.

Datorită acestor atracții, a apropierii de aglomerări urbane foarte populate și situării adiacent unei axe de transport de interes european (E60), Masivul Bucegi este cea mai vizitată zonă de turism montan din țară, fiind astfel poziționată pe un sector de turism de masă.

Dinspre interiorul județului, accesul în zonă se face prin DN 71 (prin ramificațiile DJ 714 și DJ 713), prin comuna Moroeni.

III.1.2 FACTORI NATURALI TERAPEUTICI

În categoria factorilor terapeutici naturali se încadrează orice substanță din categoria factorilor terapeutici naturali de proveniență și ocurență exclusiv naturală, atestate geologic (ca substanțe minerale utile) sau prin analize de laborator și care, prin proprietăți, compoziție sau efecte științific recunoscute, sunt utilizate în tratamentul, ameliorarea și/sau prevenirea unor afecțiuni sau a simptomelor acestora, precum și în restabilirea, corectarea sau modificarea funcțiilor organismului uman.

În județul nostru, pe primul plan se situează exploatarea și utilizarea rațională a apelor minerale în scopuri terapeutice, având la bază principiul general al menținerii nealterate a condițiilor fizico-chimice naturale din zăcămint, prin soluționări balneotehnice adecvate și prin respectarea cu strictețe a unor norme referitoare la: captare, pompare, transport, înmagazinare, distribuție la consumator, evacuare a apelor reziduale, tipul de aparate și materialele utilizate.

Factori naturali terapeutici existenți: ape minerale sulfuroase, sulfurate, clorurate, slab bicarbonatate, calcice, sodice, hipotone, utilizate în cura internă și externă, cu o mineralizare totală de 2,68 – 2,99 g/l, ape iodurate și bromate, precum și cele cloruro-sodice beneficiază de aportul terapeutic suplimentar reprezentat de un bioclimat sedativ de cruțare, existent în mai toate zonele cu potențial balnear ale județului.

Bioclimatul este un factor terapeutic natural dependent de condițiile locale de relief, altitudine, parametri climatici și vegetație. Factorii terapeutici bioclimatici se pot asocia cu helioterapie, hidroterapie și crenoterapie.

În funcție de efectul sanogen, bioclimatul se clasifică în următoarele tipuri:

- excitant solicitant, diferențiat în bioclimat de litoral maritim și bioclimat de câmpie;
- bioclimat sedativ - indiferent sau de cruțare, corespunzător regiunilor dealuri și coline, cu altitudini cuprinse între 200 - 300 m și, respectiv, între 700 - 800 m;
- bioclimat tonic-stimulent, corespunzător regiunilor de munte, cu două variante funcție de altitudine: de munți mijlocii, altitudini de 800 – 1.900m și de munți înalți, altitudini de peste 2.000m.

Lacurile terapeutice nu se găsesc în mod natural decât la dimensiuni reduse pe teritoriul județean, dar Bezdead, Vârfuri, Lăculețe, Ocnița sunt localități în care apa clorosodică își face simțită prezența în izvoare sau mici izbucuri, care, captate, pot genera acumulări, care să fie asimilate lacurilor terapeutice.

III.1.2.1 APELE SULFUROASE DE LA PUCIOASA

Apele sulfuroase (1mg la mie SH₂) sunt benefice datorită faptului că sulful este un element cu importante roluri în organism, el intrând în compoziția acizilor aminați, indispensabili organismului (cisteina, arginina etc). De aici și importanța apelor sulfuroase în leziunile cronice ale mucoaselor (bronșite, rinite cronice).

Tot sulful este elementul care intră în constituția țesutului conjunctiv. Boala reumatismală fiind considerată o colagenoză, este una dintre indicațiile majore ale apelor sulfuroase.

Sulful intră în constituția insulinei – de aici indicația apelor sulfuroase în diabetul zaharat, are rol desensibilizant, antialergic, având indicații în astmul bronșic și în unele dermatoze.

Apele minerale sulfuroase de la Pucioasa, care apar în baza pantei dealului Măldăreasca (unde a existat și o mină de sulf), având proprietăți terapeutice, au dus la apariția primelor așezări în zonă, locuitorilor spunându-li-se „cei de la Pucioasa”, de unde mai târziu s-a transmis și numele localității Pucioasa. Izvoarele

de sulf și de iod au fost descoperite în 1828, însă, realizarea în mod științific a unor analize a fost făcută în anul 1870, când se constată că izvoarele ce țâșnesc cu dărnice din aceste pământuri conțin elemente sulfuroase, care fac ca apele lor să fie superioare curativ celor mai renumite din stațiunile europene.

Doctorul chimist Berdath Luedway Alfred înscrie numele apelor minerale de la Pucioasa în circuitul european, demonstrând că Pucioasa ocupă primul loc în Europa cu o pondere în apele minerale de 1,06 g. la 1 litru.

Existența Pucioasei ca stațiune a necesitat o arhitectură adecvată, un sistem medical specializat, o pleiadă de negustori care să asigure trebuințele celor 12.000 de pacienți și vizitatori veniți în stațiune anual, oferindu-le în Pavilionul (Cazinoul) din „Parcul Independenței” (ridicat în anul 1888, distrus într-un incendiu în anul 1965) divertisment prin existența unei fanfare militare, a unui cinematograf (în anul 1919), a unei biblioteci (în anul 1924), prin funcționarea unui teatru de Estradă, baluri și plimbări cu trăsura la Băile Vulcana, și uneori, chiar până la Sinaia (aflată la 44 km).

Pentru a învinge anumite greutăți în explorarea și exploatarea apelor minerale de pucioasă în mod individual, s-a înființat Societatea Cooperativă „Sfinții Trei Ierarhi”, în anul 1912, care a obținut rezultate de pe cele 200 de pogoane arendate „La Sursă”. Dintre membrii acestei societăți, numele lui Gheorghe Maltezeanu trebuie reținut, pentru investiția de a transporta prin pompare aceste ape, peste râul Ialomița, și a le depozita în două bazine construite în apropierea DN 71.

Până la realizarea acestui procedeu modern, apa era transportată cu cărătoarele și distribuită tuturor celor ce aveau băi în locuințele lor sau la stabilimentele existente. „Sursa” (în anul 1922) era un loc special amenajat în zona izvoarelor minerale pentru cura medicală (inclusiv cură internă) și de recreere.

Astăzi, există în Pucioasa două unități principale de cazare cu baza integrată de tratament cu rezultate terapeutice notabile am numit S.C. Turism și Hotelul „CERES”, la care se adaugă în anul 2021, Complexul „Marina” și el având o mică bază de tratament integrată. Orașul Pucioasa este azi stațiune turistică de interes național (H.G. nr.510/1999) și membră a Asociației localităților cu resurse balneoclimaterice de la Herculan, fiind o stațiune de tip integrat, cu structurile de primire pentru cazare, alimentație, agrement și tratament amplasate în zona centrală a orașului și integrate în situl istoric.

Pucioasa are zăcăminte de ape minerale cu rezerve sigure de apă minerală sulfuroasă care se și exploatează în bazele de tratament tradiționale, numai pentru cură externă.

Hotărârea nr. 68/2003 privind aprobarea unei licențe de concesiune a activității miniere de exploatare, încheiată între Agenția Națională pentru Resurse Minerale și Societatea Comercială „Turism Pucioasa” - S.A. ne arată specificul stațiunii.

Localitatea: PUCIOASA Județ: DÂMBOVIȚA

Tipul de apă: - apă minerală sulfuroasă, sulfată, clorurată, calcică, sodică, hipotonă

Profil de boala: Boli Neurologice Periferice, Boli Respiratorii, Boli Ginecologice, Boli asociate, Boli Cardiovasculare, Boli Dermatologice, Boli Profesionale

III.1.2.2 APELE IODURATE DE LA VULCANA BĂI

Dezvoltarea comunei și, mai ales, a satului Vulcana Băi este condiționată de valorificarea apelor minerale, cea mai importantă resursă naturală de care dispune comunitatea.

Săpăturile de la Vulcana au pus în evidență mai multe mărturii geologice, așa-zisele “ape sărate de zăcământ”, rămase din epoca miocenică, care au aceeași valoare de indicator al fundului mării Sarmatice, ca și fosilele animalelor.

Aceste ape de zăcământ sunt caracterizate printr-o mare concentrație de cloruri de sodiu și cantități relativ mari de iod și brom, ceea ce le-a făcut să fie întrebuințate cu mare eficacitate pentru tratamentul unor afecțiuni cronice, îndeosebi reumatice.

Iodul, al cărui metabolism este controlat de glanda tiroidă, a fost utilizat de multă vreme în tratamentul reumatismului cronic, atero-sclerozei, hipertensiunii arteriale, etc., aceste ape folosindu-se în cură internă și externă.

Prezența apelor de zăcământ a fost pusă în evidență în zona Vulcana Băi prin Sonda 1 Sovrompetrol, executată în anul 1950, la 700 m adâncime, pe valea Câinelui, pe flancul nordic al anticlinalului și, ulterior, printr-o serie de foraje, executate tot pentru depistarea zăcămintelor de hidrocarburi.

Apele de zăcământ au fost puse în evidență prin mai multe puțuri, cu secțiune pătrată, cu latura de 1,0 m. Puțurile Cuza și Sfântul Ilie, cu adâncimea de 100 ml și, respectiv, de 131 ml, au exploatat apele de zăcământ, dar s-a constatat că, în timpul exploatării, nivelul hidrostatic scade, ajungând la talpa puțului, fapt care denotă slaba permeabilitate a rocilor în care sunt executate.

În fața acestora, pe partea cealaltă a pârâului, dintr-un deal numit Dealul Cornilor, pe Brăneasca, la vreo 500 m de firul apei, a luat naștere un al treilea izvor.

Acest izvor cu miros de sulf, numit "Puturosul", a fost exploatat înainte de primul război mondial de un oarecare Ovesa și de atunci, izvorul este cunoscut sub numele de "Izvorul Ovesa".

Dar nu prin apa sulfuroasă a acestor izvoare a devenit Vulcana stațiune balneară, ci printr-o altă apă minerală, concentrată, care conține cantități mari de iod (apele iodurate – 1mg la mie – locul al II-lea în Europa privind conținutul de iod) și brom.

Această perioadă de început a stațiunii balneare Vulcana, este descrisă în 1902 de Dr. G.T. Zissu, medicul primar al județului Dâmbovița.

Sătenii din Vulcana au început să-și transforme locuințele: fac mici cabine pentru băi alături de camere, își construiesc căzi din lemn și aduc de la lalomița bolovani de piatră pentru încălzit și, în felul acesta, instalațiile pentru băi erau gata, pentru asigurarea unei băi mai fiind necesari cca 150 litri de apă.

Pentru dimensionarea corectă a unei baze de tratament la Vulcana Băi este necesară mai întâi prospectarea și explorarea apelor iodate și clorurate până la adâncimea maximă de 1.000 m, pentru a cunoaște rezervele sigure pe care să se bazeze exploatarea.

Exploatarea celor două zăcămintele de ape minerale, iodate și sulfuroase, presupune în primul rând, executarea de noi captări corespunzătoare, prin sonde executate chiar în zăcământ, deoarece captările, actuale fiind de suprafață, sunt supuse variațiilor sezoniere de debit și mineralizație.

Dezvoltarea de baze de tratament pentru cură internă și externă, conjugată cu investițiile în turism, constituie oportunități de care depinde evoluția viitoare a comunității, într-o strategie de valorificare a cadrului și resurselor naturale.

III.1.2.3 APELE CLORURO-SODICE DE LA BEZDEAD

Apele cloruro-sodice sau sărate sunt foarte numeroase în țară, au existat și există încă și la Pucioasa, se folosesc în cura internă, dacă au concentrația până la 15g/litru, în bolile digestive (gastrite hipoacide etc.), în bronșite cronice, rinite cronice, dar și în cura externă, iar atunci când concentrația lor depășește 15 g la mie (poate ajunge până la 250 g), sunt indicate în bolile reumatice.

Drumețiile spre Bezdead, având ca punct de plecare orașul - stațiune Pucioasa, își au începutul încă din vremea lui J.A. Vaillant, care, sosit la băi, a vizitat satul, întrebând la han de Maria cea cu cosițe aurii care-l inspirase pe Cezar Bolliac să scrie balada "Maria din Bezdet".

Despre Bezdead se spune că este una dintre cele mai frumoase așezări ale județului Dâmbovița, prin aspectul construcțiilor tip vilă și cabană, care o apropie de profilul unei stațiuni de odihnă. Semnificând etimologic "fără bătrâni", Bezdead își are originea într-o colonizare a acestor locuri, fiind la început sat de moșneni.

Viața în această zonă este dominată de două produse fundamentale ale naturii: iarba și fructele. Iarba transformată în fân și fructele transformate în țuică, condiționează calitatea vieții. Când nu se fac fân și fructe, anul este socotit un an rău și apare teama de sărăcie. În urmă cu doar cincizeci de ani, în

anii îmbelșugați, bărbații înhămau caii și puneau coviltirul pe căruță, pentru a pleca pe Vlașca, în județele din sudul țării unde practicau trocul țuică/mere - porumb.

Apele mineralizate salin, pe care localnicii le folosesc în scopuri curative sau pentru conservarea legumelor sunt întâlnite pe Valea Sărată și Valea Roșoiu, acestea din urmă având în compoziția lor atât sulfat, cât și bicarbonat de magneziu. Spre Ursei se găsește un izvor de apă sulfuroasă, indicat în cazul mai multor afecțiuni, iar pe dealul Ticului izvorăște o apă cu compoziție sulfo-alkalină, recomandată pentru bolile de rinichi.

III.1.2.4 APELE CLORURATE MINERALIZATE DE LA LĂCULEȚE, COMUNA GLODENI

Cel mai important tip de ape minerale existente în zona Lăculețe (sat aparținător al comunei Glodeni) sunt cele clorurate și ele trebuie legate de condițiile de sedimentare de la nivelul Meoțianului și de existența unui masiv de sare în subteran (rocile ce compun Meoțianul s-au depus într-un mediu marin propriu-zis și conțin în sistemul de pori și fisuri apă din bazinul inițial, care nu fost înlocuită de ape dulci, deși au trecut mulți ani și parte din secțiunile formațiunilor grezoase ale Meoțianului intră în contact direct cu masivul de sare, favorizându-se procesele de dizolvare ale acestuia.

Deși sunt 4 puncte de drenaj al apelor sărate, numai unul are o mineralizație de cloruri foarte ridicată și anume izvorul de la confluența văii Lăculețe cu prima vale pe stânga după intrarea în sat, celelalte izvoare având o mineralizație mai slabă. Explicația acestei situații este dată de poziția spațială a izvoarelor și raporturile cu formațiunile geologice înconjurătoare.

Prezența iodului și bromului se datorează mediului de sedimentare de tip lagunar în care s-au depus depozitele Miocenului inferior și care sunt supuse proceselor de dizolvare.

În urma măsurătorilor se estimează pentru izvorul în cauză un debit $Q = 50$ l/zi, remarcându-se valoarea scăzută a debitului izvoarelor din lungul văii Lăculețe, mai ales a izvorului care are mineralizația cea mai ridicată.

Pentru instituirea unor surse de apă sărată în perimetrul localității Lăculețe se face propunerea demarării unor studii de detaliu pentru realizarea unor captări de suprafață prin puțuri de diametru mare, cum este cazul izvorului cu mineralizație mare din valea Laculete, fie prin realizarea de drenuri, în orice caz după realizarea prealabilă a unor foraje de prospecțiune.

În primul caz, cercetarea va presupune cheltuieli mai mici, însă există posibilitatea ca rezultatele să nu fie satisfăcătoare.

În cel de-al doilea caz, cheltuielile pentru cercetare vor fi ceva mai mari, pentru că presupune realizarea, cel puțin a unui foraj de prospecțiune cu adâncimea de 500 m, dar care, în cazul unor rezultate bune, poate fi transformat în foraj de exploatare. Alt avantaj al adoptării acestei soluții ar fi siguranța exploatării și constanței volumului de apă exploatată. Dacă se ia în considerare o conductivitate hidraulică $k = 1$ m/zi și o deschidere a stratului pe o lungime de numai $M = 25$ m s-ar obține un debit de cca. 200 m³/zi. Sporirea debitului se poate face prin simpla adâncire a forajului și captarea unei grosimi mai mari de strat.

III.1.3 ARII PROTEJATE ȘI MONUMENTE ALE NATURII

România este una din țările europene ce se bucură de un patrimoniu natural deosebit de divers și conservat, a cărei diversitate biologică reprezentată de ecosistemele naturale și seminaturale acoperă aproximativ 47% din suprafața țării.

În sprijinul conservării diversității biologice, pe teritoriul României sunt constituite 963 de arii naturale protejate, care reprezintă 7% din suprafața țării. Se regăsesc printre acestea 3 rezervații ale biosferei, 4 situri Ramsar, 2 situri care au primit Diploma Europeană pentru arii protejate acordată de Consiliul Europei, 13 parcuri naționale și 13 parcuri naturale.

Turismul din România se concentrează asupra istoriei sale bogate și a peisajelor naturale care constituie patrimoniul natural protejat, reprezentat în județul Dâmbovița de un parc natural, rezervații naturale, monumente ale naturii și arii protejate și acvifaunistice.

Parcul Natural Bucegi, cu o suprafață de 32.663,00 ha se împarte pe trei teritorii administrative, două situate în regiunea Sud-Muntenia, respectiv județele Dâmbovița și Prahova (16.633,4 ha în județul Dâmbovița și 8.322 ha în județul Prahova) și unul situat în regiunea Centru (județul Brașov), având mai mult de 60% din teritoriu acoperit cu păduri..

Rezervațiile Naturale nominalizate în Legea 5/2000 ocupă 8.216 ha (din care pe teritoriul administrativ al județului Prahova 4.997 ha, județul Dâmbovița 1.575 ha și județul Brașov 1.644 ha), adică aproximativ 25% din suprafața Parcului.

Zona de protecție integrală și zona de protecție strictă, conform legislației în vigoare privind aprobarea zonării interioare a parcurilor naționale și a parcurilor naturale din punct de vedere al necesității de conservare a diversității biologice are o suprafață totală de 11.643,74 ha, reprezentând aproximativ 35% din suprafața Parcului.

Parcul Natural Bucegi corespunde categoriei V definită de IUCN (International Union for Conservation of Nature, în română Uniunea internațională pentru conservarea naturii) – respectiv “peisaj protejat, arie protejată, administrată în principal pentru conservarea peisajului și recreere”

Scopul principal al Parcului Natural Bucegi îl reprezintă conservarea peisajului, incluzând toate tipurile de habitate și speciile integrate acestora (cu un accent deosebit asupra celor nominalizate în Directiva Habitare, Directiva Păsări, Convenția de la Berna și Convenția Ramsar) și a ecosistemelor terestre și acvatice, în strânsă legătură cu activitățile comunității locale și posibilitățile de recreere a turiștilor.

De asemenea, urmărește prevenirea oricăror activități de exploatare sau utilizare intensivă a resurselor naturale care contravin obiectivului de conservare, precum și asigurarea de condiții pentru activitățile educaționale, recreative și de cercetare științifică.

În perimetrul Parcului Natural Bucegi au fost identificate și constituite în mod legal un număr de 14 Rezervații Naturale având ca scop protecția și conservarea unor habitate și specii naturale importante sub aspect floristic, faunistic, forestier, hidrologic, geologic, speologic și paleontologic. Aceste rezervații corespund categoriei IV din clasificarea IUCN și anume cea de „arie de gestionare a habitatelor și speciilor administrată în special pentru conservare prin intervenții de gospodărire”.

Rezervațiile naturale din perimetrul Parcului Natural Bucegi (conform Legii 5/2000) sunt încadrate conform Planului de Management al Parcului în zona de protecție strictă (ZPS) și zona de protecție integrală (ZPI) în funcție de importanța și vulnerabilitatea patrimoniului natural necesar a fi protejat și conservat în acestea.

Parcul Natural Bucegi adăpostește astfel pe teritoriul județului Dâmbovița, 9 rezervații naturale din cele 12 ale județului, care se găsesc sub formă de peșteri, plaiuri, chei, o mlaștină și o vale. Celelalte trei arii naturale protejate de acest tip sunt Plaiul Domnesc (de pe teritoriul comunei Moroieni), Izvoarele de la Corbii Ciungi (în comuna Corbii Mari) și una dintre Poienile cu Narcise ale României (cea dintre Vișina și Petrești).

III.2 OBIECTIVE TURISTICE ANTROPICE (AȘEZĂRI UMANE)

Prin localizarea lor în teritoriu, așezările umane contribuie la organizarea spațiului geografic și la orientarea acestuia prin crearea unor vectori de forță.

Caracterizate de legăturile care există între elementele sale (populație, fluxuri de resurse și informații), așezările umane au rolul de a stabili relații de atracție sau respingere.

La nivelul rețelei de localități din județ se resimte o mare influență a prezenței Bucureștiului, marea majoritate a orașelor și celorlalte localități din județul Dâmbovița, ca de altfel și din regiunea Sud Muntenia, fiind puternic polarizate economic și social de către capitală.

De altfel, România se află pe locul 2 în Uniunea Europeană, după Ungaria, în ceea ce privește indicele de hipertrofie a Capitalei - diferența dintre capitala țării și orașul imediat următor în ierarhia urbană. Această polarizare puternică a Bucureștiului a cauzat o slabă dezvoltare a orașelor adiacente, pe o rază de

100 de km neexistând un oraș cu o populație mai mare de 100.000 de locuitori (cu excepția Ploieștiului) capabil să contrabalanseze sau să fructifice influența Capitalei, inclusiv în domeniul turismului, apariția de capacități de cazare, agrement și loisir în comune de câmpie, fără vocație turistică, dar aflate în arealul metropolitan demonstrând aceasta (cum e cazul comunelor Ciocănești, Tărtășești, Crevedia din județul Dâmbovița).

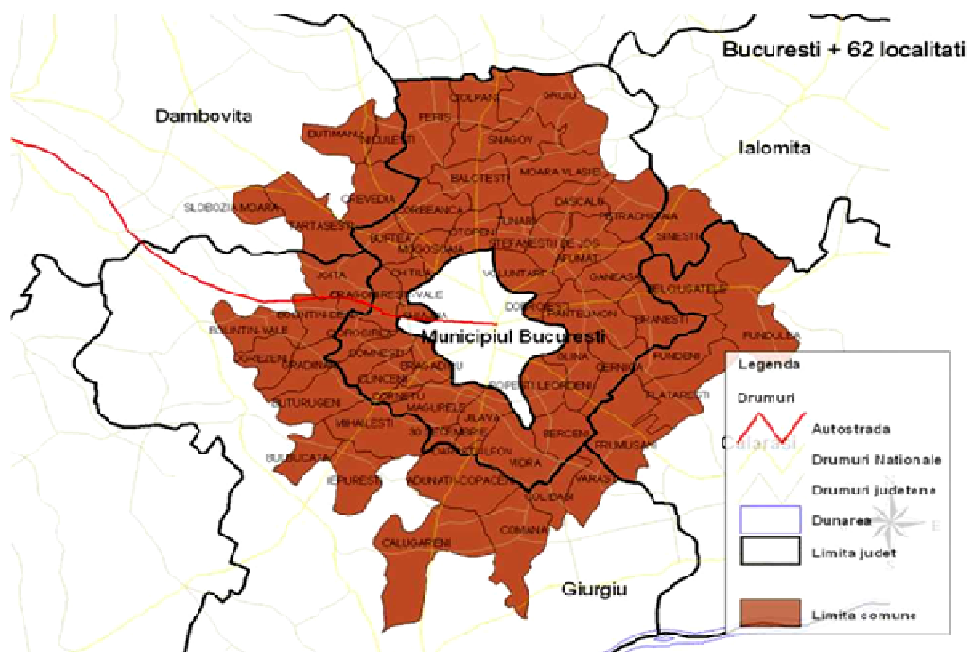

Figura 13 – Aria de polarizare a capitalei București

În multe din comunele montane se pot identifica zone defavorizate, datorită caracteristicilor geografice, mai ales printr-o limitare semnificativă a posibilităților de utilizare a terenurilor și printr-o creștere apreciabilă a costurilor de exploatare a terenurilor agricole, ca urmare a unor constrângeri (condiții climatice dificile și existența unor pante abrupte, care conduc, împreună, la reducerea sezonului de cultivare, la necesitatea folosirii unor echipamente agricole costisitoare, etc.).

În aceste localități (în Dâmbovița A.D.R. Sud Muntenia menționează ca fiind defavorizate comunele Bărbulețu, Bezdead, Buciumeni, Iedera, Moroeni, Pietroșița, Pucheni, Râu Alb, Runcu, Valea Lungă, Vârfuri, Văleni Dâmbovița, Vișinești), practicarea agriculturii se face în condiții puțin prielnice, predominantă fiind creșterea animalelor în mici exploatații individuale, ca argumente aducându-se faptul că densitatea populației este mult sub media județeană și regională, din cauza condițiilor mai grele de viață (accesibilitate redusă, calamități naturale) etc.

În ultimii ani, aceste zone au cunoscut un oarecare reviriment prin dezvoltarea turismului, însă prezintă în continuare decalaje mari de dezvoltare față de zona submontană.

Această relativă rămânere în urmă a dezvoltării are însă și aspectele ei favorabile, în sensul că exact în localitățile enumerate există cei mai mulți păstrători ai obiceiurilor, meseriilor și manifestărilor tradiționale, adică exact elementele care generează atractivitatea turistică.

III.3 PEISAJUL CULTURAL

Județul Dâmbovița este unul dintre cele mai „binecuvântate” județe ale țării în ce privește patrimoniul cultural. Târgoviște a fost capitala Țării Românești și locul „renașterii” valahe, la Potlogi și Doicești se aflau reședințele domnești, generând realizări remarcabile ale arhitecturii de curte, în timp ce dealurile și piemontul nordului județului au cerut locuitorilor acestor meleaguri să găsească ingenioase rezolvări pentru gospodării și locuințe, ce au generat o valoroasă arhitectură vernaculară.

Dâmbovița este locul manifestării unei valoroase arhitecturi religioase, începând de la biserica Mănăstirii Dealu, ca model al bisericilor ortodoxe cu pronaos alungit, și până la numeroasele biserici de lemn, cu trăsături specifice acestei regiuni.

Nu întâmplător județul Dâmbovița cinstește memoria unor personalități ilustre care și-au legat viața și opera de aceste locuri: Vlad Tepeș, Petru Cercel, I. H. Rădulescu, V. Cârlova, Gr. Alexandrescu, I. Al. Brătescu-Voinești.

Fapte remarcabile pentru istoria națiunii precum apariția tiparului în Țara Românească ori martiriul lui Mihai Viteazul sunt evocate în instituții muzeale și prin manifestări ale culturii vii.

Din punct de vedere al patrimoniului cultural, material și imaterial, oricum intangibil, precum și al patrimoniului natural se poate spune că județul Dâmbovița este o „mică Românie”.

O abordare strategică, din punctul de vedere a valorificării sale turistice este cu atât mai necesară, cu cât patrimoniul cultural al județului Dâmbovița, potențat de cel natural, prin valoarea și relevanța lor, îndeplinesc funcții de interes atât județean, dar și național.

III.3.1 PATRIMONIUL CULTURAL IMOBIL

Patrimoniul cultural imobil de importanță națională și/sau locală este stabilit prin clasarea imobilelor (construcții și terenuri) în Lista Monumentelor istorice actualizată în 2015 prin Ordinul Ministrului Culturii și Patrimoniului Național nr. 2.828 din 2015 și pentru județul Dâmbovița cuprinde un număr de poziții repartizate pe clase astfel:

Clasa I (structuri arheologice)	456
Clasa II (structuri arhitecturale)	694
Clasa III (monumente de for public)	14
Clasa IV (monumente memoriale)	73
Total monumente istorice (2015)	1237

Repartizarea pe grupe valorice și tipuri de monumente arată astfel:

Total monumente istorice (2015):		1239
din care :	Grupa A	Grupa B
Monumente	235	744
Ansamluri	15	21
Situri	32	190
Total	282	955

La un raport teritorial de 1,7% din teritoriul național (4.054 Km² față de 238.391 Km²), județul Dâmbovița are o contribuție de 4% din totalul imobilelor clasate în Lista Monumentelor Istorice, ceea ce arată că teritoriul județului aduce o contribuție peste medie la patrimoniul național (total monumente istorice din țară este de 29.426, totalul monumentelor istorice din acest județ fiind de 1.245, ceea ce înseamnă de cca 2 ori media națională).

La această constatare se adaugă și cea a contribuției județului Dâmbovița la grupa monumentelor de importanță națională (Gr. A), care este la același nivel de 4%, ca de altfel și în proporția monumentelor de arhitectură, dar mai ridicat (5%) în totalul monumentelor arheologice și în totalul monumentelor memoriale din România.

Repartiția teritorială a patrimoniului construit al județului Dâmbovița este remarcabil de extinsă: 197 de localități aparținând de 84 de UAT (unități administrativ teritoriale) - din 89 - din care 5 orașe și 2 municipii au pe teritoriul lor administrativ monumente istorice. Toate localitățile urbane au monumente istorice și doar 5 UAT nu au monumente pe teritoriul lor administrativ.

Municipiul Târgoviște concentrează cea mai mare parte din patrimoniul construit al județului (221 de obiective din 1.239 monumente istorice, adică 18%), fiind și locul unde se găsesc și majoritatea relativă a monumentelor de grupa A (70 din 282, adică 25%).

Un număr de 21 de comune au un număr important de monumente istorice (peste 20), iar 10 au peste 10 monumente de arhitectură:

- Pietroșița (32 MI, toate de arhitectură)
- Ciocănești (26 MI, din care 12 monumente de arhitectură)
- Potlogi (25 MI, din care 14 monumente de arhitectură și 1 monument de for public)
- Răcari (25 MI, din care 11 monumente de arhitectură și 2 monumente memoriale)
- Voinești (25 MI, din care 11 monumente de arhitectură și 8 memoriale)
- Văleni-Dâmbovița (24 MI, din care 15 de arhitectură și 2 monumente memoriale)
- Răzvad (24 MI, din care 12 de arhitectură, 1 monument de for public și 8 memoriale)
- Cândești (23 MI, din care 18 monumente de arhitectură și 3 monumente memoriale)
- Aninoasa (22 MI, din care 21 monumente de arhitectură)
- Moroeni (22 MI, din care 19 monumente de arhitectură și 1 monument memorial)

Sistemul muzeal al județului Dâmbovița cuprinde 38 de unități grupate în un complex muzeal cu 14 secții, 11 muzee (8 în cadrul Complexului Curtea Domnească, câte unul aparținând MAI, Mitropoliei, Eparhiei), 2 ansambluri istorice deschise vizitării, 5 case memoriale (din care 3 ale Complexului Curtea Domnească), 17 puncte muzeale, 2 colecții muzeale publice ale bisericii ortodoxe.

Patrimoniul cultural deținut de aceste colecții muzeale este compus din piese din care un număr de 39 piese (icoane ale patrimoniului Complexului Muzeal Curtea Domnească) aparțin categoriei tezaur.

Sistemul muzeal al județului Dâmbovița este dominat de Complexul Muzeal Curtea Domnească, în subordinea Consiliului Județean, compus din 14 muzee și case memoriale:

1. Complexul Monumental „Curtea Domnească”,
2. Muzeul Scriitorilor Dâmbovițeni,
3. Muzeul Tiparului și al Cărții Vechi Românești,
4. Galerile Stelea,
5. Muzeul de Istorie,
6. Muzeul „Vasile Blendea”,
7. Muzeul de Artă,
8. Casa Atelier „Gheorghe Petrașcu” (toate din Târgoviște),
9. Muzeul de Etnografie – Pucioasa,
10. Muzeul Orășenesc – Moreni (în prezent dezafectat),
11. Ansamblul Brâncovenesc de la Potlogi,
12. Casa Atelier „Gabriel Popescu” din Vulcana Pandeale,
13. Casa Memorială I. L. Caragiale,
14. Muzeul Comunal – Pietroșița.

Lor li se adaugă un număr de colecții muzeale, puncte muzeale, case memoriale și expoziții permanente găzduite de mănăstiri sau cămine culturale:

Tabelul nr. 18 - Colecții muzeale, puncte muzeale, case memoriale și expoziții permanente găzduite de mănăstiri sau cămine culturale

Denumire	Localitate	Profil
Colecția muzeală a Mănăstirii Ortodoxe Dealu	Aninoasa	Artă religioasă

Denumire	Localitate	Profil
Punct muzeal Bezdead	Bezdead	Etnografie, istorie locală
Punct muzeal Brănești	Brănești	Etnografie
Punct muzeal Cândești	Cândești	Etnografie
Casa Memorială "I. C. Vissarion"	Costești Din Vale	Memoriale
Punct muzeal Dragomirești	Dragomirești	Etnografie
Muzeu "Oameni, locuri, obiceiuri"	Lucieni	Etnografie
Punct muzeal Malu Cu Flori	Malu Cu Flori	Etnografie, istorie locală
Casa Memorială "Alexandru Ciorănescu"	Moroeni	Memoriale
Peștera Ialomicioara	Moroeni	Științele naturii
Punct muzeal Moțăieni	Moțăieni	Etnografie, istorie locală
Colecția muzeală a Mănăstirii Nucet	Nucet	Artă religioasă
Punct muzeal Ocnia	Ocnia	Etnografie, istorie locală
Punct muzeal Pucheni	Pucheni	Etnografie, istorie locală
Punct muzeal Răzvad	Răzvad	Etnografie, istorie locală
Punct muzeal Râu Alb	Bărbulețu	Etnografie, istorie locală
Complexul Mitropoliei (Parc Central)	Târgoviște	Artă religioasă
Muzeul Eparhial - Mănăstirea Stelea	Târgoviște	Artă religioasă
Punct muzeal Valea Lungă - Cricov	V. Lungă - Cricov	Etnografie
Colecția muzeală a Mănăstirii Ortodoxe Viforâta	Viforâta (Aninoasa)	Artă religioasă
Punct muzeal Vișoara	Vișoara (Ulmi)	Etnografie, istorie locală
Punct muzeal Voinești	Voinești	Etnografie
Colecția sătească Vulcana Pandele	Vulcana Pandele	Etnografie, istorie locală

III.3.2 PATRIMONIUL IMATERIAL

Satul românesc reprezintă centrul moștenirii culturale (păstrarea tradițiilor, a obiceiurilor, costumele, arta meșteșugurilor, ansamblurile de biserici, sit-urile arheologice, vestigiile istorice, etc.) având o bogată cultură tradițională, o arhitectură diversă și un mod de viață bazat pe valori tradiționale.

Patrimoniul cultural este capitalul simbolic al spațiului rural fiind esențial pentru identitatea culturală a satului românesc și reprezintă o sursă importantă de dezvoltare și de aceea elementele de patrimoniu cultural imaterial, precum și oportunitățile patrimoniale vor determina în noua strategie județeană propunerea ca teritorii rurale întregi să fie protejate, pentru a beneficia de o politică investițională pregnantă, convergentă și durabilă.

Punerea în valoare a moștenirii rurale a patrimoniului cultural, imaterial și natural se va realiza, în principal, prin promovarea diferitelor forme de turism, a produselor silvice, a produselor tradiționale agricole.

Tendințele conservării și transmiterii tradițiilor rurale recomandate strategic sunt:

- permanentizarea introducerii elementelor esențiale din patrimoniul cultural, imaterial și natural în listele Patrimoniului Național și Universal Cultural,
- refacerea unor sărbători, obiceiuri și reintroducerea lor în calendarul tradițional al sărbătorilor/celebrărilor rurale locale,
- multiplicarea piețelor cu produse tradiționale - alimentare, silvice - în spațiul urban,
- oprirea fenomenelor negative, care s-au multiplicat, respectiv pierderea activităților meșteșugărești, a tehnologiilor tradiționale, asimilarea neselectivă a valorilor urbane.

Patrimoniul imaterial al județului Dâmbovița este prezent prin manifestări tradiționale păstrate în forme autentice în obiceiurile religioase, tradiția pomiculturii și oieritului, tradițiile costumului, ale casei, ale meseriilor tradiționale, ale pământului, precum și de tradițiile de sorginte creștină, iar în anumite localități (Vulcana-Băi, Fieni, Pucioasa, Bezdead) s-au instituit în decursul ultimelor decenii sărbători ale localității s-au dezvoltat festivaluri care au căpătat deja tradiție (Târgoviște).

Cele care interesează studiul de față sunt acele manifestări ale patrimoniului imaterial care au o dimensiune teritorială, adică se desfășoară cu precădere în mod tradițional, repetitiv, în același loc, pe același teritoriu.

Manifestări teritoriale ale patrimoniului imaterial din județul Dâmbovița:

Tabel 19 – Activități de artizanat și obiceiuri tradiționale în județul Dâmbovița

Localitatea	Artizanat	Obiceiuri tradiționale
Municipiul Târgoviște	Cusături Pictor de icoane Prelucrare lemn Bijuterii	Târgul meșterilor populari
Municipiul Moreni	Icoane pe sticlă Metaloplastie	
Orașul Fieni		Târgul meșterilor populari
Orașul Găești	Podoabe nuntă	
Orașul Pucioasa	Sticlar	Târgul meșterilor populari
Orașul Răcari	Împletituri nuiete	
Aninoasa		
Băleni		
Bezdead	Obiecte din lemn, covoare	
Bucșani	Olărit	
Comișani	Cojoace	
Corbii Mari		Călușul (sărbătoare) - Rusalii
Cornățelu		„Cântec oieresc” - festival inter-județean Fii satului Bolovani - ultima sâmbătă din luna mai
Dărmănești	Olărit	
Dobra	Cojoace	
Dragomirești	Orfevrărie Împletituri nuiete	
Finta	Olărit	
Gura Șuții		Colindatul de Crăciun
Hulubești	Împletituri nuiete	
I. L. Caragiale		
Mănești	Olărit	
Moroeni	Pietrărie, covoare	„Măsuratul laptelui” de Sf. Petru și Pavel - 29 iunie
Morteni		Geavrelele - 6 ianuarie
Niculești	Obiecte din lemn	
Odobești	Blănari Prelucrare lemn Împletituri nuiete	Ziua Călușului - Rusalii
Perșinari	Curelărie, șelărie	Paparudele
Petrești		Ziua Călușului - Rusalii
Pietroșița	Covoare, icoane pe lemn	Colindatul de Crăciun
Râu Alb		„Focul lui Sumedru” - Ajunul sărbătorii de Sf. Dumitru
Răzvad	Fier forjat	
Runcu		„Răvășitul oilor” - sărbătoare pastorală „Paparudele”
Șelaru		Călușul
Tătărani	Porți de lemn	
Valea Mare	Împletituri nuiete	
Văleni Dâmbovița		Colindatul de Crăciun

Localitatea	Artizanat	Obiceiuri tradiționale
Vișina		Sărbătoarea „Lunca Narciselor” - Sfântul Dumitru - 26 octombrie
Voinești	Covoare	Colindatul de Crăciun
Vulcana-Băi	Sculptură în lemn	
Vulcana-Pandele	Tăbăcărie	Festivalul dobleacului.

Tabel 20 – Zilele localităților și Târgurile anuale din județul Dâmbovița

Localitatea	Zilele localităților	Târguri anuale
Municipiul Târgoviște	Zilele Cetății („Nașterea Maicii Domnului”) - 8 septembrie	
Municipiul Moreni	Zilele municipiului - 19 iunie	Sărbătoarea toamnei - 10 octombrie
Orașul Fieni	Zilele orașului, „Sfântul Ilie” - 20 iulie	Târg anual de „Sf. Dumitru” - 26 octombrie
Orașul Găești	Ziua orașului - 19 iulie	Târg anual de „Sfântul Ilie” - 20 iulie Târg anual de „Nașterea Maicii Domnului” - 8 septembrie
Orașul Pucioasa	Serbările orașului - august, ultima decadă	
Orașul Răcari	Ziua orașului - 19 iulie	Târg anual, 12 - 15 septembrie, organizat din 1832
Orașul Titu	Ziua orașului, „Sf. Constantin și Elena” - 21 mai	
Aninoasa	Ziua comunei „Înălțarea Domnului”	
Bărbulețu		Târg anual de „Sf. Petru și Pavel” - 29 iunie Târg anual de „Înălțarea Sfintei Cruci” - 14 septembrie
Bezdead	Ziua comunei, „Sfântul Ilie” - 20 iulie	
Bilciurești		Târg anual de „Sf. Petru și Pavel” - 29 iunie
Brănești	Ziua comunei Brănești, „Nașterea Maicii Domnului” - 8 septembrie	
Bucșani	Ziua comunei, „Adormirea Maicii Domnului”, (Ziua Dalles) - 15 august	
Butmanu	Ziua comunei, „Nașterea Maicii Domnului” - 8 septembrie	
Cândești		Târg anual de „Sfânta Parascheva” - 14 octombrie
Comișani	Ziua comunei - ultima duminică din luna septembrie	
Conțești		Târg anual de „Sf. Dumitru” - 26 octombrie
Corbii Mari		
Cornățelu		Târg anual de „Nașterea Maicii Domnului” - 8 septembrie
Cornești		Târg anual de „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august Târg anual de „Înălțarea Sfintei Cruci” - 14 septembrie
Dărmănești		Târg anual - 17 iulie
Doicești	Ziua comunei - ultima sâmbătă din luna mai	
Glodeni	Ziua comunei, „Sfinții Constantin și Elena” - 21 mai	
Gura Ociței	Ziua comunei, „Sfântul Ilie” - 20 iulie	
Iedera		Târg de toamnă - prima duminică din octombrie
Lucieni	Ziua comunei Lucieni - luna octombrie	

Localitatea	Zilele localităților	Târguri anuale
Malu cu Flori	Ziua comunei „Sfântul Dumitru” - 26 octombrie	
Mănești	Ziua comunei Mănești - Rusalii	Târgul morilor - Rusalii
Mogoșani	Ziua comunei „Sfântul Dumitru” - 26 octombrie	
Moțăieni	Ziua comunei, „Sfinții Constantin și Elena” - 21 mai	
Nucet	Ziua comunei, în prima zi după Paști, Izvorul Tămăduirii	
Perșinari	Ziua comunei, „Sf. Arh. Mihail și Gavril” - 8 noiembrie	
Pietrari	Ziua comunei - 20 iulie	Ziua recoltei - 16 octombrie
Pietroșița	Zilele Pietroșiței - 17-18 octombrie	
Poiana	Ziua comunei, organizată de „Ziua Eroilor”	
Potlogi	Ziua comunei, „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august	
Râu Alb	Ziua comunei, „Sf. Pantelimon” - 27 iulie	
Răzvad	Ziua comunei - prima sâmbătă din luna mai	
Runcu		Târgul de toamnă și sărbătoarea pastorală „Răvășitul oilor” - septembrie
Sălcioara		Târg de Sf. Maria la Ghinești (Adormirea Maicii Domnului) - 15 august
Șelaru		Târg anual - 16 octombrie
Slobozia Moară	Ziua comunei „Sf. Paraschieva” - 14 octombrie	
Șotânga	Ziua Minerului - 15 august	Târg de toamnă - 15 octombrie
Tătărani	Ziua comunei, „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august	Târg anual de „Nașterea Sfântului Ioan Botezătorul” - 24 iunie
Văcărești	Ziua comunei, „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august	
Valea Lungă	Ziua comunei „Sf. Paraschieva” - 14 octombrie	
Valea Mare	Ziua comunei, „Nașterea Maicii Domnului” - 8 septembrie	
Văleni Dâmbovița	Ziua comunei, „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august	
Vârfuri	Ziua comunei, „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august	Târg anual de „Înălțarea Sfintei Cruci” - 14 septembrie
Vișina		Târg anual de „Adormirea Maicii Domnului” - 15 august
Vișinești		Târg anual de „Nașterea Maicii Domnului”, sat Ursei - 8 septembrie Târg anual de „Sf. Dumitru” - 26 octombrie
Voinești	Ziua comunei, „Sfinții Arhangheli Mihail și Gavril” - 8 noiembrie	Târg anual de Florii
Vulcana-Băi	Ziua comunei, „Sfinții Apostoli Petru și Pavel” - 29 iunie	
Vulcana-Pandele	Ziua comunei - 20 iulie	

III.4

PRINCIPALELE FORME DE TURISM – TIPOLOGII DE TURISM

Diversitatea excepțională de relief, de la câmpie până la piscurile cele mai înalte de peste 2.500 m altitudine a avut un rol de legătură, întrucât locuitorii județului au avut la dispoziție pe de o parte întreaga gamă de resurse naturale vitale (piatră, lemn, agregate minerale diverse, etc) și pe de altă parte schimburile economice bazate și pe transhumanță le-au permis un trai într-o adevărată simbioză pe întreg teritoriul dâmbovițean.

Desigur că din punct de vedere turistic, în sensul strict al termenului, nu toate localitățile județului participă la această formă de activitate în egală măsură.

În acest sens se pot decela mai multe situații:

- a) localități care au potențial turistic natural și acesta este valorificat într-o bună măsură;
- b) localități cu potențial turistic natural nevalorificat încă, dar care au voința și programe de valorificare a acestuia, fiind doar o chestiune de timp și bani apariția manifestărilor turistice;
- c) localități cu potențial turistic natural care nu au întreprins nici un demers în acest sens;
- d) localități fără potențial turistic care intenționează să creeze elemente de atractivitate pentru activitatea de turism;
- e) localități fără potențial turistic care ignoră această activitate sub aparentul motiv al lipsei de atractivitate.

Formele de turism pot fi clasificate pe baza mai multor criterii, cele mai importante fiind cele geografice, regionale, după orientarea fluxurilor turistice.

La nivel național și internațional întâlnim multe alte forme de turism practicate, în funcție de specificul ofertei țării respective, de sezon, de destinație, etc.

Turismul contemporan cunoaște o diversificare atât a cererii, cât și a ofertei turistice.

Față de turismul clasic, care rămâne forma de bază a turismului și, desigur, variantele lui clasice, adică turism balnear, sejur la mare, sejur la munte, din ce în ce mai mult apar cerințe noi, de nișă, unele chiar bizare, la prima vedere.

Cert este că turismul se specializează și aceste specializări sunt din ce în ce pe culoare mai înguste și mai dedicate.

Turismul pentru relaxare și odihnă a fost practicat inițial ca un adevărat hobby pentru un număr limitat de oameni. Treptat, moda s-a extins și la marea masă a populației, pentru care un sejur de relaxare și odihnă a devenit o adevărată cutumă anuală.

Cea mai mare problemă la acest tip de turism este petrecerea timpului liber la modul odihnă activă, astfel ca sejurul să nu devină plicticos.

În județul Dâmbovița, o astfel de activitate se practica (mai ales între războaie) în zona Bezdead, Pietroșița, Valea Lungă, Vișinești, Văleni Dâmbovița. Cazarea se făcea în gospodăriile populației, dar obiceiul s-a pierdut în mare parte încercându-se, în prezent, să fie preluat parțial de actualele pensiuni.

În acest sens este surprinzător că numai la Pietroșița s-a preluat tradiția, în timp ce celelalte comune nu beneficiază de o asemenea dotare, fiind preferată soluția construirii caselor de vacanță individuale, neînscrise în circuitul turistic.

Turismul de iarnă este un turism de factură mai nouă, strict legat de existența zăpezii și a instalațiilor mecanice de urcat. Desigur că în această categorie se însumează și drumeția de iarnă, cu relativ puțini practicanți în comparație cu sporturile de iarnă.

Dacă aruncăm o privire ce se întâmplă în județele ce beneficiază de pârtii amenajate, cu accesibilitate ușoară și situate pe artere importante sau în stațiuni cu posibilități de cazare, ca să nu mai vorbim de stațiunile de sporturi de iarnă din străinătate, putem înțelege de ce are nevoie județul nostru.

La cât de amplu este fenomenul schiului și altor discipline pe zăpadă și la ce potențial au zonele montane dâmbovițene, putem afirma fără a greși că realizarea de drumuri de acces, mijloace de urcare pe cablu și amenajarea de pârtii conform normelor reprezintă o rețetă de succes sigur și rapid în domeniu.

Desigur că numărul locurilor de cazare, a capacității mijloacelor de transport pe cablu și a dimensiunilor pârtiilor, sunt parametri care trebuie corelați, pentru a nu se ajunge în situația unor exemple negative din țară și străinătate.

Turismul de masă presupune stabilirea unui obiectiv sau a unei teme.

El se întâlnește acolo unde există locuri, monumente de artă și arhitectură sau monumente ale naturii recunoscute ca stârnind interesul public și cunoscute ca atare.

Județul Dâmbovița are numeroase zone care atrag în acest sens, municipiul Târgoviște, constituind principala sursă de atracție pentru turismul de pasaj, practicat de cei care organizează excursii de o zi sau

mai multe, cu autocarul sau autoturismul (din ce în ce mai puțin cu trenul), datorită multitudinii de obiective turistice valoroase, a existenței muzeelor și a condițiilor bune de cazare în unități hoteliere.

În cazul unor sejururi de mai multe zile, municipiul Târgoviște constituie baza de plecare pentru obiective importante și interesante, aflate ca o centură înconjurătoare, la distanțe operabile (5 - 60 km) pentru deplasări de o zi.

Și orașele județului, Moreni, Găești, Pucioasa și Fieni, datorită existenței unor unități de primiri turistice de tip hotelier, sunt ținta turiștilor, dar cu excepția orașului Pucioasa, a cărei caracteristică principală este turismul balnear, în cazul celorlalte, turismul practicat are caracter de turism de afaceri, sau de eveniment, clienții fiind în principal în delegații de serviciu sau în deplasare pentru un eveniment de tipul petrecerilor de familie (nunți, înmormântări, botezuri, simpozioane tematice, festivaluri, reuniuni aniversare, etc.)

Turism de nișă (adjectival). Acest tip de turism se referă la numeroasele forme de turism de nișă (sau de specialitate) care s-au afirmat de-a lungul anilor, fiecare definită fiind de propriul său adjectiv.

Multe dintre ele s-au impus datorită industriei turistice și universităților de profil, iar altele avansează concepte care pot fi sau nu acceptate de publicul larg.

Turismul balnear și medical presupune existența factorului de cură, ape minerale de cură internă sau externă, mofete, a stabilimentelor de tratament și bineînțeles a unităților de primire turistice, acestea putând fi cu baza de tratament integrată sau într-un corp separat, situație în care cazarea se poate face și pavilionar.

Principala stațiune balneară dâmbovițeană este Pucioasa, care are acest statut de peste 150 de ani, iar la începutul secolului trecut avea mare căutare din cel puțin două motive: apa sulfuroasă cu calități terapeutice certe și apropierea de București (existența căii ferate încă înainte de 1900 făcând ca protipendada bucureșteană să se împartă: o parte la Pucioasa, o parte la Vulcana-Băi). Caracterul de oraș-stațiune, dobândit încă din 1928, reliefat și prin numeroase vile și case de vacanță, era subliniat la nivel funcțional de existența camerelor de închiriat pentru "sezonisți", toate dotate cu sală de baie, cu cadă de lemn și compartiment pentru pietrele încinse în foc necesare încălzirii indirecte a apei sulfuroase.

În prezent, stațiunea beneficiază de un hotel de 3 stele, cu baza de tratament integrată, având 250 de locuri de cazare (Hotel "Ceres"), un hotel cu cca 150 locuri, cu bază de tratament integrată, aparținând Societății comerciale „Turism” S.A., concesionarul apelor sulfuroase, care are în patrimoniul și alte vile în sistem pavilionar, Casa Sanatorială a Pensionarilor CARP cu un număr de 96 locuri de cazare, precum și alte 6 (șase) unități de primire turistice de mai mici dimensiuni, organizate în general pe lângă un restaurant.

Climatul de cruțare, generat de situarea în valea supralărgită a râului Ialomița, vale străjuită de culmi deluroase paralele cu valea, apropierea de Târgoviște – 20 km și Sinaia – 44 km, Ploiești – 70 km, Pitești, București, Brașov – câte 100 km, precum și peisajul și natura înconjurătoare cu certă valoare peisageră, fac din Pucioasa o destinație dorită.

Desigur, este loc de mai bine, iar intrarea într-un circuit internațional depinde de gradul de echipare, în special cu dotări, care să ajute la diversificarea ofertei de petrecere a timpului liber.

Aceasta ar estompa caracterul de stațiune a oamenilor suferinzi sau de vârstă înaintată și ar atrage și generații mai tinere, mai ales că primele elemente au apărut deja: trei piscine din care una la interior, terenuri sportive, restaurante.

Deschiderea spre practicarea sporturilor de iarnă, sporturile în natura neamenajată, gen motocross, mountain-bike, parapantism, automobilism off-road, echitație, ș.a. se practică pentru moment, numai ca hobby al unor particulari. Extinderea acestora la nivel de servicii ar fi o șansă în plus a stațiunii.

Peste cumpăna apelor dintre valea Ialomiței și Valea Vulcănii, spre vest de Pucioasa se afla Vulcana-Băi, de asemenea cu o tradiție veche, cu izvoare minerale iodurate certificate medical, stațiune care a funcționat până la cel de-al doilea Război Mondial.

S-a făcut o încercare și după 1989, prin constituirea unei societăți comerciale de profil, dar în afară de crearea Centrului ecumenic, în domeniul strict balnear, lucrurile trenează. Localitatea dispune de același

climat de cruțare, de un peisaj mirific și de locuri atractive (schiturile Fusea și Bunea, monumente de arhitectură religioasă medievală de primă importanță).

Rămâne speranța că factorii de cură cu valoare deosebită vor fi puși în valoare din inițiativă privată sau a administrației de nivel local sau județean.

În ultima vreme se constată o amplificare a turismului medical nebalnear. Oameni cu diverse afecțiuni, caută spitale sau medici bine cotați într-un anumit domeniu.

Această formă de turism capătă într-un fel și tentă internațională, datorită multor români care lucrează în străinătate, care preferă să se întoarcă în România, mai ales pentru intervenții chirurgicale sau tratament stomatologic, datorită nivelului de prețuri mult mai scăzut de aici și a calității serviciilor raportate la preț, decât în Occident și Israel.

Turismul ecumenic și monahal este un tip de turism cu caracteristici speciale. Dacă bisericile și mănăstirile ce fac parte din patrimoniul cultural național sunt cu predilecție ținta turismului clasic, există o categorie de turiști care vizează obiective și sărbători cu caracter bisericesc și monahal, care nu sunt incluse neapărat în programele turistice clasice.

Datorită numărului mare de schituri și mănăstiri vechi risipite pe întinsul județului Dâmbovița, acest areal a devenit, în timp, una dintre cele mai căutate zone pentru turism ecumenic. De altfel cel mai mare procent din numărul total al turiștilor care ajung în ținuturile dâmbovițene este reprezentat de turiștii care vin să viziteze așezările monahale de aici.

Fie că este vorba de vechi biserici, de schiturile mai retrase sau de cunoscutele mănăstiri, acestea adună în fiecare an mii și mii de vizitatori, atrași de renumele lăcașurilor monahale, de frumusețea arhitecturală a acestora, de frumusețea locurilor sau de faima duhovnicilor de pe aceste meleaguri.

Multe din schituri și mănăstiri pot oferi în acest moment posibilități de cazare turiștilor și pelerinilor care vor să petreacă numai câteva zile în preajma lor, condițiile fiind acceptabile, de cele mai multe ori, dar existând și așezăminte monahale care oferă condiții de invidiat, la acestea adaugându-se posibilitatea de cazare la pensiunile din apropierea așezămintelor.

Crearea condițiilor pentru amplasarea investițiilor în zonele solicitate din acest punct de vedere (pensiuni, parcaje, materiale informative, dotări cu caracter turistic - puncte de informare) ar amplifica circulația turistică dedicată acestui sector.

Accesul la majoritatea dintre obiectivele turistice cultural-ecumenice se poate face cu mașina, pe drumuri asfaltate (drumuri naționale, județene sau locale). Starea acestora însă este de natură în anumite zone să descurajeze tentativa de acces. De menționat că există și destinații la care accesul se face pe drumuri forestiere (schitul Bunea, mănăstirea Peștera Ialomitei, mănăstirea Ziduri – Runcu, etc.) mai mult sau mai puțin practicabile.

Turismul montan, în larga paletă a formelor de turism, deține un loc aparte, muntele reprezentând dintotdeauna o destinație preferată pentru refacere, odihnă, aventură sau alte nevoi socio-culturale.

În același timp, zona montană a atras atenția investitorilor și organizatorilor de turism, datorită oportunităților oferite pentru dezvoltarea unei activități turistice eficiente, astfel că putem vorbi astăzi despre existența, pe plan mondial, a unei oferte complexe, diversificate (pentru toate gusturile și disponibilitățile bănești) și de mare atractivitate.

În țara noastră, turismul montan se înscrie abia acum în tendințele manifestate de turismul românesc în general, prin transformări structurale generate de trecerea la economia de piață, scăderea circulației turistice, a calității echipamentelor și serviciilor, din lipsa surselor investiționale, a dificultăților generate de întârzierea privatizării, de fiscalitate (care nu favorizează dezvoltarea turismului), de lipsa coerenței cadrului legislativ, etc.

Aceste tendințe demonstrează sensibilitatea turismului la stimulii economico - sociali, la convulsiile conjuncturale, iar turismul montan pare cel mai mult afectat în dezvoltare, fiind cel care necesită cele mai multe resurse.

Odată cu dezvoltarea turismului din ultimele decenii și transformarea lui într-o mișcare de masă, muntele s-a impus mai mult în atenția investitorilor și promotorilor acestei forme de turism, tocmai datorită

numeroaselor condiții pe care le oferă pentru desfășurarea unei activități economice, cu rezultate benefice. Efectele dezvoltării turismului montan în plan economic și social, deși uneori greu de cuantificat, sunt apreciate ca fiind foarte importante.

Una din particularitățile esențiale ale turismului montan este că, spre deosebire de opusul său (turismul marin), activitatea se poate derula pe întreg parcursul anului, desigur cu unele scăderi în anotimpurile de tranziție (primăvara și toamna), cu toate că și acestea au valențele lor (toamna cu simfonia culorilor, iar primăvara cu prelungiri frecvente ale activității în sporturile de iarnă - schi, snowboard, sanius, etc.).

Județul Dâmbovița excelează în partea de nord prin prezența masivelor Bucegi și Leaota, acestea situându-se, însă, la cote diametral opuse.

Masivul Bucegi, foarte cunoscut și frecventat de iubitorii muntelui, împânzit de cabane și alte unități de primire turistice, cu toate că se constituie în cea mai mare parte în Parcul natural Bucegi, a suferit numeroase agresiuni, începând cu Lacul de acumulare Bolboci, Stația de emisie Coștila, drumuri de exploatare forestieră sau de acces la stâne și saivane nenumărate, unele cu trasee necontrolate și care necesită urgent un program de revenire la "natură".

Masivul Leaota, practic lipsit de circulație turistică și de unități primire turiști, a fost ferit în mare măsură de intervenția omului, păstrându-și sălbăcia și starea naturală.

Investițiile în turismul montan dâmbovițean sunt încă foarte scăzute ca valoare și calitate. Nu s-a făcut corelarea capacităților de cazare și a stării căilor de acces cu potențialul real al zonei, nu s-a investit în mijloacele de atragere a turiștilor, petrecerea timpului liber și în special în domeniul sporturilor de iarnă, care ar fi avut capacitatea să sporească amploarea turismului montan în zonă și care este, din punct de vedere economic, cu mult mai profitabil decât turismul montan estival.

De asemenea trebuie amintit că în afară de cele câteva cabane vechi, care se încadrează fericit în peisaj, calitatea estetic - arhitecturală a noilor construcții nu constituie cel mai bun exemplu. Volumetrii adecvate, utilizarea materialelor locale, un regim de înălțime care să nu distoneze cu cadrul natural, sunt deziderate care, deocamdată, sunt înscrise doar în Regulamentul local de urbanism.

Turismul de aventură - extrem este în general practicat de turiștii tineri îndrăgostiți de sporturi extreme sau periculoase.

Cadrul natural al județului Dâmbovița permite practicarea multora din acestea, cu minima condiție să existe dotări sau teren rezervat pentru acea activitate.

Sporturile cu motor off road, parapanta și motoparapanta, schiul extrem, mountain bike, sporturile pe role, escalada pe stâncă sau perete artificial, tiroliene, etc., fiecare din acestea atrag practicanți acolo unde fie există condiții naturale (stâncării marcate și echipate cu pitoane, pante abrupte cu zăpadă remanentă, proeminente urmate de văi, de unde se poate decola cu parapanta, cărări de munte sau de deal care pot fi coborâte pe bicicleta, etc) sau dotări create prin investiții private sau publice (piste de motocross și off road, pereți de escaladă artificiali, trasee amenajate cu tiroliene, piste pentru role și skateboard, etc.

Toate acestea, fie că sunt un dar de la Dumnezeu, fie că sunt amenajate, atrag numeroși practicanți, iar beneficiile economice sunt și pe orizontală și pe verticală, fără a mai vorbi de locurile de muncă.

Astfel de facilități naturale și amenajări se pot identifica în toate zonele județului.

În zona montană, mountain-bike - ul, parapanta și escalada se adresează în special celor avansați, în zona colinară, piste de lansare cu parapanta pentru începători, piste de motocross, tiroliene se pot identifica în mai toate localitățile, în timp ce în pădurile din câmpie se pot propune Aventura park și piste pentru biciclete, cu denivelări artificiale, intersecții etajate, etc.

În ceea ce privește echipamentele construite, ele se pot dispune în orice zonă a județului, unde există eventual și alte atracții turistice, astfel încât oferta să satisfacă mai multe dorințe, în acest fel fiecare putând practica sportul sau activitatea preferată. O oportunitate importantă este zona înconjurătoare a lacurilor din câmpie, în acest fel putându-se genera mici complexe de agrement.

Turismul cultural - Județul Dâmbovița are un patrimoniu cultural-istoric și etnofolcloric de mare valoare și atractivitate turistică, existând valori de patrimoniu cultural de interes național și internațional, între

care se remarcă: biserici și ansambluri mănăstirești, monumente și ansambluri de arhitectură și de artă, ansambluri arhitecturale urbane, centre istorice și situri arheologice, muzee, case memoriale.

Tezaurul etnografic și folcloric dâmbovițean este de asemenea de mare originalitate, fiind reprezentat prin: arhitectura specifică satelor de câmpie, zona colinară sau submontană, bisericile de lemn (din care 4 cantonate în zona mănăstirii Cobia), prelucrarea lemnului, portul popular, arta decorării, manifestări etnoculturale și religioase tradiționale, târguri și expoziții muzeale etnografice în aer liber sau pavilioane expoziționale, etc.

Această formă de turism este susținută, în parte, de o capacitate de cazare, care reprezintă, totuși, o mică parte din totalul locurilor existente la nivelul întregii țări, în ultimii ani înregistrându-se o diminuare a acesteia, ca urmare a schimbării destinațiilor unor unități de cazare, în special cele destinate turismului cultural și monahal.

Aspectele problematice cu care se confruntă acest tip de turism sunt legate de infrastructura de acces la siturile arheologice, monumentele de arhitectură veche și insuficiența sau lipsa spațiilor de parcare, dotarea cu puncte de informare și promovare a obiectivelor culturale, lipsa punctelor de belvedere amenajate și semnalizate, lipsa spațiilor speciale de campare pentru turismul de pelerinaj.

Agroturism, ecoturism, turism culinar sunt forme de turism de nișă, înrudite sau întrepătrunse între ele, în lipsa unei stricte specializări. Este o formă în plină ascensiune, datorită în special necesității cetățenilor ce locuiesc în mediul urban, de evadare în natură, căutând în special produsele locale cu caracteristici bio și specialități culinare tradiționale preparate cu produse din gospodărie și după rețete tradiționale.

Acest tip de turism este susceptibil a se desfășura în toate zonele județului, fără deosebire, cu condiția să existe posibilitatea de locuire la standarde actuale, să existe în gospodărie o producție bio și ecologică de produse vegetale și animale, lucru curent în satele dâmbovițene.

Turismul „negru” O zonă emergentă care captează un interes deosebit a fost identificată ca „turism negru”. Acest tip de turism implică vizitarea unor locuri „negre”, cum ar fi câmpuri de bătălie, fortificații de adăpost în luptă, locuri unde s-au petrecut crime oribile sau acte de genocid (lagăre de concentrare).

Turismul negru rămâne un turism de nișă, animat de diferite motivații, cum ar fi cel de deplângere a victimelor, comemorare, curiozitate macabră sau, uneori, amuzament (întrucât își are originile în bâlciurile și târgurile de altă dată). Sa nu uităm ca la Targoviste s-a găsit sfârșitul ultimul

Agroturism Economia rurală românească este preponderent agrară, deoarece în România economia agricolă propriu-zisă deține o pondere de 60,5% în structura acesteia, față de numai 14,1% în Uniunea Europeană.

Structura profund distorsionată a economiei rurale românești determină și o structură similară a populației rurale ocupate pe sectoare de activități (sectorul primar 64,2%, din care în agricultură 56,6%, sectorul secundar 18,5%, sectorul terțiar 17,3%).

La scara spațiului rural românesc economia non-agricolă (IMM-uri cu profil industrial, servicii, turism rural) are o pondere redusă, iar turismul rural, în toate variantele sale, cu excepția câtorva zone montane, printre care se numără în prea mică măsură și zona munților Bucegi și Leaota, este cvasi-inexistent (11.000 locuri de cazare în circa 1.600 de pensiuni agroturistice).

Economia rurală românească este agricolă (două treimi) sau agroalimentară (mai mult de trei pătrimi). În Uniunea Europeană, dominantă economiei rurale este economia serviciilor, cu pondere de 42,2%, mai mare cu 2% față de economia agro alimentară.

III.5 INFRASTRUCTURA PENTRU TURISM

III.5.1 STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE CAZARE ȘI DISTRIBUȚIA LOR SPAȚIALĂ

Element de primă importanță în activitatea unităților turistice, capacitatea de cazare se modifică în timp ca urmare a schimbării condițiilor tehnice, organizatorice sau de marketing care au stat la baza stabilirii ei.

Mecanismele concurențiale ale economiei de piață fac necesară ajustarea permanentă a bazei materiale a operatorilor din turism, dimensionarea științifică a potențialului de cazare fiind astfel, o modalitate concretă prin care firmele de profil își pot spori rentabilitatea.

Factorii specifici (considerați de producție) care își pun amprenta asupra mărimii capacității de cazare dimensionată pe bază de proiecte investiționale sunt:

- mărirea suprafeței destinată înființării unor spații de cazare (hotel, motel, pensiuni etc.) care acționează direct asupra amplitudinii proiectului investițional;
- locul de amplasare a suprafeței destinată construcției, atractivitatea zonei regăsindu-se desigur, în numărul de turiști ce vor solicita cazare;
- posibilitatea asigurării serviciilor de alimentație publică, tratament, agrement și a altor elemente de infrastructură turistică;

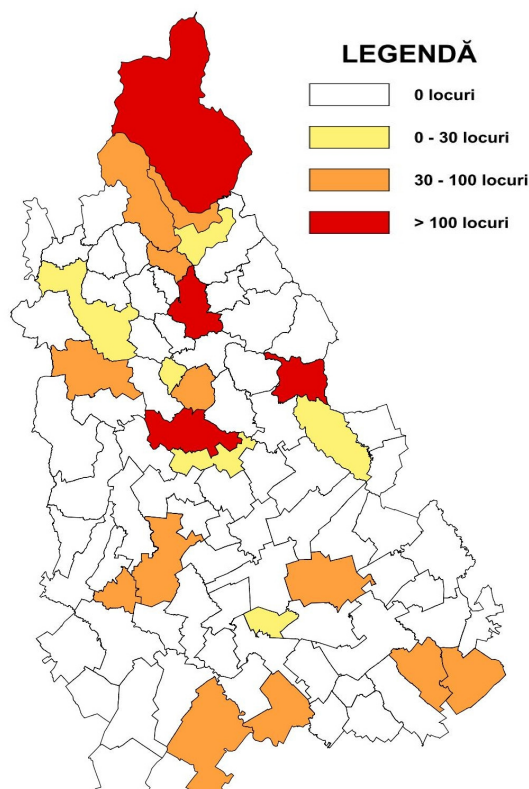

Figura 14 – Numarul de locuri de cazare

- existența personalului specializat necesar; numărul de locuri de muncă va influența cheltuielile variabile ale unității turistice, mai ales în perioadele cu un grad redus de ocupare;

- formele de turism practicate: organizat, neorganizat, itinerant, de sejur, balneomedical etc. cu implicații în utilizarea la un anumit grad a potențialului de cazare.

Prin structuri de primire turistice se înțeleg orice construcții și amenajări destinate prin proiectare și execuție, cazării sau servirii mesei pentru turiști, împreună cu serviciile specifice aferente, incluzând aici hoteluri, moteluri, vile, cabane, campinguri, nave fluviale și maritime care dispun de spații de cazare, sate de vacanță, pensiuni, pensiuni agro-turistice și alte unități cu funcțiuni de cazare, unitățile de alimentație din incinta acestora, unitățile de alimentație publică, situate în stațiunile turistice, dar și pe cele care sunt administrate de societăți comerciale de turism, indiferent de amplasament, de formă de organizare și de proprietate.

Structurile de primire turistice cu funcție de cazare se clasifică pe stele și respectiv, pe flori, în cazul pensiunilor turistice rurale, în funcție de caracteristicile

constructive, dotările și calitatea serviciilor.

Clasificarea structurilor de primire turistice are ca scop principal protecția turiștilor și constituie o formă codificată de prezentare a nivelului de confort și a ofertei de servicii.

Clasificarea structurilor de primire turistice se face de către Autoritatea Națională pentru Turism, funcție de oferirea unei game diversificate de servicii suplimentare, cuprinse în tariful de cazare sau cu plata separat (la unitățile de 4,5 stele cel puțin 18 servicii, la unitățile de 3 stele cel puțin 15 servicii, la 2 stele cel puțin 10 servicii, iar la unitățile de 1 stea cel puțin 5 servicii)

Noțiunea de structuri de primire turistică cuprinde totalitatea mijloacelor materiale de care se folosește turismul pentru realizarea funcțiilor sale economice și sociale. În acest context sunt luate în vedere atât imobilele și mijloacele materiale specifice turismului, cât și cele comune, aparținând altor ramuri.

Structura de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică cuprinde orice construcție sau amenajare, care furnizează în mod permanent sau sezonier serviciul de cazare și alte servicii specifice pentru turiști.

Structurile de cazare sunt clasificate în următoarele categorii:

- hoteluri,
- moteluri,
- cabane,
- sate de vacanță,
- camere de închiriat în locuințe,
- pensiuni turistice
- alte unități cu funcțiuni de cazare turistică.
- hoteluri-apartament,
- vile turistice,
- bungalouri,
- campinguri,
- nave pe apă,
- pensiuni agroturistice

În continuare vom detalia structurile de primire turistică, în funcție de tipul de turism și cazare turistică pe fiecare localitate a județului Dâmbovița în parte, cu elemente de identificare:

III.5.2 Capacitatea totala de cazare oficiala din judetul Dambovita existenta in baza de date este:

Judet	Tip cazare	Nr. unitati cazare	Total locuri / tip cazare
Dambovita	bungalow	1	40
Dambovita	cabana	5	174
Dambovita	cam. de inchiriat	13	228
Dambovita	camping	1	74
Dambovita	hostel	10	655
Dambovita	hotel	21	1553
Dambovita	motel	4	92
Dambovita	pensiune	62	1040
Dambovita	vila	4	96

Tabel 21 – Structurile de primire turistică din județul Dâmbovița

TIP UNITATE	DENUMIRE	CAT.	LOC.	ADRESA	U.A.T.	LOCALITATE
PENSIUNE TURISTICĂ	LAURA	2 FLORI	13	Str. Heruvim, Nr. 2	Aninoasa	Viforata
CABANA TURISTICĂ	LOTEIA	3 STELE	20	-	Aninoasa	VIFORATA
HOTEL	SOLARINO	3 STELE	42	-	Aninoasa	ANINOASA
PENSIUNE TURISTICĂ	REBECCA	3 STELE	8	Nr.152	Braniștea	Branistea
PENSIUNE TURISTICĂ	IUDA BRĂTEȘTI	3 FLORI	9	-	BRĂTEȘTI	
VILA TURISTICA	ARI		12		BUCIUMENI	
PENSIUNE TURISTICĂ	HANUL DIN MERI	3 STELE	28	-	Buciumeni	Buciumeni
PENSIUNE TURISTICĂ	CHEDUCIO	3 FLORI	20	-	Ciocănești	CRETU
PENSIUNE TURISTICĂ	ALEXANDRA	3 FLORI	30	,	Corbii Mari	Ungureni
HOTEL	POPASUL IANCULUI	3 STELE	30	Sat Ungureni, F.N.	Corbii Mari	
PENSIUNE TURISTICĂ	LA MOȘIE	3 FLORI	20	Sat Bolovani	CORNĂȚELU	
PENSIUNE TURISTICĂ	GOLDEN PLUM	4 FLORI	20	Sos Bucuresti-Targoviste	Crevedia	Manastirea
PEMSIUNE TURISTICA	ALIMAR	3 MARGARETE	10	Sat Darmanesti,664		DARMANESTI
PENSIUNE TURISTICĂ	DRACULA	2 STELE	12	Calea Doiceati	Doicești	Doicesti
MOTEL	DRAGODANA	2 STELE	32	Dn 72, Km 23	Dragodana	Dragodana
CAMERE DE INCHIRIAT	CONACUL KOSCA	2 STELE	12	Dragodana 195		DRAGODANA
PENSIUNE TURISTICĂ	ANDREEA	3 STELE	22	Piata Centrala	Fieni	

TIP UNITATE	DENUMIRE	CAT.	LOC.	ADRESA	U.A.T.	LOCALITATE
PENSIUNE TURISTICĂ	Q	3 FLORI	22	Str. Costești-Pripor	Fieni	COSTESTI
PENSIUNE TURISTICĂ	SOREANCA	4 FLORI	28	-	Fieni	COSTESTI
HOTEL	VIO	3 STELE	28	Str. Republicii, Nr. 38a	Fieni	
MOTEL	CRISGAB	2 STELE	18	Str. Nicolae Titulescu, Nr. 23b	Găești	
HOSTEL	HARMONY BOUTIQUE HOSTEL	3 STELE	20	Str. 13 Decembrie, Nr. 2	Găești	
HOTEL	HOROSCOP	3 STELE	40	Str. 13 Decembrie, Nr. 45	Găești	
HOSTEL	RODIV	2 STELE	22	Str. Academician Șerban Cioculescu, Nr.Fn	Găești	
HOTEL	CENTRUL DE AFACERI MIJA PARC	3 STELE	48	Dn 72a	I. L. Caragiale	
PENSIUNE AGROTURISTICA	FRIGARE RANCH	3 FLORI	14	Str. Principala, 703	I.L. Caragiale	
PENSIUNE AGROTURISTICA	CETATICA3 MARGARETE	3 MARGARETE	12	Strada Ruda Mare, 42C		IEDERA
PENSIUNE TURISTICA	GEORGIA	3 FLORI	28	Sat Lunguletu, 411		LUNGULETU
PENSIUNE TURISTICĂ	SELECT	2 FLORI	14	Punct Saivane	I. L. Caragiale	I. L. Caragiale
PENSIUNE TURISTICĂ	STEJARUL	3 STELE	12	-	I. L. Caragiale	MIJA
HOTEL	CENTRAL	2 STELE	97	Str. Capitan Pantea Ion, Nr. 5	Moreni	Moreni
CABANA TURISTICĂ	BOLBOCI	1 STEA	46	-	Moroeni	Moroeni
HOSTEL	CÂPRIOARA	1 STEA	90	-	Moroeni	
PENSIUNE TURISTICĂ	CASA LUCIA	4 STELE	18	Pct. Rusetu, Nr. 1	Moroeni	
HOSTEL	CENTRU DE AGREMENT CÂPRIOARA	1 STEA	92	Str. Lespezi, Nr.1,Centrul De Agrement Căprioara	Moroeni	Dobresti
HOSTEL	CENTRU DE AGREMENT CÂPRIOARA	1 STEA	45	Str. Lespezi, Nr.1,Centrul De Agrement Căprioara	Moroeni	Dobresti
HOSTEL	CERBUL	1 STEA	123	-	Moroeni	
BUNGALOW	COMPLEX TURISTIC ZĂNOAGA	2 STELE	40	Cabana Cheile Zănoagei	Moroeni	
HOTEL	COTA 1000	2 STELE	51	Punctul Cota 1000	Moroeni	
VILA	COTEANU	2 STELE	64	-	Moroeni	DOBRESTI
CABANA TURISTICĂ	DICHIU	2 STELE	34	Punctul Zănoaga	Moroeni	Dobresti
PENSIUNE TURISTICĂ	DOINA	3 STELE	16	-	Moroeni	PUCHENI
HOTEL	GALMA	3 STELE	44	Punctul Galma, Nr. 36	Moroeni	Dobresti
PENSIUNE TURISTICA	FERMA	5 FLORI	22	Str. Principala,Nr. 6, Sat Glod	Moroeni	
HOSTEL	COTA 1500	1 STEA	45	Punctul Pestera	Moroeni	
VILA	HANUL CU URSI	3 STELE	16	Punct Cota 1000	Moroeni	
PENSIUNE TURISTICĂ	NAPARIS	3 STELE	20	-	Moroeni	PUCHENI
PENSIUNE TURISTICĂ	OCTAVIAN	3 FLORI	22	Fn.	Moroeni	Dobresti
PENSIUNE TURISTICĂ	OCTAVIAN	3 FLORI	22	Complex Turistic Coteanu	Moroeni	Dobresti
CABANA TURISTICĂ	PADINA	1 STEA	58	-	Moroeni	Moroeni
HOTEL	PEȘTERA	3 STELE	108	-	Moroeni	
PENSIUNE TURISTICĂ	PICIORUL BABELOR	3 FLORI	10	Punct Pestera, Nr. 21	Moroeni	Dobresti
CABANA TURISTICĂ	PODU CU FLORILE	2 STELE	24	Punctul Podu Cu Florile	Moroeni	
PENSIUNE TURISTICĂ	RAIUL DE PE RIU	3 FLORI	20	Imobilele C2b, C2a, C1, C3.	Moroeni	Pucheni
PENSIUNE TURISTICĂ RURALĂ	RAIUL DE PE RÂU	3 FLORI	20	Punct "Lotul 4"	Moroeni	Pucheni
PENSIUNE TURISTICĂ	RAIUL DE PE RÂU	3 FLORI		Lot 4, Nr.39	Moroeni	Pucheni
HOTEL	"BELMONT"	4 STELE	108	Punct PASTRAVARIE	Moroeni	Dobresti
PENSIUNE TURISTICĂ	VALEA ȘIPOTULUI	4 FLORI	28	Str. Principală, Punct Cărpiniș	Moroeni	Dobresti
HOSTEL	VĂNĂTORUL	1 STEA	157	-	Moroeni	
CAMPING	ZĂNOAGA	2 STELE	74	Punctul Zănoaga	Moroeni	
PENSIUNE TURISTICĂ	RONY	3 FLORI	14	Punct "Acasa" (Lunca)	Pietroșița	Pietrosita
PENSIUNE TURISTICĂ	SATUL PRUNILOR	3 FLORI	24	-	Pietroșița	DEALU FRUMOS
PENSIUNE TURISTICA	SATUL PRUNILOR NOU	3 FLORI	8	DEALU FRUMOS (Valea Tatii)	Pietrosita	
HOTEL	INSIEME GRAND RESORT	3 STELE	82	Str. Nicolae Grigorescu, Nr. 1	Potlogi	Pitaru

TIP UNITATE	DENUMIRE	CAT.	LOC.	ADRESA	U.A.T.	LOCALITATE
VILA	PANSELUTA	3 STELE	12	Str. Olănescu, Nr. 10	Pucioasa	
HOTEL	CARP	2 STELE	108	Str. Avram Iancu, Nr. 1	Pucioasa	
HOTEL	CERES	2 STELE	230	Str. Republicii, Nr. 1	Pucioasa	
MOTEL	DEBARCADER BLANDA	3 STELE	20	Aleea Debarcaderului	Pucioasa	
PENSIUNE TURISTICĂ	PARC	3 STELE	24	Str. Ana Ipatescu, Nr. 6	Pucioasa	
HOTEL	TURIST	3 STELE	87	Str. Constantin Olanescu, Nr. 1	Pucioasa	
PENSIUNE TURISTICĂ	VIENA	3 STELE	14	Str. Ion Creanga, Nr. 7	Pucioasa	
PENSIUNE TURISTICĂ	WELLSPA	4 STELE	5	Str. Izvoare, Nr.13	Pucioasa	
PENSIUNE TURISTICĂ	CONFORT	2 FLORI	12	-	Râzvad	RAZVAD
PENSIUNE TURISTICĂ	BIANCA	3 FLORI	16	Punct Vascea, Nr. Cad. 693	Runcu	
PENSIUNE TURISTICĂ	PLAIUL DOMNESC	3 FLORI	14	Punct Vascea, Nr. Cad. 693	Runcu	
PENSIUNE TURISTICĂ	RUNCU STONE	4 FLORI	20	Str. Giurcului, Nr.202	Runcu	
HOSTEL	AFC	2 STELE	22	B-Dul Unirii, Nr. 2	Târgoviște	
PENSIUNE TURISTICĂ	CASA DOMNEASCA	3 STELE	21	Str. Arsenalului, Nr. 2	Târgoviște	
PENSIUNE TURISTICĂ	CHINDIA	2 STELE	15	Calea Domneasca, Nr. 230	Târgoviște	
PENSIUNE TURISTICĂ	CLUB AS	2 STELE	19	Str. Arsenalului, Nr. 13	Târgoviște	
CAMERE DE ÎNCHIRIAT	CONSTANTINO	2 STELE	4	Str. Cetatea Albă, Nr.20 A	Târgoviște	
CAMERE DE ÎNCHIRIAT	CRISTA	3 STELE	13	Str. Marinoiu, Nr.4	Târgoviște	
HOTEL	DAMBOVITA	3 STELE	166	Str. Libertatii, Nr. 1	Târgoviște	
PENSIUNE TURISTICĂ	DAVA	1 STEA	12	B-Dul Tudor Vladimirescu, Nr. 98	Târgoviște	
HOTEL	DRACULA	3 STELE	48	Str. Libertății, Nr. 7	Târgoviște	
PENSIUNE TURISTICĂ	EDEN	3 STELE	14	Str. A.I. Cuza, Nr.5	Târgoviște	
PENSIUNE TURISTICĂ	FLOARE	2 STELE	12	Str. Campulung, Nr. 133g	Târgoviște	
HOTEL	KING	1 STEA	66	B-Dul Regele Carol I, Nr. 7	Târgoviște	
HOTEL	NOVA	3 STELE	40	Str. Arsenalului, Nr. 14	Târgoviște	
PENSIUNE TURISTICĂ	PALTINU	2 STELE	23	Calea Campulung, Nr. 88	Târgoviște	
HOTEL	TOLEA	3 STELE	26	Str. Linistii, Nr. 28	Târgoviște	
HOTEL	VALAHIA	2 STELE	202	Str. Libertății, Nr. 7	Târgoviște	
HOTEL	CENTRUL DE AGREMENT STEJARUL	1 STEA	16	Centru De Agrement Stejarul	Tătărani	Gheboieni
HOSTEL	STEJARUL	1 STEA	57	Fn.	Tătărani	Gheboieni
HOTEL	MODERN	2 STELE	40	Str. I.C. Visarion, Nr. 1	Titu	
PENSIUNE TURISTICĂ	PIATRA NOROCULUI	2 STELE	8	-	Ulmi	MATRACA
PENSIUNE TURISTICA	FLORA	2STELE	6	-	Ulmi	
PENSIUNE TURISTICĂ	ZIMBRARIA NEAGRĂ	3 FLORI	8	-	VLĂDENI	
MOTEL	HANUL MĂRULUI	2 STELE	22	-	Voinești	ONCEȘTI

III.5.3 STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIUNI DE ALIMENTAȚIE PUBLICĂ

La înființarea sau reprofilarea unităților de alimentație se recomandă a se stabili profilul activității, corespunzător cerințelor și mijloacelor materiale necesare și disponibile, amplasamentului și contextului teritorial specific.

Obținerea unor rezultate economice și sociale bune într-o unitate de alimentație, depinde într-o mare măsură de modul în care aceasta a fost proiectată, construită sau amenajată pe compartimente și fluxuri tehnologice, în care trebuie să se cuprindă elementele de bază, respectiv activitatea de producție gastronomică, activitatea de servire, activități auxiliare, servicii suplimentare sau opționale.

Prin unități de servire se înțelege restaurantul format din unul sau mai multe saloane clasice sau cu profile diferite, cu secții de producție gastronomică și servire, oficii și spații anexe dotate cu utilaje, mobilier și obiecte de inventar corespunzătoare profilului și gradului de confort dau categoria în care se încadrează unitatea și în conformitate cu care se stabilește și regimul de prețuri, încadrarea unităților pe categorii și profiluri făcându-se potrivit reglementărilor legale în vigoare de la 1 stea până la 5 stele, ținându-se seama de anumite criterii, referitoare la amplasarea unității, gradul de dotare și confort asigurate consumatorilor,

forma de servire, posibilitățile de agrementare a consumatorilor, pregătirea profesională și ținuta personalului, etc.

În funcție de organizarea activității de servire, producție și agrement, unitățile pentru servirea consumatorilor funcționează atât cu baza proprie de producție, situație în care se desfășoară activitatea combinată, cât și numai cu activitate de servire, situație în care se organizează desfacerea producției culinare, de cofetărie-patiserie, cu care se aprovizionează de la unitățile specializate în exclusivitate pe producție (firme de catering).

Structura unităților clasice se poate clasifica astfel:

- Restaurantul clasic (categoria 5,4,3,2,1 stele) este o unitate gastronomică ce funcționează independent sau în cadrul complexului de cazare, cu servicii a-la-carte în toate etapele zilei și mesei organizate sau sub formă de pensiuni și demipensiuni turistice.

- Restaurantul cu specific național este o unitate de alimentație (gastronomică) specifică fiecărei țări, înregistrată cu funcționare în altă țară.

- Barul de zi este o unitate clasică care funcționează de regulă fie ca secție în cadrul restaurantului, fie ca unitate independentă în circuitul unităților de alimentație, discoteci, cafe baruri sau în cadrul complexului hotelier.

- Barul de noapte este o unitate clasică, cu caracter distractiv, cu un program de noapte cuprins între orele 22 - 04, prezentând programe de varietăți și divertisment, music-hall sau programe deconectate de coregrafie, iluzionism, soliști vocali de diferite genuri de muzică.

- Restaurante specializate sunt unități gastronomice în care consumatorii sunt serviți cu un sortiment specializat de preparate culinare și băuturi, prezentate în listele meniu ale unității sau vizual, în spații frigorifice, cu amenajări și dotări adecvate structurii sortimentale.

- Restaurantul pescăresc este o unitate gastronomică ce se caracterizează prin prezentarea și servirea în principal a sortimentelor de specialități culinare din pește.

- Restaurantul vânătoresc este o unitate gastronomică specializată în oferta culinară și servirea preparatelor de vânat (iepure, căprioară, porc mistreț, rațe sălbatice, găște).

- Restaurantul zahana (măcelăresc) este unitatea gastronomică în care se servesc, la comanda consumatorilor, specialități măcelărești din carne de porc, vacă, batal, miel, ș.a.

- Restaurantul lacto-vegetarian este unitatea gastronomică în care se prezintă și se servesc în exclusivitate preparate culinare pe bază de lactate, ouă, paste făinoase, orez, salate de legume, meniuri dietetice, precum și dulciuri de bucătărie, lactate proaspete, patiserie, înghețată, bauturi nealcoolice calde, băuturi răcoritoare și sortimente de băuturi slab alcoolice.

- Bufetul este unitatea de alimentație ce se organizează în principal în incinta sediilor societăților comerciale, instituțiilor de învățământ, culturale, sportive, care poate desface o gamă mai restrânsă de preparate culinare calde sau reci (gustări, sandwich-uri, minaturi, etc.)

- Cofetării - patiserie sunt unități de alimentație specializate în servirea produselor de cofetărie - patiserie (prăjituri, torturi, înghețată, plăcinte, ștrudele, pateuri, brânzoaice, gogosi, etc.)

- Simigeria - covrigăria este unitatea de alimentație cu caracter de completare a mesei având un sortiment restrâns de produse pe bază de foietaj cu diferite adaosuri: brânză, carne, dovleac, nuci, mere, castane, alune, precum și covrigi (simpli, cu sare, cu mac, cu susan, etc.).

În județul Dâmbovița situația structurilor de alimentație publică și catering clasificate turistic se prezintă astfel :

Tabel 22 – Structurile de alimentație publică și catering clasificate, din județul Dâmbovița

TIP STRUCTURA	DENUMIRE	CATGORIE	ADRESA	LOCURI	LOCALITATEA
BUFET BAR	LAURA	2 FLORI	STR. HERUVIM, NR. 2	56	ANINOASA
RESTAURANT PENSIUNE	LOTEIA	3 STELE	SAT VIFORITA	64	ANINOASA
RESTAURANT CLASIC	SOLARINO	3 STELE	SAT ANINOASA	250	ANINOASA
RESTAURANT CLASIC	HANUL DIN MERI	3 STELE	SAT BUCIUMENI	180	BUCIUMENI
RESTAURANT CLASIC	POPASUL IANULUI	3 STELE	SAT UNGURENI, FN	900	CORBII MARI

TIP STRUCTURA	DENUMIRE	CATGORIE	ADRESA	LOCURI	LOCALITATEA
BAR DE ZI	SOREANCA	3 STELE	SAT COSTESTI	16	COSTESTI
RESTAURANT PENSIUNE	SOREANCA	3 STELE	SAT COSTESTI	80	COSTESTI
BAR DE ZI	GOLDEN PLUM	2 STELE	SAT MANASTIREA, SOS BUC-TARGV, KM 23	20	CREVEDIA
RESTAURANT CLASIC	GOLDEN PLUM	2 STELE	SAT MANASTIREA, SOS BUC-TARGV, KM 23	100	CREVEDIA
RESTAURANT PENSIUNE	LIN COTA 1000	3 STELE	STR PRINCIPALA	82	DOBRESTI
RESTAURANT PENSIUNE	DRACULA	2 STELE	CALEA DOICEATI	48	DOICESTI
RESTAURANT CLASIC	DRAGODANA	2 STELE	SAT	556	DRAGODANA
RESTAURANT CLASIC	ANDREEA	2 STELE	PIATA CENTRALA	60	FIENI
BAR DE ZI	VIO	3 STELE	STR REPUBLICII, NR 38A	40	FIENI
RESTAURANT CLASIC	VIO	3 STELE	STR REPUBLICII, NR 38A	150	FIENI
BUFET BAR	HARMONY BOUTIQUE HOSTEL	3 STELE	STR. 13 DECEMBRIE, NR. 2	20	GAESTI
CAFE-BAR	HOROSCOPI	3 STELE	STR 13 DECEMBRIE, NR 45	24	GAESTI
RESTAURANT CLASIC	HUBERTUS	2 STELE	STR. N. TITULESCU, NR. 23 B	254	GAESTI
RESTAURANT CLASIC	RODIV	2 STELE	STR. ACAD. SERBAN CIOCULESCU, FN, HOTEL	400	GAESTI
BAR DE ZI	CENTRUL DE AFACERI MIJA PARC	3 STELE	DN 72A	32	ION LUCA CARAGIALE
RESTAURANT CLASIC	CENTRUL DE AFACERI MIJA PARC	3 STELE	DN 72A	150	ION LUCA CARAGIALE
RESTAURANT PENSIUNE	STEJARUL	3 STELE	SAT MIJA	420	ION LUCA CARAGIALE
RESTAURANT PENSIUNE	PIATRA NOROCULUI	2 STELE	COMUNA ULMII	100	MATRACA
BUFET BAR	BOLBOCI	1 STEA	SAT MOROIENI	110	MOROIENI
RESTAURANT PENSIUNE	CAPRIOARA	1 STEA	-	200	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	CASA DE OASPETI	4 STELE	BD. REGELE CAROL I, NR. 3	43	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	CENTRAL	2 STELE	STR. LT. PANTEA ION, NR.5	190	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	CENTRUL DE AGREMENT CAPRIOARA	1 STEA	SAT DOBRESTI, STR. CARIERA LESPEZILOR, 1	200	MOROIENI
BAR DE ZI	COMPLEX TURISTIC ZANOAGA	2 STELE	-	18	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	COMPLEX TURISTIC ZANOAGA	2 STELE	-	60	MOROIENI
BAR DE ZI	COTA 1000	2 STELE	PUNCTUL COTA 1000	30	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	COTA 1000	2 STELE	PUNCTUL COTA 1000	58	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	COTEANU	2 STELE	SAT DOBRESTI	64	MOROIENI
RESTAURANT PENSIUNE	DICHIU	2 STELE	SAT DOBRESTI, PCT. ZANOAGA, CABANA	72	MOROIENI
BUFET BAR	DOINA	3 STELE	SAT PUCHENI	16	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	GALMA	3 STELE	SAT DOBRESTI, PUNCTUL GALMA, NR 36	43	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	HANUL CU URSI	3 STELE	PUNCTUL COTA 1000	120	MOROIENI
BUFET BAR	PADINA	1 STEA	SAT MOROIENI	100	MOROIENI
BAR DE ZI	PESTERA	3 STELE	-	80	MOROIENI
RESTAURANT CLASIC	PESTERA	3 STELE	-	270	MOROIENI
BUFET BAR	PODU CU FLORILE	2 STELE	PCT. PODUL CU FLORILE	42	MOROIENI
RESTAURANT CU SPECIFIC	SATUL PRUNILOR	3 STELE	DEALU FRUMOS	80	PIETROSITA
RESTAURANT CLASIC	ALESSIA	3 STELE	SAT PITARU, NICOLAE GRIGORESCU, 2, HOTEL	160	POTLOGI
BAR DE ZI	INSIEME POOL BAR	3 STELE	NICOLAE GRIGORESCU, 2, HOTEL	20	POTLOGI
BAR DE ZI	CERES	2 STELE	STR. REPUBLICII, NR. 1	46	PUCIOASA
RESTAURANT CLASIC	CERES	2 STELE	STR. REPUBLICII, NR. 1	290	PUCIOASA
RESTAURANT PENSIUNE	MARINA	2 STELE	BD GARII, NR 6	18	PUCIOASA
RESTAURANT PENSIUNE	PUCIOASA	2 STELE	STR. REPUBLICII, NR. 110	340	PUCIOASA
RESTAURANT CLASIC	RUSTIC	2 STELE	BD GARII, NR 6	210	PUCIOASA
RESTAURANT CLASIC	TURIST	2 STELE	STR C-TIN OLANESCU NR 3	280	PUCIOASA
RESTAURANT CLASIC	VIENA	2 STELE	STR. REPUBLICII, BL. DELIA, PARTER	100	PUCIOASA

TIP STRUCTURA	DENUMIRE	CATGORIE	ADRESA	LOCURI	LOCALITATEA
RESTAURANT PENSIUNE	CONFORT	2 STELE	SAT RAZVAD	60	RAZVAD
BUFET BAR	BIANCA	3 STELE	PUNCT VASCEA, NR. CAD. 693	80	RUNCU
RESTAURANT CLASIC	CENTRUL DE AGREMENT STEJARUL	1 STEA	SAT GHEBOIENI, CENTRUL AGREMENT STEJARUL	160	TANDAREI
RESTAURANT AUTOSERVIRE	2 BRAZI	1 STEA	P-TA BARATIEI, NR 1	80	TARGOVISTE
BUFET BAR	CASA DOMNEASCA	2 STELE	CALEA DOMNEASCA, NR 59	140	TARGOVISTE
RESTAURANT CLASIC	CASA DOMNEASCA	3 STELE	STR ARSENALULUI, NR 2	91	TARGOVISTE
RESTAURANT AUTOSERVIRE	CASA ROMANEASCA	2 STELE	STR TUDOR VLADIMIRESCU, NR 20A	95	TARGOVISTE
BAR DE ZI	CLUB AS	2 STELE	STR ARSENALULUI, NR 13	124	TARGOVISTE
FAST FOOD	CONSTANTINO	2 STELE	STR. CETATEA ALBA, NR. 20A	20	TARGOVISTE
RESTAURANT CLASIC	CONTINENTAL	2 STELE	STR LIBERTATII, NR 7	340	TARGOVISTE
RESTAURANT CLASIC	DAMBOVITA	3 STELE	STR.LIBERTATII, NR.1	150	TARGOVISTE
RESTAURANT CLASIC	DRACULA	3 STELE	STR LIBERTATII, NR 7	390	TARGOVISTE
BAR DE ZI	DRACULA	3 STELE	STR. LIBERTATII, NR. 7	30	TARGOVISTE
RESTAURANT PENSIUNE	EDEN	3 STELE	STR. A.I. CUZA, NR. 5, PENSIUNE	95	TARGOVISTE
RESTAURANT CLASIC	GALA	4 STELE	STR LINISTII, NR 28	100	TARGOVISTE
FAST FOOD	GIANIBAD	1 STEA	STR CETATEA ALBA, NR 20A	40	TARGOVISTE
RESTAURANT CLASIC	NOVA	3 STELE	STR ARSENALULUI, NR 14	490	TARGOVISTE
FAST FOOD	SNACK BAR HEI TARGOVISTE 2	2 STELE	STR. CALEA BUCURESTI, NR. 44	52	TARGOVISTE
BRASERIE	TERASA VALAHIA	1 STEA	B-DUL REGELE CAROL I, NR. 37	104	TARGOVISTE
BAR DE ZI	TOLEA	4 STELE	STR LINISTII, NR 28	14	TARGOVISTE
Bistrou	TOLEA	4 STELE	STR LINISTII, NR 28	30	TARGOVISTE
Terasa	TOLEA	4 STELE	STR LINISTII, NR 28	100	TARGOVISTE
RESTAURANT CLASIC	VALAHIA	3 STELE	STR. LIBERTATII, NR. 7	390	TARGOVISTE
BAR DE ZI	VALAHIA	3 STELE	STR.LIBERTATII NR.7	30	TARGOVISTE
RESTAURANT PENSIUNE	STEJARUL	1 STEA	SAT GHEBOIENI	160	TATARANI
RESTAURANT CLASIC	HANUL MARULUI	2 STELE	SAT ONCESTI	190	VOINESTI

III.5.4 STRUCTURILE TURISTICE DE TRATAMENT

Turismul balnear social este în declin peste tot și sistemele de asigurări sociale, în general deficitare, încearcă să se dezangajeze.

Cu toate acestea, bugetul mediu alocat de cetățeni și familiile lor pentru sănătate și pentru tratamente de prevenire a bolilor, continuă să crească, ceea ce se traduce, între altele, prin dezvoltarea curelor scurte libere (cure de o durată între 3 și 10 zile nesubvenționate).

În același timp, nivelul așteptărilor persoanelor care urmează cure balneare nu încetează să crească, iar sectorul balnear trece printr-o perioadă de schimbări profunde.

Românii, în general și dâmbovițenii, în special, au cultura balnearului. Acesta apare fie ca o abordare de tip alternativă la tratamentul medicamentos și sănătate legată de o tradiție istorică importantă, fie ca un drept dobândit pentru pensionari și membrii sindicatelor, fiind, de fapt, „vacanțe” plătite cu ajutorul biletelor compensate (o politică socială la care ne putem întreba cât timp va mai putea dura, vorbind în acest caz de o clientelă captivă).

Clientelei curelor scurte libere (cure de o durată între 3 și 10 zile și nesubvenționate) îi este din ce în ce mai greu să coabiteze cu clientela persoanelor în vârstă și cea socială în baze de tratament și structuri de cazare învechite și cu un confort scăzut, iar termenii „sanatoriu, bază de tratament, cură” au început să aibă o conotație negativă și folosirea lor ar trebui evitată.

În aceste condiții, trebuie ca oferta turismului de sănătate să se îmbogățească prin adăugarea componentei de wellness (definită drept o alternativă a medicamentelor, capabilă să aducă o stare de sănătate fizică, mentală și psihică, în special susținută de dieta corespunzătoare, programe de exerciții fizice și obiceiuri sănătoase).

Indicațiile terapeutice ale curelor balneare se limitează din ce în ce mai mult la reumatologie, pe care alopazia nu reușește (încă!) să o vindece.

În schimb, formele de medicină ușoară, curele ce vizează obezitatea, antitabagismul, recuperarea post-natală, merg bine. Sunt cure scurte și, de cele mai multe ori, libere.

Repunerea în formă și SPA ține mai mult de domeniul activităților private și se dezvoltă mai peste tot, atât în domeniul hidroterapie, cât și al talasoterapie, fiind încă un produs de lux și adesea în legătură cu o linie de produse cosmetice ambalate.

Segmentul balnear tradițional, caracteristic stațiunilor dâmbovițene folosește o apă minerală naturală, care provine din pânze freatice sau surse naturale și ale cărei proprietăți curative sunt recunoscute (efecte chimice, termice și mecanice), fiind, în general, practicat într-un mediu natural adecvat, asociat de mulți „luxului de altădată”, cu proximitatea unui cazinou, a unor hoteluri rafinate.

Turismul balnear are o imagine învechită, de cure lungi pentru pensionari, de prestații „sociale” și întreaga localitate turistică este purtătoarea acelei imagini, mediul urban trebuind, deci, a fi foarte bine îngrijit, regenerarea urbană aflându-se în centrul problematicei pentru recrearea identității teritoriului.

Ca activitate medicalizată, el trebuie să respecte reglementările sanitare, în mod necesar stricte, cu privire la apele utilizate (protecția izvoarelor de apă minerală, autorizații administrative pentru exploatarea apelor, respectul calității bacteriologice a apelor și a altor produse balneare, cum ar fi nămolurile) și cu privire la tratamentele balneare (din punctul de vedere al procedurilor și funcționării). Tratamentele balneare sunt din ce în ce mai mult considerate tratamente preventive.

Județul Dâmbovița dispune de importante resurse balneare, valorificate în prezent prin stațiunea Pucioasa, recunoscută ca stațiune de interes național prin Hotărârea Guvernului României nr. 852 din 2008. Izvoarele de pe raza orașului Pucioasa sunt exploatate încă din secolul XIX și sunt recunoscute pentru proprietățile curative în afecțiuni precum reumatismele, afecțiuni post-traumatice, afecțiuni respiratorii sau dermatologice.

Sunt de menționat și izvoarele sărate-iodurare-bromuroase de la Vulcana002DBăi, ce înregistrează cea mai mare concentrație de iod dintre toate resursele balneare din țară. Acestea prezintă proprietăți curative în stări pre-artrotice, reumatismale, afecțiuni ale sistemului nervos periferic, ale tubului digestiv, metabolice, ginecologice și boli de nutriție.

Calitățile curative ale apelor au fost de altfel evaluate în Masterplan Național pentru Dezvoltarea Turismului Balnear (MDRT, 2009) și au obținut punctaje corespunzătoare cu stadiul actual de dezvoltare și funcționabilitate: Pucioasa – 6 din 10 și Vulcana Băi – 1 din 10 posibile:

Nr. crt.	Denumire localitate	Categorie stațiune	Clasificare după factorii terapeutici naturali					Indicații terapeutice	Punctaj (max 10p)
			bioclimat	apa minerala	lac	nămol	alții		
1.	Pucioasa	Stațiune de interes general	r	sr, st, cls, ca, (h)t	-	-	-	ru,t,np,nc,rs,d,o,a	6
2.	Vulcana Băi	Localitate cu factori terapeutici	r	o, sr, i, cls	-	-	-	ru,t,np	1

Pe lângă acestea, se remarcă și izvoarele de apă sărată și sulfuroasă de la Bezdead. Aceste izvoare nu sunt valorificate în prezent, iar administrația pe raza căreia se situează, deși și-a propus inclusiv prin strategia locală și concluziile Planului Urbanistic General să dezvolte o astfel de activitate, nu dispune de infrastructura necesară pentru acest lucru.

Localitățile din zona colinară unde avem factori terapeutici cu calități curative certe sau posibil de certificat și aici enumeram: Vulcana-Băi, Lăculețe și Bezdead, sunt toate apropiate, în limita a maximum 15 km de Stațiunea Pucioasa. Un prim început ar putea să constea în amenajarea în aceste localități a unor mici baze de tratament cu factorii curativi locali, mizând pe serviciile de infrastructură turistică din stațiunea

Pucioasa. Acesta ar fi un mod de dezvoltare de la mic la mare, având în vedere că în acest moment sunt mai greu de atras în domeniu mari investitori.

Stațiunea Pucioasa este relativ ușor accesibilă pentru transport rutier (DN 71) fiind situată la 22 km de Târgoviște, dar și prin conexiune directă de tren (București – Târgoviște - Pucioasa). Oportunitatea valorificării potențialului turistic al stațiunii este certificată prin desemnarea acesteia ca stațiune de interes național și trebuie privită din perspectiva recentului Masterplan Național pentru Dezvoltarea Turismului Balnear (MDRT, 2009). Stațiunea dispune de o extinsă infrastructură turistică (de cazare, tratament) și un patrimoniu construit important.

Riscurile privind dezvoltarea turistică a zonei țin de posibilitatea redusă de a susține efortul investițional necesar pentru susținerea calității serviciilor turistice și de tratament oferite și, mai ales, de a extinde profilul stațiunii de la curele de tratament extern și la cele de cură internă, prin regăsirea surselor distruse de cariera de gips amplasată deasupra lor. La acestea se adaugă concurența realizată de alte stațiuni de profil similar situate la o distanță nesemnificativ mai mare de București.

De asemenea, poziționarea pe o piață de turiști captivă (beneficiari de tichete de vacanță sau de tratament) poate intensifica dependența de o formă de turism balnear subvenționată de stat și limita accesul la alte potențiale grupuri țintă cu un nivel al venitului dispensabil mai ridicat, incompatibile cu publicul general de turiști al stațiunii.

Resursele balneare sunt complementate de contextul propice unor tratamente climaterice. Beneficiile climatului local, la care contribuie în special fondul de pădure extins, este recunoscut încă din perioada interbelică pentru localități precum Moroeni, Pietroșița și Bezdead, în prima dintre ele fiind situat și unul din cele mai importante și vechi sanatorii din țară. Aceste resurse cresc atractivitatea acestor localități ca destinații de relaxare și locație pentru construirea de reședințe de vacanță.

III.5.5 STRUCTURI DE PRIMIRE TURISTICĂ CU FUNCȚIE DE AGENȚII DE TURISM

Agenția de turism reprezintă o societate comercială cu rol de intermediar între agenții economici prestatori direcți de servicii turistice și turiști.

Activitatea sa constă în:

- organizarea (producția), oferirea și comercializarea unor pachete de servicii turistice sau componente ale acestora;
- vânzarea unor servicii turistice izolate.

Prin pachet de servicii turistice se înțelege o combinație de cel puțin două din elementele următoare: cazare, alimentație, transport, tratament balnear, agrement, alte servicii suplimentare vândute sau oferite la un preț global, atunci când aceste prestații depășesc 24 de ore.

Cu alte cuvinte, agenția de turism este o unitate specializată care organizează, oferă și vinde pachete de servicii turistice sau componente ale acestora.

Agențiile de turism care activează pe piața turistică din România se pot clasifica:

a) după destinația programelor turistice:

- agenții de turism care oferă programe turistice destinate turismului intern;
- agenții de turism care oferă programe turistice destinate turismului internațional;
- agenții de turism mixte care oferă atât programe turistice destinate turismului intern, cât și turismului extern – cazul mai tuturor agențiilor dâmbovițene

b) după numărul de angajați:

- agenții mici cu până la 9 angajați; - cazul mai tuturor agențiilor dâmbovițene
- agenții medii cu până la 49 de angajați;
- agenții mari cu peste 49 de angajați.

c) după natura serviciilor vândute:

- agenții turistice;

- agenții mixte (turistice, ticketing, asigurări de călătorie) – cazul agențiilor dâmbovițene

d) după modalitatea de realizare și comercializare a produsului turistic există două tipuri de agenții de turism specificate în legislația țării noastre și care corespund și clasificării europene a agențiilor de turism:

- agenții de turism tour-operatoare, care au ca obiect de activitate organizarea și vânzarea pe cont propriu a pachetelor de servicii turistice sau a componentelor acestora, direct sau prin intermediari.;
- agenții de turism detailiste, care vând sau oferă spre vânzare în contul unei agenții de turism tour-operatoare pachete de servicii sau componente ale acestora, contractate cu aceasta.

Paralel cu acestea, pe piața turistică internațională și-au făcut apariția și noi tipuri de agenții și variante de operare. Dintre aceste noi tipuri de agenții care activează pe piața internațională, cele mai cunoscute sunt:

- agenții cu oferta de servicii complete, care se ocupă de toate tipurile de voiaje, dar mai ales de voiaje de grup și individuale;
- agenții de stimulare (incentive) - specializate în întocmirea programelor de voiaj pentru grupuri, firme și societăți care își recompensează salariații cu excursii plătite pentru ei și familiile lor, uneori acestea conținând prestații care nu figurează în broșurile tour-operatorilor clasici și se pot desfășura în savane sau în deșert, cu balonul sau vase cu vele și unde turistul nu este un spectator pasiv, ci „actorul” unei veritabile aventuri, precum și cele ce sunt oferite de firme unui grup de angajați care călătoresc împreună către aceeași destinație (Team-building – considerat ca aparținând turismului de afaceri)
- agenții comerciale – specializate în intermedierea afacerilor din turism și care intră mai puțin sau deloc în legătură vizuală cu clienții, folosind telefonul pentru rezervarea biletelor de avion, a camerelor la hotel sau a închirierii unei mașini.
- agenții de turism pentru croaziere, care vând produse turistice de croazieră, pe vase special amenajate, oferind clienților cazare în cabine confortabile, informații asupra porturilor care oferă cele mai interesante locuri de văzut, și, în general, o paletă mai largă de servicii.

Dintre cele 22 de agenții de voiaj din județul Dâmbovița, 1 este la Pucioasa, 1 la Pucheni și restul la Târgoviște. Iată lista completă a agențiilor de voiaj din județ, cu datele de identificare necesare:

Tabel 23 – Lista agențiilor de voiaj din județul Dâmbovița

Nr. Crt.	DENUMIRE AGENȚIE	ADRESA	LOCALITATE
1	PRESTIGE BLUE MOON	STR.ARSENALULUI, NR.1 A	TÂRGOVIȘTE
2	PROMPT SERVICE TRAVEL CO	PIAȚA TRICOLORULUI, NR.2	TÂRGOVIȘTE
3	ALTOURS	BD. I.C. BRATIANU, BL.D2, PARTER	TÂRGOVIȘTE
4	ȘTEFANIA TRAVEL	B-DUL UNIRII, BL. 64	TÂRGOVIȘTE
5	AGENȚIA DE TURISM A SINDICATELOR DÂMBOVIȚA	B-DUL INDEPENDENȚEI, NR. 1, ET. 3, AP.55	TÂRGOVIȘTE
6	ANDREEA TOUR	STR. TUDOR VLADIMIRESCU, NR. 86	TÂRGOVIȘTE
7	BTT TÂRGOVIȘTE	STR. MIRCEA CEL BĂTRÂN, BL.H1, PARTER	TÂRGOVIȘTE
8	TUR SIND VOIAJ	STR. MATEI VLĂDESCU, BL. 31, AP. 28	TÂRGOVIȘTE
9	EUROLINES	B-DUL INDEPENDENȚEI, BL. A3, PARTER	TÂRGOVIȘTE
10	EDMAN GROUP	STR. NICOLAE RADIAN, BL 02, SC A, AP 10	TÂRGOVIȘTE
11	EMCO HOLIDAY	STR. CONSTANTIN BRÂNCOVEANU, NR. 58	TÂRGOVIȘTE
12	MONDO TURISM	B-DUL INDEPENDENȚEI, NR. 6	TÂRGOVIȘTE
13	FILADELFIA	B-DUL LIBERTĂȚII, NR 3-5, BL. 5, PARTER	TÂRGOVIȘTE
14	I TRAVEL	B-DUL MIRCEA CEL BĂTRÂN, NR 4, BL G1	TÂRGOVIȘTE

Nr. Crt.	DENUMIRE AGENȚIE	ADRESA	LOCALITATE
15	PLATINUM TRAVELS	B-DUL MIRCEA CEL BĂTRÂN, NR. 6A, BL. F1	TÂRGOVIȘTE
16	AGENȚIA DE VOIAJ C.F.R.	STR. GĂRII, NR. 1	TÂRGOVIȘTE
17	TOP HOLIDAY	B-DUL UNIRII, BL. 67, PARTER	TÂRGOVIȘTE
18	TOUR SIND VOIAJ	STR. BASARABIEI, NR. 1	TÂRGOVIȘTE
19	RAMIF PROD	STR. AUREL RAINU, NR. 34	FIENI
20	WELLTOUR	STR. IZVOARE, NR. 13	PUCIOASA
21	GABIMOB TRAVEL	STR. REPUBLICII, NR. 52	PUCIOASA
22	GRIG ECO AGRO-TURISM	LOTUL 4, NR. 2	PUCHENI
23	FLAMAC SERV	DEALU MARE	BUCIUMENI
24	EUROLINES	BD. LIBERTATII, BL. A3 PARTER	TARGOVISTE

Sursa datelor: www.paginiaurii.ro

III.6 CAPACITĂȚI DE CAZARE ȘI TENDINȚE

În România funcționează peste 9.033 structuri de primire turistice ce oferă 281.000 locuri de cazare, dar 70% din unitățile de cazare sunt însă de 2 stele sau mai puțin. S-a înregistrat o creștere a numărului de hoteluri din mediul urban și, în special, pensiuni urbane și rurale în ultimii ani.

Cu toate că numărul locurilor de cazare a crescut, cel a înnoptărilor a scăzut cu 6% la nivel național, gradul de ocupare la nivel național fiind destul de redus (25% din total locuri/zile).

Situația nu este diferită nici în județul Dâmbovița, factorii care au determinat o asemenea stare de lucruri fiind multipli. Criza economică, coroborată cu lipsa banilor pe piață și dificultatea în a obține un credit au fost atât de adânci, încât nici măcar banii de cofinanțare pentru obiective pe fonduri europene nu au fost disponibili.

Vorbind de fondurile europene alocate programelor în domeniul turistic, trebuie reamintit faptul că ultimii ani au fost cei de final de exercițiu bugetar european și volumul de fonduri alocat a fost sensibil mai scăzut decât la începutul perioadei.

Dacă pensiunile au avut tendința unui ușor regres, acestea fiind investiții private de mai mică amplitudine, abordate de firme mici, de familie în general, numărul hotelurilor a crescut ușor, investițiile în acest tip de unitate de primire turistică fiind făcute de firme cu potențial net mai mare decât pentru pensiuni.

Structurile de primire turistică cu funcțiuni de cazare turistică, în anul 2018 număr unități Județul Dâmbovița – sursa DS Dambovită

Total 84

Hoteluri 18

Hosteluri 5

Hanuri și moteluri 3

Cabane turistice 5

Vile turistice și bungalouri 3

Pensiuni turistice 14

Pensiuni agroturistice 35

Campinguri 1

Capacitatea și activitatea de cazare turistică

Județul Dâmbovița	Capacitatea de cazare turistică		Sosiri (mii)	Înnoptări (mii)	Indicii de utilizare netă a capacității în funcțiune (%)
	Existență (locuri)	În funcțiune (mii locuri-zile)			
1990	4137	973,0	117,7	425,0	43,7
1995	3426	732,0	62,7	342,8	46,8
2000	2739	594,3	56,5	267,2	45,0
2001	2553	636,1	56,9	267,6	42,1
2002	2395	742,0	67,8	238,2	32,1
2003	2355	736,6	65,7	245,8	33,4
2004	2406	785,7	64,0	246,9	31,4
2005	2261	798,5	58,2	243,8	30,5
2006	2062	740,6	60,9	248,6	33,6
2007	2165	747,8	68,4	267,9	35,8
2008	2191	771,5	72,3	302,2	39,2
2009	2391	831,2	55,5	235,4	28,3
2010	2478	885,2	56,2	218,5	24,7
2011	2740	971,2	67,3	248,1	25,6
2012	2822	995,8	68,2	238,2	23,9
2013	2861	1006,3	74,2	243,2	24,2
2014	3263	1064,8	82,6	247,9	23,3
2015	3270	1084,6	89,5	250,1	23,1
2016	3463	1140,0	97,0	252,3	22,1
2017	3514	1167,0	106,2	264,9	22,7
2018	3235	1058,3	118,6	284,3	26,9

La nivelul județului Dâmbovița, distribuția pe unități administrativ-teritoriale și pe tipuri de structuri de cazare a numărului de sosiri, într-o evoluție ce se întinde pe ultimii 4 ani statistici demonstrează permanenta creștere a acestui indicator, fără a se ajunge la nivelul prevăzut :

Tabel 24 – Evoluția sosirilor în structuri de primire turistică din județul Dâmbovița

Sosiri în structuri de primire turistică	Localități	2009 (persoane)	2010 (persoane)	2011 (persoane)	2012 (persoane)	2013 (persoane)
Hoteluri	TOTAL JUDEȚ	33026	32927	41605	44494	184178
	Targoviste	11699	12105	17925	20270	65581
	Moreni	2421	2434	1797	1758	7812
	Fieni	:	90	395	220	995
	Gaesti	117	1253	1768	872	-
	Pucioasa	11519	9009	10428	9928	85503
	Corbii Mari					454
	Moroeni	7270	7857	8188	9645	22168
	Potlogi	:	179	1104	1801	1665
Hosteluri	TOTAL JUDEȚ	714	375	900	736	13468
	Targoviste	714	375	900	619	1055
	Gaesti	:	:	:	117	4000
	Moroeni					7514
	Tătărani					899

Sosiri în structuri de primire turistică	Localități	2009 (persoane)	2010 (persoane)	2011 (persoane)	2012 (persoane)	2013 (persoane)
Moteluri	TOTAL JUDEȚ	1501	4170	3370	2757	6511
	Gaesti	197	2944	2244	1784	4101
	Dragodana	1304	1226	1126	973	2365
	Voinești					45
Vile turistice	TOTAL JUDEȚ	156	9	471	1062	5250
	Pucioasa	156	9	:	60	909
	Moroeni	:	:	471	1002	4341
Cabane turistice	TOTAL JUDEȚ	2303	2107	2753	2483	6737
	Aninoasa	:	368	536	396	3406
	Comisani	62	24	:	:	
	Moroeni	2241	1715	2217	2087	3331
Tabere de elevi / preșcolari	TOTAL JUDEȚ	7614	5984	5731	3076	394
	Moroeni	6466	4293	4552	2410	394
	Tatarani	1148	1691	1179	666	
Pensiuni turistice	TOTAL JUDEȚ	4264	4352	5177	5635	8737
	Targoviste	3251	3518	4240	4428	6999
	Fieni	:	60	243	329	376
	Pucioasa	1013	774	694	878	1362
Pensiuni agroturistice	TOTAL JUDEȚ	5875	6280	7270	7993	17913
	Fieni	:	:	25	52	180
	Branistea	59	3	34	45	405
	Buciumeni	213	254	508	625	331
	Ciocanesti	51	88	96	145	2557
	Cornatelul	280	132	152	52	109
	Crevedia	625	1148	1019	1536	3094
	Doicești	703	674	1040	942	976
	I.L.Caragiale	328	556	315	475	937
	Moroeni	1605	1300	1859	2219	4986
	Pietrosita	367	1074	1416	1071	3036
	Runcu	1317	841	655	741	1230
	Tatarani	21	36	21	33	
	Ulmi	117	108	92	57	72
	Vacaresti	189	66	38	:	

III.7 CIRCULAȚIA TURISTICĂ

În ceea ce privește structurile de primire turistică cu funcțiuni de transport specializat, acestea se axează în principal pe transportul turistic, care este o componentă de bază a pachetului de servicii turistice care, prin prestații specifice reglementate, asigură ocazional deplasarea în scop turistic a unui grup de persoane, prin intermediul unei agenții de turism, în principal cu autocare.

Autocarele utilizate pentru transporturi turistice în trafic intern și internațional sunt clasificate pe stele și pot fi utilizate și pentru transporturi de persoane în trafic internațional.

Autocarele sunt clasificate pe categorii, după cum urmează:

- autocare de scurtă distanță - autocare destinate efectuării de transporturi publice de persoane pe distanțe de maximum 1.000 km pe sens;
- autocare de medie distanță - autocare destinate efectuării de transporturi publice de persoane pe distanțe de până la 1.500 km pe sens;
- autocare de lungă distanță - autocare destinate efectuării de transporturi publice de persoane, fără limite de distanță;

Toate aceste mijloace de transport turistic trebuie să poarte însemne ale clasificării acordate, respectiv panouri inscripționate cu simbolurile categoriei de clasificare sau cu numărul de stele, datele de identificare ale emitentului și ale autocarului și care se montează pe exteriorul autocarului.

În județul Dâmbovița există doar câteva societăți de transport turiști (unele cu drept de transport de călători internațional, altele doar intern), mare parte rezultate din divizarea unei foste firme de transport cu capital de stat:

Tabel 25 – Unitățile de transport turiști, din județul Dâmbovița

Nume unitate	Localitate	Categorie
S.C. „Giruet Tur” s.r.l.	Târgoviște	Transport persoane internațional
S.C. „Grup Atyc” s.r.l.	Târgoviște	Transport persoane internațional
S.C. „Mondotrans” S.A.	Târgoviște	Transport persoane internațional
S.C. „Nord Trans” S.A.	Pucioasa	Transport persoane internațional
S.C. „Trans” S.A.	Titu	Transport persoane internațional
S.C. „Beneton” s.r.l.	Bezdead	Transport persoane internațional
Asociația Investitorilor de Transport	Târgoviște	Transport intern de persoane
S.C. „Atlas” S.A.	Moreni	Transport intern de persoane
S.C. „Trans tur Prodcom” s.r.l.	Pucioasa	Transport intern de persoane

III.8 REȚEA DE INFORMARE ÎN TURISM

Raportul de cercetare al INSOMAR „Consumul de servicii turistice în România, sondaj de opinie, lunie – Iulie 2010”, realizat la comanda Ministerului Dezvoltării Regionale și Turismului, arată preferințele cetățenilor români pentru destinațiile turistice și comportamentul lor în turism, relevant mai ales în ceea ce privește cunoștințele vis-a-vis de ceea ce vizitează și maniera în care funcționează rețeaua de informare în turism

În ce privește relevanța acestui studiu pentru județul Dâmbovița:

1. Studiul arată că județul Dâmbovița nu este corect cunoscut de către turiști și, pe cale de consecință, subapreciat.
2. În ce privește destinațiile ce ar fi alese pentru vacanță, este de remarcat că din județul Dâmbovița, acestea nu sunt decât Pucioasa (0,2%) și Bucegi (0,2%).
3. În ce privește perceperea locurilor propice ecoturismului, cei intervievați consideră din județul Dâmbovița doar Parcul Natural Bucegi, Moreni (2 menționări, 0,1%, poziția 113-191), Pucioasa, Babele, Rezervația Peștera (1 mențiune, 0,04%, poziția 192-244).
5. Peste 65% din categoria considerată „turiști”, adică persoane ce și-au petrecut în ultimii 2 ani concediul în afara localității de reședință, sunt din București și zona limitrofă.
6. S-a constatat că 84% din persoanele cu studii superioare și 58% din cei cu studii liceale și postliceale sunt încadrabili în categoria turiștilor.
7. În ce privește dorințele, turiștii sunt interesați de:
 - a. Relaxare în mijlocul naturii 40.4%

b. Vizitarea unor locuri noi	33,5%
c. Vizitarea unor biserici, mănăstiri	18,8%
d. Vizitarea unor muzee, monumente istorice	15,1%
8. Se deplasează cu autoturismul în proporție de:	34,0%
9. Atunci când își aleg o destinație turistică preferă:	
a. Să fie cât mai aproape și ușor de ajuns	30,1%
b. Să fie recomandată de trecutul istoric	10,5%
c. Să beneficieze de un mediu înconjurător bun	64,1%
d. Să existe muzee	4,8%
10. În ce privește monumentele istorice doresc să se îmbunătățească:	
a. Aspectul acestora	73,4%
b. Spațiile de cazare în apropiere	33,7%
c. Ghidaj	33,3%
d. Marcaje turistice	32,8%
e. Puncte de informare turistică, pliante	30,4%
f. Organizarea de parcaje în zonă	22,1%
g. Terase, restaurante	15,4%

Din analiza competitivității proprii și competiției turistice în care se află județul Dâmbovița, raportat și la tendințele și percepțiile turistice stabilite pe plan național, din punct de vedere al strategiei pentru punerea în valoare a patrimoniului natural și construit al județului Dâmbovița spre dezvoltarea sa turistică, se desprind următoarele concluzii:

- Pentru a fi pus în valoare, patrimoniul natural și construit al județului Dâmbovița trebuie în primul rând făcut cunoscut beneficiarilor (turiști, vizitatori) și identificat prin calitățile sale intrinseci, dar și prin specific.

- Trebuie întărită identitatea culturală și legată de patrimoniul natural și istoric al județului, încă victima unor nemeritate confuzii (cazul Parcului Natural Bucegi cu Sfinxul și Babele, de exemplu), iar rolul principal într-o astfel de întreprindere este o rețea de informare în turism, susținută de o formulă asociativă din care să facă parte și administrațiile publice interesate.

- O branduire a județului Dâmbovița pe tema valorilor patrimoniale, construite și naturale, cu găsirea unui „campion” mediatic, ar întări identitatea proprie și ar ajuta promovarea turistică. Diversitatea patrimonială este și ea un atu de exploatat. O clasificare pe tipologii a monumentelor istorice evaluate arată că avem de-a face cu o diversitate stilistică și de programe arhitecturale ce stimulează redescoperirea teritoriilor și localităților de către turiști și vizitatori.

- Patrimoniul natural și construit al județului Dâmbovița beneficiază de avantajul apropierii de București, principalul rezervor de turiști al României, avantaj ce trebuie fructificat, extinzându-se rețeaua de informare în acea zonă unde rata de succes este mai mare.

- Tendința românilor de a opta pentru vacanțele lor pentru destinații apropiate, care să beneficieze de un mediu înconjurător de calitate, de obiective culturale și de o rețea rutieră care să favorizeze deplasarea cu autoturismul este în favoarea județului Dâmbovița.

- Întrucât turiștii provin cu precădere din categoriile cu instrucție superioară și liceală, pregătirea pentru vizitare a monumentelor istorice și ale naturii trebuie făcută în consecință, prin restaurarea monumentelor, prin îmbunătățirea accesibilității și semnalizarea lor corespunzătoare. Nivelul de prezentare a informațiilor trebuie să fie ridicat, la nivelul pregătirii turistului educat.

- Argumentele competitivității județului Dâmbovița în informarea în vederea atragerii de turiști stau în forța simbolică a patrimoniului său cultural, în accesibilitatea principalelor forme de manifestare ale acestuia (la Târgoviște și Potlogi), pe de o parte, și din accesibilitatea și caracterul neurbanizat (încă) al zonei montane.

– Cele două resurse turistice, cea antropică și cea naturală trebuie prezentate și fructificate în coroborare, pentru ca să se potențeze, completeze și complementeze reciproc.

III.9 REȚEAUA TURISTICĂ, POTENȚIAL, OPORTUNITĂȚI

Studile de specialitate (Studiul de fundamentare întocmit de CNCD „Urbanproiect” pentru Planul de Amenajare a Teritoriului Național, Secțiunea VIII – Zone Turistice) arată că județul Dâmbovița dispune de resurse turistice considerabile, concentrate cu precădere în partea de Nord a județului, în Târgoviște, împrejurimile sale și teritoriul din Sudul județului, aparținând de comunele Potlogi, Corbii Mari și Odobești.

Ultimul Masterplan al Investițiilor în Turism: Proiectele de interes național și cele cu miză locală a fost aprobat în 2017 și se dorea finanțarea începând cu 2018, dar cele 29 de proiecte de importanță locală și trei de interes național, toate urmau să fie realizate cu bani de la bugetul central și de la administrațiile locale, nu cu fonduri europene.

Finanțarea urma să înceapă în 2019, în funcție de posibilitățile bugetare., dar nu existau referiri la costurile aferente

Cele trei investiții de importanță națională sunt singurele cu finanțare integrală de la bugetul central și vor fi implementate chiar de către Ministerul Turismului, potrivit HG:

- Dezvoltarea infrastructurii domeniului schiabil, Munții Făgăraș (200 zile cu zăpadă pe an – Dezvoltare Durabilă în Masivul Făgăraș)
- Dezvoltarea echilibrată și integrată a zonei turistice din Delta Dunării și a stațiunilor de pe litoralul Mării Negre, Sulina (Miniport/port de agrement, orașul Sulina, județul Tulcea)
- Dezvoltarea infrastructurii turistice de agrement – port turistic, Constanța (Amenajarea portului de agrement Diamant Port, municipiul Constanța, județul Constanța)

Pentru județul Dâmbovița erau preconizate 2 poziții și anume o parte de schi în Masivul Bucegi și refacerea zonei de agrement cu valorificarea sursei de apă sulfuroasă la Pucioasa.

Apariția pandemiei de coronavirus și schimbările în structura majorității politice, au condus la abandonarea acestui program.

Cu toate acestea, în afară de municipiul Târgoviște, clasificat la Foarte Mare, resursele turistice din zonele enumerate sunt doar Mari (cca. 50% din punctajul municipiului Târgoviște). De asemenea, studiul arată că nu în toate locurile în care există monumente istorice se generează și o resursă turistică.

Din perspectiva turismului, în județul Dâmbovița, unitatea administrativ-teritorială cea mai relevantă este municipiul Târgoviște, cu un punctaj al potențialului turistic de 48,64 puncte (obținut din 19,14 puncte la infrastructura tehnică și turistică și 29,50 puncte la resursa turistică, din care 22,00 de puncte aduse de resursa antropică (culturală, în fapt patrimoniul construit).

În ce privește județul Dâmbovița, el cumulează un punctaj mediu de 10,50 puncte la resursa turistică și 20,50 la potențialul de dezvoltare turistică.

Spre comparație, județul Dâmbovița se plasează pe poziția 12 în raport de resursa turistică, cât și în comparație cu punctajul potențialului de dezvoltare turistică al județelor cu resurse naturale și patrimoniale importante (monumente în Lista Patrimoniului Mondial, foste cetăți de scaun și capitale de provincii istorice).

Dintre orașele foste capitale de provincii istorice cu care concurează din perspectiva interesului istoric al turiștilor, municipiul Târgoviște se clasează din punctul de vedere al resursei turistice pe poziția 5 (din 8) cu 29,50 puncte. Specificitatea municipiului Târgoviște, ca principală atracție turistică a județului se desprinde din faptul că Târgoviște este o mărturie istorică simbolică (capitala Țării Românești, locul de veșnică odihnă a capului primului întregitor, Mihai Viteazul) și un patrimoniu reprezentativ pentru perioada medievală.

Se vede din rezultatele studiului de specialitate că județul Dâmbovița se situează în primele 12 județe din țară în ce privește resursa turistică, dar că, spre deosebire de alte județe, pierde poziții în clasamentul potențialului de dezvoltare turistică datorită infrastructurii tehnice și turistice, inferioare ca punctaj resursei turistice.

Una din temele de mare actualitate pentru actorii economici din rețeaua de informare turistică este sporirea gradului de utilizare prin încadrarea monumentelor istorice și a celor naturale în rețele tematice și prin animare și interpretare.

Nu în ultimul rând, este de luat în seamă faptul că promovarea turistică a județului Dâmbovița și a municipiului Târgoviște se face într-un context de mare competiție cu vecinii.

IV. VALORIFICAREA ȘI DEZVOLTAREA POTENȚIALULUI TURISTIC

IV.1 POSIBILE DOMENII DE INTERVENȚIE

Oportunitatea dezvoltării zonei montane Bucegi este susținută și catalizată și prin menționarea sa în documentele legate de organizarea Festivalului Olimpic al Tineretului European în iarna anului 2013 (zona fiind inclusă între cele declarate de interes național prin H.G. 116/09.02.2013).

Pentru această ocazie, s-au realizat investiții majore în dezvoltarea infrastructurii de ski, creșterea accesibilității zonelor menționate și dezvoltarea capacităților de primire cu sprijin financiar guvernamental, cu mențiunea expresă că acestea nu s-au derulat pe teritoriul județului Dâmbovița.

Acest demers este considerat a fi un prim pas înspre obiectivul pe termen lung de a dezvolta în zona dâmbovițeană a Munților Bucegi și Leaota, un centru național olimpic pentru sporturi de iarnă și mai multe stațiuni satelit specializate pe acest tip de activitate.

Beneficiile acestui context pentru județul Dâmbovița sunt incontestabile, ele promovând amenajarea turistică a zonei ca proiect de interes național, asigurând mobilizarea resurselor necesare și promptitudinea procesului decizional. De asemenea, a asigurat și un pretext de promovare și creștere a vizibilității obiectivelor turistice din zona montană a județului și crearea unui patrimoniu de infrastructură extrem de valoros.

În același timp, riscurile ce trebuie considerate în acest proces țin de considerarea și ameliorarea impactului negativ, atât al lucrărilor de amenajare cât și al fluxului de turiști preconizați, o dată ce aceste infrastructuri vor fi gata.

Existența Parcului Natural Bucegi, precum și desemnarea zonei montane ca arie Natura 2000, implică impunerea și respectarea unor reguli specifice de dezvoltare imobiliară și control al activității și prezenței antropice în zonă.

Aceste considerații sunt necesare a fi realizate prin studii de impact și prognoză a activității turistice și dezvoltării imobiliare din zonă și însoțite de măsuri de preîntâmpinare și control (creșterea capacității administrațiilor zonei protejate, elaborarea de documentații de urbanism stricte, realizarea de controale și monitorizare pe teren, etc.).

Un alt tip de risc o reprezintă capacitatea limitată de a beneficia de fluxul de turiști generat de atracțiile existente, din cauza nivelului redus al capacității de cazare turistică, comparativ cu stațiunile de acces dinspre Valea Prahova și posibil din Bran-Moeciu, precum și al avantajului net al acestora, din punct de vedere al accesibilității, vizibilității și dezvoltării edilitare din prezent.

Un alt potențial important al zonei montane este dat de posibilitatea dezvoltării turismului cinegetic. Zona forestieră extinsă reprezintă un mediu propice pentru un fond cinegetic extins și diversificat, ce poate susține într-un mod durabil activități de vânătoare sportivă. Acest potențial se extinde și pentru pescuitul sportiv, ce poate fi susținut de numeroare lacuri, precum cele de la Bungetu^{1, 2}, Bratești, Adunati, Ilfoveni, Butimanu, Crevedia, Ciocănești, Mircea Voda, Butimanu, Cornesti, Colacu, Sabiest, Baleni, Comisani, Cornatelul, Corbii Mari, Zavoi Orbului, Brosteni-Izvoru s.a. .

În vederea atingerii obiectivelor strategice din domeniul turismului, reglementările urbanistice din localitățile cu monumente naturale și istorice vor trebui, în baza definirii prin studii de fundamentare a specificului local:

- să incite la îmbunătățirea ambiantului monumentelor istorice prin semnalizarea și marcarea acestora și la conservarea cadrului fizic tradițional, acolo unde el există.
- să favorizeze refolosirea construcțiilor tradiționale, în defavoarea înlocuirii acestora cu noi construcții fără specific
- să înhibe demolările construcțiilor tradiționale, chiar dacă nu sunt clasate în lista monumentelor istorice sau de arhitectură și să împiedice părăsirea vechilor lăcașuri de cult prin construirea unor noi pe locul sau în imediata apropiere a celor istorice
- să cântărească bine cazurile de extindere a intravilanului localităților în detrimentul spațiului natural
- să interzică demolarea construcțiilor ce ar putea căpăta statutul de monument istoric sau a celor care contribuie la crearea cadrului tradițional de percepere a monumentelor istorice
- să invite la modernizarea echilibrată teritorial a rețelelor de circulație și comunicații
- să contribuie la stabilirea unor cooperări intercomunale pentru punerea în valoare a unor obiective de patrimoniu construit și natural aflate pe teritoriul mai multor UAT sau pentru stabilirea de rețele teritoriale tematice ale monumentelor istorice
- să favorizeze asocierea dintre acțiunile de protecția mediului și cele de punere în valoare a monumentelor istorice aflate în apropierea zonelor de patrimoniu natural
- să prioritizeze în activitățile de organizare a teritoriului realizarea unor facilități pentru preluarea și dezvoltarea circuitelor turismului cultural
- să accepte cu parcimonie dezvoltarea construcțiilor în afara vetrei tradiționale a localităților
- să interzică utilizarea terenurilor pentru activități sau exploatare ce pot afecta perceperea monumentelor și ansamblurilor istorice, siturilor naturale sau a monumentelor comemorative

IV.2 IMPACTUL TURISMULUI ASUPRA MEDIULUI

Din punct de vedere al mediului, zona montană reprezintă o zonă cu aer și ape puțin poluate, cu păduri și terenuri agricole cu înaltă valoare naturală.

Marea diversitate a florei și a faunei sălbatice a condus la includerea a 57% din suprafața zonei montane în cadrul siturilor Natura 2000.

În zona montană se regăsesc, la nivel național, 197 de situri Natura 2000, adică 37% din numărul siturilor de la nivel național și a 67% din suprafața protejată la nivel național.

Din totalul siturilor de pe întreg teritoriul României, numai 5 au planurile de management aprobate, printre care și Parcul Natural Bucegi, în care este cuprinsă cea mai mare parte a zonei montane a județului Dâmbovița.

Realitățile momentului arată că acest Plan de management necesită revizuire și adaptare la condițiile concrete actuale. În ultima perioadă se constată reducerea biodiversității faunistice, mai ales a carnivorelor mari, al căror număr s-a redus treptat, din cauza practicării prea intense a activităților de vânătoare, ca urmare a supraestimării efectivelor de animale, dar și datorită reducerii habitatelor, ca urmare a extinderii zonelor construite.

Evaluarea impactului turismului asupra peisajelor, comunității locale și biodiversității ne conduc la a face reflecția că tocmai patrimoniul natural al Parcului (în mod special peisajele și elementele de floră și faună atractive ca aspect) au determinat dezvoltarea activității turistice, care se desfășoară atât în mod controlat, cât și (de cele mai multe ori până la înființarea Administrației Parcului) în mod necontrolat, cu urmări negative, de multe ori ireparabile asupra acestuia. Astfel:

- potecile turistice suprasolicitate au dus la degradarea pajiștilor alpine, a covorului vegetal și chiar a solului, în imediata apropiere a celor mai vizitate monumente ale naturii (de ex. Babele, Sfinxul, Poteca spre Crucea Caraiman, etc.);

- accesul turiștilor a dus la cantonarea faunei în zone inaccesibile acestora, zone care de cele mai multe ori nu pot asigura necesarul de hrană a acestor animale;

- componența covorului vegetal din imediata apropiere a traseelor turistice a suferit modificări majore, plantele cu aspect și colorit deosebit dispărând în totalitate;

- accesul cu mijloace de transport auto, ATV-uri și staționarea acestora pe covorul vegetal, au dus la degradarea directă a acestora, dar și la degradarea indirectă a întregului habitat prin facilitarea accesului unui număr mare de persoane;

- turismul în peșteri a dus la degradarea acestora, atât prin dispariția cvasitotală a speleotermelor, a modificării parametrilor de habitat, prin introducerea iluminatului artificial, obturarea gurilor acestora, inscripționarea pereților, etc.;

- camparea în locuri neamenajate a dus la degradarea covorului vegetal, deranjarea faunei, apariția depozitelor de gunoale, etc.;

Problemele de mediu cu care se confruntă zona montană se referă și la dezvoltarea turismului, care a dus la creșterea cantității de deșeuri, în special de deșeuri nedegradabile, iar deficiențele în funcționarea sistemelor de colectare a deșeurilor pot avea efecte negative semnificative pe termen lung asupra mediului, implicit cu impact negativ și asupra populației.

Conform Planului Local de Acțiune pentru Mediu (PLAM) Dâmbovița, sunt propuse următoarele obiective pentru patrimoniul natural al județului, în domeniul stopării degradării mediului natural, al protecției și conservării habitatelor și creșterii atracției turistice:

- practicarea de activități antropice conforme cu cerințele cadrului natural de desfășurare,
- protecția și conservarea habitatelor naturale, a speciilor de plante și animale,
- stabilirea regimului de protecție pentru noi zone de habitat natural, specii de plante și animale de interes deosebit și comunitar, identificate pe teritoriul județului,
- îmbunătățirea suportului logistic și instituțional pentru stoparea degradării habitatelor prin activități antropice și reconstrucția ecologică a zonelor degradate,
- practicarea pășunatului controlat, reconstrucția ecologică a zonelor afectate,
- menținerea și conservarea fondului forestier,
- practicarea unui turism durabil în ariile protejate.

V. DIAGNOSTIC PROSPECTIV ȘI GENERAL

V.1 INTRODUCERE

Formularea diagnosticului prospectiv al dezvoltării teritoriale a județului Dâmbovița pe domenii țintă și componentele acestora se face pe baza problemelor și disfuncționalităților identificate în faza de analiză, documentare și culegere de date.

Diagnosticul prospectiv urmărește investigarea și estimarea condițiilor viitoare ale fenomenelor și proceselor ce au loc în teritoriu, pentru evidențierea atât a aspectelor negative cât și a oportunităților legate de desfășurarea acestora. Problemele, respectiv oportunitățile identificate au diferite grade de complexitate și amploare, iar localizarea spațială se referă fie la areale, fie la zone punctuale cu caracteristici similare.

Etapă de diagnostic prezintă problematica, ierarhizarea și prioritățile domeniilor investigate la nivel județean și regional. S-a urmărit evidențierea celor mai semnificative aspecte (probleme grave sau oportunități deosebite). Prezentarea acestora precum și a factorilor de favorabilitate pentru fiecare domeniu analizat s-a realizat sub forma analizei SWOT. Aceasta a constat în stabilirea punctelor tari și a punctelor

slabe ce se manifestă teritorial, dar și a oportunităților și amenințărilor pe care le implică domeniile și subdomeniile amenajării teritoriului județean.

Documentația prezintă totodată obiectivele majore specifice, rezultate atât din strategiile naționale, regionale sau locale cât și din analiza situației existente la nivelul teritoriului județean. Aceste obiective, cu un orizont de timp determinat, sunt cele care dau măsura decalajului existent între starea actuală a județului și situația dorită pentru teritoriul vizat.

Pe baza diagnosticului prospectiv și a evaluării decalajului dintre situația actuală și cea considerată necesară pentru orizontul de timp stabilit, s-a formulat diagnosticul general al teritoriului județean.

Diagnosticul general are ca scop integrarea rezultatelor analizelor anterioare în vederea evidențierii principalelor aspecte negative precum și a atuurilor și oportunităților de care acestea beneficiază. În acest sens, în cadrul prezentei faze a documentației s-au semnalat problemele complexe ale teritoriului, ca urmare a inter-relaționării difentelor domenii, ceea ce permite ierarhizarea priorităților de soluționare, în funcție de gravitatea acestor probleme.

Pe baza problemelor identificate și a priorităților stabilite, în etapa ulterioară se va formula strategia spațială de dezvoltare a județului în cadrul careia se vor identifica acțiunile și măsurile necesare pentru asigurarea cerințelor prioritare pe domeniile țintă analizate.

Cunoașterea obiectivelor majore ale dezvoltării teritoriale ale județului încă din etapa elaborării diagnosticului este necesară pentru fixarea reperelor ce trebuiesc atinse pe domeniile principale de analiză și pentru determinarea decalajului dintre situația constatată în teritoriu și cea care se dorește a fi realizată.

Stabilirea acestor obiective a fost corelată cu obiectivele cuprinse în strategiile și programele naționale, regionale, locale sau sectoriale, dar a avut și elementele care condiționează dezvoltarea județului Dâmbovița identificate în etapa anterioară, precum și sinteza rezultatelor analizei SWOT.

Analiza SWOT conține analiza mediului intern Strengths (puncte tari) - Weaknesses (puncte slabe), adică aspectele pozitive și negative interioare, precum și analiza mediului extern Opportunities (oportunități), Threats (amenințări), respectiv conjuncturile externe pozitive și negative.

V.2 ANALIZA SWOT

V.2.1 PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT - CADRUL NATURAL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Poziție geografică și condiții naturale deosebit de atractive; ● Relief variat în succesiune de la nord la sud pe o diferență de nivel de 2400 m; altitudine max. 2505 m, alt. min. 129 m, forme structurale de relief. ● Munți 9%, dealuri 41 %, câmpie 50% ● Masivul Bucegi domină partea de nord alături de Masivul Leaota ● Rețeaua hidrografică bine reprezentată de bazinele Ialomița, Dâmbovița și Argeș, numeroase lacuri în zona montană pe râul Ialomița, în câmpie pe Valea Ilfovului, Colentina, Neajlov și diverse locații izolate ● Diversitate geomorfologică, floristică, faunistică și hidrologică ● Clima continentală 80% din teritoriu (50% ținutul climatic al Câmpiei Române, 30% ținutul climatic al	● Degradarea peisajului prin agresiune antropică; ● Poluare estetică datorată densității mari de construcții și a unei varietăți necontrolate și neadecvate privind materialele și concepția arhitecturală ● Poluarea solului cu îngrășăminte; ● Reducerea suprafețelor împădurite, în special în zona colinară având ca efect declanșarea sau accentuarea unor fenomene și procese geomorfologice actuale; ● Vulnerabilitate mare la inundații pe văile torențiale din zona nordică sau pe cursurile de apă meandrate din zona de câmpie; ● Creșterea suprafețelor agricole în detrimentul vegetației naturale afectează biodiversitatea și poate duce la distrugerea unor habitate; ● Apariția fenomenelor de secetă care provoacă secarea bălților, râurilor cu cursuri temporare, uscarea

Subcarpaților), ● Peisaje deosebit de frumoase, spectaculoase și variate, atât în zona montană cât și în zona de dealuri și de câmpie ● Bogate resurse minerale în regiunea montană și în cea de dealuri ● Ape minerale cu calități terapeutice ● Zăcămintele de petrol și gaze, cărbune, calcar, marnă și argile, gresii nisipuri și pietrișuri ● Prezența unor specii de interes cinegetic ● Prezența solurilor fertile în regiunile de câmpie, favorabile culturilor agricole	vegetației și producerea incendiilor; ● Existența unor surse de poluare a aerului prin emisii de gaze și pulberi rezultate din activități industriale și energetice, construcții, gestionarea defectuoasă a deșeurilor agricole, transport rutier; ● Lipsa unor programe turistice mai complexe sau strict specializate care să atragă diverse categorii de vizitatori; ● Deșeurile menajere – mentalitatea turiștilor față de depozitarea deșeurilor în locurile special amenajate, din păcate în acest moment este subdezvoltată.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
● Posibilități de recreere în orice anotimp; ● Plimbări cu ghid turistic autorizat de PNB; ● Drumeție, pe traseele montane existente și marcate; ● Alpinism - există aprox. 280 de trasee de alpinism, cu diferite grade de dificultate; ● Speoturism; ● Sporturi de iarnă; ● Vânatoare și pescuit; ● Agroturism; ● Turism monahal; ● Silvoturism; ● Turism științific; ● Mountain bike pe drumurile publice și de exploatare; ● Programe de protejare, valorificare și promovare a capitalului natural ca resursă turistică; ● Pescuit și vânatoare ● Poziția geografică favorizează accesarea suplimentară de fonduri comunitare; ● Structuri de primire turistică cu funcții de cazare existente; ● Există multiple modalități de cazare atât în Parc cât și în imediata apropiere a acestuia, accesibile pe drumuri auto și poteci: hoteluri: - cabane turistice și ale RNP.-ROMSILVA; - pensiuni turistice; - refugiul turistic Șaua Strungă; refugii Salvamont. ● Camparea este permisă în imediata apropiere a cabanelor turistice, numai în locurile special amenajate cu respectarea prevederilor legale în vigoare.	● Degradarea peisajului prin agresiune antropică; ● Poluare estetică datorată densității mari de construcții și a unei varietăți necontrolate și neadecvate privind materialele și stilurile abordate; ● Poluarea solului cu îngrășăminte; ● Fenomene de eutrofizare ce afectează numeroase specii protejate sau rare; ● Puternică transformare antropică a vegetației naturale, ruderalizarea pajiștilor stepice prin suprapășunat sau circulația excesivă a oamenilor și animalelor, în special în izlazurilor din câmpie ● Manifestarea unor fenomene climatice extreme: valuri de frig/căldură, secetă, precipitații excedentare, furtuni, grindină, viscole ș.a. ● Supraexploatarea resurselor neregenerabile ● Braconajul, vânarea și pescuitul peste limitele admise, peste efectivele admise.

V.2.2 ARII NATURALE PROTEJATE

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
● Prezența Parcului Natural Bucegi pe teritoriul județului Dâmbovița cu o suprafață de 16.634,50 ha, cu Plan de management și Regulament aprobate; ● Parcul Natural Bucegi prezintă un grad ridicat de accesibilitate pentru practicarea turismului și a altor activități: a) parcul este ușor accesibil cu mijloace auto, transport pe cablu; c) existența reliefului, a peisajelor deosebite, lacurilor de acumulare; d) popularitatea de care se bucură masivul Bucegi; e) posibilități de cazare variate, începând de la cort, cabane, pensiuni, până la hoteluri de 4 stele; f) multitudinea traseelor turistice - 40 de trasee marcate conform anexei nr. 46, ce leagă două dintre cele mai vizitate zone ,Valea Prahovei – Bran, atât pe timp de iarnă cât și pe timp de vară; g) parcul poate suporta un număr destul de mare de activități în aer liber cu impact redus asupra mediului, începând cu plimbările, drumețiile, alpinismul și până la ski, ski de tură, ski fond și speologie. ● 12 Rezervații Naturale (arii naturale protejate) pe teritoriul județului, din care 9 în PNB; ● 46 de monumente ale naturii de interes geologic, speologic, paleontologic, dintre care cele mai apreciate de către turiști Babele și Sfinxul; ● 26 de monumente ale naturii în PNB, sectorul Dâmbovițean (de importanță geomorfologică, speologică, hidrologică, botanică) ● Importantă rețea de arii naturale protejate și de arii Natura 2000 suprafețe mari și varietate ● Definitivarea rețelei de arii naturale protejate pe toate palierele de importanță: european, național, județean ● 6 Arii naturale protejate Natura 2000 (5 situri de importanță comunitară și o arie de protecție specială avifaunistică) ● Existența unui regulament-cadru special de administrare a zonelor naturale protejate (rezervații botanice, speologice, paleontologice, zoologice, forestiere mixte, științifice, parcuri), a suprafețelor în regim silvic și a speciilor valoroase din flora și fauna județului.	● Capitalul natural din Parcul Natural Bucegi este supus presiunilor antropice din toate părțile, județele Dâmbovița, Prahova și Brașov. Intensitatea acestor presiuni prezintă valori mari, iar diversitatea lor este maximă, afectând toate categoriile de habitate, precum și a speciilor incluse acestora. ● Poluarea fizică, chimică a apelor de suprafață și subterane până la nivelul pânzei freatice prin deversări de ape menajere de la cabanele din cadrul masivului și zonele limitrofe, crescând pericolul eutrofizării acestora, precum și a abandonării deșeurilor nebiodegradabile; efectele nefaste constau în înrăutățirea calității apei și a distrugerii biocenozelor caracteristice; ● Poluarea solului prin diferite activități de decopertare, săparea unor gropi, excavații, construcția de imobile cu o densitate ridicată/unitate de suprafață, având ca efect distrugerea stratului vegetal și a faunei edafice; ● Poluarea aerului prin diferite particule de pulberi, aerosoli și emisii de gaze, atunci când exploatarea carierelor și diferite construcții nu respectă normele elementare impuse de legislația în vigoare, poluarea fonică și altele asemenea. ● Dezvoltarea insuficientă a managementului zonelor protejate ● Insuficiența valorificare în circuitul turistic a zonelor naturale valoroase ● Suprapășunatul - pericol de degradare continuă a pajiștilor și tufărișurilor ● Pescuitul abuziv, poluarea, inundațiile, seceta, exploatarea de agregate minerale în Lunca Argeșului ● Utilizarea excesivă a pesticidelor ● Lipsa structurilor de administrare și a planurilor de management la cele mai multe dintre ariile naturale protejate
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI

● Parcul Natural Bucegi, prin complexitatea lui, ofera multiple posibilități de recreere: a) plimbări cu ghid turistic autorizat de PNB; b) drumeție, pe traseele existente și marcate; c) alpinism - există aprox. 280 de trasee de alpinism, cu diferite grade de dificultate; d) speoturism; e) fotografiere, filmare; f) sporturi de iarnă; g) vânătoare și pescuit; h) agroturism; i) turism monahal; j) silvoturism; k) turism științific; l) mountain bike pe drumurile publice din perimetrul Parcului ● Creșterea segmentului de piață turistică interesat de ecoturism; ● Liberalizarea circulației turiștilor în UE; ● Vizitatorii vor contribui mai mult la finanțarea parcului; ● Vecinătatea Castelului Bran, Castelului Peleș și a Sf. Mănăstiri Sinaia obiective cu notorietate; ● Creșterea interesului pentru activități recreative în aer liber; ● Noi posibilități de marketing, în special pe Internet care permite accesul pe piețe internaționale aflate în căutare de noi destinații turistice la costuri foarte reduse. ● Rolul parcului în promovarea și managementul ecoturismului prin activități proprii și prin intermediul parteneriatelor. ● Identificarea și studierea unor zone de interes științific și peisajistic deosebit pentru protecție absolută sau ocrotire integrală a biodiversității, genetice, specifice și ecosistemice și elaborarea documentației pentru declararea de noi arii protejate. ● Facilitarea efectuării cercetărilor științifice nedistructive, cu respectarea prevederilor legale și a Regulamentului Parcului. ● Utilizarea durabilă a resurselor naturale prin adoptarea unui management integrat pentru fiecare zonă/rezervație din Parc. ● Monitorizarea gradului de degradare a ecosistemelor și identificarea soluțiilor pentru reconstrucția ecologică a celor deteriorate	● Degradarea peisajului prin agresiune antropică; ● Poluare estetică datorată densității mari de construcții și a unei varietăți necontrolate și neadecvate privind materialele și stilurile abordate ● Poluarea solului cu îngrășăminte; ● Patrimoniul natural al Parcului, în mod special peisajele și elementele de floră și faună atractive ca aspect au determinat dezvoltarea activității turistice care se desfășoară atât în mod controlat cât și de cele mai multe ori în mod necontrolat cu urmări negative asupra acestuia: - componentța covorului vegetal din imediata apropiere a traseelor turistice a suferit modificări majore, plantele cu aspect și colorit deosebit devenind rare sau vulnerabile; - potecile turistice suprasolicitate au dus la degradarea pajiștilor alpine, a covorului vegetal și chiar a solului în imediata apropiere a cabanelor și celor mai vizitate monumente ale naturii cum ar fi Babele, Sfinxul, platoul Padina – Peștera. - accesul turiștilor a dus la retragerea faunei în zonele inaccesibile, care de cele mai multe ori nu pot asigura necesarul de hrană a efectivelor de animale; - accesul cu mijloace de transport auto, ATV-uri, atât pe drumurile publice existente cât și staționarea sau circulația acestora pe covorul vegetal au dus la degradarea habitatelor caracteristice zonei alpine și forestiere; - turismul în peșteri a dus la degradarea acestora atât prin dispariția cvasitotală a speleotermelor, a modificării parametrilor de habitat prin introducerea iluminatului artificial, poluarea cu deșeuri, inscripționarea pereților în Peștera Ialomiței, celelalte peșteri având grad diferit de degradare; - realizarea pâtiilor de schi a dus la degradarea covorului vegetal, modificarea microreliefului local prin nivelarea terenului, distrugerea unor forme carstice, modificarea peisajului, modificarea bilanțului hidro prin folosirea tunurilor de zăpadă, și altele asemenea; - realizarea instalațiilor de transport pe cablu a dus la distrugerea vegetației forestiere și a pajiștilor alpine de pe traseul acestora, excavații și altele asemenea; -camparea în locuri neamenajate a dus la degradarea covorului vegetal, deranjarea faunei, apariția depozitelor de gunoarie, modificarea peisajelor și altele asemenea; ● dezvoltarea peste capacitatea de suport a patrimoniului natural a turismului; ● ușor accesibil;
---	---

• Reconstrucția ecologică a ecosistemelor degradate se realizează, în principal, prin reîmpădurirea terenurilor degradate cu specii strict locale, ameliorarea pajiștilor prin metode ecologice și interzicerea temporară a unor activități tradiționale în perimetrele amenințate cu degradarea. • Promovarea colaborării la nivel național, prin cooperare și schimb de experiență, cu alte parcuri naturale și naționale, institute de cercetare, agenții de protecția mediului, O.N.G.-uri, fundații de mediu și persoane fizice în vederea realizării unor programe de cercetare și acțiuni comune de implementare a unor strategii de conservare a biodiversității și de sensibilizare și conștientizare a publicului.	• nerespectarea traseelor marcate; • creșterea cantităților de deșeuri rămase în urma vizitatorilor; • camparea aleatorie în zone sensibile din punct de vedere al biodiversității; • apariția acomodarilor netradiționale sau defectuos proiectate; • inabilitatea de a face față concurenței generate de cele 30.000 de arii protejate existente la nivel mondial; • apariția presiunilor generate de dezvoltarea excesivă a zonei Bran - Moieciu, Valea Prahovei; • eventualul eșec de a aduce infrastructura turistică la nivel european va duce la pierderea unor piețe turistice; • instalarea unui sistem de măsuri prea restrictive privind conservarea biodiversității fără justificarea acestora și popularizarea lor prin metode specifice. • riscul de incendiu al ariei protejate. • Degradarea ecosistemelor din cadrul ariilor protejate ca urmare a activităților antropice insuficient controlate. • Dispariția unor specii floristice și faunistice • Insuficienta implicare a populației în protecția valorilor de patrimoniu natural. • Incendierea stufului - arderea vegetației (miriști și pârhoale). • Înmulțirea necontrolată a speciilor invasive.
---	---

PATRIMONIUL CULTURAL

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• existența unui cadru complet și coerent de reglementare juridică a domeniului. • existența unui ansamblu bogat și divers de bunuri cu valoare de patrimoniu cultural, repartizate în zone compacte în plan teritorial. • programe naționale/regionale pentru cercetarea, conservarea și restaurarea obiectivelor patrimoniului cultural. • diversificarea piețelor interesate de bunurile și serviciile din domeniu. • extinderea și permanentizarea colaborărilor bilaterale, regionale și internaționale în scopul protejării și punerii în valoare a patrimoniului cultural.	• insuficiența programelor de formare a specialiștilor și a meșterilor cu meserii tradiționale, în procesul de protejare și punere în valoare a patrimoniului cultural. • lipsa unor preocupări sistematice, la nivel local, privind reinserția monumentelor istorice în spațiul comunitar și valorizarea potențialului lor, ca factor de creștere a calității vieții populației (în special în zonele mai izolate geografic din mediul rural). • o abordare intersectorială insuficientă privind punerea în valoare a patrimoniului cultural, îndeosebi legătura cu turismul, industria hotelieră, infrastructura, transporturi, etc. • insuficiența personalului de specialitate în domeniul managementului de proiecte sau managementului

	cultural.
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• existența programelor de finanțare naționale și internaționale - cu accent pe componenta Fonduri structurale. • poziționarea favorabilă pentru includerea în circuite turistice cu mai multe direcții: natură, patrimoniu imobil urban și rural pe distanțe relative mici, patrimoniu mobil (în muzee și colecții sătești) și patrimoniu imaterial bogat și valoros, existent.	• riscuri naturale (alunecări de teren, inundații - râuri sau torenți, seisme). • riscuri antropice (considerate principalele amenințări la adresa monumentelor. • Istorie - lipsa de fonduri, măsuri de restaurare improprii, modificarea cadrului natural și construit al monumentelor/contextual, etc.). • probabilitatea pierderilor unor izvoare vii crește odată cu trecerea timpului; același lucru se va întâmpla și cu obiecte și construcții de patrimoniu

V.2.3 TURISM

PUNCTE TARI	PUNCTE SLABE
• peisaje pitorești în zona montană (datorită reliefului carstic: chei, peșteri în Bucegi, sau bucolic, pastoral în Leaota; • martorii de eroziune de pe platoul Babele (Babele, Sfinxul); • relieful carstic: Peștera Ialomița, Cheile Tătarului, Zănoagei, Orzei, Horoabei, ș.a. • elemente hidrografice naturale (cascade) sau antropice: lacurile Bolboci, Scropoasa; • relief glaciari: circurile glaciare de sub Mecetul Turcesc, ș.a. • numeroase arii protejate de faună și floră, încadrate în zona Natura 2000; • zone naturale protejate de interes național constând și în 11 rezervații naturale, din care 10 se găsesc în zona Parcului Natural Bucegi; • atracții faunistice și floristice; • fond piscicol și cinegetic valoros; • Zimbrăria Neagra de la Bucșani; • Importante resurse balneare, valorificate în prezent prin stațiunea Pucioasa, recunoscută ca stațiune de interes național prin Hotărârea de Guvern nr. 852 ti 2008, izvoarele sărate-iodurare-bromuroase de la Vulcana Băi, ce înregistrează cea mai mare concentrație de iod dintre toate resursele balneare din țară și cele salin de la Bezdead și Glodeni. - Ariile istoric-culturale (patrimoniu construit, structuri muzeale) din care se remarcă: • complexul muzeal Curtea Domnească din Târgoviște, principal sit de patrimoniu construit al județului	• monumente ale naturii nepuse în valoare; • slaba valorificare a izvoarelor minerale existente desi sunt cunoscute de multa vreme' • lipsa unor statii turistice de interes national; • numar redus de statii balneoclimaterice de interes general(una singura la Pucioasa); • localitati cu resurse balneare nevalorificate; • multe biserici de lemn au nevoie de renovare, reabilitare ; • oferta limitata de locuri de cazare ; • probleme ale infrastructurii turistice și tehnice în localitatile cu resurse naturale și antropice; • promovarea turistica insuficienta (indicatoare de semnalizare a obiectivelor turistice, broșuri, pliante, puncte de informare). • lipsa infrastructurii de acces catre obiectivele turistice; • formele de prezentare în muzee sunt în general inechitate; • lipsa facilitatilor auxiliare de tip parcare, bufet de incinta, magazin de suveniruri, rampe de acces; • lipsa de materiale promotionale traduse sau mijloace moderne de traducere pentru turistii straini; • lipsa organizatiilor de promovare a turismului rural; • nu exista reglementari pentru posibilitatea folosirii bazelor din silvicultura în cadrul circuitulu turistic; • lipsa infrastructurii de mediu în localitatile pe raza carora exista obiective turistice sau care sunt potrivite pentru turism de recreere în zonele premontqne; • slaba dezvoltare a structurii de agrement'

element esențial în identitatea locală. • cele zece muzee ale municipiului Târgoviște (din care amintim: Muzeul de Istorie, Muzeul Tiparului și al Cărții Românești, Muzeul de Arheologie, Muzeul Scriitorilor Târgovișteni, Muzeul de Artă, Muzeul Poliției Române, ș.a.) și orașului Pucioasa (Muzeul Băilor, Muzeul Aviatic “Henry Coandă”), cărora li se adaugă un număr de colecții muzeale, puncte muzeale, case memoriale și expoziții permanente găzduite de mănăstiri sau cămine culturale; • complexul Palatului Brâncovenesc de la Potlogi (1698); • curtea Brâncovenească de la Doicești (1702); • curtea și Parcul Văcăreștilor de la Văcărești; • curtea Ghiculeștilor de la Răcari; • parcul Dalles de la Bucșani; • ruinele Curții feudale a Corbenilor (Corbii Mari); • ruinele Curții Cantacuzinilor de la Ciocănești; • Cetatea feudală de pământ de la Voinești; • Așezăminte religioase vechi din cuprinsul județului cu o valoare patrimonială importantă: • Mănăstirea Stelea (Sec. XVI), • Mănăstirea Dealu (sec XV), • Mănăstirea Vîforâta (1447-1456), • Mănăstirea Nucet (1485-1495), • Mănăstirea Cobia (1572), • Schitul Bunea (Vulcana Băi, Sec XVII), • Bisericile din lemn Cobia (Mislea, Frasin Vale, Copăcenii și Șerbești), Căndești – Vârtop, Valea Mare, Crângurile, Voinești – Oncești, Văleni-Dâmbovița – Mesteacăn, ș.a. • Centrul Internațional Ecumenic de la Vulcana Băi, • Manifestări culturale de tradiție și cu largă participare națională: • „Crizantema de Aur” Târgoviște – festivalul național de romanțe (46 de ediții), • „Ileana Sărăroiu” și „Ion Dolănescu” – festivaluri de muzică populară, • „Mugurii colidelor” – festival interjudețean de colinde la Aninoasa, • „Festivalul primarilor artiști” manifestare națională de la Aninoasa, • “Cîntecul oieresc” – festival – concurs la Cornățelu, • Cele patru tabere școlare, trei fiind situate în comuna Moroeni („Căprioara, „Cerbul” și „Vânătorul”) și una în comuna Tătărani (Centrul de agrement „Stejarul”),	• degradarea progresivă a patrimoniului cultural-turistic; • lipsa organizatiilor de promovare a turismului rural.
--	---

• Câteva întreceri sportive cu un grad mai mare de repetabilitate: • „Cupa secerișului” Șelaru – întrecere interjudețeană, • „Memorialul Henry Coandă” – concurs internațional de aeromodele și avioane captive; • Obiceiuri și tradiții locale unice : • „Geavrelele” – obicei popular din comuna Morteni • „Drăgaica” – manifestare populară la Băleni, • „Răvășitul oilor” la Runcu – obicei și serbare la coborârea ciobanilor din munte, • „Focul lui Sumedru” – obicei tradițional din comuna Râu Alb, • „Călușul” – tradițional la comunele Petrești, Odobești, Corbii Mari, ș. a. • Posibilități importante de agroturism în localitățile Moroeni și Pietroșița, Elemente naturale cu valoare turistică (vecinătate de context sau atracții punctuale): • Circurile și văile glaciare Obârșia, Doamnele și Șugărilor, udate de văile omonime; • Valea propriu-zisă a Ialomiței, cu caracter depresionar și cu o fizionomie unicat, fiind formată din 9 sectoare strâmte, cu caracter de chei și 7 bazine depresionare; • trasee turistice;	
OPORTUNITĂȚI	AMENINȚĂRI
• implicarea unor autorități locale pentru înființarea și/sau reabilitarea de stațiuni turistice și balneoclimaterice; • adaptarea la cerințele de calitate ale U.E; • potențial de turism cultural; • recâștigarea atractivității centrelor turistice tradiționale pentru turiști; • posibilitatea implementării relativ simple în circuitul turistic a unor trasee de drumeții; • reducerea deteriorării drumurilor agricole și forestiere create și folosite de maniera spontană prin repararea și întreținerea acestora ca urmare a practicării turismului; • existența programelor educaționale pentru calificarea și perfecționarea forței de muncă din domeniul turismului; • accesarea fondurilor europene în vederea reabilitării și dezvoltării zonelor turistice, dar și îmbunătățirii infrastructurii turistice; • utilizarea potențialului ariilor protejate în dezvoltarea ecoturismului;	• practicarea unui turism necontrolat cu posibilitatea de afectarea a cadrului natural și antropic; • riscul pierderii unor tradiții și obiceiuri populare datorită urbanizării accentuate, a îmbătrânirii populației din mediul rural și/sau a emigrării populației spre țările sau zonele dezvoltate economic; • măsuri de protecție a mediului în detrimentul activității turistice; • calitate slabă a mediului în unele zone; • stagnarea dezvoltării turismului rural; • dezvoltarea industrială, agricolă și silvică; • investiții scăzute în infrastructura turistică; • o imagine a stațiunilor balneare drept locuri de odihnă și tratament pentru bolnavi și vârstnici; • schimbarea șindrilei de la bisericile de lemn cu învelitoare din tablă și țiglă;

- creerea unor noi stațiuni turistice și revitalizarea celor vechi;
- promovarea mai intensă a bisericilor de lemn;
- dezvoltarea turismului montan;

V.3 DIAGNOSTIC PROSPECTIV

V.3.1 PEISAJ

Structurarea altimetrică, de la culmi de peste 2.500 m până la câmpii cu puțin peste 100 m altitudine generează la nivelul județului o diversitate de specii de plante, animale, păsări rare, ocrotite. Un mare număr de specii rare, relict și endemice sunt concentrate în masivele muntoase din județ.

Fauna județului Dâmbovița este bogată și diversă, ca o consecință a varietății ecosistemelor acvatice și terestre. Gradul mare de împădurire al județului, în special în zona montană și subcarpatică, asigură condiții bune de viață pentru multe specii de animale de interes cinegetic și științific.

Lăsând deoparte zonele unicat de notorietate înscrise în patrimoniul național sau local, peisajele specifice fiecărei forme de relief cu elemente oarecum comune pentru întreaga țară, modul de asociere și distribuția lor spațială creează premisele unei specificități dâmbovițene.

V.3.2 ARII PROTEJATE

La nivelul județului Dâmbovița sunt următoarele arii protejate:

ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES NAȚIONAL: PARCUL NATURAL BUCEGI

REZERVAȚII NATURALE situate în perimetrul Parcului Natural Bucegi: rezervația naturală mixtă Peștera - Cocora (Valea Horoabei - Cocora), rezervațiile naturale botanice Poiana Crucii și Valea Horoaba (Poiana Horoaba), rezervațiile naturale mixte Orzea - Zănoaga și Zănoaga - Lucăcilă, rezervația naturală mixtă Cheile Tătarului, rezervația naturală mixtă (speologică, geomorfologică) Peștera Rătei, rezervația naturală botanică Turbăria Lăptici, rezervația naturală paleontologică Plaiul Hoților.

Și rezervații situate în afara Parcului Natural Bucegi: rezervația naturală paleontologică Plaiul Domnesc, rezervația naturală mixtă (floristică, faunistică) Izvorul de la Corbii Ciungi, rezervația naturală Poiana cu narcise din Valea Neajlovului.

ARII NATURALE PROTEJATE DE INTERES COMUNITAR: ROSCI0013 Bucegi, ROSCI0014 Bucșani, ROSCI0102 Leaota, ROSCI0106 Lunca Mijlocie a Argeșului, ROSCI0344 Pădurile din Sudul Piemontului Căndești, ROSPA0124 Lacurile de pe Valea Ilfovului.

Principalele probleme ale ariilor natural protejate, ale siturilor Natura 2000 în județul Dâmbovița

Conservarea biodiversității din ariile cuprinse în rețeaua europeană *situri Natura 2000*, depinde în foarte mare măsură de continuarea practicării unei agriculturi de intensitate mică, deseori chiar tradițională. Abandonarea acestui fel de agricultură duce la mari pagube naturii și peisajului, cu toate că nu toate formele tradiționale de agricultură sunt inofensive ecologic. Majoritatea practicilor agricole moderne s-au dovedit deosebit de nocive pentru natura și peisaje. Pentru creșterea productivității, au fost distruse numeroase habitate rare, în special prin drenarea zonelor umede și irigarea zonelor aride. Pe alocuri, practicile de tip industrial aproape au eradicat plantele și animalele sălbatice. Folosirea intensivă a fertilizatoarelor, pesticidelor și ierbicidelor a dus la poluarea și distrugerea ariilor naturale învecinate.

Pășunatul în ariile silvice, în special în arboretele și plantațiile tinere în curs de regenerare, precum și în pădurile cu funcții de protecție poate fi devastator. Nu întâmplător Legea 46/2008 (Codul Silvic) interzice la art. 53 această practică. Este bine cunoscut că de multe ori în zonele izolate totuși pășunatul în zonele forestiere se practică și are consecințe nefaste ce generează distrugerea florei specifice.

Nu ar trebui să existe nici o **operațiune silvică** în ariile protejate din categoriile I - III. Exploatarea cherestelei ar trebui permisă doar în categoria a IV-a dacă aceasta slujește obiectivelor de conservare.

Pădurile din categoria a V-a ar trebui administrate astfel încât să se mențină sau să se mărească valoarea lor de conservare.

Poluarea aerului nu respectă nici o graniță. Nu trebuie neapărat ca factorul poluator să fie extrem de apropiat de obiectivul asupra căruia are efecte nefaste. Fenomenul de uscare a arborilor, bolile frunzelor și dispariția insectelor polenizatoare sunt câteva din consecințele directe ale acestui fenomen.

Focul poate fi generat de cauze naturale sau de mâna omului. Consecințele sunt la fel de grave, iar efectul focului combinat cu pășunatul intensiv este unul dramatic întrucât regenerarea naturală a pădurii este imposibilă în aceste condiții.

Generarea energiei poate afecta ariile protejate în fiecare etapă a procesului tehnologic: extragerea și transportul combustibililor, procesul de generare a curentului electric și transmiterea curentului electric sunt elemente care pot aduce deservicii zonelor protejate atât direct cât și indirect prin mutilarea peisajului. Centralele hidroelectrice, barajele și rezervoarele au adus pagube unei părți importante a parcurilor naționale deranjând echilibrul natural.

Industria manufacturieră poate afecta și ea ariile protejate din apropiere în principal prin efectele poluării și generării de trafic greu.

Industria extractivă pune probleme speciale. Multe arii protejate se suprapun cu locuri potențiale de aprovizionare cu rocile necesare pentru construcții și industrie. Extragerea și depozitarea agregatelor intră deseori în conflict direct cu scopurile unei arii protejate.

Turismul ca activitate economică poate cauza pagube mari ariilor protejate, în special dacă nu sunt administrate adecvat, dar poate aduce și mari beneficii. În câteva arii protejate există momente în care se creează o aglomerare de vizitatori, când lipsa de civism a unora dintre aceștia poate aduce mari deservicii naturii.

Transportul, în special cel rutier, are un impact crescând asupra ariilor protejate: prin poluarea aerului, congestie, zgomot și intruziune vizuală, prin însăși construirea drumurilor.

V.3.3 IZVOARE MINERALE ȘI GEOTERMALE

În Bucegi, în amonte de Lacul Scropoasa, se află o sursă de apă oligominerală necarbogazoasă (plată), numită "Șapte Izvoare".

Obiective și măsuri privind protejarea patrimoniului natural

Obiectivul principal: Protecția și conservarea patrimoniului natural

Protejarea patrimoniului natural prin aprobarea planurilor de management pentru zonele instituite ca protejate și extinderea acestora prin identificarea unor noi arii protejate reprezintă măsuri prioritare ale strategiei regionale de dezvoltare.

Priorități:

- Îmbunătățirea patrimoniului natural prin perfecționarea gestionării ariilor natural protejate, inclusiv completarea rețelei Natura 2000, adâncirea studiilor de specialitate pentru fundamentarea proiectelor; atribuirea în custodie a ariilor natural protejate.
- Asigurarea unui management adecvat (conform legislației în domeniu) în raport cu categoria ariei natural protejate;
- Preluarea în administrare/custodie a tuturor ariilor natural protejate declarate;
- Încetarea oricăror presiuni antropice asupra ariilor natural protejate.

V.3.4 TURISM

Teritoriul județului Dâmbovița beneficiază de forme de relief spectaculoase, de elemente geografice reprezentative pe seama cărora se poate fundamenta dezvoltarea unui turism durabil. Aceste elemente sunt: resursele minerale și termale cu calități terapeutice dovedite, rezervațiile și ariile naturale protejate, fondul piscicol bogat, potențialul râurilor și al lacurilor.

Potențialul turistic natural al județului Dâmbovița este dat de cadrul natural al treptelor de relief, de elementele de climă, de rețeaua hidrografică, fondul cinegetic și piscicol, toate acestea putându-se constitui în destinații turistice cu grad mare de atractivitate.

Potențialul turistic este constituit și din obiective de turism cultural. Zona are o istorie bogată, existând posibilități multiple de valorificare a obiectivelor istorice, de asemenea, rezervațiile și ariile protejate.

În materie de infrastructură de cazare, județul Dâmbovița dispune de o capacitate semnificativ mai mică comparativ cu județele învecinate, atât ca număr de structuri de primire cât și ca locuri disponibile în ele, aceste unități fiind concentrate în Municipiul Târgoviște și Pucioasa, în câteva comune ce aparțin zonei muntoase și în comuna Tătărani.

Comuna Moroeni și municipiul Târgoviște dispun de cele mai multe dintre unitățile de cazare (19, respectiv 12 unități).

În schimb, în orașul Pucioasa este înregistrată o scădere a capacității de cazare, ceea ce semnalează dispariția în stațiune a unor structuri de primire, cele nou înființate neputând suplini pierderea fostelor vile nationalizate.

Cele patru tabere școlare reprezintă de asemenea aproape un sfert din totalul capacității de cazare al județului, trei dintre acestea fiind situate în comuna Moroeni și una în comuna Tătărani. Din păcate, mai funcționează doar două, din care una reabilitată, Caprioara, singura, care și-a diversificat oferta, distantându-se de conceptul clasic de tabara școlară, una se afla în conservare, iar cea de a patra a suferit degradări grave din cauza unei alunecări de teren ce o face nefuncțională.

Județul Dâmbovița dispune de importante resurse balneare, valorificate în prezent prin stațiunea Pucioasa. De asemenea, întâlnim și izvoarele sărate-iodurare-bromuroase de la Vulcana Băi și izvoarele de apă sărată și sulfuroasă de la Bezdead. Ambele localități sunt foarte apropiate de stațiunea Pucioasa, dar nu sunt valorificate deoarece localitățile nu dispun de infrastructura necesară pentru acest lucru.

Stațiunea Pucioasa este relativ ușor accesibilă pentru transport rutier (DN 71), fiind situată la 22 km de Târgoviște, dar și CF.

Este încă precară infrastructura de turism în privința marcajelor turistice, a cabanelor montane sau accesibilității monumentelor naturale și istorice.

Dezvoltarea infrastructurii de turism din zonele protejate trebuie făcută astfel încât aceasta să nu dăuneze mediului, iar locuitorii să poată beneficia în mod direct de investițiile respective.

Dezvoltarea turismului ca prioritate a strategiei regionale trebuie să se realizeze în județ prin extinderea și modernizarea infrastructurii de cazare și agrement, crearea/modernizarea infrastructurilor conexe pentru valorificarea patrimoniului istoric și cultural (turism cultural și ecumenic), precum și dezvoltarea/modernizarea infrastructurilor specifice pentru valorificarea durabilă a resurselor naturale cu potențial turistic (turism de iarnă, combinat cu sporturi pe zăpadă, turism balnear).

Având în vedere promovarea insuficientă a valorilor turistice, una din direcțiile principale de intervenție trebuie să prevadă creșterea atractivității turistice a județului printr-o promovare eficientă: centre de promovare și informare turistică, internet, material promoțional.

Obiective și măsuri privind dezvoltarea turismului

Obiectivul strategic propus a fi fixat prin programele Consiliului Județean Dâmbovița bazate pe Planul de Amenajare a Teritoriului Județului este relansarea rapidă și durabilă a turismului prin reconsiderarea locului turismului în cadrul economiei județului, astfel încât el să devină un sector prioritar printr-o strategie coerentă a organismelor guvernamentale, a administrației județene, a instituțiilor locale și a cetățenilor.

Atingerea acestui obiectiv trebuie să conducă la:

- ◆ sporirea contribuției turismului la formarea PIB, de la 2,6% în prezent, la cca. 5-6 % în anul 2022 (obiectiv preluat din strategia la nivel național);

- ◆ satisfacerea cererii turistice potențiale interne și atragerea unui număr sporit de turiști români și străini pentru petrecerea sejururilor și vacanțelor;
- ◆ valorificarea potențialului zonei montane prin intrarea în rândul stațiunilor de sporturi specifice.
- ◆ crearea de oportunități de petrecere a timpului liber în stațiunea Pucioasa, pentru atragerea segmentului de vârstă tânără
- ◆ mărirea capacității de cazare, cu unități noi, moderne, cu teren suficient de amplu pentru diverse activități și dispuse în mijlocul naturii. În acest sens trebuie valorificat amplasamentul de la fosta cariera de gips, teren intrat în patrimoniul administrației locale.
- ◆ recăpătarea statutului de stațiune (măcar de interes local) pentru comuna Vulcana-Băi;
- ◆ sporirea contribuției turismului în cadrul veniturilor comunităților locale prin susținerea dezvoltării turismului rural în colaborare și cu A.N.T.R.E.C.;
- ◆ crearea unui număr de peste 1.500 de noi locuri de muncă directe în sectorul turistic, peste cele 400 de locuri existente în prezent.
- ◆ stimularea agenților economici pentru modernizarea și creșterea calității ofertei turistice, în scopul creșterii competitivității și atractivității ei pe piața internă și internațională.
- ◆ asigurarea creării unei imagini reale a zonelor turistice, menită să stimuleze cererea turistică internă și internațională.
- ◆ identificarea de noi produse și piețe turistice, a oportunităților de investiții și de fundamentare a programelor de dezvoltare, investiții și amenajare turistică.
- ◆ asigurarea unui parteneriat activ cu asociațiile profesionale, patronale, sindicale și organizațiile neguvernamentale, în sensul participării acestora la acțiunile vizând domeniul turismului.

În primăvara anului 2021, Ministerul Economiei, Antreprenoriatului și Turismului a recunoscut trei rute turistice naționale, care pun în valoare potențialul cultural și natural din zona județului Dâmbovița. Cele trei rute cultural-turistice, realizate de către Consiliul Județean Dâmbovița, sunt de interes național și poartă nume sugestive: „Din inima Bucureștiului spre munții Bucegi”, „Curți domnești și boierești muntenești” și „Drumul Brâncoveanului de la București la Sâmbăta de Sus și Făgăraș”. Toate au fost recunoscute ca urmare a analizei efectuate de specialiștii în domeniul turismului din cadrul Ministerului Economiei, Antreprenoriatului și Turismului. Aceste rute nu doar că vor să atragă turiștii prin valoarea istorică și frumusețea peisajelor, dar pot contribui decisiv și la atragerea de fonduri europene pentru dezvoltarea locurilor și a infrastructurii.

DIN INIMA BUCUREȘTIULUI SPRE MUNȚII BUCEGI Prima rută cuprinde obiective turistice din județele Ilfov, Dâmbovița, Prahova și din Municipiul București: pornește din centrul Capitalei, de la Palatul Cotroceni și Grădina Botanică, și ajunge la Potlogi, Nucet, Târgoviște, Sinaia și se încheie cu Vârful Omu. Turismul montan – în special prin sporturi de iarnă – și turismul balnear se prefigurează a fi principalele produse de sejur îndelungat. Cel cultural, al cărui obiectiv de bază este Curtea Domnească din Târgoviște, la care se adaugă foarte multe alte atracții de patrimoniu, îmbogățește experiența celor aflați în vacanță, însă poate constitui și un punct de atracție pentru turismul de tranzit sau cel de weekend. Dâmbovița constituie un teren propice pentru crearea unei diversități foarte mari de servicii turistice suplimentare, ca activități generatoare de venit și susținere a satisfacției și gradului de revenire al turiștilor. Se pot menționa aici, drept exemplu, organizarea de trasee tematice (traseu cultural iluminist cuprinzând palatele și bisericile brâncovenești precum cele din Târgoviște, Potlogi, Doicești; trasee ale așezămintelor religioase – Bisericile din lemn sau mănăstirile din jurul Târgoviștei, circuitul capitalelor Țării Românești, cuprinzând Târgoviște, Curtea de Argeș, Câmpulung și București), pachete de vânătoare sau pescuit sportiv, exploatarea brandului Dracula, trasee și alte sporturi montane, sau turism bazat pe evenimente culturale. Turiștii care se încumetă să ajungă la Vârful Omu pot trece mai întâi pe la monumentele naturale Babele și Sfinxul, aflate pe raza teritorială a județului Dâmbovița, în comuna Moroieni. Oferta turistică actuală a zonei montane aferentă Stațiunii Padina este bogată și se adresează unor grupuri de turiști cu diferite pasiuni. Iubitorii de drumeții au

la dispoziție 34 de trasee de diferite grade de dificultate, toate încadrate în peisaje care îți pot fura privirea. Nici cei pasionați de plimbări cu bicicleta nu sunt uitați – peste 60 de kilometri de drumuri le stau la dispoziție. În mod evident, amatorii de înălțimi sunt așteptați de mărețul munte. Pe de o parte, alpiniștii, începători sau nu, se pot bucura de unii dintre cei mai impunători pereți din țară – Peretele Coștilei și Peretele Văii Albe –, iar pe de altă parte, cei care vor doar să se bucure de priveliști au la dispoziție telecabina de la Bușteni și de la Sinaia, care face legătura cu platoul Bucegilor, la Peștera. În apropiere de Babele sunt amenajate și omologate trei pârtii de schi, așa că iubitorii sporturilor de iarnă au un loc special în tot acest traseu. Pescarii amatori și profesioniști pot pescui – cu autorizație, bineînțeles – pe Lacul de acumulare Bolboci. În fine, orice iubitor al naturii trebuie să își treacă pe lista priorităților și o vizită în Parcul Natural Bucegi, adăpost pentru peste 3.500 de specii de floră existente, multe dintre ele ocrotite de lege.

Cea de-a doua rută privilegiază conacele boierești și curțile domnești, începând cu cea mai veche, Câmpulung, continuând cu cea de la Curtea de Argeș, cu Conacul Golești și cel al Brătienilor, ajungând la Târgoviște, la Curtea Domnească, și în împrejurimi, pentru a continua în Prahova, la Filipeștii de Târg, Bucov, Urlați și Brebu. Curtea Domnească de la Târgoviște, cu Turnul Chindiei este restaurată în proporție de peste 60%, lucrările aflându-se și astăzi în desfășurare. Complexul Național Muzeal Curtea Domnească se află într-un vast proces de reabilitare și conservare grație unui proiect implementat de CJ Dâmbovița din fonduri europene, prin Programul Operațional Regional 2014 – 2020, Prioritatea de investiții 5.1 – Conservarea, protejarea și dezvoltarea patrimoniului natural și cultural, Axa prioritară 5 – Îmbunătățirea mediului urban și conservarea, protecția și valorificarea durabilă a patrimoniului cultural. Proiectul „Impulsionarea dezvoltării județului Dâmbovița și păstrarea identității culturale a fostei capitale a Țării Românești prin conservarea, protejarea, dezvoltarea și valorificarea Ansamblului Monumental Curtea Domnească din Târgoviște” urmărește valorificarea durabilă, prin conservare și protejare, a celor patru obiective istorice: ruinele Bisericii Paraclis, Turnul Chindiei, Biserica Domnească Mică „Sfânta Vineri” și Biserica Domnească „Adormirea Maicii Domnului” din cadrul complexului. „Prin acest proiect se vor reabilita ruinele Bisericii-Paraclis, Biserica Mare Adormirea Maicii Domnului, Biserica Sfânta Vineri și, nu în ultimul rând, Turnul Chindiei, un monument și obiectiv cultural, turistic, la nivel național, nu doar pentru județul Dâmbovița. Valoarea acestui proiect, cu termenul de finalizare iulie 2022, este de aproximativ 20 de milioane de lei, din fonduri europene, iar cofinanțarea CJ Dâmbovița este de 550.000 de lei

DRUMUL LUI BRÂNCOVEANU Ultima rută urmărește drumul lui Constantin Brâncoveanu, domnul Țării Românești între 1688 și 1714, de la Curtea Domnească de la București spre celelalte conace și curți domnești – Mogoșoaia, Potlogi, Târgoviște, Doicești – continuând peste munți, la Sâmbăta de Sus și Făgăraș. Pe această rută, turistul găsește ansamblul curții brâncovenești de la Sâmbăta de Sus – moștenirea dinastiei de la marele vornic Preda Brâncoveanu, bunicul domnitorului. În 1708, acesta din urmă ridică un palat asemănător cu cel de la Potlogi și Mogoșoaia, însă la finalul secolului al XVIII-lea, clădirea este dărâmată de guvernatorul Transilvaniei, din ea rămânând, până astăzi, doar pivnițele. Cei care vin pe moșia brâncovenească pot vizita noul palat, ridicat în secolul XIX de către Grigore Brâncoveanu.

V.4 DIAGNOSTIC GENERAL

Diagnosticul general pune în relație problemele specific relevate prin diagnosticul pe domenii și subdomenii în vederea evidențierii, prin tehnici de integrare, a disparitatăților, disfuncționalităților și potențialităților la nivel județean.

Se prezintă în continuare diagnosticul general al fiecăreia dintre aceste zone prin sintetizarea elementelor de favorabilitate care pot influența evoluția pozitivă a teritoriului, precum și a principalelor probleme, disparității și a principalelor probleme, disparității și disfuncționalității ce caracterizează structura teritoriului din arealul de referință.

V.4.1 ZONA MONTANA

Factori de favorabilitate

- cadru natural pitoresc datorită reliefului care prezintă o mare diversitate peisagistică fiind etajat de la câmpia joasă până la cele mai înalte piscuri ale Munților Bucegi;

- trasee turistice;

- patrimoniu natural deosebit format din: arii naturale protejate de interes național, situri de interes comunitar, arii de protecție specială avifaunistică.

- tipuri de habitate de interes comunitar, specii de mamifere și păsări de interes comunitar;

- potențial turistic natural foarte ridicat;

- zona importantă de turism montan, propice instalațiilor sportive pentru sporturi de iarnă.

Probleme principale

- echilibrul fragil al ariilor natural protejate care pot fi supuse riscului unor fenomene de degradare, pășunatul abuziv sau circulației turistice necontrolate;

- probleme ale infrastructurii turistice.

V.4.2 ZONA DEALURILOR SUBCARPATICE

Factori de favorabilitate

- climat de crușare;

- cadru natural pitoresc;

- izvoare de ape minerale și geotermale;

- zone cu fond cinegetic și piscicol;

- rezervația de zimbri de la Bucșani;

=amplasamente potențiale disponibile și la pret redus

Probleme principale

- riscul degradării cadrului natural ca urmare a unor factorii naturali: inundații pe cursuri de apă și torenți, alunecări de teren;

- deficient în activitățile turistice: nivel încă redus de modernizare a bazei de cazare și de diversificare a structurilor de agrement, slabă valorificare a potențialului pentru agroturism; resurse balneare neexploatate;

V.4.3 ZONA DE CÂMPIE

Factori de favorabilitate

- cadru natural pitoresc;

- zone cu fond cinegetic și piscicol;

- potențial turistic cultural ridicat în municipiul Târgoviște;

- prezența bisericilor de lemn;

- existența unor tradiții și obiceiuri stravechi

- existența a numeroase lacuri cu potențial turistic

- posibilități de practicare și a altor forme variate de turism: turismul în arii protejate, pescuitul sportive.

Probleme principale

- Echilibrul fragil al ariilor natural protejate care pot fi supuse riscului unor fenomene de degradare, pășunatul abuziv, coborârii pânzei de apă fratică, recoltarea speciilor protejate din flora și fauna salbatică;

- Insuficienta dezvoltare a structurilor de agrement.

Diagnosticul prospectiv și cel general prin care s-au prezentat principalele fenomene și procese cu evoluție în teritoriul județean, importante prin aspectele lor spațiale, vor sta la baza formulării direcțiilor de intervenție și a măsurilor necesare pentru atingerea obiectivelor strategice generale și specific fiecărui domeniu al amenajării teritoriului județean.

VI. STRATEGIA DE DEZVOLTARE SPAȚIALĂ

VI.1 INTRODUCERE

Strategia de dezvoltare spațială a județului cuprinde obiectivele strategice generale care vizează dezvoltarea teritoriului pe termen lung și mediu.

Obiectivele strategice generale indică direcțiile de bază de dezvoltare ale județului prin valorificarea potențialului natural, antropic și uman și care asigură eliminarea reducerii decalajelor dintre situația existentă și cea dorită.

Programul de măsuri este un set coerent și corelat de propuneri de dezvoltare/organizare spațială a teritoriului, structurat pe etape și responsabilități, în condițiile legii, care va cuprinde în mod obligatoriu și cele necesare pentru prevenirea, reducerea și compensarea efectelor negative asupra mediului, precum și de monitorizare a efectelor implementării acestora.

Măsurile de amenajare a teritoriului, subordonate obiectivelor specific amenajării teritoriului, au dimensiune spațială și caracter director, din acestea decurgând implicații cu caracter economic, social și de protecția mediului, susținute organizatoric și juridic, structurate pe etape, cu durate determinate: termen scurt și mediu (3 - 5 ani), termen mediu și lung (5 - 10 ani) și de perspectivă (10 - 15 ani).

VI.2 DOMENIUL ȚINTĂ ZONE PROTEJATE - TURISM; OBIECTIVE ALE DEZVOLTĂRII JUDEȚULUI DÂMBOVIȚA

VI.2.1 OBIECTIVE REFERITOARE LA PATRIMONIUL NATURAL PROTEJAT

VI.2.1.1 Protecția valorilor de patrimoniu natural național

Patrimoniul național al județului Dâmbovița este deosebit de valoros și diversificat. Zonele naturale protejate de interes național sunt: *Parcul Natural Bucegi* (sectorul dâmbovițean), cu cele 10 rezervații naturale toate constituite în fond forestier și aflându-se pe teritoriul administrativ al comunei Moroieni și una (Izvorul de la Corbii Ciungi) situată pe teritoriul administrativ al comunei Corbii Mari și Rezervația naturală *Poiana cu narcise*, situată pe teritoriul administrativ al comunelor Vișina și Petrești, în lunca Neajlovului, arie naturală protejată de interes național, inclusă în H.G. nr. 2151/2004 privind instituirea regimului de arie naturală protejată pentru noi zone.

Actiunea de protejare a patrimoniului natural propusa pentru județul Dâmbovița se corelează cu o serie de documente strategice la nivel european și național:

1. Programul Operational Sectorial de Mediu 2007-2013, Axa prioritară 4 – “ Implementarea Sistemelor Adecvate de Management PENTRU Protecția Naturii”
2. Strategia Națională de Conservare a Biodiversității.

Probleme majore:

Afectarea habitatelor și/sau speciilor de flora și/ sau fauna sălbatică de interes comunitar datorită activităților antropice;

Management deficitar al ariilor naturale protejate de interes național și/sau comunitar;

Insuficienta dezvoltare a infrastructurii pentru uz public, orientată către protecția și gestionarea mediului în ariile naturale protejate;

Lipsa unor studii actualizate privind habitatele și speciile de floră și/sau faună de interes național și comunitar;

Lipsa unor prevederi speciale în amenajamentele silvice referitoare la conservarea habitatelor din siturile Natura 2000;

Obiective:

- Eliminarea/ reducerea impactului asupra habitatelor și/sau speciilor de floră și/sau faună din cele 6 situri Natura 2000
- Asigurarea unui management eficient al celor 13 arii naturale protejate de interes național și 6 arii naturale protejate de interes comunitar
- Informarea și conștientizarea comunităților locale și a turiștilor privind importanța conservării diversității biologice și utilizării durabile a componentelor ei
- Actualizarea bazei de date cu habitatele și speciile de floră și faună din Parcul Natural Bucegi și evaluarea stării de conservare a acestora
- Informarea și conștientizarea turiștilor privind importanța conservării diversității biologice și utilizării durabile a componentelor ei
- Delimitarea în cadrul Amenajamentelor Ocoalelor Silvice Găești, Valea Mare, Răcari și Târgoviște a siturilor Natura 2000 și încadrarea pădurilor în grupe funcționale corespunzătoare
- Armonizarea planurilor de amenajare a teritoriului și urbanism în localitățile Moroieni, Bucșani, I.L. Caragiale, Petrești, Mătăsuru, Mogoșani, Odobești, Potlogi, Uliești, Corbii Mari, Costești din Vale, Găești, Ludești, Hulubești, Cobia, Crângurile, Gura Foi, Lucieni, Mănești, Tătărani, Nucet, Ulmi și Văcărești cu prevederile planurilor de management sau cu măsurile minime de conservare ale siturilor Natura 2000.

VI.2.1.2 Obiectivele specifice referitoare la protecția valorilor de patrimoniu natural din Parcul Natural Bucegi și din alte zone protejate:

1. Protecția peisajului de munte într-un mod durabil armonizând interacțiunea dintre capitalul natural din Parc și sistemul socio-economic limitrof, prin utilizarea judicioasă a resurselor naturale și prin păstrarea practicilor de construcție și a tradițiilor socio-culturale.
2. Conservarea valorii peisagistice a capitalului natural precum și a habitatelor/ecosistemelor și speciilor integrate acestuia, prin menținerea ori optimizarea structurii și funcționalității.
3. Reinventarierea speciilor de floră și faună, estimarea parametrilor structurali și funcționali ai acestora, identificarea și monitorizarea speciilor aflate pe Lista Roșie precum și a speciilor din anexele Directivei Habitats. Obiectivul vizează conservarea diversității specifice și genetice a populațiilor de floră și faună din cadrul Parcului și menținerea acestora la un nivel înalt.
4. Studiul diversității ecosistemice, prin identificarea habitatelor, tipurilor de ecosisteme, inclusiv zonele de ecoton, prin stabilirea limitelor spațiale, a stării lor de conservare. Realizarea obiectivului presupune o analiză a diversității geologice, paleontologice, geomorfologice, climatice, hidrologice, pedologice și biologice.
5. Sprijinirea Comunităților locale și a activităților tradiționale pentru dezvoltarea durabilă și păstrarea specificului socio-cultural, în armonie cu natura pentru redresarea echilibrului ecologic. În cazurile justificate se pot aproba, cu respectarea legii, exploatarea lemnului, pășunatul rațional, meșteșuguri tradiționale, artizanat, colectarea fructelor de pădure, a ciupercilor comestibile, vânătoare, pescuit și prelucrarea pietrei.
6. Realizarea unui turism adecvat, predominant ecoturistic, tematic sau agroturistic și fără exploatare intensive sau care depășesc toleranța ecologică, în colaborare cu operatorii în turism prin

programe cât mai variate și atractive care să asigure și posibilitatea educării acestora în scopul conservării naturii. Se urmărește susținerea acestui tip de turism prin:

a) intretinere trasee turistice marcate existente și trasee de alpinism și identificarea și îmbogățirea repertoriului acestora;

b) Propunere de noi instalații de transport și modernizarea celor existente ;

c) modernizări ale traseelor sau a altor căi de acces existente prin identificare, stabilirea lucrărilor necesare de refacere, modernizare, echipare cu mijloace de siguranță a circulației – indicatoare, scări metalice, balustrade, lanțuri și altele asemenea;

d) amplificarea numărului și suprafeței parcarilor și spațiilor de camping, cu dotări conform prevederilor legale, a spațiilor de depozitare a deșeurilor precum și utilități curente - apă, energie electrică și termică, canalizare, vetre de foc amenajate, conform prevederilor legale;

e) noi spații de cazare cu grad sporit de confort ;

f) puncte de informare mai bine amplasate, mai functionale și mai bine dotate cu materiale informative

g) îmbunătățirea comunicațiilor de telefonie mobilă, stații radio-emisie;

h) panouri indicatoare și de informare;

i) adăposturi simple contra intemperiilor, amplasamentul acestora va fi stabilit pe traseele cu grad ridicat de complexitate;

j) amplasare de refugii montane, cabane silvice de vânătoare, cabane turistice

k) dotări specifice pentru recreere cum ar fi construcții rustice din lemn pentru joacă, și altele asemenea, în spații special amenajate în intravilanul localităților la limita sau în perimetrul Parcului.

Se vor stabili:

a) toleranța ecologică a zonei/a teritoriului și capacitatea de suport;

b) numărul de turiști admiși pe oră/zi/săptămână/lună/an pentru suprafața respectivă;

c) cooperarea cu agențiile de mediu și organisme neguvernamentale;

d) cooperarea cu agențiile de turism;

VI.2.2 OBIECTIVE REFERITOARE LA PATRIMONIUL CULTURAL

Patrimoniul imaterial, târguri, expoziții, obiceiuri sau alte manifestări culturale ar trebui să fie exploatate în colaborare cu patrimoniul imobil creându-se în acest fel o legătură mai strânsă între cele două tipuri de patrimoniu (mobil și imobil).

Aceste puncte de atracții sunt dispuse pe întreg teritoriul județului Dâmbovița reprezentând un potențial turistic foarte important în special pentru valorificare în cadrul turismului de tranzit, al turelor integrate în pachete turistice complexe, sau al turismului de week-end dinspre centrele urbane mari din apropiere.

În schimb, acest tip de obiective necesită un efort important de amenajare turistică (signaletică, panouri informative, ghizi) și de preservare a patrimoniului. În prezentând (exceptând Complexul Muzeal Curtea Domnească, unde s-au realizat importante asemenea investiții) majoritatea acestor obiective sunt foarte puțin sau deloc semnalate (pe drumurile de acces), cunoscute de turiști (și chiar și de localnici) și amenajate pentru vizitatori și dispun prin urmare și puține surse de venit pentru a asigura viabilitatea unor asemenea servicii turistice.

În județul Dâmbovița necesitatea unor programe este evidentă și necesară pentru dezvoltarea unor regiuni ale județului în momentul de față sunt lipsite de interes pentru posibili turisti datorită faptului că monumentele sau obiectivele culturale sunt neexploatabile din cauza degradării acestora , a dificultăților de acces sau din lipsa unor surse de informare suficient de vizibile. Dezvoltarea de activități recreative în aer

liber: tururi pe bicicleta, motocicletă, ateliere mestesugărești, festivaluri etc. Combinată cu o exploatare modernă a monumentelor și siturilor istorice poate și ar trebui să conducă la o dezvoltare a zonelor respective.

Vor fi urmărite următoarele obiective principale în domeniul culturii:

- a) creșterea gradului de acces și de participare la cultură;
- b) promovarea diversității și preservarea identităților culturale;
- c) promovarea multiculturalismului și protejarea culturii minorităților;
- d) protejarea și punerea în valoare a patrimoniului cultural județean, material și imaterial;
- e) susținerea circulației operelor și a creațiilor, promovarea dialogului intercultural și a creației culturale în circuitul național și județean de valori;
- f) sprijinirea mobilității specialiștilor din domeniul culturii;
- g) stimularea vieții culturale în cadrul comunităților locale și apropierea acestora de valorile culturii;
- h) susținerea participării comunităților la dezvoltarea societății cunoașterii, prin asumarea de către instituțiile publice de cultură a funcțiilor de centre de acces universal la informație;
- i) proiectarea unui sistem specific de protecție socială pentru creatori și specialiști;
- j) stimularea dezvoltării sectorului industriilor culturale;
- k) formarea și specializarea resurselor umane din sectorul culturii;
- l) promovarea de programe și proiecte în domeniul educației adulților;

VI.2.3 OBIECTIVE REFERITOARE LA IZVOARELE MINERALE ȘI GEOTERMALE

Protejarea și valorificarea durabilă a resurselor minerale

Se instituie zona de protecție sanitară cu regim sever sau cu regim de restricții precum și perimetru de protecție hidrogeologică în jurul surselor de ape minerale utilizate pentru cura internă sau pentru îmbuteliere, în scopul prevenirii pericolului de alterare a calității resurselor de apă.

Se impune adoptarea unei strategii coerente de utilizare a apelor geotermale cu procent pe exploatarea durabilă a acestora. Aceasta măsură este necesară să se aplice în unitățile administrative-teritoriale care au zone de exploatare durabilă a acestora.

Uneori în timpul infiltrațiilor, venind în contact cu unele straturi de roci, apele se mineralizează, apărând la suprafață ca ape minerale, cum sunt în județul Dâmbovița, cele de la Pucioasa (apele sulfuroase, clorurosodice, sulfatate, bicarbonatate) sau de la Vulcana Băi (iodurate, bromurate).

Ape minerale cu diferite compoziții (mai ales saline) s-au descoperit la Ursei, Vârfuri, Bezdead, Glodeni. Cele de la Gura Ocniței sunt valorificate încă din 1959.

VI.2.4 OBIECTIVE REFERITOARE LA TURISM

Patrimoniul natural și cultural al județului Dâmbovița sugerează fără îndoială un potențial turistic extraordinar, încă nevalorificat suficient. Ca factor favorizant, este de subliniat poziția județului aproape de o bază de atracție de potențiali turiști foarte numeroasă (primordial din zona capitalei și a Regiunii Sud-Muntenia). Contextul favorabil constă și în desemnarea ca obiective de interes național a două puncte mari de potențial turistic (Pucioasa - stațiune de interes național, și platoul Padina - Peștera, desemnat inițial ca fiind una din locațiile Festivalului Olimpic de Tineret European, eveniment de interes internațional). Cu toate acestea în final manifestarea a utilizat în final infrastructura județelor Prahova și Brașov simplul fapt că pentru prima oară zona Padina-Peștera a fost luată serios în discuție la nivel național conferă speranța accesului pentru această locație la fonduri guvernamentale și o poziție superioară în lista priorităților naționale. Acest

lucru a determinat ca autoritățile județene să declanșeze realizarea unui Master plan, urmat de o documentație de urbanism care să identifice calea de dezvoltare a zonei în mod armonios cu statutul de Parc natural și să dea soluții la problemele majore: accesibilitate, infrastructura edilitară, infrastructura turistică (cazare, alimentație publică, dotări specifice), instalații sportive și de transport pe cablu.

Analiza situației actuale, relevă un nivel al dezvoltării turismului mult inferior județelor vecine. Pe de o parte, acest lucru implică necesitatea unui efort semnificativ și concentrat în a dezvolta acest domeniu, iar pe de altă parte, se poate întrezări și o oportunitate: aceea că județul Dâmbovița nu este afectat încă de congestie și dezvoltare imobiliară haotică, prețuri prohibitive și alterare a cadrului natural. Ocazia unică conferită de acest fapt este aceea de a putea construi pe o bază solidă, un concept unitar de turism sustenabil, diferențiat prin calitate, respect față de natură și accesibilitate pentru turiști.

Obiectivele specifice ce se înscriu în acest demers vizează trei linii importante de acțiune. Dezvoltarea ofertei turistice se referă la totalitatea factorilor ce vor reprezenta elemente de atracție a turiștilor. Obiectivul de creștere a accesibilității prevede o abordare unitară de asigurare a fluenței și atractivității rutelor turistice din județ. Al treilea obiectiv completează primele două, asigurând o comunicare a poziționării pe piața de turism din România a județului Dâmbovița. Este important însă de subliniat o secvențialitate a acestor obiective. Investițiile majore în promovare trebuie să urmeze - și nu să preceadă — progrese reale în celelalte două paliere, pentru a asigura un grad ridicat de satisfacție a turiștilor astfel atrași și un efect multiplicator (prin comunicare de la persoana la persoana) pozitiv.

Îmbunătățirea infrastructurii tehnice și turistice

Dezvoltarea turistică a unei zone este direct proporțională cu dezvoltarea celorlalte servicii turistice, întrucât acestea pun de fapt în valoare potențialul natural și antropic, făcându-l accesibil turiștilor. Resursele existente pot lua forma produselor turistice numai în condițiile prestării serviciilor specifice (transport, cazare, alimentație, dotări pentru sporturi, etc.). Altfel, resurse de excepție pot rămâne în afara circuitului economic. Serviciile de cazare includ atât baza tehnico-materială, cât și componenta de resurse umane angrenate în activitatea de turism.

Problemele principale ale infrastructurii turistice se referă la nivelul insuficient de modernizare a bazei de cazare care are încă un grad redus de confort și calitate a serviciilor. Structurile de agrement, ramase în urma față de celelalte structuri de bază, cazare, masă și transport, trebuie dezvoltate și diversificate.

Se propune reducerea deficitului infrastructurii în localitățile cu potențial turistic, urmărind creșterea competitivității turismului dâmbovițean și creșterea veniturilor realizate prin atragerea turiștilor.

Se propune dezvoltarea echilibrată a infrastructurii turistice în concordanță cu potențialul specific al fiecărui areal turistic prin:

- Reabilitarea infrastructurii tehnice a zonelor cu potențial turistic
- Infrastructura de acces nemodernizată spre unele obiective turistice și echiparea tehnico-edilitară deficitară în zonele rurale cu potențial turistic ridicat afectează dezvoltarea activităților turistice.
- Dezvoltarea și diversificarea turismului, îmbunătățirea calitatii serviciilor turistice și dezvoltarea tuturor serviciilor sunt strict condiționate de starea infrastructurii tehnice a teritoriului și localităților.

În consecință propunerile vizează:

- Asigurarea căilor de acces spre obiectivele turistice naturale sau culturale prin modernizarea și dezvoltarea rețelelor de transport național și local;
- Echiparea edilitară corespunzătoare a localităților cu potențial turistic (alimentare cu apă, canalizare, epurare, telecomunicații);
- Construirea de parcuri în zonele turistice;

- Crearea și dezvoltarea infrastructurii corespunzătoare obiectivelor de interes turistic, parcurilor și ariilor naturale protejate din județ;
- Sistem integrat de marcare și inscripționare în mai multe limbi a cailor de acces către obiectivele turistice;
- Realizarea și extinderea marcajelor de tip panou stradal pentru resursele naturale și antropice.
- Dezvoltarea structurilor de cazare și alte servicii în mod diferentiat în funcție de formele de turism și localizarile în teritoriu
- Dezvoltarea structurilor de cazare în localitățile cu concentrare mare a resurselor naturale;
- Modernizarea și extinderea bazelor de cazare montane;
- Dezvoltarea bazei de cazare în localitățile cu resurse balneare insuficient valorificate sau nevalorificate;
- Crearea / amenajarea de structuri turistice de primire pentru turismul de tranzit (motel, han) pe traseele rutiere principale, în zonele extravilane situate în apropierea unor localități turistice ;
- Extinderea ofertei pentru în zonele montane, prin valorificarea potențialului schiabil.
- Extinderea ofertei pentru activități sportive în stațiunile balneare.

Creșterea competitivității sectorului turistic

Strategia regională vizează creșterea capacității de angajare și ocupare prin adaptarea forței de muncă la necesitățile pieței muncii și societății și economiei bazate pe cunoaștere.

Asigurarea resurselor umane în turism, se propune a se realiza prin pregătirea la nivel superior a personalului pentru activități turistice, în vederea asigurării unor servicii la standarde corespunzătoare cerințelor actuale.

Măsurile propuse au în vedere instruirea, perfecționarea personalului și a celor care activează în turism, precum și adaptarea învățământului preuniversitar și de nivel superior în acest domeniu, la exigentele Uniunii Europene, organizarea de cursuri de perfecționare și pregătire în: marketing, gastronomie, comportament, ghizi specializați, legislație etc.

Promovarea ofertei turistice pe baza îmbunătățirii sistemului de comunicare în turism

Oferta turistică a județului joacă în rol important în a descrie aportul pe care îl poate avea acest domeniu la economia județului. Pe lângă o ofertă esențială de servicii turistice de bază (cazare, alimentație) de calitate, serviciile suplimentare sunt cele care determină fluxul de turiști precum și veniturile generate de aceștia. Județul Dâmbovița dispune de marele avantaj de a înregistra o diversitate foarte mare de patrimoniu (natural, construit, cultural) ce permit o serie întreagă de produse turistice atractive și variate.

Trei elemente sunt esențiale în construirea ofertei turistice a județului și anume: diversitatea, asigurarea calității și sustenabilitatea, abordate separat în măsurile prezentate mai jos.

Dezvoltarea și diversificarea ofertei turistice în raport cu potențialul turistic al fiecărei zone

Turismul montan, în special prin sporturi de iarnă, și turismul balnear se prefigurează ca fiind principalele produse turistice de sejur îndelungat. Turismul cultural - al cărui obiectiv de bază este Curtea Domnească din Târgoviște, la care se adaugă foarte multe alte atracții de patrimoniu - îmbogățește experiența turistică a turiștilor aflați în sejur sau constituie un atractor pentru turism de tranzit sau de week-end. Dâmbovița constituie un teren propice pentru crearea unei diversități foarte mari de servicii turistice suplimentare, ca activități generatoare de venit și susținere a satisfacției și gradului de revenire al turiștilor.

Oferta turistică a județului Dâmbovița este diversă, existând posibilitatea practicării mai multor forme de turism (există oferte pentru pasionații de cultură și istorie, ori celor interesați de tratamente balneare, de monumente ale naturii, de sporturi de iarnă și nu numai, oferte pentru pasionații de vânătoare și pescuit sau

pentru cei pasionați de folclor, religie, tradiții și obiceiuri). Cele mai practicate forme de turism în județul Dâmbovița sunt:

- **turismul montan** care beneficiază de un climat moderat caracterizat prin confort termic, viscole reduse, avalanșe puține și o persistență a stratului de zăpadă de până la 180 - 200 zile/an, favorizante pentru practicarea alpinismului, drumeției, a diferitelor forme de schi, snowboarding și a altor sporturi de iarnă

- **turismul balnear** recunoscut prin bogăția și valoarea factorilor de cură naturală (ape minerale și termominerale), utilizat în profilaxia și terapia diverselor maladii ca și pentru întreținere și

- **turismul cultural** de mare reprezentativitate, data fiind istoria noastră multimilenară, nominalizat prin:

- existența a numeroase valori de patrimoniu cultural de interes național și internațional, între care se remarcă biserici și ansambluri mănăstirești, monumente și ansambluri de arhitectură și de artă, ansambluri urbane, centre istorice și situri arheologice;
- tezaurul etnografic și folcloric românesc de mare originalitate reprezentat prin arhitectura specifică satelor, bisericile de lemn, prelucrarea lemnului, portul popular, arta decorării, manifestări etnoculturale și religioase tradiționale, târguri și expoziții muzeale etnografice în aer liber, etc.

VII. OBIECTIVE STRATEGICE - DEZVOLTAREA TURISMULUI, CA SECTOR CU POTENȚIAL APORT SEMNIFICATIV LA CREȘTEREA ECONOMICĂ A JUDEȚULUI

Obiectivul major general al Planului de Amenajare a Teritoriului Județean Dâmbovița vizează „Dezvoltarea durabilă a județului Dâmbovița - crearea unui mediu economico-social competitiv, stabil, sanatos și diversificat, asigurarea creșterii economice continue, creșterea calității vieții cetățenilor și reducerea decalajelor de dezvoltare față de regiunile Uniunii Europene”

Obiectivele specifice au fost stabilite și aprobate prin studiul **Strategia de dezvoltare durabilă a județului Dâmbovița pentru perioada 2012-2020** la care se adaugă un al patrulea obiectiv major, poate cel mai important:

- a) Inițierea de zone și obiective certificate sau atestate în vederea creșterii prestigiului și atragerii de fonduri din surse guvernamentale și/sau europene
- b) Dezvoltarea ofertei turistice se referă la totalitatea factorilor ce vor reprezenta elemente de atracție a turiștilor.
- c) Obiectivul de creștere a accesibilității prevede o abordare unitară de asigurare a fluenței și atractivității rutelor turistice din județ.
- d) Al treilea obiectiv completează primele două, asigurând o comunicare a poziționării pe piața de turism din România a județului Dâmbovița.

VII.1 OBIECTIV SPECIFIC : INIȚIAREA DE ZONE ȘI OBIECTIVE CERTIFICATE SAU ATESTATE, ÎN VEDEREA CREȘTERII PRESTIGIULUI ȘI A ATRAGERII DE FONDURI DIN SURSE GUVERNAMENTALE ȘI SAU EUROPENE

Potențialul turistic al zonei montane dâmbovițene, respectiv zona Moroieni-Padina-Peștera, precum și zona dâmbovițeană a munților Leaota este unanim recunoscut și de necontestat, dar acest lucru nu este certificat și prin recunoaștere oficială. De la stadiul de constatare ipotetică la realizarea infrastructurii care să fie și validată de consumatori este un drum lung și anevoios. Identice stau lucrurile și cu zone care au funcționat drept sursă de servicii balneare sau ape minerale, dar în prezent nu au un statut clar. Astfel orice încercare de a introduce obiectivele amintite mai sus în programe cu finanțare guvernamentală, surse din U.E. sau chiar județene, se lovesc de lipsa acestui statut.

DISFUNCTIIONALITĂȚI: Obiectivele turistice de primă mărime ale județului Dâmbovița, sunt fie neclasificate, fie nu au un statut clar privitor la poziția în piața turismului

MĂSURA : Înființarea stațiunii turistice de interes național Moroeni-Padina-Peștera (posibil Centru Național Olimpic pentru sporturi de iarnă)

Orice unitate teritorial administrativă încearcă să-și maximizeze sursele de venit, prestigiul și faima. Șansa Văii Prahovei de a fi situată pe principalul culoar național rutier (D.N. 1), a atras o dezvoltare exponențială a turismului în această zonă, de multe ori în detrimentul zonei dâmbovițene a Bucegilor, cu accesibilitate "controlată" tocmai din zona prahoveană. Dacă localitățile de pe Valea Prahovei s-au amplificat până la sufocare, abruptul prahovean nu este nici pe departe primitor pentru dezvoltarea unor activități montane, de valoare condițiilor din Dâmbovița. În particular, pârtiile de ski de pe versantul prahovean, sunt fie foarte dificile (vezi Valea lui Carp) fie de mici dimensiuni. (Valea Dorului și mai recent Valea Soarelui). Condițiile oferite de zona Moroeni-Padina –Peștera, având drept axa majoră Valea Ialomiței, degajarea platoului Padina, zona Peștera, versantul Cocora-Babele, Valea Obârșia Ialomiței, formează un sistem propice dezvoltării unei Stațiuni turistice de interes național, cu posibilități concrete de a se dezvolta aici toate dotările sportive, de competiție, cazare, alimentație publică și antrenament necesare unui Centru Național olimpic pentru sporturi de iarnă, dar și a dotărilor de turism care să asigure sustenabilitatea din punct de vedere economic. În arealul viitoarei stațiuni se afla numeroase puncte de interes, inclusiv monumnte ale naturii, care să justifice atractivitate și din punct de vedere strict turistic, Situată în zona Padina-Peștera într-o vale cu valențe depresionare, generoasă ca și dimensiuni și declivitate, creează premiza organizării unei Stațiuni „aerisite”, în care să se regasească pe lângă cazare și alimentație publică, facilități de acces și parcare, petrecere a timpului liber și dotări sportive atât pentru sezonul de iarnă, cât și pentru cel de vară.

MĂSURA : Realizare unui Studiu de Oportunitate și Fezabilitate pentru complexul format din stațiunea turistică Leaota și cele 3 microstațiuni satelit și coordonarea etapelor de proiectare, avizare și realizare cu SF-ul elaborat de Consiliu Județean Argeș.

Munții Leaota reprezintă unul din ultimele "bastioane" ale cadrului natural nealterat de nici unul din factorii clasici: poluarea aerului, turism, poluare vizuală. Atuurile Munților Leaota sunt date de structura lor cristalină, care creează peisaje bucolice și care permit panorame largi, generoase. Totodată, aceste forme de relief domoale, permit realizarea de pârtii de ski de dificultate medie și mică, specifice microstațiunilor și a celor destinate vacanțelor de familie. Au fost identificate trei locații asupra cărora este nevoie ca de urgență să fie elaborate studii de oportunitate și fezabilitate coordonate cu studiile deja întreprinse de C.J. Argeș asupra zonelor învecinate. În acest sens există semnat un protocol de colaborare al Cj: Dâmbovița cu C. J. Argeș.

VII.2 OBIECTIV SPECIFIC : DEZVOLTAREA OFERTEI TURISTICE A JUDEȚULUI, ÎN ACORD CU PRINCIPIILE DEZVOLTĂRII DURABILE

Oferta turistică a județului joacă în rol important în a descrie aportul pe care îl poate avea acest domeniu la economia județului. Județul Dâmbovița dispune de marele avantaj de a înregistra o diversitate foarte mare de patrimoniu (natural, construit, cultural) ce permite o serie întreagă de produse turistice atractive și variate.

Trei elemente sunt esențiale în construirea ofertei turistice a județului și anume: diversitatea, asigurarea calității și sustenabilitatea.

DISFUNCȚIONALITĂȚI: Turismul dâmbovițean are o pondere extrem de mică în produsul intern brut, în special datorită slabei sale diversități

MĂSURA : Sporirea capacității și diversității ofertei de produse și servicii turistice din județ pentru prelungirea duratei șederii și a veniturilor încasate din turism

Servicii turistice specifice:

- ▣ Servicii culturale;
- ▣ Servicii de agrement;
- ▣ Servicii de tratament și cură balneară;

- ▣ Servicii de cazare și alimentație publică;
 - ▣ Servicii de informare și promovare.
- Servicii turistice nespecifice:
- ▣ Infrastructura edilitară și de mediu;
 - ▣ Altele.

Municipiul Târgoviște concentrează un număr de 703 locuri de cazare în 16 structuri de primire turistică, respectiv 6 hoteluri, 7 pensiuni, 1 hostel și 2 unități de tip camere de închiriat. Problema principală în orașul Târgoviște este calitatea insuficientă a condițiilor de cazare, structurile de primire fiind clasificate în general cu maxim 3 stele, o singura structura fiind clasificată la 4 stele..

Astfel, o prioritate pentru dezvoltarea formei de turism urban este creșterea calității și capacității de cazare, în principal hoteluri cu clasificare superioară. Pentru eventuala preferință a turiștilor față de pensiuni, acestea ar trebui să fie disponibile în număr suficient în comunele adiacente (de exemplu Aninoasa, Ulmi, Râzvad, Șotânga).

Cea mai mare concentrare a patrimoniului construit de interes național se regăsește în localitățile: municipiul Târgoviște, orașul Fieni, orașul Pucioasa și comunele Aninoasa, Bărbulețu, Brănești, Buciumeni, Căndești, Cobia, Doicești, Glodeni, Gura Ocniței, Malu cu Flori, Moroeni, Moțâieni, Ocnița, Potlogi, Pietroșița, Pucheni, Râzvad, Runcu, Șotânga, Voinești, Vulcana Băi, cărora, conform, li se adaugă comunele Bezdead, Vișinești, Dragomirești, Tătărani și Văleni Dâmbovița. Un patrimoniu arheologic deosebit, de valoare națională, neexploatat din punct de vedere turistic se regăsește în comunele Comișani, Iledera, Mătăsaru, Mogoșani, Voinești și , bineînțeles, în municipiul Târgoviște. De o mare însemnătate cultural-istorică sunt bisericile satelor Corbii Mari, Potlogi, Pătroaia (Crângurile), Ludești, Bărbulețu, Pietroșița, Cornățelu și Săcuieni (Gura Ocniței), Cobia, Gorgota (Râzvad) și Crevedia, precum și mănăstirile aflate în cult (printre cele mai valoroase numărându-se Dealu, Nucet, Stelea, Vîforâta) și cele mai importante curți domnești și boierești din județ (Târgoviște, Potlogi și Doicești, Văcărești și ansamblul de la Ghergani – Răcari).

Ansambluri rurale clasate întâlnim în special în cele două zone de peisaj cultural din nordul județului– în Aninoasa, Bezdead, Căndești Deal, Dealu Mare, Gura Bărbulețului, Malu cu Flori, Pietroșița și Văleni Dâmbovița. Satele de câmpie, fără a avea ansambluri sau zone compacte atât de bine definite, păstrează totuși multe caracteristici istorice de valoare locală, precum și un atrimoniu imaterial valoros, remarcându-se zone de gradul I și 2 de interes în bazinul Argeșului (Costeștii din Vale, Mogoșani, Odobești, Potlogi, Vișina și Uliești), pe cursul mijlociu al Ialomiței (Bucșani, Băleni, Cornățelu), și între Argeș și Dâmbovița (Ludești, Hulubești, Valea Mare, Cobia, Crângurile, Gura Fcii, Dragodana).

Partea de vest a județului se remarcă prin influența existenței până de curând a industriei extractive, dar și cu o puternică marcă tradițională, practicându-se încă meșteșuguri originare .

În ceea ce privește activitatea muzeistică din județul Dâmbovița se impune punerea în valoare a celor 14 muzee și case memoriale. De maxima urgență este asigurarea și valorificarea turistică a Ansamblului rural Pietrosita, de deprte cea mai valoroasa zona compacta cu specific traditional care risca sa se dezagrege daca nu va intra urgent intr-un program de reabilitare și conservare pentru a oferi condiții decente de practicare a turismului.

Alaturi de Palatul Brâncovenesc de la Potlogi, mănăstirile Stelea, Nucet, Dealu și Vîforâta, biserica vechii mănastiri Cobia, obiective care au avut parte de lucrări de restaurare/refacere se impune realizarea unui program realist si pentru multe alte obiective. . De asemenea, o parte din bisericile de lemn ale Dâmboviței au fost restaurate, acest segment fiind cel mai aproape de realizarea dezideratului de formare a unui traseu de turism cultural. În afara acestor investiții, situația patrimoniului construit este departe de a fi rezolvată, acesta fiind supus tuturor riscurilor obișnuite în acest domeniu, în special cele generate de acțiunea neavizată, neglijență sau chiar distructivă a oamenilor.

În conformitate cu Strategia sectorială în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020, situația din județul Dâmbovița cu privire la baza cadastrală pentru patrimoniul construit și zonele protejate din România, monumente de categorie A și B, este următoarea: 59% dintre obiectivele

incluse în Lista Monumentelor Istorice sunt înscrise în această bază, procent care este superior nu numai mediei regionale, dar și celei naționale (30,42%). În ceea ce privește starea de conservare a monumentelor, în județul Dâmbovița 65 de monumente sunt în stare foarte bună, 574 în stare bună, 472 în stare mediocră, iar 31 sunt în precolaps, 23 în stare de colaps și despre 74 de monumente nu se cunosc informații.

Unul dintre cele mai grave riscuri care afectează monumentele de patrimoniu și în special ansamblurile rurale este reprezentat de acțiunea invazivă a proprietarilor.

Conform analizelor realizate de către experții Complexului Național Muzeal Curtea Domnească a reieșit că, din cele 60 de monumente inventariate în 13 comune și 3 orașe, 30 de monumente au fost puternic afectate, sunt neidentificate sau dispărute:

▣ Există monumente arse, demolate care încă figurează în LMI, dar în locul lor există construcții noi (Brănești, Buciumeni, Finta etc.);

▣ Există monumente puternic afectate de intervenții neautorizate, în special biserici (ex. Românești);

▣ Sunt monumente neidentificate, în lipsa elementelor minimale de identificare;

▣ Există „obiective”(monumente) de importanță națională care nu sunt clasate.

Turismul itinerant este bazat în principal pe notorietatea și gradul de interes purtat de obiectivele de pe traseul turistic propus. Atractivitatea pentru turiști nu se poate realiza însă numai cu obiectivul principal, ci este necesară „asezonarea” cu elemente de atracție din zona: obiceiuri și tradiții locale, meșteșuguri tradiționale păstrate, produse specifice. Unele din acestea sunt cunoscute, altele trebuie identificate, evaluate și puse în valoare. Produse locale cum ar fi țuica de Vârfuri-Visinești-Urseiu, renumitele mere de Voinești, sau cascavaua de Moroieni-Muscel pot constitui o atracție deosebită dacă prezentarea, punerea în valoare este făcută cu profesionalism.

Turismul rural sau agroturismul, ca formă predominantă pentru turismul din zonele rurale, presupune totuși existența unor monumente naturale sau istorice atractive, restaurate și puse în valoare, într-un cadru natural peisager nedegradat, astfel încât să crească atractivitatea și notorietatea zonei din punct de vedere turistic.

Agroturismul și eco-turismul sunt de asemenea arii de potențială dezvoltare turistică în Dâmbovița, fiind asociate în special zonelor bogate etnografic și din punct de vedere al peisajului rural. În acest domeniu, GAL-urile trebuie capacitate pentru ca domeniul turistic să devină prioritar în tipologia proiectelor susținute și finanțate, iar elementele de infrastructură să asigure și condiții dezvoltării turismului.

În Dâmbovița, principala zonă de interes în acest sens este jumătatea de nord a județului, (de la Târgoviște până la limita de nord), cu un bogat patrimoniu construit tradițional, unde există și o concentrare mare de monumente naturale și istorice de importanță națională.

Acelasi cătun Muscel, amintit mai sus, poate prospera prin proiectul deosebit de original de „locuire vremelnică a unui sat tradițional”, gândit în urma cu mai mulți ani dar nematerializat încă..

Turismul urban (Târgoviște) se referă în general la petrecerea timpului liber sau a unor mini-vacanțe pentru desfășurarea unor activități diverse culturale și/sau de agrement în oraș.

Turismul cultural reprezintă o formă adresată celor doritori să-și îmbogățească cunoștințele de istorie, arta populară, etnografie și folclor.

Taberele de creație reprezintă o variantă a turismului cultural, iar desfășurarea lor se soldează de regula cu piese de artă ce rămân în patrimoniul colectivităților, putându-se contura ansambluri sau obiecte de interes.

Târgurile, expozițiile, festivalurile, serbările, balurile, atelierile meșteșugărești etc. reprezintă resurse care trebuie să potențeze actul turistic oferit de patrimoniul construit și peisaj.

Evenimentele culturale trebuie să reprezinte o preocupare permanentă din partea autorităților locale, dar și a actorilor societății civile, în special în comunele cu patrimoniul cultural construit dar și imaterial prin forme de manifestare cât mai diverse.

Conform distribuției atracțiilor turistice în funcție de existența unor centre artisanale, obiceiuri tradiționale, târguri și manifestări ocazionale, se observă că în astfel de zone ale județului există o concentrare, dar și o varietate mai mare a patrimoniului imaterial.

• **Turismul cultural** – al cărui obiectiv de bază este Curtea Domnească din Târgoviște, constituie un teren propice pentru crearea unei diversități foarte mari de servicii turistice suplimentare, ca activități generatoare de venit și susținere a satisfacției și gradului de revenire al turiștilor. Se pot menționa aici, drept exemplu, propunerea de a face omologare unor trasee turistice tematice:

□ Circuitului turistic al Palatelor Brâncovenești București/Mogoșoaia/Potlogi/Târgoviște/ Doicești;

□ Circuitului turistic al fostelor capitale ale Țării Românești – București – Târgoviște – Câmpulung – Curtea de Argeș.

Trasee dedicate unei teme :

□ Circuitului turistic al Mănăstirilor din împrejurimile Târgoviștei: Stelea – Gorgota – Dealu – Viforâta – Centrul ecumenic Vulcana-Bai – Bunea – Butoiu de Sus – Cobia – Nucet

□ Circuitul bisericilor de lemn.

□ După modelul Drumul vinului se poate realiza „Drumul fructelor” pe traseul „Subcarpatica” ce străbate cele mai cunoscute zone pomicole și se poate lega cu „Drumul fructelor” Prahova

□ Exploatarea brandului Dracula

Turism de agrement

Agrementul și petrecerea timpului liber, sunt esențiale în atragerea turiștilor și motivarea acestora de a petrece un sejur cât mai îndelungat. Turismul de agrement poate și complementar turismului cultural, dar poate îmbrăca și forme de sine stătătoare, așa cum sunt turismul sportiv sau turismul pentru copii și tineret.

Cadrul natural specific peisajului montan, dar și cel din restul județului, oferă Dâmboviței un potențial turistic antropoc deosebit într-o concurență încă neloială cu județele vecine, folosite în mare măsură ca principale căi de acces în munții Bucegi. Așa cum a mai fost precizat, calitatea peisajului și nealterarea zonei antropice de aici deschid, însă, oportunități deosebite pentru eco-turism.

Se impune promovarea în cadrul GAL-urilor a investițiilor de tip pensiune, de preferat cu alimentație publică în comunele care nu au o astfel de dotare dar beneficiază de monumente istorice sau naturale protejate.

Turismul sportiv, forma cea mai dinamică a turismului de agrement, îmbracă o diversitate de forme din care se detașează sporturile foarte populare cum ar fi cele montane de iarnă (schi, alpinism, snowmobil, sanie), sau de vară, escaladă, mountain biking, parapantism, deltaplanism, motocross, moto-enduro, alergări montane, orientare turistică, etc.), precum și valorificarea fondurilor de vânătoare și a amenajărilor piscicole (indiferent de forma de proprietate) în scopul organizării de circuite turistice specifice și încurajarea construirii de obiective dedicate (cabane de vânătoare și de pescuit în locuri adecvate)

Turismul montan, în special prin sporturi de iarnă, și turismul balnear se prefigurează ca fiind principalele produse turistice de sejur îndelungat. Fără îndoială, proiectul strategic de cea mai mare amploare de dezvoltare a turismului montan în Dâmbovița reprezintă valorificarea turistică a Platoului Peștera Padina. Este necesară mobilizarea fondurilor necesare acestor investiții, asigurarea unui concept unitar, integrat și prietenos cadrului natural.

Schiul reprezintă un sport montan extrem de atractiv pentru copii și tineri, în special, dar care din cauza lipsei amenajărilor și infrastructurii specifice nu este practicat la nivelul potențialului oferit de

cadrul natural din județ, cu preponderență în zona Padina-Peștera. În prezent, se practică schi de tură. Pentru dezvoltarea acestui sport și valorizarea domeniului schiabil, în zona este nevoie de investiții semnificative în infrastructură, pentru crearea și omologarea Stațiunii turistice Padina-Peștera, demers care presupune lucrări de realizare a infrastructurii specifice (pârții, mijloace mecanice de urcare, construcții sportive și instalații precum și facilitarea accesului, și a rețelelor de utilități. Un asemenea proiect va da un impuls vital și binemeritat dezvoltării și diversificării turismului dâmbovițean, crescând atractivitatea zonei.

Vânătoarea și pescuitul sportiv, care au un potențial de creștere în următorii ani, poate fi practicate prin exploatarea pe principii ecologice, moderne a fondului cinegetic și piscicol. Aici putem menționa și safari-ul fotografic, definit drept expediția de fotografiere a naturii sălbatice, și care este la ora actuală din ce în ce mai popular, în special în rândul cetățenilor străini. Oportunitățile de practicare a vânătorii și pescuitului sportiv sunt prezente pe tot cuprinsul județului, vând în vedere resursele de păduri și hidrografice ale județului.

Taberele pentru copii și tineret preluate în exploatare S.C. Carpatmontana Serv Târgoviște vor trebui să-și găsească locul în acest vast areal al turismului. Gradul de ocupare de sub numai 1,1 % vorbește de la sine și demonstrează că ceva trebuie schimbat, dacă vrem să nu ne trezim în câțiva ani cu dispariția lor fizică. Propunem identificarea unor parteneri dedicați turismului, cu care să se încheie contracte de parteneriat. Este evident că asemenea clădiri turistice nu se pot adresa decât vârstei tinere, tocmai aceea careia ar trebui să-i oferim posibilități mai facile de relaxare și odihnă, de completarea cunoștințelor, excursii în natură, focuri de tabără și alte activități specifice. Așa cum vârsta a 3-a se bucura de o anumită subvenție la biletele de odihnă, este necesar ca și tineretul școlar să beneficieze de astfel de înlesniri.

Turism balnear

Conform propunerii de Program Operațional Regional 2014-2020, se atrage atenția asupra percepției incorecte potrivit căreia sectorul balnear se adresează exclusiv persoanelor cu probleme de sănătate, astfel că majoritatea izvoarelor termale și minerale din România rămân neexploatate. Ca urmare, sectorul balnear este considerat a fi unul dintre domeniile cu cel mai ridicat potențial, atât din perspectiva exploatării resurselor, cât și a tendințelor favorizante manifestate la nivel mondial în ceea ce privește conceptul SPA. În plus, evoluțiile demografice care preconizează o îmbătrânire a populației din ce în ce mai accentuată în următorii ani justifică o dezvoltare exponențială deosebită a turismului de cură și tratament în viitor.

Potențialul balnear al județului Dâmbovița reprezintă un alt punct tare pentru dezvoltarea turistică a județului, resursele regăsindu-se atât în Stațiunea Pucioasa, cât și în comunele învecinate Vulcana-Bai și Branesti-Gloden-Laculețe. De asemenea sunt identificate astfel de resurse și în comunele Pietroșita și Corbii Mari.

Din punct de vedere economic, stațiunea Pucioasa este în prezent dependentă de turismul subvenționat, cu toate că s-a investit în modernizarea, dezvoltarea și diversificarea capacităților de primire și a bazelor/facilităților de tratament. Prin fonduri europene se implementează un proiect de reabilitare și modernizare a unor drumuri de interes local în stațiune, de creare a două zone de agrement, programe care în scurt timp se vor încheia cu efecte benefice.

Așa cum reiese și din analiza proiectului POR 2014-2020, principala provocare pentru turismul balnear dâmbovițean va consta în diversificarea categoriilor de turiști atrași în stațiune, precum și în creșterea numărului acestora pentru a se ameliora dependența de turismul social. Pe lângă modernizarea și dotarea stațiunii balneoclimaterice, crearea, diversificare și punerea în valoare a obiectivelor naturale și culturale din împrejurimi precum și largirea paletei ofertei de petrecere a timpului liber sunt de asemenea importante.

Despre Bezdead semnificând etimologic „fără bătrâni” putem spune că frumusețea locurilor, gradul de dezvoltare al localității, apropierea de Valea Prahovei de care însă se deosebeste fundamental în bine datorită climatului de crutare oferit de expozeul sudic și a peisajului natural nealterat, ne îndreptățește să

afirmăm ca are șansele cele mai importante de a reintra în rândul stațiunilor climaterice și treptat după investigații temeinice asupra calității apelor și în cel al stațiunilor balneo-climaterice. Tradițiile locale, ocupațiile tradiționale, zona de rezervație de arhitectură rurală, vin ca un adjuvant în completarea afirmațiilor de mai sus în a face posibilă o amplificare a circulației turistice.

Măsuri concrete :

- Înființarea Stațiunii balneoclimaterice de interes local Vulcana-Băi, pentru reutilizarea celor 7 puțuri și a izvoarelor Ovesa 1 și 2.
- Extinderea profilului medical al Stațiunii Pucioasa prin redescoperirea izvoarelor de cură internă și utilizarea lor în scopuri terapeutice, precum și valorificarea zonei Carierei de gips
- Extinderea adresabilității către potențialii clienți prin amenajarea în cadrul Stațiunii Pucioasa pentru petrecerea timpului liber a celor care nu urmează tratament prin finalizarea celor două zone de agrement *Motaianca și Lunca) și contruirea unui centru multifuncțional.
- Realizarea de studii științifice și de prefezabilitate pentru identificarea calităților curative sau ca apă minerală de consum pentru zonele Bezdead, Pietroșitta, Glodeni-Lăculețe, Vârfuri.

Servicii turistice nespecifice

Serviciile nespecifice sunt esențiale în asigurarea unei bune circulații turistice. De regula acestea sunt asigurate prin grija Administrației publice locale care se poate implica în mod direct în activitatea de sprijinire a turismului prin asigurarea direct sau prin firme specializate a acestor servicii. Transportul public local, asigurarea infrastructurii edilitare ,a signalecticii de orientare sunt printre cele mai importante.

DISFUNCționalITATE: *Cu toate că județul Dâmbovița beneviciază de atracții turistice unicat, atât în patrimoniul natural (protejat sau nu), cât și în cel cultural, serviciile oferite sunt plate, nediferențiate și neparticularizate condițiilor concrete ale patrimoniului*

MĂSURA: *Sprijinirea calității serviciilor turistice din județul Dâmbovița, ca element de diferențiere față de alte destinații turistice*

Formarea resurselor umane în turism este un element esențial în asigurarea calității serviciilor turistice alături de alte activități conexe cum ar fi estimări de flux turistic. Fidelizarea turiștilor se poate asigura doar printr-o foarte bună conștientizare a nevoilor acestora pentru care sunt necesare studii de piață și întâmpinarea acestor nevoi prin servicii de calitate. Este adevărat, turismul este o activitate economică, dar cu atât mai mult, calitatea serviciilor trebuie avută în vedere , astfel încât una din metodele de promovare în turism și anume informația „din gură în gură” să-și producă efecte. Statisticile ne arată ca marea majoritate a structurilor de primire turistică sunt de 2 și 3 stele. Există un segment, chiar dacă nu suficient de mare numeric, dar potent financiar, care caută condiții de confort sporite de 4 și chiar 5 stele. În acest sens opinăm că nu sunt condiții ca una din structurile existente să poată să-și sporească gradul de confort la 4 stele. De aceea trebuie încurajați investitorii care doresc să atace astfel de investiții. De asemenea trebuie încurajată construirea de pensiuni și cabane turistice cu unități de alimentație publică, pentru a satisface segmentul de cliență doritoare de servicii turistice cât mai complete, nefiind de neglijat toată gama de servicii conexe : transfer auto, obținerea de rezervări auto, CF și avion.

DISFUNCționalITATE: *Riscul de distrugere a peisajului natural și/sau cultural crește exponențial cu circulația turistică. Astfel o amplificare de dorit a turismului (din punct de vedere economic) poate deveni o amenințare a mediului dacă măsurile întreprinse nu sunt cele adecvate iar dezvoltarea nu este una durabilă.*

MĂSURA: *Asigurarea protecției mediului și a calității peisajului natural și antropic, ca element de atracție turistică de bază*

Mediul natural și antropic al județului sunt cu siguranță o binecuvântare dar și o datorie. Pentru a asigura sustenabilitatea activităților turistice în județ sunt necesare măsuri stricte de prevenire a degradării mediului și preîntâmpinare a efectelor negative ale dezvoltării turismului. Mai multe tipuri de intervenții sunt necesare în acest demers. Pe de o parte sunt foarte importante cadrul de reglementare și infrastructura locală. Creșterea capacității organizațiilor din domeniu, poate sprijini atât respectarea reglementărilor de către indivizi și agenții economici dar și sancționa nerespectarea acestora. Aceste demersuri trebuie însoțite de inițiative periodice de diminuare a degradării mediului (monitorizarea poluării, campanii de colectare, campanii de conștientizare etc).

DISFUNCTIONALITATE: Densitatea valorilor patrimoniului cultural și numărul mare al monumentelor istorice de toate categoriile coroborat cu imposibilitatea asigurării finanțării pentru restaurare și/sau întreținerea acestora le pune într-un grav pericol fie de sitrugere lentă, fie de intervenții inabile a unor factori neautorizați, chiar dacă au fost întreprinse cu bune intenții.

MASURA: Protecția și valorificarea patrimoniului cultural și arhitectural al județului

Județul Dâmbovița dispune de o însemnată zestre culturală și de patrimoniu construit ce se regăsește atât în mediul urban (în special în Târgoviște, ca fostă capitală a Țării Românești) dar și în mediul rural. Protejarea patrimoniului cultural este un imperativ, dat fiind riscul ridicat de dispariție al acestora. De cele mai multe ori, patrimoniul cultural este asociat unor obiceiuri, manifestări, meșteșuguri care dispar o dată cu purtătorii acestora, deci, identificarea, înregistrarea și popularizarea acestor forme îmbracă un caracter de urgență. Cât privește patrimoniul construit, sunt necesare monitorizarea stării de degradare și reabilitarea obiectivelor de interes, intervențiile preventive și de mentenanță fiind cu siguranță mai ieftine decât cele de redresare a unor obiective aflate în stare avansată de degradare.

Tabel 26 – Principalele intervenții necesare

LOCALITATE	OBIECTIV	LUCRĂRI NECESARE
Târgoviște	Ansamblul monumental Curtea Domneasca -Biserica Sf. Vineri -Biserica Mare Domneasca-pictura interioara -Biserica Paraclis -Turnul Chindiei -Poarta „Dealul”	-reabilitare, reparare, restaurare
	Muzeul de istorie	-reamenajare expozitionala
	Parcul manastirii Stelea Veche	-reabilitare și restaurare a ruinelor
	Mitropolia Veche a Tarii Românești	-reabilitarea parcului și resturare a ruinelor
	Muzeul Scriitorilor Dâmboviteni	-reabilitare și amenajare
	Casa Fusea-Pârvulescu	-reabilitare și amenajare
	Amenajarea și valorificarea peisagistică „Șanțul Cetății”	-PUZ, refacere bastioane, reabilitare generala
	Fostul „Arsenal al armatei”	-refacere și reabilitare hala incendiata
	Fosta Școală de Cavalerie	-consolidare, reparații capitale, refacere instalații termice, apă canalizare, instalații electrice, dotări, expoziție, amenajări exterioare
Găești	Biserica „Intrarea în Biserică” - Cioflec	- protejare în vederea salvării monumentului
Pucioasa	Muzeul de Etnografie și Folclor	- reabilitare și amenajare Muzeul Băilor
Răcari	Ansamblul Conacului familiei Ion Ghica, Ghergani	- reabilitare conac și capelă
Titu	Biserica de lemn „Sf. Nicolae -Cornetu”, sat Sălcuța	- reabilitare
Aninoasa	Mănăstirea Viforâta	- lucrări de restaurare, modernizare și creare a infrastructurii și utilităților conexe - măsuri de introducere în circuitul turistic
Bărbulețu	Biserica	- lucrari de reabilitare, restaurare, valorificare turistica

LOCALITATE	OBIECTIV	LUCRĂRI NECESARE
Bezdead	Biserica	- lucrari de reabilitare, restaurare, valorificare turistica
Bucșani	Conacul Jean Dalles	- reabilitare
Butimanu	Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului” - Decindea	- reabilitare
Cândești	Biserica de lemn „Vârtop”	- lucrari de reabilitare, restaurare, valorificare turistica
Cobia	Mănăstirea Cobia	- refacere chilii și zid incintă
	Biserica de lemn Frasin Deal - Copăcei, sat Frasin Deal	- reabilitare elemente artistice
	Biserica „Sf. Arhangheli” - Șerbești	
	Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschiva”, sat Frasin Vale Biserica de lemn „Sf. Nicolae”, sat Mislea	
Doicești	Ruinele Curții Brâncovenești	- restaurarea monumentului
Lungulețu	Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril” - la Pantazi	- reabilitare
Nucet	Mănăstirea Nucet	- lucrări urgente de consolidare și restaurare case egumenești
Pietroșița	Rezervația de arhitectură rurală	- investiții de reabilitare, conservare și punere în valoare în scop turistic
Potlogi	Palatul brâncovenesc	-valorificare muzeistica
Râzvad	Mănăstirea Gorgota	- lucrări de reabilitare și restaurare
Răscăieți	Brazda lui Novac, sectorul de Nord	- cercetare arheologică și punere în valoare
Runcu	Biserica	- restaurare și punere în valoare
Valea Mare	Biserica de lemn „Cuvioasa Paraschiva”, sat Valea Caselor Biserica de lemn „Sf. Voievozi”, sat Valea Mare	- lucrări de protecție și punere în valoare turistică
Văcărești	Complexul Arhitectural Văcărești	- lucrări de reabilitare ,reconstruire în vederea infiintarii Centrului cultural romano-francez Vacarescu
Văleni Dâmbovița	Biserica de lemn „Adormirea Maicii Domnului”, sat Mesteacăn	- restaurare
Vișina	Biserica de lemn „Nașterea Maicii Domnului ”	- salvare și restaurare
Voinești	Situl arheologic de la Voinești, punct „Cetățuie ”	- cercetare arheologică
Vulcana Pandle	Casa gravor „Gabriel Popescu”	- lucrări urgente pentru punerea sa în valoare și introducerea în circuitul turistic
	Biserica „Sf. Arhangheli Mihail și Gavril”- a schitului Bunea	- îmbunătățirea accesibilității
Văcărești	Complexul Arhitectural Văcărești	- lucrări de reabilitare ,reconstruire în vederea infiintarii Centrului cultural romano-francez Vacarescu

După creerea condițiilor minime de reabilitare a obiectivului propriu-zis , a infrastructurii și a accesibilității se pot promova circuite tematice de interes , care depășesc granițele județului, în virtutea rolului important jucat de Târgoviște și împrejurimi în istoria României:

- Circuitului turistic al Palatelor Brâncovenești București/Potlogi/Târgoviște/ Doicești;
- Circuitului turistic al fostelor capitale ale Țării Românești – București – Târgoviște – Câmpulung – Curtea de Argeș.

Trasee dedicate unei teme :

- Circuitului turistic al Mănăstirilor din împrejurimile Târgoviștei: Stelea – Gorgota – Dealu – Viforâta – Centrul ecumenic Vulcana-Bai – Bunea – Butoiu de Sus – Cobia – Nucet
- Circuitul bisericilor de lemn.

□ După modelul Drumul vinului se poate realiza „Drumul fructelor” pe traseul „Subcarpatica” ce străbate cele mai cunoscute zone pomicole și se poate lega cu „Drumul fructelor” Prahova

Totodată oferta turistică se poate diversifica cu noi obiective de interes, chiar dacă domeniul este relativ îngust. Tipologiile de turism cunoscute au fost tratate într-un capitol anterior, dar trebuie subliniate:

- necesitatea înscrierii ca destinații turistice a unor obiective de tip industrial incluse în categoria monumente sau nu, ce ființează în prezent sau se pot înființa, cum ar fi: Electrocentrala Dobresti (în funcțiune), Muzeul Petrolului Moreni (în pregătire), amenajarea unei galerii de mină (de cărbune sau salină)
- reabilitarea unui tronson de căi ferate de ecartament îngust în scop turistic: Doicești-Șotânga, linia industrială Fieni- Lotul 4 sau chiar vechiul traseu în zona Văii Ialomicioara (adiacent D.N. 71)
- turism cinegetic-includerea Parcului de vânătoare Ludești-Hulubești de cca 1800 Ha.

VII.3 OBIECTIV SPECIFIC: CREȘTEREA ACCESIBILITĂȚII OBIECTIVELOR TURISTICE ALE JUDEȚULUI

Slaba accesibilitate a obiectivelor turistice este unul din cele mai importante impedimente ale unei experiențe turistice reușite. Prin accesibilitate se pot înțelege atât posibilitatea de a accede la punctul de atracție turistică, cu diferite mijloace de transport, dar și măsura în care acestea sunt marcare corespunzător și prin urmare locația acestora poate fi identificată de către turiști.

DISFUNȚIONALITATE: Multe din elementele de patrimoniu natural sau construit se află în afara circuitelor turistice și asta în ciuda încercărilor de promovare; motivul este lipsa unor căi de acces modernizate și a parcajelor

MĂSURA: Dezvoltarea infrastructurii rutiere de acces la principalele obiective turistice din județ care să încurajeze turistul să le viziteze, să revină sau să le recomande

Principalele zone de interes turistic slab accesibile rutier sunt Platoul Padina, Platoul Bucegi-(zona Babele) și zona Leaota. Aceste reabilitări de infrastructură necesare implică relații de colaborare și sprijin cu autoritățile vecine (Consiliul Județean Prahova, și respectiv Consiliul Județean Argeș, Consiliul județean Brașov). Conexiuni cu zona turistică Bran Moeciu, cu referire la reluarea proiectelor de conectare a drumurilor din Platoul Padina cu DJ112F din Moeciu de sus (județul Brașov) trebuie avute în vedere. Capacitățile de cazare dezvoltate extensiv aici, ar putea în prima fază să suplinească lipsa acestora în zona Padina-Peștera, cu atât mai mult cu cât realizarea drumului de legătură Moeciu-Padina ar permite turistilor din zona Bran-Moeciu accesul la domeniul schiabil din Valea Ialomei și la vizitarea obiectivelor de patrimoniu natural.

Totodată, sunt răspândite în tot județul obiective deosebit de valoroase: monumente istorice, monumente ale naturii, situri arheologice, obiective de patrimoniu imaterial care fie vor rămâne în anonimat, fie se vor pierde așa cum sunt tradițiile locale sau târgurile tradiționale, la care dacă turistul interesat va avea dificultăți de acces, va renunța cu implicațiile de rigoare.

DISFUNȚIONALITATE: Participare multor turiști la evenimente importante este descurajată de aglomerația produsă pe șosele spre destinația respectivă și de lipsa capacității organizatorilor de a asigura parcare și securitatea unui număr foarte mare de autovehicule

MĂSURA: Înființarea de mijloace de transport în comun către/între principalele obiective turistice, pentru facilitarea mobilității turiștilor și preîntâmpinarea congestiei traficului

Mijloacele de transport în comun sunt foarte importante deoarece asigură accesul unui public mai larg, cel ne-deținător de mașini, varstnici adolescenți sau cei ce vor să fie degrevați de misiunea de a conduce. Acestea permit un trafic mult mai mare de turiști fără să contribuie la congestia rutieră sau degradarea mediului din cauza noxelor și a parcarilor în spații verzi, în special cu prilejul unor târguri tradiționale, sărbători populare, zile ale colectivităților, etc.. Transportul inter-modal este în special important deoarece județul Dâmbovița este bine legat feroviar de București însă infrastructura feroviară care în prezent funcționează numai până la Târgoviște, nu ajunge suficient de departe pentru a acoperi toate punctele de interes.

DISFUNCTIONALITATE: Multe din elementele valoroase de patrimoniu natural și construit rămân în afara circulației turistice datorită lipsei oricăror elemente de semnalizare și orientare. Exemplul Târgoviștei cu atâtă valori de patrimoniu din care sunt vizitate frecvent doar câteva este grăitor în acest sens iar faptul în sine se datorează în principal lipsei de informații

MĂSURA: Asigurarea amenajărilor și signalecticii corespunzătoare pentru facilitarea orientării și accesului către obiectivele turistice și maximizarea experienței turistice

Signalectica corespunzătoare (incluzând panouri de orientare și informative) îmbogățește experiența turistică prin faptul că facilitează orientarea, informează și permite consumul mai multor produse turistice în aceeași perioadă de timp. De asemenea, semnalizarea corespunzătoare poate constitui și un mijloc de promovare a obiectivului respectiv. Exemplele ar fi de prisos, intrucât chiar și cele mai frecventate obiective turistice cum ar fi Curtea Domneasca din Târgoviște, suferă sub acest aspect. Eforturile în domeniul asigurării unei signalectici și pentru mai bună orientare, sunt investiții justificate care pot amplifica semnificativ circulația turistică.

VII.4 OBIECTIV SPECIFIC: PROMOVAREA OFERTEI TURISTICE A JUDEȚULUI

Promovarea ofertei turistice a județului este un al treilea obiectiv foarte important, ce vine în întâmpinarea necesității re poziționării județului Dâmbovița în percepția publicului ținută ca destinație turistică. Este important ca efortul de promovare turistică să fie unul constant și bine orientat către baza de potențiali turiști vizată, stabilind grupurile țintă și modalitățile de promovare. Promovarea turistică necesită un cadru instituțional cu atribuții în acest domeniu precum și un efort de documentare și elaborare de materiale informative de calitate. Trebuie analizată activitatea punctelor de informare turistică, statutul lor și eficiența pentru o concluzie justă privind viabilitatea, utilitatea și modul de dispersie a lor în teritoriu.

DISFUNCTIONALITATE: În momentul de față turismul fie este „copilul nimănui”, fie are prea mulți „părinți”. Autoritatea pentru turism nu are capacitatea să gestioneze numărul mare de obiective răspândite pe întreaga teritoriu național, iar organismele descentralizate sunt insuficiente pentru a gestiona activitatea la nivel de județ

MĂSURA: Creșterea capacității administrației publice în management turistic

Această direcție strategică de dezvoltare, impune Consiliului Județean necesitatea unei dezvoltări a capacității sale în a coordona turismul dâmbovițean. Aceasta include dezvoltarea de competențe în domeniu (inclusiv a unui compartiment în cadrul instituției cu responsabilități corespunzătoare), alocarea de capacități financiare pentru (co-) finanțarea de investiții precum și susținerea unor parteneri de dialog reprezentând inclusiv societatea civilă și sectorul privat activ în acest domeniu.

În județul Dâmbovița există un segment destul de important al sectorului privat fără scop lucrativ care activează în domeniul turismului sau/ și al culturii, unele organizații funcționând încă din anii 80. Câteva dintre acestea au reușit să acceseze fonduri nerambursabile pentru promovarea turismului local, inclusiv în parteneriat cu autoritatea publică locală.

Conform Strategiei sectoriale în domeniul culturii și patrimoniului național pentru perioada 2014-2020 se precizează că în anul 2008 funcționau la nivel național 91 de asociații cu domeniul de activitate cultură, 39 în domeniul altor servicii de rezervare și asistență turistică, 4.000 în sectorul sport și activități

recreative. Se apreciază că parteneriatele public-private, în care să fie atrase astfel de organizații, reprezintă una dintre formele cu cel mai mare potențial de succes în implementarea unei strategii de promovare a patrimoniului cultural, dar și a celui antropic. În special în domeniul agroturismului/ turismului rural, în care acțiunea actorilor publici este limitată la asigurarea premiselor de funcționare din pricina regimului proprietății private, „adoptarea” unei comunități de către un ONG va permite dezvoltarea unor proiecte de complexitate și în domenii diverse, cu efect asupra protecției mediului, facilităților de agrement, resurselor umane, revitalizării moștenirii tradiționale etc. Aceste organizații, reprezintă una dintre formele cu cel mai mare potențial de succes în implementarea unei strategii de promovare a patrimoniului cultural, dar și a celui antropic. Aceeasi necesitate de formare se remarcă și la nivelul autorităților publice locale, în special a acelor pe teritoriul cărora se regăsesc obiective de interes turistic. Conștientizarea potențialului economic asociat valorificării turistice dar și a riscurilor adiacente sunt obiective de prim rang.

DISFUNCTIIONALITATE: Un dicton spune „reclama – sufletul comerțului”; este perfect valabil în turism dar publicitatea și reclama turistică utilizează mijloace empirice neinspirate și insuficient adaptate la progresele tehnologice, cum ar fi mass-media audio-video și mediul online

MĂSURA: Dezvoltarea și popularizarea de mijloace de informare privind oferta de servicii turistice a județului

Coordonarea și elaborarea mijloacelor de informare sunt esențiale pentru asigurarea unei gândiri unitare, atât în ceea ce privește identitatea brandului turistic dar și de a furniza sugestii de trasee tematice, incluzând informații la zi privind cazarea, accesibilitate și recomandări, adaptate diferitelor categorii de turiști.

Conexiunile cu obiectivele și trasee turistice din județele învecinate sunt de asemenea foarte importante, intrucât județul Dâmbovița împarte cel puțin în sectorul montan același areal de interes turistic cu județul Prahova dar și cu județul Brașov, reprezentat de Munții Bucegi.

Diseminarea materialelor rezultate trebuie să se producă cu prilejul tuturor evenimentelor din domeniu, (Târguri de turism, simpozioane, reuniuni informale), dar și prin mijloacele mass media și presa scrisă.

În toata lumea serviciile de informare turistica au caracter gratuit. Ele sunt asigurate de administrațiile locale în dorința ca localitatea să prospere, de ONG-uri cu activitate în domeniu sau de operatorii de turism doritori de a atrage cât mai mulți turiști în zona.

Analizând activitatea unor centre sau puncte de informare turistică deja aflate în funcțiune, după numărul de servicii oferite se poate concluziona că nu întotdeauna locația și personalul au fost alese în modul cel mai fericit. Unele s-au desființat, altele au fost accesate arar. În Târgoviște există un Centru de informare turistică la care în principiu se pot obține relații despre Municipiul Târgoviște și eventual împrejurimi.

Cel puțin la modul cum se desfășoară activitatea în prezent la Centrele de informare turistica din comune, eficiența lor nu poate mulțumi. Opinăm că și pregătirea personalului precum și sarcinile de serviciu ale acestora (fișa postului) trebuie tratate cu o exigență sporită. Practic, nu este suficient ca o persoană să fie găsită la un ghiseu într-un anumit program orar. Funcționarul trebuie să fie un adevărat agent de turism, să caute grupurile țintă, să facă oferta cunoscută și să poată da relații precum un ghid turistic cu calificare.

Referitor la afisajul exterior cu benere, panouri informative și publicitare, Consiliul județean are un rol esențial în a coordona realizarea acestor mijloace de promovare a turismului. Este necesar un studiu de identificare a zonelor de amplasare a acestor panouri de informare, a modului de alcatuire și a graficii. Fără a nega necesitatea personalizării obiectivului semnalat, opinăm că formatul, culorile utilizate și elemente de identificare a orașului (comunei) și județului ca unități administrativ-teritoriale, trebuie tratate unitar, practic județul Dâmbovița devenind un brand în sine prin acest mod de prezentare. În acest fel vor fi semnalate de la distanță, din mersul mașinii sau a altui mijloc de transport inclusiv târgurile tradiționale, expoziții temporare, zone etnografice, ateliere, manufacturi, etc.

Deosebit de importantă este activitatea de instruire, pregătire continuă, specializare a personalului implicat în activități de informare și promovare turistică din cadrul instituțiilor autorităților publice locale.

Târgoviște se detașează de departe cu cele mai importante și vestite monumente, muzee și în general puncte de atracție, unități de cazare și alimentație publică, dar trebuie subliniată necesitatea

adordării nediscriminatorii a tuturor zonelor cu potential turistic, astfel încât într-o perspectivă nu foarte îndepărtată să avem o dezvoltare unitară în domeniul turismului. Pentru a atinge acest obiectiv trebuie început cu sporirea numărului de locuri de cazare și alimentație publică, astfel încât zone care în prezent sunt doar de pasaj să poată oferi șederi de mai lungă durată, indicator major în turism.

Modalităților electronice de informare trebuie să le fie acordată importanță cerută de impactul major în rândul populației și în special al tineretului. Acest mod de informare și reclamă poate cu ușurință atinge și nivelul internațional dacă portalurile sunt atractive și conțin elemente de interes și în special dacă sunt concentrate într-unul singur, gestionat la nivel județean, actualizat în permanență la zi. Informația electronică trebuie să coboare și la nivelul 2 și 3 astfel încât să asistăm la posibilitatea obținerii informației chiar de la sursă. Nici aplicațiile de telefonie mobilă nu trebuie neglijate. O aplicație despre județul Dâmbovița poate fi accesată oricând, iar în cazul vizitării unui obiectiv îți poate servi drept ghid on line

ÎNTOCMIT,

arh. Ștefan-Alin NIȚESCU

arh. urb. Mircea NIȚESCU

VERIFICAT

arh. urb. Dan NIȚESCU

CONSULTANT ȘTIINȚIFIC

prof. dr. arh. Nicolae Cătălin SÂRBU

BIBLIOGRAFIE

- -Masterplanul de dezvoltare al județului Dambovița-2021
- -Masterplan „Strategia de dezvoltare a stațiunii Pestera-Padina
- *** - Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Dâmbovița 2021-2030
- *** - Strategia de dezvoltare durabilă a Județului Dâmbovița 2012-2020, 2012
- *** - Strategia de dezvoltare a Județului Dâmbovița 2012-2020 – varianta actualizată, 2014
- *** - Programul operațional regional 2007-2013 – Fișe detaliate pe domenii de intervenție, București,
- *** - Orașe competitive – Remodelarea economiei geografice a României
- *** - Plan de amenajare a teritoriului intercomunal Pucioasa – Vulcana-Băi – Moțăieni
MasterPlan
- *** - Plan urbanistic zonal Peștera-Padina
- *** - Lista fondurilor cinegetice în interiorul Parcului Natural Bucegi
- *** - Raport privind starea mediului în Județul Dâmbovița în 2012
- *** - Raport strategic național 2012 – proiect cofinanțat din Fondul European de Dezvoltare Regională prin POAT 2077-2013
- *** - Inventarul obiceiurilor și manifestărilor permanente din localitățile județului Dâmbovița
- CJD, Calendarul piețelor târgurilor și oboarelor din Județul Dâmbovița 2013
- Institutul Național de Statistică, Anuarul statistic al Județului Dâmbovița 2013”
- Direcția județeană de statistică Dâmbovița, Fișele localităților Județului Dâmbovița 2010-2011”
- Regia Națională a Pădurilor – Romsilva, Plan de management al Parcului Natural Bucegi
- World Tourism Organization - Master Planu pentru Dezvoltarea Turismului Național 2007-2026
- MDRAP, Metodologia de elaborare și cadrul conținut al documentațiilor de amenajarea teritoriului, 2009
- MDRAP, Master plan turism balnear 2009
- INCDT, Strategie națională de dezvoltare a ecoturismului în România
- Comisia Prezidențială pentru politici publice de dezvoltare a agriculturii, Cadrul național strategic pentru dezvoltarea durabilă a sectorului agroalimentar și a spațiului rural în perioada 2014-2020-2030
- SC Proiect Habitat SRL , Studiu preliminar - Potențial turistic al Județului Dâmbovița, 2013
- SC Architecture SRL , Studiu preliminar – Zone protejate în Județul Dâmbovița, 2013
- BURJA, Camelia, Analiza prospectivă a capacității de cazare a unităților turistice, Universitatea „ 1 Decembrie 1918 ” Alba Iulia
- GINGULESCU, Doina-Maria, Potențialul schiabil al României, Teză de doctorat, 2010
- NISTOR Sergiu, Studiu de evaluare și recomandări pentru o strategie județeană de punere în valoare a obiectivelor culturale și naturale din Județul Dâmbovița, decembrie 2010
- NIȚESCU, Luchian, Baza de tratament = stabiliment medical?, Disertație, 2008
- NIȚESCU, Ștefan-Alin, Arhitectura și practicarea sporturilor de iarnă, Disertație, 2013
- NIȚESCU, Dan, Strategia dezvoltării sectoriale a turismului Dâmbovițean, lucrare Masterat
- Agenția Națională pentru Turism: <http://turism.gov.ro/>
- Ministerul Dezvoltării Regionale și Administrației Publice: <http://www.mdr.ro/>
- Direcția județeană pentru Cultură, Culte și Patrimoniu Cultural Național: <http://www.dambovița.djc.ro/>
- Natura 2000 în România: <http://natura2000.mmediu.ro/>
- Parcul Național Bucegi: <http://www.bucegipark.ro/>